

New Testament

Fulfulde Caka Nigeria Language

Fulfulde Caka Nigeria - Bible - New Testament

Maatiyu	3
Markus	74
Luka	119
Yahaya	192
Kuud�� Lilaabe	246
Roomanko'en	313
1 Korintiyanko'en	344
2 Korintiyanko'en	374
Galaatiyanko'en	393
Aafisanko'en	404
Filibiyanko'en	414
Koloosiyanko'en	421
1 Tasaloonikanko'en	428
2 Tasaloonikanko'en	434
1 Timooti	438
2 Timooti	446
Tiitus	452
Filimon	456
Ibraaniyanko'en	458
Yaakubu	479
1 Biiturus	487
2 Biiturus	495
1 Yahaya	500
2 Yahaya	508
3 Yahaya	509
Yahuuda	511
Wahayu Yahaya	514

Fulfulde Caka Nigeria - Bible - New Testament

Maatiyu

Maatiyu 1

Maama'en Yeesu

(Luka 3.23-38)

- ¹De'e ngoni inde maama'en Yeesu Almasiihu lenyol Dawda, Dawda lenyol Ibraahim.
- ²Ibraahim danyi Iciyaaku, nden Iciyaaku danyi Yaakubu, nden Yaakubu danyi Yahuuda e sakiraabe maako,
- ³Yahuuda danyi Feresa e Jeera, maduujo Jeera woni Taamar, Feresa danyi Heseruuna, Heseruuna danyi Aram,
- ⁴Aram danyi Amiinadab, Amiinadab danyi Naacon, Naacon danyi Salmon,
- ⁵Salmon danyi Bo'aaja, maduujo Bo'aaja woni Rahab, Bo'aaja danyi Obida, maduujo Obida woni Rut, Obida danyi Jeesi,
- ⁶Jeesi danyi Dawda Laamiido, Dawda Laamiido danyi Suleymaanu, maduujo Suleymaanu woni debbo Uriya ndenno,
- ⁷Suleymaanu danyi Rehobowam, Rehobowam danyi Abija, Abija danyi Aasa,
- ⁸Aasa danyi Jehoocafat, Jehoocafat danyi Jooram, Jooram danyi Ajaariya,
- ⁹Ajaariya danyi Jootama, Jootama danyi Ahas, Ahas danyi Hejekaaya,
- ¹⁰Hejekaaya danyi Manaase, Manaase danyi Amon, Amon danyi Joosaya,
- ¹¹Joosaya danyi Jekooniya e sakiraabe maako worbe, carel ko Yahuudanko'en nangaa njaaraa leydi Baabiila.
- ¹²Gada dum yaariibe leydi Baabiila, Jekooniya danyi Ceyaltiyal, Ceyaltiyal danyi Jaruubabel,
- ¹³Jaruubabel danyi Abiihudu, Abiihudu danyi Eliyaakim, Eliyaakim danyi Aajoro,
- ¹⁴Aajoro danyi Jaadok, Jaadok danyi Aakim, Aakim danyi Aliiyudu,
- ¹⁵Aliiyudu danyi Eleyaajar, Eleyaajar danyi Mataana, Mataana danyi Yaakubu,

¹⁶Yaakubu danyi Yusufu gorko Maryama, Maryama danyi Yeesu bi'eteedo Almasiihu.

¹⁷E woodi maama'en sappo e nayo daga jaamanu Ibraahim yaaki jaamanu Dawda. E woodi maama'en sappo e nayo daga jaamanu Dawda yaaki carel ngel Yahuudanko'en njaaraa maccungaaku to leydi Baabiila. E woodi maama'en sappo e nayo daga carel ngel Yahuudanko'en njaaraa maccungaaku to leydi Baabiila yaaki danyngol Almasiihu.

Danyngol Yeesu Almasiihu

(Luka 2.1-7)

¹⁸Raa no Yeesu Almasiihu danyiraa. Maduujo maako Maryama waadi alkawal teegal e Yusufu. Ammaa ko be ngada teegal, sey o tawraa reedu daga to Ruuhu Allah.

¹⁹Nde Yusufu o neddo aadilijo, o yidaa o semtinamo e njayri. O darwi o yoofamo e suude.

²⁰Ammaa carel ngel o nyumata dow maajum, malaa'ikaajo Joomiraawo wanganimo nder koydol, wi'imo, "Yusufu bii Dawda, taa' hulu te'uki Maryama, ngam bingel ngel o saawi daga to Ruuhu Allah ngel yiwoyi.

²¹O danyay biddo gorko nden a noddaymo Yeesu, ngam o hisnay yimbe maako daga hakke mabbe."

²²Fuu fii du'um dum wadi ngam dum hebbina ko Joomiraawo wi'i daga honduko annabijjo, o wi'i,

²³"Raddum, surbaajo mo andaa gorko danyay biddo gorko, nden dum nodday inde maako Imaanuwel." Ma'ana Imaanuwel woni, "Allah e wondi e meeden."

²⁴Nde Yusufu ummii daga deyngol ngol, sey wadi ko malaa'ikaajo Joomiraawo on wi'imo, o te'i Maryama.

²⁵Ammaa o andaamo naaki gada o danyi biddo maako. Nden Yusufu noddi biddo on Yeesu.

Maatiyu 2

Garol Andanbe Koode

¹Gada Yeesu danyaama e gariiri Baytalaami nder leydi Yahuudiya, nder carel ngel Hirudus laamoto, wobbe andanbe koode daga fuuna be ngari Urucaliima,

²e be yama, "Toye on don danyaado laamiido Yahuudanko'en? Ngam min ngi'i hoodere maako daga fuuna, min ngarii min mawninamo."

³Nde Hirudus laamiido nani non, o wanni, kanko e yimbe Urucaliima dudbe.

⁴Sey o noddi mawbe ardiibe diina e moodibbe Attawra, o yamibe, “Toye Almasiihu danyetee?”

⁵Be mbi'imo, “Nder gariiri Baytalaami nder leydi Yahuudiya. Ngam raa ko annabijjo windi,

⁶‘Ammaa, an, gariyel Baytalaami gongel nder leydi Yahuuda, an a gariyel goodungel teddungal nder leydi ndin, ngam daga nder maada goddo laamiido yiwoyta, kanko wartata gaynaako yimbe am Israa'iilanko'en.’ ”

⁷Sey Hirudus noddi ben don andanbe koode e suude, o yamibe carel ngel be ngi'i hoodere nden, be mbi'imoka.

⁸Sey o lilibi Baytalaami, o wi'i, “Njahee dabbiton bingel ngel bodduum. To on ngi'iingel, ngaron mbi'onyamka, ngam min maa mi yaha mi mawninangel.”

⁹⁻¹⁰Nde be nani ko laamiido on wi'i, sey be nangi laawol. Nde be ngi'i hoodere nden, be nani beldum naa' sedda. Hoodere nden ardiibe naaki nde dari dow to bingel ngel woni.

¹¹Nde be natti wuro ngon, be tawi bingel ngel e Maryaama maduujo maagel. Be ndicci be mawniningel, nden be pitti dojle mabbe be kokkingel caahu jiinaari, e urde welnde bi'eteende firankisen, e nebbam uroojam bi'eteedam mur.

¹²Nde Allah hadiibe nder koydol to' be co"oo to Hirudus, sey be tokki laawol feere be co'i leydi mabbe.

Dogguki Yaaki Leydi Masar

¹³Gada andanbe koode ben ndilli, sey malaa'ikaajo Joomiraawo wangani Yusufu nder koydol, wi'imo, “Umma koccaa bingel ngel e maduujo maagel ndogga njahaa leydi Masar. Njoodee ton naa mi wi'ii'on ngarton, ngam Hirudus e yidi dabbita bingel ngel ngam o warangel.”

¹⁴Yusufu ummii hoccii bingel ngel e maduujo maagel caka jemma, o dilli leydi Masar.

¹⁵Ton be njoodi naaki Hirudus maayi. Non wadii ngam dum hebbina ko Joomiraawo wi'i daga honduko annabijjo maako wiiki, “Daga leydi Masar mi noddi Biddo am.”

Bikkoy Pamaroy Mbaraama

¹⁶Nde Hirudus faami andanbe koode ben yoyriimo, sey bernde maako metti naa' sedda. O wi'i dum wara bikkoy pamaroy fuu ngoroy ngoodukoy duubi didi yaaki ley ngonkoy nder gariyel Baytalaami e haade gariyel ngel. O wadu non ngam andanbe koode ben mbi'imo arande hoodere nden wanganiibe duubi didi yabbiidi.

¹⁷Non hebbini ko Allah wi'i daga honduko Annabi Irmiya wiiki,

¹⁸“Dum nani hononde nder gariiri Raama, bojji nawdi. Dum Rahiila woyanta bibbe maako, o wanyi o waltinanee bernde, ngam bibbe maako maayi.”

Wartoyki Daga Leydi Masar

¹⁹Gada Hirudus maayi, sey malaa'ikaajo Joomiraawo wangani Yusufu nder koydol e Masar, wi'i,

²⁰“Umma koccaa bingel ngel e maduujo maagel co"odaa leydi Israa'iila, ngam ben don dabbutube mbara bingel ngel be maayi.”

²¹Sey Yusufu ummii, hoccii bingel ngel e maduujo maagel, be co"ii leydi Israa'iila.

²²Ammaa nde o nani Arkilayus ronii joodorgal laamu nyaako muudum Hirudus e mo laamo leydi Yahuudiya, sey o huli yaaki ton. Ammaa nde dum wagginimo nder koydol, sey o so"i o yahi leydi Galiili.

²³O yahi o joodii nder wondi gariiri bi'eteendi Najarat, ngam dum hebbina ko Allah wi'i daga kondude annabo'en wiiki, “Dum noddaymo Najarankeeo.”

Maatiyu 3

Wa'aju Yahaya Gadoowo Baptisma

(Markus 1.1-8; Luka 3.1-18; Yahaya 1.19-28)

¹Gada duubi duddi Yahaya Gadoowo Baptisma yahi nder ladde Yahuudiya, e mo wa'ajina,

²e mo wi'a, “Tuubee, ngam Laamu Allah badake!”

³On don kanko woni mo Annabi Icaaya meti dow maako, wi'i, “Goddo e noddha nder ladde, e wi'a, ‘Mo"inee datal Joomiraawo, portee laawol ngam garol maako!’ ”

⁴Yahaya e bornii kolte de dum wadiri leebe ngeelooba, e mo taadii taadorde laral. Nyamndu maako woni baabeeji e njumri.

⁵Sey yimbe dudbe daga gariiri Urucaliima e leydi Yahuudiya fuu e gariije de haade Caangol Urdun be ngadi ka yaaki to maako.

⁶E be mbi'a fuu ko woodaa dum be ngadi, e mo wadanabe baptisma nder Caangol Urdun.

⁷Ammaa nde Yahaya yi'i Faarisanko'en e Saadusanko'en dudbe ngari ngam o wadanabe baptisma, o wi'ibe, “Onon bibbe boole! Moye wi'i'on ndoggon bone garaydum?

⁸Ngaddee ko hollata on ali hakkeeji moodon.

⁹To' on nyumu on mbi'ay nder berde moodon, ‘Minon, min bibbe Annabi Ibraahim.’ Ngam e mi wi'a'on, Allah waaway umminanki Annabi Ibraahim bibbe daga nder kaaye de'e.

¹⁰Koo jooni fe"irde yeftaama ngam fe"a ledde daga dadi maaje. Lekki fuu ki rimataa bikkoy mbodkoy, dum fe"ayki dum faddaki nder hiite.

¹¹Min, e mi wadirana'on baptismal e ndiyam ngam holuki on tuubi. Ammaa burdoyam mangu e wara gada am. Mi fotoayi mi jogoo pade maako. O wadiranay'on baptismal e Ruuhu Allah e hiite.

¹²E mo jogii besirdum gawri maako ngam senduki gawri e nyaande. O hawritay gawri ndin, o wadandi nder resirde gawri maako, ammaa o wula nyaande nden nder hiite nge waatataa."

Yeesu Wadanaama Baptismal

(Markus 1.9-11; Luka 3.21,22)

¹³E carel ngel Yeesu waroyi daga leydi Galiili. O yahi Caangol Urdun to Yahaya ngam Yahaya wadanamo baptismal.

¹⁴Ammaa Yahaya yidii wanya wadankimo baptismal, e wi'a, "E haani ngadanaayam baptismal, ammaa a wari to am?"

¹⁵Ammaa Yeesu nootii wi'i, "Alu dum warta non jooni, ngam non haani kebbiniren ko Allah yidi ngaden." Nden Yahaya jabi.

¹⁶Nde dum wadani Yeesu baptismal, e mo wurto nder ndiyam dam, sey don e don dow mabbitii o yi'i Ruuhu Allah e jippoyo dow maako e bandu bo foondu.

¹⁷Sey hononde yiwoyi daga dow wi'i, "O'o woni Biddu am mo ngidumi, e mi nana beldum maako."

Maatiyu 4

Ceydan Foondii Yeesu

(Markus 1.12,13; Luka 4.1-13)

¹Sey Ruuhu Allah yaari Yeesu nder ladde ngam Ceydan foondamo.

²Gada Yeesu wadii balde 40 e suumoo jemma e nyalawma, weelo nangimo.

³Sey Ceydan wari, wi'imo, "To an woni Biddu Allah, wi'u de'e kaaye ngarta buroodi."

⁴Yeesu nootii wi'imo, "Aayaare wi'ii, 'Naa' e nyamndu tan neddu marortoo, sey ni e koo ndeye wolde garoynde daga to Allah.' "

⁵Sey Ceydan yaarimo Urucaliima Gariiri Ceniindi darnimo ton dow hoore Wuro Ceniingo,

⁶wi'imo, "To an woni Biddu Allah, diwu daga do'o ngam aayaare wi'ii, 'Allah wi'ay malaa'ika'en muudum mballumaa boddu. Be tabbete nder juude mabbe, ngam to' nawnaa koyde maada dow hayre.' "

⁷Yeesu wi'imo, "Donmaa aayaare wi"ii, 'Taa' foondu Allah Joomiraawo maada!" "

⁸Ceydan fudditi yaarimo dow wonde hocceere townde hollimo leyde duuniyaaru fuu e jawdi maaje,

⁹o wi'imo, "Du'um fuu mi hokketedum taa diccake a mawniniyam."

¹⁰Sey Yeesu wi'imo, "Umma daga do'o, an Ceydan! Aayaare wi"ii, 'Mawnin Allah Joomiraawo maada, kanko tan mawnintaa.' "

¹¹Sey Ceydan alimo, malaa'ika'en ngari mballimo.

Yeesu Fuddi Wa'ajinki

(Markus 1.14,15; Luka 4.14,15)

¹²Too, nde Yeesu nani dum mabbii Yahaya nder suudu cural, o so"ii leydi Galiili.

¹³O ali gariiri Najarat, o yahi o joodii gariiri Kafarnahum ngondi haade mbeela nder leydi Jabaluuna e Naftaali.

¹⁴O wadii non ngam dum hebbina ko Allah wi'i daga honduko Annabi Icaaya wiiki,

¹⁵"Leydi Jabaluuna e leydi Naftaali, onon leyde gonde dow laawol haade mbeela, fongo Caangol Urdun, nder leydi Galiili ndi yimbe naa' Yahuudanko'en!

¹⁶Yimbe joodiibe nder nyiwre be ngi"ii jayngol mangol, nden ben don joodiibe nder leydi ndi dowdi mayde, jayngol wurtoyake yeyni dow mabbe."

¹⁷Daga carel ngel, Yeesu fuddi wa'ajinki, e wi'a, "Tuubee, ngam Laamu Allah warii haade moodon."

Yeesu Noddi Nangoobe liyyi Nayo

(Markus 1.16-20; Luka 5.1-11)

¹⁸Yeesu e yaha haade Mbeela Galiili, o yi'i sakiraabe dido, Siiman bi'eteedo Biiturus e minyiraawo maako Andiraawus, e be ngada nangirdum liyiyi mabbe nder ndiyam, ngam be nangoobe liyiyi.

¹⁹Sey Yeesu wi'ibe, "Tokkeeyam, mi wartiray'on gaddaybe yimbe to am."

²⁰Don e don be ali nangirdum liyiyi mabbe be tokkimo.

²¹Nde o beydi yeeso sedda, sey o yi'i wobbe sakiraabe dido, Yaakubu e minyiraawo muudum Yahaya bibbe Jabadi, e be nder komiwal e nyaako mabbe Jabadi, e be mo"ina nangirdum liyiyi mabbe, sey Yeesu noddibe.

²²Don e don be ali komiwal ngal e nyaako mabbe on, be tokki Yeesu.

Yeesu Ekkitini, Wa'ajini, Yamditini

(Luka 6.17-19)

²³Yeesu yahi koo toye nder leydi Galiili, e mo ekkitina nder cuudi do'aare mabbe, e mo wa'ajina Habaru Beldum dow Laamu Allah, nden e mo yamditina koo iri dume nyawu e ciya njamu nder yimbe.

²⁴Habaru maako sankiti koo toye nder leydi Siiriya. Yimbe ngaddanimo fuu nyawbe, piidoobe e nyawuuji feere-feere, e piidoobe e nawdum balli, e goodube ginni, e goodube padde, e jaraabe, o yamditiniibe.

²⁵Yimbe dudbe tokki Yeesu yiwoybe leydi Galiili, e leydi Dikapolis, e Urucaliima, e leydi Yahuudiya, e fongo Caangol Urdun.

Maatiyu 5

Yeesu Wa'ajini Dow Yolde

¹Nde Yeesu yi'i yimbe dudbe ngari, sey o yenti yolde o joodi, tokkubemo ngari to maako.

²Sey o fuddi ekkitinkibe, o wi'i,

Barkidinki

(Luka 6.20-23)

³“Be barkidinaabe gadube fuu kammunde dow Allah, ngam kambe njeyi Laamu Allah.

⁴“Be barkidinaabe yimbe woyoobe, ngam dum waltinay berde mabbe.

⁵“Be barkidinaabe leynoobe ko'e, ngam kambe ndonata duuniyaaru.

⁶“Be barkidinaabe nanoobe weelo e donka waduki aadilaaku, ngam be karneteebe.

⁷“Be barkidinaabe jurminanoobe yimbe, ngam kambe maa dum yurminanaybe.

⁸“Be barkidinaabe be berde labde, ngam be ngi'ay Allah.

⁹“Be barkidinaabe ciryootiroobe yimbe, ngam dum noddiraybe bibbe Allah.

¹⁰“Be barkidinaabe torreeteebe ngam waduki aadilaaku, ngam kambe njeyi Laamu Allah.

¹¹“On barkidinaabe to yimbe kudii'on, torrii'on, pewanii'on mbi'ii haalaaji kalludi feere-feere dow moodon ngam am.

¹²Nanee beldum, mbelmbeltee, ngam barka moodon dum duddum e dow, ngam non be ngadannoo annabo'en arande'en.

Lamdam e Jayngol

(Markus 9.50; Luka 14.34,35)

¹³“Onon ngoni lamdam duuniyaaru. Ammaa to beldum maajam ittake, ko wartirta beldum maajam? Walaa ko dam nafata kadin, sey ni dam rufee yimbe njaabadam.

¹⁴“Onon ngoni jayngol duuniyaaru. Gariiri ngondi dow yfolde ndi suudataako.

¹⁵Walaa gadanaydo fitilaaru hiite hippa tummude dow mayru. Sey ni o resandu dow danki, ndu yeeynanoo koo moye gondo nder wuro ngon.

¹⁶Non onon maa, alee jayngol moodon yeeynanoo yimbe, ngam be ngi'a kuude moodon bodde, be mawnina Nyaako moodon Mo Dow.

Attawra e Defte Annabo'en

¹⁷To' on kammo mi waroyi ngam mi wartira Attawra koo Defte Annabo'en meere. Mi waroyi naa' ngam mi wartiradum meere, ammaa ngam mi hebbinadum.

¹⁸E mi wi'a'on goonga, haa dow e ley re'a, walaa bindel go'o koo tobbel go'el itteteengel nder Attawra naa koo ngele bindel nder Attawra hebbinaama.

¹⁹Ngam non, koo moye yewi go'o nder koo ko buri famduki nder ko Allah wi'i dum wada, nden o ekkitini wobbe ngada non, dum noddymo burdo famduki nder Laamu Allah. Ammaa koo moye wadi ko Allah wi'i dum wada, nden o ekkitini wobbe ngada non, dum noddymo mawdo nder Laamu Allah.

²⁰E mi wi'a'on, to aadilaaku moodon buraayi dum moodibbe Attawra e Faarisanko'en, on nattataa Laamu Allah koo sedda!

Wa'ajinki Dow Monnere

²¹On nani dum wi'i yimbe ndenno, ‘Taa' waadu warhoore,’ nden ‘koo moye wadi warhoore o kiiteteedo.’

²²Ammaa e mi wi'a'on, koo moye monnani goddo, Allah hiitotomo. Kadin koo moye hudi goddo, ardiibe hiitotomo. Nden koo moye wi'i goddo ‘A meereejo!’ e mo dow laawol nattuki wuro hiite.

²³Ngam non, taa warii hokkuki dokkal ngam Allah to sakkirde, taa siforii bandiraawo maada e monnanmaa,

²⁴alu dokkal maada yeeso sakkirde nden, arande yahu ciryootiraa e bandiraawo maada on, nden ngartaa kokcaa dokkal maada.

²⁵To goddo wulloyakema, carel ngel ngondon dow datal yaaki yeeso laamu ciryootir e maako jawdum. To naa' non, o yaarete yeeso gadoowo kiita, gadoowo kiita wadumaa nder juude taadiibe, dum mabbumaa nder suudu cural.

²⁶E mi wi'a'on goonga, a wurtataako naa a yobii fuu ceede de dum tokkatama koo aniiniyel horataako.

Wa'ajinki Dow Njeenu

27“On nani dūm wi’ii, ‘Taa’ wadu njenu.’

28Ammaa min, e mi wi'a'on koo moye raari debbo darde suuno yaadake waadii njenu e maako nder bernde.

29To hitere maada nde nyaamo e wadumaa ngadaa hakke, ittunde, paddaande. Dum buraniima ndullaa jokkoode go'o nder jokkoode bandu maada e dow dūm hubina fuu bandu maada nder wuro hiite.

30To jungo maada nyaamo e wadumaa ngadaa hakke, ittungo, paddaango. Dum buraniima ndullaa jokkoode go'o nder jokkoode bandu maada e dow fuu bandu maada natta nder wuro hiite.

Wa'ajinki Dow Warki Teegal

(Maatiyu 19.9; Markus 10.11,12; Luka 16.18)

31“Kadin dūm wi’ii, ‘Koo moye yoofi debbo muudum, sey hokkamo derewol warki teegal.’

32Ammaa min, e mi wi'a'on, koo moye yoofi debbo muudum to naa' njenu o wadii, too, o wadiimo waduki njenu to o wadii wongal teegal. Nden koo moye te'i joofaado wadi njenu.

Ekkitinol Dow Waduki Alkawal

33“On nanii dūm wi’ii yimbe ndenno, ‘Taa’ hunu dow fewre, ammaa hebbin alkawal ngal ngadandaa Joomiraawo.’

34Ammaa e mi wi'a'on, to' on kuno koo sedda. To' on kunoro dow, ngam ton woni to Allah joodoto.

35Nden to' on kunoro duuniyaaru, ngam don woni to Allah resata koyde muudum. Nden to' on kunoro Urucaliima ngam kayri woni gariiri Laamiido Mawdo.

36To' on kunoro gaasa ko'e moodon, ngam on mbaawataa wartirki laasol go'otol danewol koo balewol.

37Al ‘Ee’ moodon warta ‘Ee,’ nden ‘Aa'a’ moodon warta ‘Aa'a.’ Fuu ko yabbii du'um, daga to Ceydan dūm yiwoyi.

Ekkitinol Dow Waataaki

(Luka 6.29,30)

38“On nani dūm wi’ii, ‘Hitere ngam hitere, nden nyiinde ngam nyiinde.’

39Ammaa e mi wi'a'on, to goddo wadanii'on goddum kalludum, to' on ngaato. To goddo fiyiima to wolo nyaamo, waylitanmo wo'oto ngon maa.

40To goddo yaariima yeeso laamu ngam jabanmaa toggoore, hokkumo fuu e cuddaari maada.

41To goddo wadiima ngadaa yaadu mil go'o, yaadu e maako mil didi.

⁴²Toriidoma goddum fuu, hokkumo. To goddo yamiima nyamaande, taa' hadumo.

Yidu Ganyo Maada

(Luka 6.27,28,32-36)

⁴³"On nanii dum wi'ii, 'Yidu bandiraawo maada, wanyu ganyo maada.'

⁴⁴Ammaa e mi wi'a'on, ngidee ganyoobe moodon, ngadanee torroobe'on do'aare,

⁴⁵ngam ngarton bibbe Nyaako Mo Dow. Ngam e mo wada naange maako yeynoo dow yimbe kallube e yimbe gadoobe ko woodi, nden e mo wada ndiyam toba dow Aadili'en e be ngalaa Aadilaaku.

⁴⁶To yidube'on tan ngiddon, dume barka keboton? Koo jaboobe ceede leydi maa e ngidi yidubebe.

⁴⁷To bandiraabe moodon tan kownoton, dume ngadoton burdum dum wobbe ngadata? Yimbe naa' Yahuudanko'en naa' e ngada non?

⁴⁸Ngam non, ngartee keewube no Nyaako moodon Mo Dow o kewdo.

Maatiyu 6

Ekkitinol Dow Walluki Be Ngalanaa

¹"Paamee to' ngadon kuude Aadilaaku moodon yeeso yimbe ngam be ngi'a. Ngam to on ngadii non, on kebataa mbarjaari to Nyaako moodon Mo Dow.

²"Ngam non, taa hokkay be ngalanaa caahu, taa' andinka koo moye no munaafuki'en ngadata nder cuudi do'aare e dow datal ngam yimbe ngi'a mantabe. E mi wi'a'on goonga, be njaadake be kebi mbarjaari mabbe.

³Ammaa taa hokkay mo walanaa caahu, taa' jabu jungo nano maada anda ko jungo nyaamo maada wadata.

⁴Hokku caahu maada e suude, nden Nyaako maada Mo Dow andudo koo dume gadaadum e suude, o hokkete mbarjaari.

Ekkitinol Dow Do'aare

(Luka 11.2-4)

⁵"To on ngaday do'aare, to' on ngadu no munaafuki'en ngadata, ngam e be ngidi waduki do'aare e be ndarii nder cuudi do'aare e dow to date kawri ngam koo moye yi'abe. E mi wi'a'on goonga, be njaadake be kebii mbarjaari mabbe.

⁶Ammaa taa waday do'aare, nattu suudu maada mabbaa dammugal, torodaa Nyaako maada Mo Dow mo yi'ataake. Nden kanko gi'oowo ko wadetee e suude o hokkete mbarjaari.

⁷“To on ngada do'aare, to' on metu haalaaji meere no yimbe be andaa Allah ngadata. E be nyuma allaaji mabbe nanay ko be mbi'i ngam be kuutiri boliide dudde.

⁸To' on ngadu no be ngadata ngam Nyaako moodon Mo Dow e andi ko ngiddon ko toroodonmo.

⁹Raa no ngadirton do'aare, ‘Yaa Allah Nyaako amin Mo Dow, inde maada ceniinde mawninee.

¹⁰Laamu maada wara, ko ngiddaa waddee nder duuniyaaru, no dum wadirtee e dow.

¹¹Hokkumin ko min nyaamata hande.

¹²Yaafanamin hakkeeji amin no min njaaforantoo gadanbemin ko woodaa.

¹³Taa' alu min njaha to min ngadata hakke, ammaa hisnumin daga Kalludo.’

¹⁴“Ngam to on njaafanake gadanbe'on ko woodaa, Nyaako moodon Mo Dow maa yaafanto'on.

¹⁵Ammaa to on njaafanaakibe, kanko maa o yaafantaako'on hakke moodon.

Ekkitinol Dow Suumaaki

¹⁶“To on cuumii, to' on mbonnu geece moodon no munaafuki'en ngadata, ngam kambe e be mbonna geece mabbe ngam be kolla yimbe e be cuumii. E mi wi'a'on goonga, be njaadake be kebii mbarjaari mabbe.

¹⁷Ammaa taa suumii, sulma, moytanaa hoore maada nebbam.

¹⁸Taa wadii non, walaa andaydo a suumii, sey ni Nyaako maada Mo Dow mo yi'ataake. Nden kanko gi'oowo ko wadetee e suude, o hokkete mbarjaari.

Resuki Jawdi Ton Dow (Luka 12.33,34)

¹⁹“To' on ndesan ko'e moodon jawdi e duuniyaaru to mooyu wonnatandi, koo ndi nyola, koo to wuybe pusata natta ngujjandi.

²⁰Ammaa ndesanee ko'e moodon jawdi ton dow to mooyu wonnataandi, koo ndi nyola, to wuybe mbaawataa pusa natta ngujjandi.

²¹Ngam to jawdi maada woni, ton bernde maada maa so"ootoo.

Jayngol Bandu (Luka 11.34-36)

²²“Gite ngoni fitilaaru bandu. To gite maada e njamdi, bandu maada fuu heeway jayngol.

²³Ammaa to gite maada njamdaa, bandu maada fuu heeway nyiwre. To jayngol gongol nder bandu maada dum nyiwre, nyiwre nden wartay baleere naa' sedda.

Allah Koo Jawdi

(Luka 16.13; 12.22-31)

²⁴"Walaa baawaydo jagganaaki joomu wuro'en dido. Koo o wanya go'oto o yida go'oto, koo o mawnina go'oto o yawana go'oto. Non onon maa, on mbaawataa jagganaaki Allah e jagganaaki jawdi carel go'o.

Taa' Wannu

²⁵"Ngam non, e mi wi'a'on, to' on ngannu dow jonde moodon, waato dow ko nyaamoton, koo ko njaroton, koo ko bornotoodon. Naa' yonki burii nyamndu? Nden naa' bandu burii kolte?

²⁶Ndaaree colli! Di aawataa, di pe"ataa, di ngalaa to di ndesata nyamndu. Fuu e non Nyaako moodon Mo Dow e nyamnadi. Naa' on burii colli daraja?

²⁷Moye nder moodon to wannii waawata beydanki hoore muudum carel sedda nder balde muudum?

²⁸"Too, ngam dume ngannoton dow ko bornotoodon? Ndaaree pindi ladde no mawnirta, ndi huwataa, ndi sanyataa kolte.

²⁹Fuu e non e mi wi'a'on, Annabi Suleymaanu fuu e risku muudum meedaayi mo"itinaaki bo pindi wo'oyri ndi'i.

³⁰To Allah e mo"itinira pindi ladde nihi, hande e ndi don, jaango ndi wulee, hakko onon, o buray non bornuki'on, onon koolibemo sedda!

³¹"Ngam non, to' on ngannu mbi'on, 'Ko nyaameten?', koo 'Ko njareten?', koo 'Ko bornotooden?'

³²Ngam iri dum don yimbe be andaa Allah dabbitata. Nyaako moodon Mo Dow e andi on ngidi fuu fii du'um.

³³Ammaa arande dabbitee Laamu Allah e aadilaaku maako, nden dum beydanay'on fuu fii du'um.

³⁴Ngam non, to' on ngannu e jaango, ngam jaango e woodi wannaare muudum. Koo ndeye nyalnde e woodi wannaare mayre keyayndende.

Maatiyu 7

To' On Kiito Wobbe

(Luka 6.37,38,41,42)

¹"To' on kiito wobbe, ngam to' dum hiito'on.

²Ngam non no kiitoriidon wobbe, onon maa non dum hiitorantoo'on, nden e poondirgel ngel poondirdon, e maagel dum foondiranta'on.

³Ngam dume ndaarataa geenel gongel nder hitere bandiraawo maada, ammaa a wannaayi e legga wonga nder hitere maada?

⁴No wadata mbi'aa bandiraawo maada, 'Al mi ittanmaa geenel nder hitere maada,' nden boo e woodi legga nder hitere maada?

⁵An munaafukiijo, artu ittuki legga wonga nder hitere maada, nden ngi'aa boddum kebaa no ittiraa geenel gongel nder hitere bandiraawo maada.

⁶"To' on kokku kutiji godđum ceniidum. To on ngadii non, di ngaylitoto, di ciccita'on. To' on kubano aladeeji lu'u-lu'u. To on ngadii non, di njaabaydum tan.

Toree, Dabbitee, Cilminee

⁷"Toree, dum hokkay'on. Dabbitee, on kebay. Cilminee, dum mabbitanay'on dammugal.

⁸Ngam koo moye toriido dum hokkaymo, dabbutudo boo hebay, nden koo moye cilminiido dum mabbitanaymo dammugal.

⁹Moye nder moodon to biddo muudum torakemo buroodi, o hokkamo hayre?

¹⁰Koo boo to o torakemo lingu, o hokkamo mboodi?

¹¹To onon kallube, on andi no kokkirton bibbe moodon fii bodđum, hakko Nyaako moodon Mo Dow! O buray non hokkuki toriibemo fii bodđum!

¹²"Fuu ko ngiddon wobbe ngadana'on, onon maa ngadaneebe non, ngam kanjum woni ko Attawra e Defte Annabo'en mbi'i.

Dammugal Biđđiingal

¹³"Nattiree dammugal biđđiingal. Ngam dammugal jaarayngal halkere ngal jaajungal, nden ngal sadaa tokkuki, nattiroobengal e duudi.

¹⁴Ammaa dammugal jaarayngal yonki ki re'ataa ngal biđđiingal, donmaa datal jaarayngal yonki ki re'ataa e ngal sadī tokkuki, yimbe sedda tokkatangal.

Lekki e Bikkoy Maaki

¹⁵"Paamanee annabo'en fewre garaybe to moodon nder nandi baali, ammaa nder berde mabbe e be nandi e caafaali kalludi.

¹⁶On anditiraybe kuude mabbe. Dum hebataa bikkoy inabooje to gi'ehi, koo ibbe daga to kooraaje.

¹⁷Non maa, koo kiye lekki bodki e ki rima bikkoy mbodkoy. Lekki ki woodaa boo e ki rima bikkoy koy mboodaa.

¹⁸Lekki bodki rimataa bikkoy koy mboodaa. Non maa, lekki ki woodaa rimataa bikkoy mbodkoy.

¹⁹Fuu lekki ki rimataa bikkoy mbodkoy dum fe"ayki dum faddaki nder hiite.

²⁰Ngam non, on anditiraybe kuude kallude de be ngadata.

Mi Meedaayi Anduki'on

²¹"Naa' fuu bi'aydoyam, 'Moodibbo, Moodibbo,' nattata Laamu Allah, sey ni gadudo ko Nyaako am Mo Dow yidi.

²²E Nyalnde Jaango yimbe dudbe mbi'ayyam, 'Moodibbo, Moodibbo! Naa' min nga'ajinii nder inde maada? Naa' min mburtinii ginni nder inde maada? Naa' min ngadii kaydiniidum duddum nder inde maada?'

²³Ammaa mi wi'aybe, 'Mi andaa'on. Cendiree e am, onon kallube.'

Mahoobe Dido

(Luka 6.47-49)

²⁴"Ngam non, neddo fuu nando de'e boliide am wadi ko mbiimi e nandi e neddo goodudo faamu mahudo wuro muudum dow tafaare.

²⁵Nde ndiyam wadi, candi keewi, hendu ummoyii piyi wuro ngon, ammaa ngo yanaayi ngam ngo mahaama dow tafaare.

²⁶"Ammaa koo moye nando boliide am wadaayi ko mbiimi e nandi e neddo mo walaa hakkiilo mahudo wuro muudum dow njaareendi.

²⁷Nde ndiyam wadi, candi keewi, hendu ummoyii piyi wuro ngon, sey ngo yani ngo sankitii ngo fuu."

Bawde Ekkitinol Yeesu

²⁸Nde Yeesu yottini ko wi'ata, yimbe hawrutube kaydini e ekkitinol maako,

²⁹ngam o ekkitiniraayibe no moodibbe Attawra ekkitinirta, ammaa o ekkitiniiibe e bawde.

Maatiyu 8

Goodudo Nyawu Nyaamoowu Laral

(Markus 1.40-45; Luka 5.12-16)

¹Nde Yeesu jippoyii daga dow hocceere nden, yimbe dudbe tokkimo.

²Sey goddo goodudo nyawu nyaamoojum laral wari diccii yeeso maako, wi'i, "Moodibbo, taa jabii, a waaway njamditinaayam."

³Sey Yeesu forti jungo muudum, meemimo, wi'i, "Mi jabii. Yamdu!" Don e don nyawu dum alimo, o yamditii.

⁴Sey Yeesu wi'imo, "Faamu, taa' wi'uka koo moye, ammaa yahu kollaa hoore maada to ardiido diina, nden kokkaa cakkiri no Muusa wi'i dum wada ngam laabol maada. Wadu non ngam tabbitinanki yimbe a yamditii."

Hoolaare Mawdo Sooji'en

(Luka 7.1-10)

5Nde Yeesu natti gariiri Kafarnahum, sey goddo mawdo sooji'en Rooma wari to maako, e toroomo, wi'i,

6"Moodibbo, maccudo am e fukkii e wuro o jaraado, e mo fiida e nawdum kalludum."

7Yeesu wi'imo, "Mi yahay mi yamditinamo."

8Sey mawdo sooji'en on nootii wi'i, "Moodibbo, mi fotaayi nattaa wuro am, ammaa metu tan, maccudo am yamditay.

9Ngam min e hoore am ley laamu wobbe sooji'en ngonmi, min maa, e mi laamoo sooji'en. To mi wi'ii o'o, 'Dillu!' o dillary. To mi wi'ii on ton, 'Woroy!' o waray. To boo mi wi'ii maccudo am, 'Wadu du'um!' o wadaydum."

10Nde Yeesu nani non, haydini, wi'i kawrutube e tokkimo, "E mi wi'a'on goonga, koo nder Israa'iila mi hebaayi kooliidayam bernde go'o bo o'o.

11E mi wi'a'on, yimbe naa' Yahuudanko'en dudbe ngaray daga fuuna e hirna be njoodoo be nyaama nyamndu humto e Annabi Ibraahim, e Iciyaaku, e Yaakubu nder Laamu Allah.

12Haanube ngarta yimbe Allah ammaa be nganyi, dum faddaybe nder nyiwre baleere. Don be mboyata be nyeryindira nyiiye."

13Sey Yeesu wi'i mawdo sooji'en Rooma on, "Yahu! Ngam a hoolake Allah, maccudo maada yamditay." Don e don maccudo soojiijo on yamditay.

Yeesu Yamditinii Yimbe Dudbe

(Markus 1.29-34; Luka 4.38-41)

14Nde Yeesu yahi wuro Biiturus yi'i esiraawo Biiturus debbo e fukkii, jonte kallude e torramo,

15o meemi jungo maako. Jonte den njoofi debbo on, o ummii, o fuddi waddankimo nyamndu.

16Nde futuro wadi, yimbe ngaddani Yeesu goodube ginni dudbe. O metanidi wolde go'o di mburtii. O yamditini fuu be njamdaa.

17Non wadii ngam dum hebbina ko Allah wi'i daga honduko Annabi Icaaya, wiiki, "O ittii nyawuuji meeden, o yamditinii'en."

Wi'oobe Tokkay Yeesu

(Luka 9.57-62)

18Nde Yeesu yi'i yimbe dudbe e pilimo, o wi'i tokkubemo, "En kuulu fongo mbeela."

19Sey goddo moodibbo Attawra wari to maako, wi'imo, "Moodibbo, mi tokkete to njahataa fuu."

²⁰Yeesu wi'imo, "Dilaaji e ngoodi gayde, colli e ngoodi cabbe, ammaa Bii Neddo walaa to fukkotoo."

²¹Goddo nder tokkubemo wi'imo, "Moodibbo, al mi yaha mi uwoya nyaako am taw."

²²Ammaa Yeesu wi'imo, "Tokkam, alu maybe uwa maybe mu'en."

Yeesu Darnii Iyeende

(Markus 4.35-41; Luka 8.22-25)

²³Yeesu natti komiwal, tokkubemo maa tokkimo.

²⁴Sey hendu cembindu ummoyii dow mbeela ngan, geeloodi ndiyam puđdi piiki komiwal ngal, ndiyam natti nder maagal haa naaki ngal badii heewa ndiyam, ammaa Yeesu e nder maagal e daanii.

²⁵Sey tokkubemo baddii pindinimo, be mbi'i, "Moodibbo, hisnu'en! En kalkay!"

²⁶Sey o wi'ibe, "Ngam dume kultordon, onon kooliibeyam sedda?" Sey o ummii, o habani hendu ndun e geeloodi ndiyam din. Sey koo dume de"iti.

²⁷Koo moye haydini wi'i, "O'o dum iri moye neddo, haa keni e geeloodi ndiyam e ngada ko o wi'i?"

Yeesu Yamđitini Goodube Ginni

(Markus 5.1-20; Luka 8.26-39)

²⁸Nde Yeesu yottii fongo mbeela nder leydi Gaarasinko'en, sey wobbe worbe dido tabbiimo, goodube ginni joodotoobe to genaale. Be ngartii ko hulnii naa' sedda haa maa walaa baawaydo tokkira laawol ngol don!

²⁹Don e don be ngulli, e be mbi'a, "Ko wannumaa e amin, 'Biddo Allah? A warii ngam torraamin ko carel wada?"

³⁰Haade don e woodi ornde aladeeji duddi e dura.

³¹Ginni din torii Yeesu, mbi'i, "Taa riiwiimin, alumin min nattoya ornde aladeeji din nii."

³²Sey o wi'idii, "Ndillee!" Sey di mburtii, di nattoyi aladeeji din. Sey ornde nden fuu nyaari jippoyii daga dow yolde nden, yani nder mbeela, ndiyam nyaamidi.

³³Woynaabe aladeeji din ndoggi njahi nder gariiri mbi'oyi koo dume ko wadi. Donmaa be mbi'i ko hebi goodube ginni din.

³⁴Sey yimbe gariiri ndin dudbe mburtoyii tabbii Yeesu. Nde be ngi'imo, be toriimo o alanabe leydi mabbe.

Maatiyu 9

Yeesu Yamđitini Jaraado

(Markus 2.1-12; Luka 5.17-26)

¹Sey Yeesu natti komiwal huuli so"ii gariiri muudum.

²Sey wobbe ngaddanimo goddo jaraado dow daago. Nde Yeesu yi' hoolaare mabbe, o wi'i jaraado on, "Taa' wannu, higo am, a yaafanaama hakkeeji maada."

³Nde wobbe moodibbe Attawra nani non, be puusdi metitaaki hakkunde mabbe, e be mbi'a, "O'o neddo o fottidini hoore maako e Allah. Ka'a haala ka kalluka."

⁴Ammaa Yeesu faami ko woni nder berde mabbe, sey o wi'ibe, "Ngam dume nyumoton nyumo kallungo nder berde moodon?

⁵Ko buri hoyki, dum wi'a, 'A yaafanaama hakke maada,' koo dum wi'a, 'Umma yaabu?'

⁶Ammaa e mi yidi andon Bii Neddo e woodi laamu nder duuniyaaru yaafuu hakke." Sey o wi'i jaraado on, "Umma koccaa daago maada, kootaa wuro."

⁷Sey jaraado on ummii hooti wuro.

⁸Nde kawrutube don ngi'i non, be kuli, be mantu Allah, kokkudo yimbe iri de'e bawde.

Yeesu Noddii Maatiyu

(Markus 2.13-17; Luka 5.27-32)

⁹Yeesu e ala wigeere nden, sey yi'i goddo jaboowo ceede leydi bi'eteedo Maatiyu e joodii to dum jabata ceede leydi. Sey Yeesu wi'imo, "Tokkam." Sey Maatiyu ummii, tokkimo.

¹⁰Gada don Yeesu yahi wuro Maatiyu, joodii e nyaama hiraande, sey jaboobe ceede leydi e gadoobe hakke ngari njoodii to maako e tokkubemo.

¹¹Nde Faarisanko'en ngi'i non, be mbi'i tokkubemo, "Ngam dume moodibbo moodon nyamdata e jaboobe ceede leydi e gadoobe hakke?"

¹²Nde Yeesu nani non, wi'i, "Naa' yambe ngidi nyawndoovo, sey ni nyawbe.

¹³Njahee, ekkitoodon ma'ana aayaare biinde, 'E mi yidi kollon yurmeende, naa' sakkuki cakkiri.' Mi waroyaayi ngam nodduki nyumoobe be aadili'en, ammaa mi waroyi ngam nodduki andube be gadoobe hakke."

Yamol Dow Suumaaki

(Markus 2.18-22; Luka 5.33-39)

¹⁴Sey tokkuge Yahaya Gadoovo Baptisma ngari to Yeesu be yamimo, be mbi'i, "Ngam dume minon e Faarisanko'en e min cuumoo, ammaa tokkubema cuumataako?"

¹⁵Sey Yeesu nootii wi'ibe, "E yiiki moodon higoobe angoojo nanay beldum carel ngel angoojo on wondi e mabbe? Ammaa carel e wara ngel dum hoccata angoojo on daga nder mabbe, e carel ngel be cuumoto.

¹⁶“Walaa nyootaydo lefel kesel to limcere kiinde, ngam lefel ngel ngel seekay limcere kiinde nden. Non waday nde bura no ndenno seekuki.

¹⁷Non maa walaa gadaydo ndiyam inabojam kesam nder faandu hiindu. To o wadii non, d'am yuuufay, d'am pusa faandu ndun, d'am rufa, faandu ndun boo lalli won don. Ammaa ndiyam inabojam kesam e wadee nder faandu heyrus ngam to' dum dulladam dum nulla faandu ndun.”

Biddo Jaayirus e Debbo Mo Yiiyam Rufanta

(Markus 5.21-43; Luka 8.40-56)

¹⁸Yeesu e nder wiikibe non, sey goddo ardiido suudu do'aare bi'eteedo Jaayirus wari. O dicci yeeso Yeesu, o wi'i, “Biddo am surbaajo maayii jooni-jooni, ammaa waroy njahen meemaamo, o ummoto.”

¹⁹Yeesu ummodii e tokkubemo be ndillidi e maako.

²⁰Too, e woodi goddo debbo don gadudo duubi sappo e didi e torroodo e rufuki yiiyam o yiwoyi gada Yeesu, o meemi cilmbi togoore maako.

²¹Ngam o wi'i nder bernde maako, “Koo togoore maako tan meemumi, mi yamditay.”

²²Nde Yeesu waylitii, yi'imo, wi'i, “Taa' wannu, bandiraawo. Hoolaare maada yamditiniima.” Don e don debbo on yamdit.

²³Nde Yeesu yottii wuro Jaayirus on, yi'i duudoobe duudaali e hawrutube e be ngulla sembee,

²⁴sey o wi'ibe, “Alee do'o, ngam surbaajo on maayaayi, ammaa o daani.” Sey be njalimo.

²⁵Ammaa gada o wurtinii koo moye yaasi, o natti, o jogii jungo surbaajo on, sey surbaajo on ummii.

²⁶Habaru dum boo sankitii koo toye nder leydi ndin.

Yeesu Yamditinii Wumbe

²⁷Yeesu e ala wigeere nden, sey wobbe wumbe dido tokkimo e nodda sembee, e mbi'a, “Biddo Dawda, yurminanmin!”

²⁸Nde Yeesu natti wongo wuro, sey wumbe ben ngari to maako, o yamibe, o wi'i, “On njabii mi waaway yamditink'i'on?” Be mbi'imo, “Ee, moodibbo.”

²⁹Sey Yeesu meemi gite mabbe, wi'i, “Non no koloriidonyam mi yamditinay'on.”

³⁰Don e don gite mabbe mbumtii. Sey Yeesu wagginibe, wi'i, “To' on mbi'uka goddo.”

³¹Ammaa be ndilli be cankiti habaru maako koo toye nder leydi ndin.

Yeesu Yamditinii Paho

³²Wumbe ben e ndilla, sey dum waddani Yeesu goddo goodudo ginnol gartirngolmo paho.

³³Gada Yeesu wurtinii ginnol ngol, neddo on fuddi metuki. Yimbe dudbe kawrutube don kaydini, mbi'i, "Dum meedaayi yiiki goddum iri du'um nder leydi Israa'iila."

³⁴Ammaa Faarisanko'en mbi'i, "E bawde Ba'aljabul laamiido ginni o wurtinirta ginni."

Yeesu Yurminanii Yimbe

³⁵Yeesu yahi garije mawde e ngarihoy pamaroy fuu, e ekkitina nder cuudi do'aare di Yahuudanko'en, e wa'ajina Habaru Beldum dow Laamu Allah, e mo yamditina yimbe goodube koo iri dume nyawu, e koo iri dume ciya njamu.

³⁶Nde o yi'i yimbe dudbe kawritii, sey o nani jurumdum mabbe, ngam e be torroo, walaa ballaydobe, bo baali di ngalaa gaynaako.

³⁷Sey o wi'i tokkubemo, "Gese bendude e duudi, ammaa huwoobe duudaa.

³⁸Toree Joomu gese den liloja huwoobe nder gese maako."

Maatiyu 10

Lilaabe Sappo e Dido

(Markus 3.13-19; Luka 6.12-16)

¹Sey Yeesu noddi tokkubemo sappo e dido, o hokkibe bawde wurtinki ginni e yamditinki yimbe daga koo iri dume nyawu e ciya njamu.

²Raa inde lilaabe sappo e dido ben: arande e woodi Siiman bi'eteedo Biiturus, e minyiraawo maako Andiraawus, e Yaakubu bii Jabadi, e minyiraawo maako Yahaya,

³e Filibus, e Batiloomi, e Tooma, e Maatiyu jaboowo ceede leydi, e Yaakubu bii Halfa, e Taadiyus,

⁴e Siiman Kananiyankeejo, nden e Yahuuda Iskariyooti, gartudo kokkitirdo Yeesu.

Yeesu Lilii Tokkubemo Sappo e Dido

(Markus 6.7-13; Luka 9.1-6)

⁵Yeesu lili tokkubemo sappo e dido ben, o wi'ibe, "To' on njahu to yimbe naa' Yahuudanko'en. Donmaa to' on nattu garije Samaariyanko'en.

⁶Sey ni njahon to yimbe Israa'iila gartube bo baali majjudi.

⁷Njahee, nga'ajinanonbe, mbi'on, 'Laamu Allah warii haade.'

⁸Njamditinee nyawbe, umminee maybe daga mayde, njamditinee goodube nyawu nyaamoojum laral, mburtinanee yimbe ginni. Mi hokkii'on bawde yamditinki yimbe caahu, ngam non njamditinee yimbe caahu.

⁹To' on njogo ceede jiinaari, koo ceede ajurfaari, koo ceede njamndi mbodeeri.

¹⁰Nden to' on njaadu e jakaare, koo toggoanje didi, koo pade koyde didi, koo sawru, ngam kuwoowo haanii hokkee nyamndu.

¹¹"Fuu gariiri koo gariyel pamarel to nattudon, dabbitee neddo mo ngikku boddum, njoodoodon wuro maako naa on alii wigeere nden.

¹²To on nattii wuro ngon, cilminee.

¹³To yimbe wuro ngon njabbake'on boddum, alee barka moodon joodoo dow mabbe. Ammaa to be njabbaaki'on boddum, alee barka moodon warta to moodon.

¹⁴Fuu mo jabbaaki'on, koo wanyi ko mbiidon, to on mburtake wuro ngon koo gariiri ndin, piddee sollaare koyde moodon.

¹⁵E mi wi'a'on goonga, Nyalnde Jaango Allah buray yurminanki yimbe Sodom e Gomoora dow yimbe gariiri ndin don.

Torraaji Garaydi

(Markus 13.9-13; Luka 21.12-17)

¹⁶"Raddum, e mi lila'on bono mbaaloy caka caafaali. Ngam non, paamanee ko'e moodon no boole ngadata, donmaa ngartee be kallaa bo pooli.

¹⁷Paamanee yimbe, ngam be njaaray'on yeeso mawbe, be piya'on nder cuudi do'aare mabbe,

¹⁸be njaara'on yeeso mawbe leydi e laamiibe, ngam on tokkubeyam on kokkaybe habaru am. Non wartay laawol no kokkirtonbe habaru am kambe e yimbe naa' Yahuudanko'en.

¹⁹Fuu carel ngel dum nangi'on dum yaari'on yeeso laamu, to' on ngannu dow no metirton, koo ko mbi'oton, ngam nder carel ngel dum wi'ay'on ko mbi'oton.

²⁰Ngam naa' dum onon metata, ammaa dum Ruuhu Nyaako moodon Mo Dow metata nder kondude moodon.

²¹"Neddo hokkitiray sakiraawo muudum dum waramo, nyaako maa hokkitiray biddo muudum. Bibbe ummanto danyoobe mabbe, be ngada dum warabe.

²²Koo moye wanyay'on ngam on tokkubeyam. Ammaa munyudo haa re'irde hisay.

²³To yimbe torrii'on nder wondi gariiri, ndoggee njahon wondi gariiri. E mi wi'a'on goonga, ko njahidon gariije Israa'iila fuu, Bii Neddo wartoyay.

²⁴"Ekkitotoodo burataa moodibbo muudum, maccudo boo burataa jeydomo.

²⁵Ekkitotoodo nanay beldum to wartii bo moodibbo muudum, maccudo maa nanay beldum to wartii bo jeydomo. To be noddirii joomu wuro on Ba'aljabul laamiido ginni, be buray wiiki ko halli dow be wuro ngon!

Kaanudo Hulee

(Luka 12.2-7)

²⁶“Ngam non, to' on kulu yimbe, ngam walaa goddum omЬaadum dum omtataake, non maa walaa cuudiidum dum suuritataake.

²⁷Ko mbiimi'on nder nyiwre, mbi'eeka nyalawma, non maa ko nandon to am e suude, mbi'eeka e njayri.

²⁸To' on kulu waroobe bandu neddo, ammaa be mbaawataa warki yonki maako. Sey ni kulon on don baawaydo halka bandu e yonki fuu nder wuro hiite.

²⁹Naa' coloy didoy e cooree yamnde go'o? Fuu e non walaa koo go'otel maakoy baatayngel naa e yidde Nyaako moodon Mo Dow.

³⁰Koo gaasa ko'e moodon maa fuu ka limaama.

³¹Ngam non, to' on kulu, on burii coloy dudkoy.

Jabuki Almasiihu Yeeso Yimbe

(Luka 12.8,9)

³²“Koo moye jabudoyam yeeso yimbe, mi jabaymo yeeso Nyaako am Mo Dow.

³³Ammaa fuu ganyudoyam yeeso yimbe, min maa mi wanyaymo yeeso Nyaako am Mo Dow.

Mi Waddaayi Jonde Jam

(Luka 12.51-53; 14.26,27)

³⁴“To' on kammo mi waroyii waddanki duuniyaaru jonde jam. Mi waroyaayi ngam wadduki jonde jam, sey ni hawre.

³⁵Mi warii ngam mi wadda sendirki hakkunde biddo e nyaako muudum, biddo debbo e maduujo muudum, debbo boo e esiraawo muudum debbo.

³⁶Be njoododidaa wuro go'o be ngartay wanywanybe maada.

³⁷“Koo moye buri yiduki nyaako muudum koo maduujo muudum dow am, o fotaayi wartuki tokkudoyam. Donmaa fuu burdo yiduki biddo muudum dow am, o fotaayi wartuki tokkudoyam.

³⁸Nden fuu mo hoccaayi gaafaangal muudum tokkiyam, o fotaayi wartuki tokkudoyam.

³⁹Fuu giiddu hisnuki yonki muudum, o dullayki. Ammaa fuu dulludo yonki muudum ngam am, o hisnayki.

Mbarjaari
(Markus 9.41)

40“Fuu jabudo'on jabiiyam, donmaa fuu jabudoyam jabii on don liloydoyam.

41Koo moye jabudo annabijjo ngam o annabijjo, o hebay mbarjaari annabijjo. Nden koo moye jabudo aadilijjo ngam o aadilijjo, o hebay mbarjaari aadilijjo.

42Koo moye kokkudo burdo famduki nder tokkubeyam be'e koo ndiyam pewdam nder jardugel ngam o tokkudoyam, e mi wi'a'on goonga, o dullataa hebuki mbarjaari.”

Maatiyu 11

Yeesu e Yahaya Gadoowo Baptisma
(Luka 7.18-35)

1Nde Yeesu yottini ko wi'ata tokkubemo sappo e dido, sey o ummii daga don, o dilli, e mo ekkitina, e mo wa'ajina nder garijje.

2E carel ngel, Yahaya Gadoowo Baptisma suraama nder suudu cural. Nde o nani habaru ko Almasiihu wadata, sey o noddi wobbe nder tokkubemo o lilibe to maako

3ngam be yamamo, be mbi'a, “An woni Almasiihu mo dum wi'i waray, koo min kedoo goddo?”

4Yeesu nootii, wi'ibe, “Njahee, mbi'on Yahaya ko nanudon e ko ngiidon:

5wumbe e mbumta, jaraabe e njaaba, goodube nyawu nyaamoojum laral e njamditinee, pahube e nana, maybe e umminee, be ngalanaa e nga'ajinanee Habaru Beldum.

6O barkidinaado neddo mo alaayi hoolaakiyam.”

7Gada lilaabe ben ndilli, sey Yeesu fuddi metanki yimbe dow Yahaya, o wi'ibe, “Dume njaadon raaroyki nder ladde? Kudol ngol hendi dimbata ndaaroydon?

8To naa' non, dume njaadon raaroyki? Neddo borniido limce bodde? Naa' non, ngam bornotoobe limce bodde e laamorde be ngoni.

9Too, dume njaadon raaroyki? Annabijjo? E mi wi'a'on goonga, o burii annabijjo.

10Kanko woni mo Allah wi'i nder aayaare, ‘Raddum, mi liloyay lilaado am o ardooyeeso maada o mo"inanmaa laawol.’

11E mi wi'a'on goonga, nder be rewbe ndanyi fuu walaa burdo Yahaya Gadoowo Baptisma mangu. Fuu e non, burdo famduki nder Laamu Allah buriimo mangu.

12Daga jaamanu Yahaya Gadoowo Baptisma haa wadduki hande, Laamu Allah e torree. Torroobe laamu dum e ngidi teetadum e sembe.

13Ngam Defte Annabo'en fuu e Attawra metii dow laamu dum naa Yahaya Gadoowo Baptisma wari.

14To on njabay ko be mbi'i, Yahaya woni Iliya mo dum wi'i waray.

15Goodudo noppi nanuki fuu nana.

16“Ko nandinaymi yimbe jaamanu du'um? E be nandi e sukahoy njoodiikoy nder luumo e noddindira, e mbi'a,

17‘Min nduudanii'on duudaandu, ammaa on ngamaayi. Min mboyi bo goddo maayi, ammaa on mboyaayi.’

18Ngam Yahaya Gadoowo Baptisma warii nyaamataa nyamndu yarataa ndiyam inabojam, sey be mbi'i, ‘E mo woodi ginnol.’

19Bii Neddo boo warii e nyaama e yara, sey be mbi'i, ‘Raa o'o, o beelaado o jaroowo, higo jaboobe ceede leydi e gadoobe hakke.’ Fuu e non, tokkube laawol Allah fuu e be kolla kangol woni goongawol.”

Garije De Tuubaayi

(Luka 10.13-15)

20Sey o fuddi habanki garije de o wadi kuude kaydiniide nder maaje ngam yimbe garije den tuubaayi.

21O wi'i, “Yimbe gariiri Korasin, on mbonii! Yimbe gariiri Betasayda, on mbonii! Daa kuude kaydiniide gadaade nder moodon de ngadanaama yimbe Taaya e Sidon, daa be bornake kolte kollayde wannaare be njoodake nder tooka ngam holluki be tuubii.

22Ammaa e mi wi'a'on, Nyalnde Jaango Allah buray yurminanki yimbe Taaya e Sidon dow moodon.

23Onon boo, yimbe gariiri Kafarnahum, on kammii dum hoccay'on yaaki dow? Naa' non! Dum nattinay'on nder ngayka hiite. Daa kuude kaydiniide gadaade nder maada de ngadaama nder gariiri Sodom, daa e ndi don haa jooni.

24Ammaa e mi wi'a'on, Nyalnde Jaango Allah buray yurminanki yimbe Sodom dow moodon.”

Siwtaare Torrotoobe

(Luka 10.21,22)

25E carel ngel Yeesu wi'i, “Mi yettiima, Nyaako am Mo Dow, Joomiraawo dow e ley, ngam a suudii fii du'um to goodube faamu e andal, a holliidum bikkoy pamaroy.

26Non Nyaako am, ngam non welanmaa ngadaa.”

²⁷Sey o wi'i yimbe, "Nyaako am hokkiyam koo dume. Walaa andudo moye woni Biddo on sey ni Nyaako on, non maa walaa andudo Nyaako on sey ni Biddo on, e mo Biddo on yidi andina Nyaako on.

²⁸"Ngaree to am on fuu dondiibe donje teddude, mi hokkay'on siptaare.

²⁹Tokkee ko mbi'aymi'on. Ekkitee to am, ngam e mi woodi hakkiilo, mi lestindo hoore, nden berde moodon mbaltoto.

³⁰Ngam ko mbiimi'on ngadon dum sadaa waduki, nden dongal am teddaa."

Maatiyu 12

Yamol Dow Nyalnde Sihtaare

(Markus 2.23-28; Luka 6.1-5)

¹E carel ngel dum Nyalnde Sihtaare. Yeesu e yaha nder ngesa alkamaari, sey tokkubemo nani weelo be puddi boruki cammeeje mayri e be nyaama.

²Ammaa nde wobbe Faarisanko'en ngi'i non, mbi'i Yeesu, "Raa tokkubema e ngada ko Attawra hadi dum wada Nyalnde Sihtaare."

³Sey Yeesu wi'ibe, "On meedaayi janguki ko Dawda wadi nde nani weelo, kanko e gondube e maako?

⁴O natti Lukuru Seniidum, o nyaami buroodi ceniidum, o hokkorjaadoobe e maako. Attawra boo wi'ii ardiibe diina tan haani nyaamuki buroodi dum.

⁵Koo on meedaayi janguki nder Attawra no ardiibe diina ngewirta dooka Nyalnde Sihtaare nder Wuro Ceniingo, ammaa dum wartaayi hakke?

⁶E mi wi'a'on, raa burdo Wuro Ceniingo do'o.

⁷Ammaa daa on andunoo ma'ana aayaare nde'e bi'unde, 'E mi yidi kollon yurmeende, naa' sakkuki cakkiri,' daa on kiitaaki be ngadaayi hakke.

⁸Ngam Bii Neddo woni Joomu Nyalnde Sihtaare."

Yeesu Yamditinii Mo Jungo Jaraango

(Markus 3.1-6; Luka 6.6-11)

⁹Sey Yeesu ali don dilli, natti suudu do'aare mabbe.

¹⁰E woodi goddo mo jungo jaraango nder mayru. Sey Faarisanko'en yami Yeesu, mbi'i, "Attawra jabii dum yamditina Nyalnde Sihtaare?" Be mbi'u non ngam be keba ko be ngulliroytoomo.

¹¹Sey Yeesu wi'ibe, "Moye nder moodon to e woodi mbaala go'o to nga yanii nder ngayka Nyalnde Sihtaare, o jogataakonga o ittoyanga?

¹²Too! Neddo burii mbaala daraja naa' sedda! Ngam non, Attawra hadaayi dum wada ko woodi Nyalnde Sihtaare."

¹³Sey o wi'i neddo on, "Fortu jungo maada." Sey o fortingo, sey ngo yamditii, ngo warti bo wo'oto ngon.

¹⁴Ammaa Faarisanko'en ben mburtii meddi dow no be mbardata Yeesu.

Maccudo Mo Allah Subi

¹⁵Nde Yeesu faami ko be ciryotoo, sey o ummii o ali wigeere nden. Sey yimbe dudbe tokkimo, o yamditinibe be fuu,

¹⁶o wagginibe to' be mbi'aka koo moye kanko o moye.

¹⁷Du'um fuu wadii ngam dum hebbina ko Allah wi'i daga honuko Annabi Icaaya, wiiki,

¹⁸"O'o woni maccudo mo cubumi, mo ngidumi, e mi nana beldum maako naa' sedda. Mi hokkaymo Ruuhu am, o hokkay lenyi habaru kisndam am.

¹⁹O yeddataa o metataa sembee, walaa nanaydo hoolo hononde maako dow date.

²⁰O heenyitataa yewuki yombal badiingal yewuki. O nyifataa fitilaaru badiindu waatuki, naa o wadii Aadilaaku hebi jaalorgal dow halleende.

²¹Lenyi fuu ngaday kammunde dow maako."

Yeesu e Ba'aljabul

(Markus 3.20-30; Luka 11.14-23)

²²Sey dum waddanimo goddo paho bumdo goodudo ginnol. Yeesu boo yamditinimo, o warti e mo meta, e mo yi'a.

²³Kawrutube fuu kaydini, mbi'i, "E yiiki moodon koo o'o woni Biddu Dawda?"

²⁴Ammaa nde Faarisanko'en nani non, be mbi'i, "E bawde Ba'aljabul laamiido ginni o wurtinirta ginni."

²⁵Ammaa Yeesu e andi ko woni nder berde mabbe, o wi'ibe, "Laamu fuu cendiidum e wanywanytira, dum lallay. Non maa to gariiri koo wuro sendake e wanywanytira, dum waawataa dum daroo.

²⁶To Ceydan e wurtina ginni Ceydan nder laamu Ceydan, Ceydan sendake e wanywanytira won don. To laamu maako sendake, noye laamu dum darortoo?

²⁷To e mi wurtinira ginni nder bawde Ba'aljabul, e bawde moye tokkube'on mburtinirtadi? Ngam non tokkube'on kollay on ngalaah goonga.

²⁸Ammaa, to e mi wurtina ginni nder bawde Ruuhu Allah, too, hollii Laamu Allah waranii'on.

²⁹“No wadata dum waawa nattuki wuro neddo cembiddo dum teetanamo ko o woodi, naa' sey to dum artii habbukimo? Nden dum waawa hoccuki ko o woodi nder wuro ngon.

³⁰“Mo wondaa e am fuu, o ganyo am. Mo wallaayiyam mobtuki fuu, o cankitoowo.

³¹Ngam non, e mi wi'a'on, dum waaway yaafanaaki yimbe hakke e koo iri diye haalaaji di mboodaa di be meti, ammaa bi'udo ko woodaa dow Ruuhu Allah o yaafantaake.

³²Fuu bi'udo ko woodaa dow Bii Neddo, dum waaway yaafanaakimo. Ammaa fuu bi'udo ko woodaa dow Ruuhu Allah, o yaafantaake haa abadaa.

Lekki e Bikkoy Maaki
(Luka 6.43-45)

³³“Lekki bodki e rima bikkoy mbodkoy, non maa lekki ki woodaa e rima bikkoy koy mboodaa. Koo kiye lekki e andiree bikkoy maaki.

³⁴Onon boole kallude! No wadata onon kallube meton ko woodi? Ngam honduko neddo e meta ko woni nder bernde muudum.

³⁵Neddo mo ngikku boddum e wurtina fii boddum daga nder bernde muudum. Non maa neddo kalludo e wurtina halleende daga nder bernde muudum.

³⁶“E mi wi'a'on, nder Nyalnde Jaango koo moye doole wi'a Allah ngam dume wi'i koo deye boliide meereeje.

³⁷Dow boliide de mbi'udaa dum wadirantama kiita, koo de nangumaa, koo de mburtinmaa.”

Yiduki Holleeki Kaydiniidum
(Markus 8.11,12; Luka 11.29-32)

³⁸Sey wobbe nder moodibbe Attawra e Faarisanko'en mbi'imo, “Moodibbo, e min ngidi yiiki goddum kaydiniidum daga to maada tabbitinaydum Allah liloymaa.”

³⁹Sey Yeesu nootii, wi'ibe, “Yimbe jaamanu du'um kallube be kulataa Allah, e be ngidi holleeki goddum kaydiniidum, ammaa walaa ko dum hollatabe sey ni ko hebuno Annabi Inuusa.

⁴⁰Ngam non, no Inuusa wadiri balde tati jemma e nyalawma nder wonga linga manga, non maa Bii Neddo wadirta balde tati jemma e nyalawma nder yenaande.

⁴¹E Nyalnde Jaango yimbe gariiri Niineba be ummodoto e yimbe jaamanu du'um. Be kolla ko yimbe jaamanu du'um ngadi dum woodaa, ngam kambe, nde be nani wa'aju Annabi Inuusa, be tuubii. Raa boo burdo Inuusa do'o.

⁴²Nyalnde Jaango laamiido leydi fombina debbo o ummodoto e yimbe jaamanu du'um. O holla ko be ngadi dum woodaa, ngam kanko o waroyii daga badaaki nanuki faamu Annabi Suleymaanu. Raa boo burdo Suleymaanu do'o.

Wartuki Ginnol

(Luka 11.24-26)

⁴³“To ginnol wurtake nder bandu neddo, ngol yahay to bigeeje jorde e ngol dabbita to ngol siwtotoo. Ammaa to ngol hebaayi,

⁴⁴sey ngol wi'a, ‘Mi so"oto wuro ngo mburtoyiimi.’ To ngol wartii, ngol tawii wuro ngon walaa goddum nder, ngo wuuwaama ngo mo"inaama.

⁴⁵Sey ngol yaha ngol waddoya ginni joweedidi burdingol halluki, di natta di njoodoo don. Nden re'irde neddo on buray fuddoode maako halluki. Non dum wartanta yimbe jaamanu du'um kalludum.”

Maduujo Yeesu e Minyiraabe Maako

(Markus 3.31-35; Luka 8.19-21)

⁴⁶Yeesu e medda e yimbe dudbe hawrutube, sey raa maduujo maako e minyiraabe maako ngari ndarii yaasi, e be ngidi medduki e maako.

⁴⁷Sey goddo wi'imo, “Maduujo maada e minyiraabe maada e ton ndarii yaasi, e be ngidi medduki e maada.”

⁴⁸Ammaa o wi'i biidomoka on, “Moye woni maduujo am, nden beye ngoni minyiraabe am?”

⁴⁹Sey o sappi tokkubemo, o wi'i, “Raa maduujo am e minyiraabe am do'o!

⁵⁰Ngam koo moye wadi ko Nyaako am Mo Dow yidi, kanko woni minyiraawo am e maduujo am.”

Maatiyu 13

Misaalu Dow Demoowo

(Markus 4.1-9; Luka 8.4-8)

¹Nyalnde nden Yeesu wurtii wuro ngon, yahi joodii haade Mbeela Galili.

²Yimbe dudbe kawriti to maako naaki o natti komiwal o joodii nder maagal dow ndiyam. Kawrutube fuu ndarii haade mbeela ngan.

³Sey o huutiri misaalu o ekkitibe ekkitinol feere-feere dudngol, o wi'i, “Goddo demoowo yahi ngesa ngam saaka awdi.

⁴E mo nder saakuki awdi ndin, wondi yani dow datal, colli ngari cupidindi.

⁵Wondi boo yani nder kaaye, don ndi hebaayi leydi dundi. Ndi fudi jawdum ngam leydi ndin luggaa.

⁶Ammaa nde naange wurtoyii fiyindi, sey ndi yoori ngam ndi walaa dadii.

⁷Wondi awdi boo yani nder gi'e, sey gi'e den mawni biddindi haa ndi waawaayi waduki cammeeje.

⁸Ammaa wondi awdi yani dow leydi mbondi ndi fudi ndi mawni ndi wadi cammeeje. Wondi wadi gabbe 100, wondi wadi gabbe 60, wondi wadi 30."

⁹Nde Yeesu heenyi hokkuki misaalu du'um, sey wi'i, "Goodudo noppi nanuki fuu nana."

Ko Wadi Yeesu Huutiri Misaalu

(Markus 4.10-12; Luka 8.9,10)

¹⁰Sey tokkubemo ngari yamimo, mbi'i, "Ngam dumetirantaabe e misaalu nihi?"

¹¹O nootii o wi'ibe, "Onon on kokkaama faamu sirru Laamu Allah, ammaa kambe be kokkaaka.

¹²Ngam fuu goodudo faamu dow Laamu Allah dum beydanaymo, haa dum duudanamo. Ammaa mo walaa faamu dow Laamu Allah, koo ko o woodi maa dum jabaydum.

¹³Ko wadi metiranaymi yimbe e misaalu woni, ngam koo be ndaarii be ngi'ataa, koo be kettindake be nanataa, donmaa be paamataa.

¹⁴Dow mabbe dum hebbini ko Allah wi'i daga honduko Icaaya, 'On ngaday ka nanuki, ammaa on paamataa koo sedda. On ngaday ka raaruki, ammaa on ngi'ataa koo sedda.'

¹⁵Ngam berde yimbe ben don de cembidde, nden be cukkii noppi mabbe, be mabbii gite mabbe, ngam to' be ngi'a e gite mabbe, to' be nana e noppi mabbe, be paama nder berde mabbe haa be ngarta to am, mi yamditina berde mabbe.'

¹⁶"Ammaa onon, gite moodon de barkidinaade ngam e de ngi'a, e noppi moodon ngam e di nana.

¹⁷E mi wi'a'on goonga, annabo'en e Aadili'en dumbe ngidii ngi'a ko ngiidon, ammaa be ngi'aayi. Be boo ngidii nanuki ko nanoton, ammaa be nanaayi.

Ma'ana Misaalu Dow Demoowo

(Markus 4.13-20; Luka 8.11-15)

¹⁸"Too, raa ma'ana misaalu demoowo on don.

¹⁹Fuu nanudo habaru Laamu Allah o heftaayidum, sey Ceydan wara hocca ko dum aawi nder bernde maako. Dum don woni misaalu awdi njanundi dow datal.

²⁰Janundi dow kaaye woni misaalu nanudo Wolde Allah don e don o jabande e beldum bernde.

²¹Ammaa nde wolde nden walaa dadi nder bernde maako, o munyay carel sedda tan. To cadeele koo torra warii ngam wolde nden, don e don o yoofande.

²²Janundi nder gi'e woni misaalu nanbe Wolde Allah, ammaa wannuki e fii duuniyaaru, e yidde jawdi, biddi wolde nden kadinde wallukibe be ngada ko Allah yidi.

²³Ammaa awdi caakaandi dow leydi mbondi woni misaalu nando Wolde Allah, o faaminde boddum, o wadi ko Allah wi'i, o huutinirinde haa o hebi beydaari. Goddo hebi nde 100, goddo boo hebi nde 60, goddo hebi nde 30."

Geene Nder Ngesa Alkamaari

²⁴Sey Yeesu hokkibe goddum misaalu wi'i, "Laamu Allah e nandi e goddo neddo aawudo alkamaari mbondi nder ngesa muudum.

²⁵Ammaa jemma, koo moye e daanii, sey goddo ganyo maako yahi saaki awdi godde geene nder alkamaari ndin dilli.

²⁶Nde alkamaari ndin fudi, mawni wadi cammeeje, sey geene den maa ummoyii.

²⁷Sey maccube joomu ngesa kan ngari mbi'imo, 'Joomu wuro, naa' awdi mbondi aawudaa to ngesa maada? Too, no wadi geene pudoyi nder mayri?'

²⁸O wi'ibe, 'Dum goddo ganyo am wadi non.' Sey maccube ben mbi'imo, 'A yidi min njaha min ittade?'

²⁹Ammaa o wi'ibe, 'Naa' non. Ngam to on ittade, on ittay fuu e alkamaari ndin.

³⁰Aleede de mawnida e mayri naa carel tayukindi wadi. To carel tayukindi wadi, mi wi'ay tayoobe ben arta tayuki geene den be kabbade kabbe-kabbe, dum wulade. Ammaa alkamaari ndin, be ngadandi nder resirde gawri am.'

Misaalu Dow Gabbel Mastat

(Markus 4.30-32; Luka 13.18,19)

³¹Yeesu fudditi hokkibe goddum misaalu wi'i, "Laamu Allah e nandi e gabbel mastat ngel goddo hucci aawi nder ngesa muudum.

³²Kangel woni gabbel burngel famduki nder ngabboy fuu, ammaa to ngel mawni, sey ngel bura koo ngele leggel mawnuki, haa colli ngara ngada cabbe dow lice maagel."

Misaalu Dow Yuufinirdum

(Luka 13.20,21)

³³Yeesu fudditi hokkibe goddum misaalu wi'i, "Laamu Allah e nandi e yuufinirdum dum goddo debbo hucci lancindiri e condi alkamaari poondirkoy tatoy, haa ndi fuu ndi yuufi."

Ko Wadi Yeesu Huutiri Misaalu

(Markus 4.33,34)

34Yeesu metirani hawrutube ben fuu fii du'um e misaalu. Fuu ko o wi'atabe e mo huutira misaalu.

35O wadii non ngam o hebbina ko Allah wi'i daga honduko annabijo wiiki, "Mi metiranay yimbe e misaalu. Ko suudii daga taguki duuniyaaru, mi wurtinaydum e njayri."

Ma'ana Misaalu Geene Nder Alkamaari

36Sey Yeesu ali yimbe ben natti wuro. Tokkubemo ngari to maako mbi'imo, "Wi'umin ma'ana misaalu geene nder ngesa alkamaari."

37O wi'ibe, "Aawudo awdi mbondi ndin woni Bii Neddo.

38Ngesa kan woni duuniyaaru. Nden awdi mbondi ndin woni bibbe Laamu Allah. Geene den ngoni bibbe Ceydan.

39On don ganyo aawudo geene den, kanko woni Ceydan. Carel tayukindi woni re'uki duuniyaaru, nden tayoobendi ngoni malaa'ika'en.

40Non no dum hawritirta geene dum wulade, non dum wadata e re'uki duuniyaaru.

41Bii Neddo liloyay malaa'ika'en muudum, be mburtina koo dum poodoojum yimbe ngada hakke e fuu gadoobe ko halli nder Laamu Allah.

42Sey malaa'ika'en ben kuboobe nder hiite kallunge. Don be mboyata be nyeryindira nyiiye.

43Nden aadili'en delkitoto bo naange nder Laamu Nyaako mabbe Mo Dow. Fuu goodudo noppi nanuki nana.

Jawdi Cuudiindi

44"Laamu Allah e nandi e jawdi cuudiindi e ngesa ndi goddo hefti, o fudditi o suudindi. Nder welwelo o yahi, o soori fuu ko o woodi o soodi ngesa kan.

Misaalu Dow Lu'u-Lu'u

45"Donmaa Laamu Allah e nandi e neddo coodoowo e sooritoo dabbitoowo lu'u-lu'u goodudum ceede.

46Nde o yi'i go'o goodudum ceede dudde, sey o yahi o soori fuu ko o woodi, o soodi lu'u-lu'u dum.

Misaalu Dow Nangirdum Liyfi

47"Donmaa Laamu Allah e nandi e nangirdum liyfi dum wobbe kubii nder mbeela, dum nangoyi koo iri diye liyfi.

48Nde dum heewi, be poodoyidum daande mbeela ngan, be njoodii, be cupti liyfi boddii, be ngadidi nder faandu, ammaa be cankiti di mboodaa din.

⁴⁹Non dum wadata e re'uki duuniyaaru. Malaa'ika'en ngaray kakkita kallube daga nder aadili'en,

⁵⁰be kuboo kallube ben nder hiite kallunge. Don be mboyata be nyeryindira nyiiyē.

Jawdi Keyri e Kiindi

⁵¹"On paamii fuu du'um?" Be nootii be mbi'i, "Ee."

⁵²Sey o wi'ibe, "Too, fuu moodibbo Attawra ekkitiido dow Laamu Allah e mo nandi e joomu wuro burtindo jawdi keyri e kiindi nder ndesa muudum."

Dum Wanyii Yeesu Nder Gariiri Najarat

(Markus 6.1-6; Luka 4.16-30)

⁵³Nde Yeesu heenyi wiikibe fuu misaalu du'um, sey o ummii o ali wigeere nden.

⁵⁴O yahi gariiri to o mawni, o fuddi ekkitinki yimbe nder suudu do'aare mabbe haa be kaydini, be mbi'i, "Toye neddo o'o hebi faamu du'um e bawde waduki kuude kaydiniide de'e?

⁵⁵Naa' kanko woni biddo on don cehoowo? Naa' maduujo maako e wi'ee Maryama? Naa' Yaakubu e Yusufu e Siiman e Yahuuda ngoni minyiraabe maako?

⁵⁶Nden naa' en ngondi e minyiraabe maako rewbe? Too, toye neddo o'o hebi fuu fii du'um?"

⁵⁷Sey be nganyi hoolaaki Yeesu. Ammaa Yeesu wi'ibe, "Koo toye yimbe e kokka annabijjo mangu, ammaa yimbe gariiri maako, e yimbe wuro maako be kokkataamo mangu."

⁵⁸Yeesu wadaayi godđum kaydiniidum ton ngam be koolaakimo.

Maatiyu 14

Mayde Yahaya Gadoowo Baptisma

(Markus 6.14-29; Luka 9.7-9)

¹E carel ngel Hirudus Laamiido nani habaru Yeesu.

²Sey o wi'i maccube maako, "On don dum Yahaya Gadoowo Baptisma umminaa daga mayde, kanjum wadi e mo woodi bawde waduki kuude kaydiniide."

³Ngam ndenno Hirudus e hoore muudum wadii dum nangii Yahaya, dum habbimo, dum surimo nder suudu cural. Hirudus wadi non ngam Hiruudiya debbo mawniraawo maako Filibus mo o te'i.

⁴Ngam ndenno Yahaya wi'ii Hirudus, "Dum haanaayi te'aamo."

⁵Non wadi Hirudus e yidi warki Yahaya, ammaa e mo hula yimbe, ngam be njabii Yahaya o annabiijo.

⁶Ammaa nde nyalnde humto siftorki danyngol Hirudus wari, sey biddo Hiruudiya surbaajo wami yeeso hobbe garbe humto ngon. Gamol maako welii Hirudus,

⁷haa wadanimo alkawal hunaniimo wiiki hokkaymo koo dume ko o torii.

⁸Sey maduujo maako wi'imo ko o wi'ata. Surbaajo on wi'i Hirudus, "Hokkam hoore Yahaya Gadoowo Baptisma nder le'al jooni."

⁹Laamiido on boo wanni, ammaa ngam o yaadake o hunanakemo yeeso hobbe, o wadi dum hokkamo hoore nden.

¹⁰O lili wobbe ittonoyi Yahaya hoore nder suudu cural.

¹¹Dum waddi hoore nden nder le'al, dum hokki surbaajo on. Surbaajo on boo waddaninde maduujo muudum.

¹²Sey tokkube Yahaya on ngari kocci bandu ndun uwoyindu. Nden be njahi be mbi'oyika Yeesu.

Yeesu Nyamnii Yimbe 5,000

(Markus 6.30-44; Luka 9.10-17; Yahaya 6.1-14)

¹³Nde Yeesu nani non, sey natti komiwal e tokkubemo be ndilli to wigeere nder ladde kambe tan. Ammaa nde yimbe dudbe nani non, be mburtoyii daga garije, be tokkimo e koyde.

¹⁴E jippaaki Yeesu daga nder komiwal ngal o yi'i yimbe dudbe e kawriti, sey o nani jurumdum mabbe, o yamditini be njamdaa nder mabbe.

¹⁵Nde naange hiirii, sey tokkubemo ngari to maako, mbi'imo, "Do'o dum ladde, donmaa naange hiiri. Wi'u yimbe be'e ndilla ngam be njaha ngarihoy be coodana ko'e mabbe ko be nyaamata."

¹⁶Yeesu wi'ibe, "Naa' doole be ndilla. Onon kokkeebe ko be nyaamata."

¹⁷Sey be nootii be mbi'imo, "Buroodi jowi e liyfi didi tan min ngoodi."

¹⁸Sey o wi'i, "Ngaddaneeyamdu do'o."

¹⁹O wi'i hawrutube ben njoodoo dow hudo hecco. O hocci buroodi jowi dum e liyfi didi din, o raari dow, o yetti Allah, o sendi buroodi dum o hokki tokkubemo, sey tokkubemo ngeedani yimbe hawrutube.

²⁰Be fuu be nyaami be kaari. Tokkubemo mobti ko hori ko wadi kondooje sappo e didi.

²¹Nyaamube nyamndu ndun worbe tan badake 5,000, sukaabe e rewbe limaaka.

Yeesu Wadii Yaadu Dow Ndiyam

(Markus 6.45-52; Yahaya 6.15-21)

22Don e don Yeesu wadi tokkubemo natta komiwal be artamo huuluki yaaki fongo, kanko boo o jabbitoto kawrutube.

23Gada o jabbitake hawrutube ben, o yenti hocceere kanko tan ngam o wada do'aare. Nde futuro wadi, e mo ton kanko tan.

24E carel ngel komiwal ngal e caka mbeela. Geeloodi ndiyam e piyangal, hendu e hadabe yaadu.

25Fajiri e mo yaha to mabbe, e mo yaha dow ndiyam mbeela ngan.

26Ammaa nde be ngi'imo e mo yaha dow ndiyam, be kultori, be mbi'i, "Dum ginnol!" Sey be ngulli ngam kulol.

27Ammaa don e don o metanibe, o wi'i, "Pukkinee berde moodon, dum min. To' on kulu."

28Sey Biiturus nootii, wi'imo, "Moodibbo, to dum an, wi'am mi wara to maada dow ndiyam dam."

29Yeesu wi'imo, "Woroy." Sey Biiturus wurtii nder komiwal ngal fuddi yaadu dow ndiyam dam yaaki to Yeesu.

30Ammaa nde o nani hendu cembindu, sey o hultori, ndiyam dam fuddi modukimo, sey o wulli, o wi'i, "Moodibbo, hisnam!"

31Don e don Yeesu forti jungo muudum foodoyimo, wi'imo, "An goodudo hoolaare sedda, ngam dum ngadudaa seko?"

32E nattuki mabbe nder komiwal ngal, hendu ndun darii.

33Wonbe nder komiwal ngal mawnini Yeesu, e mbi'a, "Goonga, an a Biddo Allah."

Yeesu Yamditinii Nyawbe e Gariiri Janisarat

(Markus 6.53-56)

34Nde be kuuli fongo mbeela ngan, be njottii leydi Janisarat.

35Nde yimbe leydi ndin anditi Yeesu, be lili koo toye nder leydi ndin dum waddoya fuu nyawbe to maako.

36Be toriimo nyawbe ben meema cilmbi toggoore maako tan. Fuu meemubedi njamdit.

Maatiyu 15

Ndonu Maama'en

(Markus 7.1-13)

- ¹Sey wobbe Faarisanko'en e moodibbe Attawra ngari to Yeesu daga Urucaliima, be mbi'i,
- ²"Ngam dume tokkubema tokkataa ndonu maama'en meeden? Ngam be lootataa juude mabbe ko be puudda nyaamuki nyamndu."
- ³Sey Yeesu nootii, wi'ibe, "Onon maa, ngam dume on tokkataa ko Allah wi'i ngam ndonu moodon?"
- ⁴Ngam Allah wi'ii, 'Hokku nyaako maada e maduujo maada mangu,' nden, 'Koo moye hudi nyaako muudum koo maduujo muudum doole waree.'
- ⁵Ammaa onon on mbi'a to neddo wi'ii nyaako muudum koo maduujo muudum, 'Fuu ko kokkaynomaami, mi hokkiidum Allah,' too, naa' doole neddo on mawnina nyaako maako won don.
- ⁶Non ngartirdon Wolde Allah meere ngam ndonu moodon.
- ⁷Onon munaafuki'en! Icaaya wi'ii goonga nde o wadi annabaaku dow moodon wiiki,
- ⁸Allah wi'ii, 'Ben don yimbe e honduko tan be mawnintayam, ammaa berde mabbe e ngodditiiyam.
- ⁹E meere be mawnintayam. E be ekkitina dooka yimbe bo to am dum yiwoyi.'
"

Fii Gadaydum Neddo Warta Mo Laabaa Yeeso Allah

(Markus 7.14-23)

- ¹⁰Sey Yeesu noddi yimbe hawrutube, wi'ibe, "Kettindee, paamon.
- ¹¹Naa' ko nattata neddo e honduko wartirta bernde maako nde laabaa yeeso Allah, ammaa ko wurtoyttoo daga nder honduko maako wartirtamo mo laabaa yeeso Allah."
- ¹²Sey tokkubemo ngari to maako, mbi'imo, "A andi Faarisanko'en nanii monnere nde be nani kan don haala ka mbiidaa?"
- ¹³Yeesu nootii, wi'i, "Fuu awre nde dum aawi, to naa' Nyaako am Mo Dow aawinde, dum doofaynde.
- ¹⁴Aleebe! Be wumbe ardiibe wumbe. To bumdo ardake bumdo, be fuu dido be njanay nder ngayka."
- ¹⁵Sey Biiturus wi'imo, "Wi'umin ma'ana du'um misaalu."
- ¹⁶Yeesu wi'ibe, "Haa jooni onon maa on paamaayi?
- ¹⁷On andaa fuu ko natti nder honduko neddo nder reedu maako dum natti, nden dum wurtoto?

¹⁸Ammaa ko wurtoyii nder honuko, daga nder bernde dum yfwoyi. Kanjum wartirta neddo mo laabaa yeeso Allah.

¹⁹Ngam daga nder bernde neddo nyumo kallungo wurtoyttoo, e warhoore, e njeenu, e njeenu hakkunde yimbe be ngalaa teegal, e nguyka, e ceyda fewre, e wonnuki inde neddo.

²⁰Du'um kanjum wartirta neddo mo laabaa yeeso Allah, ammaa nyaamuki nyamndu e juude de lootaaka naa' kanjum wartirta neddo mo laabaa yeeso Allah."

Hoolaare Debbo Kan'aaniyankeejo

(Markus 7.24-30)

²¹Yeesu ali don yahi haade gariije Taaya e Sidon.

²²Sey raa goddo Kan'aaniyankeejo debbo neddo leydi ndin wari noddi sembee, wi'i, "Moodibbo, Bii Dawda, yurminanam! Wongol ginnol e torra biddo am surbaajo."

²³Ammaa Yeesu wi'aayimo goddum. Sey tokkubemo ngari toriimo, mbi'i, "Riiwumo, ngam e mo tokki'en e mo wanna'en e wulluki!"

²⁴Sey o wi'i debbo on, "Mi liloyaaka to wobbe, sey to baali majjudi dī lenyol Israa'iila tan."

²⁵Ammaa o wari o diccii yeeso Yeesu, o wi'i, "Moodibbo, wallam!"

²⁶Yeesu nootii, wi'i, "Dum haanaayi dum hocca nyamndu bikkoy dum hubanoondu kutihoy."

²⁷O wi'i, "Ee, dum non, Moodibbo, ammaa koo kutihoy e nyaama horaano janudum daga teebur jeydokoy."

²⁸Sey Yeesu nootii, wi'imo, "Hoolaare maada e duudi! Dum wadante no ngiddaa." Don e don biddo maako yamdsiti.

Yeesu Yamditinii Yimbe Dudbe

²⁹Yeesu ummii, ali don, tokki haade Mbeela Galiili, o yenti dow hocceere o joodsi.

³⁰Yimbe dudbe ngari to maako, be ngaddoyi be koyde jaraade, e wumbe, e layoobe, e be mbaawataa metuki, e wobbe dudbe goodube nyawuuji. Be ndesibe yeeso maako, sey o yamditinibe.

³¹Yimbe kaydini nde ngi'i yimbe be metataa e meta, layoobe e njaha, be koyde jaraade e njaaba, wumbe e ngi'a. Sey be manti Allah Israa'iila.

Yeesu Nyamnii Yimbe 4,000

(Markus 8.1-10)

³²Sey Yeesu noddi tokkubemo, wi'ibe, "E mi nana jurumdum yimbe be'e ngam hande balde mabbe tati e be ngondi e am, ammaa be ngalaa ko be

nyaamata. Mi yidaa be ndillida e weelo, ngam dum sadaa be pekkora dow datal.”

³³Sey tokkubemo mbi'imo, “Toye min keboyta buroodi nder ladde nde'e keyaydum yimbe dudbe be'e?”

³⁴Yeesu yamibe wi'i, “Buroodi noye ngoodudon?” Be mbi'i, “Buroodi joweedidi e liyfi sedda.”

³⁵Sey o wi'i yimbe hawrutube ben fuu be njoodoo e leydi.

³⁶O hocci buroodi joweedidi dum e liyfi din, o yetti Allah, o sendidum, o hokki tokkubemo, kambe boo be ngeedani yimbe ben.

³⁷Yimbe ben fuu nyaami kaari. Gada maajum tokkubemo mobti ko horii, dum heewi kondooje joweedidi.

³⁸Nyambe ben worbe tan ngadi 4,000, rewbe e sukaabe limaaka.

³⁹Gada Yeesu jabbitake hawrutube ben, sey o natti komiwal, o dilli leydi Magadan.

Maatiyu 16

Ardiibe Ngidi Wadaneeki Kaydiniidum

(Markus 8.11-13; Luka 12.54-56)

¹Faarisanko'en e Saadusanko'en ngari to Yeesu, e be ngidi foondukimo, sey be mbi'imo o wadanabe goddum kaydiniidum yiwoydum to Allah.

²Yeesu nootii, wi'ibe, “To naange hiirii, dow woojii, on mbi'a, ‘Jaango njayri wooday.’

³Donmaa to subaka wadii on ngi'ii dow woojii e woodi duule koo toye, on mbi'a, ‘Hande dum waday iyeende.’ On mbaawi raaruki ko woni e dow andon ko wadata, ammaa on mbaawataa faamuki ma'ana kuude de ngadaymi.

⁴Yimbe jaamanu du'um kallube be kulataa Allah, e be ngidi holleeki goddum kaydiniidum, ammaa walaa ko dum hollatabe sey ni ko hebuno Annabi Inuusa.” Sey o alibe o dilli.

Yuufinirdum Faarisanko'en e Saadusanko'en

(Markus 8.14-21)

⁵Nde tokkubemo kuuli fongo mbeela, be ngi'i be ngejjitii be ngardoya e buroodi.

⁶Sey Yeesu wi'ibe, “Paamee, ngadee hakkiilo e yuufinirdum Faarisanko'en e Saadusanko'en.”

⁷Sey tokkubemo meddi hakkunde mabbe, be mbi'i, “O wi'u non ngam en ngaddaayi buroodi.”

⁸Nde Yeesu faami ko be mbi'ata, sey o yamibe, o wi'ii, "Onon goodube hoolaare sedda, ngam dume meddoton dow on ngalaa buroodi?

⁹Haa jooni on paamaayi? On ciftoraayi no nyamnirmi yimbe 5,000 e buroodi jowi, e kondooje sappo e didi de boptudon e keewi horaano?

¹⁰Donmaa on ciftoraayi no nyamnirmi yimbe 4,000 e buroodi joweedidi, e kondooje joweedidi de boptudon e keewi horaano?

¹¹No dum wadi on paamaayi naa' dow buroodi metaymi? Mi wi'ii paamanee yuufinirdum Faarisanko'en e Saadusanko'en."

¹²Nden tokkubemo kebti naa' e mo metanabe be paama dow yuufinirdum gadeteedum nder buroodi, ammaa be ngada hakkiilo e ekkitinol Faarisanko'en e Saadusanko'en.

Biiturus Wi'ii Yeesu Woni Almasiihu

(Markus 8.27-30; Luka 9.18-21)

¹³Nde Yeesu wari leydi Kaysaariya Filibi, sey o yami tokkubemo, o wi'i, "Moye yimbe mbi'ata Bii Neddo woni?"

¹⁴Sey be mbi'i, "Wobbe e mbi'a a Yahaya Gadoowo Baptisma. Wobbe boo e mbi'a a Annabi Iliya. Nden wobbe e mbi'a a Annabi Irmiya koo go'oto nder annabo'en."

¹⁵O wi'ibe, "Ammaa onon, moye mbi'otonyam?"

¹⁶Sey Siiman Biiturus nootii, wi'i, "An woni Almasiihu, 'Biddo Allah mo yonki.'"

¹⁷Yeesu nootii wi'imo, "A barkidinaado, Siiman bii Inuusa, ngam naa' dum neddo wi'imaaka, sey ni Nyaako am Mo Dow.

¹⁸E mi wi'ima, an woni Biiturus, waato Tafaare. Dow tafaare nden njoodinaymi tokkubeyam. Mayde fuu e bawde mayre waawataa jaaloobe.

¹⁹Mi hokkete mabbitirkoy Laamu Allah, fuu ko kadudaa e duuniyaaru, Allah Mo Dow jabi. Donmaa fuu ko aludaa dum wada e duuniyaaru, Allah Mo Dow jabii."

²⁰Sey Yeesu hadi tokkubemo to' be mbi'aka koo moye kanko woni Almasiihu.

Yeesu Wi'ii No Mayrata

(Markus 8.31—9.1; Luka 9.22-27)

²¹Daga ngel don carel Yeesu fuddi wiiki tokkubemo doole o yaha Urucaliima, o yara bone duddum to juude mawbe yimbe, e mawbe ardiibe diina, e moodibbe Attawra, nden o waree. Nder nyalnde tatawre boo dum umminaymo.

²²Sey Biiturus noddimo wuttudu go'o fuddi habankimo, e wi'a, "Allah hoyna, Moodibbo! Non hebataama haa abadaa!"

²³Ammaa Yeesu waylitii, wi'i Biiturus, "Sendir e am, an Ceydan! A kadaydoyam waduki ko Allah yidi, ngam naa' to Allah nyumo maada yiwoyi, iri nyumo yimbe nyumataa."

²⁴Sey Yeesu wi'i tokkubemo, "Fuu giddo warta tokkudoyam, doole wanya hoore muudum, hucca gaafaangal muudum, tokkayam.

²⁵Ngam fuu giddo hisnuki yonki muudum o dullayki. Ammaa fuu dullaydo yonki muudum ngam am o hebayki.

²⁶Ko dum nafanta neddo to o hebii duuniyaaru fuu, ammaa dullii yonki maako? Koo boo ko neddo waawata hokkuki ngam jabtoya yonki muudum?

²⁷Ngam Bii Neddo waray nder teddungal Nyaako muudum Mo Dow e malaa'ika'en maako, o waatanay koo moye ko wadi.

²⁸E mi wi'a'on goonga, e woodi wobbe dariibe do'o be maayataa naa be ngi'ii Bii Neddo e waroya nder laamu muudum."

Maatiyu 17

Yeesu Wangii Nder Mangu Muudum

(Markus 9.2-13; Luka 9.28-36)

¹Gada balde joweego'o, sey Yeesu hucci Biiturus e Yaakubu e minyiraawo maako Yahaya, o yaaribe dow wonde hocceere townde kambe tan.

²Sey nandi maako wayliti yeeso mabbe. Yeeso maako e delkitoo bo naange. Kolte maako ngarti daneeje tar bo jayngol.

³Don e don sey Annabi Muusa e Annabi Iliya wanganibe e be medda e Yeesu.

⁴Sey Biiturus wi'i Yeesu, "Moodibbo, wonki amin do'o e woodi. Al min nyiba cuudi tati do'o, wo'oyru ndu maada, wo'oyru ndu Muusa, nden wo'oyru ndu Iliya."

⁵E mo nder metuki, sey raa wonga nduula delkitotoonga wari suddibe. Be nani hononde Allah daga nder maaga, wi'i, "O'o woni 'Biddo am mo ngidumi. E mi nana beldum maako naa' sedda. Nanee ko o wi'ata'on!"

⁶Nde tokkubemo nani hononde nden, kulol mangol nangibe be njani e leydi.

⁷Sey Yeesu wari meemibe, wi'i, "Ummee, to' on kulu."

⁸Nde be yefti ko'e, be ngi'aayi goddo sey Yeesu tan.

⁹E be njippoyoo daga dow hocceere nden, sey Yeesu wagginibe, wi'i, "To' on mbi'u goddo ko ngiidon naa dum ummini 'Bii Neddo daga mayde."

¹⁰Tokkubemo yamimo, mbi'i, "Too, ngam dum moodibbe Attawra e mbi'a doole Annabi Iliya arta Almasiihu warki?"

¹¹O nootii, o wi'i, "Goonga Annabi Iliya artay warki, ngam o siryoo koo dume.

¹²Ammaa e mi wi'a'on, Iliya yaadake warii, be boo kebtaayi dum kanko, ammaa be ngadanimo fuu ko be ngidi. Non maa Bii Neddo yaray bone e juude mabbe."

¹³Nden tokkubemo paami e mo metanabe dow Yahaya Gadoowo Baptisma.

Yeesu Yamditinii Suka Goodudo Ginnol

(Markus 9.14-29; Luka 9.37-43a)

¹⁴Nde be njottii to yimbe dudbe kawriti, sey goddo neddo wari to Yeesu dicci yeeso maako wi'i,

¹⁵"Moodibbo, yurminan suka am e woodi nyawu padde, e mo torroo naa' sedda. Nde duddum e mo yana nder hiite e nter ndiyam.

¹⁶Mi yaariimo to tokkubema, ammaa be mbaawaayi yamditinkimo."

¹⁷Sey Yeesu nootii wi'i, "Onon yimbe jaamanu du'um kalludum on koolaakiyam, haa ndeye njoododotoomi e moodon e mi munyida e moodon? Ngaddaneeyam suka on do'o."

¹⁸Sey Yeesu habani ginnol ngol, ngol wurtii suka on, don e don o yamdit.

¹⁹Sey tokkubemo ngari to maako kambe tan, be yamimo be mbi'i, "Ngam dum minon min mbaawaayi wurtinki ginnol ngol?"

²⁰Yeesu nootii wi'ibe, "Ngam hoolaare moodon famdii. E mi wi'a'on goonga, daa on ngoodi hoolaaki famdirki bo gabbel mastat, on mbaaway mbi'on hocceere nde'e, 'Itta daga do'o, yahu daa'e,' sey nde wada ko mbiidon. Walaa boo ko salorta'on.

²¹[Ammaa iri ngo'ol ginnol ngol wurtataako sey e do'aare e suumaaki.]"

Yeesu Fudditii Wi'i Iri No Mayrata

(Markus 9.30-32; Luka 9.43b-45)

²²Nde Yeesu e tokkubemo kawriti e leydi Galiiili, sey o wi'ibe, "Dum hokkitiray Bii Neddo nder juude yimbe,

²³be mbaramo, e nyalnde tatawre dum umminaymo." Sey fii dum wann tokkubemo naa' sedda.

Ceede Wuro Ceniingo

²⁴Nde Yeesu e tokkubemo njottii gariiri Kafarnahum, jaboobe ceede ngam Wuro Ceniingo ngari to Biiturus, be mbi'immo, "Moodibbo moodon e hokka ceede walluki Wuro Ceniingo?"

²⁵O wi'i, "Ee, e mo hokka." Nde Biiturus warti wuro, sey Yeesu arti metankimo, wi'i, "No ngiidaa, Biiturus? To beye laamiibe duuniyaaru ndu'u njabata ceede leydi, to bibbe mabbe koo to wobbe?"

²⁶Nde Biiturus wi'i, "To wobbe," sey Yeesu wi'i, "Too, bibbe mabbe njobataa won don.

²⁷Fuu e non, ngam to' be nana monnere meeden, yahu mbeela ngadaa nangirdum liyfí maada. Fuu lingu ngu artudaa nanguki, mabbutu honduko maagu a taway yamnde ajurfaari nder. Hoccunde, kokkaabe njobaari Wuro Ceniingo ngam min e maada."

Maatiyu 18

Moye Buri Mangu?

(Markus 9.33-37; Luka 9.46-48)

¹E ngel don carel tokkufe Yeesu ngari yamimo, mbi'i, "Moye buri mangu fuu nder Laamu Allah?"

²Sey Yeesu noddi wongel sukayel pamarel darningel caka mabbe,

³wi'i, "E mi wi'a'on goonga, to naa' on lestin ko'e moodon ngartudon bo sukahoy, on nattataa Laamu Allah koo sedda!

⁴Fuu lestindo hoore muudum bo sukayel pamarel nge'el, kanko woni burdo mangu nder Laamu Allah.

⁵Nden fuu jabudo sukayel pamarel bo nge'el nder inde am jabiyyam.

Ko Waddata Hakke

(Markus 9.42-48; Luka 17.1,2)

⁶"Ammaa fuu gadudo go'oto nder sukaabe be'e koolibeyam wadi hakke, dum buranaymo o habbanee kaaya namol manga e daande maako dum faddamo nder mbeela luggunga.

⁷Duuniyaaru wonii ngam e woodi ko foodata yimbe ngada hakke! Ngam doole ko foodata yimbe ngada hakke wara, fuu e non foodudo goddo wadi hakke wonii.

⁸"To jungo maada koo koynal maada e wadumaa ngadaa hakke, too, ittungo paddaango, koo ittungal paddaangal. Dum buraniima nattaa wuro Allah e jungo wo'oto koo koynal go'otal dow dum hubomaa nder hiite nge nyifataa haa abadaa e juude didi koo koyde didi.

⁹To boo hitere maada e wadumaa ngadaa hakke, ittunde paddaande. Dum buraniima nattaa wuro Allah e hitere go'o dow dum hubomaa nder wuro hiite e gite didi.

Misaalu Dow Mbaala Majjunga

(Luka 15.3-7)

¹⁰"Paamee, to' on njawan koo go'oto nder sukahoy pamaroy ko'oy. Ngam e mi wi'a'on, malaa'ika'en maakoy ton dow koo ndeye e ndara yeeso Nyaako am Mo Dow.

¹¹[Nden Bii Neddo waroyii ngam hisna ko majji.]

¹²“Too, ko nyumoton? To neddo e woodi baali 100, sey go'o nder baali din majji, naa' o alay koriidi ley hocceere, o dilla dabbutuki mbaala majjunga ngan?

¹³E mi wi'a'on goonga, to o hebtoyiinga, beldum dum o nanata dow maaga dum burii dum baali koriidi din di meedaayi majjuki.

¹⁴Non Nyaako moodon Mo Dow yidaa koo go'oto nder sukaabe pamarbe be'e halka.

To Goddo Wadaniima Ko Woodaa

¹⁵“To bandiraawo maada wadaniima ko woodaa, yahu mbi'aamo ko woodaa dum o wadanmaa, an e maako tan. To o jabii, a wartirii sumpo hakkunde moodon won don.

¹⁶Ammaa to o wanyii jabuki, sey fudditaa co"ododaa e neddo go'oto koo dido to maako, ngam 'doole dum heba ceydu'en dido koo tato ko dum tabbitina haala.'

¹⁷To boo o wanyii ko be mbi'i kambe maa, sey mbi'aaka kawtal tokkubeyam. Donmaa to o wanyii nanki kawtal tokkubeyam, hoccumo bo mo andaa Allah koo goodudo hakke ganyudo tuuba.

¹⁸E mi wi'a'on goonga, fuu ko kadudon e duuniyaaru, Allah Mo Dow jabi. Donmaa fuu ko aludon dum wada e duuniyaaru, Allah Mo Dow jabi.

¹⁹“Donmaa, e mi wi'a'on, to yimbe dido nder moodon kawtii ko'e torake goddum e duuniyaaru, Nyaako am Mo Dow wadanaybedum.

²⁰Ngam to yimbe dido koo tato kawriti nder inde am, e mi wondi e mabbe.”

Misaalu Dow Maccudo Mo Yaafaaki

²¹Sey Biiturus baddoyii wi'i Yeesu, “Moodibbo, nde noye bandiraawo am e wadanayam ko woodaa e mi yaafanoomo? Nde joweediti?”

²²Yeesu nootii wi'imo, “Naa' nde joweediti tan, ammaa joweediti nde cappande joweediti.

²³Ngam non, dum nandinay Laamu Allah e goddo laamiido giiddo lima jawdi muudum ngondi jungo kuwanoobemo.

²⁴Nde o fuddi limukindi, sey dum waddanimo goddo mo o tokkata nyamaande ceede de o waawataa yobuki haa keerol jonde maako e duuniyaaru.

²⁵Nde o tampi yobuki, sey laamiido on wadi dum sooramo e debbo maako e bibbe maako e koo dum ko o woodi ngam dum yoba ceede den.

²⁶Sey maccudo on dicci yeeso maako, toriimo, wi'i, 'Wadu munyal. Mi yobete koo dume.'

²⁷Sey laamiido on nani jurumdum maccudo on yaafaniimo nyamaande nden yoofimo.

²⁸"Ammaa maccudo on e wurtaaki maako o tawi goddo mo o huudata mo o tokkata nyamaande ceede de dum yobata kuwoowo to ngesa lebbi jowi. O deddanimo daande, o wi'imo, 'Yobam ko tokkaymaami!'

²⁹Sey mo o huudata on dicci toriimo, wi'i, 'Wadanam munyal mi yobete.'

³⁰Ammaa o wanyi, o wadi dum mabbimo nder suudu cural sey nde o yobimo ko o tokkatamo.

³¹Nde higoobe kuugal maako ngi'i non, be nganni naa' sedda. Sey be njahi be mbi'ika laamiido on fuu ko wadi.

³²"Sey laamiido on noddi maccudo on, wi'imo, 'An a maccudo kalludo! Mi yaafanakema fuu nyamaande nde tokkaymaami ngam a torakeyam.'

³³Too, haanaayi njurminanaa mo kuudataa non no njurminiranmaami?"

³⁴Laamiido on nani monnere naa' sedda, o wadi dum nangimo dum wada ka torrukimo naa o yobii koo dum ko dum tokkatamo.

³⁵"Non Nyaako am Mo Dow wadanta koo moye moodon mo yaafanaaki bandiraawo muudum e bernde go'o."

Maatiyu 19

Ekkitinol Yeesu Dow Warki Teegal

(Markus 10.1-12)

¹Nde Yeesu heenyi wiiki fii du'um, sey o ali leydi Galiili o natti leydi Yahuudiya ngondi fongo Caangol Urdun.

²Yimbe dudbe tokkimo, o yamditini nyawbe ton.

³Sey wobbe Faarisanko'en ngari to maako ngam be poondamo, be yamimo, be mbi'i, "E yiiki maada Attawra alii neddo yoofa debbo muudum?"

⁴O nootii, o wi'i, "Too, on meedaayi janguki aayaare biinde tagudo yimbe daga fuddoode taguki o tagiibe gorko e debbo?

⁵O wi'ii, 'Ngam non neddo alay nyaako muudum e maduujo muudum takkanoo debbo muudum, kambe dido be ngarta go'o.'

⁶Ngam non naa' be dido kadin, ammaa be ngartii neddo go'oto. Ngam maajum ko Allah hawti, to' neddo sendadum."

⁷Sey be mbi'imo, "Too, ngam dum Annabi Muusa wi'i neddo windana debbo muudum derewol warki teegal wi'amo o dilla?"

⁸Sey Yeesu wi'ibe, "Ngam berde moodon de caatude wadi Muusa ali'on njoofon rewbe moodon, ammaa naa' non dūm woni daga arande.

⁹E mi wi'a'on, koo moye yoofi debbo muudum, to naa' njeenu o wadi, nden te'i goddo debbo, wadii njeenu won don."

¹⁰Sey tokkubemo mbi'imo, "To non dūm woni hakkunde neddo e debbo muudum, too, ciya teegal maa burii."

¹¹Ammaa o wi'ibe, "Naa' koo moye waawata jabuki haala ka'a, sey ni be Allah wawni.

¹²Ngam e woodi be dūm danyi ngorgu mabbe e waati. E woodi wobbe boo be yimbe tappi. Nden e woodi wobbe be te'ataa ngam dabbutuki Laamu Allah. Fuu baawaydo jabuki haala ka'a jabaka."

Yeesu Barkidinii Sukahoy Pamaroy

(Markus 10.13-16; Luka 18.15-17)

¹³Sey dūm waddani Yeesu sukahoy pamaroy ngam o yowanakoy juude o wadanakoy do'aare. Ammaa tokkubemo kabani gaddaybekoy.

¹⁴Sey Yeesu wi'ibe, "Alee sukahoy pamaroy ngara to am. To' on kadukoy, ngam goodube berde iri de maakoy njeyi Laamu Allah."

¹⁵Sey o yowanikoy juude maako ngam barkidinki, nden o dilli.

Kayeejo Diskudo

(Markus 10.17-31; Luka 18.18-30)

¹⁶Sey goddo baddoyii to Yeesu wi'i, "Moodibbo, dume fii geetum haani mi wada ngam mi heba yonki ki re'ataa?"

¹⁷Sey Yeesu wi'imo, "Ngam dume yamataayam dow geetum? E woodi geeto go'oto tan. Taa yidi kebaa yonki ki re'ataa, tokku ko Attawra wi'i."

¹⁸Sey o wi'i Yeesu, "Dume Attawra wi'i?" Sey Yeesu wi'i, "Taa' wadu warhoore. Taa' wadu njeenu. Taa' wujju. Taa' hokku ceyda fewre.

¹⁹Hokku nyaako maada e maduujo maada mangu. Yidu bandiraawo maada no ngidiraa hoore maada."

²⁰Sey kayeejo on wi'imo, "E mi wada fuu fii du'um. Ko horaniiyam kadin?"

²¹Yeesu wi'imo, "Taa yidi ngartaa kewdo, yahu, cooraa ko ngoodudaa fuu, kokkaa be ngalanaa ceede den, nden a hebay mbarjaari ton dow. Nden ngaraa, tokkaayam."

²²Nde kayeejo on nani non, o dilli o nanaayi beldum, ngam e mo woodi risku duddum.

²³Sey Yeesu wi'i tokkubemo, "E mi wi'a'on goonga, e dūm sadī naa' sedda diskudo natta Laamu Allah.

²⁴Donmaa e mi wi'a'on, dum buray hoyki ngeelooba tokka nder yolnde baatal dow diskudo natta Laamu Allah."

²⁵Nde tokkubemo nani non, be kaydini naa' sedda, be mbi'i, "Too, to dum non, moye hisata?"

²⁶Ammaa Yeesu raaribe, wi'i, "To yimbe dum wadataako, ammaa to Allah koo dume dum gadotoodum."

²⁷Sey Biiturus wi'i, "Too, raddum, minon min alii koo dume min tokkiima. Ko min kebata?"

²⁸Yeesu wi'ibe, "E mi wi'a'on goonga, e jaamanu garaydum, to Bii Neddo joodake dow joodorgal laamu muudum dum teddungal, onon tokkubeyam onon maa on njoodoto dow joodorle laamu sappo e didi, on laamoo lenyi Israa'ilila sappo e didi.

²⁹Donmaa koo moye aludo gureeje, koo sakiraabe muudum worbe koo rewbe, koo nyaako, koo maduujo, koo bibbe, koo gese ngam am, o hebay ko buri non nde 100, nden o hebay yonki ki re'ataa.

³⁰Ammaa yimbe dudbe artube be ngartay cakitiibe, nden cakitiibe ngartay artube.

Maatiyu 20

Huwoobe Nder Ngesa Inabooje

¹"Laamu Allah e nandi e goddo joomu ngesa burtiido ilaa subaka ngam o heba huwoobe to ngesa inabooje maako.

²O waadi e mabbe o yobaybe yamnde ajurfaari go'o e nyalnde, sey o wi'ibe be njaha ngesa kan.

³Nde o wurtii faro njamndi joweenayi subaka, sey o yi'i wobbe e njoodii e meere nder luumo.

⁴Sey o wi'ibe, 'Onon maa njahee ngesa am, mi yobay'on ko haani.' Sey be njahi.

⁵Nde o fudditi o wurtii, o wadi non faro caka nyalawma e faro njamndi tati alaasara.

⁶Faro njamndi jowi alaasara o fudditi o wurtii o tawi wobbe e ndarii, o wi'ibe, 'Ngam dume nyalludon on ndarii e meere?'

⁷Sey be mbi'imo, 'Ngam walaa koccudomin kuugal.' Sey o wi'ibe, 'Onon maa njahee ngesa am.'

⁸"Nde futuro wadi, joomu ngesa on wi'i paamanoowo kuugal ngesa kan, 'Noddoy huwoobe ben, njobaabe njobaari mabbe, artiraa cakitiibe ben haa yaaki arande'en ben.'

⁹Nde koccaabe faro njamndi jowi alaasara ngari, koo moye hokcaa yamnde ajurfaari go'o.

¹⁰Ngam non, nde arande'en ngari, e be kammii be kebay ko buri non, ammaa koo moye mabbe hokcaa yamnde ajurfaari go'o.

¹¹Nde be njabi ceede den, be metitani joomu ngesa on,

¹²e be mbi'a, 'Be'e cakitiibe e waruki, carel sedda tan be kuwi, nden a hokkiibe no kokkudaamin, minon nyallube nder naange e kuwa.'

¹³Sey o nootii, o wi'i go'oto nder mabbe, 'Higo, mi hallanaayima. Naa' en ngaadii dow yamnde ajurfaari go'o e nyalnde?

¹⁴Jabu njobaari maada, ndillaa. Min yidi hokkuki cakitiibe ben no kokkumaami.

¹⁵Mi walaa laamu mi wada no ngidumi waduki e ceede am? Koo a nana lawliiru ngam mi wadi ko woodi?' "

¹⁶Nden o yottini e wiiki, "Non yimbe cakitiibe be ngartay artube, nden artube ngartay cakitiibe."

Yeesu Fudditii Wi'ii No Mayrata

(Markus 10.32-34; Luka 18.31-34)

¹⁷Yeesu e tokkubemo e dow datal yaaki Urucaliima, sey o noddibe wuttudu laawol, o wi'ibe,

¹⁸"Raddum, en njahay Urucaliima, nden dum waday Bii Neddo nder juude mawbe ardiibe diina e moodibbe Attawra. Be tayanaymo kiita mayde,

¹⁹be ngadamo nder juude heeferbe be njukkitamo, be piyamo, be mbaramo dow gaafaangal. Nden nyalnde tatawre dum umminaymo daga mayde."

Tornde Maduujo Yaakubu e Yahaya

(Markus 10.35-45)

²⁰Sey maduujo bibbe Jabadi wari to Yeesu e bibbe maako o dicci yeeso maako, ngam o toroomo goddum.

²¹Sey Yeesu wi'imo, "Ko ngiddaa?" Maduujo on wi'imo, "Wadu bibbe am be'e dido njoodoo wuttudu joodorgal maada nder Laamu maada, go'oto nyaamo maada go'oto nano maada."

²²Ammaa Yeesu nootii, wi'i, "On andaa ko torotoodon. On mbaaway njaron iri jardugel torra ngel njaraymi yeeso do'o?" Be mbi'imo, "Ee, min mbaaway."

²³Sey Yeesu wi'ibe, "Ee, on njaray iri jardugel torra ngel njaraymi, ammaa joodaaki e jungo am nyaamo e jungo am nano naa' min hokkatadum. De'e bigeeje dum de ben don be Nyaako am Mo Dow siryani."

²⁴Nde horiibe tokkubē Yeesu sappo nani non, be puddi monnanki Yaakubu e Yahaya.

²⁵Ammaa Yeesu noddibe be fuu, wi'ibe, "On andi laamiibe yimbe naa' Yahuudanko'en e kollabe laamu sembe, nden mawbe mabbe maa e kolla bural.

²⁶Ammaa onon, to' on ngadu non hakkunde moodon. Fuu giiddo warta mawdo nder moodon doole warta jaggantoodo'on.

²⁷Kadin fuu giiddo warta ardiido moodon, doole o warta maccudo moodon.

²⁸Non maa Bii Neddo warii naa' ngam o jagganee, ammaa ngam o jagganoo yimbe, o hokka yonki maako ngam rimdinki dudbe."

Yeesu Wumtinii Wumbe Dido

(Markus 10.46-52; Luka 18.35-43)

²⁹Yeesu e tokkubemo e mburtoo gariiri Jeriiko, sey yimbe dudbe tokkimo.

³⁰Sey raa wumbe dido e njoodii haade datal. Nde be nani Yeesu e yabboo, sey be noddi sembee, "Moodibbo, Biddo Dawda, yurminanmin!"

³¹Kawrutube ben kabaniibe be nde"ita, ammaa be beydi nodduki e sembe, e be mbi'a, "Moodibbo, Biddo Dawda, yurminanmin!"

³²Sey Yeesu darii, noddibe, wi'i, "Ko ngiddon mi wadana'on?"

³³Be mbi'imo, "Moodibbo, e min ngidi mbumtinaamin."

³⁴Yeesu nani jurumdum mabbe, meemi gite mabbe. Don e don gite mabbe mbumti, be tokkimo.

Maatiyu 21

Yeesu Nattii Urucaliima

(Markus 11.1-11; Luka 19.28-40; Yahaya 12.12-19)

¹Nde Yeesu e tokkubemo badii gariyel Betafaaji haade Urucaliima to Hocceere Nde Ledde Jaytun, sey o lili tokkubemo dido.

²O wi'ibe, "Njahee nder gariyel gongel yeeso meeden. E nattuki moodon, on taway mbabba e habbii e binga maaga. Pittoyeedi ngaddanonyamdi.

³To goddo metanii'on, mbi'ee, 'Moodibbo e yidi huutiradi, o waday dum wartiradi naa' ko neebi.' "

⁴Non wadii ngam dum hebbina ko Allah wi'i daga honduko Annabi Jakaariya, wiiki,

⁵"Mbi'ee yimbe Urucaliima, 'Raa laamiido moodon e wara to moodon! O lestindo hoore e mo dow mbabba, e dow mbabba mola pamara.' "

⁶Sey tokkubemo ben ndilli, ngadi ko Yeesu wi'ibe.

⁷Be njaari mbabba ngan e binga maaga, be mbe"iti cuddaari mabbe dow maaji, o yenti o joodi.

⁸Yimbe dudbe hawrutube mbe"iti cuddaari mabbe dow datal ngal, wobbe boo ngewoyi haako to ledde e mbe"itako dow datal.

⁹Yimbe dudbe yahooobe yeeso Yeesu e tokkirkemo gada e be mbi'a e sembe, "Hosaana to 'Biddo Dawda! O barkidinaado garoydo nder inde Joomiraawo! En mantu Allah Mo Dow!"

¹⁰Nde Yeesu natti Urucaliima, hakkiilo yimbe gariiri ndin fuu ummii, e be mbi'a, "Dum moye o'o?"

¹¹Sey yimbe dudbe ben jaadoobe e Yeesu mbi'i, "Dum Yeesu, annabijjo daga gariiri Njarat nder leydi Galiili."

Yeesu Laabinii Wuro Ceniingo

(Markus 11.15-19; Luka 19.45-48; Yahaya 2.13-22)

¹²Sey Yeesu natti Wuro Ceniingo riiwi sooroobe e soodoobe nder maggo. O talli teeburji gaylitoobe ceede Roomanko'en yaaki ceede Wuro Ceniingo e joodorle cooroobe pooli.

¹³O wi'ibe, "Dum windamaa Allah wi'ii, 'Dum noddiray wuro am wuro do'aare,' ammaa on ngartiriingo luuro wuybe!"

¹⁴Sey wumbe e layoobe ngari to maako nder Wuro Ceniingo, o yamfitinibe.

¹⁵Ammaa mawbe ardiibe diina e moodibbe Attawra nani monnere nde be ngi'i kuude kaydiniide de o wadi, haa sukahoy e mbi'a e sembe nder Wuro Ceniingo, "Hosaana to 'Biddo Dawda!"

¹⁶Be mbi'imo, "A nana ko sukaabe be'e mbi'ata?" Yeesu nootii, wi'i, "Ee. On meedaayi janguki aayaare biinde, 'An siryi sukahoy pamaroy e musinaykoy mantumaa?'"

¹⁷Sey o dilli o alibe o wurtii gariiri ndin o yahi Betani o waali ton.

Yeesu Laanii Ibbi

(Markus 11.12-14,20-24)

¹⁸Nde weeti Yeesu e wartoya gariiri Urucaliima o nani weelo.

¹⁹Nde o yi'i wokki ibbi haade datal, o yahi to maaki, ammaa o tawaayi goddum to maaki sey haako tan. Sey o wi'iki, "Taa' fuddutu ndimaa haa abadaa!" Don e don ki yoori.

²⁰Nde tokkubemo ngi'i non, be kaydini, be mbi'i, "No dum wadi ibbi ki'i yoori don e don?"

²¹Yeesu nootii, wi'ibe, "E mi wi'a'on goonga, to on ngoodi hoolaare, on ngalaa seko koo sedda, on mbaaway ngadon ko buri ko ngadanmi ibbi ki'i,

haa maa to on mbi'ii hocceere nde'e, "Doofa daga do'o, kubodaa hoore maada nder mbeela,' sey nde wada non.

22To on ngoodi hoolaare, fuu ko toriidon Allah on kebaydum."

Yamol Dow Laamu Yeesu

(Markus 11.27-33; Luka 20.1-8)

23Nde Yeesu natti Wuro Ceniingo e mo nder ekkitinki, sey mawbe ardiibe diina e mawbe yimbe ngari to maako mbi'i, "E laamu moye ngadataa kuude de'e? Moye hokkumaa laamu dum?"

24Sey Yeesu nootii, wi'ibe, "Min maa mi yamay'on. To on nootanakeyam, nden mi wi'ay'on e dume laamu ngadiraymi kuude de'e.

25Too, baptisma dum Yahaya wadi, to Allah dum yiwoyi koo to yimbe?" Sey be meddi hakkunde mabbe, be mbi'i, "To en mbi'ii, 'Daga to Allah dum yiwoyi,' o wi'ay'en, 'Ko wadi on jabaayi ko o wi'i?'

26Ammaa to en mbi'ii, 'To yimbe dum yiwoyi,' en kula ko yimbe ngadanta'en, ngam be fuu be njabii Yahaya o annabijjo."

27Ngam non be nootii, be mbi'i Yeesu, "Min andaa." Yeesu wi'ibe, "Non min maa, mi wi'ataa'on koo e dume laamu ngadiraymi kuude de'e.

Misaalu Dow Goodudo Sukaabe Dido

28"Too, no ngiidon? E woodi goddo goodudo sukaabe dido. O yahi to suka arandeejo on, o wi'i, 'Biddo am, hande yahu ngesa inabooje kuwaa.'

29Sey suka on wi'imo, 'Mi yahataa.' Ammaa daga gada suka on wayliti nyumo muudum yahi.

30Sey nyaako on yahi to suka didabo on wi'imo ko wi'i on ton suka arandeejo on. Suka on nootii, wi'i, 'Too, mi yahay, Bappa,' ammaa o yahaayi.

31Too, nder mabbe moye wadi ko nyaako on yidi?" Sey be mbi'i, "Arandeejo on." Yeesu wi'ibe, "E mi wi'a'on goonga, jaboobe ceede leydi e kaaruwa'en e be arta'on nattuki Laamu Allah.

32Ngam Yahaya warri hollii'on laawol aadilaaku, on koolaakimo. Ammaa jaboobe ceede leydi e kaaruwa'en koolakemo. Koo nde ngiidon non, daga gada on tuubaayi kooliidonmo.

Misaalu Dow Jabube Ngesa Inabooje

(Markus 12.1-12; Luka 20.9-19)

33"Too, raa goddum misaalu. E woodi goddo joomu ngesa gadudo ngesa inabooje, o howika, o wasi ngayka mawka nder tafaare ngam moyluki ndiyam daga nder inabooje den, o mahi suudu towndu ngam reenuki ngesa kan. Sey o hokkika wobbe remoobe mo"inaka, o dilli wondi leydi.

34Nde carel benduki inabooje den wadi, o lili maccube maako to be o hokki ngesa kan ngam be njabonoyamo ko be ngaaduno nder ko bendii.

³⁵Ammaa be nangibe be piyi go'oto, be mbari go'oto, be kuborii go'oto kaaye.

³⁶Sey o fudditi o lili wobbe maccube maako burbe arande'en duuduki. Kambe maa remoobe ben ngadaniibe non no be ngadani arande'en ben.

³⁷Gada don joomu ngesa on lili biddo maako to remoobe ben, e mo wi'a, ‘Be kokkay biddo am mangu.’

³⁸Ammaa nde be o hokki ngesa kan ng'i'i biddo on, sey be mbi'i hakkunde mabbe, ‘Too! Raa donoowo joomu ngesa kan. Ngaree mbarenmo, ndonu ngesa kan warta dum meeden.’

³⁹Sey be nangimo, be mburtinimo nder ngesa kan, be mbarimo.

⁴⁰“Too, to joomu ngesa on warii, ko o wadanta be o hokki ngesa ben?”

⁴¹Sey be mbi'imo, “O wadanay kallube ben don wokki warki kalluki. O hokka wobbe ngesa kan kokkaybemo daga nder ko bendi.”

⁴²Yeesu wi'ibe, “On meedaayi janguki ko aayaaje mbi'i? De mbi'i, ‘Hayre nde mahoobe nganyi, kayre warti hayre burnde darnuki maadi. Du'um dum kuugal Joomiraawo, dum kaydiniidum to meeden!’

⁴³“Ngam non e mi wi'a'on, dum jabay Laamu Allah to moodon dum hokkadum wobbe gadaybe ko Allah yidi.

⁴⁴Koo moye yanoyi dow hayre nden yewi yewinay; ammaa to hayre nden yanii dow goddo, nde namaymo bo condi.”

⁴⁵Nde mawbe ardiibe diina e Faarisanko'en nani misaalu feere-feere dum o hokki, sey be paami dow mabbe o meti.

⁴⁶Sey be dabbiti laawol no be nangirtamo, ammaa e be kula yimbe, ngam yimbe ben njabii o annabiijo.

Maatiyu 22

Misaalu Dow Humto Teegal

(Luka 14.15-24)

¹Sey Yeesu fudditi metiranibe misaalu, wi'i,

²“Dum nandinay Laamu Allah e goddo laamiido ciriyanido biddo muudum humto teegal.

³O lili maccube maako noddoya kumpitaabe humto ngon, ammaa kumpitaabe ben nganyi ngara.

⁴Sey o fudditi o lili wobbe maccube maako, o wi'i, ‘Njahee mbi'on kumpitaabe ben, “Raddum mi siryake nyamndu, dum hirsii gal'i e nyalbi paydi, koo dum sinyaama. Ngaree humto teegal ngal!” ’

⁵Ammaa kumpitaabe ben ngannaayi. Go'oto yahi ngesa muudum, go'oto yahi luumo muudum.

⁶Horiibe ben nangi maccube ben torribe, mbaribe.

⁷Sey laamiido on berni naa' sedda, lili sooji'en muudum be kalki ben don gadube warhoore be nguli gariiri mabbe.

⁸Sey o wi'i maccube maako, 'Humto teegal ngon siryaama, ammaa kumpitaabe ben be potaayi warki.

⁹Ngam non njahnee dow date mawde, kumpiton fuu mo ngiidon wara humto ngon.'

¹⁰Sey maccube ben njahi dow date den be boptoyi koo moye mo be tawi, fuu kallube e be ngikku boddum, haa wuro humto ngon heewi hobbe.

¹¹"Ammaa nde laamiido on nattoyi ngam yi'a hobbe ben, o yi'i goddo nder mabbe mo bornaaki limce humto teegal.

¹²Sey o wi'imo, 'Higo, no dum wadi nattoydaa do'o a bornaaki limce humto?' Ammaa neddo on dulli ko wi'ata.

¹³Sey laamiido on wi'i kuwanoobemo, 'Kabbee neddo o'o juude e koyde, paddonmo nder nyiwre kallunde, to dum woyata dum nyeryindira nyiiye.' "

¹⁴Yeesu beydi wiiki, "Yimbe dudbe kumpitaa, ammaa sedda cubaa."

Yobuki Kaysar Ceede Leydi

(Markus 12.13-17; Luka 20.20-26)

¹⁵Sey Faarisanko'en njahi kawti ko'e, kabbi dabare no be nangirta Yeesu dow ko o wi'i.

¹⁶Sey be liloyi tokkubebi e yimbe Hirudus, be mbi'i, "Moodibbo, e min andi ko mbi'ataa e ko ngadataa dum goonga, a ekkitina dow laawol Allah e goonga, a hulataa ko yimbe mbi'ata dow maada, a hollataa feerootirol hakkunde yimbe.

¹⁷Too, wi'umin, e yiiki maada e haani min njoba Kaysar ceede leydi koo dum haanaayi?"

¹⁸Ammaa Yeesu hefti halleende mabbe, o wi'ibe, "Ngam dum poondotonyam, onon munaafuki'en?

¹⁹Kolleeyam yamnde nde dum yobirta ceede leydi." Sey be ngaddanimo yamnde go'o.

²⁰Yeesu wi'ibe, "Dowdi moye e inde moye woni dow mayre?"

²¹Be nootii, be mbi'i, "Dum Kaysar." Sey Yeesu wi'ibe, "Too, ngam non kokkee Kaysar ko woni dum Kaysar, nden kokkon Allah ko woni dum Allah."

²²Nde be nani non, be kaydini, be alimo, be ndilli.

Yamol Dow Ummaaki Maybe

(Markus 12.18-27; Luka 20.27-40)

²³Saadusanko'en e mbi'a walaa ummaaki maybe. E nyalnde nden, sey wobbe mabbe ngari to Yeesu, be yamimo, be mbi'i,

²⁴“Moodibbo, Annabi Muusa wi'ii to neddo te'ii debbo maayii danyidaayi e maako, sakiraawo maako sey te'amo ngam hebana sakiraawo muudum maydo bibbe.

²⁵Too, ndenno e woodi wobbe sakiraabe worbe njoweedido nder amin. Afo on te'i debbo, maayi. Nde o danyidaayi e debbo on, o alanimo sakiraawo maako.

²⁶Non maa didabo on e tatabo on haa njoweedidabo on wadii non.

²⁷Gada maajum debbo on maa maayi.

²⁸Too, nyalnde nde maybe ummotoo debbo on wartay debbo moye nder mabbe? Ngam be fuu be te'iimo.”

²⁹Sey Yeesu nootii, wi'ibe, “On mboofii ngam on andaa ko aayaaje mbi'i, nden on andaa bawde Allah.

³⁰To maybe ummake daga mayde, walaa te'aydo walaa te'eteedo, ammaa be ngartay bo malaa'ika'en Allah.

³¹Nden dow ummaaki maybe daga mayde, on meedaayi janguki ko Allah wi'i'on? E dum windi wiiki,

³²‘Min woni Allah mo Ibraahim, Allah mo Iciyaaku, Allah mo Yaakubu.’ Kanko naa' o Allah maybe, ammaa o Allah goodube yonki.”

³³Nde hawrutube don nani non, be kaydini dow ekkitinol maako.

Dooka Burdum Mangu

(Markus 12.28-34; Luka 10.25-28)

³⁴Ko Yeesu wi'i wadi Saadusanko'en ndullii ko mbi'a. Nde Faarisanko'en nani non, sey be kawriti.

³⁵Go'oto nder mabbe, moodibbo Attawra, yami Yeesu ngam foondamo, wi'i,

³⁶“Moodibbo, dumé dooka buri mangu fuu nder Attawra?”

³⁷Yeesu wi'imo, “ ‘Yidu Joomiraawo Allah maada e bernde maada fuu, e yonki maada fuu, e hakkiilo maada fuu.’

³⁸Du'um woni dooka mawdum arandejum.

³⁹Didabum maa e fottidi e arandejum dum. ‘Yidu bandiraawo maada no ngidirdaa hoore maada.’

⁴⁰Dow du'um dooka dīdum Attawra e Defte Annabo'en ndarii."

Yamol Dow Almasiihu

(Markus 12.35-37; Luka 20.41-44)

⁴¹Nde Faarisanko'en kawriti, Yeesu yāmibe,

⁴²wi'i, "Dume nyumoton dow Almasiihu? O biddo moye?" Be mbi'imo, "O biddo Dawda."

⁴³Sey Yeesu wi'ibe, "Too, no dum wadī Dawda nder bawde Ruuhu Allah noddii Almasiihu 'Joomiraawo?' O wi'i,

⁴⁴'Joomiraawo wi'ii Joomiraawo am, "Jooda to jungo am nyaamo, naa mi wadii a yaabii wanywanybe maada." '

⁴⁵Nde Dawda noddii Almasiihu 'Joomiraawo,' too, no dum wadata o warta biddo Dawda?"

⁴⁶Walaa bawdo nootanaakimo. Daga nden don nyalnde walaa gadudo sembe bernde yāmimo wongol yāmol.

Maatiyu 23

Wagginki Dow Faarisanko'en e Moodibbe Attawra

(Markus 12.38,39; Luka 11.43,46; 20.45,46)

¹Yeesu metani hawrutube e tokkubemo, wi'i,

²"Moodibbe Attawra e Faarisanko'en kokkaama laamu hokkuki yimbe ma'ana ko Muusa windi.

³Ngam non, ngadee fuu ko be ekkitini'on tokkeedum, ammaa to' on ngadu ko be ngadata, ngam be ngadataa ko be nga'ajinta.

⁴E be kabba dojle teddude cadude hoccuki, be njowade dow balbe yimbe, ammaa kambe e ko'e mabbe koo koolel go'o be ngadataa be mballabe.

⁵Fuu ko be ngadata e be ngadadum ngam yimbe ngi'abe. E be kabba laayaho mawko ko aayaaje Deftere Ceniinde to tiide mabbe e juude mabbe, e be njuutina cilmbi toggoanje mabbe.

⁶To humto e be ngidi joodaaki to mawbe njoodotoo; nder cuudi do'aare maa e be ngidi joodorle mawbe.

⁷E be ngidi hownireeki mangu nder luumo, nden e be ngidi dum wi'abe, 'Allah sabbinanee, Moodibbo.'

⁸Ammaa onon, to' dum noddira'on 'Moodibbo,' ngam Moodibbo moodon o go'oto, nden on fuu on bandiraabe.

⁹To' on noddu koo moye 'Nyaako' e duuniyaaru, ngam on ngoodi Nyaako go'oto, gondo ton dow.

¹⁰Nden to' dum noddira'on 'Ardiido,' ngam on ngoodi Ardiido go'oto, kanko woni Almasiihu.

¹¹Sey mawdo nder moodon warta jaggantoodo'on.

¹²Fuu mawnindo hoore muudum dum lestinaymo. Fuu lestindo hoore muudum dum mawninaymo.

¹³"On mbonii, onon moodibbe Attawra e Faarisanko'en! On munaafuki'en! On mabbanii yimbe dammugal nattuki Laamu Allah. Onon on nattaayi, on alaayi gidube nattuki natta.

¹⁴[On mbonii onon moodibbe Attawra e Faarisanko'en! On munaafuki'en! On nyaama jawdi rewbe be worbe mabbe maayi, on ngada do'aare juutunde ngam yimbe ngi'a. Ngam non, Allah buray hokuki'on bone.]

¹⁵"On mbonii, onon moodibbe Attawra e Faarisanko'en! On munaafuki'en! Ngam on kuula maayo on ngiiloo nder leyde feere-feere ngam hebuki go'oto tokkaydo diina moodon. To on kebiimo, on ngartiramo kalludo burdo'on halluki nde didi nattaydo hiite bo moodon.

¹⁶"On mbonii, onon wumbe ardiibe wumbe! On mbi'a, 'Koo moye hunorii Wuro Ceniingo, naa' dum godđum. Ammaa koo moye hunorii jiinaari gondum nder maago, doole o wada ko o hunanii.'

¹⁷Onon kaanjaabe, wumbe! Dume buri mangu, jiinaari dum, koo Wuro Ceniingo ngon gartirngó jiinaari dum ceniidum?

¹⁸Donmaa on mbi'a, 'Koo moye hunorii sakkirde, naa' dum godđum. Ammaa koo moye hunorii cakkiri ngondi dow sakkirde nden, doole o wada ko o hunanii.'

¹⁹Onon wumbe! Dume buri mangu, cakkiri ndin, koo sakkirde gartiraynde cakkiri ndin ceniindi?

²⁰Ngam non, koo moye hunorii sakkirde nden hunorakende e koo dume ko woni dow mayre.

²¹Donmaa koo moye hunorii Wuro Ceniingo ngon hunorakengo e Allah joodiido nder maago.

²²Nden koo moye hunorii dow, hunorake joodorgal laamu Allah e joodiido dow maagal.

²³"On mbonii, onon moodibbe Attawra e Faarisanko'en! On munaafuki'en! On kokka Allah jakka haakohoy njongeteekoy, ammaa on tokkaayi ko buri daraja nder Attawra, waato wadanki yimbe ko haani, e yurmeende, e hoolaaki Allah. 'Du'um tatum e haani ngadondum, ammaa to' on alu waduki ko horii.

²⁴Onon wumbe ardiibe wumbe! On itta buululel nder ndiyam dam njaroton, ammaa on moda ngeelooba!

²⁵“On mbonii, onon moodibbe Attawra e Faarisanko'en, munaafuki'en! On layba gada njardukoy moodon e le'oy moodon, ammaa nder e heewi nguyka e ciya suruki hoore.

²⁶An Faarisankeejo bumdo! Artu laybuki nder jardugel ngel e le'el ngel, nden koo toye maakoy wartay labdum.

²⁷“On mbonii, onon moodibbe Attawra e Faarisanko'en! On munaafuki'en! On nandi e genaale moytanaade njoojeeri ndaneeri yaasi maaje e mboodi yiiki, ammaa nder maaje e woodi yi'e maybe e koo iri dume nefniidum.

²⁸Non onon maa mbaadon. Yimbe e ngi'a'on bo on Aadili'en, ammaa nder berde moodon on munaafuki'en on keewii halleende.

²⁹“On mbonii, onon moodibbe Attawra e Faarisanko'en! On munaafuki'en! On maha genaale bodde de siftorki annabo'en, donmaa on mo"itina genaale Aadili'en.

³⁰On mbi'a, ‘Daa en don carel maamaaji meeden, daa en mballaayibe warki annabo'en.’

³¹Non kollirdon on bibbe barbe annabo'en.

³²Too, sey keenyiton kuugal ngal maamaaji moodon puddi!

³³Onon boole, bibbe boole kallude! No dum wadata kison nattuki wuro hiite?

³⁴Ngam non, e mi lilonoya'on annabo'en e goodube faamu e moodibbe. On mbara wobbe, on mbara wobbe dow gaafaangal, on piira wobbe looci nder cuudi do'aare moodon, on tokkabe gariiri-gariiri on torrabe.

³⁵Ngam non yiiyam fuu Aadili'en baraabe ndufaadam nder duuniyaaru dum dabbitaydam dow moodon, daga yiiyam Habiila Aadilijo haa yaaki yiiyam Annabi Jakaariya, biddo Berikiya, mo mbardon hakkunde Suudu Joomiraawo e sakirde.

³⁶E mi wi'a'on goonga, yiiyamji din don fuu dum dabbitaydi to juude yimbe jaamanu du'um.

Yeesu Yurminanii Yimbe Urucaliima

(Luka 13.34,35)

³⁷“Jalla Urucaliima, Urucaliima a warii annabo'en, a wardii liloyaabe to maada e kaaye! Nde duddum e mi yidi mobtuki yimbe maada no geroogal mobtirta bikkoy maagal ley biyeeli maagal, ammaa a jabaayi.

³⁸Raddum, Allah alanay'on Wuro Ceniingo moodon winde.

³⁹E mi wi'a'on, on pudditataa ngl'onyam, naa nyalnde nde mbiidion, 'O barkidinaado, garoydo nder inde Joomiraawo.' "

Maatiyu 24

Yeesu Metii Dow No Dum Sankitirta Wuro Ceniingo

(Markus 13.1,2; Luka 21.5,6)

¹Yeesu e wurtooyoo Wuro Ceniingo e mo yaha, sey tokkubemo ngari mbi'imo o raara cuudi maago.

²Sey o nootii, o wi'ibe, "On ngl'ii fuu cuudi d'i? E mi wi'a'on goonga, walaa wonde hayre aleteende dow wonde. De fuu dum sankitayde."

Torraaji e Cadeele

(Markus 13.3-13; Luka 21.7-19)

³Yeesu e joodii dow Hocceere Nde Ledde Jaytun sey tokkubemo ngari to maako kambe tan, be mbi'i, "Wi'umin, ndeye fii du'um wadata? Dume woni ko hollata wartoyki maada e re'uki duuniyaaru?"

⁴Sey Yeesu wi'ibe, "Paamee to' goddo majjina'on.

⁵Yimbe dudbe ngaroyay be mbi'a kambe ngoni min, be mbi'a, 'Min woni Almasiihu,' be majjina yimbe dudbe.

⁶On nanay habaru konuuji gadeteedi haade moodon, e habaru konuuji gadeteedi badaaki. To' on kulu, ngam doole du'um wada, ammaa re'uki duuniyaaru e horii taw.

⁷Lenyol ummanto lenyol, laamu ummanto laamu. Dum waday weelo kallungo e dimbol leydi to bigeeje feere-feere.

⁸Ammaa du'um fuu dum fuddoode torraaji garaydi.

⁹"Nden be ngaday'on nder juude yimbe torraybe'on, dum wara'on. Fuu lenyi duuniyaaru nganyay'on ngam on tokkubeyam.

¹⁰E carel ngel yimbe dudbe alay hoolaakiyam, e be ngullootira, e be nganyindira.

¹¹Annabo'en fewre dudbe ummoyo, be majjina yimbe dudbe.

¹²Halleende beydoto haa yidde dudbe ustoo.

¹³Ammaa munyudo haa re'irde o hisay.

¹⁴Nden dum wa'ajinay Habaru Beldum dow Laamu Allah koo toye nder duuniyaaru, ngam dum warta ceyda to leyfi fuu, nden re'uki duuniyaaru kin wara.

Torra Kalluka

(Markus 13.14-23; Luka 21.20-24)

¹⁵“Carel e wara ngel ngi'oton ‘Nefniidum’ gartiroojum Wuro Ceniingo ngo laabaa e darii to Wigeere Ceniinde dum Annabi Daaniyel wi'i. Fuu jangoowo faama ma'ana maajum.

¹⁶E carel ngel wonbe nder leydi Yahuudiya ndogga nattoya kocceeje.

¹⁷Gondo dow suudu fuu to' jippoyo ngam hoccuki ko woni nder suudu.

¹⁸Gondo to ngesa to' so"o ngam hoccuki cuddaari muudum.

¹⁹“Rewbe goodube deedi e musinteebe be torroto naa' sedda nder den don balde!

²⁰Ngadee do'aare to' doggudu ndun warana'on nder ndungu koo Nyalnde Siwtaare.

²¹Ngam nder den don balde dum waday torra kalluka mawka iri ka dum meedaayi waduki daga carel ngel Allah tagi duuniyaaru haa jooni. Dum boo fudditataa dum wada iri kan don torra.

²²Daa Allah ustaayi den don balde, daa walaa goddo kisaydo. Ammaa ngam ben don cubaabe maako, o ustay balde den.

²³“E ngel don carel to goddo wi'ii'on, ‘Raa Almasiihu do'o!’ koo boo, ‘Rammo daa'e!’ to' on njabu.

²⁴Ngam Almasiihu'en fewre e annabo'en fewre mburtoyo, be ngada alaamaaji mawdi e kuude kaydiniide ngam be majjina yimbe, haa e cubaabe ben to dum wadoto.

²⁵Raddum, mi wi'ii'on koo dume ko carel ngel wara.

²⁶“Ngam non, to be mbi'ii'on, ‘Rammo daa'e nder ladde,’ to' on njahu. Koo to be mbi'ii'on, ‘Rammo do'o e mo suudii nder cuudi,’ to' on njabu.

²⁷Non no mayfere mayfirta daga fuuna nde yi'e haa hirna, non wartuki Bii Neddo wa'ata.

²⁸Fuu to baatudum woni, don jigaaje kawritata.

Wartoyki Bii Neddo

(Markus 13.24-27; Luka 21.25-28)

²⁹“Gada torra kalluka kan, don e don dum balwinay naange, lewru boo hokkataa jayngol mayru. Koode njanoyay daga dow, nden ko woni dow fuu dimboto.

³⁰E carel ngel dum yi'ay alaama Bii Neddo wangii ton dow, nden fuu lenyi duuniyaaru mboyay bojji nawdi. Sey be ngi'a Bii Neddo e wara nder duule e bawde e teddungal mangal.

31O waday dum duuda luwal sembee duuduki liluki malaa'ika'en maako, be kawrita be o subi daga koo toye nder duuniyaaru, daga ngo'ol keerol duuniyaaru yaaki ngol ton keerol duuniyaaru.

Misaalu Dow Ibbi

(Markus 13.28-31; Luka 21.29-33)

32"Too, ekkitee ekkitinol ngo'ol daga to ibbi. To lice maaki puddi wilutuki, on andi ndungu badake won don.

33Non maa to on ngi'ii fuu fii du'um e wada, too, on anday Bii Neddo badake wartoya, e mo haade dammugal.

34E mi wi'a'on goonga, jaamanu du'um dum re'ataa naa fuu fii du'um wadii.

35Dow e ley yabboto, ammaa boliide am yabbataako haa abadaa.

Allah Tan Andi Nyalnde Wartoyki Almasiihu

(Markus 13.32-37; Luka 17.26-30,34-36)

36"Walaa andudo nden don nyalnde koo ngel don carel ngel fii dum don wadata. Koo malaa'ika'en wonbe dow andaa, koo Biddo on maa andaa, sey Nyaako Mo Dow tan andi.

37Non no dum wadii e jaamanu Annabi Nuhu, non maa wartoyki Bii Neddo wa'ata.

38Nder balde ko ndiyam tufaana wada, yimbe e nyaama, e njara, e te'a, e te'ee, haa carel ko Annabi Nuhu natti komiwal.

39Be paamaayi haa ndiyam tufaana wari halkibe be fuu. Non maa wartoyki Bii Neddo wa'ata.

40E carel ngel, worbe dido e kuwa e ngesa, dum hocca go'oto dum ala go'oto.

41Rewbe dido e namida, dum hocca go'oto dum ala go'oto.

42Njoodiee on ciryii, ngam on andaa carel ko Joomiraawo moodon warata.

43Ammaa andee du'um, daa joomu wuro e andi carel ngel gujo warantamo jemma, daa o joodoto e mo siryii o alataa o nattanamo wuro.

44Ngam non, onon maa doole njoodoodon on ciryii ngam e carel ngel on andaa Bii Neddo warata.

Maccudo Gadoowo Goonga

(Luka 12.41-48)

45"Moye woni maccudo mo goonga mo faamu, mo joomu wuro muudum yowi dow maccube muudum, ngam o hokkabe nyamndu nder carel?

46O barkidinaado maccudo mo joomu wuro muudum warti tawi e mo wada non.

47E mi wi'a'on goonga, joomu wuro on yowaymo dow jawdi muudum fuu.

⁴⁸Ammaa to maccudo on o kalludo o wi'ay hoore maako, 'Joomu wuro am wartataa jooni,'

⁴⁹sey o fuddi fiyuki maccube be o huudata, e mo nyaama, e mo yarda njaru e yaroobe.

⁵⁰Joomu wuro on wartay e nyalnde nde maccudo on kammaaki e carel ngel o andaa,

⁵¹o fiyaymo boddum o wadamo nder munaafuki'en. Don dum woyata dum nyeryindira nyiiye.

Maatiyu 25

Misaalu Dow Surbaabe Sappo

¹"Nden dum nandinay Laamu Allah e surbaabe sappo koccube fitilaaji be ndilli tabboyaaki angoojo.

²Njowo nder mabbe e ngoodi faamu, njowo nder mabbe boo ngalaa faamu.

³Carel ko surbaabe be ngalaa faamu ben kocci fitilaaji mabbe, be njogaaki nebbam fitila feere nder kolbaaji.

⁴Goodube faamu ben boo kocci fitilaaji mabbe e nebbam feere.

⁵Nde angoojo on neebi yottaaki, sey be fuu be puddi ηονjuki haa be daani.

⁶"Ton caka jemma sey dum nani noddol sembee, e dum wi'a, 'Raa angoojo on! Mburtooyee, tabbeemo!'

⁷Sey surbaabe ben fuu ummii ciryii fitilaaji mabbe.

⁸Be ngalaa faamu ben mbi'i goodube faamu ben, 'Kokkoreemin nebbam moodon sedda. Fitilaaji amin e mbaata!'

⁹Ammaa goodube faamu ben mbi'ibe, 'Naa' non, d'am heyataa'en. Dum burii njahon to sooroobe, coodoyon d'am moodon.'

¹⁰E be dow laawol soodoykidam, sey angoojo on yottii. Ciryiibe fitilaaji ben nattidi e maako nder wuro to dum wadata humto ngon. Dum mabbii dammugal wuro ngon.

¹¹"Daga gada sey surbaabe koriibe ben maa ngarti, be mbi'i, 'Joomu wuro! Joomu wuro! Mabbitanmin!'

¹²Ammaa o nootii, o wi'i, 'E mi wi'a'on goonga, mi andaa'on.'

¹³"Ngam non, sey njoodoodon on ciryii, ngam on andaa nyalnde nden koo carel ngel.

Misaalu Dow Maccube Tato

(Luka 19.11-27)

¹⁴“Donmaa, Laamu Allah e nandi e goddo neddo gadaydo yaadu, sey o noddi maccube maako o tambinibe jawdi maako.

¹⁵O hokki go'oto jakaaje jowi kewde ceede jiinaari, go'oto boo jakaaje dīdī, go'oto boo jakaare go'o. O hokki koo moye no waawata, nden o dilli.

¹⁶Jabudo jakaaje jowi on, don e don o dilli o waadi luumo e ceede den haa o hebi bo maaje.

¹⁷Non maa jabudo jakaaje dīdī on hebi bo maaje.

¹⁸Ammaa jabudo jakaare go'o on yahi wasi ngayka suudi ceede jiinaari joomu wuro muudum.

¹⁹“Too, gada dūm neebii, sey joomu maccube on warti ngam yi'a ko koo moye hebanimo.

²⁰Sey jabudo jakaaje jowi kewde ceede jiinaari wari waddi ceede jakaaje jiinaari jowi de o beydii. O wi'i, ‘Joomu wuro, a hokkiyam jakaaje kewde ceede jiinaari jowi. Raa mi beydii jakaaje ceede jowi.’

²¹Sey joomu wuro on wi'imo, ‘A huwii boddum, maccudo boddo mo goonga. Nde a wadii goonga dow fii sedda, mi tambinte dūddum. Woroy, nanidaa beldum e am.’

²²Sey jabudo jakaaje dīdī kewde ceede jiinaari maa wari, wi'i, ‘Joomu wuro, a hokkiyam jakaaje dīdī kewde ceede jiinaari. Raa mi beydii jakaaje ceede dīdī.’

²³Sey joomu wuro on wi'imo, ‘A huwii boddum, maccudo boddo mo goonga. Nde a wadii goonga dow fii sedda. Mi tambinte dūddum. Woroy, nanidaa beldum e am.’

²⁴Nden jabudo jakaare go'o kewnde ceede jiinaari on wari, wi'i, ‘Joomu wuro, e mi andi a neddo cadando, a yidi fe"uki ko a aawaayi, a giddo meere.

²⁵E mi hula, ngam non njaami ngasumi ngayka cuudumi ceede maada nder leydi. Raa ceede maada!

²⁶Sey Joomu wuro on nootii, wi'i, ‘An a maccudo kalludo, dakkiido! Too, e yiiki maada e mi fe"a ko mi aawaayi, nden mi giddo meere?

²⁷E haani ndesanaayam ceede to de kuutirtee de beydoo, ngam to mi wartoyii mi jabade haa e beydaari!

²⁸Ngam non, njabee ceede den to maako, kokkon on don goodudo jakaaje sappo kewde ceede.

²⁹Ngam fuu goodudo, dūm beydanaymo, haa dūm duudanamo. Ammaa mo walaa, koo ko o woodi maa dūm jabaydum.

³⁰Nden paddee maccudo o'o meereejo nder nyiwre baleere, to dum woyata dum nyeryindira nyiye.'

Kiita Garayka

³¹"To Bii Neddo warii nder teddungal muudum e malaa'ika'en fuu, o joodoto dow joodorgal laamu maako dum teddungal.

³²Dum hawritay yimbe duuniyaaru fuu yeeso maako, o hakkitabe feere-feere non no gaynaako hakitirta baali e be'i.

³³O wada baali e jungo nyaamo maako, be'i e nano maako.

³⁴Sey Laamiido on wi'a wonbe nyaamo muudum, 'Ngaree, onon be Nyaako am barkidini, ndonee Laamu dum um siryani'on daga fuddoode duuniyaaru.

³⁵Ngam mi nanii weelo on kokkiiyam nyamndu. Mi nanii donka on kokkiiyam ko njaraymi. Mi wadii kodaaku on njippiniyyam.

³⁶Mi walaa ko bornotoomi on kokkiiyam kolte. Mi wadii ciya njamu on paamaniyyam. E mi suri nder suudu cural on kowniiyam.'

³⁷E carel ngel Aadili'en noototo, mbi'amo, 'Moodibbo, ndeye min ngiidumaa e weelo min kokkumaa nyamndu, koo min ngiidumaa e donka min kokkumaa ko njarataa?

³⁸Ndeye min ngiimaa a kodo min njippinmaa, koo a walaa ko bornotodaa min kokkumaa kolte?

³⁹Ndeye min ngiimaa a yamdaa koo a surii nder suudu cural min kownumaa?'

⁴⁰Sey Laamiido on nootoo, wi'abe, 'E mi wi'a'on goonga, nde on ngadani go'oto nder be'e bandiraabe am burbe famduki, min ngadandon.'

⁴¹"Nden o wi'ay wonbe nano maako, 'Cendiree e am, onon laanaabe! Nattee hiite nge nyifataa haa abadaa nge dum siryani Ceydan e malaa'ika'en muudum!

⁴²Ngam mi nanii weelo on kokkaayiyam nyamndu. Mi nanii donka on kokkaayiyam ko njaraymi.

⁴³Mi wadii kodaaku on njippinaayiyam. Mi walaa ko bornotoomi on kokkaayiyam kolte. Mi wadii ciya njamu on paamanaayiyam. Mi suraama nder suudu cural on kownaayiyam.'

⁴⁴Nden kambe maa be nootoo, be mbi'amo, 'Moodibbo, ndeye min ngiidumaa e weelo, koo e donka, koo e ciya kolte, koo e ciya njamu, ndeye min ngiimaa a kodo, koo a nder suudu cural, min mballaayima?'

⁴⁵Sey o nootoo, o wi'abe, 'E mi wi'a'on goonga, nde on ngadanaayi koo go'oto nder be'e burbe famduki, min woni on ngadanaayi.'

⁴⁶Be'e ngoni nattaybe bone dūm re'ataa, aadili'en boo keba yonki ki re'ataa."

Maatiyu 26

Mawbe Meddii Dow No Nangirta Yeesu

(Markus 14.1,2; Luka 22.1,2; Yahaya 11.45-53)

¹Nde Yeesu yottini wiiki fuu fii dū'um, o wi'i tokkubemo,

²"On andi Humto Sakkinki hande horii balde dīdī, dūm hokkitiray Bii Neddo dūm waramo dow gaafaangal."

³Sey mawbe ardiibe diina e mawbe yimbe kawriti e laamorde Mawdo Mawbe Ardiibe Diina bi'eteedo Kayaafa.

⁴Be kabbi be nanga Yeesu e suude be mbaramo.

⁵Be mbi'i, "Ammaa naa' ni carel Humto Sakkinki, ngam dūm gadotoodum yimbe ummina hawre."

Dum Moytanii Yeesu Nebbam Uroojam e Betani

(Markus 14.3-9; Yahaya 12.1-8)

⁶Yeesu e nder gariiri Betani to wuro Siiman goodudo nyawu nyaamoojum laral,

⁷sey goddo debbo wari to maako e jogii jolloyle hayre bongel ngel nebbam uroojam mbeldam goodudam ceede. Yeesu e nyaama nyamndu, sey debbo on waylidam dow hoore maako.

⁸Ammaa nde tokkubemo ngi'i non, sey berde mabbe metti, be mbi'i, "Ngam dume o wonni nebbam da'am nihi?"

⁹Daa dām sooraama ceede dūdde, dūm hokka be ngalanaa ceede den."

¹⁰Ammaa Yeesu faami ko woni nder berde mabbe, sey o wi'ibe, "Ngam dume ngannoton debbo o'o? Ko o wadaniyam dūm boddum."

¹¹Koo ndeye be ngalanaa e ngondi e moodon, ammaa min, carel e wara ngel alaymi'on.

¹²Nde o wayli da'am nebbam dow bandu am, o wadu non ngam siryaaki uwukiyam.

¹³E mi wi'a'on goonga, koo toye to dūm wa'ajini dū'um Habaru Beldum nder duuniyaaru fuu, dūm hokkay habaru ko debbo o'o wadi ngam siftorkimo."

Yahuuda Jabii Hokkitira Yeesu

(Markus 14.10,11; Luka 22.3-6)

¹⁴Sey go'oto nder tokkube Yeesu sappo e dīdō bi'eteedo Yahuuda Iskariyooti yahi to mawbe ardiibe diina,

¹⁵O wi'i, "Dume kokkotonyam to mi wadii Yeesu nder juude moodon?" Sey be kokkimo ceede ajurfaari kanje 30.

¹⁶Daga carel ngel Yahuuda fuddi dabbutuki laawol no hokkitirta Yeesu nder juude mabbe.

Yeesu Wadii Humto Sakkinki e Tokkubemo

(Markus 14.12-21; Luka 22.7-13,21-23; Yahaya 13.21-30)

¹⁷Nyalnde arandeere nde Humto Buroodi Dum Walaa Yuufinirdum, sey tokkubemo ngari to maako, be mbi'imo, "Toye ngiddaa min njaha min ciryonomaa ngam nyaamen nyamndu Humto Sakkinki?"

¹⁸Sey o wi'i, "Nattee gariiri to goddo neddo mbi'onmo, 'Moodibbo wi'i: Carel am badake. Mi waday Humto Sakkinki e tokkubeyam to wuro maada.' "

¹⁹Sey tokkubemo ben ngadi non no Yeesu wi'ibe, sey be ciryii koo dume ngam Humto Sakkinki.

²⁰Nde futuro wadi, Yeesu joodii ngam nyamda e tokkubemo sappo e dido.

²¹E be nder nyaamuki, sey o wi'i, "E mi wi'a'on goonga, go'oto nder moodon hokkitirayyam."

²²Sey be nganni naa' sedda, be puudii wi'ukimo go'oto-go'oto, "Moodibbo, naa' dum min, koo?"

²³Sey o nootii, o wi'i, "Neddo nyamdaydo e am e le'al go'o, kanko hokkitirtayam.

²⁴Bii Neddo maayay no dum windiraa dow maako, ammaa kokkitiraydomo wonii! Dum buranaymo daa o danyaaka."

²⁵Sey Yahuuda kokkitiraydomo wi'i, "Moodibbo, naa' dum min, koo?" Yeesu wi'imo, "Ee, dum an."

Kirtaari Joomiraawo

(Markus 14.22-26; Luka 22.14-20; 1 Korintiyanko'en 11.23-25)

²⁶E be nder nyaamuki nyamndu, sey Yeesu hucci buroodi yetti Allah, o sendidum, o hokki tokkubemo, o wi'i, "Njabeedum, nyaamon. Du'um dum bandu am."

²⁷Donmaa o hucci jardugel ndiyam inabojam, o yetti Allah, o hokkibedam, o wi'i, "Njaree, on fuu,

²⁸ngam da'am kanjam woni yiyyam am tabbitinaydam alkawal Allah ndufeteedam ngam yimbe dudbe ngam yaafaaki hakke.

²⁹E mi wi'a'on, mi fudditataa mi yara ndiyam inabooje naa nyalnde nde njaraymi ngoddam kesam hawti e moodon nder Laamu Nyaako am Mo Dow."

³⁰Sey be ngimi gimol mantuki Allah, nden be ndilli Hocceere Nde Ledde Jaytun.

Yeesu Wi'ii Biiturus Wi'ay Andaamo

(Markus 14.27-31; Luka 22.31-34; Yahaya 13.36-38)

³¹Yeesu wi'i tokkubemo, "Nder jemmaare nde'e on fuu on ndoggay alonyam, ngam nder aayaare Allah wi'ii, 'Mi waray gaynaako, nden ornde baali dīn cankitoto.'

³²Ammaa gada mi ummake daga mayde, mi artay'on yaaki Galiili."

³³Sey Biiturus wi'imo, "Koo be fuu be aliima, min mi alataama koo sedda."

³⁴Yeesu wi'imo, "E mi wi'umaa goonga, hande, nder jemmaare nde'e, ko njakardi hana, a wi'ay a andaayam nde tati."

³⁵Ammaa Biiturus wi'imo, "Koo dūm wardayyam e maada, mi wi'ataa mi andaama." Horiibe ben maa mbi'i non.

Yeesu Wadii Do'aare Nder Geesamani

(Markus 14.32-42; Luka 22.39-46)

³⁶Sey Yeesu yaadi e tokkubemo wonde wigeere bi'eteende Geesamani, o wi'ibe, "Njooddee do'o, mi yaha daa'e mi wada do'aare."

³⁷O hucci Biiturus e bibbe Jabadi dido. Bernde maako boo teddi, o fuddi wannuki naa' sedda.

³⁸Sey o wi'ibe, "Bernde am wannii naa' sedda haa bo mi maayay. Njooddee e am do'o on ndeena."

³⁹Nde o yahi yeeso sedda, sey o yani e leydi e mo hippii, o wadi do'aare, o wi'i, "Nyaako am Mo Dow, to dum wadoto, ittanam jardugel torra ka'a. Fuu e non naa' ko ngidumi wadetee, ammaa ko ngiddaa wadee."

⁴⁰Gada don o so"ii to ben don tokkubemo tato, o tawi e be daanii, sey o wi'i Biiturus, "Too, on mbaawataa joododaaki e am on daanaaki koo carel sedda?

⁴¹Njooddee, to' on daano, ngadee do'aare to dum foondii'on to' ngadon hakke. Bernde e yidi waduki ko haani, ammaa bandu tampii."

⁴²O fudditi o dilli didabum, o wadi do'aare, o wi'i, "Nyaako am Mo Dow, to dum wadataako dum ittanayam torra ka'a, sey to mi yariika, al ko ngiddaa wadee."

⁴³Sey o fudditi o so"oyii to mabbe, o tawi e be daanii, ngam e be nana deyngol teddungol.

⁴⁴Sey o fudditi o dilli tatabum o wadi do'aare, o wi'i non no o wi'uno.

⁴⁵O fudditi o so"ii to mabbe tatabum, o wi'ibe, "Haa jooni on daanii, on ciwtoo? Carel warii. Dum hokkitirii Bii Neddo nder juude gadoobe hakke.

⁴⁶Ummee ndillen! Raa on don kokkitiraydoyam e wara."

Dum Nangii Yeesu

(Markus 14.43-50; Luka 22.47-53; Yahaya 18.3-12)

⁴⁷Yeesu e meta, sey Yahuuda, go'oto nder tokkubemo sappo e dido wari. O wardoyi e yimbe dudbe e be njogii kaafaaje e cabbi. Mawbe ardiibe diina, e mawbe yimbe liloyibe.

⁴⁸Too, nden maa kokkitiraydo Yeesu on o yaadake o wi'ibe no o hollirtabe Yeesu, o wi'i, "Neddo mo kownaymi hownuki higaaku dum kanko. Nangeemo."

⁴⁹Don e don Yahuuda on baddii Yeesu, wi'i, "Moodibbo, Allah sabbinanee!" Nden o hownimo hownuki higaaku.

⁵⁰Yeesu nootii, wi'imo, "Higo am, wadu ko waddumaa." Sey yimbe ben baddii nangi Yeesu be njogiimo boddum.

⁵¹E yiiki non, go'oto nder gondube e Yeesu nangi kaafahi muudum soltiki, fe'i maccudo Mawdo Mawbe Ardiibe Diina o ittanimo nowru.

⁵²Ammaa Yeesu wi'imo, "Wattu kaafahi maada nder holgo maaki. Ngam fuu koccudo kaafahi, kaafahi waratamo.

⁵³On kammii mi waawataa toraaki Nyaako am Mo Dow, don e don o liloya mobde malaa'ika'en burde mobde sappo e didi?

⁵⁴Ammaa no wadata aayaaje keewa biide doole du'um wada nihi?"

⁵⁵E ngel don carel Yeesu wi'i garoybe ben, "On ngardoyi e kaafaaje e cabbi ngam nangoyyam bo mi gujjo calordo? Koo ndeye e mi joodoo nder Wuro Ceniingo e mi ekkitina, on nangaayiyam.

⁵⁶Ammaa du'um wadii ngam ko annabo'en mbindi heewa." Sey fuu tokkubemo alimo, ndoggi.

Yeesu Yeeso Laamu

(Markus 14.53-65; Luka 22.54,55,63-71; Yahaya 18.13,14,19-24)

⁵⁷Sey nangube Yeesu ben njaarimo to wuro Kayaafa Mawdo Mawbe Ardiibe Diina, to moodibbe Attawra e mawbe yimbe kawriti.

⁵⁸Ammaa Biiturus tokkirimo gada daga to woddi haa yaaki caka wuro Mawdo Mawbe Ardiibe Diina on. O natti o joododii e taadiibe Wuro Ceniingo, ngam o yi'a no dum wadanta Yeesu.

⁵⁹Mawbe ardiibe diina e fuu Kawtal Mawbe e be dabbita ceyda fewre dum be nangirta Yeesu, ngam be keba be mbaramo.

⁶⁰Ammaa be kebaayi goddum, koo nde yimbe dudbe ndarake yeeso mabbe kokki ceyda fewre. E re'irde, yimbe dido ndarii yeeso yimbe, be mbi'i,

⁶¹"O'o neddo wi'i, 'Mi waaway sankutuki Wuro Ceniingo ngo Allah, mi mahitoongo nder balde tati.' "

⁶²Sey Mawbe Ardiibe Diina ummii darii wi'i Yeesu, "A walaa ko mbi'ataa? Ko be mbi'i dow maada dum goonga?"

⁶³Ammaa Yeesu de"iti. Sey Mawbe Ardiibe Diina on wi'imo, "Mi hawtiima e Allah mo yonki, wi'umin to an woni Almasiihu, 'Biddo Allah."

⁶⁴Yeesu nootii, wi'i, "Ee, dum non no mbiidaa. Ammaa e mi wi'a'on, yeeso do'o on ngi'ay Bii Neddo e joodii to jungo nyaamo ngo Joomu Bawde e mo waroya nder duule."

⁶⁵Sey Mawbe Ardiibe Diina on seeki kolte muudum wi'i, "O hudii Allah. Dume ceyda dabbiteten kadin? Jooni on nanii ni haala kalluka ka o meti dow Allah.

⁶⁶Ko woni cubol moodon?" Sey be mbi'i, "Hewtii o waree!"

⁶⁷Sey be tuttanimo joode to yeeso, be piyimo, wobbe kellimo to wolo,

⁶⁸e be mbi'amo, "Almasiihu, wadanmin annabaaku! Moye fiyumaa?"

Biiturus Wi'i Andaa Yeesu

(Markus 14.66-72; Luka 22.56-62; Yahaya 18.15-18,25-27)

⁶⁹Biiturus e joodii caka wuro ngon, sey goddo kordo wari to maako wi'i, "An maa, a wondi e Yeesu Galilankeejo!"

⁷⁰Ammaa Biiturus yeddi yeeso mabbe be fuu wi'i, "Mi andaa ko mbi'ataal!"

⁷¹Sey o yahi haade dammugal wuro ngon. Donmaa sey goddo kordo yi'imo, wi'i yimbe dariibe don, "O'o neddo e mo wondi e Yeesu Najaranteejo!"

⁷²Sey Biiturus fudditi yeddi haa e hunaaki, wi'i, "Mi andaa neddo on!"

⁷³Gada don sedda, sey dariibe don baddii Biiturus, mbi'i, "Seko walaa an maa a go'oto nder tokkubemo, ngam iri no metirtaa nangiima."

⁷⁴Sey Biiturus fuddi laanuki hoore muudum hunii wi'i, "Mi andaa neddo on!" Don e don njakardi hani.

⁷⁵Sey Biiturus siftoi ko Yeesu wi'unoomo wi'uki, "Ko njakardi hana a wi'ay nde tati a andaayam." Sey o wurtii yaasi o woyi bojji nawdi.

Maatiyu 27

Yeesu e Yeeso Bilaatus

(Markus 15.1; Luka 23.1,2; Yahaya 18.28-32)

¹Nde weeti, sey fuu mawbe ardiibe diina e mawbe yimbe meddi dow no be mbardata Yeesu.

²Be kabbimo, be ndillidi e maako be njaarimo to Bilaatus gomnaajo.

Mayde Yahuuda

(Kuude Lilaabe 1.18,19)

³Nde Yahuuda kokkitirdo Yeesu yi'i dum tay'anii Yeesu kiita mayde, sey o wanni, o so"itani mawbe ardiibe diina e mawbe yimbe ceede ajurfaari 30 den don.

⁴O wi'i, "Mi wadii hakke ngam mi hokkitirii neddo mo wadaayi ko woodaa." Ammaa be mbi'imo, "Ko wannimin? An andi!"

⁵Sey o hubini ceede den nder Wuro Ceniingo, o dilli o sagi hoore maako e boggol dow lekki o warri hoore maako.

⁶Ammaa mawbe ardiibe diina bopti ceede den, mbi'i, "Attawra hadii dum wada de'e ceede nder to dum resata dokkal ngam Allah nder Wuro Ceniingo, nde ceede den dum ceede yiyyam."

⁷Ngam non be cubi be kuutira ceede den be cooda ngesa to goddo mahoowo gojijje, be ngartiraka wigeere to dum uwata hobbe.

⁸Kanjum wadi, haa jooni ngesa kan e noddiree "Ngesa Yiyyam."

⁹Non hebbini ko Annabi Irmiya wi'i, wiiki, "Be kocci ceede ajurfaari 30, ceede de Israa'ilanko'en mbi'i dum yoba dow maako.

¹⁰Be kuutiri ceede den be coodi ngesa to mahoowo gojijje, non no Joomiraawo wi'i mi wada."

Bilaatus Yami Yeesu

(Markus 15.2-5; Luka 23.3-5; Yahaya 18.33-38)

¹¹Yeesu e darii yeeso gomnaajo, sey gomnaajo on yamimo, wi'i, "An woni laamiido Yahuudanko'en?" Yeesu nootii wi'i, "A wi'iika."

¹²Ammaa nde mawbe ardiibe diina e mawbe yimbe ngulliimo, o wi'aayi goddum.

¹³Sey Bilaatus wi'imo, "A nanataa be ngullorakema fii duddum?"

¹⁴Ammaa Yeesu nootanaakimo koo nde go'o, haa gomnaajo on haydini naa' sedda.

Dum Tay'anii Yeesu Kiita Mayde

(Markus 15.6-15; Luka 23.13-25; Yahaya 18.39—19.16)

¹⁵Too, e carel Humto Sakkinki, Bilaatus gomnaajo woowii yoofanki hawrutube curaado go'oto mo be ngidi.

¹⁶E carel ngel boo e woodi curaado kalludo indindo bi'eteedo Barabbas.

¹⁷Nde yimbe kawriti, sey Bilaatus yamibe, wi'i, "Moye ngiddon mi yoofana'on? Barabbas koo Yeesu bi'eteedo Almasiihu?"

¹⁸Ngam Bilaatus faamii lawliiru wadi be ngadī Yeesu nder jungo maako.

¹⁹Bilaatus e joodii dow joodorgal kiita, sey debbo maako liloyi dum wi'amo, "Taa' meemu on don mo wadaayi ko woodaa, ngam hanki mi hoydii dow maako mi wannii naa' sedda dow koydol ngol."

²⁰Mawbe ardiibe diina e mawbe yimbe ngadī yimbe mbi'a dum yoofa Barabbas dum wara Yeesu.

²¹Gomnaajo on fudditi wi'ibe, "Nder yimbe dido ben moye ngiddon mi yoofana'on?" Be mbi'i, "Barabbas!"

²²Sey Bilaatus yamibe wi'i, "Too, ko ngiddon mi wadana Yeesu bi'eteedo Almasiihu?" Be fuu be mbi'i, "Warumo dow gaafaangal!"

²³Bilaatus wi'i, "Ngam dume? Dume ko halli o wadi?" Ammaa be beydi wi'uki sembee, "Warumo dow gaafaangal!"

²⁴Nde Bilaatus yi'i walaa ko waawata waduki, nden hawre fuddi ummaaki, sey o nyedoyi ndiyam o looti juude maako yeeso mabbe. O wi'i, "Mi walaa hakke yiyam neddo o'o. Dum caddum moodon."

²⁵Sey yimbe ben fuu nootii, mbi'i, "Ee, hakke yiyam maako e dow amin e bibbe amin!"

²⁶Sey o yoofanibe Barabbas, ammaa o wadi dum fiyi Yeesu looci, nden o tambinimo sooji'en Rooma ngam be mbaroyamo dow gaafaangal.

Sooji'en Njukkitii Yeesu

(Markus 15.16-20; Yahaya 19.2,3)

²⁷Daga don sooji'en gomnaajo njaari Yeesu nder laamorde gomnaajo, be kawriti fuu sooji'en koriibe yeeso maako.

²⁸Be bortimo be bornimo iri toggoore laamiibe.

²⁹Be mbaali giifol gi'e, be taaranimongol e hoore, be ngadanimo sawru e jungo nyaamo maako, be ndicci yeeso maako, e be njukkitamo, e be mbi'a, "Allah reene, laamiido Yahuudanko'en!"

³⁰Be tuttanimo joode, be njabi sawru ndun be ngadī ka piirukimondu to hoore.

³¹Gada be njukkitiimo, be bortimo toggoore laamiibe nde be bornunoomo, nden be bornimo kolte maako. Sey be mburtinimo be ardinimo ngam be mbaroyamo dow gaafaangal.

Dum Piyanii Yeesu Kusaaje Dow Gaafaangal

(Markus 15.21-32; Luka 23.26-43; Yahaya 19.17-27)

³²E be njaha sey be kawri e goddo neddo Saayirankeejo bi'eteedo Siiman. Be ngadimo e sembe o hocca gaafaangal Yeesu.

³³Nde be ngari to wonde wigeere bi'eteende Golgoota, waato "Yiyal Hoore,"

³⁴be kokki Yeesu ndiyam inabojam jillindiraadam e goddum kaddum. Ammaa nde o tahidam, o salii o yara.

³⁵Gada be piyaniimo kuusaaje dow gaafaangal, be ngadi caaca ngam be cenda kolte maako hakkunde mabbe.

³⁶Gada non be njoodii e be ndeenamo.

³⁷Dow hoore gaafaangal ngal dum takki allowal. Dum windi dow maagal ko dum wulloriimo wi'uki, "O'o woni Yeesu Laamiido Yahuudanko'en."

³⁸Be piyani wuybe dido kuusaaje dow gaafaale haade Yeesu, go'oto e jungo maako nyaamo, go'oto e jungo maako nano.

³⁹Yimbe yabbotoobe e kuda Yeesu e ngiila ko'e,

⁴⁰e be mbi'a, "An giddo pusuki Wuro Ceniingo mahitoongo nder balde tati, hisnu hoore maada! Taa 'Biddo Allah, jippoya daga dow gaafaangal!"

⁴¹Non maa mawbe ardiibe diina, e moodibbe Attawra, e mawbe yimbe njukkitimo, e mbi'a,

⁴²"O hisnii wobbe, ammaa o waawaayi hisnuki hoore maako. To kanko woni Laamiido Israa'iila, al o jippoyoo daga dow gaafaangal jooni, enen boo koolodenmo.

⁴³O hoolake Allah. Al Allah on hisnamo jooni to e mo yidimo, ngam o wi'ii, 'Min mi 'Biddo Allah.' "

⁴⁴Non maa ben don wuybe be dum piyani kuusaaje dow gaafaale kudimo.

Mayde Yeesu

(Markus 15.33-41; Luka 23.44-49; Yahaya 19.28-30)

⁴⁵Daga caka nyalawma nyiwre mabbi leydi fuu, haa yaaki njamndi tati ndi alaasara.

⁴⁶E njamndi tati ndin, sey Yeesu wi'i e sembe, "Eloy, Eloy, lama sabattani?" waato, "Yaa Allah am, Yaa Allah am, ngam dume cendirdaa e am?"

⁴⁷Nde wobbe dariibe to wigeere nden nani non, be mbi'i, "E mo noddha Annabi Iliya."

⁴⁸Sey don e don go'oto mabbe doggi hoccii soosowa, suuwinga nder ndiyam inabojam lammudam, o diisinga to sawru, o liwanii Yeesu yara.

⁴⁹Ammaa wobbe mbi'i, "Alee ngi'en koo Iliya waray hisnamo."

⁵⁰Sey Yeesu fudditi wulli sembee nden yoofi yonki muudum.

51 Sey wudere cendunde Suudu Joomiraawo seeki dīdī daga dow yaaki ley. Leydi boo dimbi, kaaye peccaa.

52 Dum omti genaale, yimbe Allah maybe dudbe ummii e yonki.

53 Be mburtoyii nder genaale den. Gada Yeesu ummake daga mayde, be nattoyi gariiri ceniindi, yimbe dudbe ngi'ibe.

54 Nde mawdo sooji'en on e horiibe sooji'en reenoobe Yeesu ngi'i dimbol leydi ngol e fuu ko wadi, sey be kultori naa' sedda, be mbi'i, "Goonga neddo o'o o Biddo Allah!"

55 E woodi rewbe dudbe tokkoybe Yeesu daga leydi Galiili walloonbemo e be ndaara daga to woddi.

56 Nder mabbe e woodi Maryama yiwoydo Magadala, e Maryama maduujo Yaakubu e Yusufu, e maduujo bibbe Jabadi.

Uwuki Yeusu

(Markus 15.42-47; Luka 23.50-56; Yahaya 19.38-42)

57 Nde alaasara wadi, sey goddo diskudo yiwoydo gariiri Armaatiya wari. Inde maako Yusufu. Kanko maa o tokkudo Yeesu.

58 O yahi to Bilaatus, o toriimo o hokkamo bandu Yeesu. Sey Bilaatus wadi dum hokkamondu.

59 Sey Yusufu hoccii ndu taarindu e wudere lamnde nde ceede.

60 O fukkinoyndu nder yenaande maako hayre nde o wadi dum wasanimo nder hayre. O talliti kaaya manga o mabbi dammugal yenaande nden, o dilli.

61 Maryama yiwoydo Magadala e go'oto Maryama on e be don njoodii yeeso yenaande nden.

Reenoobe Yenaande Nden

62 Nde fini, waato gada Nyalnde Siryaaki, sey mawbe ardiibe diina e Faarisanko'en kawriti yeeso Bilaatus.

63 Be mbi'i, "Allah reene! Min ciptorii ko on don majjinoowo yimbe wi'i ko o maaya, o wi'i, 'Mi ummoto daga mayde gada balde tati.'

64 Ngam non, sey ngadaa dum yaha dum reena yenaande nden boddum haa balde tati, ngam to' tokkubemo njaha ngujja bandu maako mbi'a yimbe o ummake daga mayde. Majjinki yimbe cakitiiki kin buray arandehi halluki."

65 Sey Bilaatus wi'ibe, "Too, njahee, koccon sooji'en, ngadon ko mbaawoton waduki ndeenon yenaande nden."

66 Sey be njahi yenaande nden be piyi haatimiire laamiido dow hayre to dammugal yenaande nden, be ngadi sooji'en ndeenande boddum.

Maatiyu 28

Ummaaki Yeesu Daga Mayde

(Markus 16.1-10; Luka 24.1-12; Yahaya 20.1-10)

¹Too, gada Nyalnde Siwtaare, nyalnde Alal subaka, sey Maryama yiwoydo Magadala e Maryama go'oto on be njahi ngam be ngi'a yenaande nden.

²Don e don dum wadi wongol dimbol leydi mangol, ngam goddo malaa'ikaajo Joomiraawo wari daga dow, o talliti kaaya ngan daga dammugal yenaande nden, o joodii dow maaga.

³E mo delkitoo bo mayfere, kolte maako boo e ranni tar bo hottollo.

⁴Nde sooji'en reenoobe yenaande nden ngi'imo, kulol mangol nangibe haa be ndiwni, be njani, be ngarti bo maybe.

⁵Ammaa malaa'ikaajo on wi'i rewbe ben, "To' on kulu. E mi andi Yeesu dabbitoton, baraado dow gaafaangal.

⁶O walaa do'o. Dum umminiimo daga mayde. Ngaree ngi'on to dum fukkinnoomo.

⁷Njahee nder yawdaare mbi'on tokkubemo, 'O ummake daga mayde. Raddum, o artay'on yaaki leydi Galiili. Ton ngi'otonmo.' Kanjum woni habaru dum ngaddanmi'on."

⁸Sey rewbe ben ali yenaande nden jawdum nder kulol, ammaa e welwelo mango. Be ndoggi be njahi ngam be mbi'aka tokkube Yeesu.

⁹Sey Yeesu hawri e mabbe, wi'i, "Aku moodon!" Be battiimo, be ndicci, be njogii koyde maako, be mawninimo.

¹⁰Sey Yeesu wi'ibe, "To' on kulu. Njahee mbi'on bandiraabe am njaha leydi Galiili. Ton be ngi'atayam."

Habaru 'Dum Reenoobe Yenaande Ngaddi

¹¹Rewbe ben e dow laawol, sey wobbe nder sooji'en reenoobe yenaande nden njahi gariiri diiwiti mawbe ardiibe diina fuu ko wadi.

¹²Nde mawbe ardiibe diina e mawbe yimbe kawriti, be ndarwi dabare. Be kokki sooji'en ben ceede dudde,

¹³be mbi'ibe, "Mbi'ee yimbe, 'Tokkubemo ngari jemma e min daanii be ngujjimo.'

¹⁴To Gomnaajo nanii du'um habaru, min estaymo min curana'on nattuki torra."

¹⁵Sey sooji'en ben njabi ceede den, be ngadi non no dum wi'ibe be ngada. Habaru dum sankitaama nder Yahuudanko'en, e be kokka habaru du'um haa hande.

Kuugal Ngal Yeesu Hokki Tokkubemo

(Markus 16.14-18; Luka 24.36-49; Yahaya 20.19-23; Kuude Lilaabe 1.6-8)

16Sey tokkubemo sappo e go'o ben ndilli leydi Galiili to hocceere nde Yeesu wi'ibe be njaha.

17Nde be ngi'imo, sey be mawninimo, ammaa wobbe ngadi seko nder berde mabbe.

18Sey Yeesu baddii haade mabbe, wi'ibe, “Dum hokkiyam fuu laamu dow e ley.

19Ngam non, njahee ngartiron fuu lenyi duuniyaaru tokkubeyam, ngadanonbe baptisma nder inde Allah Nyaako Mo Dow, e 'Biddo, e Ruuhu Allah,

20on ekkitinabe be tokka koo dume ko mbiimi'on ngadon. Raddum, e mi wondi e moodon koo ndeye haa re'uki duuniyaaru.”

Markus

Markus 1

Wa'aju Yahaya Gadoowo Baptisma

(Maatiyu 3.1-12; Luka 3.1-18; Yahaya 1.19-28)

- ¹Du'um woni Habaru Beldum dow Yeesu Almasiihu, Biddo Allah.
- ²Dum windaama nder deftere Annabi Icaaya wiiki, "Allah wi'i, 'Radsum, mi liloyay lilaado am o ardooyeeso maada o mo'inanmaa laawol.'
- ³Goddo e nodda nder ladde, e wi'a, 'Mo'inee datal Joomiraawo, portee laawol ngam garol maako.' "
- ⁴Non boo Yahaya Gadoowo Baptisma joodii nder ladde, e wa'ajina, e mo wi'a, "Tuubee, dum wadana'on baptism, nden Allah yaafanto'on hakkeiji moodon."
- ⁵Yimbe dudbe daga leydi Yahuudiya fuu e gariiri Urucaliima ngadi ka yaaki to maako. E be mbi'a fuu ko woodaa dum be ngadi, e mo wadanabe baptism nder Caangol Urdun.
- ⁶Yahaya e bornii kolte de dum wadirleebe ngeelooba, e mo taadii taadorde laral. Nyamndu maako woni baabeeji e njumri.
- ⁷E mo wa'ajina, e mo wi'a, "Goddo e wara gada am o buriyyam mangu, koo lokkulli padé maako mi fotaayi turaaki mi fittadi.
- ⁸E mi wadirana'on baptism e ndiyam, ammaa kanko o wadiranay'on baptism e Ruuhu Allah."

Yeesu Wadanaama Baptisma

(Maatiyu 3.13—4.11; Luka 3.21,22; 4.1-13)

- ⁹Nder balde den Yeesu waroyi daga gariiri Najarat nder leydi Galiili, sey Yahaya wadanimo baptism nder Caangol Urdun.
- ¹⁰E wurtaaki Yeesu daga nder ndiyam dam, o yi'i dow e mabbitoo, Ruuhu Allah e jippoyoo dow maako bo foondu.
- ¹¹Hononde yiwoyi daga dow wi'i, "An woni Biddo am, mo ngidumi. E mi nana beldum maada."
- ¹²Don e don Ruuhu Allah yaarimo nder ladde.
- ¹³Ton o wadi balde 40 Ceydan e foondamo. E mo wondi e marle ladde, malaa'ika'en mballimo.

Tokkuge Yeesu Artube

(Maatiyu 4.12-22; Luka 4.14,15; 5.1-11)

- ¹⁴Too, gada dum surii Yahaya nder suudu cural, Yeesu yahi Galiili e wa'ajina Habaru Beldum daga to Allah.

¹⁵E mo wi'a, "Carel wadii! Laamu Allah warii haade moodon. Tuubee, njabon Habaru Beldum."

¹⁶Yeesu e yaha haade Mbeela Galiili, sey o yi'i Siiman e minyiraawo muudum Andiraawus e be ngada nangirdum liyfi mabbe nder ndiyam, ngam be nangoobe liyfi.

¹⁷Sey Yeesu wi'ibe, "Tokkeeyam, mi wartiray'on gaddaybe yimbe to am."

¹⁸Don e don be ali nangirdum liyfi mabbe be tokkimo.

¹⁹Nde o beydi yeeso sedda, sey o yi'i Yaakubu bii Jabadi e minyiraawo muudum Yahaya e be nder komiwal mabbe, e be mo"ina nangirdum liyfi mabbe.

²⁰Don e don o noddibe. Sey be ali nyaako mabbe Jabadi nder komiwal e kuwanoobefeb, be tokki Yeesu.

Goodudo Ginnol

(Luka 4.31-37)

²¹Sey Yeesu e tokkubemo njahi gariiri Kafarnahum. Nde Nyalnde Sihtaare wari, o natti suudu do'aare, o fuddi ekkitinki.

²²Yimbe kaydini e ekkitinol maako, ngam o ekkitiniraayibe no moodibbe Attawra ekkitinirta, ammaa o ekkitiniibe e bawde.

²³Don e don goodudo ginnol nder suudu do'aare ndun wulli sembee,

²⁴wi'i, "Ko wannumaa e amin, Yeesu Najaranteejo? A waroyi ngam kalkaamin? E mi andi an a moye. An woni Ceniido Allah."

²⁵Sey Yeesu habaningol, wi'i, "De"utu! Wurta nder maako."

²⁶Sey ginnol ngol dimbimo dimbol kallungol, ngol wulli sembee, ngol wurtii nder maako.

²⁷Be fuu be kaydini, be ngadfi ka yamyamtirki, e be mbi'a, "Dum um dume? Ngo'ol ekkitinol ngol kesol! Neddo o'o e woodi bawde haa ginni e ngada ko o wi'idi."

²⁸Nder carel sedda habaru Yeesu sankitii koo toye nder leydi Galiili.

Yeesu Yamditinii Yimbe Dudbe

(Maatiyu 8.14-17; Luka 4.38-41)

²⁹Nde Yeesu e Yaakubu e Yahaya be mburtii daga suudu do'aare ndun, be natti wuro Biiturus e Andiraawus.

³⁰Esiraawo Biiturus debbo e mo fiida e jonte e mo fukkii. E nattuki Yeesu be kokkimo habaru maako.

³¹Sey Yeesu yahi to maako joganiimo jungo umminimo. Don e don jonte den njoofimo, o ummii o fuddi waddankibe nyamndu.

³²Futuro, gada naange hiiri, yimbe ngaddani Yeesu fuu nyawbe e goodube ginni.

³³Sey yimbe gariiri ndin dudbe kawriti e dammugal wuro ngon.

³⁴Yeesu yamditini dudbe goodube nyawuji feere-feere. O wurtinani yimbe dudbe ginni, o hadidi metuki ngam e di andimo.

Yeesu Wa'ajinii Nder Leydi Galiili

(Luka 4.42-44)

³⁵Ilaa subaka, daga nyiwre e horii, o ummii o yahi wonde wigeere nder ladde, o wadi do'aare ton.

³⁶Sey Siiman e gondube e maako ndilli dabbutukimo.

³⁷Nde be kebtimo, be mbi'imo, "Koo moye e dabbutumaa!"

³⁸Sey Yeesu wi'ibe, "En njahu gariije gonde haade do'o mi wa'ajina ton maa, ngam kanjum ngarmi mi wada."

³⁹O yahi koo toye nder leydi Galiili, e mo wa'ajina nder cuudi do'aare mabbe, e mo wurtinana yimbe ginni.

Goodudo Nyawu Nyaamoowu Laral

(Maatiyu 8.1-4; Luka 5.12-16)

⁴⁰Goddo goodudo nyawu nyaamoojum laral wari to Yeesu dicci e toroomo, e wi'a, "Taa jabii, a waaway njamditinaayam."

⁴¹Jurumdum nangi Yeesu, o forti jungo, o meemimo, o wi'imo, "Mi jabii. Yamdutu!"

⁴²Don e don nyawu dum alimo, o yamditii.

⁴³Sey Yeesu wagginimo, wi'imo, "Dillu,

⁴⁴faamu, taa' wi'uka koo moye, ammaa yahu kollaa hoore maada to ardiido diina, nden kokcaa cakkiri no Muusa wi'i dum wada ngam laabol maada. Wadu non ngam tabbitinanki yimbe a yamditii."

⁴⁵Ammaa o dilli e mo wi'aka koo toye, e mo sankita habaru dum. Non wadi Yeesu waawaayi nattuki wondi gariiri e njayri, ammaa o joodii e ladde. Fuu e non, yimbe dudbe ngadi ka warki to maako daga koo toye.

Markus 2

Yeesu Yamditinii Jaraado

(Maatiyu 9.1-8; Luka 5.17-26)

¹Gada balde sedda Yeesu so"ii Kafarnahum. Sey yimbe nani habaru e mo wuro.

²Yimbe dudbe kawriti keewi wuro ngon haa walaa njayri nder wuro ngon e yaasi dammugal maago. E mo wa'ajinanabe Wolde Allah.

³Sey wobbe ngaroyi, be ngaddanimo goddo jaraado, yimbe nayo e koccoyimo.

⁴Nde be mbaawaayi nattinkimo to Yeesu woni ngam yimbe duudii, sey be yentinimo dow suudu ndun, be njulindu, be ngadimo nder yulnde nden dow daago maako, be njippinimo yeeso Yeesu.

⁵Nde Yeesu yi'i hoolaare mabbe, o wi'i jaraado on, "Higo, a yaafanaama hakkeji maada."

⁶Wobbe moodibbe Attawra e njoodii don e be nyuma nder berde mabbe,

⁷e be mbi'a, "Ngam dume neddo o'o metirta nihi? E mo fottidina hoore maako e Allah! Moye waawata yaafaaki hakke to naa' Allah tan?"

⁸Don e don Yeesu faami nder bernde muudum e be nyuma dow fii du'um nder berde mabbe, o wi'ibe, "Ngam dume nyumoton iri nyumooji ci'i nder berde moodon?

⁹Ko buri hoyki, dum wi'a jaraado o'o, 'A yaafanaama hakke maada,' koo dum wi'amo, 'Umma hoccu daago maada, yaabu?'

¹⁰Ammaa e mi yidi andon 'Bii Neddo e woodi laamu nder duuniyaaru yaafuu hakke.' Ngam non o wi'i jaraado on,

¹¹"E mi wi'umaa, umma, koccaa daago maada, kootaa wuro."

¹²Sey o ummii, o hoccu daago maako, o wurtii, o dilli yeeso koo moye. Fii du'um haydini fuu yimbe gonbe don, be manti Allah, be mbi'i, "Min meedaayi yiiki iri fii du'um!"

Yeesu Noddii Leewi

(Maatiyu 9.9-13; Luka 5.27-32)

¹³Yeesu fudditi wurtii yahi haade Mbeela Galiiili. Yimbe dudbe ngari to maako o ekkitibe.

¹⁴E mo yabboo, o yi'i Leewi bii Halfa e joodii to dum jabata ceede leydi, sey Yeesu wi'imo, "Tokkam." Sey Leewi ummii tokkimo.

¹⁵Gada don Yeesu e tokkubemo e be njoodii e be kirtoo to wuro Leewi. Jaboobe ceede leydi dudbe e gadoobe hakke e nyamda e maako e tokkubemo, ngam e woodi yimbe dudbe iri mabbe e tokkimo.

¹⁶Nde moodibbe Attawra Faarisanko'en ngi'i e mo nyamda e gadoobe hakke e jaboobe ceede leydi, be mbi'i tokkubemo, "Ngam dume o nyamdata e jaboobe ceede leydi e gadoobe hakke?"

¹⁷Nde Yeesu nani non, o wi'ibe, "Naa' yambe ngidi nyawndoowo, sey ni nyawbe. Mi waroyaayi ngam nodduki nyumoobe be aadili'en, ammaa mi waroyi ngam nodduki andube be gadoobe hakke."

Yamol Dow Suumaaki

(Maatiyu 9.14-17; Luka 5.33-39)

¹⁸Too, tokkuge Yahaya Gadoowo Baptisma e tokkuge Faarisanko'en e cuumoo. Sey wobbe ngari yami Yeesu, be mbi'i, "Ngam dume tokkuge Yahaya e tokkuge Faarisanko'en e cuumoo, ammaa tokkubema cuumataako?"

¹⁹Yeesu nootii, wi'ibe, "E yiiki moodon higoobe angoojo cuumoto e carel ngel angoojo on e wondi e mabbe? To ni e be ngondi e angoojo on, be cuumataako.

²⁰Ammaa carel e wara ngel dum hoccata angoojo on daga nder mabbe, nden e nyalnde nden be cuumotoo.

²¹"Walaa nyootaydo lefel kesel to limcere kiinde. To o wadii non, lefel kesel ngel seekay e limcere kiinde nden. Non waday nde bura no ndenno seekuki.

²²Non maa walaa gadaydo ndiyam inabojam kesam nder faandu hiindu. To o wadii non, dam yuufay dam pusa faandu ndun, nden dum dullaydam, dum nulla faandu ndun. Ammaa ndiyam inabojam kesam haani wadee nder faandu heyr."

Yamol Dow Nyalnde Siwtaare

(Maatiyu 12.1-8; Luka 6.1-5)

²³Wonde Nyalnde Siwtaare Yeesu e tokkubemo e yabboo nder gese alkamaari, sey tokkubemo puddi boruki cammeeje mayri e be nyaama.

²⁴Sey Faarisanko'en mbi'imo, "Raa ko tokkubema ngadata. Ko wadata e be ngada ko Attawra hadi dum wada Nyalnde Siwtaare?"

²⁵Yeesu wi'ibe, "On meedaayi janguki ko Dawda wadi, kanko e gondube e maako nde be nani weelo kadin e be nder dullere nyamndu?

²⁶E jaamanu dum Abiyata woni Mawdo Mawbe Ardiibe Diina, Dawda natti Lukuru Seniidum nyaami buroodi ceniidum. Attawra boo wi'ii ardiibe diina tan haani nyaamuki buroodi dum, ammaa Dawda nyaamidum haa maa o hokkor jaadoobe e maako."

²⁷Sey Yeesu wi'ibe, "Nyalnde Siwtaare wadaa ngam neddo, naa' neddo wadaa ngam Nyalnde Siwtaare.

²⁸Ngam non Bii Neddo o Joomu koo dum haa e Nyalnde Siwtaare."

Markus 3

Neddo Mo Jungo Yaraango

(Maatiyu 12.9-14; Luka 6.6-11)

¹Wonde nyalnde Yeesu natti suudu do'aare, e woodi goddo mo jungo jaraango nder mayru.

²Sey wobbe nder suudu do'aare ndun cutiimo koo o yamditinay neddo on Nyalnde Sihtaare ngam be keba ko be ngulliroytoomo.

³Sey Yeesu wi'i mo jungo jaraango on, "Woroy do'o."

⁴Nden Yeesu yamibe wi'i, "Ko Attawra wi'i dum wada Nyalnde Sihtaare? Dum wada ko woodi, koo dum wada ko woodaa? Dum hisna yonki, koo dum wada warhoore?" Ammaa be fuu be nde"iti.

⁵Yeesu raaribe bernde muudum e metti, o wannii ngam berde mabbe de caatude. Sey o wi'i mo jungo jaraango on, "Fortu jungo maada." O fortingo, sey ngo yamdit.

⁶Sey Faarisanko'en mburtii suudu do'aare ndun, be pufdi medduki e yimbe Hirudus dow no be mbardata Yeesu.

Yimbe Dudbe Ngarii To Yeesu

⁷Sey Yeesu dillidi e tokkubemo yaaki haade Mbeela Galili. Sey yimbe dudbe yiwoyibe Galili tokkimo.

⁸Nde yimbe dudbe nani habaru fuu ko o wadata, be ngari to maako daga Yahuudiya, e Urucaliima, e Idumiya, e fongo Caangol Urdun, e leydi haade gariije Taaya e Sidon.

⁹O wi'i tokkubemo ngaddanamo komiwal ngam yimbe dudbe kawritii to' be biddamo.

¹⁰O wadu non ngam o yamditinii yimbe dudbe haa nyawbe dudbe ngadi ka fiiduki ngam be meemamo.

¹¹Fuu carel ngel yimbe goodube ginni ngi'imo, sey be njana yeeso maako e be mbi'a e sembe, "An a 'Biddo Allah!"

¹²Ammaa o wagginibe to' be mbi'aka koo moye kanko o moye.

Yeesu Subii Tokkubemo Sappo e Dido

(Maatiyu 10.1-4; Luka 6.12-16)

¹³Yeesu yenti hocceere noddi be o yidi. Be njahi to maako.

¹⁴O subi yimbe sappo e dido ngam be njoododoo e maako, nden o lilabe be nga'ajinoya, o noddibe lilaabe,

¹⁵o hokkibe bawde wurtinki ginni.

¹⁶Raa inde yimbe be o subi ben: Siiman mo o hokki inde Biiturus,

¹⁷e Yaakubu bii Jabadi, e minyiraawo muudum Yahaya, o hokkibe inde Buwarnajis, waato Bibbe Riggaango,

¹⁸e Andiraawus, e Filibus, e Batiloomi, e Maatiyu, e Tooma, e Yaakubu bii Halfa, e Taadiyus, e Siiman Kananiyankeejo,

¹⁹e Yahuuda Iskariyooti, gartudo kokkitirdo Yeesu.

Yeesu e Ba'aljabul

(Maatiyu 12.22-32; Luka 11.14-23; 12.10)

²⁰Nden Yeesu natti wuro to joodotoo, sey yimbe dudbe fudditi kawriti to maako haa kanko e tokkubemo be mbaawaayi nyaamuki nyamndu.

²¹Nde bandiraabe maako nanii non, be njahi ngam be nangoyamo, ngam be nanii yimbe e mbi'a, "O haanjake."

²²Moodibbe Attawra garoybe daga Urucaliima mbi'i, "Ba'aljabul laamiido ginni nangimo, nden e bawde maagol o wurtinirta ginni."

²³Sey Yeesu noddibe hokkibe misaalu wi'ibe, "No wadata Ceydan riiwa Ceydan?

²⁴To laamu sendake e wanywanytira, dum waawataa dum daroo.

²⁵Non maa to wuro sendake e wanywanytira, ngon don wuro ngo waawataa ngo daroo.

²⁶To laamu Ceydan sendake e wanywanytira, dum waawataa dum daroo, re'irde maajum warii won don.

²⁷"Walaa baawaydo natta wuro cembiddo teetanamo ko o woodi, sey ni arta habbukimo, nden waawa hoccuki ko o woodi nder wuro ngon.

²⁸"E mi wi'a'on goonga, dum waaway yaafanaaki yimbe hakke e koo iri diye haalaaji kalludi di be meti.

²⁹Ammaa fuu bi'udo ko woodaa dow Ruuhu Allah, o yaafantaake haa abadaa. Haa abadaa hakke dum e dow maako."

³⁰Yeesu wi'ii non ngam e be mbi'a, "E mo woodi ginnol."

Maduujo Yeesu e Minyiraabe Maako

(Maatiyu 12.46-50; Luka 8.19-21)

³¹Sey maduujo Yeesu e minyiraabe maako ngari ndarii yaasi, be lili goddo noddoya Yeesu.

³²Yimbe dudbe e njoodii e be pilii Yeesu, be mbi'imo, "Maduujo maada e minyiraabe maada e be ton yaasi, e be dabbatumaa."

³³Yeesu yamibe wi'i, "Moye woni maduujo am, nden beye ngoni minyiraabe am?"

³⁴O raari joodiibe e pilimo o wi'i, "Raa maduujo am e minyiraabe am do'o!"

³⁵Fuu gadudo ko Allah yidi, kanko woni minyiraawo am e maduujo am."

Markus 4

Misaalu Dow Demoowo

(Maatiyu 13.1-9; Luka 8.4-8)

¹Donmaa Yeesu fuddi ekkitinki haade Mbeela Galiili. Yimbe dudbe kawriti to maako naaki o natti komiwal o joodii nder maagal dow ndiyam. Kawrutube ben fuu e be haade mbeela ngan dow njaareendi.

²Sey o huutiri misaalu o ekkitibe ekkitinol feere-feere dudngol. Nder ekkitinol maako o wi'i,

³“Kettindee! Goddo demoowo yahi ngesa ngam saaka awdi.

⁴E mo nder saakuki awdi ndin, wondi yani dow datal, colli ngari cupidindi.

⁵Wondi boo yani nder kaaye; don ndi hebaayi leydi dundi. Ndi fudi jawdum ngam leydi ndin luggaa.

⁶Ammaa nde naange wurtoyii fiyindi, sey ndi yoori ngam ndi walaa dadii.

⁷Wondi awdi boo yani nder gi'e, sey gi'e den mawni biddindi haa ndi waawaayi waduki cammeeje.

⁸Ammaa wondi awdi yani dow leydi mbondi ndi fudi ndi mawni ndi wadi cammeeje. Wondi wadi gabbe 30, wondi wadi gabbe 60, wondi haa 100.”

⁹Nde Yeesu heenyi hokkuki misaalu du'um, sey o wi'i, “Goodudo noppi nanuki fuu nana.”

Ko Wadi Yeesu e Huutira Misaalu

(Maatiyu 13.10-17; Luka 8.9,10)

¹⁰Nde Yeesu e joodii kanum tan, tokkubemo sappo e dido e wobbe tokkubemo njahi to maako be yamimo o hokkabe ma'ana dum don misaalu.

¹¹Sey o wi'ibe, “Onon on kokkaama faamuki sirru Laamu Allah, ammaa yimbe be ngalaa nder moodon, koo dume sey e misaalu,

¹²ngam, ‘E be ndaara, ammaa be ngi'ataa. E be nana, ammaa be paamataa. Ngam to naa' non dum gadotoodum be nana, be tuuba, dum yaafanoobe.’ ”

Ma'ana Misaalu Dow Demoowo

(Maatiyu 13.18-23; Luka 8.11-15)

¹³Sey Yeesu wi'ibe, “On paamaayi misaalu du'um? Too, no paamirton misaalu koriidum?

¹⁴Ko demoowo on saaki woni Wolde Allah.

¹⁵Wobbe yimbe e nandi e awdi njanundi dow datal. Carel ngel be nani Wolde Allah, don e don Ceydan wara hoccande daga nder berde mabbe.

¹⁶Wobbe boo e nandi e awdi njanundi hakkunde kaaye. To be nanii Wolde Allah, don e don be njabande nder beldum bernde.

¹⁷Ammaa nde be ngalaa dadi, be munyay carel sedda tan. To cadeele koo torra warii ngam wolde nden, don e don be njoofande.

¹⁸Wobbe kadin e nandi e awdi caakaandi nder gi'e. Be nani Wolde nden,

¹⁹ammaa wannuki e fii duuniyaaru, e yidde jawdi, e suuno feere-feere natti berde mabbe biiddi wolde nden kadinde wallukibe be ngada ko Allah yidi.

²⁰Wobbe boo e nandi e awdi caakaandi dow leydi mbondi. Be nani Wolde Allah, be njabinde, be kuutinirinde haa be kebi beydaari, wobbe kebi nde 30, wobbe kebi nde 60, wobbe haa nde 100.”

Misaalu Dow Fitilaaru

(Luka 8.16-18)

²¹O wi'ibe, “On ngadday fitilaaru kippon tummude dow mayru, koo ndesonndu ley leeso? Naa' on ndesayndu dow danki?

²²Fuu ko suudii, dum wurtinaydum e njayri, non maa fuu ko ombaa dum omteteedum.

²³Goodudo noppi nanuki fuu nana.”

²⁴O fudditi o wi'ibe, “Paamee boddum e ko nanoton! E poondirgel ngel poondirton, e maagel dum foondiranta'on haa maa dum beydana'on.

²⁵Ngam fuu goodudo faamu dow Laamu Allah dum beydanaymo. Ammaa mo walaa faamu dow Laamu Allah, koo ko o woodi maa dum jabaydum.”

Misaalu Dow Awdi Puđundi

²⁶Yeesu fudditi wi'i, “Laamu Allah e nandi e neddo caakoowo awdi e ngesa.

²⁷Waala fina, koo e mo daanii koo o daanaaki, awdi ndin fuday mawna, ammaa o andaa no dum wadiri.

²⁸Leydi e wurtina gawri e hoore mayri. Arande yombal wurtoto, nden sammeere, nden sammeere nden wurtina ngabboy.

²⁹To gawri ndin bendii, sey o yaada e lawjeeru o taya, ngam carel ittukindi warii.”

Misaalu Dow Gabbel Mastat

(Maatiyu 13.31,32,34; Luka 13.18,19)

³⁰Yeesu kadin wi'i, “Ko nandinaymi Laamu Allah? Koo boo e dume misaalu nandinaymidum?

³¹E dum nandi e gabbel mastat, gabbel burngel koo ngele gabbel aaweteengel famduki.

³²Fuu e non to ngel aawaama, e ngel mawna ngel bura koo ngele leggel mawnuki, ngel wada lice mawde haa colli koda nder dowdi maagel."

³³Yeesu huutirii iri misaalu du'um duddum, o wa'ajinanibe Wolde Allah haa keerol no be mbaawi faamuki.

³⁴Fuu ko o wi'atabe e mo huutira misaalu. Ammaa to e mo wondi e tokkubemo kambe tan, sey o wi'abe ma'ana ko o wi'i.

Yeesu Darnii Hendu Cembindu

(Maatiyu 8.23-27; Luka 8.22-25)

³⁵E nden don nyalnde alaasara Yeesu wi'i tokkubemo, "En kuulu fongo mbeela."

³⁶Sey tokkubemo ali yimbe hawrutube, be natti nder komiwal ngal o woni nder, be ndillidi e maako. E woodi komijje feere tokkibe.

³⁷Sey iyeende e hendu cembindu ummoyii, geeloodi ndiyam puddi piiki komiwal ngal, ndiyam natti nder maagal haa naaki komiwal ngal badii heewa ndiyam.

³⁸Yeesu boo e ton gada komiwal ngal e daanii dow bantirdum hoore. Sey tokkubemo pindinimo mbi'imo, "Moodibbo, a wannaayi to en kalkii?"

³⁹Sey o ummii, o habani hendu ndun, o wi'i geeloodi ndiyam din, "Nde"itee! Alee!" Sey hendu ndun ali, koo dume de"iti.

⁴⁰O wi'i tokkubemo, "Ngam dume ngoodudon kulol? Haa jooni on koolaakiyam?"

⁴¹Be kultori, be yamyamtiri, be mbi'i, "Dum moye o'o? Haa hendu e geeloodi ndiyam e ngada ko o wi'i!"

Markus 5

Yeesu Yamditinii Goodudo Ginni

(Maatiyu 8.28-34; Luka 8.26-39)

¹Yeesu e tokkubemo kuuli fongo mbeela be njottii leydi Gaarasinko'en.

²Nde Yeesu wurtii daga nder komiwal ngal, sey goddo goodudo ginnol yiwoyi to genaale tabbiimo.

³Neddo on nder genaale o joodotoo, walaa baawaydo habbukimo, koo e boggi njamndi.

⁴Nde duddum e mo habbiree boggi njamndi juude e koyde, ammaa o tayadi o yewa njamndi gadaandi to koyde maako. Walaa goodudo sembe baawaydo jogaakimo.

⁵Jemma e nyalawma e mo nder genaale koo dow kocceeje, e mo wulla sembee, e mo tayira bandu maako e kaaye.

⁶Nde o haynii Yeesu, o doggi o yahi to maako, o dicci yeeso maako.

⁷O wulli sembee o wi'i, "Ko wannumaa e am, Yeesu 'Biddo Allah Joomu Mangu? E mi toromaa ngam Allah, taa' torram."

⁸O wi'u non ngam Yeesu wi'ii, "An ginnol, wurta nder neddo o'o!"

⁹Sey Yeesu yamingol wi'i, "No inde maada?" Ngol nootii ngol wi'i, "Duddi, ngam e min duudii."

¹⁰Sey ngol wadi ka toraaki Yeesu to' o riiwadi daga leydi ndin.

¹¹Haade don e woodi ornde aladeeji duddi e dura to regorde hocceere.

¹²Sey ginni din torii Yeesu di mbi'i, "Alumin min nattoya aladeeji din ni."

¹³Yeesu jabi, sey di mburtii di nattoyi aladeeji din. Aladeeji din boo kewtii 2,000. Ornde nden fuu nyaari jippoyii daga dow yolde nden yani nder mbeela, ndiyam nyaamidi.

¹⁴Woynaabe aladeeji din ndoggi mbi'oyika yimbe nder gariiri e yimbe ngarihoy. Yimbe ben njahi ng'i'a ko wadi.

¹⁵Nde be ngari to Yeesu woni, be ng'i'i goodunoodo ginni duddi on, e mo joodii don, e bornii, e mo nder hakkiilo maako. Koo moye mabbe huli.

¹⁶Gi'ube ko wadi be mbi'i yimbe ben ko hebi goodunoodo ginni on e aladeeji din.

¹⁷Sey yimbe ben puddi toraaki Yeesu alanabe leydi mabbe.

¹⁸Yeesu e natta komiwal, sey goodunoodo ginni on torii dillida e Yeesu.

¹⁹Ammaa Yeesu jabaayi o dillida e muudum, wi'imo, "Hootu to bandiraabe maada mbi'abe fii mawdum dum Joomiraawo wadanmaa e no o yurminiranmaa."

²⁰Sey neddo on dilli leydi Dikapolis, o fuddi hokkuki habaru fii mawdum dum Yeesu wadanimo. Fuu yimbe ben kaydini.

Biddo Jaayirus e Goddo Debbo

(Maatiyu 9.18-26; Luka 8.40-56)

²¹Nde Yeesu fudditi huuli fongo mbeela nder komiwal, yimbe dudbe kawriti to maako, kanko boo e mo haade mbeela ngan.

²²Sey go'oto nder ardiibe suudu do'aare bi'eteedo Jaayirus wari. Nde o yi'i Yeesu, o dicci yeeso maako,

²³o wadi ka toraaki Yeesu, e mo wi'a, "Biddo am surbaajo pamaro badake mayde, e mi toromaa ngaraa meemaamo ngam o yamdisita to' o maaya."

²⁴Sey Yeesu yaadi e maako. Yimbe dudbe tokkimo, e be biddamo.

²⁵E woodi goddo debbo don gadudo duubi sappo e didi e torroodo e rufuki yiayam.

²⁶Debbo on torrake naa' sedda to juude nyawndoobe dudbe, o majjinii fuu jawdi maako. O yamdisitaayi, ammaa nyawu dum beydii.

²⁷Nden maa o nanii habaru Yeesu, sey o yiwoyi gada Yeesu nder yimbe, o meemi toggoore maako.

²⁸Ngam o wi'i nder bernde maako, "Koo toggoore maako meemumi tan, mi yamditay."

²⁹Don e don yiayam dam darii, o nani nder bandu maako dum yamdisitiimo daga nyawu maako.

³⁰Don e don Yeesu faami bawde mburtake daga nder muudum. O waylitii nder yimbe, o wi'i, "Moye meemi toggoore am?"

³¹Sey tokkubemo mbi'imo, "A yi'a yimbe dudbe e bidumaa, ammaa a yama moye meemumaa?"

³²Ammaa Yeesu wadi ka raaruki nder yimbe ben ngam yi'a moye meemimo.

³³Debbo on boo nde e mo andi ko hebi bandu maako, o wari nder kulol e mo diwna, o dicci yeeso Yeesu, o wi'imo goonga dow koo dum ko wadi.

³⁴Sey Yeesu wi'imo, "Bandiraawo, hoolaare maada yamdisitiima. Njippodaa jam, a hoyii daga nyawu maada."

³⁵Yeesu e meta, sey wobbe daga wuro Jaayirus ardiido suudu do'aare on ngari, be mbi'imo, "Biddo maada maayii. Ngam dum ngannataa moodibbo kadin?"

³⁶Ammaa Yeesu wannaayi e ko be mbi'i, o wi'i ardiido suudu do'aare on, "Taa' hulu, hoolayam tan."

³⁷O alaayi koo moye yaadi e maako sey Biitrus, e Yaakubu, e Yahaya minyiraawo Yaakubu.

³⁸Nde be njottii wuro Jaayirus, Yeesu yi'i yimbe nder wannaare, wobbe e mboya, wobbe e ngulla e sembe.

³⁹O natti, o wi'i, "Ngam dum nattudon wannaare nde'e on mboya? Surbaajo on o maayaayi, ammaa o daani tan."

⁴⁰Sey be njalimo. O wurtinibe be fuu yaasi, o hocci nyaako surbaajo on e maduujo maako e tokkubemo be o wondi, be natti to surbaajo on woni.

⁴¹Yeesu jogii jungo surbaajo on wi'i, "Taliita, kumi," waato, "Surbaajo, umma!"

⁴²Don e don surbaajo on ummii fuddi yaadu. E mo woodi duubi sappo e didi. Fii dum haydinibe naa' sedda.

⁴³Yeesu wagginibe wi'i to' be njaba be mbi'aka koo moye. Nden o wi'ibe, "Kokkeemo goddum o nyaama."

Markus 6

Yeesu Wanyaama To Najarat

(Maatiyu 13.53-58; Luka 4.16-30)

¹Sey Yeesu ali wigeere nden so"ii gariiri to mawni, tokkubemo njaadi e maako.

²Nde Nyalnde Sihtaare wari, o fuddi ekkitinki nder suudu do'aare. Yimbe dudbe nanbe ko o wi'i, be kaydini e ekkitinol maako. E be mbi'a, "Toye neddo o'o hebi fuu fii du'um? Toye o hebi iri faamu du'um? Toye o hebi bawde waduki iri kuude kaydiniide de'e?

³Naa' kanko woni on don cehoowo, biddo Maryama, mawniraawo Yaakubu, e Yusufu, e Yahuuda, e Siiman? Nden minyiraabe maako rewbe naa' en ngondi e mabbe do'o?" Sey be njawanimo.

⁴Yeesu wi'ibe, "Koo toye yimbe e kokka annabijjo mangu, ammaa yimbe gariiri maako, e bandiraabe maako, e yimbe wuro maako, be kokkataamo mangu."

⁵Yeesu waawaayi waduki goddum kaydiniidum ton, sey ni yimbe sedda be njamdaa o yowi juude maako dow mabbe o yamditinibe.

⁶O haydini ngam be koolaakimo.

Yeesu Lili Tokkubemo Sappo e Dido

(Maatiyu 10.5-15; Luka 9.1-6)

Yeesu e yiiloo e ekkitina nder ngarihoy.

⁷O noddi tokkubemo sappo e dido, o lilibe dido-dido, o hokkibe laamu dow ginni.

⁸O wi'ibe to' be kocca goddum ngam yaadu, koo nyamndu, koo jakaare, koo ceede e jiiba. Sawru tan be njogotoo.

⁹Be ngatta pade, ammaa to' be bornoo toggooje didi.

¹⁰O boo wi'ibe, "Fuu wuro ngo njippiidon, njooddee nder maago naa on alii gariiri ndin.

¹¹To dum jabbaaki'on e wigeere, koo dum wanyii hettindanaaki'on, piddee sollaare koyde moodon carel ko aloton wigeere nden. Kanjum hollata be ngadii hakke."

¹²Sey be ndilli e be nga'ajina wi'uki yimbe tuuba.

¹³Be mburtinani yimbe dudbe ginni, dudbe be njamdaa boo be moytanibe nebbam be njamditinibe.

Mayde Yahaya Gadoowo Baptisma

(Maatiyu 14.1-12; Luka 9.7-9)

¹⁴Hirudus Laamiido nani habaru fii du'um, ngam inde Yeesu andaama koo toye. Wobbe e mbi'a Yahaya Gadoowo Baptisma umminaa daga mayde, kanjum wadi e mo woodi bawde waduki kuude kaydiniide.

¹⁵Wobbe boo mbi'i, "Dum Annabi Iliya." Nden wobbe mbi'i, "O annabijjo bo annabo'en ndenno."

¹⁶Ammaa nde Hirudus nani non, o wi'i, "Yahaya mo ittanmi hoore, kanko umminaa daga mayde!"

¹⁷Ngam ndenno Hirudus e hoore muudum wadii dum nangii Yahaya, dum habbimo, dum surimo nder suudu cural. O wadu non ngam Hiruudiya debbo mawniraawo maako Filibus mo o te'i.

¹⁸Ngam Yahaya wadii ka wiiki Hirudus, "Dum haanaayi te'aa debbo mawniraawo maada."

¹⁹Hiruudiya boo nder bernde maako e mo jogitii Yahaya e mo yidi warkimo. Ammaa o waawaayi warkimo,

²⁰ngam Hirudus e hula Yahaya e suranamo, nde e mo andi kanko o aadilijjo o ceniido. Fuu carel ngel Hirudus nani haala Yahaya, e mo natta wannaare. Ammaa fuu e non e mo yidi hettindanaakimo.

²¹Ammaa Hiruudiya hebi laawol no warirta Yahaya. Nyalnde humto siftorki danyngol Hirudus, Hirudus siryii humto ngam kuwoobe mawbe nder laamu maako, e mawbe ardiibe sooji'en, e mawbe leydi Galili.

²²Nde biddo Hiruudiya surbaajo natti wami, o welnani Hirudus bernde e hobbe maako. Sey Hirudus wi'immo, "Torayam fuu ko ngiddaa, mi hokketedum."

²³Hirudus hunaniimo wi'i, "Fuu ko toridaayam mi hokketedum haa ko hewtata sendere laamu am."

²⁴Sey surbaajo on wurtii wi'i maduujo muudum, "Ko haani mi toroo?" Maduujo on wi'immo, "Toramo hoore Yahaya Gadoowo Baptisma."

²⁵Don e don surbaajo on nder yawdaare o so"ii to laamiido on o wi'immo, "E mi yidi jooni-jooni kokkaayam hoore Yahaya Gadoowo Baptisma nder le'al."

²⁶Hirudus Laamiido wannii naa' sedda, ammaa nde o yaadake o hunanakemo yeeso hobbe, o yidaa o hadamo.

²⁷Don e don o wadi soojijo o yaha o waddoya hoore Yahaya. Soojijo on yahi ittani Yahaya hoore nder suudu cural,

²⁸o waddoyi hoore nden nder le'al, o hokkinde surbaajo on. Surbaajo on boo hokkinde maduujo muudum.

²⁹Nde tokkube Yahaya nani non be ngari be kocci bandu maako be pukkinoyindu nder yenaande gasaande nder hayre.

Yeesu Nyamnii Yimbe 5,000

(Maatiyu 14.13-21; Luka 9.10-17; Yahaya 6.1-14)

³⁰Lilaabe be Yeesu lilunoo ngartoyii to maako, be mbi'imo koo dume ko be ngadi e ko be ekkitini.

³¹O wi'ibe, "Ngaree, njahen to wigeere gewtunde kebon ciwtoodon sedda." O wi'ii non ngam yimbe dudbe e ngara e co"oo haa hewti be kebaayi koo carel be nyaami nyamndu.

³²Sey be natti komiwal be ndilli to wigeere nder ladde kambe tan.

³³Ammaa carel ngel be ndillata yimbe dudbe ngi'ibe anditibe. Yimbe ben mburtoyii daga garije dudde be ndoggi e koyde be artibe yaaki ton.

³⁴E jippaaki Yeesu daga nder komiwal ngal o yi'i yimbe dudbe e kawriti, sey o nani jurumsum mabbe, ngam e be don bo baali dī ngala gaynaako. Sey o fuddi ekkitinkibe fii duddum.

³⁵Nde alaasara wadi, sey tokkubemo ngari to maako mbi'imo, "Do'o dum ladde, donmaa naange hiiri.

³⁶Wi'u yimbe be'e ndilla ngam be njaha gure gonde haade e ngarihoy ngonkoy haade be coodana ko'e mabbe ko be nyaamata."

³⁷Ammaa Yeesu wi'ibe, "Onon kokkeebe ko be nyaamata." Sey be mbi'imo, "A yidi min njaha min coodonoyabe nyamndu kewtundu ceede de kuwoowo yobetee balde 200 min kokkabe be nyaama?"

³⁸O wi'ibe, "Buroodi noye ngoodudon? Njahee ndaaron." Nde be ndaari, be mbi'i, "Buroodi jowi e liyfī dīdī."

³⁹Sey Yeesu wi'ibe be mbi'a yimbe njoodoo mobde-mobde dow hudo hecco.

⁴⁰Sey be njoodii mobde 100-100, wobbe njoodii mobde 50-50.

⁴¹O hocco buroodi jowi dum e liyfī dīdī dīn, o raari dow, o yetti Allah, o sendi buroodi dum o hokki tokkubemo ngeedana yimbe fuu. Non o waadi e liyfī dīdī dīn maa.

⁴²Be fuu be nyaami be kaari.

⁴³Tokkubemo mobti buroodi koriidum e liyfī koriidī ko wadi kondooje sappo e dīdī.

⁴⁴Nyaamube buroodi dum worbe tan badake 5,000.

Yeesu Wadii Yaadu Dow Ndiyam

(Maatiyu 14.22-33; Yahaya 6.15-21)

45Don e don Yeesu wadi tokkubemo natta komiwal be artamo huuluki yaaki Betasayda, kanko boo o jabbitoto kawrutube.

46Gada o jabbitakebe o yenti wonde hocceere ngam o wada do'aare.

47Nde futuro wadi, komiwal ngal e caka mbeela, Yeesu boo e dow hocceere kanum tan.

48O yi'i tokkubemo e piida e komiwal, ngam hendu e hadabe yaadu. Fajiri e mo yaha to mabbe, e mo yaha dow ndiyam mbeela ngan. E mo yid'i o yabboobe,

49ammaa nde be ngi'imo e mo yaha dow ndiyam, be kammi dum ginnol, sey be ngulli,

50ngam be fuu be ngi'imo be kultorii. Ammaa don e don o metanibe, o wi'i, "Pukkinee berde moodon, dum min. To' on kulu."

51Nden o natti komiwal ngal to mabbe, sey hendu ndun darii. Be kaydini naa' sedda,

52ngam be paamaayi ma'ana nyamnuki yimbe 5,000 ki o wadi, ngam berde mabbe paamaayi ma'ana maajum.

Yeesu Yamditinii Nyawbe To Leydi Janisarat

(Maatiyu 14.34-36)

53Nde be kuuli fongo mbeela ngan, be njottii leydi Janisarat be kabbi komiwal ngal.

54Nde be mburtii nder maagal, don e don yimbe anditi Yeesu.

55Yimbe ben ndoggi be njahi koo toye nder leydi ndin, e be ngaddoya nyawbe dow mbe"itaari to Yeesu koo toye to be nani o woni.

56Koo toye to o yahi, koo nder ngarihoy, koo nder garije mawde, koo nder gure ladde, yimbe e pukkina nyawbe nder luumo, be toroomo nyawbe ben meema koo cilmbi toggoore maako. Fuu meemubedi njamditii.

Markus 7

Ndonu Maama'en

(Maatiyu 15.1-9)

1Faarisanke'en e wobbe nder moodibbe Attawra garoybe daga Urucaliima be kawriti to Yeesu.

2Sey be ngi'i wobbe tokkube Yeesu e be nyaama nyamndu be lootaayi juude mabbe no diina Yahuudanko'en wi'i.

³Faarisanko'en e fuu Yahuudanko'en be nyaamataa nyamndu naa be lootii juude mabbe no diina mabbe wi'i, e be tokki ndonu maama'en mabbe.

⁴To be ngartoyii daga luumo, be nyaamataa nyamndu naa be lootake no diina mabbe wi'i. Donmaa e be tokka ndonu dūddum dum be ndoni, bo lootuki jardude, e gojijje, e paali gadiraadi njamndi mbodeeri.

⁵Sey Faarisanko'en e moodibbe Attawra ben yami Yeesu be mbi'i, "Ngam dume tokkubema tokkataa ndonu maama'en meeden, ammaa e be nyaamira nyamndu juude de laabaa?"

⁶Sey Yeesu nootii wi'i, "Annabi Icaaya wi'i goonga nde wadi annabaaku dow moodon, onon munaafuki'en, no dum windiraa, Allah wi'i, 'Ben don yimbe e honduko tan be mawnintayam, ammaa berde mabbe e ngodditiyyam.'

⁷E meere be mawnintayam; E be ekkitina dooka yimbe bo to am dum yiwoyi.'

⁸"On alii tokkuki ko Allah wi'i dum wada, on njogake ndonuuji yimbe."

⁹Sey o wi'ibe, "On nyuma on ngadii fii boddum nde nganyudon ko Allah wi' ngam tokkon ndonu moodon.

¹⁰Ngam Muusa wi'ii, 'Hokku nyaako maada e maduujo maada mangu,' nden, 'Koo moye hudi nyaako muudum koo maduujo muudum doole waree.'

¹¹Ammaa on mbi'a to neddo wi'i nyaako muudum koo maduujo muudum, 'Fuu ko kakkaynomaami, dum Korban, waato mi hokkiidum Allah,'

¹²Nde mbiidon non on kadii yimbe mballa danyoobe mabbe.

¹³Non ngartirdon Wolde Allah meere laawol ndonu dum ekkitindon. Kadin on ngada fii dūddum iri du'um."

Ko Wartirta Neddo Mo Laabaa Yeeso Allah

(Maatiyu 15.10-20)

¹⁴Sey Yeesu fudditi noddi yimbe hawrutube, o wi'i, "Kettindee, on fuu, paamon.

¹⁵⁻¹⁶Walaa goddum yaasi bandu neddo nattaydum nder maako wartiramo mo laabaa yeeso Allah. Ammaa ko wurtoyttoo daga nder bernde neddo kalludum kanjum wartirtamo mo laabaa yeeso Allah."

¹⁷Nde o sendiri e yimbe fuu, o natti wuro, tokkubemo yamimo ma'ana ekkitinol ngo'ol.

¹⁸O nootii o wi'i, "Onon maa on paamaayi ma'ana du'um? On andaa walaa ko nattata neddo daga yaasi wartiramo mo laabaa?

¹⁹Ngam naa' nder bernde dum nattata, ammaa nder reedu, nden dum wurto bandu." (Nde Yeesu wi'i du'um, o holii koo nduye nyamndu ndu lamndu.)

²⁰O beydi wi'uki, "Ko wurtotoo daga nder bernde neddo, kanjum wadata neddo warta mo laabaa yeeso Allah.

²¹Ngam daga nder bernde neddo nyumo kallungo wurtoyttoo, e waduki njeenu hakkunde yimbe be ngala teegal, e nguyka, e warhoore, e njeenu,

²²e suuno fii duuniyaaru, e halleende, e yoyre kallunde, e fuu kuude kallude de berde mabbe ngidi, e lawliiru, e wonnuki inde neddo, e mawninki hoore, e wanyuki waduki ko woodi.

²³Fuu de'e kuude kallude daga nder bernde de mburtoyttoo de ngartira neddo mo laabaa yeeso Allah."

Hoolaare Goddo Debbo

(Maatiyu 15.21-28)

²⁴Daga don Yeesu dilli yahi wigeere haade gariije Taaya e Sidon. O natti wongo wuro, o yidaa koo moye anda e mo don dum. Ammaa fuu e non o waawaayi suudaaki yimbe.

²⁵Don e don goddo debbo goodudo biddo surbaajo pamaro goodudo ginnol nani habaru Yeesu. Sey o wari o dicci yeeso Yeesu.

²⁶Debbo on boo o Helenankeejo to Finiikiya nder leydi Siiriya o danyaa. O torii Yeesu wurtinana biddo maako ginnol ngol.

²⁷Sey Yeesu wi'imo, "Arande al dum nyamna bikkoy, ngam dum haanaayi dum hocca nyamndu bikkoy dum hubanoondu kutihoy."

²⁸Ammaa debbo on wi'imo, "Ee, Moodibbo, ammaa haa kutihoy ngonkoy ley teebur e nyaama horaano sukaabe ben."

²⁹Sey Yeesu wi'imo, "Ngam a wi'ii non, hootu, ginnol ngol wurtake biddo maada."

³⁰Sey debbo on so"ii wuro tawi biddo muudum e fukkii dow leeso, ginnol ngol boo wurtake daga nder maako.

Yeesu Yamditinii Paho

³¹Sey Yeesu ali wigeere gonde haade gariiri Taaya, o tokkiri gariiri Sidon, o regoyii Mbeela Galiiili, o natti leydi Dikapolis.

³²Ton wobbe yimbe ngaddanimo goddo paho mo meto muudum wurtataako boddum. Be torii Yeesu yowa juude muudum dow maako yamditinamo.

³³E woodi yimbe dudbe don, sey Yeesu hakitii kanko e paho on, o wadi kooli maako nder noppi paho on. O tutti joode o meemi demngal paho on.

³⁴Nden Yeesu raari dow foofi foofaango juutungo wi'imo, "Ifata," waato, "Mabbita!"

³⁵Don e don noppo neddo on mabbitii, demngal maako yoofii, o fuddi metuki boddum.

³⁶Sey Yeesu wi'ibe to' be mbi'aka goddo. Ammaa fuu carel ngel o hadibe wi'ukika, sey be beyda wi'ukika koo toye.

³⁷Yimbe kaydini naa' sedda mbi'i, "O wadii koo dume boddum, haa maa e mo wada pahube nana, e mo wada be mbaawataa metuki meta."

Markus 8

Yeesu Nyamnii Yimbe 4,000

(Maatiyu 15.32-39)

¹Nder den don balde yimbe dudbe fudditi kawri to Yeesu. Nde be ngala ko be nyaamata, sey Yeesu noddi tokkubemo, wi'ibe,

²"E mi nana jurumdum yimbe be'e ngam hande balde mabbe tati e be ngondi e am, ammaa be ngala ko be nyaamata.

³To mi wi'ibe be kootida e weelo, be pekkoray dow datal, ngam wobbe ngaroyii daga badaaki."

⁴Tokkubemo nootii mbi'i, "Toye goddo hebata buroodi nder ladde nde'e keyaydum yimbe be'e?"

⁵Yeesu yamibe wi'i, "Buroodi noye ngoodudon?" Be mbi'imo, "Joweedidi."

⁶Sey o wi'i yimbe hawrutube ben fuu be njoodoo e leydi. O hoccu buroodi joweedidi dum, o yetti Allah, o sendidum, o hokki tokkubemo ngeedana yimbe, kambe boo be ngeedani yimbe hawrutube ben.

⁷Donmaa e be ngoodi goddi liyfi pamari seddanaaji, sey o yetti Allah ngam maaji, o wi'i tokkubemo kanji maa be ngeedana yimbe.

⁸Yimbe ben nyaami kaari. Gada maajum tokkubemo mobti ko horii, dum heewi kondooje joweedidi.

⁹Yimbe ben badake 4,000. Sey o jabbitiibe

¹⁰o natti komiwal, kanko e tokkubemo, be ndilli leydi Dalmanuuta.

Yiduki Holleeki Kaydiniidum

(Maatiyu 16.1-4)

¹¹Faarisanko'en ngari puddi yeddootirki e Yeesu. E be ngidi foondukimo, sey be mbi'imo o wadanabe goddum kaydiniidum yiwoydum to Allah.

¹²Sey Yeesu fofti foofaango juutungo wi'i, "Ngam dum onon yimbe jaamanu du'um dabbitoton holleeki goddum kaydiniidum? E mi wi'a'on goonga, walaa ko dum hollata yimbe jaamanu du'um."

¹³Daga don o alibe, o fudditi o natti komiwal, o huuli yaaki ngon ton fongo.

Yuufinirdum Faarisanko'en e Hirudus
 (Maatiyu 16.5-12)

14Tokkube Yeesu ngejjitii ngardoya e buroodi, sey buroodi go'o tan dum be ngoodi nder komiwal mabbe.

15Yeesu wagginibe wi'i, "Paamee, ngaddee hakkilo e yuufinirdum Faarisanko'en e dum Hirudus."

16Sey tokkubemo meddi hakkunde mabbe, be mbi'i, "O wi'u non ngam en ngalaa buroodi."

17Nde Yeesu faami ko be mbi'ata, sey o yamibe, o wi'i, "Ngam dume meddoton dow on ngalaa buroodi? Haa jooni on keftaayi on paamaayi? Koo berde caatude ngoodudon?

18On ngoodi gite, ammaa tampudon yiiki? On ngoodi noppi, ammaa tampudon nanuki? On ciftoraayi?

19Carel ngel nyamnumi yimbe 5,000 buroodi jowi, kondooje noye boptudon e keewi horaano?" Be mbi'i, "Sappo e didi."

20"Nden carel ngel nyamnumi yimbe 4,000 buroodi joweedidi, kondooje noye boptudon e keewi horaano?" Be mbi'imo, "Joweedidi."

21Sey Yeesu wi'ibe, "Haa jooni on paamaayi?"

Yeesu Wumtinii Bumdo e Gariiri Betasayda

22Yeesu e tokkubemo njottii gariiri Betasayda, sey wobbe yimbe ngaddi bumdo, be torii Yeesu meemamo ngam yamditinamo.

23Yeesu jogii jungo bumdo on, yaarimo ton gada gariyel, tuttanimo joode to gite yowi juude muudum dow maako, sey yamimo, wi'i, "A yi'ii goddum?"

24Sey bumdo on yefti hoore, raari, wi'i, "E mi yi'a yimbe, ammaa e be nandi e ledde e be ngiloo."

25Sey Yeesu fudditi meemi gite den. Bumdo on mabbihi gite boddum, gite maako njamditii, o yi'i koo dume boddum.

26Sey Yeesu wi'imo o hoota, wi'imo, "Taa' nattu nder gariyel ngel."

Biiturus Wi'ii Yeesu Woni Almasiihu

(Maatiyu 16.13-20; Luka 9.18-21)

27Yeesu e tokkubemo be ndilli yaaki ngarihoy ngonkoy haade gariiri Kaysaariya Filibi. E be njaha dow datal sey o yamibe, o wi'i, "Moye yimbe mbi'atayam?"

28Be nootii be mbi'i, "Wobbe e mbi'a a Yahaya Gadoowo Baptisma. Wobbe boo e mbi'a a Annabi Iliya. Nden wobbe e mbi'a a go'oto nder annabo'en ndenno."

²⁹Sey o yamibe, o wi'i, "Ammaa onon, moye mbi'otonyam?" Sey Biiturus nootii wi'i, "An woni Almasiihu."

³⁰Nden Yeesu wagginibe naa' sedda wi'ibe to' be mbi'aka koo moye kanko o moye.

Yeesu Wi'ii No Mayrata

(Maatiyu 16.21-28; Luka 9.22-27)

³¹Sey Yeesu fuddi ekkitinkibe e wi'a doole 'Bii Neddo torroo naa' sedda. Mawbe yimbe, e mawbe ardiibe diina, e moodibbe Attawra nganyamo, nden o waree. Gada balde tati boo o ummoto daga mayde.

³²Yeesu metii haala ka'a e njayri. Sey Biiturus noddimo wuttudu go'o fuddi habankimo.

³³Ammaa Yeesu waylitii raari tokkubemo koriibe, habani Biiturus, wi'i, "Sendir e am, an Ceydan! Naa' to Allah nyumo maada yiwoyi, iri nyumo yimbe nyumataa."

³⁴Sey o noddi yimbe dudbe hawrutube hawti e tokkubemo, o wi'ibe, "Fuu giddo warta tokkudoyam, to' wada ko hoore muudum yidi waaduki tan, ammaa doole hocca gaafaangal muudum tokkayam.

³⁵Ngam fuu giddo hisnuki yonki muudum o dullayki. Ammaa fuu dullaydo yonki muudum ngam am e ngam Habaru Beldum o hisnayki.

³⁶Ko dum nafanta neddo, to o hepii duuniyaaru fuu, ammaa o dullii yonki maako?

³⁷Koo boo ko neddo waawata hokkuki ngam jabtoya yonki muudum?

³⁸Koo moye ganyudoyam e boliide am nder du'um jaamanu dum hakke, dum walaa goonga, min 'Bii Neddo mi wanyaymo to mi wartidoyii e malaa'ika'en ceniibe nder teddungal Nyaako am Mo Dow."

Markus 9

¹O wi'ibe, "E mi wi'a'on goonga, e woodi wobbe dariibe do'o be maayataa naa be ngi'ii Laamu Allah wardi e bawde."

Yeesu Wangii Nder Mangu Muudum

(Maatiyu 17.1-13; Luka 9.28-36)

²Gada balde joweego'o, sey Yeesu hocii Biiturus, e Yaakubu, e Yahaya, o yaaribe dow wonde hocceere townde kambe tan. Sey nandi maako waylitii yeeso mabbe.

³Kolte maako ngarti daneeje tar. Walaa goddo baawaydo laabinira kolte non nder duuniyaaru fuu.

⁴Sey Annabi Iliya e Annabi Muusa mbanganibe e be medda e Yeesu.

⁵Sey Biiturus wi'i Yeesu, "Moodibbo, wonki amin do'o e woodi. Al min nyiba cuudi tati do'o, wo'oyru ndu maada, wo'oyru ndu Muusa, wo'oyru ndu Iliya."

⁶Biiturus no dullu ko wi'ata ngam kanko e tokkube Yeesu koriibe be kultorii naa' sedda.

⁷Sey nduula wangi suddibe, sey wonde hononde yiwoyi nder nduula ngan, wi'i, "O'o woni Biddo am mo ngidumi. Nanee ko o wi'ata'on!"

⁸Don e don be ndaari be ngi'aayi goddo e wondi e mabbe sey Yeesu tan.

⁹E be njippoyoo daga dow hocceere nden, sey Yeesu wagginibe wi'i to' be mbi'a koo moye ko be ngi'i naa gada Bii Neddo ummake daga mayde.

¹⁰Ngam non be ali haala kan hakkunde mabbe, e be medda dow ma'ana "ummaaki daga mayde."

¹¹Sey be yamimo, be mbi'i, "Ngam dume moodibbe Attawra e mbi'a doole Annabi Iliya arta Almasiihu warki?"

¹²Yeesu nootii, wi'i, "Goonga, Annabi Iliya artay warki ngam o siryoo koo dume. Ngam dume dum windi wiiki doole Bii Neddo torroo naa' sedda nden o wanyee?"

¹³Ammaa e mi wi'a'on Iliya yaadake warii, yimbe boo ngadaniimo fuu ko be ngidfi, non no dum windiraa dow maako."

Yeesu Yamditinii Suka Mo Ginnol

(Maatiyu 17.14-21; Luka 9.37-43)

¹⁴Nde Yeesu e tokkubemo njottii to tokkubemo koriibe, sey be ngi'i yimbe dudbe e pilibe. Wobbe moodibbe Attawra e ngeddootira e mabbe.

¹⁵Nde fuu yimbe ben ngi'i Yeesu, be kaydini naa' sedda, be ndoggi be njahi to maako ngam be kownamo.

¹⁶Sey Yeesu yamibe wi'i, "Dow dume ngeddootirton e mabbe?"

¹⁷Sey go'oto nder yimbe ben nootii wi'i, "Moodibbo, mi waddaniima biddo am goodudo ginnol. Ginnol ngol hadiimo o meta.

¹⁸Fuu carel ngel ginnol ngol nangimo, sey ngol do"amo to leydi, nguufu ngada ka wurtakki e honduko maako, e mo nyeryindira nyiiye maako, bandu maako warta bo lekki. Mi torake tokkubema mburtinangol, ammaa be mbaawaayi."

¹⁹Yeesu nootii wi'i, "Onon yimbe jaamanu du'um dum hoolaakiyam, haa ndeye njoododotoomi e moodon e mi munyida e moodon? Ngaddaneeyam suka on."

²⁰Sey be ngaddimo. Nde ginnol ngol yi'i Yeesu, don e don ngol wadi bandu suka on wadi ka diwnuki, o yani to leydi, e mo tallitoo, honuko maako e wurtina nguupo.

²¹Sey Yeesu yami nyaako suka on, wi'i, "Daga ndeye du'um fii hebi suka on?" Nyaako on wi'i, "Daga o pamaro.

²²Nde duddum e ngol faddamo nder hiite koo nder ndiyam ngam ngol waramo. Ammaa taa waaway waduki goddum, yurminanmin mballaamin."

²³Yeesu wi'imo, "Ngam dume mbi'ataayam, 'taa waaway?' Koo dume dum gadotoodum to neddo hoolakeyam."

²⁴Don e don sey nyaako suka on yefti hononde wi'i, "Mi hoolakema. Wallam mi jaaloo ciya hoolaare am!"

²⁵Nde Yeesu yi'i yimbe e ngaroya e doggudu ngam ngi'a ko wadata, sey o habani ginnol ngol, o wi'ingol, "An, ginnol kadungol suka o'o metuki e nanuki, e mi wi'ima, wurta daga nder maako! Taa' fuddutu nattukimo!"

²⁶Sey ginnol ngol wulli, ngol wadi suka on diwni naa' sedfa, nden ngol wurtii. Suka on warti bo maydo, haa maa yimbe dudbe mbi'i, "O maayii."

²⁷Ammaa Yeesu jogii jungo maako umminimo, o darii.

²⁸Nde Yeesu natti nder wuro, tokkubemo ngari to maako kambe tan, be yamimo be mbi'i, "Ngam dume minon min mbaawaayi wurtinki ginnol ngol?"

²⁹Yeesu nootii, wi'i, "Iri ngo'ol ginnol ngol wurtataako sey e do'aare."

Yeesu Fudditii Metii Dow Mayde Muudum

(Maatiyu 17.22,23; Luka 9.43b-45)

³⁰Sey Yeesu e tokkubemo ali don be ndilli be yiwi nder leydi Galiiili. Yeesu yidaa koo moye anda to be ngoni,

³¹ngam e mo ekkitina tokkubemo, e mo wi'abe, "Dum hokkitiray Bii Neddo nder juude yimbe be mbaramo. Nden to o waraama, gada balde tati o ummoto."

³²Ammaa be paamaayi ko o wi'ibe, nden e be kula yamukimo.

Moye Buri Mangu?

(Maatiyu 18.1-5; Luka 9.46-48)

³³Sey be njottii Kafarnahum. Gada Yeesu nattii wuro, o yami tokkubemo, o wi'i, "Dow dume meddoton dow datal?"

³⁴Ammaa be nde"iti ngam dow datal be ngeddootiri dow moye woni burdo mangu nder mabbe.

³⁵Sey o joodii, o noddi tokkubemo sappo e dido ben, o wi'ibe, "Fuu gjiddo warta mawdo, doole o warta pamaro, nden o warta maccudo koo moye."

³⁶Sey o hoccı suka pamaro, o darningel caka mabbe, o wuundiingel, o wi'ibe,

³⁷"Fuu jabudo sukayel pamarel bo nge'el nder inde am jabiyyam. Fuu jabudoyam boo naa' min tan jabi, ammaa jabiilloydoyam maa."

Mo Wanyaayi'en Fuu e Wondi e Meeden

(Luka 9.49,50)

³⁸Sey Yahaya wi'imo, "Moodibbo, min ngi'i goddo e wurtina ginni nder inde maada min kadimo, ngam kanko naa' o tokkudo'en."

³⁹Ammaa Yeesu wi'i, "To' on kadumo, ngam walaa gadoowo godđum kayđiniidum nder inde am nden don e don wi'a haala kalluka dow am.

⁴⁰Ngam fuu mo wanyaayi'en e wondi e meeden.

⁴¹E mi wi'a'on goonga, koo moye hokki'on ndiyam nder jardugel njaron ngam onon dum be Almasiihu, goonga o dullataa hebuki mbarjaari.

Ko Waddata Hakke

(Maatiyu 18.6-9; Luka 17.1,2)

⁴²"To goddo wadii go'oto nder sukahoy pamaroy ko'oy koolikoyyam wadii hakke, dum buraniimo o habbanee kaaya namol manga e daande dum faddamo nder mbeela.

⁴³To jungo maada e wadumaa ngadaa hakke, ittungo. Dum buraniima nattaa wuro Allah jungo wo'oto dow dum hubomaa nder wuro hiite nge nyifataa e juude didi.

⁴⁴⁻⁴⁵Non maa to koynal maada e wadumaa ngadaa hakke, ittungal. Dum buraniima nattaa wuro Allah e koynal go'otal dow dum hubomaa nder wuro hiite e koyde didi.

⁴⁶⁻⁴⁷To boo hitere maada e wadumaa ngadaa hakke, ittunde. Dum buraniima nattaa wuro Allah e hitere go'o dow dum hubomaa nder wuro hiite e gite didi.

⁴⁸Nder hiite ngen 'gilyi nyaamaydibe di mbaatataa, hiite ngen boo nge nyifataa.'

⁴⁹"Non no wondu nyamndu doole wadanee lamdam ngam ndu wela, non maa fuu yimbe doole natta hiite, waato cadeele, ngam ngikku mabbe warta bodđum.

⁵⁰"Lamdam dum fii bodđum, ammaa to beldum maajam ittake, ko wartirta beldum maajam? Ngartee bo lamdam, waato mbelnindiree berde moodon, nden njoodee jam hakkunde moodon."

Markus 10

Wagginol Yeesu Dow Warki Teegal

(Maatiyu 19.1-12; Luka 16.18)

- ¹Sey Yeesu ummii ali don yahi leydi Yahuudiya e fongo Caangol Urdun. Yimbe dudbe fudditi kawriti to maako, o ekkitinibe no o woowi waduki.
- ²Sey wobbe Faarisanko'en ngari to maako ngam be poondamo, be yamimo be mbi'i, "E yiiki maada Attawra alii neddo yoofa debbo muudum?"
- ³Yeesu nootii wi'i, "Dume Muusa wi'i'on ngadon?"
- ⁴Be mbi'i, "Muusa wi'i neddo waaway windana debbo muudum derewol warki teegal wi'amo o dilla."
- ⁵Sey Yeesu wi'ibe, "Ngam berde moodon de caatude wadi Muusa windani'on du'um dooka.
- ⁶Ammaa daga fuddoode taguki 'Allah tagiibe gorko e debbo.'
- ⁷'Ngam non neddo alay nyaako muudum e maduujo muudum takkanoo debbo muudum,
- ⁸kambe dido be ngarta go'o.' Ngam non naa' be dido kadin, ammaa be ngartii neddo go'oto.
- ⁹Ngam maajum ko Allah hawti, to' neddo sendadum."
- ¹⁰E be nder wuro kadin, tokkubemo yamimo dow haala kan.
- ¹¹Sey o wi'ibe, "Koo moye yoofi debbo muudum te'i goddo, njeenu o waadata e maako.
- ¹²Donmaa to debbo sendirii e gorko muudum teeri e goddo, njeenu o wadata."

Yeesu Barkidinii Sukahoy Pamaroy

(Maatiyu 19.13-15; Luka 18.15-17)

- ¹³Yimbe e ngaddana Yeesu sukahoy pamaroy ngam o barkidinakoy, ammaa tokkubemo kabanibe.
- ¹⁴Nde Yeesu yi'i non, bernde muudum metti, o wi'ibe, "Alee sukahoy pamaroy ngara to am. To' on kadukoy, ngam goodube berde iri de maakoy njeyi Laamu Allah.
- ¹⁵E mi wi'a'on goonga, fuu mo jabaayi Laamu Allah bo sukayel pamarel, o nattataa laamu dum koo sedda!"
- ¹⁶Sey Yeesu wuundiikoy go'o-go'o, o yowanikoy juude maako ngam barkidinki.

Neddo Goodudo Risku

(Maatiyu 19.16-30; Luka 18.18-30)

- ¹⁷Yeesu nangi laawol won don, sey goddo neddo doggi yahi diccii yeeso maako. Neddo on yamimo, wi'i, "Moodibbo geeto, ko haani mi wada mi heba yonki ki re'ataa?"

¹⁸Yeesu wi'imo, "Ngam dume noddirdaayam geeto? Walaa geeto sey Allah tan.

¹⁹A andi ko Attawra wi'i: 'Taa' wadu warhoore. Taa' wadu njeenu. Taa' wujju. Taa' hokku ceyda fewre. Taa' yoyru neddo njabanaamo ko o jeyi. Hokku nyaako maada e maduujo maada mangu.'

²⁰Sey o wi'i Yeesu, "Moodibbo, e mi wada fuu fii du'um daga e mi suka."

²¹Yeesu raarimo nder yidde, wi'imo, "A dullii waduki fii go'o. Yahu, cooraa ko ngoodudaa, kokcaa be ngalanaa ceede den, nden a hebay mbarjaari ton dow. Nden ngaraa, tokkaayam."

²²Nde neddo on nani non, bernde maako tayi, o dilli o nanaayi beldum, ngam e mo woodi risku duddum.

²³Yeesu raari tokkubemo wi'ibe, "E dum sadii diskudo natta Laamu Allah!"

²⁴Tokkubemo kaydinii e ko o wi'i, ammaa o fudditi o wi'ibe, "Bibbe am, nattuki Laamu Allah e sadii naa' sedda!

²⁵Dum buray hoyki ngeelooba tokka nder yolnde baatal dow diskudo natta Laamu Allah."

²⁶Tokkubemo kaydini naa' sedda, be mbi'imo, "Too, to dum non, moye hisata?"

²⁷Yeesu raaribe, wi'i, "To yimbe dum wadataako, ammaa to Allah dum wadoto. Ngam to maako koo dum dum gadotoodum."

²⁸Sey Biiturus wi'imo, "Too, raddum, minon min alii koo dume min tokkiima."

²⁹Yeesu wi'i, "E mi wi'a'on goonga, fuu aludo wuro muudum, koo sakiraabe muudum worbe koo rewbe, koo maduujo muudum, koo nyaako muudum, koo bibbe muudum, koo gese muudum ngam am e Habaru Beldum,

³⁰o hebay ko buri non nder du'um jaamanu. O hebay gureeje, e sakiraabe worbe e rewbe, e danyoobe, e bibbe, e gese nde 100. Donmaa yimbe torraymo, ammaa Nyalnde Jaango o hebay yonki ki re'ataa.

³¹Ammaa yimbe dudbe artube be ngartay cakitiibe, nden cakitiibe ngartay artube."

Yeesu Fudditi Wi'i No O Mayrata

(Maatiyu 20.17-19; Luka 18.31-34)

³²Yeesu e tokkubemo sappo e dido e wobbe tokkubemo e be dow laawol yaaki Urucaliima, Yeesu e ardiibe. Tokkubemo sappo e dido ben e kaydini, tokkubemo koriibe boo e kula. Yeesu fudditi noddi tokkubemo sappo e dido ben kambe tan, o fuddi wi'ukibe ko hebatamo,

³³o wi'i, "Raddum, en njahay Urucaliima, nden dum waday Bii Neddo nder juude mawbe ardiibe diina e moodibbe Attawra. Be tay'anaymo kiita mayde, nden be ngadamo nder juude yimbe naa' Yahuudanko'en,

³⁴be njukkitamo, be tuttanamo joode, be piyamo, be mbaramo. Nden gada balde tati, o ummoto daga mayde."

Ko Yaakubu e Yahaya Torii Yeesu

(Maatiyu 20.17-19; Luka 18.31-34)

³⁵Sey Yaakubu e Yahaya bibbe Jabadi baddii Yeesu, mbi'i, "Moodibbo, e min ngidi ngadanaamin fuu ko min torimaa."

³⁶Sey Yeesu wi'ibe, "Ko ngiddon mi wadana'on?"

³⁷Be mbi'i, "Taa joodake dow joodorgal laamu maada nder teddungal maada, go'oto amin joodoo to nyaamo maada, go'oto to nano maada."

³⁸Ammaa Yeesu wi'ibe, "On andaa ko torotoodon. On mbaaway njaron iri jardugel torra ngel njaraymi yeeso do'o? Koo on mbaaway dum wadana'on iri baptisma torra dum um wadantayam yeeso do'o?"

³⁹Be mbi'i, "Ee, min mbaaway." Sey Yeesu wi'ibe, "On njaray iri jardugel torra ngel njaraymi, nden dum wadana'on baptisma iri dum um wadantayam.

⁴⁰Ammaa joodaaki e jungo am nyaamo e jungo am nano naa' min hokkataatum. De'e bigeeje dum de ben don be dum siryanide."

⁴¹Nde horiibe tokkube Yeesu sappo nani non, be pudi monnanki Yaakubu e Yahaya.

⁴²Sey Yeesu noddibe, wi'ibe, "On andi nder yimbe naa' Yahuudanko'en, yimbe be dum andiri laamu e kolla laamu sembe, nden mawbe mabbe e kolla bural.

⁴³Ammaa onon, to' on ngadu non hakkunde moodon. Fuu giddo warta mawdo nder moodon, doole warta jaggantoodo'on.

⁴⁴Kadin fuu giddo warta ardiido, doole o warta maccudo koo moye.

⁴⁵Ngam Bii Neddo warii naa' ngam o jagganee, ammaa ngam o jagganoo yimbe, o hokka yonki maako ngam rimdinki dudbe."

Bumdo Bi'eteedo Bartimaawus Wumtinaama

(Maatiyu 20.29-34; Luka 18.35-43)

⁴⁶Sey be njottii gariiri Jeriiko. Yeesu e tokkubemo hawti e yimbe dudbe e mburtoo gariiri Jeriiko, goddo bumdo torotoodo e joodii haade datal. Inde maako Bartimaawus, waato bii Timaawus.

⁴⁷Nde o nani Yeesu Najaranteejo yabbotoo, o fuddi nodduki e sembe, e mo wi'a, "Yeesu, Biddo Dawda, yurminanam!"

⁴⁸Yimbe dudbe kabanimo mbi'imo o de"ita, ammaa o beydi nodduki e sembe, e mo wi'a, "Biddo Dawda, yurminanam!"

⁴⁹Sey Yeesu darii, wi'i, "Noddaneeyammo." Be noddi bumdo on, be mbi'imo, "Nanu beldum! Umma! E mo noddumaa."

⁵⁰Sey o hubini cuddaari maako, o ummii jawdum, o yahi to Yeesu.

⁵¹Sey Yeesu yamimo, wi'i, "Dume ngiddaa mi wadanmaa?" Bumdo on nootii wi'i, "Moodibbo, e mi yidi mbumtinaayam."

⁵²Sey Yeesu wi'imo, "Dillu. Hoolaare maada yamditiniima." Don e don gite maako mbumtti, o tokki Yeesu, be ndillidi.

Markus 11

Yeesu Nattii Urucaliima

(Maatiyu 21.1-11; Luka 19.28-40; Yahaya 12.12-19)

¹Nde be badii Urucaliima, to gariije Betafaaji e Betani to Hocceere Nde Ledde Jaytun, sey Yeesu lili tokkubemo dido,

²o wi'ibe, "Nattee gariyel gongel yeeso moodon. E nattuki moodon, on taway mbabba mola e nga habbii, dum meedaayi waddaakinga. Pittoyeenga ngaddonnga do'o.

³To goddo yamii'on, 'Ko wadi pittotonnga?' mbi'eemo, 'Moodibbo e yidi huutirkinga, o waday dum wartiranga naa' ko neebi.' "

⁴Sey be njahi be tawi mbabba mola ngan e habbii to dammugal, haade datal. E be pittanga,

⁵sey wobbe dariibe don yamibe mbi'i, "Ngam dum pittotonnga?"

⁶Kambe boo be mbi'ibe ko Yeesu wi'i, sey yimbe ben alibe be ndillidi e maaga.

⁷Be njaaraninga Yeesu, be mbe"iti cuddaari mabbe dow magga. Yeesu waddiinga.

⁸Sey yimbe dudbe mbe"iti cuddaari mabbe dow datal, wobbe boo mbe"iti haako ko be ngewoyi to saabeere.

⁹Yimbe wonbe yeeso maako e wonbe gada maako, e be mbi'a e sembe, "Hosaana! O barkidinaado on don garoydo nder inde Joomiraawo!

¹⁰Laamu maama meeden Dawda garaydum dum barkidinaadum! En mantu Allah Mo Dow!"

¹¹Sey Yeesu natti Urucaliima, o natti Wuro Ceniingo, o raari koo dum gadeteedum don. Ngam naange hiirii, sey o wurtii, o dilli Betani kanko e tokkubemo sappo e dido.

Yeesu Laanii Lekki Ibbi

(Maatiyu 21.18,19)

12Nde weeti, e be ala Betani, Yeesu nani weelo.

13O haynii lekki ibbi gooduki haako, o yahi o yi'a koo o hebay ibbe to maaki. Nde o yottii to maaki, o tawaayi godđum sey haako, ngam naa' dūm carel bikkoy maaki.

14Sey o wi'i lekki kin, "To' koo moye beyda nyaamuki bikkoy daga to maada!" Tokkubemo boo nanii ko o wi'i.

Yeesu Laabini Wuro Ceniingo

(Maatiyu 21.12-17; Luka 19.45-48; Yahaya 2.13-22)

15Nde be natti Urucaliima, Yeesu natti Wuro Ceniingo, sey o fuddi riiwuki sooroobe e soodoobe nder maggo. O talli teeburji gaylitoobe ceede Roomanko'en yaaki ceede Wuro Ceniingo e joodorle cooroobe pooli.

16O hadi koo moye yabbodoo e dongal nder njayri Wuro Ceniingo.

17O wi'ibe, "Dum windaama, Allah wi'ii, 'Dum noddiray wuro am wuro do'aare ngam leyfī fuu,' ammaa onon on ngartiriingo luuro wuybe."

18Mawbe ardiibe diina e moodibbe Attawra nani ko Yeesu wadī, sey be ngadi ka dabbutuki laawol no be mbardatamo. E be kulamo, ngam yimbe fuu kaydini e ekkitinol maako.

19Nde naange hiiri, Yeesu e tokkubemo mburtii gariiri ndin.

Ibbi Ki Yeesu Laani Ki Yoorii

(Maatiyu 21.20-22)

20Subaka e be yabboo, sey be ngi'i lekki ibbi kin yoorii haa e dadī maaki.

21Biiturus siftori wi'i Yeesu, "Moodibbo, raaru! Ibbi kin don ki laanudaa ki yoorii."

22Yeesu nootii wi'ibe, "Koolee Allah.

23E mi wi'a'on goonga, to godđo wi'ii hocceere nde'e, 'Dillu, kubodaa hoore maada nder mbeela,' to o wadaayi seko nder bernde maako, ammaa o hoolii ko o wi'i dūm waday, dūm wadanaymodum.

24Ngam non e mi wi'a'on, fuu ko toriidon nder do'aare, koolee on kebiidum, nden dūm wartay dūm moodon.

25-26Koo ndeye to on ndarake on ngada do'aare, to e woodi mo njogitiidon nder berde moodon, njaafaneemo, ngam Nyaako moodon Mo Dow maa yaafanoo'on hakke moodon."

Yamol Dow To Laamu Yeesu Yiwoyi

(Maatiyu 21.23-27; Luka 20.1-8)

²⁷Donmaa Yeesu e tokkubemo natti Urucaliima. Yeesu e yiiloo nder Wuro Ceniingo, sey mawbe ardiibe diina e moodibbe Attawra e mawbe yimbe ngari to maako.

²⁸Be mbi'imo, "E laamu moye ngadataa kuude de'e? Moye hokkumaa laamu wadukide?"

²⁹Yeesu nootii wi'ibe, "Mi yamay'on yamol go'o. Nootaneeyam, nden mi wi'ay'on e dume laamu ngadiraymi kuude de'e."

³⁰Baptisma dum Yahaya wadi, to Allah dum yiwoyi, koo to yimbe dum yiwoyi? Nootaneeyam!"

³¹Sey be meddi hakkunde mabbe, be mbi'i, "To en mbi'ii, 'Daga to Allah dum yiwoyi,' o wi'ay, 'Ko wadi on jabaayi ko o wi'i?'

³²Ammaa to en mbi'ii, 'To yimbe dum yiwoyi...' " Be mbi'u non ngam e be kula yimbe, ngam koo moye jabii Yahaya o annabijjo.

³³Sey be nootii be mbi'i Yeesu, "Min andaa." Yeesu wi'ibe, "Non min maa, mi wi'ataa'on koo e dume laamu ngadiraymi kuude de'e."

Markus 12

Misaalu Dow Guyiibe Ngesa Inabooje

(Maatiyu 21.33-46; Luka 20.9-19)

¹Sey Yeesu fuddi metirankibe e misaalu, wi'i, "Goddo neddo wadi ngesa inabooje, o howika, o wasi ngayka mawka nder tafaare ngam moyluki ndiyam daga nder inabooje den, o mahi suudu towndu ngam reenuki ngesa kan. Sey o hokkika wobbe remoobe mo"inaka, o dilli wondi leydi.

²Nde carel benduki inabooje den wadi, o lili maccudo maako to yimbe be o hokki ngesa kan ngam o jabanoyamo ko be ngaadunoo nder ko bendi.

³Ammaa be nangi maccudo on, be piyimo, be ndiiwimo koo ko be kokkimo.

⁴Sey joomu ngesa on fudditi lili goddo maccudo to mabbe, kanko maa be piyanimo hoore, be kudikudinimo.

⁵Sey o fudditi o lili goddo maccudo, kanko boo be mbarimo. O lilililinii maccube dudbe. Be piyi wobbe, be mbari wobbe.

⁶Joomu ngesa kan e woodi go'oto mo o lilaayi, waato biddo maako mo o yidi. Gada maajum fuu o lili biddo on to mabbe, o wi'i, 'Be kokkay biddo am mangu.'

⁷Ammaa be o hokki ngesa ben mbi'i hakkunde mabbe, 'Too! Raa donoowo ngesa kan. Ngaree mbarenmo, ndonu ngesa kan warta dum meeden.'

⁸Sey be nangimo be mbarimo, be paddimo gada ngesa kan.

9“Too, ko joomu ngesa kan wadata? O waray o halkabe, o hokka wobbe ngesa kan.

10On meedaayi janguki ko aayaare wi'i? Nde wi'i, ‘Hayre nde mahoobe nganyi kayre warti hayre burnde darnuki maadi.

11Du'um dum kuugal Joomiraawo, dum kaydiniidum to meeden.’ ”

12Daga don sey mawbe ben dabbiti laawol no be nangirtamo, ngam e be andi dow mabbe o hokki misaalu dum, ammaa e be kula yimbe. Ngam non be alimo, be ndilli.

Yobuki Kaysar Ceede Leydi

(Maatiyu 22.15-22; Luka 20.20-26)

13Gada maajum be lili wobbe Faarisanko'en e wobbe yimbe Hirudus to Yeesu ngam be keba ko be nangirtamo nder meto maako.

14Be ngari to Yeesu, be mbi'imo, “Moodibbo, e min andi ko mbi'ataa e ko ngadataa dum goonga. A hollataa feeroottiol hakkunde yimbe, ngam a hoccii yimbe fuu e pottidi. Donmaa a ekkitina laawol Allah e goonga. Too, wi'umin, e dum haani min njoba Kaysar Mawdo Laamiibe ceede leydi, koo dum haanaayi?

15Min njoba ceede leydi, koo to' min njoba?” Ammaa Yeesu e andi e be ngidi yoyrukimo, sey o wi'ibe, “Ngam dum poondotonyam? Ngaddaneeyam yamnde ajurfaari mi raarande.”

16Be ngaddanimo yamnde go'o. O wi'ibe, “Dowdi moye e inde moye woni dow mayre?” Be nootii be mbi'i, “Dum Kaysar.”

17Sey Yeesu wi'ibe, “Too, kokkee Kaysar ko woni dum Kaysar, nden kokkon Allah ko woni dum Allah.” Sey o haydinibe naa' sedda.

Yamol Dow Ummaaki Maybe

(Maatiyu 22.23-33; Luka 20.27-40)

18Saadusanko'en e mbi'a walaa ummaaki maybe. Wobbe mabbe ngari to Yeesu, be yamimo, be mbi'i,

19“Moodibbo, Annabi Muusa wi'ii to neddo te'ii debbo maayii danyidaayi e maako, sakiraawo maako sey te'amo ngam hebana maydo on biddo.

20Too, ndenno e woodi wobbe sakiraabe worbe njoweedido. Afo on te'i, maayi, ali debbo walaa biddo.

21Sey didabo on te'i debbo on. Kanko maa o maayi, o ali debbo on walaa biddo. Tatabo on maa non.

22Be fuu njoweedido ben be te'ii debbo on, be maayi, be alimo walaa biddo. Gada don debbo on maa maayi.

²³Too, nyalnde nde maybe ummotoo, debbo on wartay debbo moye nder mabbe? Ngam be fuu njoweedido be te'iimo."

²⁴Sey Yeesu nootii wi'ibe, "On mboofii ngam on andaa ko aayaaje mbi'i, nden on andaa bawde Allah.

²⁵To maybe ummake daga mayde, walaa te'aydo walaa te'eteedo, ammaa be ngartay bo malaa'ika'en Allah.

²⁶Nden dow ummaaki maybe daga mayde, on jangaayi deftere Muusa dow habaru leggel goodungel hiite? Allah wi'iimo, 'Min woni Allah mo Ibraahim, Allah mo Iciyaaku, Allah mo Yaakubu.'

²⁷Kanko naa' o Allah maybe, ammaa o Allah goodube yonki. On majji naa' sedda!"

Dooka Burdum Mangu

(Maatiyu 22.34-40; Luka 10.25-28)

²⁸Go'oto nder moodibbe Attawra wari nani e be ngeddootira hakkunde mabbe. Nde o nani Yeesu noutanakebe boddum, sey o yami Yeesu, o wi'i, "Nder dookaaji dī Allah wadi, dume buri mangu?"

²⁹Yeesu nootii wi'i, "Burdum mangu woni, 'Yimbe Israa'iila nanee, Allah Joomiraawo meeden o Joomiraawo go'oto.

³⁰Yidu Allah Joomiraawo maada e bernde maada fuu, e yonki maada fuu, e hakkiilo maada fuu, e sembe maada fuu.'

³¹Didabum boo woni, 'Yidu bandiraawo maada no ngidirdaa hoore maada.' Nder dookaaji dī Allah wadi walaa burdum dī'i dīdī.'

³²Sey moodibbo Attawra on wi'i, "Moodibbo, a wi'ii goonga nde mbiidaa Allah o go'oto, walaa goddo sey kanko tan.

³³Neddo yidamo e bernde muudum fuu, e faamu muudum fuu, e sembe muudum fuu, nden yida bandiraawo muudum no yidiri hoore muudum, dum burii marle gulanteede Allah e fuu ko dum sakkantamo."

³⁴Nde Yeesu nani o nootorake faamu, sey wi'imo, "Goonga a woddfidaa e Laamu Allah." Gada maajum walaa gadudo sembe bernde yamimo wongol yamol.

Yamol Dow Almasiihu

(Maatiyu 22.41-46; Luka 20.41-44)

³⁵Yeesu e ekkitina nder njayri Wuro Ceniingo, sey o yami, o wi'i, "Ngam dume moodibbe Attawra e mbi'a Almasiihu o biddo Dawda?

³⁶Ngam Dawda e hoore muudum, nder bawde Ruuhu Allah o wi'ii, 'Joomiraawo wi'ii Joomiraawo am, "Jooda to jungo am nyaamo, naa mi wadii a yaabii wanywanybe maada."'

³⁷Dawda e hoore muudum noddiriimo Joomiraawo. Too, no wadata Almasiihu warta biddo Dawda?"

Yeesu Wagginii Yimbe Dow Moodibbe Attawra

(Maatiyu 23.1-36; Luka 20.45-47)

Yimbe dudbe kawrutube kettindaniimo nder welwelo.

³⁸Yeesu e ekkitina, wi'i, "Paamanee moodibbe Attawra, gidube yiilaaki e bornii toggoho njuutuko, gidube hownireeki mangu nder luumo.

³⁹E be ngidi joodaaki dow joodorle mawbe nder cuudi do'aare e joodorle mawbe to humto.

⁴⁰Kambe ngoni nyaamoobe jawdi rewbe be worbe mu'en maayi haa e gure mabbe, e be ngada do'aare juutunde ngam dum yi'abe. Iri ben don yimbe dum wadanaybe kiita burka halluki."

Dokkal Ngal Debbo Mo Gorko Muudum Maayi

(Luka 21.1-4)

⁴¹Yeesu joodii nder Wuro Ceniingo haade to dum hokkata ceede ngam Allah. E mo raara yimbe e be ngada ceede mabbe nder to dum hokkata ceede ngam Allah. Riskube dudbe ngadi ceede dudde nder.

⁴²Sey raa goddo debbo mo walanaa mo gorko muudum maayi. O wari o wadi ceede njamkoy didoy koy njamndi mbodeeri nder. Dum ceedoy seddanahoy tan.

⁴³Sey Yeesu noddi tokkubemo, wi'ibe, "E mi wi'a'on goonga, o'o debbo mo walanaa, ko o hokki dum burii ko horiibe fuu kokki.

⁴⁴Ngam kambe be kokki daga nder risku mabbe. Ammaa kanko boo, daga nder ciya maako, o hokki fuu ko o woodi, waato koo dum o marortoo."

Markus 13

Yeesu Wi'ii Dum Sankitay Wuro Ceniingo

(Maatiyu 24.1,2; Luka 21.5,6)

¹Yeesu e wurtoyoo Wuro Ceniingo, sey go'oto nder tokkubemo wi'imo, "Moodibbo, raaru kaaye mawde de dum mahiri wuro ngo'o! Raaru no maadi ndin woodiri."

²Sey Yeesu wi'imo, "A yi'ii ndi'i maadi mawndi? Walaa wonde hayre aleteende dow wonde. De fuu dum sankitayde."

Torraaji e Cadeele

(Maatiyu 24.3-14; Luka 21.7-19)

³Yeesu e joodii dow Hocceere Nde Ledde Jaytun daaraynde Wuro Ceniingo, sey Biiturus, e Yaakubu, e Yahaya, e Andiraawus be njahi to maako kambe tan, be yamimo be mbi'i,

⁴“Wi'umin, ndeye fii du'um wadata? Dume woni ko hollata fuu fii du'um badake heewa?”

⁵Sey Yeesu wi'ibe, “Paamee to' godđo majjina'on.

⁶Yimbe dudbe noddiray ko'e mabbe inde am, be mbi'a ‘Min woni Almasiihu,’ be majjina yimbe dudbe.

⁷To on nanii habaru konuuji gadeteedi haade moodon, e konuuji gadeteedi badaaki, to' on kulu. Doole du'um wada, ammaa re'uki duuniyaaru e horii taw.

⁸Lenyol ummanto lenyol, laamu ummanto laamu. Dum waday weelo kallungo e dimbol leydi to bigeeje feere-feere. Du'um dum fuddoode torraaji garaydī.

⁹“Ammaa paamanee ko'e moodon. Be ngaday'on nder juude mawbe cuudi do'aare, dum piya'on nder cuudi do'aare din. Ngam on tokkubeyam dum yaaray'on yeeso mawbe leydi e laamiibe, non wartay laawol no kokkirtonbe habaru am.

¹⁰Ammaa ko re'irde duuniyaaru wara, doole dum arta wa'ajinki Habaru Beldum nder fuu leyfī duuniyaaru.

¹¹Fuu carel ngel dum nangi'on dum yaari'on yeeso laamu, to' on ngannu dow ko mbi'oton. E carel ngel Allah hokkay'on ko mbi'oton, sey mbi'onka. Ngam naa' dum onon metata, ammaa dum Ruuhu Allah.

¹²Neddo hokkitiray sakiraawo muudum dum waramo, nyaako maa hokkitiray biddo muudum. Bibbe ummanto danyoobe mabbe, be ngada dum warabe.

¹³Koo moye wanyay'on ngam on tokkubeyam. Ammaa munyudo haa re'irde hisay.

Torra Kalluka

(Maatiyu 24.15-28; Luka 21.20-24)

¹⁴Carel e wara ngel ngi'oton ‘Nefniidum’ gartiroojum Wuro Ceniingo ngo laabaa e darii to wigeere nde haanaa. Fuu jangoowo faama ma'ana maajum. E carel ngel wonbe nder leydi Yahuudiya ndogga nattoya kocceeje.

¹⁵Gondo dow suudu to' jippoyoo koo natta wuro ngam hoccuki godđum.

¹⁶Gondo to ngesa to' so'o hocca cuddaari muudum.

¹⁷Rewbe goodube deedi e musinteebe be torroto naa' sedda nder den don balde!

¹⁸Ngaddee do'aare to' fii du'um wada nder ndungu.

¹⁹Ngam nder den don balde dum waday torra kalluka iri ka dum meedaayi waduki daga carel ngel Allah tagi duuniyaaru haa jooni. Dum boo fudditataa dum wada iri kan don torra.

²⁰Daa Joomiraawo ustaayi den don balde, daa walaa goddo kisaydo. Ammaa ngam ben don cubaabe maako be o subi, o ustii balde den.

²¹“E ngel don carel to goddo wi'ii'on, ‘Raa Almasiihu do'o!’ koo boo, ‘Rammo daa'e!’ to' on njabu.

²²Ngam Almasiihu'en fewre e annabo'en fewre be mburtoyo be ngada alaamaaji e kuude kaydiniide ngam be majjina yimbe, haa e cubaabe ben to dum wadoto.

²³Ndaree, on ndeena! Mi wi'ii'on koo dume ko carel ngel wara.

Wartoyki Bii Neddo

(Maatiyu 24.29-31; Luka 21.25-28)

²⁴“Ammaa nder den don balde gada kan don torra kalluka, dum balwinay naange, lewru boo hokkataa jayngol mayru.

²⁵Koode njanoyay daga dow, nden ko woni dow fuu dimboto.

²⁶E carel ngel dum yi'ay Bii Neddo e wara nder duule. O warday e bawde mawde e teddungal.

²⁷O liloyay malaa'ika'en maako be kawrita be o subi daga koo toye nder duuniyaaru, daga ngo'ol keerol duuniyaaru yaaki ngol ton keerol.

Ekkitinol Dow Lekki Ibbi

(Maatiyu 24.32-35; Luka 21.29-33)

²⁸“Too, ekkitee ekkitinol ngo'ol daga to lekki ibbi. To lice maaki puudii wilutuki, on andi ndungu badake won don.

²⁹Non maa to on ngl'ii fii du'um e wada, too, on anday Bii Neddo badake wartoya, e mo haade dammugal.

³⁰E mi wi'a'on goonga, jaamanu du'um dum re'ataa naa fuu fii du'um wadii.

³¹Dow e ley yabboto, ammaa boliide am yabbataako haa abadaa.

Walaa Andudo Nyalnde Wartoyki Almasiihu

(Maatiyu 24.36-44)

³²“Walaa andudo nden don nyalnde koo ngel don carel ngel fii dum don wadata. Koo malaa'ika'en wonbe dow andaa, Biddo on maa andaa, sey Nyaako Mo Dow tan andi.

³³Paamee, njodee on ciryii, ngam on andaa ko carel ngel warata.

³⁴Dum bo neddo gadudo yaadu. Nde o wari dilluki o ali wuro maako nder juude maccube maako, o hokki koo moye kuugal ngal wadata, o wi'i deenoowo dammugal ngal o daroo e mo reena.

³⁵Ngam non, njodee on ndeena ngam on andaa carel ngel joomu wuro ngon wartoya, koo dum futuro, koo dum caka jemma, koo dum fajiri, koo dum subaka.

³⁶To o wartii walaa andudo, to' o tawa on daanii.

³⁷Ko mbiimi'on, e mi wi'aka koo moye, kanjum woni njodee on ciryii!"

Markus 14

Dum Darwii Warki Yeesu

(Maatiyu 26.1-5; Luka 22.1,2; Yahaya 11.45-53)

¹Horii balde didi dum wada Humto Sakkinki e Humto Buroodi Dum Walaa Yuufinirdum. Mawbe ardiibe diina e moodibbe Attawra e dabbita laawol no be nangirta Yeesu e suude be mbaramo.

²Be mbi'i, "Ammaa naa' ni carel Humto, ngam to' yimbe ummina hawre."

Dum Moytanii Yeesu Nebbam Uroojam e Betani

(Maatiyu 26.6-13; Yahaya 12.1-8)

³Yeesu e nder gariiri Betani to wuro Siiman goodudo nyawu nyaamoojum laral. E mo nyaama nyamndu, sey goddo debbo wari e jogii jolloyle hayre bongel ngel nebbam uroojam mbeldam dam dum wadiri nardi goodudam ceede. Sey o mabbitingel, o wayli nebbam dam dow hoore Yeesu.

⁴Wobbe gonbe don be monni be mbi'i hakkunde mabbe, "Ngam dume o wonni nebbam da'am nihi?

⁵Daa dam sooraama, daa dum hebii ceede burde de dum yobata kuwoowo hitaande go'o, dum hokkade be ngalanaa." Be kabani debbo on sembee.

⁶Ammaa Yeesu wi'ibe, "Aleemo. Ngam dume ngannotonmo? Ko o wadaniyam dum boddum.

⁷Koo ndeye be ngalanaa e ngondi e moodon, on mbaaway wallukibe fuu carel ngel ngiddon. Ammaa min, carel e wara ngel alaymi'on.

⁸O'o debbo wadii ko o waawata waduki. O waylanii bandu am nebbam ngam siryaaki uwukiyam.

⁹E mi wi'a'on goonga, koo toye to dum wa'ajini Habaru Beldum nder duuniyaaru fuu, dum hokkay habaru ko debbo o'o wadi ngam siftorkimo."

Yahuuda Jabii Hokkitira Yeesu

(Maatiyu 26.14-16; Luka 22.3-6)

¹⁰Sey go'oto nder tokkube Yeesu sappo e dido bi'eteedo Yahuuda Iskariyooti yahi to mawbe ardiibe diina ngam hokkitira Yeesu nder juude mabbe.

¹¹Be nani beldum naa' sedda nde be nani non, be ngadi alkawal hokkukimo ceede. Ngam non, Yahuuda fuddi dabbutuki laawol no hokkitirta Yeesu nder juude mabbe.

Yeesu Wadii Humto Sakkinki e Tokkubemo 12

(Maatiyu 26.17-25; Luka 22.7-14,21-23; Yahaya 13.21-30)

¹²Nyalnde arandeere nde Humto Buroodi Dum Walaa Yuufinirdum, nyalnde nde dum hirsata karooji ngam Humto Sakkinki, tokkube Yeesu yamimo, mbi'i, "Toye ngiddaa min njaha min ciryonomaa ngam nyaamen nyamndu Humto Sakkinki?"

¹³Sey o lili tokkubemo dido, o wi'ibe, "Nattee gariiri, on kawray e goddo e mo rondii foogirde ndiyam. Tokkeemo

¹⁴yaaki wuro ngo o nattata, mbi'on joomu wuro ngon, 'Moodibbo wi'ii min yamumaa: Toye suudu ndu nyaamaymi nyamndu Humto Sakkinki, min e tokkubeyam?'

¹⁵O hollay'on suudu mawndu ndu dow mo"inaandu caryaandu. Ciryanee'en koo dume don ngam nyaamen nyamndu Humto Sakkinki."

¹⁶Sey tokkubemo ben nangi laawol natti gariiri ndin be tawi koo dume non no Yeesu wi'ibe. Sey be ciryii koo dume ngam Humto Sakkinki.

¹⁷Nde futuro wadi, Yeesu e tokkubemo sappo e dido ngari wuro ngon.

¹⁸E be njoodii e be nyaama nyamndu, sey Yeesu wi'i, "E mi wi'a'on goonga, go'oto nder moodon nyamdaydo e am hokkitirayyam."

¹⁹Sey be nganni, be puusdi wi'ukimo go'oto-go'oto, "Naa' dum min, koo?"

²⁰Yeesu nootii, wi'i, "Dum go'oto nder moodon, onon sappo e dido be cubumi, nyamdaydo e am le'al go'o.

²¹Bii Neddo maayay no dum windiraa dow maako, ammaa kokkitiraydomo wonii! Dum buranaymo daa o danyaaka."

Kirtaari Joomiraawo

(Maatiyu 26.26-30; Luka 22.14-20; 1 Korintiyanko'en 11.23-25)

²²E be nder nyaamuki nyamndu, sey Yeesu hucci buroodi yetti Allah, o sendidum, o hokki tokkubemo, o wi'i, "Njabeedum. Du'um dum bandu am."

²³Donmaa o hucci jardugel ndiyam inabojam, o yetti Allah, o hokkibedam, be fuu be njaridam.

²⁴Nden o wi'ibe, "Da'am kanjam woni yiyyam am tabbitinaydam alkawal Allah ndufeteedam ngam yimbe dudbe.

²⁵E mi wi'a'on goonga, mi fudditataa mi yara ndiyam inabooje naa nyalnde nde njaraymi ngoddam kesam nder Laamu Allah."

²⁶Sey be ngimi gimol mantuki Allah, nden be ndilli Hocceere Nde Ledde Jaytun.

Yeesu Wi'ii Biiturus Wi'ay Andaamo

(Maatiyu 26.31-35; Luka 22.31-34; Yahaya 13.36-38)

²⁷Yeesu wi'i tokkubemo, "On fuu on ndoggay alonyam, ngam nder aayaare Allah wi'ii, 'Mi waray gaynaako, nden baali din cankitoto.'

²⁸Ammaa gada mi ummake daga mayde, mi artay'on yaaki Galiili."

²⁹Sey Biiturus wi'imo, "Koo be fuu be aliima, min mi alataama."

³⁰Yeesu wi'imo, "E mi wi'umaa goonga, hande, nder jemmaare nde'e, ko njakardi hana nder didi, a wi'ay a andaayam nder tati."

³¹Ammaa Biiturus jabaayi, o wi'i, "Koo dum wardayyam e maada, mi wi'ataa mi andaama." Horiiibe ben maa mbi'i non.

Yeesu Wadii Do'aare to Geesamani

(Maatiyu 26.36-46; Luka 22.39-46)

³²Sey be njahi wigeere bi'eteende Geesamani, Yeesu wi'i tokkubemo, "Njodee do'o, mi yaha mi wada do'aare."

³³Sey o hucci Biiturus, e Yaakubu, e Yahaya. Bernde maako boo teddi, o fuddi wannuki naa' sedda.

³⁴O wi'ibe, "Bernde am wannii naa' sedda haa bo mi maayay. Njodee do'o on ndeena."

³⁵Nde o yahi yeeso sedda, sey o yani e leydi e mo hippii, o wadi do'aare, o wi'i to dum gadotoodum dum hoccanamo carel torra wonka yeeso maako.

³⁶O wi'i, "Yaa Nyaako am Mo Dow, koo dum gadotoodum to maada. Taa jabii, ittanam jardugel torra ka'a. Fuu e non naa' ko ngidumi wadetee, ammaa ko ngiddaa wadee."

³⁷Gada don o so"ii to ben don tokkubemo tato, o tawi e be daanii, sey o wi'i Biiturus, "Biiturus, a daanii? A waawataa joodaaki a daanaaki koo carel sedda?

³⁸Njodee, to' on daano, ngadee do'aare to dum foondii'on to' ngadon hakke. Bernde e yidi waduki ko haani, ammaa bandu tampii."

³⁹O fudditi o dilli, o wadi do'aare, o wi'i ko o wi'unoo.

⁴⁰O fudditi o so"oyii to mabbe, o tawi e be daanii, ngam e be nana deyngol teddungol. Be ndulli ko be mbi'atamo.

⁴¹O fudditi o so"ii to mabbe tatabum, o wi'ibe, "Haa jooni on daanii, on ciwtoo? Dum heyii non! Carel warii. Dum hokkitirii Bii Neddo nder juude gadoobe hakke.

⁴²Ummee ndillen! Raa on don kokkitiraydoyam e wara."

Dum Nangii Yeesu

(Maatiyu 26.47-56; Luka 22.47-53; Yahaya 18.3-12)

⁴³Yeesu e meta, sey Yahuuda, go'oto nder tokkubemo sappo e dido yottii. O wardoyi e yimbe dudbe e be njogii kaafaaje e cabbi. Mawbe ardiibe diina, e moodibbe Attawra, e mawbe yimbe lilo yibe.

⁴⁴Too, nden maa kokkitiraydo on yaadake wi'iibe no hollirtabe Yeesu, o wi'i, "Neddo mo kownaymi hownuki higaaku dum kanko. Nangeemo, ngadon taadiibe njogoomo boddum ndillida e maako."

⁴⁵Nde Yahuuda yottii to be ngori, don e don o baddii Yeesu, o wi'imo, "Moodibbo!" nden o hownimo hownuki higaaku.

⁴⁶Sey yimbe ben nangi Yeesu be njogiimo boddum.

⁴⁷Ammaa go'oto nder tokkube Yeesu dariido don solti kaafahi muudum fe"i maccudo Mawdo Mawbe Ardiibe Diina ittanimo nowru.

⁴⁸Sey Yeesu wi'ibe, "On ngardoyi e kaafaaje e cabbi ngam nangoyyam bo gujjo calordo?

⁴⁹Koo ndeye e mi wondi e moodon, e mi ekkitina nder Wuro Ceniingo, on nangaayiyam. Ammaa doole ko aayaaje mbi'i heewa."

⁵⁰Sey tokkubemo fuu alimo ndoggi.

⁵¹Goddo kayeejo boo e tokkiri Yeesu ton gada, o bornaaki goddum, wudere nde ceede tan o waanii. Be nangimo,

⁵²sey o alanibe wudere nden, o doggi o bornaaki.

Yeesu Yeeso Laamu

(Maatiyu 26.57-68; Luka 22.54,55,63-71; Yahaya 18.13,14,19-24)

⁵³Be njaari Yeesu to Mawdo Mawbe Ardiibe Diina. Fuu mawbe ardiibe diina, e mawbe yimbe, e moodibbe Attawra kawritii don.

⁵⁴Biiturus boo tokkrimo gada daga to woddi haa yaaki caka wuro Mawdo Mawbe Ardiibe Diina. O joododii e taadiibe Wuro Ceniingo, e mo irfoo haade hiite.

⁵⁵Mawbe ardiibe diina e fuu Kawtal Mawbe e be dabbita ceyda ko be nangirta Yeesu, ngam be keba be mbaramo, ammaa be kebaayi goddum.

⁵⁶Yimbe dudbe meti haalaaji fewre dow maako, ammaa ko be mbi'i wardaayi go'o.

⁵⁷Sey wobbe ummii be mbi'i haalaaji fewre d'i dow maako, be mbi'i,

⁵⁸“Min nanii o wi'ii o sankitay ngo'o Wuro Ceniingo ngo yimbe mahi, nden nder balde tati o maha wongo naa' e juude yimbe.”

⁵⁹Ammaa fuu e non ko be mbi'i wardaayi go'o.

⁶⁰Sey Mawdo Mawbe Ardiibe Diina ummii darii yeeso mabbe yami Yeesu, o wi'i, “A walaa ko mbi'ataa? Ko be mbi'i dow maada düm goonga?”

⁶¹Ammaa Yeesu de"iti nootanaakimo. Mawdo Mawbe Ardiibe Diina on fudditi yami Yeesu, wi'i, “Too, an woni Almasiihu, Biddo Joomu Mangu?”

⁶²Yeesu nootii, wi'i, “Ee, düm min. On ngi'ay Bii Neddo e joodii to jungo nyaamo ngo Joomu Bawde, e mo waroya nder duule.”

⁶³Sey Mawdo Mawbe Ardiibe Diina on seeki kolte muudum wi'i, “Dume ceyda dabbiteten kadin?

⁶⁴On nanii ni haala kalluka ka o meti dow Allah. Ko woni cubol moodon?” Sey yimbe fuu mbi'i e haani o waree.

⁶⁵Wobbe puusdi tuttakimo joode, be kabbanimo gite, be piyimo, e be mbi'amo, “Wadu annabaaku! Moye fiyimaa?” Sey taadiibe Wuro Ceniingo koccimo piyimo.

Biiturus Wi'ii Andaa Yeesu

(Maatiyu 26.69-75; Luka 22.56-62; Yahaya 18.15-18,25-27)

⁶⁶Biiturus e caka wuro ngon, sey go'oto nder horbe Mawdo Mawbe Ardiibe Diina wari wigeere nden.

⁶⁷Nde o yi'i Biiturus e irfoo, o sutiimo, o wi'imo, “An maa, a wondi e Yeesu on don yiwoydo gariiri Njarat.”

⁶⁸Ammaa Biiturus yeddi wi'i, “Min mi andaa, mi faamaayi ko mbi'ataa.” Biiturus wurtii yahi njayri dammugal yaasi, sey njakardi hani.

⁶⁹Kordo on yi'i Biiturus ton, o fudditi o wi'i dariibe don kambe maa, “O'o neddo o go'oto mabbe!”

⁷⁰Ammaa Biiturus fudditi yeddi. Gada don sedda, dariibe haade don mbi'i Biiturus, “Seko walaa an maa a go'oto nder tokkubemo, ngam a Galilankeejo.”

⁷¹Biiturus fuddi laanuki hoore muudum hunii wi'i, “Mi andaa neddo o'o mo mbi'oton.”

⁷²Don e don njakardi hani didabum. Sey Biiturus siftori ko Yeesu wi'unoomo wi'uki, “Ko njakardi hana nde didi, a wi'ay a andaayam nde tati.” Nden Biiturus fuddi bojji.

Markus 15

Yeesu Yeeso Bilaatus

(Maatiyu 27.1,2,11-14; Luka 23.1-5; Yahaya 18.28-38)

¹Ilaa subaka mawbe ardiibe diina, e mawbe yimbe, e moodibbe Attawra, e fuu Kawtal Mawbe be meddi dow ko be ngadata. Sey be kabbi Yeesu be ndillidi e maako, be tambinimo Bilaatus gomnaajo.

²Bilaatus yamimo, wi'i, "An woni laamiido Yahuudanko'en?" Yeesu nootii, wi'imo, "Ee, a wi'iika."

³Mawbe ardiibe diina ngulloriimo fii duddum.

⁴Sey Bilaatus fudditi yamimo, wi'i, "Walaa ko mbi'ataa? Raa be ngullorakema fii duddum."

⁵Ammaa Yeesu beydaayi nootaaki, haa dum haydini Bilaatus.

Dum Tayanii Yeesu Kiita Mayde

(Maatiyu 27.15-26; Luka 23.13-25; Yahaya 18.39—19.16)

⁶Too, e carel Humto Sakkinki Bilaatus woowii yoofankibe curaado go'oto mo be torii.

⁷E woodi goddo bi'eteedo Barabbas curaado, kanko e wobbe curaabe ngam be kabdii e laamu, be ngadii warhoore nder hawre nden.

⁸Sey yimbe dudbe ngari be torii Bilaatus wadanabe ko o woowi wadankibe.

⁹Bilaatus yamibe wi'i, "On ngidii mi yoofana'on Laamiido Yahuudanko'en?"

¹⁰Ngam Bilaatus faamii lawliiru wadi mawbe ardiibe diina ngadi Yeesu nder jungo maako.

¹¹Ammaa mawbe ardiibe diina ben ngadi yimbe mbi'a Bilaatus o yoofanabe Barabbas naa' Yeesu.

¹²Sey Bilaatus yamibe, wi'i, "Too, ko ngiddon mi wadana neddo o'o mo noddirton Laamiido Yahuudanko'en?"

¹³Be fuu be mbi'i sembee, "Warumo dow gaafaangal!"

¹⁴Bilaatus yamibe, wi'i, "Ngam dume? Dume ko halli o wadi?" Ammaa be beydi wi'uki sembee, "Warumo dow gaafaangal!"

¹⁵Nde Bilaatus e yidi wada ko hawrutube ben ngidi, o yoofanibe Barabbas. O wadi dum fiyi Yeesu looci, nden o tambinimo sooji'en Rooma ngam be mbaroyamo dow gaafaangal.

Sooji'en Njukkitii Yeesu

(Maatiyu 27.27-31; Yahaya 19.2,3)

¹⁶Sooji'en ben ardini Yeesu yaaki laamorde gomnaajo bi'eteende "Firetooriyum." Be noddi fuu sooji'en koriibe be kawritibe.

¹⁷Be bornimo iri togoore laamiibe, nden be mbaali giifol gi'e, be taaranimongol to hoore.

¹⁸Sey be puddi hownukimo, e be mbi'a, "Allah reene, laamiido Yahuudanko'en!"

¹⁹Be ngadi ka piirukimo sawru to hoore. E be tuttanamo joode. Be ndicci yeeso maako bo be kokkaymo mangu.

²⁰Gada be njukkitiimo, be bortimo togoore laamiibe nde be bornunoomo, nden be bornimo kolte maako. Sey be mburtinimo be ardinimo ngam be mbaroyamo dow gaafaangal.

Yeesu Waraama Dow Gaafaangal

(Maatiyu 27.32-44; Luka 23.26-43; Yahaya 19.17-27)

²¹Goddo neddo Saayirankeejo e yabboo bi'eteedo Siiman, nyaako Alijanda e Ruufus. O yiwoydo nder ladde e mo nattoya gariiri ndin. Sey be ngadimo e sembe o hocca gaafaangal Yeesu.

²²Be njaari Yeesu wonde wigeere bi'eteende Golgota, waato "Wigeere Yiyal Hoore."

²³Nden be kokkimo ndiyam inabojam jillindiraadam e mur ngam o yara, ammaa o yaraayidam.

²⁴Sey, be piyanimo kuusaaje dow gaafaangal. Nden be cendi kolte maako hakkunde mabbe, be ngadi caaca ngam be ngi'a ko koo moye hebata.

²⁵Carel ngel be piyanimo kuusaaje dow gaafaangal dum njamndi joweenayi subaka.

²⁶Dow hoore gaafaangal ngal dum takki allowal. Dum windi dow maagal ko dum wulloriimo wi'uki, "Laamiido Yahuudanko'en."

²⁷⁻²⁸Kadin be piyani wuybe dido kuusaaje dow gaafaale haade Yeesu, go'oto e jungo maako nyaamo, go'oto e jungo maako nano.

²⁹Yimbe yabbotoobe e kuda Yeesu e be ngiila ko'e, e be mbi'a, "Too! An giddo pusuki Wuro Ceniingo mahitodaango nder balde tati,

³⁰jippoya daga dow gaafaangal kisnaa hoore maada!"

³¹Non maa mawbe ardiibe diina e moodibbe Attawra be njukkitimo hakkunde mabbe, e be mbi'a, "O hisnii wobbe, ammaa o waawaayi hisnuki hoore maako.

³²Al o'o bi'oo wo kanko woni Almasiihu, Laamiido Israa'iila, o jippoyoo jooni daga dow gaafaangal ngi'en kooloodenmo." Ben don wuybe be dum piyani kuusaaje dow gaafaale maa kudimo.

Mayde Yeesu

(Maatiyu 27.45-56; Luka 23.44-49; Yahaya 19.28-30)

³³Caka nyalawma, sey nyiwre mabbi leydi fuu haa yaaki njamndi tati ndi alaasara.

³⁴E njamndi tati ndin, sey Yeesu wi'i e sembe, "Eloy, Eloy, lama sabattani?" waato, "Yaa Allah am, Yaa Allah am, ngam dume cendirdaa e am?"

³⁵Nde wobbe dariibe to wigeere nden nani non, be mbi'i, "Nanee, e mo noddha Annabi Iliya."

³⁶Sey go'oto mabbe doggi sofni soosowa nder ndiyam inabojam lammudam, o diisinga to sawru, o hokki Yeesu yara. O wi'i, "Alee ngi'en koo Iliya waray jippinamo."

³⁷Sey Yeesu wulli sembee, nden maayi.

³⁸Sey wudere cendunde Suudu Joomiraawo seeki didi daga dow yaaki ley.

³⁹Mawdo sooji'en dariido don e raara Yeesu. Nde o yi'i no Yeesu foftiri foofaango cakitiingo, maayi, o wi'i, "Goonga, neddo o'o o Biddo Allah!"

⁴⁰E woodi wobbe rewbe e be ndaara daga to woddi. Nder mabbe e woodi Maryama yiwoydo Magadala, e Maryama maduujo Yaakubu pamaro, e Yusufu, e Saloomi.

⁴¹Be'e rewbe kambe tokkaynoo Yeesu, e be mballamo ko o wonnoo leydi Galiili. E woodi rewbe dudbe feere gardoybe Urucaliima e maako e be don dum kambe maa.

Uwuki Yeesu

(Maatiyu 27.57-61; Luka 23.50-56; Yahaya 19.38-42)

⁴²Dum alaasara Nyalnde Siryaaki, waato to finii dum Nyalnde Siwtaare.

⁴³Ngam maajum Yusufu yiwoydo gariiri Armaatiya, o wadi sembe bernde, o yahi to Bilaatus, o toriimo o hokkamo bandu Yeesu. Yusufu o neddo mo dum hokkata mangu nder Kawtal Mawbe, kanko maa o haabii yi'uki garol Laamu Allah.

⁴⁴Bilaatus haydini nde nani Yeesu yaadake maayii. O noddi mawdo sooji'en, o yamimo koo dum non.

⁴⁵Nde o nani to honduko mawdo sooji'en on Yeesu yaadake maayi, sey o jabi Yusufu hocca bandu ndun.

⁴⁶Sey Yusufu soodoyi wudere nde ceede, o wadi dum jippini bandu Yeesu, o taarindu e wudere nden, o fukkinoyindu nder yenaande gasaande nder hayre. O talliti kaaya manga o mabbi dammugal yenaande nden.

⁴⁷Maryaama yiwoydo Magadala e Maryaama maduujo Yusufu be ngi'i to dum fukkini bandu Yeesu.

Markus 16

Ummaaki Yeesu Daga Mayde

(Maatiyu 28.1-8; Luka 24.1-12; Yahaya 20.1-10)

¹Nde Nyalnde Siwtaare yabbii, Maryaama yiwoydo Magadala, e Maryaama maduujo Yaakubu, e Saloomi be coodi nebbam uroojam mbeldam ngam be njaha be moytana bandu Yeesu.

²Nyalnde Alal subaka gada naange fudii, e be dow laawol yaaki to yenaande nden,

³e be mbi'a hakkunde mabbe, "Moye tallitanta'en kaaya manga nga dum mabbiri dammugal yenaande nden?"

⁴Ammaa nde be ndaari be ngi'i dum yaadake dum tallitii kaaya ngan.

⁵Nde be natti yenaande nden, be ngi'i goddo kayeejo e joodii wuttudu nyaamo. E mo bornii kolte daneeje tar, sey be kultori.

⁶Kayeejo on wi'ibe, "To' on kulu. On dabbita Yeesu Najaranteejo baraado dow gaafaangal. Dum umminiimo daga mayde! O walaa do'o. Raa to dum fukkinnoomo.

⁷Ammaa njahee mbi'on tokkubemo, haa e Biiturus, o artay'on yaaki leydi Galiili. Ton ngi'otonmo non no o wi'unoo'on."

⁸Kulol nangibe e be ndiwna be mburtii daga nder yenaande nden be ndoggi. Be mbi'aayi goddo koo dume ngam e be kula.

Yeesu Wanganii Maryaama Yiwoydo Magadala

(Maatiyu 28.9,10; Yahaya 20.11-18)

⁹[Subaka Nyalnde Alal Yeesu ummii daga mayde. Gada o ummake o arti wanganki Maryaama yiwoydo Magadala mo o wurtinani ginni joweedidi.

¹⁰Sey Maryaama on yahi wi'ika ben don gondunoobe e maako, o tawibe nder wannaare e be mboya.

¹¹Ammaa nde be nani Yeesu e woodi yonki, donmaa Maryaama on yi'iimo, be njabaayika.

Yeesu Wanganii Tokkubemo Dido

(Luka 24.13-35)

¹²Gada maajum wobbe tokkubemo dido e be dow laawol nder ladde yaaki wongel gariyel, sey Yeesu wanganibe nder nandi feere.

¹³Sey be co"ii be mbi'ika horiibe, ammaa be njabaayi ko be mbi'i kambe maa.

Kuugal Ngal Yeesu Hokki Tokkubemo

(Maatiyu 28.16-20; Luka 24.36-49; Yahaya 20.19-23; Kuude Lilaabe 1.6-8)

¹⁴Daga gada Yeesu wangani tokkubemo sappo e go'o e carel ngel e be nyaama nyamndu. Sey o habaniibe ngam ciya hoolaare mabbe e berde caatude de be ngoodi, ngam be njabaayi ko giibemo gada o ummake mbi'ibe.

¹⁵Nden o wi'ibe, "Njahee koo toye nder duuniyaaru nga'ajinanon koo moye Habaru Beldum.

¹⁶Koo moye kooliidoyam wadanaa baptisma o hisay, ammaa fuu mo hoolaakiyam dum tay'anaymo kiita.

¹⁷Fuu kooliibeyam be ngaday kuude kollayde e be ngoodi bawde Allah. Nder inde am be mburtinay ginni, be ngaday do'aare nder demde de be andaa.

¹⁸Be nangay boole e juude mabbe, nden to be njarii tooke, de ngadantaabe goddum. Be boo njowanay nyawbe juude, nyawbe ben njamdit."

Yeesu Hoccaama Dow

(Luka 24.50-53; Kuude Lilaabe 1.9-11)

¹⁹Gada Yeesu Joomiraawo metaniibe, o hoccaa yaaki dow, o joodii jungo nyaamo ngo Allah.

²⁰Sey tokkubemo ben ndilli be nga'ajinoyi Habaru Beldum koo toye. Joomiraawo wallibe, o hokkibe bawde waduki kuude kaydiniide ngam tabbitinki ko be mbi'ata to maako dum yiwoyi.]

Luka

Luka 1

Habaru Yeesu Dum Luka Windi

¹Yaa Tiyoofilus mawđo, Yimbe dudbe fuddii winduki habaru dow ko Yeesu wadi nder amin.

²Be mbindi habaru dum nandēn daga kondude giibe ko wadi e gite mabbe, andinoobe Wolde Allah.

³Ngam non, min maa dum woodaniiyam mi dabbita koo dume e seese-seese daga fudduki maajum, mi windanmaa koo dume no woni,

⁴ngam andaa goonga dow koo dume ko dum ekkitinmaa.

Dum Andinii Danyngol Yahaya Gadoowo Baptisma

⁵Nder carel ngel Hirudus laamiido leydi Yahuudiya laamotoo, e woodi ardiido diina bi'eteedo Jakaariya, e mo nder ardiibe diina daga lenyol Abija. Debbo maako Alisabatu yiwoyii daga lenyol Haruuna, waato ardiibe diina.

⁶Be fuu dido be njoodake jonde woodunde yeeso Allah, e be ngada koo dume ko Joomiraawo wi'i yimbe ngada.

⁷Ammaa be ngalaa bibbe, ngam Alisabatu o danyataa, kadimaa be fuu dido be nawyii.

⁸Wonde nyalnde Jakaariya e huwa yeeso Allah nder Wuro Ceniingo e be o huudata.

⁹Dum subiimo, no ardiibe diina mboowi waduki, ngam o natta nder Suudu Joomiraawo o wula urde welnde ngam Joomiraawo.

¹⁰Nde carel wuluki urde welnde wadi, mobgal fuu e dari yaasi e be ngada do'aare.

¹¹Sey malaa'ikaajo Joomiraawo wangí to maako e darii wuttudu nyaamo to dum wulata urde welnde.

¹²Nde Jakaariya yi'imo, bernde muudum tayí, kulol nangimo.

¹³Ammaa malaa'ikaajo on wi'imo, "Taa' hulu Jakaariya, Joomiraawo nanii do'aare maada. Debbo maada Alisabatu danyante biddo gorko, nden a hokkaymo inde Yahaya.

¹⁴Biddo on wadete nanaa beldum dūddum, dudbe maa nanay beldum ngam danyeki maako,

¹⁵ngam o wartay mawdo yeeso Joomiraawo. O yarataa ndiyam inabojam koo njaru gaylitayngu hoore, nden o heeway Ruuhu Allah daga e mo nder reedu maduujo maako.

¹⁶O wartiray bibbe Israa'iila dufbe to Allah Joomiraawo mabbe.

¹⁷O artay Almasiihu warki nder bawde Ruuhu Allah de Annabi Iliya hebunoo, o siryootiray danyoobe e bibbe mabbe. O waylitay caliibe datal Joomiraawo to datal goodube goonga. O waday yimbe ciryoo ngam garol Joomiraawo.”

¹⁸Jakaariya yami malaa'ikaajo on wi'i, “Noye andiraymi ko mbiidaa dum goonga? Min, mi nawyii, debbo am boo duubi muudum duudii.”

¹⁹Malaa'ikaajo on wi'imo, “Min woni Jibiriilu darotoodo yeeso Allah, mi liroyaa to maada ngam mi hokkumaa Habaru Beldum du'um.

²⁰Ammaa jooni a waawataa metuki naa nyalnde nde fii du'um wadi, ngam a jabaayi haala am tabbitayka to carel maaka warii.”

²¹E carel ngel yimbe e kedii Jakaariya yaasi, be kaydinii ko wadi o neebiri non nder Suudu Joomiraawo.

²²Nde o wurtoyii, o waawaayi metankibe. Be faami o yi'i wahayu nder Suudu Joomiraawo. O wadi ka metirankibe juude, ammaa non o joodorii o metataa.

²³Nde o heenyi balde kuugal maako, o so"ii wuro maako.

²⁴Gada fii du'um wadii, debbo maako Alisabatu hebi reedu, wadi lebbi jowi o wurtaaki daga nder wuro. O wi'i,

²⁵“Joomiraawo wadaniiyam du'um. Nder balde de'e, o ittaniiyam semteende am hakkunde yimbe.”

Malaa'ikaajo Hokkii Habaru Danyngol Yeesu

²⁶Nder lewru joweego'oru gada Alisabatu hebii reedu, Allah lili malaa'ikaajo Jibiriilu to gariiri bi'eteendi Najarat ngondi nder leydi Galiili.

²⁷Malaa'ikaajo on yahi to surbaajo bi'eteedo Maryaama gadanaado alkawal teegal e bi'eteedo Yusufu, daga lenyol Dawda. Maryaama on andaa gorko.

²⁸Malaa'ikaajo on wi'imo, “E mi silminoo, barkidinaado Joomiraawo! Joomiraawo e wondi e maada!”

²⁹Haala kan wannii Maryaama ko duudi. O wi'i nder bernde maako, “Min, mi moye o'o mettirantayam nihi?”

³⁰Ammaa malaa'ikaajo on wi'imo, “Taa' hulu, Maryaama, Allah subii barkidinmaa.

³¹A hebay reedu, a danyay biddo gorko, nden a nodday inde maako Yeesu.

³²O wartay mawdo, dum noddymo Biddo Allah Joomu Mangu. Allah Joomiraawo hokkaymo joodorgal laamu maama maako Dawda.

³³O laamoto dow bibbe Israa'iila haa abadaa. Laamu maako re'ataa."

³⁴Maryaama wi'i malaa'ikaajo on, "Noye dum wadortoo? Mi andaa gorko sam."

³⁵Malaa'ikaajo on wi'imo, "Ruuhu Allah jippoyto dow maada, bawde Allah Joomu Mangu suddete bo dowdi. Ngam non, danyeteedo on dum noddiraymo 'Biddo Allah, Ceniido.'

³⁶Raa, Alisabatu bandiraawo maada hebii reedu nder nayewu muudum, o danyay biddo gorko. Kanko mo yimbe mbi'ata o danyataa, jooni e mo woodi reedu ndu lebbi joweego'o.

³⁷Ngam walaa ko salorta Allah."

³⁸Nden Maryaama wi'i, "Mi kordo Joomiraawo, dum wartanayam non no mbiidaa." Sey malaa'ikaajo on dilli alimo.

Maryaama Yahi to Alisabatu

³⁹Nder balde den, Maryaama ummii nder yawdaare yahi gariiri ngondi nder kocceeje leydi Yahuudiya.

⁴⁰O natti wuro Jakaariya, o howni Alisabatu.

⁴¹Carel ko Alisabatu nani kownol Maryaama, biddo gondo nder reedu maako diwi ngam beldum, Alisabatu boo hebbinaa Ruuhu Allah.

⁴²O noddi Maryaama e sembe, o wi'i, "A barkidinaado nder rewbe! Biddo mo caawudaa o barkidinaado.

⁴³Min, mi moye nde inna Almasiihu warata to am?

⁴⁴Nde nanumi kownol maada, biddo gondo nder reedu am diwii ngam beldum.

⁴⁵A barkidinaado ngam a jabii ko Joomiraawo wadanmaa alkawal dum heeway."

Gimol Maryaama

⁴⁶Nden Maryaama wi'i, "E mi manta Joomiraawo e bernde am fuu.

⁴⁷E mi nana beldum duddum nder bernde am ngam Allah, Kisnoowoyam,

⁴⁸ngam o yurminaniiyam, min, kordo maako, lestindo hoore. Daga jooni yimbe duuniyaaru fuu noddirayyam barkidinaado,

⁴⁹ngam Allah Baawudo wadaniiyam fii mawdum duddum, o ceniido.

⁵⁰Jurumdum maako joodoto dow kuloobemo haa abadaa.

⁵¹E mo wada fii mawdum e jungo maako sembingo, e mo sankita mawninfe ko'e mabbe e ko be mantortoo nder berde mabbe.

⁵²E mo itta laamiiibe dow laamu mabbe, ammaa e mo mawnina lesnube ko'e mabbe.

⁵³E mo harna nanoobe weelo e fii boddum, ammaa e mo ala riskube juude meere.

⁵⁴E mo walla yimbe Israa'iila maccube maako, o yejjitataa yurminanki

⁵⁵Ibraahim e lenyol muudum haa abadaa, no o wi'unoo maama'en meeden."

⁵⁶Maryaama joododake e Alisabatu ko wadi lebbi tati, nden o so"ii wuro maako.

Danyngol Yahaya Gadoowo Baptisma

⁵⁷Nde carel danyuki Alisabatu wadi, o danyi biddo gorko.

⁵⁸Be o heddi e bandiraabe maako be nanidi beldum e maako nde be nani Joomiraawo yurminanimo.

⁵⁹Nde bingel ngel wadi balde joweetati, be ngari naadukingel. Be ngidiino noddakingel inde nyaako maagel Jakaariya.

⁶⁰Ammaa maduujo maagel wi'i, "Naa' non, dum noddanangel Yahaya."

⁶¹Be mbi'imo, "Walaa goddo nder lenyol maada goodudo inde nden don."

⁶²Sey be metirani nyaako maagel juude, ngam be anda inde nde o yidi dum noddanangel.

⁶³Jakaariya hollibe e mo yidi allowal, o windi, "Inde maagel Yahaya." Be fuu fii dum hulniibe.

⁶⁴Don e don, honduko maako mabbitii, demngal maako yoofi, nden o fuddi metuki, e mo manta Allah.

⁶⁵Kulol nangi be o heddi fuu, koo moye wadi ka metuki dow fii dum fuu nder kocceeje leydi Yahuudiya.

⁶⁶Koo moye nando fii du'um nyumi dow maajum, e wi'a, "Dume bingel nge'el wartata to mawni?" Ngam jungo Joomiraawo e wondi e maagel.

Annabaaku Jakaariya

⁶⁷Jakaariya, nyaako bingel ngel, e heewi Ruuhu Allah, wadi annabaaku, o wi'i,

⁶⁸"En mantu Joomiraawo, Allah Israa'iila, ngam o waroyii o rimdinii yimbe maako.

⁶⁹Allah waddanii'en kisnoowo mawdo yiwoydo daga lenyol Dawda, maccudo maako.

⁷⁰No o wi'unoo nder konduude annabo'en maako cubaabe daga ko neebi,

⁷¹o hisnay'en daga ganyoobe meeden e kallanbe'en.

⁷²O wi'iino o yurminanay maama'en meeden, o yejjitataa alkawal maako ceniingal,

⁷³ngal o wadannoo maama meeden Ibraahim.

⁷⁴O wi'ii o hisnay'en daga juude ganyoobe meeden, ngam kuwanenmo kulol walaa,

⁷⁵njoodooden jonde ceniinde e Aadilaaku yeeso maako nder balde meeden fuu, ngaden koo dume ko o wi'i.

Annabaaku Jakaariya Dow Biiddu Muudum

⁷⁶"An bingel am, dum noddirte annabijjo Joomiraawo Joomu Mangu, a artay Almasiihu warki ngam mo"inanaamo laawol,

⁷⁷ngam andinaa yimbe maako dum hisnaybe laawol yaafaaki hakke mabbe.

⁷⁸Allah wadii fii du'um ngam o keewudo jurumdum. Ngam jurumdum maako, Almasiihu waroyay to meeden daga dow no naange wurtiroytoo,

⁷⁹ngam o yeeynanoo wonbe nder nyiwre e nder kulol mayde, dum tokkinay koyde meeden dow laawol jam."

⁸⁰Biiddu on mawni, faamu maako beydii. E mo joodii nder ladde haa carel ko dum andinimo to yimbe Israa'iila.

Luka 2

Danyngol Yeesu (Maatiyu 1.18-25)

¹Carel ko Yahaya Gadoowo Baptisma danyaa, Mawdo Laamiibe leyde Rooma bi'eteedo Kaysar Agustus wi'i wonbe nder laamu Rooma fuu dum winda inde mabbe.

²Kanki woni winduki arandehi ki dum wadi carel ko Kiriiniyus woni gomnaajo leydi Siiriya.

³Koo moye yahi to lenyol muudum yiwoyi ngam dum winda inde muudum.

⁴Sey Yusufu maa ummii daga gariiri Najarat nder leydi Galiili. O yahi gariiri to Dawda danyaa bi'eteendi Baytalaami ngondi nder leydi Yahuudiya, ngam kanko daga lenyol Dawda.

⁵O yahu ton ngam dum winda inde maako, kanko e Maryaama, mo dum wadanimo alkawal teegal. Maryaama on e woodi reedu.

⁶E be nder Baytalaami, sey carel danyngol maako wadi.

⁷Sey o danyi biddo gorko, afo maako, o saawimo nder wudere woodunde, o fukkinimo nder to dum wadanta marle nyamndu, ngam walaa njayri nder suudu hobbe.

Malaa'ika'en Wanganii Woynaabe

⁸E woodi woynaabe haade don e be mbaala yaasi, e be ndeena marle mabbe jemma.

⁹Sey malaa'ikaajo Joomiraawo wanganibe nder teddungal Joomiraawo, kulol nangibe.

¹⁰Ammaa malaa'ikaajo on wi'ibe, "To' on kulu! Mi waddanii'on habaru burdum welki ngam koo moye.

¹¹Hande nder gariiri Dawda dum danyanii'on kisnoowo, kanko woni Almasiihu, Joomiraawo.

¹²Raa no kebtirtonmo, on taway bingel e saawaa nder wudere, nden e ngel fukkinaa nder to dum wadanta marle nyamndu."

¹³Don e don sey wobbe malaa'ika'en dufbe wang'i haade malaa'ikaajo on, e be mawnina mangu Allah, e be mbi'a,

¹⁴"En mawnin Allah Mo Dow, jam joodoo nder duuniyaaru e dow yimbe be o nanata beldum mabbe."

¹⁵Nde malaa'ika'en ben co"ii dow, sey woynaabe ben ngadi ka medduki, e be mbi'a, "En njahu Baytalaami ngi'en fii du'um dum Joomiraawo wi'i'en."

¹⁶Sey be njawdii, be njahi, be tawi Maryama e Yusufu e bingel ngel e ngel fukkii nder to dum wadanta marle nyamndu.

¹⁷Nde be ngi'ingel, be ndilli, be mbi'i yimbe ko malaa'ikaajo wi'ibe dow maagel.

¹⁸Ko woynaabe ben mbi'i kaydinii koo moye nando.

¹⁹Ammaa Maryama boo e jogii ko nani fuu nder bernde muudum, o wadi ka nyumuki dow maajum.

²⁰Sey woynaabe ben co"ii, e be mawnina Allah, e be mantamo ngam koo dume ko be nani e ko be ngi'i, non no dum wi'iribe.

Yeesu Wadanaama Inde

²¹Nde bingel ngel wadi balde jowetati, dum naadimo dum hokkimo inde Yeesu, inde nde malaa'ikaajo hokkimo ko dum wada reedu maako.

Dum Yaarii Yeesu Wuro Ceniingo

²²Gada balde lootaaki mabbe heenyi no Annabi Muusa wi'i nder Attawra be ngada to be ndanyii, Yusufu e Maryaama njaari Yeesu Urucaliima yeeso Joomiraawo.

²³Non dum windiraa nder Attawra, "Koo moye gorko afo, Joomiraawo jeyimo."

²⁴Be cakkani Allah no dum windiraa nder Attawra, "pooli didi koo boo tattabarahoy didoy."

²⁵E carel ngel e woodi goddo neddo nder Urucaliima bi'eteedo Saaminu, aadilijo, kuloowo Allah. O haabii o yi'a garol Almasiihu ngam hisna yimbe Israa'iila. Ruuhu Allah e wondi e maako,

²⁶holliimo o maayataa naa o yi'ii Almasiihu Joomiraawo.

²⁷Ruuhu Allah yaarimo nder Wuro Ceniingo. Sey Maryaama e Yusufu ngaddoyi Yeesu nder wuro ngon ngam wadankimo ko Attawra wi'i.

²⁸Saaminu jabi bingel ngel nder juude muudum, nden manti Allah, wi'i,

²⁹"Yaa Joomiraawo, a hebbinii alkawal maada. Jooni alu maccudo maada dilla jam.

³⁰Ngam gite am ngi'ii kisnoowo mo lilooydaa,

³¹mo ciryanidaa lenyi fuu.

³²O wartay bo jayngol, o hollay lenyi duuniyaaru laawol maada, o waday yimbe maada Yahuudanko'en keba mangu."

³³Nyaako bingel ngel e maduujo maagel be kaydini e ko dum wi'i dow maagel.

³⁴Sey Saaminu barkidiniibe, nden o wi'i Maryaama, maduujo Yeesu, "Bingel nge'el wartay datal yanuki dudbe e ummaaki dudbe nder leydi Israa'iila. Ngel wartay anditirdum daga Allah dum yimbe dudbe nganyata.

³⁵Biddo o'o wanginay nyumooji yimbe cuudiidi. An maa, bernde maada naaway bono kaafahi tufinde."

³⁶Donmaa e woodi annabijjo debbo bi'eteedo Hannatu bii Faanuwel, yiwoydo daga lenyol Aaciru. Debbo on o nayeejo, o joododake e gorko maako duubi joweedidi, nden gorko on maayii.

³⁷Gada goriiko maayi, o joodii o te'aaka haa duubi maako ngadi 84. Koo ndeye e mo yaha Wuro Ceniingo e mo mawnina Allah, e mo suumoo, e mo wada do'aare jemma e nyalawma.

³⁸E carel ngel, o waroyi to mabbe, o yetti Allah, o yahi to kaabube yi'uki carel ko Allah rimdinta Urucaliima, o hokkibe habaru dow bingel ngel.

Danyoobe Yeesu Co"ake Najarat

³⁹Nde Yusufu e Maryama njottini koo dume ko Attawra wi'i dum wada, be co"ii gariiri mabbe Njarat nder leydi Galiili.

⁴⁰Yeesu mawni, sembidi, faamu heewimo, nden baska Allah e dow maako.

Yeesu Nder Wuro Ceniingo

⁴¹Koo dume ndungu danyoobe Yeesu e njaha Urucaliima ngam Humto Sakkinki.

⁴²Nde Yeesu wadi duubi sappo e didi, be njahi humto no be mboowi.

⁴³Gada humto ngon heenyi, danyoobe maako e dow datal hootuki wuro, Yeesu boo darii nder Urucaliima, ammaa danyoobe ben andaa o darake.

⁴⁴E be kammii e mo nder be be njaadata, be ngadi yaadu nyalnde go'o, nden be puudi dabbutukimo nder bandiraabe mabbe e higoobe mabbe.

⁴⁵Nde be dabbiti be kebtaayimo, be co"ii Urucaliima ngam dabbutukimo.

⁴⁶Nder nyalnde tatawre be tawimo nder Wuro Ceniingo, e mo joodii hakkunde moodibbe, e mo nanabe, nden e mo yamabe.

⁴⁷Nandomo fuu haydini e faamu maako e nootaaki maako.

⁴⁸Nde danyoobe maako ngi'imo, be kaydini. Maduujo maako wi'imo, "Biddo am, ko wadi ngadandaamin niini? Min e nyaako maada nde min dabbiti min ngi'aayima, min ngannii."

⁴⁹O wi'ibe, "Ko wadi dabbetotoyyam? On andaa e haani mi joodoo nder wuro Nyaako am?"

⁵⁰Ammaa be faamaayi ko o wi'ibe.

⁵¹Sey Yeesu so"odii e mabbe Njarat, e mo wada ko be mbi'imo fuu. Maduujo maako jogii fii du'um fuu nder bernde muudum.

⁵²Yeesu mawni, beydi faamu e hebuki yidde daga to Allah e to yimbe.

Luka 3

Haala Yahaya Gadoowo Baptisma

(Maatiyu 3.1-12; Markus 1.1-8; Yahaya 1.19-28)

¹Mawdo Laamiibe leyde Rooma bi'eteedo Kaysar Tibaariya e woodi duubi sappo e jowi dow laamu, e carel ngel Buntus Bilaatus woni gomnaajo leydi Yahuudiya. Hirudus boo e laamii leydi Galiili, mawniiko Filibus boo e laamii leydi Ituuriya e Tarakuniitas, nden Lisaaniyas e laamii leydi Abiiliya.

²Hanaana e Kayaafa boo ngoni Mawbe Ardiibe Diina. E carel ngel Wolde Allah warani Yahaya, biddo Jakaariya, nder ladde.

³Ngam non, Yahaya yahi bigeeje gonde haade Caangol Urdun fuu, e mo wa'ajina, e mo wi'a, "Tuubee, dum wadana'on baptisma, nden Allah yaafanto'on hakkeeji moodon."

⁴No dum windiraa nder deftere Annabi Icaaya dow Yahaya, "Goddo e nodda nder ladde e wi'a, 'Mo"inee datal Joomiraawo, portee laawol ngam garol maako.

⁵Pogooji fuu di kebbinteedi, kocceeje e yoole fuu de nameteede. Date guuriide de dartinteede, date bonniide de mo"inteede.

⁶Yimbe duuniyaaru fuu be ngi'ay kisndam Allah.' "

⁷Yimbe dudbe ngaroyi to Yahaya ngam o wadanabe baptisma. O wi'ibe, "Onon bibbe boole! Moye wi'i'on ndoggon bone garaydum?

⁸Ngaddee ko hollata on alii hakkeeji moodon. To' on mbi'u nder berde moodon, 'Minon, min bibbe Annabi Ibraahim.' Ngam e mi wi'a'on, Allah waaway umminanki Annabi Ibraahim bibbe daga nder kaaye de'e.

⁹Koo jooni fe"irde yeftaama ngam fe"a ledde daga dadsi maaje. Lekki fuu ki rimataa bikkoy mbodkoy, dum fe"ayki dum faddaki nder hiite."

¹⁰Yimbe mbi'imo, "Ko haani min ngada?"

¹¹Yahaya wi'ibe, "Goodudo toggoije didi fuu hokka mo walanaa go'o, nden goodudo nyamndu fuu hokkora mo walanaa."

¹²Jaboobe ceede leydi maa ngari ngam be ngadanee baptisma, be mbi'imo, "Moodibbo, ko haani min ngada?"

¹³O wi'ibe, "To' on njabu ko buri no dum wi'i'on njabon."

¹⁴Wobbe sooji'en yamimo mbi'i, "Minon maa, ko haani min ngada?" O wi'ibe, "To' on teetan yimbe ceede e sembe, to' on mbi'u yimbe ngadii ko be ngadaayi ngam njabanonbe ceede. Munyee dow ko dum yobata'on."

¹⁵Yimbe kaabii ngi'a Almasiihu. Koo moye nder mabbe e nyuma nder bernde muudum koo Yahaya woni Almasiihu.

¹⁶Yahaya wi'ibe, "E mi wadirana'on baptisma e ndiyam, ammaa burdoyam mangu e wara. Mi fotoayi fittuki lokkulli padde maako. O wadiranay'on baptisma e Ruuhu Allah e hiite.

¹⁷E mo jogii besirdum gawri maako ngam senduki gawri e nyaande. O hawritay gawri ndin, o wadandi nder resirde gawri maako, ammaa o wula nyaande nder hiite nge waatataa."

¹⁸Non Yahaya waggingi yimbe e boliiide dudde, o andiniibe Habaru Beldum.

¹⁹Nden o habani Hirudus laamiido leydi ngam te'i debbo mawniraawo muudum bi'eteedo Hiriudiya, kadimaa ngam kuude kallude fuu de o wadi.

20Sey o beydi waduki ko buri non, o wadi dum mabbi Yahaya nder suudu cural.

Yeesu Wadanaama Baptisma

(Maatiyu 3.13-17; Markus 1.9-11)

21Nde yimbe fuu ngadanaa baptism, Yeesu maa wadanaa baptism. E mo nder waduki do'aare, sey dammugal dow mabbitii.

22Ruuhu Allah jippoyii dow maako e bandu bo foondu. Hononde yiwoyi daga dow wi'i, "An woni Biddo am, mo ngidumi. E mi nana beldum maada."

Maama'en Yeesu

(Maatiyu 1.1-17)

23Ko Yeesu fuddi kuugal muudum, o badake duubi 30. Yimbe e nyuma Yeesu dum biddo Yusufu. Yusufu biddo Heeli,

24Heeli biddo Matat, Matat biddo Leewi, Leewi biddo Malki, Malki biddo Yanna, Yanna biddo Yusufu,

25Yusufu biddo Mataatiya, Mataatiya biddo Amos, Amos biddo Naahum, Naahum biddo Ajaliya, Ajaliya biddo Najaya,

26Najaya biddo Ma'ata, Ma'ata biddo Mataatiya, Mataatiya biddo Cimeeya, Cimeeya biddo Joosek, Joosek biddo Yahuuda,

27Yahuuda biddo Yowaanan, Yowaanan biddo Refaya, Refaya biddo Jaruubabel, Jaruubabel biddo Ceyaltiyal, Ceyaltiyal biddo Neeri,

28Neeri biddo Malki, Malki biddo Addi, Addi biddo Kosma, Kosma biddo Almadama, Almadama biddo Er,

29Er biddo Joocuwa, Joocuwa biddo Eliyeeja, Eliyeeja biddo Yorim, Yorim biddo Matat, Matat biddo Leewi,

30Leewi biddo Saaminu, Saaminu biddo Yahuuda, Yahuuda biddo Yusufu, Yusufu biddo Yonana, Yonana biddo Eliyaakim,

31Eliyaakim biddo Malaya, Malaya biddo Maynana, Maynana biddo Mataata, Mataata biddo Naatan, Naatan biddo Dawda,

32Dawda biddo Jeesi, Jeesi biddo Obida, Obida biddo Bo'aaja, Bo'aaja biddo Salmon, Salmon biddo Naacon,

33Naacon biddo Amiinadab, Amiinadab biddo Aram, Aram biddo Heseruuna, Heseruuna biddo Feresa, Feresa biddo Yahuuda,

34Yahuuda biddo Yaakubu, Yaakubu biddo Iciyaaku, Iciyaaku biddo Ibraahim, Ibraahim biddo Teera, Teera biddo Naaho,

35Naaho biddo Serug, Serug biddo Reyu, Reyu biddo Feele, Feele biddo Eber, Eber biddo Ceela,

³⁶Ceela biddo Kenan, Kenan biddo Arfakacaadi, Arfakacaadi biddo Cem, Cem biddo Nuhu, Nuhu biddo Lamek,

³⁷Lamek biddo Metusela, Metusela biddo Enok, Enok biddo Yared, Yared biddo Mahaalalel, Mahaalalel biddo Kenan,

³⁸Kenan biddo Enoc, Enoc biddo Ciitu, Ciitu biddo Aadamu, Aadamu mo Allah.

Luka 4

Ceydan Foondi Yeesu

(Maatiyu 4.1-11; Markus 1.12,13)

¹Yeesu yiwoyi daga Caangol Urdun e heewi Ruuhu Allah. Sey Ruuhu Allah yaarimo nder ladde.

²Ton o wadi balde ⁴⁰Ceydan e foondamo, o nyaamaayi godđum nder balde den. Nden gada maaje, weelo nangimo.

³Ceydan wi'imo, "To an woni 'Biddo Allah, wi'u nde'e hayre warta buroodi."

⁴Yeesu nootii wi'imo, "Aayaare wi'ii, 'Naa' e nyamndu tan nedđo marortoo.' "

⁵Sey Ceydan yaarimo wonde wigeere townde, bo mayyuki hollimo leyde duuniyaaru fuu.

⁶Nden Ceydan wi'imo, "Mi hokkete laamu e mangu dow leyde de'e fuu, ngam dum hokkiyamde. Mi waaway hokkukide koo moye mo ngidumi.

⁷Ngam non, taa mawniniiyam, du'um fuu dum wartay dum maada."

⁸Yeesu wi'imo, "Aayaare wi'ii, 'Mawnin Allah Joomiraawo maada, kanko tan mawnintaa.' "

⁹Sey Ceydan yaarimo Urucaliima, darnimo ton dow hoore Wuro Ceniingo, wi'imo, "To an woni 'Biddo Allah, diwu daga do'o,

¹⁰ngam aayaare wi'ii, 'Allah wi'ay malaa'ika'en muudum mballumaa bodđum.

¹¹Be tabbete nder juude mabbe, ngam to' nawnaa koyde maada dow hayre.'

¹²Yeesu wi'imo, "Aayaare wi'i, 'Taa' foondu Allah Joomiraawo maada.' "

¹³Nde Ceydan heenyi foonduki Yeesu fuu, sey o alimo yaaki wongel carel.

Yeesu Fuddi Kuugal Muudum Nder Galiili

(Maatiyu 4.12-17; Markus 1.14,15)

¹⁴Sey Yeesu so"ii leydi Galiili nder bawde Ruuhu Allah. Habaru maako sankitii nder leydi ndin.

¹⁵O fuddi ekkitinki nder cuudi do'aare mabbe, koo moye mantimo.

Dum Wanyii Yeesu Nder Najarat

(Maatiyu 13.53-58; Markus 6.1-6)

¹⁶Yeesu yahi Najarat, gariiri to mawni. Nyalnde Siwtaare, o natti suudu do'aare no o woowi waduki. Sey o ummii o darii ngam o janga Deftere Ceniinde.

¹⁷Dum hokkimo deftere Annabi Icaaya, o mabbitinde, o jangi aayaaje bi'ude,

¹⁸“Ruuuhu Joomiraawo e dow am, ngam o subiiyam mi hokka be ngalanaa Habaru Beldum. O liliiyam mi wadda habaru yoofuki maccube, mi wumtina wumbe, mi wada dum ala torreteebe ndilla,

¹⁹Mi wa'ajinana duuniyaaru wiiki hitaande nde Joomiraawo hisnata yimbe muudum waroyi.”

²⁰Sey o mabbi deftere nden, o hokkitinde ballitoowo o joodii. Koo moye gondo nder suudu do'aare ndun sutiiimo.

²¹Sey Yeesu wi'ibe, “De'e aayaaje de nandon, hande de keewii.”

²²Koo moye e wi'a boddum dow maako. Boliiide bodde burtiide nder honduko maako haydiniibe. Be mbi'i, “Naa' o'o woni biddo Yusufu?”

²³O wi'ibe, “Walaa seko on mbi'ayyam haala ka'a, ‘Nyawndoovo, yamdin hoore maada! Ko min nani a wadii nder Kafarnahum, wadu dum do'o nder gariiri maada.’”

²⁴Kadimaa o wi'ibe, “Goonga, e mi wi'a'on, walaa annabijjo jabeteedo to gariiri muudum.

²⁵E mi wi'a'on goonga, e carel Annabi Iliya e woodi rewbe dudbe nder leydi Israa'iila be worbe mu'en maayi. E carel ngel, dum wadi duubi tati e lebbi joweego'o ndiyam tobaayi, nden dum wadi weelo kallungo nder leydi ndin fuu.

²⁶Ammaa Annabi Iliya liloyaaka to koo moye mabbe, sey to goddo debbo naa' Yahuudankeejo mo gorko muudum maayi, gondo gariiri Jarifat nder leydi Sidon.

²⁷Kadimaa e woodi goodube nyawu nyaamoojum laral dudbe nder Israa'iila e carel Annabi Iliica, ammaa walaa jamdinaado nder mabbe sey Na'amana eddo leydi Siiriya, naa' o Yahuudankeejo.”

²⁸Nde yimbe wonbe nder suudu do'aare ndun nani non, be fuu berde mabbe metti.

²⁹Be ummii, be ndiwimo daga nder gariiri, nden be njaarimo dow yolde to gariiri mabbe woni, ngam be tuuroyoomo ley,

³⁰ammaa o tokki hakkunde mabbe, o dilli.

Yeesu Wurtini Ginnol

(Markus 1.21-28)

31Sey Yeesu yahi gariiri Kafarnahum nder leydi Galiili, e mo ekkitinabe nder suudu do'aare Nyalnde Siwtaare.

32Be kaydini e ekkitinol maako, ngam boliide maako e woodi bawde.

33E woodi goodudo ginnol nder suudu do'aare ndun, o wulli sembee, o wi'i,

34“Wayyoo! Ko wannumaa e amin, Yeesu Najarankeejo? A waroyi ngam kalkaamin? E mi andi an a moye. An woni Ceniido Allah!”

35Yeesu habaningol wi'i, “De”utu! Wurta nder maako!” Sey ginnol ngol do”i neddo on yeeso mabbe, ngol wurtii ngol nawnaayimo.

36Be fuu be kaydini, be ngadi ka metuki hakkunde mabbe, e be mbi'a, “Iri deye boliide ngoni do'o? Ngam e mo metana ginni nder laamu e bawde, e di mburtoo.”

37Nden habaru Yeesu sankitii nder leydi ndin.

Yeesu Yamditini Yimbe Dudbe

(Maatiyu 8.14-17; Markus 1.29-34)

38Gada Yeesu alii suudu do'aare, dillii wuro Siiman. Esiraawo Biiturus debbo jonte kallude e torramo, be torii Yeesu yamditinamo.

39O wari to nyawdo on, o habani jonte den, sey de njoofimo. Don e don nyawdo on ummii, fuddi waddankibe nyamndu.

40Nde naange hiiri, yimbe ngaddani Yeesu goodube nyawuji feere-feere, o yowi juude maako dow koo moye nyawdo, o yamditinibe.

41Ginni maa mburtii nder yimbe dudbe, e di ngulla, e di mbi'a, “An, a Biddo Allah!” Ammaa o habanidi, o hadidi metuki, ngam e di andi kanko woni Almasiihu.

Yeesu Wa'ajini Nder Suudu Do'aare

(Markus 1.35-39)

42Nde weeti, Yeesu wurtii gariiri ndin yahi wonde wigeere nder ladde. Yimbe ngadi ka dabbutukimo. Nde be tawimo, be ngidaa o dilla o alabe.

43Ammaa o wi'ibe, “Doole mi wa'ajina Habaru Beldum dow Laamu Allah e godde gariije, ngam maajum dum liloyiyam.”

44Nden o wadi ka wa'ajinki nder cuudi do'aare leydi Yahuudiya.

Luka 5

Yeesu Noddii Tokkubemo Arande'en

(Maatiyu 4.18-22; Markus 1.16-20)

1Wonde nyalnde Yeesu e darii daande Mbeela Janisarat, yimbe e pilimo e nana Wolde Allah.

²O yi'i komijje dīdī e de ndesii daande ndiyam. Nangoobe liyfī mburtii nder maaje, e be labbina nangirdum liyfī mabbe.

³O natti komiwal Siiman, o torii Siiman dirdinangal sedda nder ndiyam. O joodii nder maagal, e mo ekkitina yimbe.

⁴Nde o heenyi ko o wi'ata, o wi'i Siiman, "Turta komiwal ngal yaaki ton to luggi, ngadaa nangirdum liyfī maada nder ndiyam ngam nanguki liyfī."

⁵Siiman Biiturus wi'i, "Moodibbo, min kuwii jemmaare fuu, min nangaayi godđum. Ammaa daga a wi'i non, mi waday nangirdum liyfī nder ndiyam."

⁶Nde be ngadi non, be nangi liyfī dūddī haa nangirdum dūm fuddī seekuki.

⁷Sey be noddiri higoobe mabbe juude, wonbe nder wongal komiwal, ngam be ngara be mballabe. Be ngari, be kebbini komijje den de fuu dīdī e liyfī naaki de fuddī mutuki nder ndiyam.

⁸Nde Siiman yi'i non, o dicci yeeso Yeesu, o wi'i, "Moodibbo, wodđitayam, mi neddo goodudo hakke!"

⁹Siiman wi'i non ngam kanko e gondube e maako be kaydinii e liyfī dūddī di be nangi.

¹⁰Yaakubu e Yahaya, bibbe Jabadi, higoobe kuugal Siiman, kambe maa be kaydinii. Yeesu wi'i Siiman, "Taa' hulu! Daga jooni a wadday yimbe to am."

¹¹Be mburtini komijje mabbe daga nder ndiyam, be ali koo dume, be tokki Yeesu.

Goodudo Nyawu Nyaamoowu Laral

(Maatiyu 8.1-4; Markus 1.40-45)

¹²Wonde nyalnde Yeesu e nder wondi gariiri, godđo waroyi goodudo nyawu nyaamoojum laral fuu bandu maako. Nde o yi'i Yeesu, o dicci, o torii Yeesu, o wi'i, "Moodibbo, taa jabii, a waaway njamđitinaayam."

¹³Sey Yeesu forti jungo muudum, meemimo, wi'i, "Mi jabii. Yamđutu!" Don e don o yamđiti, nyawu ngun alimo.

¹⁴Yeesu wi'imo, "Taa' wi'uka godđo. Ammaa yahu, kollaa hoore maada to ardiido diina, kokcaa cakkiri no Annabi Muusa wi'i ngam laabol maada. Wadu non ngam tabbitinanki yimbe a yamđitii."

¹⁵Ammaa koo nde Yeesu hadiimo wi'ukika, habaru dūm wodđinii, yimbe dūdbe ngari ngam nanuki ekkitinol maako e yamđitineeki daga nyawuuji mu'en.

¹⁶Ammaa no Yeesu woowi e yaha wigeere nder ladde wada do'aare.

Yeesu Yamđitini Jaraado

(Maatiyu 9.1-8; Markus 2.1-12)

¹⁷Wonde nyalnde Yeesu e nder ekkitinki, Faarisanko'en e moodibbe Attawra e njoodii don y'woybe ngarihoy fuu ngonkoy nder leyde Galiili e Yahuudiya e gariiri Urucaliima. Bawde Joomiraawo e wondi e maako, e mo yamditina nyawbe.

¹⁸Sey wobbe ngaddi goddo jaraado dow daago, be dabbiti datal ngal be nattinirtamo nder wuro ngon, be pukkinamo yeeso Yeesu.

¹⁹Ammaa be mbaawaayi nattinkimo ngam yimbe duudii, sey be yentinimo dow suudu ndun, be njulindu, be njippinimo daga dow mayru yaaki hakkunde yimbe yeeso Yeesu.

²⁰Nde Yeesu yi'i hoolaare mabbe, o wi'i jaraado on, "Higo, dum yaafanakema hakkeeji maada."

²¹Sey Faarisanko'en e moodibbe Attawra puusdi metitaaki hakkunde mabbe, e be mbi'a, "O'o dum moye pottidinoowo hoore muudum e Allah? Moye waawata yaafaaki hakke to naa' Allah?"

²²Yeesu faami nyumo mabbe, o wi'ibe, "Ngam dume nyumoton iri nyumooji di'i nder berde moodon?

²³Ko buri hoyki, dum wi'a, 'A yaafanaama hakke maada,' koo dum wi'a, 'Umma yaabu?'

²⁴Ammaa e mi yidi andon Bii Neddo e woodi laamu nder duuniyaaru yaafuu hakke." Sey o wi'i jaraado on, "E mi wi'imaa, umma, koccaa daago maada, kootaa wuro!"

²⁵Don e don o ummii yeeso mabbe, o hucci daago maako, o hooti wuro, e mo manta Allah.

²⁶Be fuu be kaydini, be mawnini Allah. Kulol nangibe, be mbi'i, "Hande en ngi'i ko hulnii!"

Yeesu Noddii Leewi

(Maatiyu 9.9-13; Markus 2.13-17)

²⁷Gada don, Yeesu wurtii yi'i jabooowo ceede leydi bi'eteedo Leewi, e mo joodii to dum jabata ceede leydi, Yeesu wi'imo, "Tokkam."

²⁸Leewi ummii, ali koo dume, tokkimo.

²⁹Sey Leewi yaari Yeesu wuro muudum defanimo nyamnduuji feere-feere. Jabooobe ceede leydi duubbe e wobbe yimbe e nyamda e mabbe.

³⁰Ammaa, Faarisanko'en e moodibbe Attawra mabbe ngadi ka metitaaki, e be mbi'a tokkube Yeesu, "Ngam dume nyamdoton e jabooibe ceede leydi e gadoobe hakke?"

³¹Yeesu wi'ibe, "Naa' yambe ngidi nyawndoowo, sey ni nyawbe.

³²Mi waroyaayi ngam nodduki nyumoobe be aadili'en, ammaa mi waroyi ngam nodduki andube be gadoobe hakke be tuuba."

Yamol Dow Suumaaki

(Maatiyu 9.14-17; Markus 2.18-22)

³³Be mbi'imo, "Koo ndeye tokkube Yahaya Gadoowo Baptisma e cuumoo e ngada do'aare, non maa tokkube Faarisanko'en ngadata, ammaa tokkubema e nyaama e njara."

³⁴Yeesu nootii wi'ibe, "On mbaaway kadon higoobe angoojo nyaamuki nyamndu carel ngel o wondi e mabbe? On mbaawataal!

³⁵Ammaa carel e wara ngel dum hoccata angoojo on daga nder mabbe, gada don be cuumoto."

³⁶O wi'ibe misaalu du'um, "Walaa ceekoovo lefel daga limcere heyre nyootangel to limcere kiinde. To o wadii non, o seekay limcere heyre nden, lefel kesel ngel boo yaadataa e limcere hiinde nden.

³⁷Non maa walaa gadaydo inabojam kesam nder faandu hiindu. To o wadii non, dam yuufay, dam pusa faandu ndun, dam rufa.

³⁸Ammaa, inabojam kesam haani wadee nder faandu heyrus.

³⁹Walaa boo jaroowo inabojam kiidam gada don dabbita kesam, ngam o wi'ay, 'Kiidam dam burii.'

Luka 6

Yamol Dow Nyalnde Siwtaare

(Maatiyu 12.1-8; Markus 2.23-28)

¹Wonde Nyalnde Siwtaare Yeesu e yaha nder ngesa alkamaari, sey tokkubemo ngadi ka boruki cammeeje mayri e molmade nder juude mabbe, e be nyaama.

²Ammaa wobbe Faarisanko'en mbi'ibe, "Ko wadi ngadoton ko Attawra hadi dum wada Nyalnde Siwtaare?"

³Yeesu wi'ibe, "On meedaayi janguki ko Dawda wadi nde nani weelo, kanko e gondube e maako?

⁴O natti Lukuru Seniidum, o cocci buroodi ceniidum, o nyaamidum. Attawra boo wi'ii ardiibe diina tan haani nyaamuki buroodi dum, ammaa Dawda nyaamidum haa maa o hokkori jaadoobe e maako."

⁵Sey Yeesu wi'ibe, "Bii Neddo woni Joomu Nyalnde Siwtaare."

Yeesu Yamditinii Mo Jungo Jaraango

(Maatiyu 12.9-14; Markus 3.1-6)

⁶Wonde Nyalnde Siwtaare o natti nder suudu do'aare, e mo ekkitina. Goddo mo jungo jaraango e nder mayru.

⁷Moodibbe Attawra e Faarisanko'en cutii Yeesu koo o yamditinay goddo nder Nyalnde Siwtaare, ngam be keba ko be ngulliroytoomo.

⁸Ammaa, Yeesu e andi ko woni nder berde mabbe, sey o wi'i neddo mo jungo jaraango on, "Woroy, ndarodaa caka mabbe." O ummii, o darii don.

⁹Sey Yeesu wi'ibe, "E mi yama'on, ko Attawra wi'i dum wada nder Nyalnde Siwtaare, wada ko woodi koo wada ko woodaa, hisna yonki koo halkaki?"

¹⁰Gada o raariibe be fuu, sey o wi'i neddo on, "Fortu jungo maada." O fortingo, sey ngo yamditit.

¹¹Ammaa berde mabbe metti naa' sedda, be meti hakkunde mabbe dow ko be ngadanta Yeesu.

Yeesu Subii Lilaabe Sappo e Dido

(Maatiyu 10.1-4; Markus 3.13-19)

¹²Nder balde den, Yeesu yahi dow hocceere ngam wada do'aare. O waali waduki do'aare.

¹³Nde weeti, o noddi tokkubemo, o subi sappo e dido, o hokkibe inde lilaabe.

¹⁴Kambe ngoni: Siiman mo o hokki inde Biiturus, e minyiraawo maako Andiraawus, e Yaakubu, e Yahaya, e Filibus, e Batiloomi,

¹⁵e Maatiyu, e Tooma, e Yaakubu bii Halfa, e Siiman bi'eteedo Jalooti,

¹⁶e Yahuuda bii Yaakubu, e Yahuuda Iskariyooti, gartudo kokkitirdo Yeesu.

Yeesu Ekkitinii Mobgal, Yamditinii Nyawbe

(Maatiyu 4.23-25)

¹⁷Sey Yeesu jippodii e mabbe o darii e njayri. Tokkubemo dudbe e don e yimbe dudbe yiwoybe daga leydi Yahuudiya fuu, e Urucalima, e leydi Taaya e Sidon haade mbeela.

¹⁸Be ngaroyi ngam nanukimo e yamdinneeki daga nyawuuji mabbe. Be ginni torrata njamdinnaa.

¹⁹Wonbe don fuu e baddoo ngam meema Yeesu, ngam bawde e mburtoo daga nder maako, e mo yamditina koo moye.

Barkidinki e Laanuki

(Maatiyu 5.1-12)

²⁰Yeesu raari tokkubemo, wi'i, "On barkidinaabe, onon be ngalanaa, ngam onon njeyi Laamu Allah.

²¹“On barkidinaabe, onon nanoobe weelo jooni, ngam on ngartay karneteebe. “On barkidinaabe, onon woyoobe jooni, ngam on ngartay jalaybe.

²²“On barkidinaabe to yimbe nganyii'on, ndiiwii'on, kudii'on, mbonnii inde moodon ngam Bii Neddo.

²³Nanee beldum nder nyalnde nden, ngamee ngam beldum, ngam barks moodon dum duddum e dow. Non maama'en mabbe ngadannoo annabo'en arande'en.

²⁴“On mbonii, onon riskube, ngam on kebii ko dabbitoton.

²⁵“On mbonii, onon karbe jooni, ngam on nanay weelo. “On mbonii, onon jalaybe jooni, ngam on nanataa beldum, on mboyay bojji nawdi.

²⁶“On mbonii to yimbe fuu manii'on, ngam non maama'en mabbe ngadannoo annabo'en fewre.

Ngidee Ganyoobe Moodon

(Maatiyu 5.38-48; 7.12)

²⁷Ammaa e mi wi'a'on onon nanoobe ko mbi'aymi: Ngidee ganyoobe moodon, ngadanee wanyube'on ko woodi,

²⁸mbarkidinee laanoobe'on, ngadanee torroobe'on do'aare.

²⁹To goddo fiyiima to wolo, waylitanmo wo'oto ngon maa. To goddo jabii cuddaari maada, taa' hadumo togoore maada.

³⁰Toriidoma goddum fuu, hokkumo. Teetandoma goddum, taa' wi'imo o hokkutumaa.

³¹Ngadanee wobbe ko ngiddon be ngadana'on.

³²To yidube'on tan ngiddon, dume barks keboton? Koo kallube maa e ngidi yidubebe.

³³To gadanoobe'on boddum tan ngadanton boddum, dume barks keboton? Ay, kallube maa e ngada non.

³⁴To be kammiidon njobay'on tan kokkoton nyamaande, dume barks keboton? Ay, kallube maa e kokka kallube nyamaande, e be kammoo hokkiteeki nyamaande mabbe.

³⁵Ammaa ngidee ganyoobe moodon, ngadaneebe boddum, kokkeebe nyamaande, to' on kammoo hokkiteeki. To on ngadii non, on kebay barks duddum, on ngartay bibbe Allah Joomu Mangu. Ngam Allah e yurminana be ngettataa e kallube.

³⁶Njurminanee yimbe non no Nyaako moodon Mo Dow yurmirta.

To' On Kiito Wobbe

(Maatiyu 7.1-5)

37“To' on kiito wobbe, on kiitataake. To' on metu kalluka dow goddo, dum metataa kalluka dow moodon. Njaafee, dum yaafanto'on.

38Kokkee, dum hokkay'on e poondirgel kewngel tiddaangel dimbaangel boddum, dum waylanay'on nder tummude moodon, ngam poondirgel ngel poondirdon, e maagel dum foondiranta'on.”

39Donmaa o hokkibe misaalu du'um, o wi'i, “On ngi'a bumdo waaway ardaaki bumdo? Be fuu dido naa' sey be njana nder ngayka?

40Ekkitotoodo burataa moodibbo muudum, ammaa koo moye ekkitinaado boddum wartay bo moodibbo muudum.

41“Ngam dume ndaarataa geenel gongel nder hitere bandiraawo maada, ammaa a wannaayi e legga wonga nder hitere maada?

42No wadata mbi'aa bandiraawo maada, ‘Bandiraawo, al mi ittanmaa geenel nder hitere maada,’ nden an e hoore maada a yi'aayi legga wonga nder hitere maada? An munaafukijjo, artu ittuki legga wonga nder hitere maada, nden ngi'aa boddum kebaa no ittiraa geenel gongel nder hitere bandiraawo maada.

Lekki e Andiree Bikkoy Maaki

(Maatiyu 7.16-20; 12.33-35)

43“Lekki bodki rimataa bikkoy koy mboodaa, non maa lekki ki woodaa rimataa bikkoy mbodkoy.

44Ngam koo kiye lekki e andiree bikkoy maaki. Dum tebbatataa ibbe to lekki kooraaje, non to gi'ehi dum tebbatataa bikkoy bummeeje.

45Neddo mo ngikku boddum e wurtina fii boddum daga nder ko woni nder bernde muudum. Non maa neddo kalludo e wurtina halleende daga nder bernde muudum, ngam honduko neddo e meta ko woni nder bernde muudum.”

Boliide Yeesu Almasiihu e Cembidi Bo Tafaare

(Maatiyu 7.24-27)

46O wi'ibe, “Ngam dume noddirtoyyam, ‘Moodibbo, Moodibbo,’ ammaa on ngadataa ko mbiimi'on?

47Neddo fuu gardo to am nani boliide am wadi ko mbiimi, mi hollay'on ko o nandi.

48E mo nandi e neddo mahoowo wuro gasudo leydi luggudum haa o hewti tafaare, o mahi wuro dow mayre. Caangol heewi falyi fiyi wuro ngon, ammaa ngo dimbaaki, ngam ngo mahaama dow tafaare.

⁴⁹Ammaa nando boliide am, nden wadaayi ko mbiimi e nandi e neddo mahudo wuro dow njaareendi. Nde caangol falyi flyingo, don e don ngo yani ngo fuu!"

Luka 7

Hoolaare Soojiijo Ardiido

(Maatiyu 8.5-13)

¹Nde Yeesu yottini fuu ko wi'ata yimbe, o dilli o natti gariiri Kafarnahum.

²Ton e woodi goddo mawdo sooji'en e mo woodi maccudo mo o yidi naa' sedda. Maccudo on yamdaa, o badake mayde.

³Nde mawdo sooji'en on nani habaru Yeesu, o lili wobbe mawbe Yahuudanko'en to maako ngam be toroomo o wara o yamditina maccudo maako.

⁴Nde be ngari to Yeesu, be toriimo ko duudi, be mbi'i, "E haani mballaa neddo o'o,

⁵ngam e mo yidi lenyol meeden, kanko mahi suudu do'aare meeden."

⁶Sey Yeesu yaadi e mabbe. Nde o badii wuro ngon, mawdo sooji'en on liloyi higoobe muudum mbi'amo, "Moodibbo, taa' torru hoore maada ngam mi fotoayi nattaa wuro am.

⁷Kanjum wadi ndaarumi hoore am mi fotoayi warki to maada, ammaa metutan, maccudo am yamditay.

⁸Ngam min e hoore am ley laamu wobbe sooji'en ngonmi, min maa, e mi laamoo sooji'en. To mi wi'ii o'o, 'Dillu!' o dillary. To mi wi'ii on ton, 'Woroy!' o waray. To mi wi'ii maccudo am, 'Wadu du'um!' o wadaydum."

⁹Nde Yeesu nani non, dum haydiniimo, o yeeyii yimbe dudbe tokkubemo, o wi'i, "E mi wi'a'on, koo nder Israa'iila mi hebaayi kooliidojam bernde go'o bo o'o!"

¹⁰Sey lilaabe ben co"ii wuro ngon, be tawi maccudo on yamditii.

Yeesu Umminii Maydo

¹¹Gada maajum sedda, Yeesu yahi wondi gariiri bi'eteendi Naayin, kanko e tokkubemo sappo e dido e yimbe dudbe.

¹²Nde o badii dammugal gariiri ndin, o hawri e wobbe e koccyi maydo be uwoyaymo, kanko tan maduujo maako woodi. Debbo on boo gorko muudum maayi, yimbe gariiri ndin dudbe e tokkimo.

¹³Nde Yeesu yi'imo, yurminani debbo on, wi'i, "Alu bojji."

¹⁴O baddii, o meemi koccirdum maydo on. Sey koccubemo ben ndarii. O wi'i, "Suka, e mi wi'umaa, umma."

¹⁵Maydo on ummii, joodii, fuddi metuki. Sey Yeesu hokkitimo maduujo maako.

¹⁶Kulol nangibe be fuu, be mantti Allah, be mbi'i, "Annabijjo mawdo wangii hakkunde meeden! Allah warii walluki yimbe muudum!"

¹⁷Habaru dum sankitii nder leydi Yahuudiya e leyde gonde haade fuu.

Lilaabe Yahaya Gadoowo Baptisma

(Maatiyu 11.2-19)

¹⁸Nde tokkube Yahaya Gadoowo Baptisma mbi'imo fii du'um fuu, o noddi dido nder mabbe.

¹⁹O lilibe to Yeesu be yamamo, be mbi'a, "An woni Almasiihu mo dum wi'i waray, koo min kedoo goddo?"

²⁰Nde be njahi to Yeesu, be mbi'imo, "Yahaya Gadoowo Baptisma liloyiimin to maada min yamumaa, 'An woni Almasiihu mo dum wi'i waray, koo min kedoo goddo?'"

²¹E carel ngel Yeesu yamditinii yimbe dudbe goodube nyawuuji, o wurtinii ginni, o wumtinii wumbe dudbe.

²²O wi'i lilaabe Yahaya, "Njahee, mbi'on Yahaya ko ngiidon e ko nanudon: wumbe e mbumta, jaraabe e njaaba, goodube nyawu nyaamoojum laral e njamditinee, pahube e nana, maybe e umminee, be ngalanaa e nga'ajinanee Habaru Beldum.

²³O barkidinaado neddo mo alaayi hoolaakiyam."

²⁴Gada be Yahaya liloyi ndillii, Yeesu fuddi metanki yimbe dow Yahaya, o wi'ibe, "Dume njaadon raaroyki nder ladde? Kudol ngol hendu dimbata ndaaroydon?

²⁵To naa' non, dume njaadon raaroyki? Neddo borniido limce bodde? Naa' non, ay bornotoobe limce bodde e nanoobe beldum fuu e laamorde be ngoni.

²⁶Too, dume njaadon raaroyki? Annabijjo? E mi wi'a'on goonga, o burii annabijjo.

²⁷Kanko woni mo Allah wi'i nder aayaare, 'Raddum, mi liloyay lilaado am o ardooyeeso maada, o mo"inanmaa laawol.'

²⁸E mi wi'a'on, nder be rewbe ndanyi fuu walaa burdo Yahaya Gadoowo Baptisma mangu. Fuu e non burdo famduki nder Laamu Allah buriimo mangu."

²⁹Nde yimbe fuu e jaboobe ceede leydi nani ko Yeesu wi'i, be njabi datal Allah woni goonga. Kambe ngoni be Yahaya wadannoo baptisma.

³⁰Ammaa Faarisanko'en e moodibbe Attawra nganyi ko Allah yidanibe. Be'e ngonnoo nganyube Yahaya wadanabe baptisma.

³¹Donmaa Yeesu wi'i, "Ko nandinaymi yimbe jaamanu du'um?

³²E be nandi e sukahoy njoodiikoy nder luumo e noddindira e mbi'a, 'Min nduudanii'on duudaandu, ammaa on ngamaayi. Min mboyi bo goddo maayi, ammaa on mboyaayi.'

³³Ngam Yahaya Gadoowo Baptisma warii nyaamataa nyamndu yarataa ndiyam inabojam, on mbi'ii, 'E mo woodi ginnol.'

³⁴Nden Bii Neddo warii e nyaama e yara, on mbi'ii, 'Raa o'o, o beelaado o jaroowo, higo jaboobe ceede leydi e gadoobe hakke.'

³⁵Fuu e non, tokkuge laawol Allah fuu e be kolla kangol woni goongawol."

Yeesu e Nder Wuro Siiman Faarisankeeojo

³⁶Go'oto nder Faarisanko'en wi'i Yeesu e yidi Yeesu yaha wuro muudum ngam be kirtoo. O yahi wuro ngon o joodii ngam o nyaama nyamndu.

³⁷E woodi kaaruwaajo e gariiri ndin, nde o nani Yeesu e hirto e wuro Faarisankeeojo on, o waddi jollojel hayre bongel ngel nebbam uroojam.

³⁸O darii gada Yeesu haade koyde maako, e mo woya, gondi maako fuddi sofnuki koyde Yeesu, o moytiride gaasa hoore maako o meemiride honduko maako o moytanide nebbam uroojam.

³⁹Nde Faarisankeeojo on yi'i non, o wi'i nder bernde maako, "Daa neddo o'o o annabijjo, daa o anday dum iri moye debbo meematamo, daa o anday o gadoowo hakke."

⁴⁰Yeesu wi'i Faarisankeeojo on, "Siiman, e woodi ko mbi'aymaami." O wi'imo, "Wi'uka moodibbo!"

⁴¹Yeesu wi'imo, "E woodi yimbe dido jabube nyamaande ceede to goddo kokkoowo nyamaande. Go'oto jabi ceede ajurfaari 500, go'oto on jabi ceede ajurfaari 50.

⁴²Walaa goodudo ceede nder mabbe de yobirtamo, ngam non o yaafaniibe nyamaande nden. E yiiki maada, moye nder mabbe burata yidukimo?"

⁴³Siiman wi'imo, "E mi kammoor mo o yaafanii ceede burde duuduki." Yeesu wi'imo, "A wi'ii goonga."

⁴⁴Sey o yeeyii debbo on o wi'i Siiman, "A yi'i debbo o'o? Mi nattii wuro maada, a hokkaayiyam ndiyam lootumi koyde am. Ammaa debbo o'o o sofnirii koyde am gondi maako o moytiriide gaasa hoore maako.

⁴⁵A hownaayiyam hownuki higaaku, ammaa daga nattoyki am debbo o'o howniyam boddum, o wadi ka lootuki koyde am.

⁴⁶A moytanaayi hoore am nebbam, ammaa kanko o moytanii koyde am nebbam uroojam.

⁴⁷Ngam non e mi wi'umaa, o holliiyam yidde mawnde ngam e mo andi o yaafanaama hakke dūdum. Ammaa jaafanaado sedda, yidde sedda hollata."

⁴⁸Sey Yeesu wi'i debbo on, "A yaafanaama hakkeeji maada."

⁴⁹Nyamdoobe e maako puddi metuki hakkunde mabbe, e mbi'a, "Dum moye woni o'o, haa hakke fuu e mo yaafo?"

⁵⁰Yeesu wi'i debbo on, "A hisii ngam a hoolakeyam, yahu jam."

Luka 8

Rewbe Balloobe Yeesu

¹Gada don, Yeesu yahi garije e ngarihoy pamaroy fuu, e wa'ajina Habaru Beldum dow Laamu Allah. Tokkubemo sappo e dido e ngondi e maako,

²e wobbe rewbe burtinanaabe ginni e jamditinaabe daga nyawuuji. Kambe ngoni Maryama yiwoydo Magadala, mo ginni joweedidi mburtii nder muudum,

³e Yowaana, debbo Kuuja, ardiido kuwoobe wuro Hirudus, e Sujaana, e wobbe rewbe dudbe, balloobebe daga nder jawdi mabbe.

Misaalu Dow Demoowo

(Maatiyu 13.1-9; Markus 4.1-9)

⁴Yimbe dudbe ngadi ka warki to Yeesu daga garije feere-feere. Nde yimbe dudbe kawriti, o hokkibe misaalu du'um, o wi'i,

⁵"Goddo demoowo yahi ngesa ngam saaka awdi. E mo nder saakuki awdi ndin, wondi yani dow datal, ndi yaabaa, colli cupidindi.

⁶Wondi boo yani nder kaaye, nde ndi fudi, ndi yoori ngam ndiyam heyaayindi.

⁷Wondi awdi boo yani nder gi'e, de mawnidi e mayri, de deddindi.

⁸Ammaa wondi awdi yani dow leydi mbondi, ndi mawni, ndi wadi cammeeje. Gabbel go'o fuu wadi ngabboy 100." Nde Yeesu heenyi hokkukibe misaalu du'um, o noddi e sembe, o wi'i, "Goodudo noppi nanuki fuu nana!"

Daliila Waduki Misaalu

(Maatiyu 13.10-17; Markus 4.10-12)

⁹Tokkubemo yamimo o famtinabe misaalu du'um.

¹⁰O wi'i, "Onon on kokkaama faamu sirru Laamu Allah, ammaa wobbe sey e misaalu du'um, ngam 'e be ndaara, ammaa be ngi'ataa; e be nana, ammaa be paamataa.' "

Yeesu Famtinii Misaalu Dow Demoowo

(Maatiyu 13.18-23; Markus 4.13-20)

11O wi'i, "Raa ma'ana misaalu dū'um: Awdi ndin woni Wolde Allah.

12Njanundi dow dātal woni nanube Wolde Allah, nden Ceydān wara hoccande daga nder berde mabbe, ngam to' be mbaawa jabukinde be kisa.

13Njanundi dow hayre woni yimbe jabube Wolde Allah nder beldum bernde, ammaa nde walaa dadi, nde joodaaki nder berde mabbe. Be njabunde ngam carel sedda, ammaa nde dum foondibe, be njoofinde.

14Awdi njanundi nder gi'e boo woni yimbe nanube Wolde nden, ammaa wannaare, e risku, e beldum duuniyaaru biddi berde mabbe, ngam non be mawnaayi nder dātal Allah.

15Ammaa awdi janundi dow leydi mbondi woni nanube Wolde Allah, be njogoonde bernde go'o, nder munyal be tokkande haa be ngada ko Allah yidī.

Misaalu Dow Fitilaaru

(Markus 4.21-25)

16"Walaa gadanaydo fitilaaru hiite hippa tummude dow mayru koo resandu ley leeso. Sey ni o resandu dow danki, ngam ndu yeeynanoo nattudo fuu.

17"Ngam walaa fii cuudiiidum dum suuritataake. Non boo walaa sirru dum anditataake.

18"Ngam non paamee boddum no nanirton. Ngam fuu goodudo faamu dow Laamu Allah dum beydanaymo. Ammaa mo walaa faamu dow Laamu Allah, haa ko o nyumata e mo woodi dum jabaydum."

Minyiraabe Yeesu e Maduujo Maako

(Maatiyu 12.46-50; Markus 3.31-35)

19Nden maduujo Yeesu e minyiraabe maako ngari to maako, ammaa be kebaayi yottaaki haade maako ngam yimbe dūudii.

20Goddo wi'imo, "Maduujo maada e minyiraabe maada e be ton ndarii yaasi, e be ngidi yiikima."

21Ammaa o nootii, o wi'i, "Nanoobe Wolde Allah, ngada ko nde wi'i, kambe ngoni maduujo am e minyiraabe am."

Yeesu Darnii Hendu Cembindu

(Maatiyu 8.23-27; Markus 4.35-41)

22Wonde nyalnde Yeesu natti komiwal, kanko e tokkubemo, o wi'ibe, "En kuulu fongo mbeela." Sey be ndilli.

23E be nder huuluki, Yeesu daanii. Iyeende e hendu cembindu ummoyii dow mbeela ngan, komiwal ngal fuddi nyeduki ndiyam, be badii halkuki.

²⁴Be baddii Yeesu, be pindinimo, e be mbi'a, "Moodibbo, Moodibbo, en kalkay!" O ummii, o habani hendu ndun e geeloodi ndiyam din. Koo dume darii, de"iti.

²⁵O wi'ibe, "Ko wadi on koolaakiyam?" Be kuli, be kaydini, be ngadi ka metuki hakkunde mabbe, e be mbi'a, "O'o dum moye? O habanii keni e ndiyam, e di ngada ko o wi'i!"

Yeesu Yamditini Goodudo Ginni

(Maatiyu 8.28-34; Markus 5.1-20)

²⁶Be njottii leydi Gaarasinko'en ngondi fongo Mbeela Galiili.

²⁷Nde Yeesu wurtii nder komiwal, o hawri e neddo gariiri ndin goodudo ginni. Dum neebii neddo on e yaha bornataako, o jodataaako nder wuro, sey nder genaale.

²⁸Nde o yi'i Yeesu, o yani yeeso maako, o wulli sembee, o wi'i, "Wayyoo! Ko wannumaa e am, Yeesu Biddo Allah Joomu Mangu? E mi toromaa, taa' torram."

²⁹O wi'u non ngam Yeesu habanii ginnol ngol ngol wurtoo nder maako. Nden maa, ngol neebi e ngol nangamo. E mo habbiree boggi njamndi juude e koyde, ammaa e mo taya boggi din, ngol wadamo o natta ladde.

³⁰Yeesu yamimo, wi'i, "No inde maada?" O nootii o wi'i, "E mi noddiree Duddi," ngam e mo woodi ginni duddi.

³¹Di ngadi ka toraaki Yeesu to' o wi'a di natta ngayka kalluka lugguka.

³²Haade don e woodi ornde aladeeji duddi e ndura dow yolde. Di torii Yeesu aladi di nattoyi nder aladeeji din. Sey o alidii.

³³Di mburtii nder neddo on, di nattoyi ornde aladeeji din. Ornde nden fuu nyaari jippoyii daga dow yolde nden, yani nder mbeela, ndiyam nyaamidi.

³⁴Nde woynaabe aladeeji din ngi'i non, be ndoggi, be mbi'oyika yimbe gariiri e yimbe ngarihoy.

³⁵Sey yimbe ben njahi ngi'oya ko fofi. Nde be ngari to Yeesu, be tawi burtinanaado ginni on e joodii haade Yeesu, e bornii, e mo nder hakkiilo maako. Koo moye mabbe huli.

³⁶Gi'ube ko wadi mbi'i yimbe no goodunoodo ginni on yamditiniraa.

³⁷Yimbe leydi Gaarasin fuu torii Yeesu alanabe leydi mabbe, ngam kulol mangol nangiibe. Ngam maajum o natti komiwal o so'o.

³⁸Neddo burtinanaado ginni on torii Yeesu ngam o dillida e maako, ammaa o so'imo, o wi'i,

³⁹“So”a wuro maada, mbi’aa fii mawdum dum Allah wadanmaa.” Sey neddo on so”ii e wi’ a yimbe gariiri ndin fii mawdum dum Yeesu wadanimo.

Umminki Bii Jaayirus e Yamdinki Debbo

(Maatiyu 9.18-26; Markus 5.21-43)

⁴⁰Nde Yeesu so”ii, kawrutube njabbiimo, ngam be fuu be kaabii be ngi’amo.

⁴¹Sey goddo bi’eteedo Jaayirus, ardiido suudu do’aare wari, diccii yeeso Yeesu, toriimo o yaha wuro maako,

⁴²ngam e mo woodi biddo go’oto surbaajo, duubi maako ngaday sappo e didi, o badake mayde. Yeesu e yaha, yimbe dudbe e tokkimo haa e be biddamo.

⁴³E woodi goddo debbo gadudo duubi sappo e didi e torroodo e rufuki yiiyam. O majjinii fuu jawdi maako to nyawndoobe, ammaa walaa bawdo yamdinimo.

⁴⁴O yiwoyi gada Yeesu, o meemi cilmbi toggoore maako. Sey don e don rufuki yiiyam dam darii.

⁴⁵Yeesu wi’i, “Moye meemiyam?” Koo moye wi’i naa’ dum kanum. Biiturus boo wi’imo, “Moodibbo, hakkunde yimbe dudbe ngondaa, e be biddumaa.”

⁴⁶Ammaa Yeesu wi’i, “Goddo meemiyam. Mi nanii bawde mburtake nder am.”

⁴⁷Nde debbo on anditi suudataako, wari e diwna, diccii yeeso maako. Yeeso yimbe fuu o wi’i ko wadi o meemimo, e no o yamditiri don e don.

⁴⁸Yeesu wi’imo, “Bandiraawo, hoolaare maada yamditiniima. Njippodaa jam.”

⁴⁹Yeesu e meta, sey goddo waroyi daga wuro Jaayirus ardiido suudu do’aare, wi’imo, “Jaayirus, biddo maada maayi. Taa’ wannu moodibbo kadin.”

⁵⁰Ammaa nde Yeesu nani non, wi’i Jaayirus, “Taa’ hulu, hoolayam tan, nden biddo maada ummoto.”

⁵¹Nde o yottii wuro Jaayirus, o hadi koo moye nattida e maako, sey Biiturus, e Yahaya, e Yaakubu, e nyaako surbaajo on e maduujo maako.

⁵²Koo moye e woya e wulla sembee. Ammaa Yeesu wi’ibe, “Alee woyuki. O maayaayi, o daani tan.”

⁵³Sey be njalimo ngam e be andi surbaajo on maayi.

⁵⁴Ammaa Yeesu jogii jungo maydo on, noddimo, wi’i, “Surbaajo, umma!”

⁵⁵Yonki surbaajo on warti, don e don o ummii. Nden Yeesu wi’ibe be kokkamo ko o nyaamata.

⁵⁶Danyoobe surbaajo on kaydini, ammaa o wi'ibe to' be mbi'aka koo moye.

Luka 9

Yeesu Lili Tokkubemo Sappo e Dido

(Maatiyu 10.5-15; Markus 6.7-13)

¹Gada Yeesu noddii tokkubemo sappo e dido, o hokkibe bawde e laamu dow wurtinki ginni e yamdfinki nyawuuji.

²O lilibe be nga'ajina Laamu Allah, be njamditina be njamdaa.

³O wi'ibe, "To' on koccu koo dume ngam yaadu, koo sawru, koo jakaare, koo nyamndu, koo ceede, koo toggoanje didi.

⁴Wuro ngo artudon nattuki fuu, njooddee don naa on alii gariiri ndin.

⁵To yimbe nder gariiri ndin njabbaaki'on, alee gariiri ndin, piddee sollaare koyde moodon. Kanjum hollata be ngadii hakke."

⁶Sey be ndilli, be njahi ngarihoy feere-feere, e be nga'ajina Habaru Beldum, e be njamditina yimbe koo toye.

Hirudus Wannii

(Maatiyu 14.1-12; Markus 6.14-29)

⁷Nde Hirudus, laamiido leydi Galili, nani koo dume ko wadata, o wannii ngam wobbe e mbi'a dum Yahaya Gadoowo Baptisma ummii daga mayde.

⁸Wobbe boo e mbi'a dum Annabi Iliya wang, ammaa wobbe kadimaa e mbi'a dum go'oto nder annabo'en ndenno ummii.

⁹Hirudus wi'i, "Mi ittanii Yahaya hoore. Dum moye kadin woni o'o, mo nanaymi fii du'um dow muudum?" Nden o dabbiti no o yi'irta Yeesu.

Yeesu Nyamnii Yimbe 5,000

(Maatiyu 14.13-21; Markus 6.30-44; Yahaya 6.1-14)

¹⁰Nde lilaabe ngarti, be mbi'i Yeesu ko be ngadi. Sey o hoccibe kambe tan yaaki haade gariiri bi'eteendi Betasayda.

¹¹Ammaa nde yimbe dudbe hawrutube ngl'i non, be tokkimo. O jabbibe, o metanibe dow Laamu Allah. O yamditini gidbe yamditineeki.

¹²Nde naange hiiri, tokkubemo sappo e dido ngari to maako, mbi'i, "Wi'u hawrutube ndilla ngarihoy e gure gonde haade ngam be keba ko be nyaamata e to be mbaalata, ngam do'o dum ladde."

¹³Sey o wi'ibe, "Onon kokkeebe ko be nyaamata." Ammaa be mbi'imo, "Buroodi jowi e liyf'i didi tan min ngoodi do'o. Sey ni min njaha, min cooda nyamndu ngam yimbe be'e fuu."

¹⁴Worbe tan nder hawrutube ben badake 5,000. Sey Yeesu wi'i tokkubemo, "Mbi'eebe be njoodo mobde yimbe 50 - 50 koo toye."

15Sey be ngadi non, koo moye joodii.

16Yeesu hocco buroodi jowi din e liyfyi didi din, o raari dow, o yetti Allah, o sendidum, o hokki tokkubemo ngeedana hawrutube.

17Be fuu be nyaami, be kaari. Tokkubemo mobti ko horii ko wadi kondooje sappo e didi.

Yeesu Woni Almasiihu

(Maatiyu 16.13-19; Markus 8.27-29)

18Wonde nyalnde Yeesu e wada do'aare, kanum tan, tokkubemo e haade maako. O yamibe, o wi'i, "Moye yimbe mbi'atayam?"

19Be nootii be mbi'i, "Wobbe e mbi'a a Yahaya Gadoowo Baptisma. Wobbe boo e mbi'a a Annabi Iliya. Nden wobbe kadimaa e mbi'a go'oto nder annabo'en ndenno ummii."

20O wi'ibe, "Ammaa onon, moye mbi'otonyam?" Sey Biiturus nootii, wi'i, "An woni Almasiihu mo Allah!"

Yeesu Wi'ii No Mayrata

(Maatiyu 16.20-28; Markus 8.30—9.1)

21Ammaa Yeesu hadibe to' be mbi'aka koo moye.

22Nden o wi'i, "Doole Bii Neddo yara bone duddum. Mawbe yimbe e mawbe ardiibe diina e moodibbe Attawra nganyamo, nden o waree. Nder nyalnde tatawre boo dum umminaymo."

23Sey o wi'ibe be fuu, "Fuu giddo warta tokkudoyam, to' wada ko hoore muudum yidi waduki tan, ammaa doole hocca gaafaangal muudum koo ndeye tokkayam.

24Ngam fuu giddo hisnuki yonki muudum o dullayki. Ammaa fuu dullaydo yonki muudum ngam am o hisnayki.

25Ko dum nafanta neddo, to o hepii duuniyaaru fuu, ammaa o majjinii hoore maako koo o halki?

26Koo moye ganyudoyam, min Bii Neddo e boliide am, mi wanyaymo to mi wartoyii nder teddungal am, e nder teddungal Nyaako am Mo Dow, e malaa'ika'en maako ceniibe.

27E mi wi'a'on goonga, e woodi wobbe dariibe do'o be maayataa naa be ngi'ii Laamu Allah."

Yeesu Wangii Nder Mangu Muudum

(Maatiyu 17.1-8; Markus 9.2-8)

28Balde joweetati gada Yeesu wi'ibe boliide den, o yeenji dow hocceere ngam o wada do'aare. Biiturus, e Yahaya, e Yaakubu e wondi e maako.

29E mo nder do'aare sey yeeso maako e kolte maako ngarti daneeje tar.

³⁰Don e don sey raa, annabo'en dido, Muusa e Iliya, wangi

³¹nder teddungal, e be medda e maako. Be meddi dow mayde maako nde tabbitay naa' ko neebi nder Urucaliima.

³²Biiturus e gondube e muudum daanake, carel ko be kuylii, be ngi'i teddungal maako e yimbe dido darodiibe e maako.

³³Carel ko annabo'en ben alata Yeesu, Biiturus wi'imo, "Moodibbo, wonki amin do'o e woodi. Al min nyiba cuudi tati, wo'oyru ndu maada, wo'oyru ndu Muusa, nden wo'oyru ndu Iliya." Ammaa Biiturus andaa ko wi'ata.

³⁴E mo nder metuki, sey nduula wangi, suddibe, be kultori.

³⁵Be nani hononde Allah daga nder nduula ngan wi'i, "O'o woni Biddo am mo cubumi. Nanee ko o wi'ata'on."

³⁶Nde hononde nden de"iti, be ngi'i Yeesu kanum tan. Tokkubemo alidum hakkunde mabbe, nder nyalde den be mbi'aayi goddo ko be ngi'i.

Yeesu Yamditinii Biddo Goodudo Ginnol

(Maatiyu 17.14-18; Markus 9.14-27)

³⁷Nde weeti, be njippoyii daga dow hocceere nden, kawrutube dudbe tawimo.

³⁸Nder kawrutube ben goddo gorko noddi e sembe, wi'i, "Moodibbo, e mi toromaa, raaru biddo am gorko ngam kanko tan ngoodumi.

³⁹Ginnol neebii e nangamo. To ngol nangiimo, o fudda wulluki, o wada ka diwnuki, ngufo ngada ka wurtoyaaki nder honuko maako, ngol alataamo naa ngol nawniimo.

⁴⁰Mi torake tokkubema mburtinangol, ammaa be mbaawaayi."

⁴¹Yeesu nootii, wi'i, "Onon yimbe jaamanu du'um kalludum on koolaakiyam, haa ndeye njoododotoomi e moodon e mi munyida e moodon? Waddu biddo maada do'o."

⁴²Biddo on e waroya, sey ginnol ngol do'imo, e mo diwna. Ammaa Yeesu habani ginnol ngol, yamditini suka on, hokkitimo nyaako maako.

⁴³Wonbe don fuu kaydini e mangu Allah.

Yeesu Fudditi Wi'i Badake Maayuki

(Maatiyu 17.22,23; Markus 9.30-32)

Ammaa e be nder haydinki dow ko o wadi, Yeesu wi'i tokkubemo,

⁴⁴"Paamee boddum nanon ko mbi'aymi'on! Dum hokkitiray Bii Neddo nder juude yimbe."

⁴⁵Ammaa be paamaayi ko o wi'ibe. Dum suudanakebe ngam to' be paamadum, nden e be kula yamukimo dow maajum.

Moye Buri Mangu?
(Maatiyu 18.1-5; Markus 9.33-37)

46Nden geddi ummii hakkunde tokkubemo dow dūm moye buri mangu nder mabbe.

47Ammaa Yeesu hehti ko woni nder berde mabbe, sey o hoccī sukayel pamarel, o darningel haade maako.

48Nden o wi'ibe, "Koo moye jabudo sukayel pamarel bo nge'el nder inde am jabiyyam. Nden koo moye jabudoyam jabii liloydoyam. Ngam lestindo hoore muudum fuu nder moodon, kanum woni mawdo."

Mo Wanyaayi'on Fuu e Wondi e Moodon
(Markus 9.38-40)

49Yahaya nootii, wi'i, "Moodibbo, min ngi'ii goddo e wurtina ginni nder inde maada, min kadimo ngam kanko naa' o tokkudo'en."

50Ammaa Yeesu wi'imo, "To' on kadumo, ngam fuu mo wanyaayi'on e wondi e moodon."

Yimbe Gariiri Samaariya Nganyii Yeesu

51Nde carel badii ngam dūm hoccamo yaaki dow, Yeesu e hoore muudum subi yahuki Urucaliima.

52Sey o lili lilaabe yeeso maako, be njaha nder gariyel Samaariyanko'en ngam be ciryoo koo dume ngam garol maako.

53Ammaa yimbe gariyel ngel njabaayimo ngam be kebtii Urucaliima o fa'i.

54Nde tokkubemo Yaakubu e Yahaya ngi'ii non, be mbi'i, "Moodibbo, a yidi min nodda hiite daga dow wara halkabe?"

55Ammaa Yeesu waylitii habanibe,

56sey be njahi wongel gariyel.

Tokkuki Yeesu
(Maatiyu 8.19-22)

57E be nder yaadu dow datal, sey goddo wi'imo, "Mi tokkete to njahataa fuu."

58Yeesu wi'imo, "Dilaaji e ngoodi gayde, colli e ngoodi cabbe, ammaa Bii Neddo walaa to fukkotoo."

59O wi'i goddo neddo, "Tokkam." Ammaa neddo on wi'imo, "Moodibbo, al mi yaha, mi uwoya nyaako am taw."

60Ammaa Yeesu wi'imo, "Alu maybe uwa maybe mu'en, ammaa an, yahu, nga'ajinna Laamu Allah."

61Goddo kadimaa wi'i, "Mi tokkete, moodibbo, ammaa al mi yaha mi yama be wuro am taw."

⁶²Ammaa Yeesu wi'imo, "Koo moye jogiido remergo fuddi remuki e yeeyoo gada, walaa ko nafi nder kuugal Allah."

Luka 10

Yeesu Lili Tokkubemo 72

¹Gada maajum Yeesu subi wobbe kambe 72, nden o lilibé dido-dido, be artamo yaaki koo ndiye gariiri e wigeere to o yidi yahuki fuu.

²O wi'ibe, "Gese bendude e duudi, ammaa huwoobe duudaa. Toree Joomu gese den liloya huwoobe nder gese maako.

³Njahee. Mi lili'on to yimbe bono mbaaloy hakkunde caafaali.

⁴To' on njaadu e jakaare ceede koo jakaare limce, koo pade, nden to' on kownu goddo kownol juutungol dow datai.

⁵Wuro ngo nattudon fuu, puddee wi'uki, 'Allah hokka wuro ngo'o jam!'

⁶To e woodi neddo giddo jam nder wuro ngon, barka moodon joodoto dow maako, ammaa to walaa, dum wartay to moodon.

⁷Njoodee nder wuro ngo dum jabbii'on, nyaamee, njaree koo dume ko be kokki'on, ngam kuwoowo e haani yobeki. To' on kakkito daga wuro yaaki wuro.

⁸Fuu gariiri ndi nattudon, to yimbe mayri njabbake'on, nyaamee ko dum resi yeeso moodon.

⁹Njamdinee nyawbe wonbe nder gariiri ndin, nden mbi'onbe, 'Laamu Allah warii haade moodon.'

¹⁰Ammaa, gariiri ndi nattudon fuu, to be njabbaaki'on, mburtee njahon dow date mayri mbi'on,

¹¹'Min pidde sollaare gariiri moodon daga koyde amin, kanjum dum heftirta on ngadii hakke. Ammaa andee du'um, Laamu Allah warii haade moodon.'

¹²E mi wi'a'on, e Nyalnde Jaango Allah buray yurminanki yimbe gariiri Sodom dow yimbe gariiri ndin don."

Gariije De Njabaayi Goonga Njaray Bone (Maatiyu 11.20-24)

¹³O wi'i, "Yimbe gariiri Korasin, on mbonii! Yimbe gariiri Betasayda, on mbonii! Daa kuude kaydiniide gadaade nder moodon de ngadanaama yimbe Taaya e Sidon, daa be bornake kolte kollayde wannaare be njoodake nder tooka ngam holluki be tuubii.

¹⁴Ammaa Nyalnde Jaango Allah buray yurminanki yimbe Taaya e Sidon dow moodon.

¹⁵Onon boo, yimbe gariiri Kafarnahum, on kammii dum hoccay'on yaaki dow? Naa' non! Dum nattinay'on nder ngayka hiite."

¹⁶Nden Yeesu wi'i tokkubemo, "Jabudo ko mbiidon fuu jabii ko mbiimi, ganyudo'on boo wanyiyam, nden ganyudoyam wanyii on don liloydoyam."

So"oyaaki Lilaabe 72

¹⁷Sey tokkubemo 72 ngarti e nana beldum, be mbi'i, "Moodibbo, haa ginni maa ngadii ko min mbi'idi fuu nder inde maada!"

¹⁸O wi'ibe, "Mi yi'ii Ceydan yanoyii bo mayfere daga dow.

¹⁹Raa, mi hokkii'on laamu yaabuki dow boole e jahe e hebuki jaalorgal dow bawde Ganyo, walaa ko hebata'on.

²⁰Ammaa to' on nanu beldum ngam ginni e ngada ko mbiidon, ammaa nanee beldum ngam inde moodon mbindaama e wuro Allah."

Yeesu Nanii Beldum

(Maatiyu 11.25-27; 13.16,17)

²¹E carel ngel, Yeesu nani beldum nder Ruuhu Allah, o wi'i, "Mi yettiima, Nyaako am Mo Dow, Joomiraawo dow e ley, ngam a suudii fii du'um to goodube faamu e andal, a holliidum bikkoy pamaroy. Non Nyaako am, ngam non welanmaa ngadaa."

²²Sey o wi'i yimbe, "Nyaako am hokkiyam koo dume. Walaa andudo moye woni Biddo on sey ni Nyaako on, non maa walaa andudo moye woni Nyaako on sey ni Biddo on, e mo Biddo on yidi andina Nyaako on."

²³Sey o waylitii to tokkubemo o wi'ibe kambe tan, "Gite gi'ude ko ngiidon de barkidinaade!

²⁴Ngam e mi wi'a'on, annabo'en dudbe e laaminoobe dudbe ngidii ngi'a ko ngiidon, ammaa be ngi'aayi. Be ngidii nanuki ko nanoton, ammaa be nanaayi."

Misaalu Dow Samaariyankeejo Boddo

²⁵Sey goddo moodibbo dooka ummii darii ngam foonda Yeesu, o wi'i, "Moodibbo, ko haani mi wada ngam mi heba yonki ki re'ataa?"

²⁶Sey Yeesu wi'imo, "Ko windaa nder Attawra? Noye njangirtaa?"

²⁷O nootii, o wi'i, "Yidu Joomiraawo Allah maada e bernde maada fuu, e yonki maada fuu, e sembe maada fuu, e hakkiilo maada fuu,' nden, 'Yidu bandiraawo maada no ngidirdaa hoore maada.'"

²⁸Yeesu wi'imo, "A nootake boddum. Wadu non, nden a hebay yonki ki re'ataa."

²⁹Ammaa moodibbo dooka on yidii wurtina hoore muudum, sey o yami Yeesu, o wi'i, "Moye woni bandiraawo am?"

³⁰Yeesu wi'imo, "Goddo neddo e yaha daga Urucaliima yaaki Jeriiko, sey wobbe wuybe tabbiimo. Be bortimo, be njabi ko o woodi fuu, be piyimo boddum, be ndilli, be alimo hakkunde yonki e mayde.

³¹Sey ardiido diina tokkoyi datal ngal. Nde o yi'i neddo on, o seli, o yabbii.

³²Kadimaa, goddo Leewiyankeejo tokkoyi datal ngal, nde o waroyi to neddo on woni, o yi'imo, o seli, o yabbii.

³³Ammaa goddo Samaariyankeejo e nder yaadu o waroyi to neddo on woni, o yi'imo, o yurminanimo.

³⁴O yahi to maako, o lootanimo nawnood e nebbam e ndiyam inabojam, o habbanimo nawnood e den. Nden o waddinimo dow mbabba maako o yaarimo wuro to dum yobata dum waala, o wallimo.

³⁵Nde weeti, Samaariyankeejo on itti ceede ajurfaari didi daga jiiba muudum, hokki mawdo wuro on wi'imo, 'Wallumo. Taa majjinii ceede ko buri de'e, mi yobete to mi so"oyake.' "

³⁶Sey Yeesu yami moodibbo dooka on wi'i, "Moye nder yimbe tato be'e kammidaa woni bandiraawo mo wuybe piyi on?"

³⁷O wi'i, "On don jurminandomo." Sey Yeesu wi'imo, "An maa, yahu ngadaa non."

Yeesu Yahii Wuro Marta e Maryama

³⁸Yeesu e tokkubemo e nder yaadu, sey o natti wongel gariyel, goddo debbo bi'eteedo Marta jabbiimo to wuro muudum.

³⁹Marta on e woodi minyiraawo bi'eteedo Maryama. Maryama joodii haade Yeesu e mo nana ekkitinol maako.

⁴⁰Ammaa Marta wannii ngam e huwa kuude dudde. Sey o wari to Yeesu, o wi'i, "Moodibbo, a wannaayi nde minyiraawo am aldiyam e kuugal nga'al min tan? Wi'umo o ummoo o wallayam!"

⁴¹Ammaa Yeesu nootii, wi'i, "Marta, Marta, a wannii hoore maada dow fii duddum.

⁴²Ammaa fii go'o tan yidaa. Maryama boo subii ko buri wooduki, dum jabtataake to maako."

Luka 11

Ekkitinki Dow Do'aare (Maatiyu 6.9-13; 7.7-11)

¹Wonde nyalnde Yeesu e wada do'aare to wonde wigeere. Nde o heenyi do'aare nden, go'oto nder tokkubemo wi'imo, "Moodibbo, ekkitinmin no min ngadirta do'aare, non no Yahaya Gadoowo Baptisma ekkitiniri tokkubemo."

²Yeesu wi'ibe, "To on ngaday do'aare, mbi'ee, 'Yaa Allah Nyaako amin Mo Dow, inde maada ceniinde mawninee, laamu maada wara.

³Hokkumin ko min nyaamata koo ndeye nyalnde.

⁴Yaafanamin hakkeji amin, ngam minon maa e min njaafanoo koo moye gadandomin hakke. Taa' alu min njaha to min ngadata hakke.' "

⁵Nden o hokkibe misaalu, o wi'i, "To go'oto nder moodon yahii to higo muudum caka jemma wi'imo, 'Higo, wuyam mburoodihi tato,

⁶ngam higo am e dow yaadu yaaloyii waala e wuro am, raa boo mi walaa ko kokkaymomi o nyaama.'

⁷Sey o nootii daga nder suudu, o wi'i, 'Taa' wannam, ngam dum yaadake dum mabbii dammugal, nden min e bibbe am min njaadake min pukkake. Mi waawataa ummaaki jooni mi hokkumaa godđum.' "

⁸Yeesu wi'i, "E mi wi'a'on, to o salake ummaaki o hokkamo buroodi dum ngam higaaku, o ummoto o hokkamodum ngam o wadii ka toraakimo.

⁹Ngam non e mi wi'a'on, toree, dum hokkay'on. Dabbitee, on kebay. Cilminee, dum mabbitanay'on dammugal.

¹⁰Ngam koo moye toriido dum hokkaymo, dabbutudo boo hebay, nden koo moye cilminiido dum mabbitanaymo dammugal.

¹¹Moye nder moodon to bidđo muudum torakemo lingu, o hokkamo mboodi?

¹²Koo boo to o torakemo boccoonde, o hokkamo yaare?

¹³To onon kallube, on andi no kokkirton bibbe moodon fii bodđum, hakko Nyaako moodon Mo Dow! O buray non hokkuki toriibemo Ruuhu Allah."

Yeesu e Ceydan

(Maatiyu 12.22-30; Markus 3.20-27)

¹⁴Wonde nyalnde Yeesu e wurtinana godđo ginnol pahol. Gada ginnol ngol wurtake, nedđo on fuđđi metuki, sey yimbe đudbe kawrutube kayđini.

¹⁵Ammaa wobbe mabbe mbi'i, "E bawde Ba'aljabul laamiido ginni o wurtinirta ginni."

¹⁶Wobbe e ngidi foondukimo, ngam non be mbi'imo o wadanabe godđum kayđiniidum yīwoydum to Allah.

¹⁷Ammaa Yeesu e andi ko woni nder berde mabbe, o wi'ibe, "Laamu fuu cendiidum e wanywanytira, dum lallay. Non maa wuro cendiingo e wanywanytira, ngo lallay.

¹⁸To laamu Ceydan sendake e wanywanytira, noye laamu dum darortoo? Mi wi'u non ngam on mbi'a e mi wurtina ginni e sembe Ba'aljabul laamiido ginni.

¹⁹To e mi wurtina ginni nder bawde Ba'aljabul, e bawde moye tokkube'on mburtinirtadi? Ngam non tokkube'on kollay on ngalaa goonga.

²⁰Ammaa, to e mi wurtina ginni nder bawde Allah, nden Laamu Allah waranii'on.

²¹"To neddo cembiddo jogake kaafahi reenii wuro muudum, walaa ko hebata ko o woodi fuu.

²²Ammaa, to goddo burdomo sembe waraniimo teetay kaafahi ki o mantortoo kin, burdo mo sembe on sendanay wobbe jawdi ndin.

²³"Mo wondaa e am fuu, o ganyo am. Mo wallaayiyam mobtuki fuu, o cankitoowo.

Wartuki Ginnol

(Maatiyu 12.43-45)

²⁴"To ginnol wurtake nder bandu neddo, ngol yahay to bigeeje jorde e ngol dabbita to ngol siwtotoo. Ammaa to ngol hebaayi, sey ngol wi'a, 'Mi so"oto wuro ngo mburtoyiimi.'

²⁵To ngol wartii, ngol tawii wuro ngon wuuwaama ngo mo"inaama,

²⁶sey ngol yaha ngol waddoya ginni joweedidi burdingol halluki, di natta di njoodoo don. Nden re'irde neddo on buray fuddoode maako halluki."

Barka Burdum

²⁷Nde Yeesu wi'i non, goddo debbo nder hawrutube noddi sembee wi'i, "Debbo danyudoma kokkudoma musindaa, o barkidinaado."

²⁸Ammaa Yeesu wi'imo, "Non, ammaa burbe barkidineeki ngoni nanoobe Wolde Allah e tokkande."

Yimbe Jaamanu Kalludum

(Maatiyu 12.38-42)

²⁹Nde yimbe ngadi ka mobtaaki to Yeesu, o wi'ibe, "Yimbe jaamanu du'um be kallube, e be ngidi holleeki godsum kaydiniidum, ammaa walaa ko dum hollatabe sey ni ko hebunoo Annabi Inuusa.

³⁰Ko hebi Annabi Inuusa hollii yimbe Niineba Allah liloyimo, non maa ko hebatayam, min Bii Neddo, dum hollay yimbe jaamanu du'um Allah liloyiyam.

³¹Nyalnde Jaango, laamiido leydi fombina debbo o ummodoto e yimbe jaamanu du'um. O holla ko yimbe jaamanu du'um ngadi dum woodaa, ngam kanko o waroyii daga badaaki nanuki faamu Annabi Suleymaanu. Raa boo, burdo Annabi Suleymaanu do'o.

³²E Nyalnde Jaango yimbe Niineba maa be ummodoto e yimbe jaamanu du'um, be kolla ko yimbe jaamanu du'um ngadi düm woodaa, ngam kambe nde be nani wa'aju Annabi Inuusa be tuubii, raa boo burdo Annabi Inuusa do'o.

Jayngol Bandu

(Maatiyu 5.15; 6.22,23)

³³“Walaa gadanaydo fitilaaru hiite suudandu koo hippa tummude dow mayru. Sey ni o resandu dow danki ngam ndu yeeynanoo nattudo fuu.

³⁴Gite maada ngoni fitilaaru bandu maada. To gite maada e njamdi, bandu maada fuu heeway jayngol, ammaa to gite maada njamdaa fuu, bandu maada heeway nyiwre.

³⁵Faamu boddum koo jayngol gongol nder maada düm nyiwre.

³⁶To bandu maada fuu e heewi jayngol, to ndu walaa nyiwre koo sedda, ndu yeynoto koo toye no jayngol fitilaaru yeynorantomaa.”

Faarisanko'en e Moodibbe Attawra

(Maatiyu 23.1-36; Markus 12.38-40)

³⁷Yeesu e nder metuki sey goddo Faarisankeeo wi'imo o yaha wuro muudum o hirtoyoo. Yeesu yahi joodii fuddi nyaamuki nyamndu.

³⁸Faarisankeeo on haydini nde yi'i Yeesu fuddii nyaamuki nyamndu lootaayi juude muudum.

³⁹Sey Yeesu wi'imo, “Onon Faarisanko'en on layba gada njardukoy moodon e le'oy moodon, ammaa nder moodon on keewube nguyka e halleende.

⁴⁰Onon haanjaabe! Koo moye e andi gadudo yaasi kanko wadi nder.

⁴¹Ngam non kokkee be ngalanaa ko woni nder jardude e le'oy moodon, nden de fuu de laabanay'on.

⁴²“On mbonii, onon Faarisanko'en, ngam on kokkii Allah jakka haakohoy njongetekoy, ammaa on ngadantaa yimbe ko haani, on ngalaa yidde Allah. Du'um tatum e haani ngadondum, ammaa to' on alu waduki ko horii.

⁴³“On mbonii, onon Faarisanko'en, ngam on ngidi joodaaki dow joodorle mawbe nder cuudi do'aare, on ngidi hownireeki mangu nder luumo.

⁴⁴On mbonii! On nandi e genaale de ngi'ataake, yimbe e tokka dow maaje andaa.”

⁴⁵Go'oto nder moodibbe Attawra wi'i Yeesu, “Moodibbo, nde mbiidaa non, minon maa a hudiimin!”

⁴⁶Yeesu wi'i, “On mbonii, onon maa moodibbe Attawra, ngam on njowana yimbe donje teddude, ammaa onon koo koolel go'o on ngadataa mballonbe.

⁴⁷On mbonii! Ngam on maha genaale bodde de siftorki annabo'en be maamaaji moodon mbari.

⁴⁸Non hollii ko maama'en moodon ngadi welii'on, ngam be mbarii annabo'en, onon boo on mahani annabo'en ben genaale.

⁴⁹Kanjum wadi Allah wi'i nder andal muudum, 'Mi lilanaybe annabo'en e lilaabe, be mbara wobbe be torra wobbe.'

⁵⁰Ngam non yiyyam annabo'en ndufaadam daga fuddoode duuniyaaru, dum dabbitaydam to juude yimbe jaamanu du'um,

⁵¹daga yiyyam Habiila haa yaaki yiyyam Annabi Jakaariya baraado hakkunde Suudu Joomiraawo e sakkirde. E mi wi'a'on goonga, yiyyamji din don fuu dum dabbitaydi to juude yimbe jaamanu du'um.

⁵²"On mbonii, onon moodibbe Attawra, ngam on njogake mabbitirgel dammugal andal, onon on nattaayi, on alaayi wobbe natti."

⁵³Nde Yeesu ali don, moodibbe Attawra e Faarisanko'en berde mabbe metti dow maako, be ngadi ka yamukimo yamde dow fii duddum,

⁵⁴ngam be nana o wi'ii goddum ko haanaa, be keba ko be nangirtamo.

Luka 12

Yeesu Wagginii Yimbe Dow Ngikku Munaafuki'en

(Maatiyu 10.26,27)

¹E carel ngel, yimbe dudbe mobtii haa be ngadi ka yabyabtirki. Yeesu wi'i tokkubemo, "Paamee to' ngarton bo Faarisanko'en ngam be munaafuki'en.

²Walaa goddum omЬaadum dum omtataake, non maa walaa goddum cuudiidum dum suuritataake.

³Ko mbiidon nder nyiwre fuu, dum nanaydum nyalawma, non maa ko metudon e suude, dum metaydum e njayri.

Mo Dum Hulata

(Maatiyu 10.28-31)

⁴"E mi wi'a'on, onon higoobe am, to' on kulu waroobe bandu neddo, gada don be mbaawataa waduki goddum.

⁵Ammaa mi wi'ay'on mo kuloton. Kulee on don baawaydo warki'on gada don o wada'on nder wuro hiite, e mi wi'a'on, kanko kuloton!

⁶"Naa' coloy njowoy e cooree jamde didi? Fuu e non Allah yejjitataa koo go'otel maakoy.

⁷Koo gaasa ko'e moodon maa fuu ka limaama. To' on kulu, on burii coloy dudkoy.

Jabuki Yeesu e Wanyukimo

(Maatiyu 10.32,33; 12.32; 10.19,20)

8“E mi wi'a'on, jabudoyam yeeso yimbe fuu, min 'Bii Neddo, mi jabaymo yeeso malaa'ika'en Allah.

9Ammaa ganyudoyam yeeso yimbe, mi wanyaymo yeeso malaa'ika'en Allah.

10“Fuu bi'udo ko woodaa dow 'Bii Neddo, dum waaway yaafanaakimo. Ammaa fuu bi'udo ko woodaa dow Ruuhu Allah, o yaafantaake.

11“To yimbe njaarii'on yeeso mawbe e laamiibe, to' on ngannu dow no mburtinirton ko'e moodon koo ko mbi'oton.

12Ngam Ruuhu Allah ekkitinay'on e carel ngel ko haani mbi'on.”

Misaalu Dow Diskudo Kaanjaado

13Goddo nder hawrutube wi'imo, “Moodibbo, wi'u mawniraawo am sendida ndonu e am.”

14Ammaa Yeesu wi'imo, “Higo! Moye lamniyam dow moodon? Moye wartiriym cendanaydo'on ndonu?”

15Nden o wi'iбе, “Paamee! Ngodditee yidde jawdi duuniyaaru, ngam hebuki jawdi hokkataa neddo yonki.”

16O hokkibe misaalu du'um, o wi'i, “Ngesa goddo diskudo yeedii naa' sedda.

17O wi'i hoore maako, ‘Ko ngadaymi? Mi walaa to ndesaymi ko ndemumi.’

18O wi'i, ‘Yawwa! Mi hebtii ko ngadaymi, mi pusay cuudi resuki nyamndu am, mi maha goddi burdidi mangu, mi mobta nyamndu am e jawdi am fuu nder maaji.

19Mi wi'a hoore am “A woodi fii duddum boddum keyaydumma duubi duddi. Siwta, nyaamaa, njaraa, nanaa beldum.” ’

20Ammaa Allah wi'imo, ‘A kaanjaado! Nder jemmaare nde'e dum hoccay yonki maada. Moye ronata ko mobtandaa hoore maada?’ ”

21Sey Yeesu wi'iбе, “Koo moye mobtando hoore muudum jawdi duuniyaaru, nden walaa ko o resi to Allah, non hebatamo.”

Hoolaaki Allah

(Maatiyu 6.25-34)

22Gada don, Yeesu wi'i tokkubemo, “Ngam non e mi wi'a'on, to' on ngannu dow jonde moodon, waato dow ko nyaamoton koo ko njaroton koo ko bornotoodon.

23Ngam yonki burii nyamndu, bandu boo burii kolte.

²⁴Ndaaree dawle. De aawataa, de pe"ataa, de ngalaa suudu to de moftata nyamndu koo to de ndesata goddum; fuu e non Allah e nyamnade. On burii colli daraja!

²⁵Moye nder moodon to wannii waawata beydanki hoore muudum carel sedda nder balde muudum?

²⁶To on mbaawataa waduki fii pamarum du'um, ko wadata on nganna e ko horii?

²⁷Ndaaree pindi no mawnirta. Ndi huwataa, ndi sanyataa kolte. Fuu e non, e mi wi'a'on, Annabi Suleymaanu fuu e risku muudum meedaayi mo"itinaaki bo pindi wo'oyri ndi'i.

²⁸To Allah e mo"itinira pindi ladde nihi, hande e ndi don, jaango ndi wulee, hakko onon, o buray non bornuki'on, onon kooliibemo sedda.

²⁹"Nden to' on ngadu berde moodon dow ko nyaamaton koo boo ko njaroton. To' on ngannu ko'e moodon dow maajum.

³⁰Ngam iri dum don fii yimbe duuniyaaru dabbitata. Nyaako moodon Mo Dow e andi on ngidi fii dum don.

³¹Ammaa dabbitee laamu maako, nden dum beydanay'on fii du'um.

Jawdi Ndi Wonnataako
(Maatiyu 6.19-21)

³²"Onon ornde am pamarde, to' on kulu, ngam Nyaako moodon Mo Dow e nana beldum hokkuki'on laamu muudum.

³³Cooree ko ngoodudon, kokkon be ngalanaa ceede den. Ndesanee ko'e moodon jawdi ndi wonnataako, jawdi ndi dow ndi re'ataa. Ton gujjo baddataakondi, nden walaa mooyu nyaamayngundi.

³⁴Ngam to jawdi maada woni, ton bernde maada maa so"otoo.

Taadee Ciryoodon

³⁵"Taadee ciryoodon ngam kuugal Allah, aldee fitilaaji moodon e hiite,

³⁶bo maccube kediibe joomu wuro mabbe wartoya daga humto teegal, ngam to o wartoyii o silminake, don e don be mabbitanamo dammugal.

³⁷Be barkidinaabe maccube be joomu wuro mabbe tawi e ndeena to o wartoyii. E mi wi'a'on goonga, o taadoto ngam kuugal, o joddinabe, o waddanabe nyamndu.

³⁸To o wartoyii caka jemma koo fajiri, maccube be o tawi e be ciryi, be barkidinaabe.

³⁹Ammaa andee du'um, daa joomu wuro e andi carel ko gujjo warata, o alataa o nattanamo wuro.

40Onon maa doole njoodoodon on ciryii ngam e carel ngel on andaa Bii Neddo warata.”

Maccudo Gadoowo Goonga

(Maatiyu 24.45-51)

41Biiturus wi'i, “Moodibbo, a wi'a misaalu d'u'm ngam minon tan koo ngam koo moye?”

42Yeesu nootii wi'i, “Moye woni kuwoowo mo goonga mo faamu, mo joomu wuro muudum yowi dow maccube muudum, ngam o hokkabe nyamndu nder carel?

43O barkidinaado maccudo mo joomu wuro muudum warti tawi e mo wada non.

44E mi wi'a'on goonga, joomu wuro on yowaymo dow jawdi muudum fuu.

45Ammaa to maccudo on wi'ii hoore muudum, ‘Joomu wuro am wartataa jooni,’ sey o fuddi fiyuki maccube worbe e rewbe e mo nyaama e mo yara njaru naa hoore maako waylitake.

46Joomu wuro on wartay e nyalnde nde maccudo on kammaaki e carel ngel o andaa, o fiyaymo boddum o wadamo nder be ngalaan goonga.

47“Maccudo andudo ko joomu wuro muudum yidi o wada, ammaa o siryaaki koo boo o wadaayi ko joomu wuro on yidi, dum fiyaymo boddum.

48Ammaa maccudo mo andaa ko joomu wuro muudum yidi o wada, to o wadii fii kalludum, dum fiyaymo sedda. Fuu kokkaado duddum, duddum dum dabbitata to maako. Fuu tambinaado duddum, o yameteedo ko buri dudi.

Yeesu Waddii Sendirki

(Maatiyu 10.34-36)

49“Hiite ngaroymi waduki nder duuniyaaru, e yidde am nge hubbee jooni.

50Ammaa e woodi baptisma dum ngadanteemi, mi wannii naa dum wadaniiyamdu.

51On kammii mi waroyi waddanki duuniyaaru jonde jam? E mi wi'a'on, naa' non, ammaa senduki yimbe ngaddumi.

52Daga jooni dum taway yimbe njowo nder wuro go'o be kuucindiraa, tato ummanto dido, dido ummanto tato.

53Nyaako sendiray e biddo muudum, biddo on maa sendiray e nyaako muudum. Inna sendiray e biddo muudum debbo, biddo on maa sendiray e inna muudum. Esiraawo maa sendiray e esiraawo muudum.”

Anduki Carel

(Maatiyu 16.2,3)

⁵⁴Yeesu wi'i hawrutube, "To on ngi'ii duule e ummoyoo daga hirna, don e don on mbi'ay, 'Ndiyam tobay,' sey ðam toba boo.

⁵⁵To hendu fombina ummoyake, on mbi'ay, 'Dum waday nguleenga,' sey dum wada boo.

⁵⁶Onon munaafuki'en! On mbaawi raaruki ko woni e leydi e ko woni e dow andon ko wadata, ammaa ngam ðume on mbaawataa faamuki ko wadata e carel nge'el?

Siryootir e Gulloyiidoma

(Maatiyu 5.25,26)

⁵⁷"Ngam ðume on mbaawataa subanki ko'e moodon ko haani?

⁵⁸Taa yaada e gulloyiidoma yeeso laamu, ðabbutu ciryootiron dow datal. To naa' non, o yaarete yeeso gadoowo kiita, gadoowo kiita wadumaa nder juude taadiibe be mabbumaa nder suudu cural.

⁵⁹E mi wi'umaa, a wurtataako naa a yobii fuu ceede de ðum tokkatama koo aniiniyel horataako."

Luka 13

A Maayay Taa Alaayi Hakke Maada

¹E carel ngel e woodi wobbe don bi'ube Yeesu ko hebi wobbe Galilanko'en. Galilanko'en ben e kirsana Allah cakkiri, sey Bilaatus gomnaajo wadi ðum waribe haa yiyyam mabbe hawtii e yiyyam ko be cakki.

²Yeesu nootii wi'ibe, "On kammoo Galilanko'en ben don burii Galilanko'en koriibe fuu hakke ngam be torriraama nihi?

³E mi wi'a'on, naa' non! Ammaa to naa' on tuubu, onon maa on fuu on kalketeebe.

⁴Koo maa yimbe sappo e njoweetato maybe carel ko suudu towndu ndu Siluwam yani dow mabbe, on kammoo be burii yimbe koriibe joodiibe nder Urucaliima fuu waduki hakke?

⁵E mi wi'a'on, naa' non! Ammaa to naa' on tuubu, onon maa non kalkirton."

Misaalu Dow Lekki Ki Rimataa

⁶Sey o hokki misaalu ðu'um, o wi'i, "Godðo nedðo e woodi lekki ibbi nder ngesa muudum, o yahi o yi'a koo e ki woodi bikkoy, ammaa o tawi ki walanaa.

⁷Ngam non o wi'i nedðo kuwanoowomo to ngesa kan, 'Raa, duubi tati e mi wara ðabbutuki ibbe dow ibbi ki'i, ammaa mi hebataa. Fe'ukil! Ngam ðume ki surata leydi e meere?'

⁸Kuwoowo to ngesa kan wi'imo, 'Joomu wuro, beydanki ndungu go'o, mi mo"inanaki leydi, mi wadanaki ngoobaari.

⁹To ki rimii bikkoy hitaande garaynde, too, woodii, ammaa to ki rimaayi, sey pe"aaki.' "

Yeesu Yamditinii Debbo Nder Nyalnde Siwtaare

¹⁰Wonde Nyalnde Siwtaare Yeesu e ekkitina nder suudu do'aare.

¹¹E woodi debbo don ginnol e habbimo duubi sappo e joweetati, e ngol turnimo, koo hoore maako o waawataa yeftuki.

¹²Nde Yeesu yi'imo, noddimo haade, wi'imo, "Bandiraawo, a hoyii daga nyawu maada."

¹³Yeesu yowi juude muudum dow maako, don e don o bantii o fuddi mantuki Allah.

¹⁴Berde ardiido suudu do'aare ndun metti ngam Yeesu yamditinii goddo Nyalnde Siwtaare. Ngam maajum o wi'i yimbe, "E woodi balde joweego'o ngam kuude, ngaree dum yamditina'on nder balde den, naa' ni nder Nyalnde Siwtaare."

¹⁵Sey Yeesu nootii wi'imo, "Onon munaafuki'en! Naa' koo moye moodon e fitta ngaari muudum koo mbabba muudum nder Nyalnde Siwtaare yarnoyanga?

¹⁶O'o debbo taanu Ibraahim, mo Ceydan habbi duubi sappo e joweetati, haanaa o fittee Nyalnde Siwtaare?"

¹⁷Nde o wi'i non, wanywanybe maako fuu cemti, ammaa yimbe nani beldum e fii kaydiniidum fuu dum o wadata.

Misaalu Dow Gabbel Mastat

(Maatiyu 13.31,32; Markus 4.30-32)

¹⁸Nden Yeesu wi'i, "Dume Laamu Allah nandi? Ko nandinaymidum?

¹⁹Laamu Allah e nandi e gabbel mastat ngel goddo hucci aawi nder ngesa muudum. Gabbel ngel fudi, warti leggel, colli ngadi cabbe dow lice maaki."

Misaalu Dow Yuufinirdum

(Maatiyu 13.33)

²⁰O wi'i kadin, "Dume nandinaymi Laamu Allah?

²¹E dum nandi e yuufinirdum dum goddo debbo hucci lancindiri e condi alkamaari poondirkoy tatoy ndi fuu ndi yuufi."

Dammugal Biiddiingal

(Maatiyu 7.13,14,21-23)

²²Yeesu e yaha Urucaliima o tokki gariije e ngarihoy e mo ekkitina.

²³Goddo yamimo wi'i, "Moodibbo, yimbe sedda tan kisata?" O wi'ibe,

²⁴"Ndurwee nattiron to dammugal biddiingal, ngam e mi wi'a'on, dudbe ndoolay ngam natta ammaa be mbaawataa.

²⁵To joomu wuro ngon ummake mabbii dammugal ngal, on ndaroto yaasi on piya dammugal ngal on toroo on mbi'a, 'Moodibbo, mabbitanmin dammugal!' Ammaa o wi'ay'on, 'Mi andaa'on, mi andaa to yiwoydon.'

²⁶Nden on mbi'ay, 'Min nyamdii, min njardii e maada, a ekkitinii nder garije amin.'

²⁷Ammaa o wi'ay, 'E mi wi'a'on, mi andaa'on, mi andaa to yiwoydon. Cendiree e am, onon kallube.'

²⁸To on ngi'ii Ibraahim e Iciyaaku e Yaakubu e annabo'en fuu nder Laamu Allah, ammaa onon on mburtinaama, on mboyay nyeryindiron nyiiye.

²⁹Yimbe naa' Yahuudanko'en ngaray daga fuuna e hirna e woyla e fombina be njoodoo be nyaama nyamndu humto nder Laamu Allah.

³⁰Raddum, wobbe cakitiiibe be ngartay artube, nden wobbe artube be ngartay cakitotoobe."

Yeesu e Wannii Dow Urucaliima

(Maatiyu 23.37-39)

³¹E carel ngel, wobbe Faarisanko'en ngari to Yeesu mbi'imo, "Alu do'o ngam Hirudus e yidi warmaa."

³²O wi'ibe, "Njahee mbi'on dilaaru ndun don, 'Raddum, hande e jaango mi wurtinay ginni mi yamditinay be njamdaa. E nyalnde tatawre mi yottinay kuugal am.'

³³Fuu e non, doole mi nanga laawol hande e jaango e fabbi jaango, ngam haanaa dum wara annabijjo banny'e sey nder Urucaliima.

³⁴"Jalla Urucaliima, Urucaliima a warii annabo'en, a wardii liloyaabe to maada e kaaye! Nde duddum e mi yidi mobtuki yimbe maada no geroogal mobtirta bikkoy maagal ley biyeeli maagal, ammaa a jabaayi.

³⁵Raddum, Allah alanay'on Wuro Ceniingo moodon. E mi wi'a'on, on pudditataa ngi'onyam, naa nyalnde nde mbiidon, 'O barkidinaado, garoydo nder inde Joomiraawo.' "

Luka 14

Yeesu Yamditinii Goodudo Nyawu Buddi

¹Wonde Nyalnde Sihtaare Yeesu yahi wuro go'oto nder ardiibe Faarisanko'en ngam o nyaama nyamndu. Sey be ngadi ka raarukimo, koo o waday ko be kebata be nangiramo.

²Haade maako e woodi goddo gorko goodudo nyawu buddi.

³Yeesu yami Faarisanko'en e moodibbe Attawra o wi'i, "Dooka jabii dum yamditina neddo Nyalnde Siwtaare ko aa'a?"

⁴Ammaa be nootaaki. Sey Yeesu meemi nyawdo on yamditinimo, wi'imo o dilla.

⁵Nden o yamibe, o wi'i, "Moye nder moodon to biddo muudum koo ngaari muudum yanii nder bundu Nyalnde Siwtaare ittoytaamo don e don?"

⁶Be kebaayi ko be mbi'imo.

Hoccu Hoore Maada Naa' A Goddum

⁷Nde Yeesu faami kumpitaabe nyaamuki nyamndu don fuu e cuba joodaaki to mawbe njoodotoo, o hokkibe misaalu du'um, o wi'i,

⁸"To goddo humpitiima humto, taa' jooda to mawbe njoodotoo. Dum gadotoodum o humpitii goddo burdoma mangu.

⁹Nden kumpitoydoma on o waroyay o wi'umaa, 'Umma neddo o'o joodoo.' Ngam non boo a semtay, njoododaa to joodorgal cakitiingal.

¹⁰Ammaa to dum humpitiima, jooda to joodorgal cakitiingal, ngam to kumpitoydoma waroyi, o wi'ete, 'Higo, umma, njoodoyodaa dow joodorgal mawbe.' Non hokkete mangu yeeso garoybe don fuu.

¹¹Ngam mawnindo hoore muudum fuu o lesneteedo, lesnindo hoore muudum boo o mawninteedo."

¹²Nden o wi'i kumpitoydomo, "Taa humpitay yimbe humto to wuro maada, taa' humputu higoobe maada tan, koo mawniraabe e minyiraabe maada tan, koo bandiraabe maada tan, koo be kedduua riskube. Ngam be kumpitete kambe maa, be ngaatanmaa ko ngadandaabe.

¹³Ammaa taa woodi humto, humputu be ngalanaa, e jaraabe, e gurgu'en, e wumbe.

¹⁴Dum barkidinte, ngam be mbaawataa waatankima ko ngadandaabe. Allah waatante Nyalnde Jaango, nyalnde nde o umminta maybe gadube jonde woodunde."

Misaalu Dow Humto Mango

(Maatiyu 22.1-10)

¹⁵Nde goddo nder joododiibe e maako nani non, o wi'i Yeesu, "Neddo nyaamoowo nyamndu nder Laamu Allah o barkidinaado!"

¹⁶Sey Yeesu wi'imo, "E woodi goddo neddo ciryido humto mango o humpiti yimbe dudbe.

¹⁷Nde carel humto ngon wadi, o lili maccudo maako wi'oya kumpitaabe ben, 'Ngaroyee, koo dume siryaama!'

¹⁸Ammaa be fuu be ngadi ka dabbutuki no be calortoo ngam be ngidaa yaaki. Arandeejo on wi'imo, 'Mi soodii ngesa, doole mi yaha mi yi'aka. Wadu munyal, mi hebataa yaaki.'

¹⁹Didabo wi'imo, 'Mi soodii na'i demooji kanji sappo, e mi yidi yaaki mi foondadi jooni. Wadu munyal mi hebataa yaaki.'

²⁰Non tatabo maa wi'i, 'Mi neebaayi ko te'umi, ngam non mi hebataa yaaki.'

²¹Maccudo on so"ii wi'i joomu wuro muudum koo dume. Bernde joomu wuro on metti, o wi'i maccudo on, 'Yawnu njahaa dow date mawde e date pamare nder gariiri, noddanowaayam be ngalanaa, e jaraabe, e wumbe, e gurgu'en.'

²²Gada maccudo on wartoyii wi'i joomu wuro muudum, 'Ko mbiidaa dum wada wadaama, ammaa fuu e non njayri e horii.'

²³Sey joomu wuro on wi'i maccudo on, 'Yahu dow date mawde e date pamare gada gariiri, noddaa yimbe ngaroya natta wuro am ngam ngo heewa.

²⁴E mi wi'a'on, nder kumpitaabe arande'en walaa nyaamaydo nyamndu humto am.' "

Bone Tokkuki Yeesu

(Maatiyu 10.37,38)

²⁵Wonde nyalnde yimbe dudbe e njaada e Yeesu. Sey o raaribe o wi'i,

²⁶"Garoydo to am fuu to buraayi yidukiyam dow nyaako muudum e maduujo muudum e debbo muudum e bibbe muudum e mawniraabe e minyiraabe muudum - haa maa e yonki muudum, o waawataa wartuki tokkudoyam.

²⁷Koo moye to huccaayi gaafaangal muudum tokkiyam waawataa wartuki tokkudoyam.

²⁸Misaalu, to goddo moodon e yidi mahuki wuro mango, ay arande o joodoto taw o lima ko o majjinta, o yi'a koo e mo woodi ko heyatamo o yottinango.

²⁹To naa' non, to o fuddii mahukingo o waawataa yottinkingo, gi'udongo fuu jalaymo

³⁰wi'a, 'Raa neddo o'o fuddii mahuki, ammaa o waawaayi yottinki.'

³¹Koo boo to laamiido goodudo sooji'en 10,000 honiday e laamiido garoydo honamo e sooji'en 20,000, arande o joodoto taw o yi'a koo e mo woodi sembe honuduki e maako.

³²To o yi'ii o waawataa, o lilay lilaabe to garaydo on ko o yotto, ngam be dabbita siryootirki e maako.

³³Non maa, koo moye to sendiraayi e ko woodi fuu waawataa wartuki tokkudoyam.

Lamdam Mbaitudam

(Maatiyu 5.13; Markus 9.50)

³⁴“Lamdam dum fii boddum, ammaa to beldum maajam ittake, ko wartirta beldum maajam?

³⁵Walaa ko d'am wadetee. Dam nafataa goddum, sey ni d'am rufee. Goodudo noppo nanooji fuu nana!”

Luka 15

Misaalu Dow Mbaala Majjunga

(Maatiyu 18.12-14)

¹Wonde nyalnde jaboobe ceede leydi e gadoobe hakke ngari to Yeesu ngam be nana ko o wi'ata.

²Ammaa Faarisanko'en e moodibbe Attawra ngadi ka metitaaki e be mbi'a, “Neddo o'o e jabboo gadoobe hakke haa maa e mo nyamda e mabbe.”

³Sey Yeesu hokkibe misaalu du'um, wi'i,

⁴“To goddo nder moodon e woodi baali 100, go'o nder baali din majji, o alay koriidi e ndura nder ladde, o dabbitoya majjunga ngan naa o heftiinga.

⁵To o heftoyiinga, o nanay beldum o towoyanga e daande maako.

⁶To o so"ake wuro, o nodday higoobe maako e be o heddi, o wi'abe, ‘Mballeeyam nanki beldum ngam mi heftii mbaala am majjunoonga.’

⁷E mi wi'a'on, bo non dum buray nanki beldum e ton dow to gadoowo hakke go'oto tuubii so"ake to Allah, dow yimbe 99 nyumoobe ngalaa hakke.

Misaalu Dow Ceede Majjuude

⁸“Misaalu, to debbo e woodi jamde sappo de ajurfaari, go'o majji, ay o waday hiite e fitilaaru, o wuuwa wuro ngon, o dabbita e seese-seese koo toye naa o heftii yamnde majjunde nden.

⁹To o heftiinde, o nodday higoobe maako e be o heddi, o wi'abe, ‘Mballeeyam nanki beldum, ngam mi heftii yamnde am majjunoonde.’

¹⁰E mi wi'a'on, bo non malaa'ika'en nanirta beldum yeeso Allah to gadoowo hakke go'oto alii waduki hakke so"ake to Allah.”

Misaalu Dow Biddo Majjudo

¹¹Kadimaa o wi'i, “E woodi goddo neddo goodudo bibbe dido.

¹²Pamaro on wi'i nyaako muudum, ‘Bappa, hokkam ndonu am.’ Sey nyaako on sendanibe jawdi muudum.

¹³Gada balde sedda, pamaro on hawti ko woodi fuu, o yahi leydi ngoddundi, ton o lallini jawdi maako nder jonde meere.

¹⁴Gada o lallinii jawdi ndin fuu, dum wadi weelo kallungo nder leydi ndin, o warti mo walaa koo dume.

¹⁵Ngam non o yahi o huwana goddo neddo leydi ndin, neddo on yaarimo to aladeeji maako hokkimo kuugal nyamnukidi.

¹⁶Kayeejo on e yidunoo to o hebayno o nyaama nyamndu aladeeji, ammaa walaa kokkudomo godduum.

¹⁷Nde hakkiilo maako warti, o wi'i nder bernde maako, 'Kuwanoobe nyaako am e ngoodi nyamndu keyayndube haa ndu horoo, ammaa min boo e mi do'o weelo badake warkiyam.

¹⁸Mi so"oto to nyaako am, mi wi'amo, "Bappa, mi wadii hakke yeeso Allah e yeeso maada.

¹⁹Mi hewtaayi dum noddayam biddo maada, e mi toromaa alam mi warta go'oto nder kuwanoobema."

²⁰Sey o ummii o so"ii to nyaako maako. "Ko o yottoo wuro ngon, nyaako maako yi'imo yurminanimo, doggi wuundoyiimo jabbiiimo bodduum.

²¹Biddo on wi'imo, 'Bappa, mi wadii hakke yeeso Allah e yeeso maada, jooni mi hewtaayi dum noddayam biddo maada.'

²²Ammaa nyaako on wi'i maccube muudum, 'Njawnee ngaddon limce burde wooduki, bornonmo. Ngadaneemo jabbaare e hoondu maako e pade e koyde maako.

²³Ngaddee ngaari payndi, kirsonndi, nyaamen nanen beldum,

²⁴ngam biddo am o'o, o maayiino, ammaa o ummake, o majjiino, ammaa o hebtaama! Sey be puddi nyaamuki, e be nana beldum.

²⁵"E carel ngel mawniraawo on e ton ngesa. Sey e mo wartoya, nde o badii wuro, o nani e dum fiya bawdi e dum wama.

²⁶Sey o noddi go'oto nder maccube o yamimo, o wi'i, 'Ko wang?''

²⁷Maccudo on wi'imo, 'Minyiraawo maada warti, nyaako maada boo hirsii ngaari payndi ngam o wartii jam koo ko yanimo.'

²⁸Bernde mawniraawo on metti o salii nattuki wuro ngon. Nyaako on wurtoyil toriimo o natta.

²⁹Ammaa o wi'i nyaako on, 'Raa, duubi duddi e mi huwanmaa bo maccudo, mi meedaayi salaaki ko mbiidaayam, ammaa fuu e non a meedaayi hokkuiyam koo damngel go'el ngam mi nanda beldum e higoobe am.

³⁰Ammaa nde biddo maada o'o wartoyi, nyaamudo jawdi maada dow tokkuki rewbe, a hirsaniimo ngaari payndi.'

³¹"Nyaako on wi'imo, 'Biddo am, an a wondi e am koo ndeye, ko ngoodumi fuu an jeyidum.

³²E haani nanen beldum, ngam minyiraawo maada o'o o maayiino, ammaa jooni o ummake, o majjiino, ammaa jooni o hebtaama.' "

Luka 16

Jowaado Dow Jawdi Mo Walaa Goonga

¹Yeesu wi'i tokkubemo, "E woodi goddo diskudo jowudo goddo dow jawdi muudum ngam faamanandi. Goddo wi'i diskudo on, 'On don mo njowdaa dow jawdi maada e mo wonnandi.'

²Ngam non diskudo on noddimo, wi'imo, 'Ko nanaymi dow maada nihi? Wi'am no njogoridaa jawdi am ngam daga jooni mi ittete dow jawdi am.'

³Paamanoowo jawdi on wi'i nder bernde muudum, 'No ngadaymi jooni? Raa joomu wuro am riiwayyam dow kuugal nga'al, raa boo mi walaa sembe remuki, mi semtay boo toraaki.

⁴Yawwaa! Jooni e mi andi no ngadaymi ngam yimbe njabayam nder gureeje mabbe to mi riiwaama daga kuugal nga'al.'

⁵Sey o lilani be joomu wuro maako tokkata nyamaande, o wi'i arandeejo, 'No joomu wuro am tokkatama?'

⁶O wi'imo, 'Paali nebbam jaytun 800 tokketeemi.' Paamanoowo jawdi on wi'imo, 'Jabu derewol nyamaande maada, yawnu windu 400.'

⁷Nden o wi'i didabo on, 'An boo, noye tokketedaa?' O wi'imo, 'Buhuji alkamaari 1,000 tokketeemi.' O wi'imo, 'Jabu derewol nyamaande maada windu buhuji 800.'

⁸Joomu wuro on mani paamanoowo jawdi mo walaa goonga on, ngam e mo woodi yoyre. Mi hokku'on misaalu du'um ngam andon yimbe be tokkaayi Allah burii yimbe tokkubemo yoyre dow fii duuniyaaru.

⁹"E mi wi'a'on, kuutiree jawdi duuniyaaru ngam kebon higoobe, ngam to jawdi ndin re'ii, dum jaba'on nder wuro Allah ngo haa abadaa.

¹⁰Fuu gadudo ko haani e fii sedda, o waday ko haani e fii duddum. Non maa mo walaa goonga dow fii sedda wadataa goonga dow fii duddum.

¹¹To on ngalaa goonga e jogaaki jawdi duuniyaaru, moye hoolotoo'on e jogaaki jawdi goongaari?

¹²To on njogoraaki jawdi goddo goonga, moye hokkata'on ko wartata dum moodon?

13“Walaa maccudo baawaydo jagganaaki joomu wuro'en dido. Koo o wanya go'oto o yida go'oto, koo o mawnina go'oto o yawana go'oto. Non onon maa on mbaawataa jagganaaki Allah e jagganaaki jawdi carel go'o.”

Godde Boliide Yeesu

(Maatiyu 11.12,13; 5.31,32; Markus 10.11,12)

14Nde Faarisanko'en nani fuu ko o wi'i, be durtiimo ngam be gidbe ceede.

15O wi'ibe, “Onon ngoni kolloobe ko'e moodon on gadoobe ko haani yeeso yimbe, ammaa Allah e andi berde moodon. Ngam ko yimbe mawninta e harmini yeeso Allah.

16“Attawra e Defte Annabo'en ngoni ko dum wa'ajinta haa carel Yahaya Gadoowo Baptisma. Daga carel ngel, e dum andina Habaru Beldum dow Laamu Allah, koo moye e durwa ngam heba nattuki.

17Ammaa fuu e non, dum buray hoyuki dow e ley re'a e dow tobbel go'el ngel Attawra majjinee.

18“Koo moye yoofi debbo muudum te'i goddo, njeenu o wadata. Neddo te'udo joofaado maa, njeenu o wadata.”

Diskudo e Li'aajaru

19“E woodi goddo diskudo bornotoodo limce de ceede, e mo nyaama ko o yidi koo ndeye.

20E dammugal wuro maako koo ndeye e dum wadda goddo mo walanaa bi'eteedo Li'aajaru e mo woodi putte koo toye e bandu maako.

21E mo yidi nyaamuki ko yani e leydi daga nder nyamndu diskudo on. Ko buri non, kutiji maa e ngara e taha putte maako.

22Nde mo walanaa on maayi, malaa'ika'en njaarimo o joodoo haade Annabi Ibraahim. Diskudo on maa maayi o uwaa.

23O nattinaa hiite e mo yara bone, sey o yefti gite maako, o yi'i Li'aajaru e joodii haade Annabi Ibraahim.

24O noddi Ibraahim e sembe, o wi'i, ‘Yaa Ibraahim, yurminanam, liloy Li'aajaru mbi'aamo o suuwa hoondu maako nder ndiyam o fewna demngal am ngam e mi yara bone kalludum nder hiite nge'e.’

25Ibraahim wi'imo, ‘Biddo am, siftor carel ko ngonnodaa duuniyaaru a hebii ko ngiddaa fuu, Li'aajaru boo yarii bone kalludum. Ammaa jooni e mo nana beldum do'o, an boo a don yara bone kalludum.

26Gada non, e woodi ngayka lugguka hakkunde meeden. Walaa baawaydo huula daga do'o yaha to ngondaa, non maa daga to ngondaa walaa baawaydo huuloya to amin.’

²⁷Ammaa diskudo on wi'i, 'E mi toromaa, Bappa, liliu Li'aajaru to wuro nyaako am.

²⁸E mi woodi minyiraabe njowo, e mi yidi o yaha o wagginabe ngam kambe maa to' be ngara to njaraymi bone kalludum do'o.'

²⁹Ammaa Ibraahim wi'imo, 'E be ngoodi Attawra e Defte Annabo'en, al be ngada ko de mbi'i.'

³⁰Diskudo on wi'i, 'Naa' non, yaa Ibraahim, to goddo nder maybe yahaniibe, be tuubay.'

³¹Ibraahim wi'imo, 'To be nanaayi ko Attawra e Defte Annabo'en mbi'ata, be njabataa ko ummiido daga mayde wi'ibe.' "

Luka 17

Bone Waduki Hakke

(Maatiyu 18.6,7,21,22; Markus 9.42)

¹Sey Yeesu wi'i tokkubemo, "Doole ko wadata yimbe ngada hakke wara, ammaa gadudo goddo wadi hakke yaray bone.

²Dum buranay neddo on habbanee kaaya namol manga e daande o faddee nder ndiyam mbeela, dow o wada go'oto nder sukaabe pamarbe be'e koolibeyam wada hakke.

³Paamanee ko'e moodon. "To bandiraawo maada wadaniima ko woodaa, metanmo. To o tuubii, yaafanamo.

⁴To o wadaniima ko woodaa nde joweedidi e nyalnde go'o, nden nde joweedidi e mo wara to maada e mo wi'a, 'Mi tuubii,' doole njaafanodaamo."

Hoolaaki Allah Bo Gabbel Mastat

⁵Lilaabe Yeesu mbi'imo, "Beydanmin hoolaaki Allah!"

⁶Yeesu nootii wi'ibe, "Daa on ngoodi hoolaaki famdirki bo gabbel mastat, on mbaaway mbi'on lekki ki'i, 'Doofa tiggoyodaa nder ndiyam,' sey ki wada bo ko mbiidon.

Kuugal Maccudo

⁷"Moye nder moodon goodudo maccudo demaydo koo duraydo baali, to maccudo on wartoyii daga ngesa o wi'amo, 'Woroy, jooda nyaamaa nyamndu?'

⁸Sam walaa bi'oovo non, sey ni o wi'amo, 'Borna limcere defuki, ndefanaayam hiraande, ngaddanaayam, mi nyaama mi yara taw, nden nyaamaa njaraa.'

⁹On kammoo o yettay maccudo on ngam o wadii ko o wi'i?

¹⁰Aa'a. Non onon maa, to on kuwii ko dūm wi'"on, on mbi'ay, 'Min maccube be ngalaa bote. Min ngadii ko haani min ngada tan.' "

Yeesu Yamditinii Yimbe Sappo

¹¹Yeesu e yaha Urucaliima, o tokki keerol leydi Samaariya e leydi Galiili.

¹²E mo natta wongel gariyel, sey yimbe sappo goodube nyawu nyaamoojum laral kawri e maako, be ndarii to woddii.

¹³Be noddi e sembe, be mbi'i, "Yeesu! Mawdo! Yurminanmin!"

¹⁴Nde Yeesu yi'ibe, o wi'ibe, "Njahee ardiibe diina ngi'a'on." E be nder yaadu, sey be njamditii.

¹⁵Nde go'oto mabbe yi'i yamditii, o so"ii e mo manta Allah e sembe.

¹⁶O dicci yeeso Yeesu, o yettim. Kanko boo o Samaariyankeejo.

¹⁷Yeesu wi'imo, "Naa' onon sappo njamditii? To njoweenayo ben ngoni?

¹⁸Walaa mo dūm hebi so"oyii yetti Allah sey kodo o'o tan?"

¹⁹Sey o wi'i Samaariyankeejo on, "Umma ndillaa. A yamditii ngam a hoolakeyam."

Garol Laamu Allah

(Maatiyu 24.23-28,37-41)

²⁰Wobbe Faarisanko'en yami Yeesu be mbi'i, "Ndeye Laamu Allah waroya?" O wi'ibe, "Dum yi'ataa Laamu Allah e gite.

²¹Walaa bi'oowo, 'Raa Laamu Allah do'o,' koo 'Raa Laamu Allah ton nii,' ngam Laamu Allah e nder moodon."

²²Sey o wi'i tokkubemo, "Balde e ngara ko kaaboton yi'uki nyalnde wo'oyre nder nyalde Bii Neddo, ammaa on ngi'ataa.

²³E carel ngel yimbe mbi'ay'on, 'Rammo daa'e!' koo boo, 'Rammo do'o!' To' on njahu. To' on tokkube.

²⁴No mayfere mayfirta yi'ee koo toye, non gartol Bii Neddo wa'ata.

²⁵Ammaa arande doole o yara torra kalluka, yimbe jaamanu du'um nganyamo.

²⁶Ko waduno nder jaamanu Annabi Nuhu, non wadetee nder balde ko Bii Neddo wartoyta.

²⁷Yimbe e nyaama, e njara, e te'a, e te'ee haa carel ko Annabi Nuhu natti komiwal mangal, ndiyam wari halkibe be fuu.

²⁸Non maa no dūm waduno nder jaamanu Luutu. Yimbe e nyaama, e njara, e cooda, e coora, e ndema, e maha.

²⁹Ammaa nyalnde nde Luutu wurtii daga nder gariiri Sodom, dum yoofoyi hiite e kaaye nyaamooje hiite daga dow, nge halkibe be fuu.

³⁰Non wadetee nyalnde nde 'Bii Neddo wangata.

³¹"E nyalnde nden gondo dow suudu fuu to' jippoyoo ngam hoccuki jawdi maako nder suudu. Gondo to ngesa boo to' so"oo wuro.

³²Ciftoree debbo Luutu!

³³Koo moye dabbutudo hisna yonki muudum dullayki, ammaa koo moye dulli yonki muudum ngam am hisnayki.

³⁴E mi wi'a'on, e jemmaare nden yimbe dido pukkodoto dow leeso go'o dum hucca go'oto, dum ala go'oto.

³⁵Rewbe dido e namida, dum hucca go'oto, dum ala go'oto.

³⁶[Yimbe dido e kuwa nder ngesa, dum hucca go'oto, dum ala go'oto.]"

³⁷Tokkubemo mbi'imo, "Moodibbo, toye fii du'um wadata?" O wi'ibe, "To baatudum woni, don jigaaje kawritata."

Luka 18

Misaalu Dow Alkaalijo e Goddo Debbo

¹Sey Yeesu hokki tokkubemo misaalu du'um ngam o hollabe be ngada ka waduki do'aare to' be coma.

²O wi'i, "E wondi gariiri e woodi goddo alkaalijo mo hulataa Allah o wanna e yimbe.

³E woodi goddo debbo nder gariiri ndin gorko maako maayi. Koo ndeye e mo yaha to alkaalijo on e mo toroomo e mo wi'a, 'Wadu ko haani hakkunde am e ganyo am.'

⁴Alkaalijo on neebi jabaayi. Ammaa gada don o wi'i nder bernde maako, 'Koo nde mi hulataa Allah, kadin mi wanna e koo moye,

⁵ammaa ngam debbo o'o e wannayam, mi wadfanaymo ko haani, ngam to' o wada mi soma e garol maako.' "

⁶Nden Yeesu wi'i, "Nanee ko alkaalijo o'o mo hulataa Joomiraawo wi'i.

⁷E yi'uki moodon Allah wadantaa cubaabe muudum torotoobemo jemma e nyalawma ko haani? O neebay o wallaayibe?

⁸E mi wi'a'on, o yaaway wadankibe ko haani. Ammaa to 'Bii Neddo wartoyii, o taway kooliibemo nder duuniyaaru boo?"

Misaalu Dow Faarisankiijo e Jaboowo Ceede Leydi

⁹E woodi ngi'oobe ko'e mu'en be gadoobe ko Allah yidi, e be njawana wobbe. Yeesu hokkibe misaalu du'um.

¹⁰O wi'i, "Yimbe dido njahi Wuro Ceniingo ngam be ngada do'aare, go'oto Faarisankeejo, go'oto boo jaboowo ceede leydi.

¹¹Faarisankeejo on darii, wadi do'aare nder bernde muudum wi'i, 'Allah, mi yettiima ngam mi wadataa ko wobbe yimbe ngadata, bo wuybe, e gadoobe ko woodaa, e gadoobe njeenu, koo maa bo jaboowo ceede leydi o'o.

¹²E mi suumoo nde didi nder yontoore go'o, nden e mi itta jakka nder ko kebumi fuu.'

¹³Ammaa jaboowo ceede leydi on darii to woddii. O raaraayi dow, e mo rondi juude maako dow hoore, e mo wi'a, 'Yaa Allah, yurminanam, mi wadii hakke.'

¹⁴E mi wi'a'on, jaboowo ceede leydi on hootii wuro o jaafanaado hakke maako, ammaa Faarisankeejo on yaafanaaka. Ngam koo moye mawnindo hoore muudum o pamdinteedo, nden lestindo hoore muudum boo o mawninteedo."

Yeesu Barkidini Bikkoy Pamaroy

(Maatiyu 19.13-15; Markus 10.13-16)

¹⁵Yimbe e ngaddana Yeesu sukahoy mabbe pamaroy ngam o barkidinakoy, ammaa nde tokkubemo ngi'i non, be kabaniibe.

¹⁶Ammaa Yeesu noddi sukahoy koy to muudum, wi'i, "Alee sukahoy pamaroy ngara to am. To' on kadukoy, ngam goodube berde iri de maakoy njeyi Laamu Allah.

¹⁷E mi wi'a'on goonga, koo moye mo jabaayi Laamu Allah bono sukayel pamarel, o nattataa laamu dum koo sedda."

Laamiido Diskudo

(Maatiyu 19.16-30; Markus 10.17-31)

¹⁸Sey goddo laamiido yamimo wi'i, "Moodibbo geeto, ko haani mi wada mi heba yonki ki re'ataa?"

¹⁹Yeesu nootii, wi'imo, "Ngam dume noddidaayam geeto? Walaa geeto sey Allah tan.

²⁰A andi ko Attawra wi'i, 'Taa' wadu njeenu. Taa' wadu warhoore. Taa' wujju. Taa' hokku ceyda fewre. Hokku nyaako maada e maduujo maada mangu.' "

²¹O wi'i, "E mi wada fii du'um fuu daga e mi suka."

²²Nde Yeesu nani non, wi'imo, "Haa jooni horanimaa fii go'o. Sooru ko ngoodudaa fuu, cendanaa be ngalanaa ceede den, nden a hebay mbarjaari ton dow. Nden ngaraa, tokkaayam."

²³Nde o nani non, o nanaayi beldum, ngam e mo woodi risku duddum.

²⁴Yeesu raarimo wi'i, "E dum sadí naa' sedda diskudo natta Laamu Allah!

²⁵Dum buray hoyki ngeelooba tokka nder yolnde baatal dow diskudo natta Laamu Allah."

²⁶Nanube ko o wi'i mbi'imo, "Too, to dum non, moye hisata?"

²⁷Yeesu wi'ibe, "Ko yimbe mbaawataa waduki, Allah waaway wadukidum."

²⁸Biiturus wi'imo, "Raddum, min alii ko min ngoodi fuu min tokkiima."

²⁹Yeesu wi'ibe, "E mi wi'a'on goonga, koo moye aludo wuro muudum, koo debbo muudum, koo sakiraabe muudum, koo danyoobe muudum, koo bibbe muudum, ngam Laamu Allah,

³⁰o hebay ko buri non duuduki nder jaamanu du'um, nden to o maayii o hebay yonki ki re'ataa."

Yeesu Metii Metuki Tatabi Dow No Mayrata

(Maatiyu 20.17-19; Markus 10.32-34)

³¹Sey Yeesu noddi tokkubemo sappo e dido, be kakkii o wi'ibe, "Raddum, en njahay Urucaliima, nden koo dume ko annabo'en mbindi dow Bii Neddo dum heeway.

³²Dum nangaymo, dum hokkitiramo nder juude heeferbe, be njukkitamo, be kudamo, be tuttanamo joode,

³³be piyamo, be mbaramo. Nden nyalnde tatawre o ummoto daga mayde."

³⁴Tokkubemo sappo e dido ben paamaayi ko o wi'i dow hoore maako. Faamu dum suudanakebe, be kebtaayi dow dume o metata.

Yeesu Yamditinii Bumdo Torotoodo

(Maatiyu 20.29-34; Markus 10.46-52)

³⁵Nde Yeesu badii yottaaki gariiri Jeriiko, goddo bumdo e joodii haade datal e toroo.

³⁶Nde bumdo on nani yimbe dudbe e yabboo, o yami, "Ko wang?"

³⁷Be mbi'imo, "Yeesu Najarankeejo yabbotoo."

³⁸O noddi e sembe, o wi'i, "Yeesu, Biddo Dawda, yurminanam!"

³⁹Jahoobe yeeso Yeesu kabanimo mbi'imo o de"ita, ammaa o beydi nodduki e sembe, e mo wi'a, "Biddo Dawda, yurminanam!"

⁴⁰Ngam non Yeesu darii wi'i dum wadda bumdo on to maako. Nde o baddoyii haade, Yeesu yamimo, wi'i,

⁴¹"Dume ngiddaa mi wadanmaa?" O wi'i, "Moodibbo, e mi yidi mbumtinaayam."

⁴²Sey Yeesu wi'imo, "Wumtu! Hoolaare maada yamditiniima."

⁴³Don e don gite maako mbumti, o tokki Yeesu, e mo manta Allah. Nde wonbe don fuu ngi'i ko wadi, kambe maa be manti Allah.

Luka 19

Yeesu e Jakka

¹Yeesu natti Jeriiko e mo y'abboo nder gariiri ndin.

²E woodi goddo neddo ton mawdo jaboobe ceede leydi, bi'eteedo Jakka, o diskudo.

³E mo yidi o yi'a moye woni Yeesu, ammaa o waawaayi ngam yimbe duudii, kadimaa o dammudo.

⁴Sey o doggi o ardi o yeenji lekki ngam o yi'a Yeesu, ngam don Yeesu yiwata.

⁵Nde Yeesu yottii wigeere nden tijjii wi'imo, "Jakka, yawnu njippoyodaa ngam hande wuro maada mbaalaymi."

⁶Sey Jakka yawni, jippoyii, jabbiimo e welwelta.

⁷Nde yimbe ngi'i Yeesu yahi wuro maako, be fuu be ngadi ka metitaaki e be mbi'a, "O waalay wuro neddo gadoowo hakke."

⁸Ammaa Jakka ummii wi'i Yeesu, "Moodibbo, mi hokkay be ngalanaa sendere jawdi am. Kadimaa to e woodi be njabanmi goddum ko haanaa fuu, mi yobaybe ko njabanmibe nde nayi."

⁹Yeesu wi'imo, "Hande kisndam warii nder wuro ngo'o, ngam kanko maa o biddo Ibraahim.

¹⁰Ngam Bii Neddo waroyii dabbita ko majji hisnadum."

Misaalu Dow Jamde Jiinaariya

(Maatiyu 25.14-30)

¹¹E be nder nanuki ko o wi'atabe, sey o hokkibe misaalu du'um ngam o badake Urucaliima, kadimaa ngam yimbe e kammoo Laamu Allah wangay don e don.

¹²O wi'i, "Goddo neddo mawdo yahay wondi gariiri goddundi ngam dum lamnamo o so"oyoo.

¹³O noddi maccube maako kambe sappo, o hokki koo moye mabbe ceede de kuwoowo hebata nder lebbi tati, o wi'ibe, 'Coodee cooritoodon e ceede de'e naa mi wartoyii.'

¹⁴Ammaa yimbe leydi maako ngidaamo, sey be lili lilaabe gada o dillii be mbi'a, 'Min ngidaa neddo o'o laamoo leydi amin.'

¹⁵“Nde o lamnaa o so”ii wuro, o wi’i dum noddanamo maccube ben don be o hokkunoo ceede, ngam o yi’ a beydaari noye o hebi.

¹⁶Arandeejo on waroyi wi’i, ‘Joomu wuro, ceede maada beydake nde sappo.’

¹⁷O wi’imo, ‘A huwii boddum, a maccudo boddo. Nde a hollii goonga maada dow fii pamarum, a laamoto gariije sappo.’

¹⁸Didabo wari, wi’imo, ‘Joomu wuro, ceede maada beydake nde jowi.’

¹⁹Joomu wuro on wi’imo, ‘An, a laamoto gariije jowi.’

²⁰Goddo waroyi wi’i, ‘Joomu wuro, raa ceede maada de kabbumi nder limcere cuudumi.

²¹E mi hulumaa ngam a neddo cadando; a hocca ko a resaayi, a fe”a ko a aawaayi.’

²²Joomu wuro on wi’imo, ‘An, a maccudo kalludo. Ko mbiidaa e honduko maada nangiima! E yiiki maada mi neddo cadando? A nyuma e mi hocca ko mi resaayi, e mi fe”a ko mi aawaayi?’

²³To dum non, ko wadi a resanaayiyam ceede to de kuutirtee de beydoo, ngam to mi wartoyii mi tawa de beydake?’

²⁴O wi’i dariibe haade don, ‘Njabee ceede den to maako, kokkonde on don beydudo ceede muudum nde sappo.’

²⁵Be mbi’imo, ‘Joomu wuro, ay on don ceede maako burii de o’o duuduki nde sappo.’

²⁶‘Non boo e mi wi’ aon, fuu goodudo dum beydanaymo. Ammaa mo walaa goddum, koo ko o woodi maa dum jabaydum.

²⁷Ben don wanywanybe am boo be ngidaa mi laamoo dow mabbe, ngaddeebe do’o, mbaronbe yeeso am.’ ”

Yeesu Siryake Nattuki Urucaliima

(Maatiyu 21.1-11; Markus 11.1-11; Yahaya 12.12-19)

²⁸Nde Yeesu wi’i non, o nangi laawol yaaki Urucaliima.

²⁹Nde o badii gariije Betafaaji e Betani to Hocceere Nde Ledde Jaytun, sey o lili tokkubemo dido.

³⁰O wi’ibe, “Njahee nder gariyel gongel yeeso moodon. E nattuki moodon, on taway mbabba mola e nga habbii, dum meedaayi waddaakinga. Pittoyeenga ngaddonnga do’o.

³¹To goddo yamii’on ko wadi pittotonnga, mbi’eemo, ‘Moodibbo e yidi huutirkingga.’ ”

³²Sey lilaabe ben njahi tawi mbabba ngan non no o wi’iribe.

³³E be pittanga, sey joomiiga wari wi"ibe, "Ngam dume pittotonnga?"

³⁴Be mbi'imo, "Moodibbo e yidī huutiniranga."

³⁵Be njaaraninga Yeesu, be mbe"iti cuddaari mabbe dow magga, be koccimo be njowimo dow maaga.

³⁶E mo nder yaadu dow mbabba ngan, yimbe ngadi ka we"utuki cuddaari mabbe dow datal ngal.

³⁷Nde o badii Urucaliima to regorde Hocceere Nde Ledde Jaytun, hawrutube tokkubemo puddi welweltuki e manta Allah e sembe ngam kuude kulniide fuu de be ng'i.

³⁸E be mbi'a, "O barkidinaado Laamiido garoydo nder inde Joomiraawo! Jam e ton dow, en mawnin Allah!"

³⁹Sey wobbe Faarisanko'en nder hawrutube ben mbi'i Yeesu, "Moodibbo, haban tokkubema."

⁴⁰O wi'ibe, "E mi wi'a'on, to be nde"itii, kaaye de'e mantay Allah e sembe."

Yeesu Woyanii Urucaliima

⁴¹Nde Yeesu baddii Urucaliima yi'i gariiri ndin, o woyanindi,

⁴²e mo wi'a, "Daa a anduno hande ko wadata jam! Ammaa dum suudanake gite maada.

⁴³Ngam balde ngaroyay de wanywanybe maada pilotomaa be biddumaa koo toye maada,

⁴⁴be ndo"umaa e leydi, an e bibbe maada wonbe nder maada, be alataa wonde hayre dow wonde nder maada, ngam a anditaayi carel ngel Allah wari hisnukima."

Yeesu Yahii Wuro Ceniingo

(Maatiyu 21.12-17; Markus 11.15-19; Yahaya 2.13-22)

⁴⁵Yeesu natti Wuro Ceniingo, o fuddi riiwuki be soore-soore,

⁴⁶o wi'ibe, "Dum windamaa Allah wi'i, 'Dum noddiray wuro am wuro do'aare,' ammaa on ngartiriingo luuro wuybe."

⁴⁷Koo ndeye e mo ekkitina nder Wuro Ceniingo, ammaa mawbe ardiibe diina e moodibbe Attawra e ardiibe yimbe e ngadi ka dabbutuki no be mbardatamo.

⁴⁸Ammaa be kebaayi no be nangirtamo, ngam yimbe fuu e kettindi e nanamo.

Luka 20

Yamol Dow Baptisma Yahaya

(Maatiyu 21.23-27; Markus 11.27-33)

¹Wonde nyalnde, Yeesu e ekkitina yimbe nder Wuro Ceniingo, e mo wa'ajina Habaru Beldum, sey mawbe ardiibe diina e moodibbe Attawra e mawbe yimbe ngari to maako,

²be mbi'imo, “E laamu moye ngadataa kuude de'e? Moye hokkumaa laamu dum?”

³O wi'ibe, “Min maa mi yamay'on, jooni mbi'eyam,

⁴baptisma dum Yahaya wadi, to Allah dum yiwoyi koo to yimbe dum yiwoyi?”

⁵Sey be meddi hakkunde mabbe, be mbi'i, “To en mbi'ii, ‘Daga to Allah dum yiwoyi,’ o wi'ay, ‘Ko wadi on jabaayi ko o wi'i?’

⁶To boo en mbi'ii, ‘To yimbe dum yiwoyi,’ yimbe be'e fuu kuborto'en kaaye, ngam be njabii Yahaya o annabiijo.”

⁷Ngam non be mbi'i Yeesu, “Min andaa to dum yiwoyi.”

⁸Sey Yeesu wi'ibe, “Non min maa, mi wi'ataa'on koo e dume laamu ngadiraymi kuude de'e.”

Misaalu Dum Jabube Nyamaande Ngesa Inabooje

(Maatiyu 21.33-46; Markus 12.1-12)

⁹Sey Yeesu fuddi hokkuki yimbe misaalu du'um, o wi'i, “Goddo neddo wadi ngesa inabooje, o hokkika wobbe remoobe mo"inaka, o dilli wondi leydi o neebi ton.

¹⁰Nde carel benduki inabooje den wadi, o lili maccudo to be o hokki ngesa kan o jabonoyamo ko be ngaadi nder ko bendi. Sey be piyi maccudo on be ndiiwimo koo ko be kokkimo.

¹¹Joomu ngesa on lili goddo maccudo kadin, kanko maa be piyimo be kudi kudinimo, be co"imo, koo ko be kokkimo.

¹²Sey o fudditi o lili maccudo tatabo, kanko boo be nawnimo be mburtinimo nder ngesa kan.

¹³Sey joomu ngesa on wi'i, ‘Ko ngadaymi? Mi lilay biddo am mo burmi yiduki. E mi kammoo be kokkaymo mangu.’

¹⁴Ammaa nde be o hokki ngesa kan ngi'i biddo joomu ngesa on, sey be mbi'i hakkunde mabbe, ‘Too! Raa donoowo ngesa kan. Ngaree mbarenmo, ndonu ngesa kan warta dum meeden.’

¹⁵Sey be mburtinimo nder ngesa kan be mbarimo. “Too, ko kammiidon joomu ngesa on wadantabe?

¹⁶O waray o halkabe, o hokka wobbe ngesa kan.” Nde yimbe nani non, be mbi'i, “Allah hoyna!”

¹⁷Ammaa Yeesu raaribe wi'i, "Too, ko woni ma'ana aayaare bi'unde: 'Hayre nde mahoobe nganyi, kayre warti hayre burnde darnuki maadi?'

¹⁸"Koo moye yanoyi dow hayre nden yewi yewinay; ammaa to hayre nden yanii dow goddo, nde namaymo bo condi."

Yobuki Kaysar Ceede Leydi
(Maatiyu 22.15-22; Markus 12.13-17)

¹⁹Moodibbe Attawra e mawbe ardiibe diina e ngidi nanga Yeesu don e don, ngam be paamii dow mabbe o hokki misaalu du'um, ammaa e be kula yimbe.

²⁰Ngam non be ngadani Yeesu gite, be lili wobbe nanditinbe e yimbe be goonga ngam be nana koo o wi'ay goddum dum be kebata be ngulliroyoomo yeeso gomnaajo leydi.

²¹Lilaabe ben sey yami Yeesu mbi'i, "Moodibbo, e min andi ko mbi'ataa e ko ngadataa dum goonga, a hollataa yidde hoore, a ekkitina laawol Allah e goonga.

²²E yiiki maada e haani min njoba Kaysar Mawdo Laamiibe ceede leydi, koo dum haanaayi?"

²³Ammaa Yeesu e andi yoyre mabbe, sey o wi'ibe,

²⁴"Kolleeyam yamnde ajurfaari. Dowdi moye e inde moye woni dow mayre?" Be mbi'i, "Dum Kaysar."

²⁵O wi'ibe, "Ngam non, kokkee Kaysar ko woni dum Kaysar, nden kokkon Allah ko woni dum Allah."

²⁶Be kebaayi ko be nangirtamo nder ko o wi'ibe yeeso yimbe, sey be nde"iti e be kaydina e no o nootoraniibe.

Yamol Dow Ummaaki Yimbe Daga Mayde
(Maatiyu 22.23-33; Markus 12.18-27)

²⁷Saadusanko'en e mbi'a walaa ummaaki maybe. Wobbe mabbe ngari to Yeesu,

²⁸be yamimo, be mbi'i, "Moodibbo, Annabi Muusa wi'ii to neddo te'ii debbo maayii danyidaayi e maako, sey sakiraawo maako te'amo ngam hebana sakiraawo muudum maydo bibbe.

²⁹Too, ndenno e woodi wobbe sakiraabe worbe njoweedido. Afo on te'i debbo, maayi, danyidaayi e maako.

³⁰Didabo on te'i debbo on, kanko maa o maayi, be ndanyidaayi.

³¹Tatabo on maa te'i debbo on, kanko maa o maayi be ndanyidaayi. Non sakiraabe njoweedido ben don be fuu be te'iinomo, be maayi, be ndanyidaayi e maako.

³²Gada maajum debbo on maa maayi.

³³Too, jooni, nyalnde nde maybe ummotoo, debbo on wartay debbo moye nder mabbe? Ngam be fuu njoweedido be te'iimo."

³⁴Yeesu nootii wi'ibe, "Yimbe jaamanu du'um e te'indira,

³⁵ammaa yimbe be Allah yi'i e haani be ummoo Nyalnde Jaango, nyalnde nde dum umminta maybe, worbe te'ataa, rewbe te'ataake.

³⁶Be pudditataa be maaya, ngam be ngartay bo malaa'ika'en. Be bibbe Allah ngam be ummake daga mayde.

³⁷Koo nder habaru leggel goodungel hiite, Annabi Muusa hollii maybe ummoto, ngam o noddirii Joomiraawo 'Allah mo Ibraahim, Allah mo Iciyaaku, Allah mo Yaakubu.'

³⁸Kanko naa' o Allah maybe, ammaa o Allah goodube yonki. Ngam to maako, koo moye e woodi yonki."

³⁹Wobbe moodibbe Attawra mbi'imo, "Moodibbo, a wi'ii goonga."

⁴⁰Daga don walaa gadudo sembe bernde yamimo wongol yamol.

Yamol Dow Kisnoowo

(Maatiyu 22.41-46; Markus 12.35-37)

⁴¹Ammaa Yeesu wi'ibe, "No wadata e be mbi'a Almasiihu dum biddo Dawda?

⁴²Ngam Dawda e hoore muudum wi'i nder deftere Jabuura, 'Joomiraawo wi'ii Joomiraawo am, "Jooda to jungo am nyaamo,

⁴³naa mi wadii a yaabii wanywanybe maada." '

⁴⁴Dawda e noddira Almasiihu 'Joomiraawo.' No wadata o warta biddo Dawda?"

Yeesu Wagginii Tokkubemo Dow Moodibbe Attawra

(Maatiyu 23.1-36; Markus 12.38-40)

⁴⁵Yeeso koo moye o wi'i tokkubemo,

⁴⁶"Paamanee moodibbe Attawra, gidube yiilaaki e bornii toggoho njuutuko, gidube hownireeki mangu nder luumo. E be ngidi joodaaki dow joodorle mawbe nder cuudi do'aare e joodorle mawbe to humto.

⁴⁷Kambe ngoni nyaamoobe jawdi rewbe be worbe mu'en maayi, wadoobe do'aaje juutude ngam dum yi'abe. Be buray yaruki bone."

Luka 21

Dokkal Ngal Debbo Mo Gorko Muudum Maayi Hokki

(Markus 12.41-44)

¹Yeesu yefti hoore muudum yi'i riskube e ngada dokke mabbe nder to dum hokkata ceede ngam Allah nder Wuro Ceniingo.

²Sey o yi'i goddo debbo mo walanaa mo gorko muudum maayi wadii ceede njamkoy didooy koy njamndi mbodeeri nder.

³Yeesu wi'i, "E mi wi'a'on goonga, o'o debbo mo walanaa, ko o hokki burii ko horiibe fuu kokki.

⁴Ngam horiibe be'e fuu be kokkii sedda daga nder risku mabbe, ammaa kanko boo nder ciya maako o hokki fuu ko o woodi."

Yeesu Wi'i No Wuro Ceniingo Sankitortoo

(Maatiyu 24.1,2; Markus 13.1,2)

⁵Wobbe e meta dow no dum mo"iniri Wuro Ceniingo e kaaye bodde e dokke de dum hokki ngam Allah. Ammaa Yeesu wi'i,

⁶"Ko ngi'oton do'o, carel waray ngel walaa wonde hayre aleteende dow wonde. De fuu dum sankitayde."

Carel Cadeele Waroyay

(Maatiyu 24.3-14; Markus 13.3-13)

⁷Be yamimo, be mbi'i, "Moodibbo, ndeye fii du'um wadata? Nden ko hollata fuudiuki maajum badake?"

⁸O wi'i, "Paamee, to' dum majjina'on. Ngam yimbe duubbe ngaroyay nder inde am, be mbi'a kambe ngoni min, nden, 'Carel badake!' To' on tokkuge."

⁹Ammaa, to on nanii habaru konuuji hakkunde leyde e konuuji nder leyde, to' on kulu, ngam arande doole fii du'um wada, ammaa non Hollaayi re'uki duuniyaaru warii."

¹⁰Nden o wi'ibe, "Lenyol ummanto lenyol, nden laamu ummanto laamu.

¹¹E bigeeje feere-feere dum waday dimbol leydi cembingol, dum waday weelo e nyawuuji kalludi. Dum waday fii mawdum kulniidum e dow, gadoojum yimbe kultora.

¹²Ammaa ko fii du'um fuu wada, yimbe nangay'on, torray'on, be ngaday'on nder juude mawbe cuudi do'aare, be ngada'on nder cuudi cural, dum yaaray'on yeeso laamiibe e mawbe leydi, ngam on tokkubeyam.

¹³Dum wartay laawol no kokkirtonbe habaru am.

¹⁴Ammaa pukkinee berde moodon, to' on ngannu ko carel ngel wada no mburtinirton ko'e moodon.

¹⁵Ngam mi hokkay'on boliide e andal, haa walaa goddo nder ganyoobe moodon baawaydo do"uki'on koo yedduki ko mbiidon.

¹⁶Danyoobe moodon e minyiraabe moodon e mawniraabe moodon e bandiraabe moodon e higoobe moodon, be kokkitiray'on, nden be mbara wobbe moodon.

¹⁷Koo moye wanyay'on ngam on tokkubeyam.

¹⁸Ammaa walaa laasol ko'e moodon go'otol kalkayngol.

¹⁹To on munyii, on kebay yonki ki re'ataa.

Yeesu Wi'i Heeferbe Kalkay Urucaliima

(Maatiyu 24.15-21; Markus 13.14-19)

²⁰"To on ngi'ii honoobe e pilii Urucaliima, andee halkuki mayri badake.

²¹Nden wonbe nder leydi Yahuudiya ndogga nattoya kocceeje, wonbe nder gariiri mawndi boo mburtoondi, nden wonbe nder ladde to' natta gariiri.

²²Ngam balde ðen ðon ðum 'Balde Bone,' ngam ko windaa fuu heeway.

²³Rewbe goodube deedi e musinteebe be torroto naa' sedda nder ðen ðon balde! Ngam dum waday torraaji kalludi nder duuniyaaru, monnere Allah jipponoyto lenyol ngo'ol.

²⁴Dum warday wobbe e kaafaaje, dum nangay wobbe, dum yaarabe nder leyde fuu dum wartirabe maccube. Lenyi duuniyaaru ngaday ka sankutuki Urucaliima be laamoondi naa carel ngel dum hokkibe wadii.

Gartol Yeesu, Bii Neddo

(Maatiyu 24.29-31; Markus 13.24-27)

²⁵"Dum waday fii kulniidum nder naange e lewru e koode. Yimbe wonbe nder leyde duuniyaaru fuu be ngannay be kultora, nden be ndulla ko be ngadata ngam hononde cembinde nde geeloodi ndiyam mbeela.

²⁶Kulol waday wobbe pekkora, ngam ko waroya nder duuniyaaru, ngam ko woni dow fuu dimboto.

²⁷E carel ngel, be ngi'ay Bii Neddo e wara nder duule e bawde e teddungal mangal.

²⁸To fii du'um fuddii waduki, ummee ndaroodon, yefton ko'e moodon ndaaron dow, ngam kisndam moodon badake."

Misaalu Dow Lekki Ibbi

(Maatiyu 24.32-35; Markus 13.28-31)

²⁹O hokkibe misaalu du'um, o wi'i, "Ndaaree lekki ibbi e ledde koriide fuu.

³⁰To on ngi'ii de mbilitii, on andi seeto badake.

³¹Non maa to on ngi'ii fii du'um e wada, too, on anday Laamu Allah badake.

³²"E mi wi'a'on goonga, jaamanu du'um re'ataa naa fuu fii du'um wadii.

³³Dow e ley yabboto, ammaa boliide am yabbataako haa abadaa.

Paamee Bodđum

³⁴“Paamee to' yare-yare e nyaame-nyaame e wannuki e ko woni nder duuniyaaru hocca berde moodon, ngam to' nyalnde nden uddoo'on on andaa.

³⁵Ngam nyalnde nden waray dow koo moye mo yonki nder duuniyaaru.

³⁶Paamee koo ndeye ngadon do'aare ngam kebon ndadon fii du'um gadaydum fuu, nden ndaroodon yeeso Bii Neddo.”

³⁷Koo ndeye nyalnde Yeesu e ekkitina nder Wuro Ceniingo, ammaa jemma o wurtoo o yaha dow Hocceere Nde Ledde Jaytun o waaloya.

³⁸Koo ndeye ilaa subaka yimbe fuu e njaha Wuro Ceniingo ngam nanukimo.

Luka 22

Mawbe Meddii Dow No Nangirta Yeesu

(Maatiyu 26.1-5; Markus 14.1,2; Yahaya 11.45-53)

¹Too, carel badake ngam Humto Buroodi Dum Walaa Yuufinirdum bi'eteengo Humto Sakkinki.

²Mawbe ardiibe diina e moodibbe Attawra e dabbita no be mbardata Yeesu, ngam e be kula yimbe.

Yahuuda Jabi Hokkitira Yeesu

(Maatiyu 26.14-16; Markus 14.10,11)

³Sey Ceydan natti bernde Yahuuda bi'eteedo Iskariyooti, go'oto nder tokkuge Yeesu sappo e dido.

⁴Sey o yahi to mawbe ardiibe diina e mawbe ardiibe taadiibe Wuro Ceniingo, o meddi e mabbe dow no o hokkitira Yeesu nder juude mabbe.

⁵Be nani beldum duddum, be ngadi alkawal hokkukimo ceede.

⁶Kanko boo o jabi, o fuddi dabbutuki laawol no o hokkitira Yeesu nder juude mabbe.

Yeesu Siryake Nyaamuki Nyamndu Humto Sakkinki

(Maatiyu 26.17-25; Markus 14.12-21; Yahaya 13.21-30)

⁷Sey nyalnde wari nde Humto Buroodi Dum Walaa Yuufinirdum nde dum hirsata karoori Humto Sakkinki.

⁸Ngam non Yeesu lili Biiturus e Yahaya wi'ibe, “Njahee ciryaneen koo dume ngam nyaamen Humto Sakkinki.”

⁹Be yamimo be mbi'i, “Toye ngiddaa min njaha min ciryoodum?”

¹⁰O wi'ibe, "Raddum, e nattuki moodon gariiri, on kawray e goddo e mo rondii yoogirde ndiyam. Tokkeemo yaaki wuro ngo o nattata,

¹¹mbi'on joomu wuro ngon, 'Moodibbo wi"ii min yamumaa: "Toye suudu ndu nyaamaymi nyamndu Humto Sakkinki e tokkubeyam?"'

¹²O hollay'on suudu ndu dow, mawndu mo"inaandu. Ciryanee'en koo dume don ngam nyaamen nyamndu Humto Sakkinki."

¹³Sey be njahi be tawi koo dume no Yeesu wi'ibe, sey be ciryii koo dume ngam Humto Sakkinki.

Kirtaari Joomiraawo

(Maatiyu 26.26-30; Markus 14.22-26; 1 Korintiyanko'en 11.23-25)

¹⁴Nde carel wadi, Yeesu e tokkubemo sappo e dido njoodii ngam nyaama.

¹⁵Sey o wi'ibe, "Mi haabii nyamduki nyamndu Humto Sakkinki ndu'u e moodon ko mi torree.

¹⁶Ngam e mi wi'a'on, mi fudditataa nyaamuki nyamndu Humto Sakkinki sey to ma'ana maajum heewii nder Laamu Allah."

¹⁷Sey o hucci inabojam nder jardugel, o yetti Allah, o wi'i, "Njabee nge'el cendon inabojam dam hakkunde moodon.

¹⁸Ngam e mi wi'a'on, mi fudditataa yaruki ndiyam inabooje naa Laamu Allah waroyii."

¹⁹Nden o hucci buroodi, o yetti Allah, o sendidum, o hokki tokkubemo, e mo wi'a, "Du'um dum bandu am, kokkaandu ngam moodon. Ngadee ka waduki non ngam siftorkiyam."

²⁰Non maa, gada be kirtake, o hucci jardugel ndiyam inabojam, o wi'i, "Da'am woni alkawal kesal tabbitayngal e yiyyam am ndufeteedam ngam moodon.

²¹"Ammaa, raddum, kokkitiraydoyam e nyamda e am do'o.

²²Ngam Bii Neddo maayay non no Allah subi, ammaa kokkitiraydomo wonii!"

²³Tokkubemo puudi yamyamtirki hakkunde mabbe, koo dum moye nder mabbe wadata fii du'um.

Geddi Dow Moye Woni Mawdo

²⁴Kadimaa geddi ummii hakkunde mabbe dow moye nder mabbe woni mawdo.

²⁵Yeesu wi'ibe, "Laamiibe yimbe naa' Yahuudanko'en e kolla yimbe mabbe laamu sembe, fuu e non e be noddira ko'e mabbe walooobe yimbe.

²⁶Ammaa onon, to' on ngadu non. Sey burdo mangu nder moodon warta bo pamaro, nden ardiido warta bo maccudo.

²⁷Moye buri mangu, joodiido ngam nyaama koo gaddoowo nyamndu? Ay on don joodiido woni mawdo. Ammaa, e mi don hakkunde moodon bo maccudo.

²⁸"Onon ngori darodiibe e am e goonga nder torra ka njarumi.

²⁹No Nyaako am Mo Dow hokkiriym laamu, non min maa, mi hokkii'on laamu

³⁰nyamdon e am njardon e am nder laamu am, nden njoodoodon dow joodorle laamu, on laamoo lenyi Israa'iila sappo e didi.

Yeesu Wi'i Biiturus Yedday Andukimo

(Maatiyu 26.31-35; Markus 14.27-31; Yahaya 13.36-38)

³¹"Siiman, Siiman, raddum Ceydan yamii laawol foonda'on, boo o hokkaama. E mo yidi o seda'on no dum sedirta alkamaari e nyaande.

³²Ammaa mi wadaniima do'aare, Siiman, ngam to' alaa hoolaakiym. An boo, taa wartii to am, cembidinaa bandiraabe maada."

³³Ammaa Biiturus wi'imo, "Moodibbo, e mi siryii yaaduki e maada suudu cural, haa e mayde."

³⁴Yeesu wi'i, "E mi wi'umaa, Biiturus, hande ko njakardi hana, a wi'ay a andaayam nde tati."

Carel Torra e Wara

³⁵Sey Yeesu yamibe wi'i, "Carel ko lilm'i'on mbiimi'on to' on njaadu e ceede, to' on njaadu e jakaare koo pade koyde didi, e woodi ko ndulludon?" Be mbi'i, "Walaa."

³⁶O wi'ibe, "Ammaa jooni, goodudo ceede e jakaare, hucca. Mo walaa kaafahi, soora cuddaari muudum sooda go'oti.

³⁷E mi wi'a'on, aayaare nde'e doole heewa dow am bi'unde, 'Dum hoccaymo bo kalludo,' ngam ko windaa dow am badake heewuki."

³⁸Tokkubemo mbi'i, "Moodibbo, raa kaafaaje didi." O wi'ibe, "Dum heyii non."

Yeesu Wadii Do'aare Dow Hocceere Nde Ledde Jaytun

(Maatiyu 26.36-46; Markus 14.32-42)

³⁹Yeesu wurtii, yahi Hocceere Nde Ledde Jaytun no o woowi, tokkubemo maa e tokkimo.

⁴⁰Nde be njottii wigeere nden, o wi'ibe, "Ngadee do'aare to' njahon to ngadoton hakke."

41Yeesu hakkitii kanum tan ko wadata hubaaki hayre, sey o yani e leydi e mo hippii, o wadi do'aare, o wi'i,

42"Nyaako am Mo Dow, taa jabii, ittanam jardugel torra ka'a. Fuu e non, naa' ko ngidumi wadetee, ammaa ko ngiddaa wadee."

43Sey malaa'ikaajo yiwoyi daga dow wanganimo sembidinimo.

44E mo nder torra kalluka, ngam non o beydi waduki do'aare. Asawre maako warti bo yiyyam e simta e leydi.

45Nde o yottini do'aare, sey o so"ii to ben don tokkubemo, o tawi e be daanii ngam wannaare wadi be comii.

46O wi'ibe, "Ngam dume daanotoodon? Ummee, ngadee do'aare to dum foondii'on to' ngadon hakke."

Dum Nangii Yeesu

(Maatiyu 26.47-56; Markus 14.43-50; Yahaya 18.3-11)

47Yeesu e meta, sey yimbe dudbe ngari. Yahuuda, go'oto nder tokkubemo sappo e dido e mo ardiibe. Yahuuda baddii Yeesu ngam hownamo.

48Yeesu wi'imo, "Yahuuda, a hokkitiray Bii Neddo e hownuki higaaku?"

49Nde tokkube Yeesu ngi'i ko wadata, be mbi'imo, "Moodibbo, min pe"irabe kaafaaje?"

50Go'oto mabbe fe"i maccudo Mawdo Mawbe Ardiibe Diina ittanimo nowru nyaamo.

51Ammaa Yeesu wi'i, "Alee! To' on beydu!" Yeesu meemi nowru neddo on, yamditinimo.

52Sey Yeesu wi'i mawbe, e mawbe ardiibe diina, e mawbe taadiibe Wuro Ceniingo garoybe nangukimo, "On ngardoyi e kaafaaje e cabbi ngam nangoyyam bo mi gujjo calordo?

53Koo ndeye nyalnde e mi wondi e moodon nder Wuro Ceniingo, on nangaayiyam. Ammaa jooni dum carel moodon, e laamu nyiire."

Biiturus Wi'ii Andaa Yeesu

(Maatiyu 26.57,58,69-75; Markus 14.53,54,66-72; Yahaya 18.12-18,25-27)

54Sey be nangi Yeesu, be ndillidi e maako, be njaarimo wuro Mawdo Mawbe Ardiibe Diina. Biiturus boo e wodditi e tokkiribe gada.

55Nden be kubbi hiite caka wuro, be njoodii, Biiturus maa sey joodii nder mabbe.

56Sey goddo kordo yi'imo e mo joodii e mo irfoo. Kordo on boo sutiimo wi'i, "Neddo o'o maa e wondi e Yeesu."

57Ammaa Biiturus yeddi, wi'i, "Mi andaamo."

⁵⁸Gada don sedda goddo yi'imo wi'i, "An maa, a go'oto nder tokkubemo." Ammaa Biiturus wi'i, "Higo, naa' mi tokkudomo!"

⁵⁹Nde yawtii sedda, goddo maa wi'i, "Seko walaa neddo o'o maa e wondi e Yeesu, ngam kanko maa o Galilankeejo."

⁶⁰Biiturus wi'imo, "Higo, mi andaa ko mbi'ataa!" Don e don e mo nder metuki, njakardi hani.

⁶¹Sey Yeesu yeeyii raari Biiturus. Sey Biiturus siftori ko Yeesu wi'unoomo wi'uki, "Hande ko njakardi hana, a wi'ay a andaayam nde tati."

⁶²Sey o wurtii yaasi o woyi bojji nawdi.

Dum Jukkitii Yeesu Dum Fiyiimo

(Maatiyu 26.67,68; Markus 14.65)

⁶³Sey yimbe jogiibe Yeesu fuddi jukkutukimo, e be piyamo.

⁶⁴Be cuddi gite maako be ngadi ka yamukimo be mbi'i, "Wadu annabaaku! Moye fiyumaa?"

⁶⁵Be kudrimo haalaaji nawdi.

Yeesu Yeeso Kawtal Mawbe

(Maatiyu 26.59-66; Markus 14.55-64; Yahaya 18.19-24)

⁶⁶Nde weeti, Kawtal Mawbe kawriti e mawbe ardiibe diina e moodibbe Attawra. Yeesu waddaa yeeso mabbe.

⁶⁷Be mbi'imo, "To an woni Almasiihu, wi'uminka." Ammaa Yeesu wi'ibe, "To mi wi'ii'onka, on njabataa.

⁶⁸To mi yamii'on boo, on nootantaakoyam.

⁶⁹Ammaa daga jooni, 'Bii Neddo joodoto e jungo nyaamo ngo Allah Joomu Bawde."

⁷⁰Be fuu be mbi'i, "An, a Biddu Allah?" O wi'ibe, "Non no mbiidon."

⁷¹Be mbi'i, "En naniika e honduko maako jooni. E woodi ko dababiteten kadin?"

Luka 23

Yeesu Yaaraama Yeeso Bilaatus

(Maatiyu 27.1,2,11-14; Markus 15.1-5; Yahaya 18.28-38)

¹Sey hawrutube ben fuu ummii, njaarimo yeeso Bilaatus, gomnaajo leydi Yahuudiya.

²Be puddi wullaakimo, e be mbi'a, "Min tawii neddo o'o e majjina lenyol amin. E mo hada dum yoba Kaysar Mawdo Laamiibe ceede leydi, nden e mo wi'a way kanko woni Almasiihu, laamiido."

³Sey Bilaatus yami Yeesu wi'i, "An woni laamiido Yahuudanko'en?" Yeesu nootii wi'imo, "Ee, a wi'iika."

⁴Bilaatus wi'i mawbe ardiibe diina e hawrutube ben, "Mi yi'aayi godđum kalludum dum nangirdon nedđo o'o."

⁵Ammaa be calii ko o wi'i, be ngadī ka metuki dow Yeesu e sembe, e be mbi'a, "Ko o ekkitinta e hawta yimbe hawre nder leydi Yahuudiya fuu. O fuddii nder leydi Galiili, daga ton haa do'o."

Yeesu Yaaraama Yeeso Hirudus

⁶Nde Bilaatus nani non, o yami o wi'i, "O'o nedđo o Galilankeejo?"

⁷Nde o hehti Yeesu daga ley laamu Hirudus yiwoyi, o wadi dum yaarimo to Hirudus, ngam e carel ngel Hirudus e don e Urucaliima.

⁸Nde Hirudus yi'i Yeesu, o nani beldum dudđum, ngam dum neebii e mo yidi o yi'a Yeesu wadii godđum kaydiniidum, ngam ko o nani dow maako.

⁹O yami Yeesu yamde dudđe, ammaa Yeesu wi'aayimo godđum.

¹⁰Mawbe ardiibe diina e moodibbe Attawra e ndarii don e mbi'a e sembe Yeesu wadii ko halli.

¹¹Sey Hirudus e sooji'en muudum kudimo, njukkitimo, nden Hirudus wadii dum bornimo kolte laamiido, o so"imo to Bilaatus.

¹²E nyalnde nden Hirudus e Bilaatus be ngarti higoobe, ngam ko fii dum wada be mbeltaa.

Bilaatus Wi'i Dum Wara Yeesu

(Maatiyu 27.15-26; Markus 15.6-15; Yahaya 18.39—19.16)

¹³Bilaatus noddi mawbe ardiibe diina, e laamiibe, e yimbe.

¹⁴O wi'ibe, "On ngaddaniyyam nedđo o'o, on mbi'i e mo majjina yimbe. Mi yamiimo yeeso moodon, ammaa mi yi'aayi godđum dum nangirdonmo.

¹⁵Non maa Hirudus, ngam o so"oyiimo to meeden. Raa, o wadaayi godđum ko haani dum waramo.

¹⁶Ngam non, mi waday dum fiyamo, nden mi yoofamo."

¹⁷[Too, nden maa koo ndeye hitaande Bilaatus e yoofanabe kabbaado go'oto.]

¹⁸Ammaa be fuu be ngadī ka wi'uki e sembe, "Waru nedđo o'o. Njoofanaamin Barabbas!"

¹⁹Barabbas boo dum godđo mo dum wadi nder suudu cural ngam e mo nder yimbe kabdube e laamu nder gariiri, kadin ngam o warii godđo.

²⁰Bilaatus fudditi metanibe ngam e mo yidi yoofuki Yeesu.

²¹Ammaa be ngadī ka wi'uki e sembe, “Warumo! Warumo dow gaafaangal!”

²²Bilaatus wi'ibe tatabum, “Ngam dume? Dume ko halli o wadi? Mi yi'aayi ko o wadi ko haani dum waramo. Ngam non, mi fiyaymo, mi yoofamo.”

²³Ammaa be ngadī ka wi'uki e sembe, “Warumo dow gaafaangal!” Boliide mabbe calorii Bilaatus.

²⁴Ngam non o jabi o wada ko be mbi'i.

²⁵O yoofanibe neddo mo be ngidi o yoofanabe, gadaado nder suudu cural ngam warhoore e habduki e laamu. Nden o wadi Yeesu nder juude mabbe ngam be ngadanamo ko be ngidi.

Yeesu Waraama Dow Gaafaangal

(Maatiyu 27.32-44; Markus 15.21-32; Yahaya 19.17-27)

²⁶E be ardini Yeesu, sey be nangi Siiman Saayirankeejo yíwoydo nder ladde e nattoya gariiri ndin. Be njowanimo gaafaangal, be ngadī o tokkiri Yeesu gada.

²⁷Yimbe dudbe tokkimo, hawti e wobbe rewbe. Rewbe ben e ndoondii juude mu'en, e be mboya ngam maako.

²⁸Ammaa Yeesu yeeyiibe wi'i, “Rewbe Urucaliima, alee woyankiyam, mboyanee ko'e moodon e bibbe moodon.

²⁹Ngam balde ngaroyay de yimbe mbi'ata, ‘Be barkidinaabe rewbe be ndanyataa, be deedī mu'en meedaayi saawuki biddo, be endī mu'en meedaayi musineeki.’

³⁰E carel ngel yimbe mbi'ay kocceeje, ‘Njanoyee dow amin!’ Be mbi'a yoole ‘Cuudeemin!’

³¹To yimbe ngadī fii du'um carel ngel lekki woni kecci, ko wadata to ki yoorii?”

³²Dum ardini Yeesu e wuybe dido, ngam be mbaroyabe.

³³Be ngari to wonde wigeere bi'eteende “Yiyal Hoore.” Don be bilimo, be piyanimo kuusaaje dow gaafaangal, kanko e wuybe dido ben, go'oto e jungo maako nyaamo, go'oto e jungo maako nano.

³⁴Yeesu wi'i, “Nyaako am Mo Dow, yaafana baroobeyam ngam be andaa ko be ngadata.” Ammaa sooji'en Rooma ngadī caaca ngam be cenda kolte maako.

³⁵Yimbe ndarii e ndaara, ardiibe njukkitimo e mbi'a, “O hisnii wobbe. To kanko woni Almasiihu mo Allah subi, al o hisna hoore maako.”

³⁶Sooji'en maa ngadī ka jukkutukimo, be yeenji haade maako, be kokkimo ndiyam inabojam lammudam, be mbi'imo,

37“To an woni Laamiido Yahuudanko'en, hisnu hoore maada!”

38Kadimaa dow hoore gaafaangal ngal dum takki allowal. Dum windi dow maagal ko dum wulloriimo wi'uki, “O'o woni Laamiido Yahuudanko'en.”

39Go'oto nder wuybe dido bildaabe e maako wadanimo haala nawka, wi'i, “Naa' an woni Almasiihu? Hisnu hoore maada, nden kisnaamin, minon maa!”

40Ammaa gujjo go'oto on halbanimo, wi'i, “A hulataa Allah, an jardoowo torra go'o e maako?

41Enen en kebii ko haani dum wadana'en, ngam ko ngadden woodaa. Ammaa neddo o'o, o wadaayi goddum ko woodaa.”

42Nden o wi'i, “Yeesu, taa' yejjitam carel ngel nattudaa laamu maada.”

43Yeesu wi'imo, “E mi wi'umaa goonga, hande a wonday e am nder Wuro Allah.”

Mayde Yeesu

(Maatiyu 27.45-56; Markus 15.33-41; Yahaya 19.28-30)

44E carel ngel dum caka nyalawma, ammaa sey nyiwre mabbi leydi fuu haa yaaki njamndi tati,

45nyiwre suddi naange. Sey wudere cendunde Suudu Joomiraawo seeki didi.

46Yeesu wi'i e sembe, “Nyaako am Mo Dow, mi hokkii yonki am nder jungo maada!” Nde o wi'i non, o maayi.

47Nde mawdo sooji'en on yi'i ko wadi, sey o manti Allah, o wi'i, “Goonga, neddo o'o o aadilijio!”

48Nde yimbe fuu mobtiibe ngi'a ko wadata ngi'i non, be kooti e be ndoondii juude.

49Ammaa andubemo fuu e rewbe tokkoybemo daga Galiili ndarii to woddi e ndaara koo dume.

Yeesu Uwaama

(Maatiyu 27.57-61; Markus 15.42-47; Yahaya 19.38-42)

50-51E woodi goddo bi'eteedo Yusufu daga gariiri Armaatiya nder leydi Yahuuda, aadilijio. O go'oto nder Kawtal Mawbe, ammaa o jabaayi ko be cubi e ko be ngadi. O haabii yi'uki garol Laamu Allah.

52Kanko yahi to Bilaatus, o torii dum hokkamo bandu Yeesu.

53O wadi dum jippini bandu ndun daga dow gaafaangal, o taaririndu wudere nde ceede. Sey o fukkinoyindu nder yenaande wasaande nder hayre, dum meedaayi waduki goddo nder mayre.

54Dum Nyalnde Siryaaki, horii sedda dum natta Nyalnde Siwtaare.

⁵⁵Rewbe gardube e Yeesu daga leydi Galiili be tokki Yusufu, be ngi'i yenaande nden, e no dum fukkiniri bandu maako.

⁵⁶Sey be co"ii wuro, be mo"ini nebbam uroojam, ammaa be ciwtii e Nyalnde Siwtaare no Attawra wi'i.

Luka 24

Ummaaki Yeesu Daga Mayde

(Maatiyu 28.1-10; Markus 16.1-8; Yahaya 20.1-10)

¹Nyalnde Alal subaka, rewbe ben kocci nebbam uroojam ñam be mo"ini ngam be moytana bandu maako, be njahi yenaande nden.

²Be tawi hayre nden tallitaama daga dammugal yenaande nden.

³Ammaa nde be natti, be tawaayi bandu Yeesu.

⁴E be nder wannaare dow fii ñum, sey bo mayfere be ngi'i worbe ñido e ndarii haade mabbe. E be bornii kolte daneeje tar.

⁵Kulol nangibe, sey be njani be kippii. Worbe ben mbi'ibe, "Ngam ñume dabbitoton mo yonki nder maybe?

⁶O walaa do'o. Ñum umminiimo daga mayde! Ciftoree ko o wi'unoo'on ko o wondunoo e moodon nder leydi Galiili.

⁷O wi'ii, 'Doole Bii Neddo hokkitiree nder juude kallube, o waree dow gaafaangal, nden o ummoo nder nyalnde tatawre.' "

⁸Sey be ciftori ko o wi'unoobe.

⁹Be ngartoyi daga yenaande nden, be mbi'i tokkube Yeesu sappo e go'o, haa e wobbe, ko wadi fuu.

¹⁰Rewbe ben ngoni Maryaama yiwoydo Magadala, e Yowaana, e Maryaama maduujo Yaakubu, e wobbe rewbe.

¹¹Ammaa tokkube Yeesu njabaayi ko rewbe ben mbi'ibe, be ngartiri haala kan bo taalol.

¹²Biiturus boo ummii, doggi yahi yenaande nden, yurniinde, gude de ñum taarirnoo bandu Yeesu tan o yi'i. O so"ii e mo yama hoore maako ko wadi.

Dow Datal Imaawus

(Markus 16.12,13)

¹³E nyalnde nden tokkube Yeesu ñido e njaha wongel gariyel bi'eteengel Imaawus. Hakkunde gariyel ngel e Urucaliima wadii mil joweedidii.

¹⁴E be njaha e be meta hakkunde mabbe dow ko wadi fuu.

¹⁵E be ngewta dow fii ñum hakkunde mabbe, sey Yeesu e hoore muudum hewtiibe wadi ka yaaduki e mabbe.

¹⁶Ammaa Allah wadi be anditaayimo.

¹⁷Yeesu yamibe wi'i, "Dow dume ngewtoton nder yaadu moodon?" Sey be ndarii, be mbonni geeece.

¹⁸Go'oto mabbe bi'eteedo Kiliyoobas wi'i, "An tan woni kodo nder Urucaliima mo andaa ko wadi ton nder balde de'e?"

¹⁹O wi'i, "Dume wadi?" Be mbi'i, "Ko hebi Yeesu Najaranteejo. O annabijjo goodudo bawde nder boliiide e kuude yeeso Allah e yimbe fuu."

²⁰Mawbe ardiibe diina e ardiibe meeden ngadimo nder juude laamu ngam dum waramo, nden be mbarimo dow gaafaangal.

²¹Ammaa e min kamminoo kanko woni rimdinaydo yimbe Israa'iila. Ko buri non maa, hande woni nyalnde tatawre ko du'um fii fuu wadi.

²²Kadimaa wobbe rewbe nder amin kaydiniimin. Be njahi to yenaande nden hande subaka,

²³ammaa be tawaayi bandu maako. Sey be ngarti be mbi'imin be ngi'ii malaa'ika'en wi'ube Yeesu e woodi yonki.

²⁴Wobbe be min ngondi njahi to yenaande nden, be tawinde no rewbe ben mbi'i, ammaa kanko be ngi'aayimo."

²⁵Yeesu wi'ibe, "On ngalaa faamu, berde moodon e neeba njabaayi koo dume ko annabo'en mbi'unoo!"

²⁶On andaa doole Almasiihu yara torra nihu nden natta teddungal muudum?"

²⁷Nden o famtinibe ko Deftere wi'i waday dow maako, daga Attawra yaaki Defte Annabo'en fuu.

²⁸Nde be badii gariyel ngel be njahata, sey Yeesu wadi bo yabboto.

²⁹Ammaa be toriimo be mbi'i, "Yaalu mbaalaa to amin, ngam naange hiirii, jemma wadii." Sey o yaali ngam o waala.

³⁰Carel ko be nyaamata nyamndu, o hoccii buroodi, o yetti Allah, o sendidum, o hokkibe.

³¹Sey Allah mabbi ti gite mabbe, be anditimo. Don e don o majjiti yeeso mabbe.

³²Sey be mbi'i hakkunde mabbe, "En nanii beldum nder berde meeden ko o metanaynoo'en dow datal e mo famtina'en Deftere Ceniinde."

³³Be ummii don e don be co"ii Urucaliima. Be tawi tokkube Yeesu sappo e go'o e wondube e mabbe e kawriti.

³⁴Hawrutube ben mbi'i dido ben, "Goonga, Moodibbo ummake. O wanganii Siiman!"

³⁵Sey dido ben maa mbi'ibe ko wadi dow datal e no be anditirimo nde o sendi buroodi.

Yeesu Wanganii Tokkubemo

(Maatiyu 28.16-20; Markus 16.14-18; Yahaya 20.19-23; Kuude Lilaabe 1.6-8)

³⁶E be nder metuki haala kan, sey don e don Yeesu e hoore muudum wangi darii caka mabbe. O wi'ibe, "E mi silminoo. Jam wonda e moodon."

³⁷Berde mabbe tayi, be kammii ginnol be ngi'i.

³⁸Ammaa o wi'ibe, "Dume wanni'on? Ngam dume ngadoton seko nder berde moodon?

³⁹Ndaaree juude am e koyde am, dum min e hoore am. Meemeeyam nanon, ay ginnol walaa bandu e yi'e no ngiirudonyam."

⁴⁰Nde o wi'i non, o hollibe juude maako e koyde maako.

⁴¹Be njabaayi dum goonga ngam beldum e haydinki. Sey o wi'ibe, "On ngoodi goddum ko nyaametee do'o?"

⁴²Sey be kokkimo tayre lingu njudaangu,

⁴³o hoccingu o nyaami yeeso mabbe.

⁴⁴Nden o wi'ibe, "Du'um woni ko mbiinoomi'on carel ko ngondunoomi e moodon: Koo dume ko windaa nder Attawra, e Defte Annabo'en, e Jabuura dow am doole dum heewa."

⁴⁵Nden o mabbi faamu mabbe ngam be paama Deftere Ceniinde.

⁴⁶O wi'ibe, "Aayaare wi'ii: Almasiihu torroto, gada balde tati o ummoto daga mayde.

⁴⁷Nder inde maako dum wa'ajinay tuubuki e yaafaneeki hakke yaaki nder lenyi fuu. Dum fudday daga Urucaliima.

⁴⁸Onon ngoni andinaybe wobbe fii du'um.

⁴⁹Raddum, mi lildoyay'on Ruuhu Allah no Nyaako am wadi alkawal. Njoodee nder Urucaliima naa Ruuhu Allah jippoyake dow moodon hokki'on bawde."

Yeesu Hoccaama Yaaki Dow

(Markus 16.19,20; Kuude Lilaabe 1.9-11)

⁵⁰Yeesu ardiibe be mburtii nder Urucaliima yaaki wonde wigeere haade gariiri Betani, o yefti juude maako o barkidinibe.

⁵¹E mo nder barkidinkibe, sey o hoccaa yaaki dow.

⁵²Be mawninimo, be co"ii Urucaliima e be nana beldum duddum.

⁵³Koo ndeye nyalnde e be njaha Wuro Ceniingo e be manta Allah.

Yahaya

Yahaya 1

Wolde Kokkaynde Yonki

¹Daga ko duuniyaaru tagee bi'eteedo Wolde e don, e mo wondi e Allah, nden o Allah.

²Daga ko duuniyaaru tagee bi'eteedo Wolde on e wondi e Allah.

³O tagii koo dume. Walaa godđum nder fuu ko tagaa dum um tagiraayi laawol maako.

⁴To maako yonki yiwoyi, nden yonki kin woni jayngol yimbe.

⁵Jayngol ngol e wadi ka yeynaaki nder nyiwre, nyiwre boo waawaayi jaalaakingol.

⁶E woodi godđo nedđo mo Allah liloyi bi'eteedo Yahaya.

⁷O warii o andina yimbe habaru jayngol ngol, ngam e laawol maako koo moye jaba jayngol ngol.

⁸Naa' kanko woni jayngol ngol. O waroyi o andina habaru tan dow maagol.

⁹Kangol woni jayngol goongawol yeynotoongol dow koo moye. Ngol boo warii nder duuniyaaru.

¹⁰Bi'eteedo Wolde on ndenno e mo nder duuniyaaru. Koo nde kanko tagi duuniyaaru, fuu e non duuniyaaru andaamo.

¹¹O warii to be maako, ammaa be njabaayimo.

¹²Ammaa fuu jabubemo kooliibe inde maako, o hokkiibe bawde wartuki bibbe Allah.

¹³Be ngartaayi bibbe Allah ngam be ndanyaama no dum danyirta yimbe, koo ngam yimbe ngidi non wada. Allah e hoore muudum wartiribe bibbe maako.

¹⁴Bi'eteedo Wolde on, o wartii nedđo, o joodii nder meeden, o kewdo yidde e goonga. En ngi'ii teddungal maako, teddungal bidđo bajjo yiwoydo to Nyaako Mo Dow.

¹⁵Yahaya hokkii ceyda dow maako, metii sembee wi'ii, "Dow o'o metunoomi nde mbiimi, 'On don garaydo gada am o buriiyam mangu, ngam e mo don ko mi danyee.' "

¹⁶Ngam yidde mawnde nde o yidi'en, o barkidinii'en en fuu, barka dow barka.

¹⁷Allah hokkii Attawra e laawol Muusa, ammaa e laawol Yeesu Almasiihu o hollii yidde e goonga.

¹⁸Walaa neddo meedudo yiiki Allah. Biddo maako bajjo, gondo nder bernde Nyaako Mo Dow, kanko holli'en no Allah wa'i.

Yahaya Gadoowo Baptisma Metii Dow Yeesu

(Maatiyu 3.1-12; Markus 1.1-8; Luka 3.1-18)

¹⁹Raa ceyda dum Yahaya hokki carel ko ardiibe Yahuudanko'en nder Urucaliima lili wobbe ardiibe diina e Leewiyanko'en to maako be yamamo kanko o moye.

²⁰O wanyaayi nootaakibe, ammaa o wi'ibe e njayri, "Naa' min woni Almasiihu."

²¹Be mbi'imo, "To naa' an woni Almasiihu, too, an a moye? An woni Iliya?" Yahaya nootii wi'ibe, "Koo sedda, naa' dum min." Be yamimo be mbi'i, "An woni on don annabijjo?" O wi'i, "Aa'a."

²²Sey be mbi'imo, "Too, wi'umin, an, a moye? Wi'umin ko min mbi'ata liloybemin. Moye noddirtaa hoore maada?"

²³Sey Yahaya wi'ibe ko Annabi Icaaya wi'uno, o wi'i, "Min woni goddo noddoowo nder ladde e wi'a, 'Portee laawol ngam Joomiraawo.' "

²⁴Sey wobbe Faarisanko'en be dum lili

²⁵yamimo mbi'i, "To ni naa' an woni Almasiihu, kadin naa' an woni Iliya, koo on don annabijjo, ngam dumme ngadantaa yimbe baptisma?"

²⁶Yahaya wi'ibe, "E mi wadira baptisma e ndiyam, ammaa nder moodon e woodi goddo mo on andaa,

²⁷garoyaydo gada am. Mi fotaayi fittuki lokkulli pade maako."

²⁸Fuu du'um dum wadii to Betani fongo Caangol Urdun, to Yahaya wadata baptisma.

Karoori Allah

²⁹Gada du'um wadii nde fini Yahaya yi'i Yeesu e waroya to muudum, o wi'i, "Raa Karoori Allah, ittayndi hakkeeji duuniyaaru!"

³⁰O'o dow maako metaynoomi nde mbiimi, 'Goddo e wara gada am o buriiyam mangu, ngam e mo don ko mi danyee.'

³¹Min e hoore am mi andaamo, ammaa mi warii e mi wadira baptisma e ndiyam ngam o wanginanee yimbe Israa'iila."

³²Sey Yahaya hokki ceyda wi'i, "Mi yi'ii Ruuhu Allah e jippoyoo daga dow bo foondu, dum joodii dow maako.

³³Min e hoore am mi andaamo, ammaa liloydoyam mi wadira baptisma e ndiyam wi'iyam, 'Neddo mo ngiidaa Ruuhu am jippoyake daga dow joodii dow maako, kanko woni gadiraydo baptisma e Ruuhu am.'

³⁴Donmaa Yahaya wi'i, "Mi yi'iidum, mi ceydake kanko woni Biddo Allah."

Artube Tokkuki Yeesu

³⁵Donmaa gada du'um wadii nde fini Yahaya e darii kanko e tokkubemo dido,

³⁶sey o yi'i Yeesu e yabboo, o wi'i, "Raa Karoori Allah!"

³⁷Nde tokkubemo dido ben nani o wi'ii non, sey be tokki Yeesu.

³⁸Yeesu waylitii yi'i e be tokkimo, o wi'ibe, "Dume dabbitoton?" Be mbi'imo, "Rabbi, toye njoodotodaa?" Ma'ana "Rabbi" woni "moodibbo."

³⁹O wi'ibe, "Ngaree, ngi'on." E carel ngel dum njamndi nayi alaasara. Sey be tokkimo be ngi'i to o joodotoo, be kirtidi e maako.

⁴⁰Go'oto nder yimbe dido nanbe ko Yahaya wi'i tokki Yeesu ben woni Andiraawus minyiraawo Siiman Biiturus.

⁴¹Artudum Andiraawus tawi mawniraawo maako Siiman, o wi'imo, "Min kawrii e Almasiihu," waato Cubaado Allah.

⁴²Sey o yaari Siiman to Yeesu. Yeesu raari Siiman on wi'imo, "An woni Siiman biddo Yahaya. Dum noddirte Keefas." Ma'ana Keefas woni Biiturus, waato "hayre."

Yeesu Noddii Filibus e Nataaniyal

⁴³Gada du'um wadii nde fini Yeesu subi yaha leydi Galili. Sey o tawi Filibus, o wi'imo, "Tokkam."

⁴⁴Filibus boo o neddo gariiri Betasyda. Kayri woni gariiri Andiraawus e Biiturus.

⁴⁵Sey Filibus yahi tawi Nataaniyal wi'imo, "Min kawrii e on don neddo mo Muusa windi dow muudum nder Attawra, mo annabo'en maa mbindi dow maako, waato Yeesu biddo Yusufu yiwoydo gariiri Njarat."

⁴⁶Nataaniyal wi'i Filibus, "E yiiki maada goddum boddum wurtoyo Njarat?" Filibus wi'imo, "Woroy, ngi'aa."

⁴⁷Nde Yeesu yi'i Nataaniyal e waroya to muudum, sey meti dow maako, wi'i, "Raa Israa'ilankeejo mo goonga mo fewataa."

⁴⁸Nataaniyal yami Yeesu wi'i, "No wadi andudaayam?" Yeesu wi'imo, "Mi yi'iima ley lekki ibbi ko Filibus noddumaa."

⁴⁹Nataaniyal wi'imo, "Moodibbo, an woni Biddo Allah! An woni laamiido Israa'ilila."

⁵⁰Yeesu wi'imo, "A hooliyam ngam mi wi'iima mi yi'iima ley lekki ibbi? A yi'ay fii duddum burdum du'um."

⁵¹Sey Yeesu beydi wiikibe, “E mi wi'a'on goonga, on ngl'ay dow mabbitake, malaa'ika'en Allah e yenta e njippoyoo yeeso Bii Neddo.”

Yahaya 2

Humto Teegal e Gariiri Kaana

¹Balde didi gada non wadii dum wadi humto teegal e gariiri Kaana ngondi nder leydi Galiili. Maduujo Yeesu boo e don.

²Yeesu e tokkubemo maa kumpitaama humto teegal ngal.

³Nde ndiyam inabojam dam hobbe njarata to humto teegal ngal re'i, maduujo Yeesu wi'immo, “Ndiyam inabojam re'i.”

⁴Yeesu wi'immo, “Ngam dume nattindaayam nder du'um? Carel am wadaayi taw.”

⁵Sey maduujo Yeesu wi'i maccube kuwoobe don, “Ngadee koo dume ko o wi'i'on.”

⁶Haade don e woodi loode joweego'o de kaaye iri loode de Yahuudanko'en kuutirta lootoo ngam laabinki ko'e mabbe no diina mabbe wi'i. Koo ndeye loonde e hocco paali ndiyam zo yaaki zo.

⁷Sey Yeesu wi'i maccube ben, “Kebbinee de'e loode e ndiyam.” Be kebbinide ndiyam naa ki de keewi tep.

⁸Sey o wi'ibe, “Jooni nyedee ndiyam dam sedda njaaranon paamanoowo teegal ngal.” Sey be njaaranimodam.

⁹Dam yaadake dam wartii inabojam, sey o yaridam. O andaa to dam yiwoyi, ammaa maccube nyedubedam e andi to dam yiwoyi. Sey o noddi angoojo on,

¹⁰o wi'immo, “Koo moye e arta hokkuki hobbe inabojam burdam welki, gada be njarii be kaarii, nden o hokkabe inabojam dam hewtaayi arandejam dam welki. Ammaa an, a ali inabojam burdam welki dam naa jooni.”

¹¹Kanjum woni fii kaydiniidum arandejum dum Yeesu wadi e gariiri Kaana ngondi leydi Galiili. Non o holliri teddungal maako, nden tokkubemo kooliimo.

¹²Gada du'um, Yeesu yahi Kafarnahum, kanko e maduujo maako, e minyiraabe maako, e tokkubemo, be njoodii ton balde sedda.

Yeesu Nattii Wuro Ceniingo

(Maatiyu 21.12,13; Markus 11.15-17; Luka 19.45,46)

¹³Nde carel badii ngel Humto Sakkinki ngo Yahuudanko'en, Yeesu yahi Urucaliima.

¹⁴Ton e Urucaliima nder Wuro Ceniingo o tawi yimbe e coora na'i, e baali, e tattabaraaji. Nden e woodi wobbe gaylitoobe ceede Roomanko'en yaaki

ceede Yahuudanko'en, e be njoodii haade teeburji mabbe e be ngaylita ceede.

¹⁵Sey o waali boggi o wartiridi loosol, o riiwi fuu be soore-soore daga nder Wuro Ceniingo ngon hawti e baali mabbe e na'i mabbe. Kadin o sankiti ceede gaylitoobe ceede ben, o do'i teeburji mabbe.

¹⁶Sey o wi'i cooroobe tattabaraaji ben, "Mburtineedi do'o! To' on ngartir wuro Nyaako am luumo."

¹⁷Tokkubemo ciftori ko windaa, "Yaa Allah, yidde nde ngidumi wuro maada e wula nder am bo hiite."

¹⁸Sey ardiibe Yahuudanko'en yami Yeesu be mbi'i, "Dume kaydiniidum ngadantaamin ngam holluki a woodi laamu waduki fii du'um?"

¹⁹Yeesu wi'ibe, "Pusee Wuro Ceniingo ngo'o, nden nder balde tati mi mahitayngo."

²⁰Be mbi'imo, "Dum wadii duubi 46 ko dum yottina nyibuki Wuro Ceniingo ngo'o, an, a wi'ii a mahitayngo nder balde tati?"

²¹Ammaa wuro ceniingo ngo Yeesu metata dow maggo woni bandu maako.

²²Gada o umminaama daga mayde, sey tokkubemo ciftori ka'a haala ka o wi'uno, nden be njabi ko aayaaje mbi'i e ko Yeesu wi'ii.

Yeesu e Andi Bernde Koo Moye

²³Carel ngel Yeesu woni Urucaliima ngam Humto Sakkinki, yimbe dudbe kooliimo ngam be ngi'ii kuude kaydiniide de o wadi.

²⁴Ammaa Yeesu wedditanaakibe, ngam e mo andi ngikku neddo.

²⁵Naa' naa goddo hokkiimo ceyda dow yimbe, ngam kanko e hoore maako e mo andi ko woni nder bernde koo moye.

Yahaya 3

Yeesu e Nikoodimus

¹E woodi goddo Faarisankiyo bi'eteedo Nikoodimus, e mo nder kawtal ardiibe Yahuudanko'en.

²O yahi to Yeesu jemma, o wi'imo, "Moodibbo, e min andi a moodibbo mo Allah liloyi, ngam walaa baawaydo wada kuude kaydiniide de'e de ngadataa sey ni to Allah e wondi e maako."

³Yeesu wi'imo, "E mi wi'umaa goonga, walaa baawaydo natta Laamu Allah sey to dum fudditii dum danyiimo."

⁴Nikoodimus yamimo wi'i, "No neddo mawdo danyitirtee? Dum wadataako o so'o nder reedu maduujo maako dum fuddita dum danyamo didabum."

⁵Yeesu wi'imo, "E mi wi'umaa goonga, walaa baawaydo natta Laamu Allah sey ni to ndiyam e Ruuhu Allah danyimo.

⁶Ko neddo danyi dum neddo, ammaa ko Ruuhu danyi dum ruuhu.

⁷Taa' haydin ngam mi wi'iima doole dum fuddita dum danyumaa.

⁸Hendu e wisa to yidiri, a nana sonnyo mayru, ammaa a andaa to ndu yiwoyi koo to ndu yahata. Non maa dum wontindiri e koo moye mo Ruuhu Allah danyi."

⁹Nikoodimus yamimo wi'i, "No du'um wadortoo?"

¹⁰Yeesu nootii wi'imo, "A moodibbo mawdo nder Israa'iila, ammaa a faamaayi du'um?

¹¹E mi wi'umaa goonga, e min meta dow ko min andi, nden e min kokka ceyda dow ko min ngi'i, ammaa on njabaayi ko min mbi'i'on.

¹²Mi metanii'on dow fii duuniyaaru, ammaa on njabaayi. No wadata njabon to mi wi'ii'on ko woni e dow?

¹³Walaa meedudo yaaki dow sey ni on don yiwoydo daga dow, waato Bii Neddo.

¹⁴"Non no Muusa yeftiri mboolodi gadiraandi njamndi mbodeeri nder ladde, non maa doole Bii Neddo yeftee,

¹⁵ngam koo moye kooliidomo heba yonki ki re'ataa.

¹⁶Ngam yidde nde Allah yidi duuniyaaru haa o hokkii Biddo maako bajjo, ngam koo moye kooliidomo to' halka ammaa heba yonki ki re'ataa.

¹⁷Ngam Allah liloyaayi Biddo muudum nder duuniyaaru ngam o tay'anandu kiita. Ammaa o lilooyimo ngam o hisna duuniyaaru e laawol maako.

¹⁸"Koo moye kooliidomo tayantaake kiita, ammaa mo hoolaakimo o yaadake o tayanaama kiita, ngam o hoolaaki Biddo Allah bajjo.

¹⁹Raa ko wadi Allah tayanta yimbe kiita: jayngol warii nder duuniyaaru, ammaa be burii yiduki nyiwre dow jayngol, ngam kuude mabbe de kallude.

²⁰Koo moye gadoowo ko halli wanyii jayngol, nden o nattataa to jayngol woni, ngam e mo hula to' kuude maako kallude mburtinee e njayri.

²¹Ammaa koo moye gadoowo goonga e natta jayngol, ngam dum yi'a e njayri e mo wada ko Allah yidi."

Yeesu e Yahaya

²²Gada du'um, Yeesu e tokkubemo njahi ladde leydi Yahuudiya. Ton o joodii o neebidi e tokkubemo e mo wadana yimbe baptism.

²³Yahaya maa e wadana yimbe baptisma e Aynon haade Salim, ngam e woodi ndiyam dūddam ton. Yimbe ngadī ka yaaki to maako e mo wadanabe baptisma.

²⁴Du'um dūm wadū ko Yahaya suree nder suudu cural.

²⁵Sey geddi ummii hakkunde tokkube Yahaya e godđo Yahuudankeejo dow lootaaki ki nedđo wadata no diina Yahuudanko'en wi'i.

²⁶Tokkube Yahaya njahi to maako be mbi'imo, "Moodibbo, on don nedđo gondunoodo e maada e fongo Caangol Urdun, mo kokkudaa ceyda dow maako, too, e mo ton wadana yimbe baptisma, koo moye e yaha to maako."

²⁷Yahaya wi'ibe, "Walaa keboowo godđum sey ni to Allah hokkiimodum.

²⁸Onon e ko'e moodon on ceydu'en mi wi'ii, 'Naa' min woni Almasiihu, ammaa mi liloya mi artamo warki.'

²⁹Angoojo jeyi banjaado. Higo angoojo on dariido e nana ko o wi'ata, o nanay beldum naa' sedđa to o nanii hononde angoojo on. Iri beldum dūm higo angoojo on nani, iri maajum nanaymi naa' sedđa jooni.

³⁰Doole mangu Yeesu wada ka beydaaki, min boo mangu am wada ka ustaaki.

Garoydo Daga Dow

³¹"On don yiwoydo daga dow o burii koo moye mangu. On don yiwoydo duuniyaaru, duuniyaaru jeyimo, nden e mo meta dow fii duuniyaaru. Yiwoydo daga dow on o burii koo moye.

³²O metii dow ko o yi'i e ko o nani, ammaa walaa jabudo ko o wi'i.

³³Koo moye jabudo ko o wi'i tabbitinii jabii ko Allah wi'i dūm goonga.

³⁴On don mo Allah lili, e mo meta ko Allah wi'i, ngam Allah hokkiimo Ruuhu muudum keerol walaa.

³⁵Nyaako Mo Dow e yidi Biđđo muudum, o wadii koo dume nder juude maako.

³⁶Koo moye kooliido Biđđo on e woodi yonki ki re'ataa. Ammaa koo moye mo tokkaayi ko Biđđo on wi'i, o hebataa yonki ki re'ataa, ammaa monnere Allah e dow maako haa abadaa."

Yahaya 4

Yeesu Meddi e Samaariyankeejo Debbo

¹Faarisanko'en nani habaru Yeesu e heba tokkubemo burii Yahaya, donmaa e mo wadana yimbe baptisma burii Yahaya,

²(koo nde goonga naa' dum Yeesu e hoore muudum wadanta yimbe baptisma dum, ammaa tokkubemo ngadatadum.)

³Nde Yeesu nani Faarisanko'en nanii habaru ko o wadata, sey o ali leydi Yahuudiya, o so"ii Galiili.

⁴Dow laawol maako dum wartanimo doole o tokka nder leydi Samaariya.

⁵Sey o yottii wondi gariiri ngondi nder leydi Samaariya bi'eteendi Saykar ngondi haade njayri ndi Yaakubu hokki biddo muudum Isufu daga ndenno.

⁶E woodi bundu ndu Yaakubu wasi e njayri ndin. Yeesu boo somii ngam yaadu o joodii haade bundu ndun. E carel ngel dum caka nyalawma.

⁷Sey goddo Samaariyankeejo debbo warii yooguki, Yeesu wi'immo, "Hokkoram ndiyam mi yara."

⁸E carel ngel tokkubemo njaadake nattii nder gariiri ndin ngam soodoyki nyamndu.

⁹Sey debbo on wi'i Yeesu, "A Yahuudankeejo, min boo mi Samaariyankeejo. Noye mbi'ataayam mi hokkumaa ndiyam njaraa?" O wi'u non ngam walaa ko hawti Yahuudanko'en e Samaariyanko'en.

¹⁰Yeesu wi'immo, "Daa a andi caahu dum Allah yidî hokkukima, kadin daa a andi yamudoma ndiyam njareeedam, daa a torakemo, daa o hokkiima ndiyam kokkoojam yonki."

¹¹Sey debbo on wi'i Yeesu, "Moodibbo, a walaa ko nyedirtaa ndiyam ðam, kadin boo bundu ndun e luggi. Toye kebataa ðam ðon ndiyam kokkoojam yonki?

¹²A burii maama meeden Yaakubu kokkudo'en ndu'u bundu? Kanko e bïbbe maako e marle maako fuu be njarii ndiyam bundu ndu'u."

¹³Yeesu wi'immo, "Koo moye jardo ndiyam bundu ndu'u fudditay nana ðonka,

¹⁴ammaa koo moye jardo ndiyam ðam kokkayoomi o fudditataa o nana ðonka kadin. Ndiyam ðam kokkayoomi ðam wartay nder maako ndiyam buloojam kokkaydammo yonki ki re'ataa."

¹⁵Debbo on wi'immo, "Moodibbo, hokkam ðam ðon ndiyam ngam to' mi fuddita mi nana ðonka, ðonmaa to' mi fuddita mi wara do'o ngam yooguki."

¹⁶Yeesu wi'immo, "Yahu noddoyaa gorko maada, ngardoyon."

¹⁷Debbo on wi'i, "Mi walaa gorko." Yeesu wi'immo, "A wi'ii goonga nde mbiidaa a walaa gorko.

¹⁸Goonga kan woni a wadii teele jowi, neddo mo njoododidaa jooni boo naa' o gorko maada. Ko mbiidaa dum goonga."

¹⁹Debbo on wi'i, "Moodibbo, mi faamii a annabijjo.

²⁰Maama'en amin mawninii Allah dow hocceere nde'e, ammaa onon Yahuudanko'en on mbi'a Urucaliima woni to haani dum mawnina Allah."

²¹Yeesu wi'imo, "Jabu ko mbi'aymi, carel e wara ngel mawninton Nyaako Mo Dow naa' dow hocceere nde'e naa' nder Urucaliima.

²²Onon Samaariyanko'en on mawnina ko on andaa, ammaa minon Yahuudanko'en e min mawnina ko min andi, ngam daga to Yahuudanko'en kisndam yiwoyi.

²³Ammaa carel e wara, ngel yaadake ngel warii, carel ngel yimbe mawninoobe Allah no haani be mawninay Nyaako Mo Dow nder goonga e nder bawde Ruuhu Allah, ngam iri mabbe Nyaako Mo Dow yidi be mawninamo.

²⁴Allah o Ruuhu, mawninoobemo boo doole mawninamo nder Ruuhu e goonga."

²⁵Debbo on wi'i Yeesu, "E mi andi Almasiihu e wara, waato Cubaado Allah. To o warii, o wi'aymin koo dume."

²⁶Sey Yeesu wi'imo, "Min meddoowo e maada, min woni Almasiihu on."

²⁷E ngel don carel tokkube Yeesu ngartoyi, be kaydini nde be tawi e mo medda e debbo. Ammaa walaa goddo nder mabbe biidomo, "Ko ngiddaa?" Koo, "Ngam dume meddataa e maako?"

²⁸Sey debbo on ali yoogirde muudum, so"ii gariiri wi'i yimbe,

²⁹"Ngaree, ngi'on neddo biidoyam koo dume ko meedumi waduki. Koo kanko woni Almasiihu?"

³⁰Sey yimbe ben ali gariiri ndin be njahi to Yeesu.

³¹E dum nder non sey tokkubemo toriimo mbi'imo, "Moodibbo, nyaamu goddum."

³²Ammaa o wi'ibe, "E mi woodi nyamndu ndu nyaamaymi, on andaa koo dume dow mayru."

³³Sey tokkubemo puddi yamyamtirki e mbi'a, "Koo goddo waddaniimo nyamndu?"

³⁴Yeesu wi'ibe, "Nyamndu am woni mi wada ko lildoyam wi'iyam, mi yottina kuugal ngal o hokkiyam.

³⁵Naa' on mbi'a, 'Horii lebbi nayi dum itta ko remaa?' E mi wi'a'on, ndaaree gese boddum. Ko remaa bendii dum hewtii itteeki.

³⁶Ittooowo ko remaa e yobee, ko remaa dum o hawritata woni yimbe keboofe yonki ki re'ataa, ngam aawudo e ittudo ko bendi be kawta be mbelmbelta.

³⁷Ka'a haala dum goonga biika, 'Goddo aawii, goddo boo ittii ko bendi.'

³⁸Mi lili'on itton ko bendi dum on kuwanaayi. Wobbe kuwii naa' sedda, onon boo on nyaamii bote kuugal mabbe."

³⁹Samaariyanko'en dudbe e ndin don gariiri koolii Yeesu ngam on don debbo wi'i, "O wi'iyyam koo dume dum meedumi waduki."

⁴⁰Ngam non, nde Samaariyanko'en ben ngari to Yeesu, be toriimo o joododoo e mabbe. Sey o joododii e mabbe balde didi.

⁴¹Yimbe kooliibe Yeesu beydii naa' sedda ngam boliide maako.

⁴²Be mbi'i debbo on, "Jooni min koolake Yeesu, naa' ngam ko mbiidaa tan, ammaa ngam minon e ko'e amin min nanii ko o wi'i, min tabbitinii kanko woni Kisnoowo duuniyaaru."

Yeesu Yamditini Bii Mawdo

⁴³Gada Yeesu wadii balde didi don, o dilli Galiili,

⁴⁴ngam kanko e hoore maako o wi'i, "Annabijjo mawnintaake to leydi muudum."

⁴⁵Nde o yottii Galiili, Galilanko'en njabbiimo, ngam kambe maa be njahiino Humto Sakkinki nder Urucaliima, be ngi'ii fuu ko o wadi ton.

⁴⁶Sey Yeesu fudditi so"ii gariiri Kaana ngondi nder leydi Galiili. Kayri woni to o wayliti ndiyam dam warti inabojam. Too, nder gariiri Kafarnahum e woodi goddo mawdo nder gomnati, biddo maako e nyawa.

⁴⁷Nde neddo on nani Yeesu alii leydi Yahuudiya warii leydi Galiili, o yahi to Yeesu o toriimo o yaha Kafarnahum o yamditina biddo maako badiido maaya.

⁴⁸Yeesu wi'imo, "Onon yimbe to naa' on ngi'u mi wadii alaamaaji e kuude kaydiniide, on koolataakoyam."

⁴⁹O wi'i Yeesu, "Moodibbo, en njahu ko biddo am maaya."

⁵⁰Sey Yeesu wi'imo, "Yahu, biddo maada maayataa." Neddo on jabi ko Yeesu wi'imo, o dilli.

⁵¹E mo dow laawol so"aaki wuro, sey maccube maako kawri e maako be mbi'imo, "Biddo maada yamditii."

⁵²Nde o yamibe ngele carel biddo on yamditii, be mbi'imo, "Keenya njamndi go'o ndi nyalawma jonte den njoofimo."

⁵³Sey o faami carel ngel biddo on yamđiti dum carel ngel Yeesu wi'unoomo, "Biddo maada maayataa." Ngam non, kanko e fuu wuro maako be koolii Yeesu.

⁵⁴Du'um kanjum woni kayđiniidum didabum dum Yeesu wadi to Galiili. O wadiidum gada o wartoyii daga leydi Yahuudiya.

Yahaya 5

Yeesu Yamđitini Jaraado

¹Gada du'um Yeesu yahi Urucaliima ngam wongo humto diina Yahuudanko'en.

²Ton Urucaliima e woodi njonga ndiyam haade wongal dammugal gariiri ndin bi'eteengal Dammugal Baali. Haade njonga ngan e woodi rumpaaji jowi. Nder Ibraaniyankoore e nga noddiree Betasda.

³⁻⁴Nyawbe dudbe e pukkoo haade njonga ngan. E woodi wumbe, e yimbe be koyde nyawde, e jaraabe.

⁵E woodi goddo neddo don gaddo duubi 38 e nyawa.

⁶Nde Yeesu yi'imo e mo fukkii don, kadin e andi o neebii e mo fiida e dum don nyawu, sey Yeesu yamimo wi'i, "A yidi dum yamđitinmaa?"

⁷Nyawdo on wi'imo, "Moodibbo, mi walaa ballaydoyam hoccayam suuwayam nder njonga ngan carel ngel ndiyam dam lancaa. Fuu carel ngel ngidumi nattuki, sey goddo artayam."

⁸Sey Yeesu wi'imo, "Umma koccaa daago maada, njaabaa."

⁹Don e don neddo on yamđiti, hoccii daago muudum, fuddi yaadu. Too, nyalnde nde fii du'um wadi dum Nyalnde Siwtaare.

¹⁰Ngam non, ardiibe Yahuudanko'en mbi'i jamđitinaado on, "Hande dum Nyalnde Siwtaare, Attawra hadii koccaa daago maada."

¹¹Ammaa jamđitinaado on wi'ibe, "Jamđitindoyam wi'iyam mi hocciaa daago am mi ndillaa."

¹²Be yamimo be mbi'i, "Moye woni biidoma koccaa daago maada ndillaa?"

¹³Ammaa jamđutudo on andaa moye yamđitinimo, ngam e woodi yimbe dudbe e wigeere nden; Yeesu boo yaadake nattii nder mabbe.

¹⁴Gada non Yeesu tawimo nder Wuro Ceniingo wi'imo, "Raa, a yamđitii! Alu waduki hakke to' godđum burđum du'um halluki hebumaa."

¹⁵Sey neddo on yahi wi'i ardiibe Yahuudanko'en Yeesu yamđitinimo.

¹⁶Ngam Yeesu e huwa iri kuude de'e Nyalnde Siwtaare, ardiibe Yahuudanko'en pufđi hallankimo.

¹⁷Yeesu boo wi'ibe, "Haa hande Nyaako am e huwa, min maa e mi huwa."

¹⁸Ka'a haala wadi ardiibe Yahuudanko'en beydi dabbutuki laawol no mbardatamo. Ngam naa' dooka Nyalnde Siwtaare tan o yewi, ammaa haa maa o wi'ii Allah dum Nyaako maako, waato o wartirii hoore maako go'o e Allah won don.

Laamu 'Dum 'Biddo Allah Woodi

¹⁹Yeesu nootii wi'ibe, "E mi wi'a'on goonga, 'Biddo on wadataa koo dume kanum tan, ko o yi'i Nyaako maako e wada tan o wadata, ngam koo dume ko Nyaako on wadata, kanjum biddo on wadata.

²⁰Nyaako on e yidi 'Biddo on, nden fuu ko o wadata e hoore maako o holliidum 'Biddo on. O hollaymo kuude mawde burde de'e ngam kaydinon.

²¹Non no Nyaako on umminirta maybe hokkabe yonki, non maa 'Biddo on e hokka koo moye mo yidi yonki.

²²Nyaako on wadantaa koo moye kiita e hoore maako. O hokki 'Biddo maako laamu wadanki koo dume kiita,

²³ngam koo moye mawnina 'Biddo on non no mawninirta Nyaako on. Koo moye mo mawninaayi 'Biddo on mawnintaa Nyaako liloydomo.

²⁴"E mi wi'a'on goonga, koo moye nando boliide am hoolii on don liloydoyam e woodi yonki ki re'ataa, o tayantaake kiita, o yaadake o yabbake mayde o hebii yonki ki re'ataa.

²⁵E mi wi'a on goonga, carel e wara, carel ngel yaadake warii ngel yimbe be kebaayi yonki ki re'ataa nanata hononde 'Biddo Allah. Nanbe nde njabi koo nde wi'i kebay yonki ki re'ataa.

²⁶Non no Nyaako on woodiri bawde hokkuki yonki, non maa o hokkii 'Biddo on bawde hokkuki yonki.

²⁷Kadin o hokkii 'Biddo on laamu tayuki kiita, ngam o Bii Neddo.

²⁸To' on kaydin e du'um, ngam carel e wara ngel fuu maybe gonbe nder genaale nanata hononde Bii Neddo

²⁹be mburtoyoo daga nder genaale mabbe. Gadube ko woodi be ummoto be keba yonki ki re'ataa, nden gadube ko halli boo be ummoto be tay'anee kiita.

Ceyda Dow Yeesu

³⁰"Mi waawataa mi wada godsum e hoore am, e mi wada kiita no Allah wi'iyam mi wada tan. E mi wada kiita goonga, ngam naa' ko welnantayam bernde ngadaymi, ammaa ko welnata bernde on don lildoyam ngadaymi.

³¹"To mi hokkii ceyda hoore am, dum hoccay ko mbiimi naa' dum goonga.

³²Ammaa e woodi goddo kokkoowo ceyda dow am, e mi andi ceyda goonga o hokkata dow am.

³³On lili yimbe to Yahaya, kanko boo o hokki'on ceyda goonga dow am.

³⁴Naa' mi darii dow ceyda dum neddo hokkata, ammaa mi wi'uka ngam kison.

³⁵Yahaya e nandi e fitilaaru kubbayndu hokka jayngol, nden ngam carel sedda on cubii nanki beldum jayngol.

³⁶Ammaa e mi woodi ceyda dow am burdum ceyda dum Yahaya hokki. De'e kuude de kuwaymi jooni de Nyaako Mo Dow hokkiyam mi yottina, e de kokka ceyda Nyaako on liloziyam.

³⁷Nyaako liloziyam, kanko e hoore maako o hokkii ceyda dow am. On meedaayi nanki hononde maako, on meedaayi yiiki no o wa'i.

³⁸Wolde maako boo walaa nder berde moodon ngam on koolaaki mo o lilozi.

³⁹On njanga aayaaje Allah ngam on nyuma e laawol maaje keboton yonki ki re'ataa. De'e aayaaje de njangoton boo e de kokka ceyda dow am.

⁴⁰Ammaa fuu e non on nganyii warki to am kebon yonki ki re'ataa.

⁴¹"Mi dabbitataa mawnineeki daga to yimbe.

⁴²Ammaa e mi andi on ngidaa Allah nder berde moodon.

⁴³Mi wardii e laamu Nyaako am, ammaa on njabaayiyam. Ammaa to goddo wardii e laamu hoore muudum, on njabayo.

⁴⁴No wadata kooloodonyam to on dabbita mantindirki, ammaa on ndurwaayi kebon manteeki daga to Allah? Kanko tan woni Allah.

⁴⁵To' on nyumu mi nulloto'on yeeso Nyaako am. Muusa mo ngadudon kammunde dow muudum, kanko woni gullotoodo'on.

⁴⁶Daa on koolakeno Muusa e goonga, daa on koolakeyam, ngam dow am o windi.

⁴⁷Ammaa nde on njabaayi ko o windi, no njabirton ko mbiimi?"

Yahaya 6

Yeesu Nyamnii Yimbe 5,000

(Maatiyu 14.13-21; Markus 6.30-44; Luka 9.10-17)

¹Gada du'um, Yeesu yahi fongo Mbeela Galiili, waato Mbeela Tibaariya.

²Yimbe dudbe tokkimo, ngam be ngili fii kaydiniidum dum o wadani be njamdaa.

³Sey Yeesu yenti hocceere joododii e tokkubemo.

⁴E carel ngel Humto Sakkinki ngo Yahuudanko'en badake.

⁵Nde Yeesu raari yi'i yimbe dudbe e ngara to maako, o wi'i Filibus, "Toye coodeten nyamndu keyayndu yimbe be'e?"

⁶O wi'u Filibus non ngam o foondamo, ngam kanko e hoore maako e mo andi ko o wadata.

⁷Filibus wi'imo, "Koo njobaari ndi kuwoowo hebata nder lebbi joweetati ndi heyataa sooduki nyamndu keyayndu koo moye mabbe heba sedda."

⁸Goddo nder tokkubemo bi'eteedo Andiraawus minyiraawo Siiman Biiturus wi'imo,

⁹"E woodi goddo suka do'o goodudo mburoodihoy njowoy e liyfi didi. Ammaa goonga koo ko dum wadanta yimbe be'e."

¹⁰Yeesu wi'ibe, "Mbi'ee yimbe njoodoo." Wigeere nden e woodi geene dudde, ngam non yimbe ben njoodii dow maaje. Worbe tan nder mabbe badake 5,000.

¹¹Sey Yeesu hucci buroodi dum, o yetti Allah, o sendanidum joodiibe don non no heyatabe. Non maa o waadi e liyfi din.

¹²Nde fuu yimbe ben nyaami kaari, o wi'i tokkubemo, "Kawritee ko horii, to' dum lallina koo sedda maajum."

¹³Sey be mobti ko horii daga mburoodihoy njowoy koy yimbe nyaami korni, be kebbini kondooje sappo e didi.

¹⁴Nde yimbe ngi'i fii kaydiniidum du'um dum Yeesu wadi, be puddi wiiki, "Goonga o'o woni on don annabijo garaydo duuniyaaru."

¹⁵Yeesu e andi e be ngidi nangukimo, be ngartiramo laamiido e sembe. Ngam non o alibe o yenti hocceere kanko tan.

Yeesu Wadii Yaadu Dow Ndiyam

(Maatiyu 14.22-33; Markus 6.45-52)

¹⁶Nde naange hiiri, tokkube Yeesu njahi mbeela,

¹⁷be natti komiwal, be puddi huuluki mbeela ngan yaaki Kafarnahum. E carel ngel jemma wadii, Yeesu boo waroyaayi to mabbe taw.

¹⁸Mbeela ngan wadi ka falyuki ngam hendu cembindu e wada.

¹⁹Nde be ngadi yaadu nder mbeela ngan hewti mil tati koo nayi, be ngi'i Yeesu e yaha dow ndiyam dam e waroya to komiwal mabbe, kulol nangibe.

²⁰Ammaa Yeesu wi'ibe, "To' on kulu, dum min."

²¹Sey be njabi be koccimo nder komiwal ngal, don e don komiwal ngal yottii to be njippotoo.

Yimbe Dabbitii Yeesu

²²Nde fini, horiibe gonbe ngon ton fongo mbeela to tokkuge Yeesu natti komiwal, be paami komiwal go'otal tan wondono don, nden Yeesu boo nattidaayi komiwal ngal e tokkubemo, ammaa kambe tan ndilli nder maagal.

²³Sey godde komiije yiwoyde Tibaariya njottii daande mbeela haade wigeere to yimbe nyaami buroodi gada Yeesu yetti Allah.

²⁴Nde yimbe ngi'i Yeesu e tokkubemo ngalaa don, sey be natti komiije den, be njahi Kafarnahum e be dabbita Yeesu.

Yeesu Woni Buhoodi Kokkaydum Yonki

²⁵Nde be tawimo fongo mbeela to Kafarnahum, be mbi'imo, "Moodibbo, ndeye ngaroydaa do'o?"

²⁶Yeesu nootii wi'ibe, "E mi wi'a'on goonga, on dabbitayam naa' ngam on ngi'ii kaydiniidum dum ngadumi, ammaa ngam on nyaamii buroodi on kaarii.

²⁷To' on kuwan nyamndu lallayndu, ammaa kuwanee nyamndu tabbitayndu kokkayndu yonki ki re'ataa, ndu Bii Neddo hokkata'on, ngam Allah Nyaako Mo Dow wadaniimo alaama kollaydum jabiimo."

²⁸Sey be yami Yeesu be mbi'i, "Dume min ngadata ngam min ngada ko Allah yidi?"

²⁹Yeesu wi'ibe, "Ko Allah yidi ngadon woni koolodon on don mo o liloyi."

³⁰Be mbi'imo, "Dume kaydiniidum ngadataa ngam min ngi'adum min koolomaa? Dume ngadataa?

³¹Maama'en meeden nyaamii nyamndu nder ladde yiwoyndu daga dow bi'eteendu manna, non no dum windiraa, 'O hokkiibe nyamndu yiwoyndu daga dow ngam be nyaama.' "

³²Yeesu wi'ibe, "E mi wi'a'on goonga, naa' Muusa hokki'on nyamndu yiwoyndu daga dow, ammaa Nyaako am woni kokkudo'on nyamndu goongaaru yiwoyndu daga dow.

³³Ngam nyamndu ndu Allah hokki woni on don garoydo daga dow kokkoowo duuniyaaru yonki ki re'ataa."

³⁴Be mbi'imo, "Moodibbo, hokkumin nyamndu ndu'u koo ndeye."

³⁵Yeesu wi'ibe, "Min woni nyamndu kokkayndu yonki. Fuu gardo to am fuditataa nana weelo, fuu koolidoyam fuditataa nana donka.

³⁶Ammaa no mbiimi'on, on ngi'iiyam, fuu e non on koolaakiyam.

³⁷Koo moye mo Nyaako am hokkiyam waray to am, nden fuu gardo to am mi riiwataamo.

³⁸Ngam mi waroyii daga dow naa' ngam mi wada ko ngidumi, ammaa mi wada ko liloydoyam yidi.

³⁹Ko liloydoyam yidi mi wada woni, to' mi dulla koo go'oto nder be o hokkiyam, ammaa mi umminabe Nyalnde Jaango.

⁴⁰Ngam ko Nyaako am yidi woni koo moye daarudo Biddo on hooliimo heba yonki ki re'ataa, nden min boo mi umminaymo Nyalnde Jaango."

⁴¹Sey Yahuudanko'en puddi metitaaki dow maako, ngam o wi'ii, "Min woni nyamndu yiwoyndu daga dow."

⁴²Be mbi'i, "Naa' o'o woni Yeesu biddo Yusufu? En andi nyaako maako e maduujio maako. No wadata jooni o wi'a daga dow o yiwoyi?"

⁴³Yeesu wi'ibe, "Alee metitaaki hakkunde moodon.

⁴⁴Walaa garaydo to am sey to Nyaako am liloydoyam waddiimo, min boo mi umminaymo Nyalnde Jaango.

⁴⁵Annabo'en mbindii wiiki, 'Allah ekkitinay koo moye.' Koo moye kettindaniido Nyaako on ekkitii daga to maako e wara to am.

⁴⁶Walaa meedudo yiiki Nyaako on sey ni on don yiwoydo daga to maako, kanko tan meedi yiiki Nyaako on.

⁴⁷E mi wi'a'on goonga, koo moye kooliidoyam e woodi yonki ki re'ataa.

⁴⁸Min woni nyamndu kokkayndu yonki ki re'ataa.

⁴⁹Maama'en moodon nyaamii 'manna,' ammaa fuu e non be maayii.

⁵⁰Ammaa raa nyamndu yiwoyndu daga dow, to neddo nyaamiindu maayataa.

⁵¹Min woni nyamndu kokkayndu yonki yiwoyndu daga dow. Fuu nyaamudondu, o joodoto haa abadaa. Ndu'u nyamndu dum bandu am, ndu kokkaymi ngam yimbe duuniyaaru keba yonki ki re'ataa."

⁵²Sey Yahuudanko'en ben puddi geddi hakkunde mabbe, e be mbi'a, "No wadata neddo o'o hokka'en bandu maako nyaamen?"

⁵³Yeesu wi'ibe, "E mi wi'a'on goonga, to on nyaamaayi bandu Bii Neddo, kadin to on njaraayi yiayam maako, on ngalaa yonki nder moodon.

⁵⁴Fuu nyaamudo bandu am nden yari yiayam am e woodi yonki ki re'ataa, nden mi umminaymo Nyalnde Jaango.

⁵⁵Ngam bandu am woni nyamndu goongaaru, yiayam am boo woni njaram dam goonga.

⁵⁶Koo moye nyaami bandu am yari yiayam am, e mo sumpootira e am, min maa e mi sumpootira e maako.

⁵⁷Non no Nyaako goodudo yonki liliyam, kadin e mi wada jonde am ngam maako, non maa fuu nyaamudo bandu am waday jonde muudum ngam am.

⁵⁸Kanjum woni nyamndu yiwoyndu daga dow naa' iri nyamndu ndu maama'en moodon nyaami maayi. Ammaa fuu nyaamudo nyamndu ndu'u o hebay yonki ki re'ataa."

⁵⁹Yeesu wi'i du'um carel ko o ekkitinta nder suudu do'aare to Kafarnahum.

Haala Dow Yonki Ki Re'ataa

⁶⁰Dudbe nder tokkubemo nde nani non, be mbi'i, "Ngo'ol ekkitinol e ngol sadī. Moye faamatangol?"

⁶¹Ammaa Yeesu e andi tokkubemo e metitoo dow ko o wi'i, o wi'ibe, "Ekkitinol ngo'ol wannion?

⁶²Ko ngadoton to on ngi'ii Bii Neddo e so"oo to wondono?

⁶³Ruuuhu Allah e hokka yonki. Bandu naa' dum goddum. Haala ka metanmi'on ka waday'on kebon Ruuhu Allah kokkaydum yonki.

⁶⁴Ammaa e woodi wobbe nder moodon be koolaakiyam." Daga arande Yeesu e andi yimbe be koolaakimo e neddo kokkitiraydomo.

⁶⁵Sey o wi'ibe, "Kanjum wadi mbiimi'on walaa garaydo to am sey to Nyaako Mo Dow jabii o wara."

⁶⁶Gada du'um tokkubemo dudbe cendiri e maako ali tokkukimo.

⁶⁷Yeesu wi'i tokkubemo sappo e dido, "Onon maa on ngidi alukiyam?"

⁶⁸Siiman Biiturus wi'imo, "Moodibbo, to moye min njahata? An woodi boliide kokkayde yonki ki re'ataa.

⁶⁹Min njaadake min koolakema, e min andi an woni Ceniido mo Allah."

⁷⁰Sey Yeesu wi'ibe, "Naa' onon sappo e dido cubumi? Go'oto moodon o Ceydan!"

⁷¹E mo meta dow Yahuuda bii Siiman Iskariyooti, koo nde o go'oto nder tokkubemo sappo e dido ben, kanko woni kokkitiraydo Yeesu.

Yahaya 7

Yeesu e Minyiraabe Muudum

¹Gada du'um Yeesu wadi ka yiilaaki nder leydi Galiili. O yidaa yiilaaki nder leydi Yahuudiya, ngam ardiibe Yahuudanko'en wonbe ton e be dabbita laawol no be mbarirtamo.

²Too, carel Humto Lukuruuji ngo Yahuudanko'en badake.

³Ngam non minyiraabe Yeesu worbe mbi'imo, "Alu wigeere nde'e njahaa leydi Yahuudiya, ngam tokkubema ngi'a kuude de kuwataa.

⁴Fuu giid do andee e koo toye huwataa e suude. Nde a huwa kuude kaydiniide iri de'e, wangin hoore maada ngam duuniyaaru fuu yi'umaa."

⁵Koo minyiraabe maako ben maa be koolaakimo.

⁶Yeesu wi'ibe, "Carel am wadaayi taw, ammaa onon koo ngele carel ngel kaanungel.

⁷Jooni duuniyaaru hebaayi ko wanyirta'on, ammaa e ndu wanyiiyam ngam e mi wi'a kuude mayru de kallude.

⁸Onon njahee humto ngon, min mi yahataa, ngam carel am wadaayi taw."

⁹Gada o wi'ii non, o joodii nder leydi Galiili.

Yeesu Yahii Humto Lukuruuji Yahuudanko'en

¹⁰Ammaa gada minyiraabe maako njahii humto ngon, sey kanko maa o yahi naa' e njayri ammaa e suude.

¹¹To humto ngon, ardiibe Yahuudanko'en e dabbitamo, e be yama yimbe, "Toye o woni?"

¹²Nder hawriinde nden yimbe e soondootira dow maako naa' sedda. Wobbe e mbi'a, "O'o neddo e woodi ngikku boddum." Wobbe boo e mbi'a, "E mo yoyra yimbe."

¹³Ammaa ngam e be kula ardiibe Yahuudanko'en walaa metudo dow maako e njayri.

¹⁴Nde sendere balde humto ngon yabbii, Yeesu natti Wuro Ceniingo fuddi ekkitinki.

¹⁵Ardiibe Yahuudanko'en kaydini e ekkitinol maako, be mbi'i, "No wadi neddo o'o woodiri andal nihi nde koo jande o meedaayi yaaki?"

¹⁶Yeesu wi'ibe, "Ko ekkitinaymi naa' dum ekkitinol am, ammaa dum ekkitinol on don liloydoyam.

¹⁷Koo moye cubudo wada ko Allah yidi o anday koo ko ekkitinaymi to Allah dum yiwoyi, koo ko mbi'aymi dum boliide am.

¹⁸Koo moye metoowo boliide hoore muudum e dabbitana hoore muudum mangu, ammaa kuwoowo ngam mawnina on don liloydomo o neddo mo goonga, walaa wonde fewre to maako.

¹⁹Naa' Muusa hokkii'on Attawra? Fuu e non walaa goddo moodon tokkudodom. Ngam dume ngiddon warkiyam?"

²⁰Yimbe ben mbi'imo, "A ginnaado! Moye yidi warkima?"

²¹Yeesu wi'i be, "Mi wadii ko haydinii go'o, on fuu on kaydinii.

²²Muusa wi'i on ngadon ka naaduki bibbe moodon, on naada Nyalnde Siwtaare. Koo nde naa' Muusa fuddidum, ammaa maama'en meeden arande'en fuddidum.

²³To dum naadii bingel Nyalnde Siwtaare ngam to' dum yewa Attawra Muusa, ngam dum monnantonyam ngam mi yamditinii bandu neddo fuu Nyalnde Siwtaare?

²⁴To' on ngadan yimbe kiita dow ko gite ngi'ata tan, ammaa ngadee kiita goonga."

Koo Yeesu Woni Almasiihu?

²⁵Wobbe yimbe Urucaliima mbi'i, "Naa' o'o neddo woni mo ardiibe dabbitata warki?

²⁶Rammo do'o e mo meta e njayri be mbi'aayimo godsum. On nyuma ardiibe tabbitinii o'o neddo woni Almasiihu?

²⁷Ammaa en andi to neddo o'o yiwoyi. To Almasiihu warii, walaa andaydo to o yiwoyi."

²⁸Yeesu e nder ekkitinki nder Wuro Ceniingo ngon, sey wi'i e sembe, "Goonga, on andiyam, on andi to yiwoymi. Mi waroyaayi ngam hoore am. Ammaa on don liloydoyam e mo woodi goonga. Kanko boo on andaamo,

²⁹ammaa min e mi andimo, ngam daga to maako yiwoymi, kanko liloyiyam."

³⁰Wobbe ngidii nangukimo, ammaa walaa gadudo jungo dow maako, ngam carel maako wadaayi taw.

³¹Ammaa fuu e non dudbe nder hawrutube ben kooliimo mbi'i, "To Almasiihu warii, o waday ko haydini burdum dum neddo o'o wadi?"

Dum Lilii Taadiibe Wuro Ceniingo Nanga Yeesu

³²Faarisanko'en nani yimbe hawrutube e meta iri haala ka'a dow Yeesu, sey kambe e mawbe ardiibe diina be lili taadiibe Wuro Ceniingo ngam nangamo.

³³Yeesu wi'i, "Mi joododoto e moodon carel sedda yeeso do'o, gada don mi so'oto to liloydoyam.

³⁴On dabbitayyam on kebataayam, to ngonumi boo on mbaawataa yaaki."

³⁵Sey ardiibe Yahuudanko'en mbi'i hakkunde mabbe, "Toye neddo o'o yidi yaaki to en mbaawataa hebukimo? Koo e mo yidi yaaki nder garije Helenanko'en to yimbe meeden ngoni o ekkitina Helenanko'en?

³⁶Dume o yidi wiiki nde o wi'i, 'On dabbitayyam ammaa on kebataayam.' Kadin ko o yidi wiiki nde o wi'i, 'To ngonmi on mbaawataa yaaki?' "

Candi Ndiyam Kokkoojam Yonki

³⁷Nyalnde nde humto ngon re'ata, kayre woni nyalnde mawnde nde humto ngon. E nyalnde nden Yeesu ummii, darii, wi'i e sembe, "Fuu nanaydo donka wara to am mi hokkaymo ko o yarata.

³⁸Non no dūm windiraa, 'Koo moye kooliidoyam, candi ndiyam kokkoojam yonki waday ka iluki daga nder bernde maako.' "

³⁹Nde Yeesu wi'i du'um, dow Ruuhu Allah o metata dūm kooliibemo kebata. E ngel don carel Allah hokkaayi Ruuhu muudūm taw, ngam Yeesu teddinaaka taw.

Sendindirki Nattii Hakkunde Yimbe

⁴⁰Nde yimbe hawrutube nani haala ka'a ka Yeesu wi'i, wobbe nder mabbe mbi'i, "O'o neddo, goonga, o on don annabijjo."

⁴¹Wobbe boo mbi'i, "Kanko woni Almasiihu." Ammaa wobbe mbi'i, "No wadata Almasiihu yiwoya leydi Galiili?

⁴²"Naa' aayaare wi'ii, Almasiihu yiwoyay daga nder lenyol Dawda, nden dūm danyaymo to Baytalaami, gariiri to Dawda joodinoo?"

⁴³Ngam non dūm hebi sendindirki hakkunde hawrutube ben dow Yeesu.

⁴⁴Wobbe e ngidi nangukimo, ammaa walaa gadudo jungo dow maako.

Ardiibe Yahuudanko'en Nganyii Kooloo Yeesu

⁴⁵Sey taadiibe Wuro Ceniingo ben co"ii to mawbe ardiibe diina e Faarisanko'en. Mawbe ben e Faarisanko'en ben yāmibe, mbi'i, "Ngam dume on nangaayimo ngaddudonmo?"

⁴⁶Taadiibe ben mbi'i, "Walaa meedudo metirki no neddo o'o metiri."

⁴⁷Faarisanko'en mbi'ibe, "Koo onon maa o yoyrii'on?

⁴⁸Koo on ngi'ii goddo nder ardiibe Yahuudanko'en e Faarisanko'en hoolakemo?

⁴⁹Ammaa be'e hawrutube be andaa koo dume dow Attawra, be laanaabe."

⁵⁰Nikoodimus jaanoodo to Yeesu o go'oto nder Faarisanko'en ben, o wi'ibe,

⁵¹"Ko Attawra meeden wi'i woni en ngadantaa neddo kiita naa dūm nanii ko o wi'i ngam dūm anda ko o wadata."

⁵²Be mbi'imo, "An maa Galiili yiwoydaa? Jangu Wolde Allah boddum, a yi'ay walaa annabijjo yiwoyaydo daga Galiili."

⁵³Sey koo moye hooti.

Yahaya 8

Dum Nangii Debbo e Wada Njeenu

¹Ammaa Yeesu yahi Hocceere Nde Ledde Jaytun.

²Nde fini ilaa subaka o so"ii Wuro Ceniingo. Yimbe dudbe kawriti haade maako, o joodii o fuddii ekkitinkibe.

³Sey Moodibbe Attawra e Faarisanko'en ngaddi debbo nangaado e wada njeenu. Be ngadī debbo on darii yeeso yimbe gonbe don fuu.

⁴Be mbi'i Yeesu, "Moodibbo, o'o debbo nangaama e mo wada njeenu.

⁵Nder Attawra Muusa wi'ii'en kuborooden iri debbo o'o kaaye mbarenmo. Jooni an, dume mbiidaa?"

⁶Be yamumo yamol ngo'ol ngam be poondamo be keba ko be ngullortoomo. Ammaa Yeesu turii fuddi windirki hoondu muudum e leydi.

⁷Nde be ngadī ka yamukimo, sey o ummii, o darii, o wi'ibe, "Fuu mo meedaayi waduki hakke nder moodon arta hubaaki debbo o'o hayre."

⁸Sey o fudditi o turii, o windi e leydi.

⁹Nde be nani ko o wi'i, be ndilli go'oto-go'oto, ndotti'en arti dilluki. Dum ali Yeesu don kanum tan, debbo on e darii yeeso maako.

¹⁰Yeesu ummii, darii, wi'imo, "To be ngoni? E woodi tayandoma kiita?"

¹¹Debbo on nootii wi'i, "Moodibbo, walaa koo go'oto." Yeesu wi'imo, "Too, min maa mi tayantaama kiita. Dillu, ammaa taa' fuddutu ngadaa hakke."

Yeesu Woni Jayngol Duuniyaaru

¹²Yeesu fudditi metani yimbe wi'i, "Min woni jayngol duuniyaaru. Fuu tokkudoyam yahataa nder nyiwre, ammaa hebay jayngol yonki."

¹³Sey Faarisanko'en mbi'imo, "A hokka ceyda hoore maada, ko mbi'ataa naa' dum goonga."

¹⁴Yeesu wi'ibe, "Koo to mi hokkii ceyda hoore am, ko mbi'aymi dum goonga, ngam e mi andi to ywoymi e to njahaymi. Ammaa onon on andaa to ywoymi e to njahaymi.

¹⁵On ngada kiita no yimbe duuniyaaru ngadirta kiita, min boo walaa mo ngadanmi kiita.

¹⁶Ammaa fuu e non to mi wadii kiita, kiita am dum goonga, ngam naa' min tan wadata kiita kan, ammaa min e Nyaako am liloydoyam wadataka.

¹⁷Nder Attawra moodon dum windi wiikii ceyda ka yimbe dido kokki e ka woodi goonga.

¹⁸E mi hokka ceyda hoore am, nden Nyaako am liloydoyam maa e hokka ceyda am."

¹⁹Be mbi'imo, “Toye nyaako maada on woni?” Yeesu wi'ibe, “On andaayam, on boo andaa Nyaako am. Daa on andiyam, daa on andi Nyaako am maa.”

²⁰Yeesu metii haala ka'a carel ko o ekkintinta nder Wuro Ceniingo haade akwaatiji to dum resata dokke ngam Allah. Ammaa walaa nangudomo ngam carel maako wadaayi taw.

Yeesu Meti Dow Mayde Muudum

²¹Sey Yeesu fudditi wi'i yimbe ben, “Mi dillary, on dabbitayyam, ammaa on maayay nder hakke moodon. To njahaymi boo, on mbaawataa yaaki.”

²²Du'um wadi ardiibe Yahuudanko'en mbi'i, “O waray hoore maako won don? Koo kanjum o yidi wiiki nde o wi'i, ‘To njahaymi on mbaawataa yaaki?’”

²³Ammaa Yeesu wi'ibe, “Onon daga duuniyaaru ndu'u yiwoydon, min boo daga dow yiwoymi. Onon duuniyaaru jeyi'on, min naa' duuniyaaru jeyiyam.

²⁴Mi wi'ii'on on maayay nder hakke moodon, goonga on maayay nder hakke moodon sey ni to on njabii min woni mo mbiimi'on.”

²⁵Be mbi'imo, “An a moye?” Yeesu wi'ibe, “Min woni on don mo mbiimi'on daga arande.

²⁶E woodi fii duddum dum ngidumi wiiki dow moodon, kadin e woodi fii duddum dum ngidumi tayanki'on kiita dow maajum. Ammaa on don liloydoyam e woodi goonga. Ko nanmi to maako tan mbi'aymi duuniyaaru.”

²⁷Be paamaayi Yeesu e metanabe dow Nyaako Mo Dow.

²⁸Sey Yeesu wi'i, “Carel ngel yeftudon Bii Neddo, on anday min woni on don mo mbi'aymi. Kadin on anday fuu ko ngadaymi naa' e laamu am ngadiraymidum, ammaa ko Nyaako am ekkintiniyam mbi'aymi.

²⁹On don liloydoyam e wondi e am, o alaayiyam min tan, ngam koo ndeye e mi wada ko welnantamo bernde.”

³⁰Carel ngel Yeesu wi'ata non, dufbe kooliimo.

Goonga Rimdinay'on

³¹Sey Yeesu wi'i Yahuudanko'en koolibemo, “To on tokkii ekkintinol am, on tokkubeyam be goonga.

³²Nden on anday goonga, goonga boo rimdinay'on.”

³³Be mbi'imo, “Min taaniraabe Ibraahim, min meedaayi wartuki maccube goddo. No wadata mbi'aa, ‘Dum rimdinaymin?’”

³⁴Yeesu wi'ibe, “E mi wi'a'on goonga, koo moye gadoowo hakke o maccudo hakke.

³⁵Maccudo joodataako nder wuro haa abadaa, ammaa biddo woni joodotoodo nder maago haa abadaa.

³⁶Ngam non to 'Biddo on rimdinii'on, on kebii rimdineeki ki goonga.

³⁷E mi andi on taaniraabe Ibraahim, fuu e non on dabbita warkiyam, ngam on njabaayi ekkitinol am.

³⁸E mi wi'a'on ko ngiimi to Nyaako am, onon boo on ngada ko nandon daga to nyaako moodon."

³⁹Be mbi'imo, "Ibraahim woni nyaako amin." Yeesu wi'ibe, "Daa on bibbe Ibraahim, on ngaday ko Ibraahim wadi.

⁴⁰Ammaa jooni on dabbita warkiyam, min biido'on goonga ka nanmi daga to Allah. Du'um naa' kanjum Ibraahim wadi.

⁴¹On ngada ko nyaako moodon wadi." Be mbi'imo, "Minon naa' min jaalu'en, Allah woni Nyaako amin, kanko tan woni Nyaako mo min ngoodi."

⁴²Yeesu wi'ibe, "Daa Allah woni Nyaako moodon, daa on ngidayyam, ngam daga to maako yiwoymi, jooni boo e mi do'o. Mi waraayi ngam hoore am, ammaa kanko liloziyam.

⁴³Ngam dume on paamaayi ko mbiimi? Kanjum woni ngam on mbaawataa jabuki wolde am.

⁴⁴Onon on bibbe nyaako moodon Ceydan, ko ngiddon woni ngadon ko nyaako moodon yidi. Daga arande o gadoowo warhoore. Walaa ko wannimo e goonga, ngam o walaa goonga. To o fewii, dum ngikku maako, ngam o pewoowo, nyaako fewre.

⁴⁵Ammaa ngam mi wi'i goonga, on koolaakiyam.

⁴⁶Moye nder moodon waawata tabbitinki mi wadii hakke? To ni goonga mbi'aymi, ngam dume on koolataakoyam?

⁴⁷Koo moye mo Allah jeyi e nana ko Allah wi'i. Ko hadi'on nanki ko mbiimi woni onon naa' dum be Allah."

Yeesu e Ibraahim

⁴⁸Mawbe Yahuudanko'en nootii mbi'imo, "Naa' dum goonga min mbi'i nde min mbi'i a Samaariyankeejo nden a woodi ginnol?"

⁴⁹Yeesu wi'ibe, "Mi walaa ginnol, ammaa Nyaako am kokkaymi mangu, onon boo on njawanayam.

⁵⁰Mi dabbitantaa hoore am teddungal, ammaa e woodi goddo dabbitanaydoyamngal, kanko woni gadaydo kiita.

⁵¹E mi wi'a'on goonga, fuu gadoowo ko mbiimi, o maayataa."

⁵²Yahuudanko'en mbi'imo, "Jooni e min andi a woodi ginnol. Ibraahim maayii, non maa annabo'en, ammaa a wi'ii fuu gadoowo ko mbiidaa maayataa.

⁵³A burii nyaako amin Ibraahim? O maayii, non maa annabo'en horiibe maayii. Moye nyumataa gondaa?"

⁵⁴Yeesu nootii wi'i, "To mi teddinii hoore am, teddungal am wartii meere. Nyaako am mo mbi'oton woni Allah moodon, kanko woni teddindoyam.

⁵⁵Koo nde on andaamo, ammaa min e mi andimo. Daa mi wi'iino'on mi andaamo, daa mi wartii pewoowo bo moodon. Ammaa e mi andimo, e mi tokka wolde maako.

⁵⁶Nyaako moodon Ibraahim e welwelta to o nyumii dow nyalnde nde ngaraymi. O yi'iinde, o boo nanii beldum."

⁵⁷Be mbi'imo, "A hewtaayi duubi 50 taw, ammaa a wi'a a yi'ii Ibraahim?"

⁵⁸Yeesu wi'ibe, "E mi wi'a'on goonga, ko Ibraahim danyee e mi don."

⁵⁹Nde o wi'i non, sey be kocci kaayé ngam be kuboomo, ammaa Yeesu suudi hoore muudum, wurtii nder Wuro Ceniingo ngon dilli.

Yahaya 9

Yeesu Yamditinii Neddo Danyaado e Wumi

¹Yeesu e nder yaadu, sey o yi'i neddo danyaado e wumi.

²Tokkubemo yamimo mbi'i, "Moodibbo, hakke moye wadi dum danyi neddo o'o e wumi? Dum hakke maako koo hakke danyoobe maako?"

³Yeesu wi'i, "Naa' ngam hakke neddo o'o koo ngam hakke danyoobe maako wadi o danyaa bumdo. O danyaa e mo wumi ngam dum holla bawde Allah dow maako.

⁴Doole kuwen kuude on don liloydoyam daga naange e don. Jemma badake. E carel ngel walaa baawaydo huwa.

⁵To ni e mi duuniyaaru, min woni jayngol duuniyaaru."

⁶Gada Yeesu wi'ii non, sey o tuuti joode e leydi, o jiibiri leydi ndin e maaje, o hoccindi, o moytani neddo on to gite.

⁷O wi'imo, "Dillu, culmodaa to njonga bi'eteenga Siluwam." Ma'ana Siluwam woni "Lilaado." Sey neddo on yahi sulmii, warti e yi'a.

⁸Keddube e maako e woowube yiikimo e mo toroo ndenno mbi'i, "Naa' dum neddo o'o woni joodotonoodo e toroo?"

⁹Wobbe mbi'i, "Dum kanko." Wobbe boo mbi'i, "Naa' dum kanko, dum nandudo e maako." Ammaa neddo on wi'i, "Dum min."

¹⁰Be mbi'imo, “No dūm wadī jooni a yi'a?”

¹¹O wi'ibe, “Neddo bi'eteedo Yeesu jiibi leydi moytaniyam to gite, wi'iyam mi yaha njonga Siluwam mi sulmoo. Sey njahumi, culmiimi sey mbumtumi.”

¹²Be yāmimo be mbi'i, “To neddo o'o woni?” O wi'ibe, “Mi andaa.”

Faarisanko'en Yamii No Bumdo On Wumtiri

¹³Sey be njaari bumtudo on to Faarisanko'en.

¹⁴Too, nyalnde nde Yeesu jiibi leydi wumtini bumdo on dūm Nyalnde Siwtaare.

¹⁵Faarisanko'en ben maa puddi yāmuki neddo on no o wumtiri, o wi'ibe, “O wadū leydi to gite am, culmiimi, jooni e mi yi'a.”

¹⁶Wobbe nder Faarisanko'en ben mbi'i, “Neddo gadudo fii du'um naa' daga to Allah o yiwoyi, ngam o tokkaayi dooka Nyalnde Siwtaare.” Wobbe boo mbi'i, “No wadata neddo gadoowo hakke waawa waduki iri kaydiniidum du'um?” Ngam non, feerootirol natti hakkunde mabbe.

¹⁷Ngam non, be pudditi be yāmi neddo on be mbi'i, “Dume mbi'ataa dow maako, nde an o wumtini?” Neddo on wi'i, “O annabijjo.”

¹⁸Ardiibe Yahuudanko'en njabaayi neddo on ndenno o bumdo jooni boo e mo yi'a, naaki be noddi danyoobe maako,

¹⁹be yāmibe be mbi'i, “O'o dūm biddo moodon mo mbiidon danyaama e wumi? No wadī jooni e mo yi'a?”

²⁰Danyoobe neddo on mbi'i, “E min andi o biddo amin, kadin maa o danyaama e mo wumi.

²¹Ammaa min andaa no wadī jooni e mo yi'a, non maa min andaa moye wumtinimo. Yameemo, naa' o suka, o wi'ay'onka e hoore maako.”

²²Danyoobe neddo on mbi'ii non ngam e be kula ardiibe Yahuudanko'en. Ngam ardiibe Yahuudanko'en ben njaadake ciryake wiiki koo moye biido Yeesu woni Almasiihu dūm riiwaymo daga nder lenyol.

²³Kanjum wadī danyoobe bumtinaado on mbi'i, “Naa' o suka, yāmeme.”

²⁴Sey ardiibe ben nodditii bumtinaado on, be mbi'imo, “Wi'u goonga ngam teddinaa Allah. E min andi neddo jamditindoma o gadoowo hakke.”

²⁵Bumtinaado on wi'ibe, “Koo o gadoowo hakke mi andaa, fii go'o dūm andumi woni ndenno mi bumdo, jooni boo e mi yi'a.”

²⁶Be mbi'imo, “Dume o wadanmaa? No o mabbitiri gite maada?”

²⁷Neddo on wi'ibe, “Mi yaadake mi wi'ii'onka on njabaayi. Ngam dūme ngiddon nankika kadin? Koo onon maa on ngidi wartuki tokkubemo?”

²⁸Sey be kudimo be mbi'i, "An woni tokkudomo, ammaa minon min tokkubé Muusa!

²⁹E min andi Allah metanii Muusa, ammaa neddo o'o min andaa to o yiwoyi."

³⁰Neddo on wi'ibe, "Du'um düm fii kaydiniidum! On andaa to o yiwoyi, ammaa o wumtiniiyam.

³¹En andi Allah nanataa do'aare gadoobe hakke, ammaa e mo nana do'aare kuloowomo gadoowo ko o yidi.

³²Daga duuniyaaru tagaa walaa meedudo nanuki goddo wumtinii neddo danyaado e wumi.

³³Daa neddo o'o naa' to Allah o yiwoyi, daa o waawataa o wada goddum."

³⁴Be mbi'imo, "A danyaama nder hakke a mawnii nder hakke, no wadata ekkitinaamin?" Sey be ndiiwimo.

Wumanki Ko Allah Yidi

³⁵Yeesu nani be ndiiwii neddo on. Nde o tawi neddo on, o yamimo o wi'i, "A hoolake Bii Neddo?"

³⁶Neddo on wi'i, "Moodibbo, moye woni Bii Neddo? Wi'amka ngam mi hooloomo."

³⁷Yeesu wi'imo, "A yi'iimo, kanko woni meddoowo e maada."

³⁸Neddo on wi'i, "Moodibbo, mi hoolakema." O dicci yeeso Yeesu, o mawninimo.

³⁹Yeesu wi'i, "Mi waroyii duuniyaaru ndu'u ngam waduki kiita, ngam wumbe ngi'a nden gi'oobe boo ngarta wumbe."

⁴⁰Nde wobbe Faarisanko'en gonbe haade Yeesu nani o wi'i du'um, be mbi'imo, "Minon maa min wumbe?"

⁴¹Yeesu wi'ibe, "Daa on wumbe, daa on tayantaake kiita koo nde on ngadii hakke. Ammaa jooni nde mbi'oton on ngi'a, düm tayanay'on kiita ngam hakke moodon."

Yahaya 10

Misaalu Dow Gaynaako e Baali Maako

¹Yeesu wi'i, "E mi wi'a'on goonga, koo moye mo nattiraayi hoggo baali dammugal, ammaa o yenti hoggo ngon o natti, o gujjo o teetoowo.

²Nattirdo hoggo baali dammugal maago, kanko woni gaynaako baali din.

³Deenoowo dammugal hoggo ngon mabbitanaymo dammugal, baali din boo e andi hononde maako. E mo noddiradi inde maaji, o ardoodi di mburtoo.

⁴To o wurtinii fuu baali maako, o ardotodi, di tokkaymo, ngam e di andi hononde maako.

⁵Ammaa di tokkataa kodo, di ndoggaymo, ngam di andaa hononde kodo.”

⁶Yeesu hokki yimbe misaalu du'um, ammaa be paamaayi ko o wi'atabe.

Yeesu Woni Gaynaako Boddo

⁷Ngam non Yeesu fudditi wi'ibe, “E mi wi'a'on goonga, min woni dammugal baali.

⁸Fuu artubeyam warki be wuybe be teetoobe, baali din boo kettindanaakibe.

⁹Min woni dammugal. Fuu tokkirdo to am natti hisay, o nattay, o wurtoo, o heba ko o marortoo.

¹⁰Gujo waray tan ngam wujja, wada warhoore, halka. Min boo mi waroyi ngam tokkirbe to am keba yonki, be kebaki keewuki.

¹¹“Min woni gaynaako boddo. Gaynaako boddo e hokka yonki muudum ngam baali muudum.

¹²Neddo koccaado durngol naa' o jeydo baali din. To o yi'ii caafaandu e wara, o alay baali din o dogga. Caafaandu ndun nangadi sankitadsi.

¹³O doggay ngam o koccaado durngol, walaa ko wannimo e baali din.

¹⁴Min woni gaynaako boddo. E mi andi baali am, nden baali am e andiyam,

¹⁵non no Nyaako am andiriyam, e no andirmoomi. Mi hokkii yonki am ngam baali din.

¹⁶E mi woodi goddi baali di ngalaa nder hoggo ngo'o. Doole mi waddadi kanji maa. Di kettindanto hononde am. Ngam non di ngartay ornde go'o, gaynaako go'o.

¹⁷“Ko wadi Nyaako am Mo Dow e yidiyam, kanjum woni mi hokkay yonki am, ngam mi fuddita mi hoccaki kadin.

¹⁸Walaa ittanoowoyam yonki. Min e hoore am hokkataki. E mi woodi bawde hokkukiki, nden e mi woodi bawde mi wartiraki. Du'um kanjum Nyaako am wi'iyam mi wada.”

¹⁹Sey feerootirol fudditi natti hakkunde Yahuudanko'en ngam haala ka'a.

²⁰Dudbe nder mabbe mbi'i, “E mo woodi ginnol, o kaajaado. Ngam dumé kettindantoodonmo?”

²¹Wobbe boo mbi'i, “Ka'a haala naa' dum ka neddo goodudo ginnol. No wadata ginnol waawa wumtinki bumdo?”

Yeesu Wanyaama

²²Too, dum carel peewol, e dum wada Humto Laabinki Wuro Ceniingo nder Urucaliima.

²³Yeesu e woosoo nder Rumpaaru Suleymaanu nder Wuro Ceniingo ngon.

²⁴Sey Yahuudanko'en kawriti pilimo mbi'imo, "Haa ndeye alataamin nder seko? To an woni Almasiihu wi'uminka e njayri."

²⁵Yeesu wi'ibe, "Mi wi'ii'onka, ammaa on koolaakiyam. Kuude kaydiniide de ngadaymi nder inde Nyaako am, e de kolla min dum moye,

²⁶ammaa on koolaakiyam, ngam onon naa' on baali am.

²⁷Baali am e kettindanooyam. E mi andidi, nden e di tokkayam.

²⁸Mi hokkiidi yonki ki re'ataa, di kalkataa haa abadaa, nden walaa teetaydodi daga jungo am.

²⁹Nyaako am kokkudoyam baali din, o burii koo dume bawde, nden walaa baawaydo teetadi daga jungo maako.

³⁰Min e Nyaako Mo Dow min go'o."

³¹Sey Yahuudanko'en pudditi kocci kaaye ngam kuboomo mbaramo.

³²Yeesu wi'ibe, "Mi hollii'on kuude bodde dudde de Nyaako Mo Dow hokkiyam mi wada. Ngam ngale nder maaje ngiddon huboraakiyam kaaye?"

³³Be mbi'i Yeesu, "Naa' ngam kuude bodde de ngadudaa min kubotomaa, ammaa ngam huduki Allah. Ngam an a neddo tan, ammaa a wartira hoore maada Allah."

³⁴Yeesu wi'ibe, "Naa' dum windaama nder Attawra moodon, 'Mi wi'ii'on, onon on allaji?'

³⁵Deftere Ceniinde dum goonga haa abadaa, nden Allah noddirii nanbe wolde muudum allaji, yimbe kokkaabe wolde maako.

³⁶To dum non, min mo Nyaako Mo Dow subi ngam kuugal maako liloyiyam nder duuniyaaru, mi hudii Allah won don nde mbiimi, 'Min mi 'Biddo Allah?'

³⁷To naa' kuude Nyaako am ngadaymi, to' on koolayam.

³⁸Ammaa to e mi wada kuude maako, koo to on koolaakiyam, koolee kuude den, ngam andon paamon Nyaako Mo Dow e nder am, min maa e mi nder maako."

³⁹Be pudditi be ndarwi nangukimo, ammaa o wurtii juude mabbe o dadii.

⁴⁰Sey Yeesu dilli huuli Caangol Urdun, wigeere to Yahaya wadayno baptism, o joodii don.

⁴¹Yimbe dudbe ngari to maako, e be mbi'a, "Yahaya wadaayi goddum kaydiniidum, ammaa koo dume dum o wi'i dow neddo o'o dum goonga."

⁴²Yimbe dudbe koolii Yeesu don.

Yahaya 11

Mayde Li'aajaru

¹Goddo neddo bi'eteedo Li'aajaru ciya njamu nangimo. Gariiri Betani o joodotoo, gariiri ndi Maryaama e mawniraawo muudum Marta njoodotoo.

²Maryaama o'o, kanko waylani koyde Yeesu nebbam uroojam o moytiride gaasa hoore maako. Li'aajaru mo yamdaa on, o sakiraawo maako.

³Sey Maryaama e sakiraawo muudum Marta be lilani Yeesu be mbi'i, "Moodibbo, higo maada mo ngiddaa yamdaa."

⁴Ammaa nde Yeesu nani non, o wi'i, "Du'um nyawu dum nangu Li'aajaru naa' ngam o maaya, o nyawu ngam dum teddina Allah, dum warta laawol no 'Biddo Allah teddinirtee."

⁵Yeesu e yidi Marta e Maryaama e Li'aajaru.

⁶Fuu e non nde o nani Li'aajaru yamdaa, sey o beydi wađuki balde didi to o woni.

⁷Gada maajum o wi'i tokkubemo, "En co'o leydi Yahuudiya."

⁸Tokkubemo mbi'imo, "Moodibbo, naa' ko neebi Yahuudanko'en e ngidunoo huboraakima kaaye mbarumaa, fuu e non a yidi so'aaki ton?"

⁹Yeesu wi'ibe, "Naa' nyalnde go'o e woodi awaaji sappo e didi? Koo moye jahoowo nyalawma feggataako ngam e mo yi'ira jayngol duuniyaaru ndu'u.

¹⁰Ammaa fuu jahoowo nder nyiwre o feggoto, ngam o walaa jayngol nder maako."

¹¹Gada Yeesu wi'ii non, sey o beydi wiiki, "Higo meeden Li'aajaru daanake, ammaa mi yahay mi findinamo."

¹²Tokkubemo mbi'imo, "Moodibbo, to ni o daani, o yamditay."

¹³Ko Yeesu wi'ata woni Li'aajaru maayii, ammaa kambe e be nyuma ko Yeesu wi'ata woni e mo daanii ngam o siwtoo.

¹⁴Sey Yeesu wi'ibe e njayri, "Li'aajaru maayii."

¹⁵Ammaa mi nanii beldum mi walaa ton, ngam kooloodonyam. Ammaa en njahu to maako."

¹⁶Sey Tooma bi'eteedo Ciwtaado wi'i tokkube Yeesu horiibe, "En njahu enen maa ngam mayden e maako."

Yeesu Waltinii Berde Maryaama e Marta

- ¹⁷Nde Yeesu yottii tawi dūm yaadake dūm uwii Li'aajaru balde nayi yabbiide.
- ¹⁸Hakkunde Betani e Urucaliima hewtaayi mil didi.
- ¹⁹Yahuudanko'en dudbe ngari to Marta e Maryaama ngam be mbaltinanabe berde dow mayde sakiraawo mabbe.
- ²⁰Nde Marta nani Yeesu e wara, o yahi ngam o tabboyoomo, Maryaama boo joodii to wuro.
- ²¹Marta tabbii Yeesu wi'imo, "Moodibbo, daa a donno do'o, daa sakiraawo am maayaayi."
- ²²Ammaa e mi andi koo jooni fuu ko toridaa Allah o hokketedum."
- ²³Yeesu wi'imo, "Sakiraawo maada ummoto kadin."
- ²⁴Marta wi'imo, "E mi andi o ummoto Nyalnde Jaango nyalnde nde maybe ummotoo."
- ²⁵Yeesu wi'imo, "Min woni umminaydo maybe, min woni kokkaydo yonki. Koo moye kooliidayam, koo o maayii, o fudditay o wada yonki."
- ²⁶Koo moye goodudo yonki kooliidayam, to o maayii o halkataa. A jabii ko mbiimi?"
- ²⁷Marta wi'imo, "Ee, Moodibbo, mi jabii an woni Almasiihu, 'Biddo Allah, mo dum wi'i waray nder duuniyaaru."

Yeesu Woyii

- ²⁸Gada Marta wi'ii non, o yahi o noddi minyiraawo maako Maryaama be kakkiti o wi'imo, "Moodibbo e do'o e mo yidi yiikima."
- ²⁹Nde Maryaama nani non, ummii nder yawdaare yahi to Yeesu.
- ³⁰Yeesu boo yottaaki gariiri Betani taw, ammaa e mo don e wigeere to Marta tawimo.
- ³¹Yahuudanko'en gondube e Maryaama nder wuro ngam hinnuki, nde be ngi'i Maryaama ummake jawdum wurtake, sey be tokkimo, e be kammoo o yahay yenaande o woya ton.
- ³²Nde Maryaama yottii to Yeesu woni yi'imo, dicci, wi'imo, "Moodibbo, daa a do'o, daa sakiraawo am maayaayi."
- ³³Nde Yeesu yi'i e mo woya hawti e Yahuudanko'en gardube e maako, sey bernde maako ummii naa' sedda o wannii.
- ³⁴O wi'i, "Toye uwudonmo?" Be mbi'imo, "Moodibbo, woroy, ngi'a."
- ³⁵Sey Yeesu woyi.

³⁶Yahuudanko'en ben mbi'i, "Raa no o yidirimo!"

³⁷Ammaa wobbe mbi'i, "O wumtinii bumdo. Too, dume hadimo waduki goddum kadaydum neddo o'o maayuki?"

Yeesu Umminii Li'aajaru Daga Mayde

³⁸Yeesu fudditi wanni naa' sedda, o yahi yenaande nden. Yenaande nden boo dum luuro hayre, honduko mayre e mabbiraa kaaya.

³⁹Yeesu wi'i, "Ittee kaaya ngan." Marta mawniraawo maydo on wi'i Yeesu, "Moodibbo, jooni e woodi lumngol kallungol, ngam o wadii balde nayi daga o maayi."

⁴⁰Sey Yeesu wi'imo, "Naa' mi wi'iima taa hoolakeyam, a yi'ay teddungal Allah?"

⁴¹Sey be itti kaaya ngan daga dammugal yenaande nden. Sey Yeesu raari dow wi'i, "Nyaako Mo Dow, mi yettiima ngam a nanii do'aare am."

⁴²E mi andi a nana do'aare am koo ndeye, ammaa mi wi'u non ngam beydaari yimbe gonbe do'o, ngam be njaba an liloyiyam."

⁴³Gada o wi'ii non, o noddi e sembe, "Li'aajaru, wurtoya!"

⁴⁴Sey maydo on wurtoyii daga nder yenaande nden, bandu maako e taariraa wudere, juude maako e koyde maako e kabbiraa lefi, yeeso maako boo e taariraa lefol feere. Yeesu wi'ibe, "Taarteemo, alonmo o dilla."

Dum Habbii Warki Yeesu

(Maatiyu 26.1-5; Markus 14.1,2; Luka 22.1,2)

⁴⁵Dudbe nder Yahuudanko'en gardube e Maryama gi'ube ko Yeesu wadi, be kooliimo.

⁴⁶Ammaa wobbe mabbe njahi to Faarisanko'en mbi'ibe ko Yeesu wadi.

⁴⁷Ngam non, mawbe ardiibe diina e Faarisanko'en be noddi kawtal mawbe, be mbi'i, "Dume ngadeten? Neddo o'o e wada kuude kaydiniide dudde.

⁴⁸To en aliimo o nyamrii yeeso e waduki du'um, koo moye hoolotomo, nden Roomanko'en ngaray teeta Wuro Ceniingo meeden e leydi meeden."

⁴⁹Ammaa go'oto mabbe bi'eteedo Kayaafa Mawdo Mawbe Ardiibe Diina e dum don ndungu wi'ibe, "Walaa ko andudon!"

⁵⁰On andaa dum buranii'on neddo go'oto maaya ngam koo moye dow lenyol Yahuudanko'en fuu halka."

⁵¹Haala ka'ka Kayaafa wi'i naa' dum nyumo maako, ammaa nde kanko woni Mawdo Mawbe Ardiibe Diina e dum don ndungu o wadi annabaaku wiiki Yeesu maayay ngam lenyol Yahuudanko'en.

⁵²O maayay naa' ngam Yahuudanko'en tan, ammaa haa e yimbe Allah cankitiibe nder godde leyde, o hawritabe o wartirabe go'o.

⁵³Daga nden don nyalnde be ndarwi warki Yeesu.

⁵⁴Ngam non Yeesu ali yiilaaki nder Yahuudanko'en e njayri. Ammaa o ali don o yahi wonde wigeere haade kare o natti wondi gariiri bi'eteendi Ifiraayim, o joodii don, kanko e tokkubemo.

⁵⁵Nde Humto Sakkinki ngo Yahuudanko'en badii, yimbe dudbe joodotoobe nder ngarihoy ladde be ndilli Urucaliima ngam be laabina ko'e mabbe ko humto ngon.

⁵⁶Be ngadi ka dabbutuki Yeesu. Nde be kawriti nder Wuro Ceniingo, be ngadi ka yamyamtirki e be mbi'a, "Dume ngiidon? O waray humto ngo'o boo?"

⁵⁷Mawbe ardiibe diina e Faarisanko'en be njaadake be mbi'ii fuu andudo to Yeesu woni, o andinabe ngam be nangamo.

Yahaya 12

Yeesu Moytanaama Nebbam To Betani

(Maatiyu 26.6-13; Markus 14.3-9)

¹Balde joweego'o ko Humto Sakkinki wada, Yeesu wari Betani to Li'aajaru joodotoo, mo o ummini daga mayde.

²Ton dum jongani Yeesu hiraande. Marta woni geedudo nyamndu ndun. Li'aajaru boo o go'oto nder joodiibe e nyamnda e Yeesu.

³Maryaama hocco jolloyle nebbam uroojam dam dum wadiri nardi goodufam ceede, o waylidam dow koyde Yeesu, o moytiride gaasa hoore maako. Wuro ngon heewi urngol nebbam dam.

⁴Ammaa Yahuuda Iskariyooti, go'oto nder tokkubemo, kokkitiraydomo, wi'i,

⁵"Ngam dum sooraayi nebbam da'am dum hokka be ngalanaa ceede den? Ceede maajam kewtay ceede de dum yobata kuwoowo hitaande go'o."

⁶O wi'u non naa' ngam e mo wannidi e be ngalanaa, ammaa ngam o gujjo. Kanko woni desoowo ceede mabbe, o boo woowi ittuki ceede den e mo huutirade ngam hoore maako.

⁷Yeesu wi'i, "Alu debbo o'o. O resudam ngam nyalnde nde uweteemi.

⁸Koo ndeye on ngondi e be ngalanaa nder moodon, ammaa min, carel e wara ngel alaymi'on."

Dum Darwi Dum Wara Li'aajaru

⁹Nde Yahuudanko'en dudbe nani habaru Yeesu e ton Betani, sey be njahi, naa' ngam Yeesu tan, ammaa ngam be ngi'a Li'aajaru, mo o ummini daga mayde.

¹⁰Ngam non, mawbe ardiibe diina kabbi warki Li'aajaru kanum maa,

¹¹Nde ngam maako Yahuudanko'en dudbe e ala diina mabbe e kooloo Yeesu.

Yeesu Natti Urucaliima Bo Laamiido

(Maatiyu 21.1-11; Markus 11.1-11; Luka 19.28-40)

¹²Nde fini, yimbe dudbe garbe humto ngon nani habaru Yeesu e dow laawol warki Urucaliima.

¹³Ngam non be kocci lice dabiinooje be mburtii ngam tabboyaakimo, e be mbi'a e sembe, "Hosaana! O barkidinaado on don garoydo nder inde Joomiraawo. O barkidinaado Laamiido Israa'iila!"

¹⁴Yeesu boo hebi mbabba mola waddiinga, non no dum windiraa,

¹⁵"Taa' hulu, gariiri Sihyoona. Raa laamiido maada e wara dow mbabba mola."

¹⁶Arande tokkubemo paamaayi du'um, ammaa gada Yeesu teddinaama, sey be ciftori du'um dum windaa dow maako dum boo wadaniimodum.

¹⁷Gondunoobe e maako carel ngel o noddi Li'aajaru daga nder yenaande o umminimo daga mayde, be nyamri yeeso e wiiki ko wadi.

¹⁸Yimbe dudbe njahi tabboyomo ngam be nanii habaru o wadii du'um fii kaydiniidum.

¹⁹Sey Faarisanko'en mbi'i hakkunde mabbe, "Ngi'ee, walaa ko mbaaweten waduki, ngam duuniyaaru fuu tokkiimo."

Wobbe Helenanko'en Dabbitii Yeesu

²⁰E woodi wobbe Helenanko'en nder jaabe Urucaliima ngam mawninki Allah carel Humto Sakkinki.

²¹Be njahi to Filibus yiwoydo Betasayda nder leydi Galiili, be mbi'imo, "Moodibbo, e min ngidi yiiki Yeesu."

²²Filibus yahi wi'ika Andiraawus be kawti be njahi be mbi'ika Yeesu.

²³Yeesu wi'ibe, "Carel warii ngel Bii Neddo teddintee.

²⁴E mi wi'a'on goonga, to naa' gabbel alkamaari yani to leydi waati, ngel joodoto kangel tan. Ammaa to ngel waatii, ngel rimay gabbe dudde.

²⁵Fuu giiddo yonki muudum dullayki, nden koo moye ganyudo yonki muudum nder duuniyaaru ndu'u o hebay yonki ki re'ataa.

²⁶Fuu kuwanoowoyam doole tokkayam. Nden to ngonmi, ton kuwanoowoyam wonata, kanko maa. Koo moye kuwanaydoyam, Nyaako am hokkaymo mangu.”

Yeesu Metii Dow Mayde Muudum

²⁷Yeesu nyamri yeeso e wiiki, “Jooni bernde am wannii. Dume mbi'aymi? Mi wi'a, ‘Nyaako am, hisnam daga carel nge'el?’ Naa' non, ngam kanjum wadi ngarmi carel nge'el.

²⁸Yaa Nyaako am, teddin inde maada!” Sey hononde yiwoyi daga dow wi'i, “Mi teddiniinde, mi fudditay mi tedinande.”

²⁹Yimbe dudbe gonbe don nanii hononde nden. Wobbe mbi'i dum riggaango, nden wobbe boo mbi'i, “Malaa'ikaajo metanimo.”

³⁰Ammaa Yeesu wi'ibe, “Hononde nde'e waroyi ngam beydaari moodon, naa' ngam beydaari am.

³¹Jooni woni carel ngel dum wadanta yimbe duuniyaaru ndu'u kiita. Jooni dum riiway laamiido duuniyaaru ndu'u.

³²Ammaa min, to mi yeftaama dow gaafaangal, mi fooday koo moye to am.”

³³O wi'u non ngam o holla iri mayde nde o maayata.

³⁴Sey yimbe hawrutube ben nootii mbi'imo, “Attawra Almasiihu joodoto haa abadaa. No wadata mbi'aa doole dum yeftha Bii Neddo dow? Dum moye maa nee woni o'o Bii Neddo?”

³⁵Yeesu wi'ibe, “Jayngol e wondi e moodon ngam carel sedda. Ngadee ka yaadu carel ngel goodudon jayngol, ngam to' nyiwre wara sudda'on. Fuu jahoowo nder nyiwre andaa to yahata.

³⁶Nge'el carel ngel ngondudon e jayngol, koolee jayngol ngol, ngam ngarton bibbe jayngol.” Nde Yeesu wi'i non, sey o dilli o suudi hoore maako daga mabbe.

Ciya Hoolaare Yimbe

³⁷Koo nde Yeesu wadi ko haydini duddum yeeso mabbe, fuu e non be koolaakimo.

³⁸Du'um wadi ngam dum hebbina ko Annabi Icaaya wi'i, “Joomiraawo, moye jabi ko mbiiden? Moye Joomiraawo wanginani bawde muudum?”

³⁹Kanjum wadi be koolaakimo, ngam Annabi Icaaya wi'i donmaa Allah wi'i,

⁴⁰“Mi wumnii gite mabbe mi saatinii berde mabbe, ngam to' be ngi'a e gite mabbe, be paama nder berde mabbe, be co"oo to am, mi yamditina berde mabbe.”

⁴¹Annabi Icaaya wi'u du'um ngam ndenno o yi"ii teddungal Yeesu, donmaa o metii dow maako.

⁴²Fuu e non, koo nder ardiibe, dudbe koolii Yeesu. Ammaa ngam Faarisanko'en be mbi'aayika e njayri ngam e be kula dum riiwabe daga lenyol.

⁴³Ngam be burii yiduki yimbe manabe e dow Allah manabe.

⁴⁴Sey Yeesu wi'i e sembe, "Fuu kooliidoyam, naa' min tan o hoolii, ammaa fuu e on don liloydoyam.

⁴⁵Fuu giidoyam yi'i on don liloydoyam.

⁴⁶Mi warii nder duuniyaaru ndu'u bo jayngol, ngam fuu kooliidoyam to' joodoo nder nyiwre.

⁴⁷Fuu nando ekkitinol am tokkaayingol, mi wadantaamo kiita, ngam mi waraayi wadanki duuniyaaru kiita, ammaa mi waroyi ngam hisnukindu.

⁴⁸Fuu ganyudoyam wanyi jabuki ekkitinol am, e woodi gadanaydomo kiita. Wolde nde metumi wadanaymo kiita Nyalnde Jaango.

⁴⁹Ngam mi metiraayi laamu am, Nyaako Mo Dow lildoyam wi'iyam ko mbi'aymi e no mbi'iraymidum.

⁵⁰Ko o wi'i dum wada, e mi andi dum wadday yonki ki re'ataa. Ngam non, fuu ko mbiimi mi wi'udum non no Nyaako am wi'iyam mi wi'a."

Yahaya 13

Yeesu Lootii Koyde Tokkubemo

¹Too, dum nyalnde go'o ko dum wada Humto Sakkinki. Yeesu e andi carel wadii ngel o alata duuniyaaru ndu'u o so"oo to Nyaako Mo Dow. Yeesu e yidi yimbe muudum gonbe nder duuniyaaru, jooni boo o hollaybe mangu yidde maako.

²Yeesu e tokkubemo e be kirtoo. Ceydan yaadake wadii nyumo hokkitirki Yeesu nder bernde Yahuuda Iskariyooti biddo Siiman.

³Yeesu e andi Nyaako Mo Dow wadii koo dume nder juude muudum, kadin e mo andi daga to Allah o yiwoyi, to Allah kadin o so"otoo.

⁴Ngam non, o ummii daga to be nyaamata nyamndu, o bortii toggoore maako, o taadii gudel.

⁵Sey o nyedi ndiyam nder tummude, o fuddi lootuki koyde tokkubemo, e mo moytirade gudel ngel o taadii.

⁶O wari to Siiman Biiturus, Siiman Biiturus wi'im, "Moodibbo, an lootantayam koyde?"

⁷Yeesu wi'imo, “Jooni a faamataa ko ngadaymi, ammaa yeeso do'o a faamay.”

⁸Sey Biiturus wi'i, “Aa'a! Goonga a lootantaayam koyde.” Yeesu wi'imo, “To mi lootanaayima koyde, an naa' a tokkudoyam.”

⁹Siiman Biiturus wi'immo, “Moodibbo, taa' lootu koyde am tan, hawtu fuu e juude am e hoore am!”

¹⁰Sey Yeesu wi'i, “Koo moye lootiido, fuu bandu maako wartii lamndu. Naa' naa o fudditii o lootii hoore maako, sey ni o loota koyde maako. Onon boo on laabube, ammaa naa' on fuu moodon.”

¹¹Yeesu e andi kokkitiraydomo, kanjum wadi o wi'i, “Naa' on fuu ngori laabube.”

¹²Gada Yeesu lootii koyde mabbe, o bornii togoore maako, o so"ii o joodii to o wonnnoo. O wi'ibe, “On paamii ko ngadanmi'on jooni?

¹³On noddayam moodibbo e mawdo, e dum haani nde ngaddon non, ngam non ngonumi.

¹⁴Jooni, nde min, mawdo moodon e moodibbo moodon, mi lootii koyde moodon, onon maa e haani lootindiron koyde.

¹⁵Mi wadanii'on ko ekkitotoodon, ngam onon maa ngadanon wobbe non no ngadanmi'on.

¹⁶E mi wi'a'on goonga, walaa maccudo burdo jeydomo, nden walaa lilaado burdo lildomo.

¹⁷Jooni nde on andi fuu fii du'um, on barkidinaabe to on ngadiidum.

¹⁸“Naa' dow moodon on fuu metaymi. E mi andi be cubumi. Ammaa aayaare nde'e doole nde heewa biinde, ‘Neddo mo nyamdaymi nyamndu am wartii ganyo am.’

¹⁹E mi wi'a'on du'um jooni ko dum wada, ngam to dum wadii kooloodon, ‘Min Woni Mo Ngonumi.’

²⁰E mi wi'a'on goonga, fuu jabudo koo moye mo lilumi jabiiyam, kadin fuu jabudoyam jabii on don liloydoyam.”

Yeesu Metii Dow Kokkitiraydomo

(Maatiyu 26.20-25; Markus 14.17-21; Luka 22.21-23)

²¹Gada Yeesu wi'ii non, o wanni naa' sedda, sey o wi'i e njayri, “E mi wi'a'on goonga, go'oto nder moodon hokkitirayyam.”

²²Sey tokkubemo ndarndartiri, be paamaayi dow moye mabbe o metata.

²³Go'oto mabbe mo Yeesu yidi naa' sedda e joodii haade Yeesu.

²⁴Siiman Biiturus sappiimo wi'i, "Yamu Yeesu dow moye metata."

²⁵Sey o baddii Yeesu o wi'i, "Moodibbo, dum moye?"

²⁶Yeesu nootii wi'i, "Kanko woni mo kokkaymi nge'el ηoccitel buroodi gada mi suuwiingel nder tummude." Sey Yeesu suuwi ηoccitel buroodi nder tummude, o hokkingel Yahuuda, bii Siiman Iskariyooti.

²⁷Gada Yahuuda jabii ηoccitel ngel, Ceydan natti bernde maako. Yeesu wi'imo, "Yawnu ngadaa ko ngiddaa waduki."

²⁸Fuu joodiibe don walaa paamudo ngam dum Yeesu wi'imo non.

²⁹Nde Yahuuda woni desoowo ceede mabbe, wobbe nder mabbe nyumi Yeesu wi'umo o yaha o sooda ko be kuutinirta nder humto, koo o hokka be ngalanaa godđum.

³⁰Gada Yahuuda jabii buroodi dum, o wurtii don e don. E carel ngel dum jemma.

Ngidindiree

³¹Gada Yahuuda alii don, Yeesu wi'i, "Jooni teddungal Bii Nedđo wangay, nden laawol maako teddungal Allah wangay.

³²To dum teddinii Allah laawol maako, nden Allah e hoore muudum no teddinay 'Bii Nedđo, o teddinaymo naa' ko neebi.

³³Bibbe am, mi joododoto e moodon carel sedđa tan. On dabbitayyam, ammaa ko mbiinoomi ardiibe Yahuudanko'en, onon maa e mi wi'a'on non jooni, 'To njahaymi, on mbaawataa yaaki.'

³⁴Jooni raa godđum kesum dum ngidumi ngadon: ngidindiree. Non no ngidirmi'on, onon maa sey ngidindiron.

³⁵To on ngidindirii, non waday koo moye anda onon on tokkubeyam."

Yeesu Wi'ii Biiturus Wi'ay Andaamo

(Maatiyu 26.31-35; Markus 14.27-31; Luka 22.31-34)

³⁶Siiman Biiturus yami Yeesu wi'i, "Moodibbo, toye njahataa?" Yeesu wi'imo, "To njahaymi, a waawataa tokkukiyam jooni, ammaa yeeso do'o a tokkayyam."

³⁷Biiturus wi'imo, "Moodibbo, ko hadata mi tokkumaa jooni? E mi siryii mi maaya ngam maada."

³⁸Yeesu nootii, wi'i, "A siryii maaya ngam am? E mi wi'umaa goonga, ko njakardi hana, a wi'ay a andaayam nde tati."

Yahaya 14

Yeesu Woni Laawol Yaaki To Nyaako Mo Dow

- ¹Yeesu wi'ibe, "To' on ngannu nder berde moodon, koolee Allah, kooleeyam.
- ²Nder wuro Nyaako am Mo Dow e woodi cuudi duddi. Daa naa' dum non, daa mi wi'ay'onka. Mi yahay ton mi siryanoo'on to njoodotoodon.
- ³To mi yahii, mi siryanake'on to njoodotoodon, mi so"oyto, mi hocca'on mi yaara'on to am, ngam onon maa njoodoodon to ngnomi.
- ⁴On andi laawol jahayngol wigeere nde njahaymi."
- ⁵Sey Tooma wi'imo, "Moodibbo, min andaa to njahataa, no min andirta laawol ngol?"
- ⁶Yeesu wi'imo, "Min woni laawol, min woni goonga, min woni yonki. Walaa jahaydo to Nyaako Mo Dow sey to tokkiyam."
- ⁷O wi'ibe, "Daa on andiyam, daa on andi Nyaako am Mo Dow maa. Daga jooni on andimo on ngl'iimo."
- ⁸Filibus wi'imo, "Moodibbo, hollumin Nyaako Mo Dow on, non heylimin."
- ⁹Yeesu nootii wi'i, "Filibus, ko neebi e mi wondi e moodon, ammaa fuu e non a andaayam? Koo moye giidoyam yi'ii Nyaako Mo Dow. Ngam dume mbi'ataa mi holla'on Nyaako Mo Dow?
- ¹⁰Filibus, a hoolaaki e mi nder Nyaako on, nden Nyaako on e nder am? Ko mbiimi'on naa' bolide de hoore am mbiimi'on, ammaa Nyaako Mo Dow, gondo nder am, kanum huwata kuude muudum.
- ¹¹Njabee ko mbiimi nde mbiimi e mi nder Nyaako Mo Dow, kanko maa e mo nder am. To on koolaaki ko mbiimi, kooleeyam ngam kuude de ngadumi.
- ¹²E mi wi'a'on goonga, koo moye kooliidoyam huway kuude de kuwumi, haa maa o huwa kuude burde de kuwumi, ngam mi yahay to Nyaako Mo Dow.
- ¹³Mi waday koo dume dum toriidon nder inde am, ngam dum yi'a mangu Nyaako Mo Dow barka Bidde on.
- ¹⁴To on torakeyam koo dume nder inde am, mi wadaydum.

Alkawal Garol Ruuhu Allah

- ¹⁵"To on ngidiyam, on ngaday ko mbiimi ngadon.
- ¹⁶Mi toroto Nyaako Mo Dow, nden o hokkay'on goddum Ballaydum, joododotoodum e moodon haa abadaa.
- ¹⁷Kanko woni Ruuhu kollaydum goonga. Yimbe duuniyaaru ndu'u njabataadum, ngam be ngl'ataadum, be andaadum. Ammaa onon on andidum ngam e dum wondi e moodon, nden dum joodoto nder moodon.
- ¹⁸"To mi dillii, mi alataa'on bo maraaya'en. Mi so"oyto to moodon.

¹⁹Yeeso do'o sedda, duuniyaaru ndu'u fudditataa yi'ayam, ammaa onon on ngi'ayyam. Ngam e mi woodi yonki, onon maa on kebay yonki.

²⁰E nden don nyalnde on anday e mi nder Nyaako am, nden onon boo on nder am, min maa e mi nder moodon.

²¹"Koo moye jogiido ko mbiimi dum wada tokkidum, kanko woni giddoyam. Fuu giddoyam Nyaako am yidaymo, nden min maa mi yidaymo mi wanginanaamo hoore am."

²²Sey Yahuuda (naa' Yahuuda Iskariyooti) yamimo, wi'i, "Moodibbo, ko wadi cubudaa wanginankimin hoore maada naa' yimbe duuniyaaru?"

²³Yeesu wi'i, "Fuu giddoyam tokkay ekkitinol am. Nyaako am boo yidaymo, nden min e Nyaako am min ngaray to maako min joododoo e maako.

²⁴Koo moye mo yidaayam boo tokkataa ekkitinol am. Ekkitinol ngol nandon, naa' dum ngol am, dum ngol Nyaako Mo Dow lilooydoyam.

²⁵"Mi wi'u'on fuu du'um jooni nde ngondumi e moodon.

²⁶Ammaa e woodi Ballaydum, waato Ruuhu Allah dum Nyaako Mo Dow lilooyta nder inde am. Dum ekkitinay'on koo dume, dum siftoranay'on fuu ko mbiimi'on.

²⁷"Jam woni ko aldumi'on, jam am kokkumi'on. Mi hokkii'ondum naa' no yimbe duuniyaaru kokkirta. To' on alu berde moodon nganna, to' on kulu.

²⁸On nanii e mi wi'a, 'Mi dillay, ammaa mi wartoyay to moodon.' To on ngidiyam, on nanay beldum mi yahay to Nyaako Mo Dow, ngam o buriiyam mangu.

²⁹Mi wi'u'onka jooni ko dum wada, ngam to dum wadii njabon ko mbiimi.

³⁰Mi neebataa e mi medda e moodon, ngam laamiido duuniyaaru ndu'u e wara. O walaa bawde dow am.

³¹Ammaa doole yimbe duuniyaaru ndu'u anda e mi yidi Nyaako Mo Dow, kadin e mi wada koo dume ko o wi'iyam mi wada. Ummee ndille, alen wigeere nde'e."

Yahaya 15

Yeesu Woni Layol Inabohi Goongawol

¹"Min woni layol inabohi goongawol, nden Nyaako am woni paamanaydongol.

²O ittay koo ngale lisal am ngal rimataa, nden o mo"inay koo ngale lisal dimoowal, ngam ngal beyda rimuki.

³Wolde nde metanmi'on yaadake wartirii'on labbe.

⁴Njoodee on njokkootiri e am, nden min maa mi joodoto e mi jokkootiri e moodon. Lisal waawataa rima kanum tan, sey to ngal jokkootirii e layol. Non onon maa on mbaawataa ngadon godđum đum Allah yidi sey to on njokkootirii e am.

⁵“Min woni layol inabohi, onon ngoni lice maagol. Koo moye joodiido e jokkootiri e am, min maa e mi jokkootiri e maako, o wartay bo lisal dimayngal bikkoy đudkoy. Ngam to naa' on kawtu e am, on mbaawataa ngadon godđum.

⁶Fuu nedđo mo jokkotiraayi e am, e mo nandi e lisal pe"itaangal yoori. Iri ngal đon lisal e ngal hoccee ngal hubinee nder hiite ngal wula.

⁷To on njokkootirii e am nden boliide am e njokkootiri e moodon, toree koo dume đum ngidđon, đum hokkay'ondum.

⁸Ko teddinta Nyaako am woni ngadon ko o yidi nde đuddum. Kanjum hollata on tokkubeyam.

⁹Non no Nyaako Mo Dow yidīriyam, non min maa e mi yidī'on. Njoodee nder yidde am.

¹⁰To on ngadii ko mbiimi đum wada, on njoodoto nder yidde am, non no ngadirmi ko Nyaako am Mo Dow wi'i đum wada njoodiimi nder yidde maako.

¹¹“Mi wi'u'on đu'um ngam nanon beldum nder berde moodon iri đum am, nden beldum đum warta kewđum.

¹²Ko nginmi ngadon woni ngidindiron non no ngidirmi'on.

¹³Walaa yidde burnde nde'e, waato nedđo hokka yonki muudum ngam higoobe muudum.

¹⁴Onon ngoni higoobe am to on ngadii ko mbiimi đum wada.

¹⁵Mi fuditataa mi noddira'on maccube, ngam maccudo andaa ko jeydomo wadata. Ammaa mi noddii'on higoobe, ngam mi andini'i'on koo đume đum nanmi to Nyaako am.

¹⁶Naa' onon cubiyam, min subi'on hokki'on kuugal njahon ngadon godđum đum Allah yidi tabitayđum. Nden Nyaako Mo Dow hokkay'on koo đume đum toriidonmo nder inde am.

¹⁷Ko mbiimi ngadon woni, ngidindiree.

Nganyaandi Duuniyaaru

¹⁸“To yimbe duuniyaaru nganyi'i'on, andee min be arti wanyuki.

¹⁹Daa duuniyaaru ndu'u jeyi'on, daa ndu yiday'on no ndu yidīri be mayru. Ammaa mi subii'on daga nder duuniyaaru, ngam onon naa' đum be duuniyaaru. Kanjum wadi yimbe mayru nganyi'on.

²⁰Nyumee ko mbiinoomi'on, 'Walaa maccudo burdo jeydomo.' To yimbe duuniyaaru torriiyam, onon maa be torray'on. To be tokkii ekkitinol am, onon maa be tokkay ekkitinol moodon.

²¹Ammaa be ngadanay'on fuu fii du'um ngam onon dum be am, ngam be andaa on don liloydoyam.

²²Daa mi waraayi metanmibe, daa be ngalaa hakke. Ammaa jooni be ngalaa ko be mbi'ata ngam hakke mabbe.

²³Koo moye ganyudoyam wanyii Nyaako am maa.

²⁴Daa mi wadaayino kuude de goddo meedaayi waduki nder mabbe, daa be ngalaa hakke. Ammaa jooni be ngi'ii kuude kaydiniide de'e, fuu e non be nganyiiyam min e Nyaako am Mo Dow.

²⁵Du'um dum wadu ngam dum hebbina ko windaa nder Attawra mabbe, 'Be nganyiiyam walaa daliila.'

²⁶"Ballaydum waray, waato Ruuhu Allah kollaydum goonga, dum liloyaymi daga to Nyaako Mo Dow. To dum warii, dum hokkay ceyda dow am.

²⁷Onon maa doole kokkon ceyda dow am ngam on ngondi e am daga arande.

Yahaya 16

¹"Mi wi'u fuu du'um ngam to' alon hoolaakiyam.

²Dum riiway'on daga nder lenyol. Goonga, carel e wara ngel koo moye bardo'on nyumay Allah huwanta.

³Yimbe ngadanay'on non ngam be andaa Nyaako Mo Dow, be andaayam.

⁴Ammaa mi wi'u'onka ngam to carel ngel wadii ciftoron ko mbiimi'on. Mi wi'aayi'onka daga arande ngam e mi wondi e moodon.

Kuugal Ruuhu Allah

⁵"Jooni mi so"oto to on don liloydoyam, fuu e non nder moodon walaa yamudoyam to njahaymi.

⁶Jooni berde moodon ngannii ngam mi wi'ii'on fuu fii du'um.

⁷Ammaa e mi wi'a'on goonga, ngam beydaari moodon ndillaymi. Ngam to mi dillaayi, dum don Ballaydum warantaa'on. Ammaa to mi dillii, mi liloyaydum to moodon.

⁸To dum waroyii, dum hollay yimbe duuniyaaru be paamaayi boddum ko woni hakke, e aadilaaku Allah, e kiita maako.

⁹Be paamaayi ko woni hakke, ngam be koolaakiyam.

¹⁰Be paamaayi ko woni Aadilaaku, ngam mi so"oto to Nyaako Mo Dow, nden on pudditataa ngi'onyam.

¹¹Be paamaayi ko woni kiita Allah, ngam laamiido duuniyaaru ndu'u yaadake tayanaama kiita.

¹²"E mi woodi fii duddum dum ngidumi wiiki'on, ammaa jooni dum teddanay'on.

¹³Ammaa carel ngel Ruuhu Allah kollaydum goonga warii, dum andinay'on goonga fuu. Dum metataa boliide de hoore maajum, ko dum nani tan dum metata, nden dum wi'ay'on ko wadata yeeso.

¹⁴Ruuhu dum hoccay ko mbiimi dum wi'a'onka, non dum hollirta teddungal am.

¹⁵Fuu ko Nyaako Mo Dow woodi, min jeyidum. Kanjum wadi mbiimi Ruuhu maako hoccay ko mbiimi dum wi'a'onka.

Nawdum Bernde Wartay Beldum Bernde

¹⁶"Yeeso do'o sedda on ngi'ataayam, nden gada carel sedda on ngi'ayyam."

¹⁷Wobbe nder tokkubemo ngadsi ka yamyamtirki e be mbi'a, "Ko o yidi wiiki nde o wi'i'en yeeso do'o sedda en ngi'ataamo, nden gada carel sedda en ngi'aymo? Kadin o wi'i ngam o yahay to Nyaako Mo Dow."

¹⁸Be mbi'i, "Ko o yidi wiiki nde o wi'i, 'carel sedda?' En andaa ko o yidi wiiki."

¹⁹Yeesu e andi e be ngidsi be yamamo dow maajum, ngam non o wi'ibe, "On medda hakkunde moodon dow ma'ana ko mbiimi nde mbiimi, 'Yeeso do'o on ngi'ataayam, nden gada carel sedda on ngi'ayyam?'

²⁰E mi wi'a'on goonga, on mboyay, on ngannay, ammaa yimbe duuniyaaru mbelmbeltay. On nanay nawdum bernde, ammaa nawdum bernde nden wartay beldum bernde.

²¹Carel ngel debbo danyata o nanay nawdum, ngam carel yarki bone maako warii. Ammaa to o danyii bingel maako, o yejjitay torra ka o yari, ngam nanki beldum bingel danyaama nder duuniyaaru.

²²Non dum woni to moodon. Jooni dum carel ngel nanoton nawdum bernde, ammaa mi fudditay mi yi'a'on, nden on mbelmbeltay. Walaa baawaydo ittana'on beldum bernde.

²³"E nden don nyalnde, on torataakoyam goddum. E mi wi'a'on goonga, koo dum dum toriidon Nyaako Mo Dow nder inde am, o hokkay'ondum.

²⁴Haa jooni on toraaki goddum nder inde am. Toree on kebay, ngam welwelo moodon heewa.

Jaalorgal Dow Duuniyaaru

²⁵“Mi huutirii misaalu mi wi”il’on fuu du’um. Ammaa carel e wara ngel mi metirantaa’on misaalu, ammaa mi metanay’on e njayri dow Nyaako Mo Dow.

²⁶E nden don nyalnde on toroto nder inde am. Mi wi”aayi’on mi torotomo ngam moodon.

²⁷Ngam Nyaako Mo Dow kanko e hoore maako e mo yidi’on. E mo yidi’on ngam on ngidiyam, nden on koolake daga to maako yiwoymi.

²⁸Mi yiwoyii to maako mi wari duuniyaaru, nden jooni mi alay duuniyaaru mi yeejay to maako.”

²⁹Sey tokkube Yeesu mbi’imo, “Jooni a meta e njayri a huutirtaa misaalu.

³⁰Jooni e min andi a andi koo dume, naa’ naa goddo yamiima yamde. Du’um wadii min njabi daga to Allah yiwoydaa.”

³¹Yeesu wi’ibe, “Jooni on koolakeyam?

³²Carel e wara ngel yaadake ngel wari ngel dum sankitata’on, koo moye so”oo wuro muudum. On alayyam min tan. Ammaa naa’ dum min tan, ngam Nyaako Mo Dow e wondi e am.

³³Mi wi’u’on du’um ngam kebon beldum bernde barka sumpootirki e am. Nder duuniyaaru ndu’u on njaray torra. Ammaa to’ on ngannu, mi hepii jaalorgal dow duuniyaaru.”

Yahaya 17

Yeesu Wadanii Tokkubemo Do'aare

¹Gada Yeesu yottinii wiiki boliiide de’e, o raari dow o wi’i, “Nyaako am, carel warii. Mawnin Biddo maada, ngam Biddo maada teddiniima.

²Ngam a hokkiimo laamu dow yimbe fuu, ngam o hokka fuu be kokkudaamo yonki ki re’ataa.

³Yonki ki re’ataa woni be andumaa, an tan woni Allah goongaajo, nden be anda Yeesu Almasiihu mo liloydaa.

⁴Mi teddiniima nder duuniyaaru, mi yottinii kuugal ngal kokkudaayam.

⁵Nyaako am, jooni teddinam yeeso maada teddungal ngal ngoodunoomi yeeso maada ko duuniyaaru tagee.

⁶“Mi andinii habaru maada to ben don be kokkudaayam daga nder duuniyaaru. An jeyibe, nden a hokkiyambe, kadin e be tokki wolde maada.

⁷Jooni e be andi koo dume dum kokkudaayam to maada dum yiwoyi.

⁸Mi wi’iibe boliiide de mbiidaayam, be boo njabiide. Be andii dum goonga to maada yiwoymi, nden be koolake an liroyiyam.

⁹“E mi wadanabe do'aare. Naa' yimbe duuniyaaru ngadanaymi do'aare, ammaa ben don be kokkudaayam, ngam an jeyibe.

¹⁰Fuu be ngooodumi an jeyibe, nden fuu be ngooodudaa min jeyibe, nden mi teddinaama barka mabbe.

¹¹Jooni naa' ko neebi mi alay duuniyaaru mi waroya to maada, ammaa kambe e be nder duuniyaaru. Nyaako am Ceniido, surirbe bawde inde maada, inde nde kokkudaayam, ngam be ngarta go'o non no an e min en go'o.

¹²Ko ngondunoomi e mabbe mi suririibe bawde inde maada, inde nde kokkudaayam. Mi reeniibe, walaa koo go'oto mabbe majjudo, sey ni neddo kalkateedo ngam ko aayaare wi'i heewa.

¹³Jooni e mi waroya to maada. Mi wi'u fuu du'um carel nge'el ngel ngonmi nder duuniyaaru ngam be nana iri beldum bernde dum nanaymi be nana dum kewdum.

¹⁴Mi wi'iibe wolde maada. Duuniyaaru wanyiibe, ngam naa' duuniyaaru jeyibe, non no min maa naa' duuniyaaru jeyiyam.

¹⁵Naa' e mi toromaa ngam ittaabe nder duuniyaaru, ammaa e mi toromaa ngam curaabe daga on don Kalludo.

¹⁶Duuniyaaru jeyaayibe non no min maa duuniyaaru jeyaayiyam.

¹⁷Wartirbe yimbe maada laawol goonga maada. Wolde maada woni goonga.

¹⁸Non no liliroydaayam nder duuniyaaru, min maa mi liliibe nder duuniyaaru.

¹⁹Mi hokkiima hoore am ngam mabbe, ngam kambe maa be kokkumaa ko'e mabbe e goonga.

²⁰“Naa' kambe tan ngadanaymi do'aare, ammaa fuu e ben don koolotoobeyam laawol wa'aju mabbe.

²¹E mi wada do'aare be fuu mabbe be ngarta go'o. Nyaako am e mi toromaa, be keba be cumpootira e meeden non no cumpootirten, ngam duuniyaaru jaba an liloyiyam.

²²Mi hokkiibe teddungal iri ngal kokkudaayam, ngam be ngarta go'o, non no min e an en go'o.

²³E mi sumpootira e mabbe nden en cumpootira ngam be ngarta go'o nder koo dume, ngam duuniyaaru anda an liliyam, kadin a yidiibe non no ngidirdaayam.

²⁴“Yaa Nyaako am Mo Dow, e mi yidi ben don be kokkudaayam be ngonda e am to ngonmi, be ngi'a teddungal am, teddungal ngal kokkudaayam ngam a yidiyam ko duuniyaaru tagee.

²⁵Yaa Nyaako am aadilijo, yimbe duuniyaaru andaama, ammaa min e mi andumaa, nden e be andi an liloyiyam.

²⁶Mi andiniibe habaru maada, nden mi nyamray yeeso e andinki habaru maada, ngam yidde nde kollataayam joodoo nder berde mabbe, nden min e hoore am mi sumpootira e mabbe.”

Yahaya 18

Yeesu Nangaama

(Maatiyu 26.47-56; Markus 14.43-50; Luka 22.47-53)

¹Gada Yeesu yottinii nde'e do'aare, o dillidi e tokkubemo be kuuli Luggere Kidiron. Be njahi wonde wigeere goodunde ngesa ledde jaytun, be natti nder ledde den.

²Too, Yahuuda kokkitiraydo Yeesu e andi wigeere nden, ngam nde duddum Yeesu e hawra e tokkubemo ton.

³Sey Yahuuda yahi ngesa kan e ardi kawtal sooji'en Rooma, e wobbe taadiibe Wuro Ceniingo be mawbe ardiibe diina e Faarisanko'en lili. E be njogii fitilaaji, e jame hiite, e ko dum honirta.

⁴Yeesu nde e andi fuu ko hebatamo, o darii yeeso mabbe o yamibe, o wi'i, “Dum moye dabbitoton?”

⁵Be mbi'i, “Yeesu Najaranteejo.” O wi'ibe, “Dum min.” Yahuuda kokkitiraydomo boo e darodii e mabbe.

⁶Nde Yeesu wi'ibe, “Dum min,” be co"orii gada be njani e leydi.

⁷Sey Yeesu fudditi yamibe wi'i, “Moye dabbitoton?” Be mbi'i, “Yeesu Najaranteejo.”

⁸O wi'ibe, “Mi yaadake mi wi'ii'on dum min. To ni min dabbitoton, alee yimbe be'e ndilla.”

⁹O wi'u non ngam ko o wi'uno heewa, “Mi nullaayi koo go'oto nder ben don be kokkudaayam.”

¹⁰Siiman Biiturus e woodi kaafahi, sey soltiki fe"i maccudo Mawdo Mawbe Ardiibe Diina ittanimo nowru nyaamo. Inde maccudo on Malkus.

¹¹Sey Yeesu wi'i Biiturus, “Wattu kaafahi maada nder holgo maaki. A nyuma mi yarataa jardugel torra ka Nyaako am hokkatayam?”

Yeesu Yaaraama Yeeso Hanaana

¹²Sey sooji'en Rooma e ardiidobe e taadiibe Wuro Ceniingo nangi Yeesu, be kabbimo.

¹³Arande be njaarimo to Hanaana esiraawo Kayaafa. Kayaafa on woni Mawdo Mawbe Ardiibe Diina e dun don ndungu.

¹⁴Kanko woni kokkudo ardiibe Yahuudanko'en caawori wiiki, dum burii neddo go'oto maaya ngam koo moye.

Biiturus Wi'i Andaa Yeesu

(Maatiyu 26.69,70; Markus 14.66-68; Luka 22.55-57)

¹⁵Siiman Biiturus e goddo tokkudo Yeesu be tokki Yeesu. Nde on don tokkudo Yeesu go'oto on Mawdo Mawbe Ardiibe Diina e andimo, sey o yaadi e Yeesu to njayri wuro Mawdo Mawbe Ardiibe Diina on.

¹⁶Ammaa Biiturus darii yaasi to dammugal wuro ngon. Sey on don tokkudo Yeesu mo Mawdo Mawbe Ardiibe Diina andi, o wurtii yaasi, o metani debbo paamanoowo dammugal ngal, o nattini Biiturus.

¹⁷Sey debbo paamanoowo dammugal on wi'i Biiturus, "An, naa' a go'oto nder tokkube on don neddo?" Biiturus wi'i, "Koo sedda, naa' mi tokkudomo."

¹⁸E carel ngel e woodi peewol, ngam non maccube e taadiibe Wuro Ceniingo kubbi hiite, e be piliinge, e be irfoo. Sey Biiturus kanum maa baddii darii nder mabbe e irfoo.

Mawdo Mawbe Ardiibe Diina Yamii Yeesu

(Maatiyu 26.59-66; Markus 14.55-64; Luka 22.66-71)

¹⁹Sey Mawdo Mawbe Ardiibe Diina yami Yeesu dow tokkubemo e dow ekkitinol maako.

²⁰Yeesu wi'imo, "Koo ndeye e mi metana koo moye e njayri. Koo ndeye e mi ekkitina ekkitinol am nder cuudi do'aare e nder Wuro Ceniingo to fuu Yahuudanko'en kawrata. Mi meedaayi wiiki goddum e suude.

²¹Ngam dumé yamataayam yamde de'e? Yamu yimbe nanbe ekkitinol am. Goonga e be andi ko mbiimi."

²²Nde Yeesu wi'i non, go'oto nder taadiibe dariido haade maako hellimo to wolo, wi'i, "Non metirantaa Mawdo Mawbe Ardiibe Diina?"

²³Yeesu wi'imo, "To ni mi wi'ii goddum dum haanaa, wi'uka koo moye do'o. Ammaa to ko mbiimi dum goonga, ngam dumé kelludaayam to wolo?"

²⁴Sey Hanaana wadi dum so'i Yeesu to Kayaafa Mawdo Mawbe Ardiibe Diina, e mo habpii.

Biiturus Fudditii Wi'i Andaa Yeesu

(Maatiyu 26.71-75; Markus 14.69-72; Luka 22.58-62)

²⁵Biiturus e darii don e irfoo, sey wobbe mbi'imo, "An maa, naa' a go'oto nder tokkube on don neddo?" Ammaa Biiturus yeddi wi'i, "Naa' mi tokkudomo."

²⁶Go'oto nder maccube Mawdo Mawbe Ardiibe Diina bandiraawo neddo mo Biiturus ittani nowru o wi'i Biiturus, "Naa' mi yiidiima e maako ton nder ngesa ledde jaytun?"

²⁷Biiturus fudditi wi'i, "Naa' dum min." E mo wi'aka njakardi hani.

Yeesu Yeeso Bilaatus

(Maatiyu 27.1,2,11-14; Markus 15.1-5; Luka 23.1-5)

²⁸Sey Yahuudanko'en kocci Yeesu daga wuro Kayaafa be njaarimo laamorde gomnaajo Roomankeejo. E carel ngel dum ilaa subaka. Ardiibe Yahuudanko'en nattaayi laamorde nden, ngam to' be ngarta be laabaa, be kadee nyaamuki nyamndu Humto Sakkinki.

²⁹Ngam non, Bilaatus wurtii yahi to mabbe yamibe, wi'i, "Dume ngullortoodon neddo o'o?"

³⁰Be mbi'imo, "Daa naa' o gadoowo ko halli, daa min ngaddaayimo to maada."

³¹Bilaatus wi'ibe, "Onon e ko'e moodon kocceemo ngadananmo kiita no dooka moodon wi'i." Be mbi'imo, "Onon Roomanko'en on alataamin min tayana goddo kiita mayde."

³²Du'um wadu ngam dum hebbina ko Yeesu wi'uno dow iri mayde nde maayata.

³³Sey Bilaatus so"ii nder laamorde, o noddi Yeesu, o yamimo o wi'i, "An woni laamiido Yahuudanko'en?"

³⁴Yeesu nootii, wi'i, "Ngo'ol yamol to maada ngol yiwi, koo wobbe kokkumaa habaru am?"

³⁵Bilaatus wi'i, "A nyuma mi Yahuudankeeo? Dum lenyol maada e mawbe ardiibe diina ngaddumaa to am. Dume ngadudaa?"

³⁶Yeesu wi'i, "Laamu am naa' daga ndu'u duuniyaaru dum yiwoyi. Daa laamu am daga mayru dum yiwoyi, daa tokkubeyam konay ngam be kada dum nangayam dum wadayam nder juude ardiibe Yahuudanko'en. Ammaa laamu am naa' daga ndu'u duuniyaaru dum yiwoyi."

³⁷Sey Bilaatus yamimo wi'i, "Too, an, a laamiido won don?" Yeesu nootii, wi'i, "A wi'ii mi laamiido. Ngam du'um dum danyiyam, nden ngam maajum ngarmi nder duuniyaaru ngam mi meta dow ko woni goonga. Koo moye giddo goonga tokkay ko mbiimi."

³⁸Bilaatus yamimo wi'i, "Dume woni goonga?"

Yeesu Tayanaama Kiita Mayde

(Maatiyu 27.15-31; Markus 15.6-20; Luka 23.13-25)

Gada Bilaatus wi'ii non fudditi wurtii yaasi to Yahuudanko'en wi'ibe, "Mi tawraayimo godsum kalludum."

³⁹Ammaa dum ndonu moodon mi yoofana'on curaado go'oto carel Humto Sakkinki. On ngidi mi yoofana'on Laamiido Yahuudanko'en?"

⁴⁰Be nootii be mbi'i e sembe, “Naa' o'o njoofantaamin, yoofanmin Barabbas!”
Barabbas on boo o go'oto nder kabdoobe e laamu.

Yahaya 19

¹Sey Bilaatus wadi Yeesu fiyaa looci.

²Sooji'en mbaali giifol gi'e, be taaranimongol to hoore, nden be bornimo iri toggoore laamiibe.

³Be ngadi ka yaaki yeeso maako, e be mbi'a, “Allah reene, Laamiido Yahuudanko'en!” Nden e be piyamo to yeeso.

⁴Bilaatus fudditi wurtii yaasi wi'i Yahuudanko'en, “Ndaaree, mi wurtinanay'onmo do'o ngam andon mi tawraayimo godđum kalludum.”

⁵Nde Yeesu wurtinaa e taaranaa giifol gi'e to hoore nden e bornii toggoore iri nde laamiibe, sey Bilaatus wi'ibe, “Raa neddo on.”

⁶Nde mawbe ardiibe diina e taadiibe Wuro Ceniingo ngi'imo, be mbi'i e sembe, “Warumo! Warumo dow gaafaangal!” Ammaa Bilaatus wi'ibe, “Onon kocceemo mbaronmo. Min mi tawraayimo godđum kalludum.”

⁷Sey Yahuudanko'en mbi'imo, “E min ngoodi dooka, kadin non no dooka dum wi'i doole o waree, ngam e mo wi'a kanko woni Biddo Allah.”

⁸Nde Bilaatus nani non, sey kulol beydi nangukimo.

⁹Sey o so"ii nder laamorde o yāmi Yeesu o wi'i, “Toye yīwoydaa?” Ammaa Yeesu nootaakimo.

¹⁰Bilaatus wi'imo, “A wanyu metankiyam? A andaa e mi woodi laamu mi yoofumaa, kadin e mi woodi laamu mi wada dum warumaa dow gaafaangal?”

¹¹Yeesu nootii wi'i, “A walaa laamu dow am to naa' Joomiraawo hokkumaa. Ngam non, neddo gadudoyam nder jungo maada wadii hakke burdum halluki.”

¹²Nde Bilaatus nani non, o dabbiti laawol no o yoofirta Yeesu, ammaa Yahuudanko'en ngadi ka wiiki e sembe, “Taa yoofii neddo o'o, naa' a higo Kaysar! Fuu noddiroowo hoore muudum laamiido o ganyo Kaysar!”

¹³Nde Bilaatus nani haala ka'a, o wurtini Yeesu, o joodii dow joodorgal kiita to wigeere bi'eteende “Hayre Cehaande.” nder Ibraaniyankoore wigeere nden e noddiree Gabbaata.

¹⁴E carel ngel dum caka nyalawma nyalnde siryaaki Humto Sakkinki. Bilaatus wi'i Yahuudanko'en ben, “Raa laamiido moodon.”

¹⁵Be mbi'i Bilaatus e sembe, "Warumo! Warumo dow gaafaangal!" Bilaatus wi'ibe, "On ngidi mi wara laamiido moodon dow gaafaangal?" Sey mawbe ardiibe diina nootii mbi'i, "Min ngalaa goddo laamiido sey Kaysar!"

¹⁶Sey Bilaatus wadi Yeesu nder juude mabbe ngam be mbaramo dow gaafaangal.

Yeesu Waraama Dow Gaafaangal

(Maatiyu 27.32-44; Markus 15.21-32; Luka 23.26-43)

¹⁷Sey be ndillidi e Yeesu, e mo wakkii gaafaangal maako e hoore maako. Be mburtii yaasi gariiri yaaki wigeere bi'eteende Wigeere Yiyal Hoore. Nder Ibraaniyankoore wigeere nden e noddiree Golgoota.

¹⁸To wigeere nden be piyani Yeesu kuusaaje dow gaafaangal hawti e yimbe dido. Be bili go'oto e gaafaangal jungo Yeesu nyaamo, nden go'oto e gaafaangal jungo Yeesu nano, Yeesu e caka mabbe.

¹⁹Bilaatus windi dow allowal o wadi dum takkingal hoore gaafaangal Yeesu. Ko o windi woni, "Yeesu Najarankejo Laamiido Yahuudanko'en."

²⁰Yahuudanko'en dudbe njangi ko o windi, ngam wigeere to Yeesu waraa haade gariiri woni. Ko o windi o windudum nder Ibraaniyankoore, e Roomankoore, e Helenankoore.

²¹Mawbe ardiibe diina mbi'i Bilaatus, "Taa' windu 'Laamiido Yahuudanko'en,' ammaa windu neddo o'o wi'ii kanko woni laamiido Yahuudanko'en."

²²Bilaatus wi'i, "Ko mbindumi joodake."

²³Gada sooji'en ben piyanii Yeesu kuusaaje dow gaafaangal, sey be kocci kolte maako, be cendide cende nayi, koo moye soojijo jogii sendere go'o. Kadin be kocci toggoore maako. Toggoore nden nyoaaka nde sanyaande daga dow yaaki ley.

²⁴Sooji'en ben mbi'i hakkunde mabbe, "To' en ceekunde, en ngadu caaca dow mayre ngi'en moye nyaamatande." Du'um wadu ngam ko aayaare wi'i heewa: "Be cendii kolte am hakkunde mabbe; be ngaadii caaca e toggoore am." Du'um kanjum woni ko sooji'en ben ngadi.

²⁵Dariibe haade gaafaangal Yeesu kambe ngoni maduujo maako, e sakiraawo maduujo maako debbo, e Maryaama debbo Kiloobas, e Maryaama yíwoydo Magadala.

²⁶Nde Yeesu yi'i maduujo muudum e darii don e tokkudomo mo o yidi naa' sedda. Sey o wi'i maduujo maako, "Raa biddo maada."

²⁷Nden o wi'i on don tokkudomo, "Raa maduujo maada." Daga carel ngel tokkudomo on hoccii Maryaama joodii to wuro maako.

Mayde Yeesu

(Maatiyu 27.45-56; Markus 15.33-41; Luka 23.44-49)

²⁸Gada maajum, Yeesu e andi koo dume yottinaama. Ngam ko aayaare wi'i heewa, o wi'i, "E mi nana donka."

²⁹E woodi tummude don e nde heewi ndiyam inabojam lammudam. Sey sooji'en ben cuuwi soosowa nder maajam, be diisinga to sawru hisop, be yeftindu yaaki honduko maako.

³⁰Nde Yeesu yari ndiyam inabojam dam, o wi'i, "Dum yottinaama." Sey o turni hoore maako o yoofi yonki maako.

Yeesu Yuwiraama Labbo

³¹Dum Nyalnde Siryaaki, nden to fini dum Nyalnde Siwtaare. Ngam ardiibe Yahuudanko'en ngidaa balli din alee dow gaafaale Nyalnde Siwtaare, sey be torii Bilaatus wada dum yewa koyde Yeesu e koyde yimbe dido ben, nden balli din njippinee.

³²Ngam non sooji'en ben njahi to gaafaale den. Be ngewi koyde arandeejo, nden be ngewi koyde didabo on.

³³Ammaa nde be ngari to Yeesu be ngi'i o yaadake o maayii, be ngewaayi koyde maako.

³⁴Ammaa go'oto nder sooji'en ben yuwiri Yeesu labbo to becce, don e don yiyyam e ndiyam wurtii.

³⁵Giido du'um carel ko dum wadi, kanko hokkii ceyda dow maajum, ngam onon maa kooloodon. Ceyda maako boo dum goonga, e mo andi goonga o meti.

³⁶Du'um wadu ngam ko aayaare wi'i heewa, "Walaa yiylal maako geweteengal."

³⁷Kadin wonde aayaare wi'ii, "Be ndaaray mo be njuwi."

Yeesu Uwaama

(Maatiyu 27.57-61; Markus 15.42-47; Luka 23.50-56)

³⁸Gada du'um wadii, Yusufu yiwoydo gariiri Armaatiya torii Bilaatus hokkamo bandu Yeesu. Yusufu on o tokkudo Yeesu, ammaa e suude ngam e mo hula ardiibe Yahuudanko'en. Bilaatus jabi, kanko boo o yahi o wadi dum jippini bandu Yeesu.

³⁹Nikoodimus jahunoodo to Yeesu jemma yaadi e Yusufu on. O yaadi e nebbam mur e alos e dam jillindiri, dam hewtay kilo 30.

⁴⁰Yimbe dido ben kocci bandu Yeesu be taaranindu gude de ceede hawti e mur e alos no Yahuudanko'en ngadata to be uway maydo.

⁴¹To wigeere nde Yeesu waraa dow gaafaangal, e woodi ngesa. Nder maaka e woodi yenaande heyre wasaande nder hayre dum meedaayi waduki goddo nder mayre.

⁴²Too, nde dum Nyalnde Siryaaki nde Yahuudanko'en ciryotoo Nyalnde Siwtaare, nden ngam yenaande nden haade nde woni, be uwi Yeesu nder mayre.

Yahaya 20

Ummaaki Yeesu Daga Mayde

(Maatiyu 28.1-8; Markus 16.1-8; Luka 24.1-12)

¹Nyalnde Alal ilaa subaka daga nyiwre e horii Maryaama yiwoydo Magadala yahi yenaande nden tawi hayre nde dum mabbiri yenaande nden tallitaama daga dammugal yenaande nden.

²Sey o doggi o yahi to Siiman Biiturus e on don tokkudo Yeesu mo Yeesu yidi naa' sedda, o wi'ibe, "Be koccii bandu Yeesu daga nder yenaande! Min andaa to be ndesimo."

³Sey Biiturus e on don mo Yeesu buri yiduki be njahi yenaande nden.

⁴Be fuu dido e be ndogga, ammaa on don mo Yeesu buri yiduki burii Biiturus doggudu o artimo yottaaki yenaande nden.

⁵O turii o yurnii yenaande nden o yi'i gude de dum taarirnoo bandu Yeesu, ammaa o nattaayi.

⁶Sey Siiman Biiturus tokkirdomo gada yottii, natti yenaande nden. O yi'i gude den e ndesii don,

⁷e lefol ngol dum taarani hoore Yeesu. Lefol ngol e hakkitii e gude den, kangol tan e ngol taggii.

⁸Sey on don mo Yeesu buri yiduki artudo yottaaki yenaande nden, kanko maa o natti, o yi'ani gite maako, o jabi Yeesu ummake daga mayde.

⁹Haa jooni be paamaayi aayaare biinde doole Yeesu ummoo daga mayde.

¹⁰Sey tokkube Yeesu ben co"i gure mabbe.

Yeesu Wanganii Maryaama Yiwoydo Magadala

(Maatiyu 28.1-8; Markus 16.1-8; Luka 24.1-12)

¹¹Maryaama e darii yaasi yenaande nden e woya. E mo nder woyuki, sey o turii o yurnii yenaande nden,

¹²o yi'i malaa'ika'en dido e be bornii kolte daneeje, e be njoodii to bandu Yeesu fukkinaa ndenno. Go'oto e joodii to hoore Yeesu wondonoo, go'oto boo e joodii to koyde maako gondonoo.

¹³Be yami Maryaama on be mbi'i, "Ngam dume mboyataa?" O wi'ibe, "Be koccii bandu Moodibbo am, mi andaa to be ndesimo."

¹⁴Sey o yeeyii o yi'i Yeesu e darii don, ammaa o anditaayi dum Yeesu.

¹⁵Yeesu yamimo wi'i, "Ngam dume mboyataa? Moye dabbitataa?" Maryama e nyuma dum paamanoo wo ngesa kan, ngam non o wi'imo, "Moodibbo, to an hoccimo, wi'am to ndesudaamo mi yahay mi hoccamo."

¹⁶Yeesu wi'imo, "Maryama." Sey o waylitii o raarimo o wi'i nder Ibraaniyankoore, "Rabboni!" Ma'ana maajum woni "Moodibbo."

¹⁷Yeesu wi'imo, "Taa' jogayam, ngam mi yeeñaayi to Nyaako am Mo Dow taw. Ammaa so'a to bandiraabe am mbi'aabe mi yeeñjay to Nyaako am, Nyaako moodon, Allah am, Allah moodon."

¹⁸Sey Maryama yiwoydo Magadala yahi to tokkube Yeesu wi'ibe, "Mi yi'ii Yeesu!" Sey o diiwitanibe ko o wi'imo.

Yeesu Wanganii Tokkubemo

(Maatiyu 28.16-20; Markus 16.14-18; Luka 24.36-49)

¹⁹Dum nyalnde Alal. Nde naange hiiri, tokkube Yeesu kawriti, be mabbi dammugal ngam e be kula ardiibe Yahuudanko'en. Don e don Yeesu wangidarii caka mabbe, wi'i, "E mi silminoo. Jam wonda e moodon."

²⁰Gada o wi'i non, o hollibe juude maako e becce maako. Sey tokkubemo nani beldum naa' sedda nde be ngi'imo.

²¹Yeesu fudditi wi'i, "Jam wonda e moodon! Non no Nyaako Mo Dow liliriyam, non min maa e mi lila'on."

²²Nde o wi'i non, sey o fuufi dow mabbe o wi'ibe, "Njabee Ruuhu Allah."

²³To on njaafanake yimbe hakke, be njaafanaama, to boo on njaafanaakibe, be njaafanaaka."

Yeesu e Tooma

²⁴Go'oto nder tokkube Yeesu, bi'eteedo Tooma (donmaa e mo wi'ee Ciwtaado), o wondaa e mabbe carel ko Yeesu wari.

²⁵Sey tokkube Yeesu horiibe mbi'imo, "Min ngi'ii Yeesu." Ammaa Tooma wi'ibe, "Sey to mi yi'ii julooke juude maako to o fiyanaa kuusaaje nden mi wada hoondu am nder julooke den, nden mi wada jungo am nder yulnde becce maako to o yuwiraa labbo, to naa' non, mi jabataa ko mbiidon."

²⁶Yontoore go'o gada maajum, tokkube Yeesu e nder wuro ngon kadin, Tooma maa e wondi e mabbe. Koo nde e be mabbi dammude, don e don Yeesu wangidarii hakkunde mabbe wi'i, "Jam wonda e moodon."

²⁷Sey o wi'i Tooma, "Raa juude am. Wadu hoondu maada nder julooke den. Fortu jungo maada ngadaango nder yulnde becce am. Alu waðuki seko, hoola."

²⁸Sey Tooma wi'imo, "Joomiraawo am, Allah am!"

²⁹Yeesu wi'imo, “A hooliyam ngam a yi'iyyam? Be barkidinaabe yimbe be ngi'aayiyam, fuu e non be koolakeyam.”

Daliila Winduki Deftere Nde'e

³⁰Yeesu wadii ko haydinii feere-feere duddum yeeso tokkubemo dum windaaka nder derewol ngo'ol.

³¹Ammaa du'um dum windaa ngam kooloodon Yeesu woni Almasiihu Biddo Allah, nden laawol hoolaakimo kebon yonki ki re'ataa baska inde maako.

Yahaya 21

Yeesu Wanganii Tokkubemo Njoweedido

¹Gada fuu fii du'um Yeesu fudditi wangani tokkubemo to daande Mbeela Tibaariya. Raa no o wanginiri hoore maako.

²Siiman Biiturus, e Tooma bi'eteedo Ciwtaado, e Nataaniyal yiwoydo Kaana nder leydi Galiili, e bibbe Jabadi, e wobbe tokkube Yeesu dido be fuu e be kawriti.

³Sey Siiman Biiturus wi'i horiibe, “Mi yahay nangoyki liyfī.” Be mbi'imo, “Min njaaday e maada.” Sey be njahi be natti komiwal, ammaa nden don jemmaare walaa ko be nangi.

⁴Naange e wurtoyoo, sey Yeesu darii daande mbeela ngan, ammaa be andaa dum kanko.

⁵Sey Yeesu wi'ibe, “Bandiraabe, on ngoodi liyfī?” Be mbi'imo, “Min ngalaa.”

⁶O wi'ibe, “Ngadee nangirdum liyfī moodon to nyaamo komiwal moodon, on nangay liyfī.” Nde be ngadi non, be mbaawaayi nattinki nangirdum liyfī dum nder komiwal ngal, ngam liyfī duddi.

⁷Sey on don tokkudo Yeesu mo Yeesu yidi naa' sedda, wi'i Biiturus, “Dum Joomiraawo.” Nde Biiturus nani dum Joomiraawo, o taadii toggoore maako ngam o bortakeno ngam kuugal, o diwi nder ndiyam.

⁸Tokkube Yeesu horiibe ndarii nder komiwal ngal, e be pooda nangirdum liyfī dum e dum heewi liyfī, ngam e be haade daande mbeela ngan ko wadata jaabande 300.

⁹Nde be njottii to daande ndiyam, be ngi'i docce hiite e liyfī dow maaje e buroodi.

¹⁰Yeesu wi'ibe, “Ngaddee goddi liyfī di nangudon jooni.”

¹¹Sey Siiman Biiturus nattii nder komiwal ngal, o foodi nangirdum liyfī dum yaaki to njaareendi e dum heewi liyfī 153 mawdi. Koo nde e di duudi, nangirdum dum seekaayi.

¹²Yeesu wi'ibe, "Ngaree, ngewon kooye." Walaa goddo nder tokkubemo gaddo sembe bernde yamamo, "An a moye?" ngam e be andi dum Joomiraawo.

¹³Yeesu hucci buroodi dum, hokkibedum, kadin o hucci liyfī dīn, o hokkibedī.

¹⁴Du'um kanjum woni tatabum Yeesu e wangana tokkubemo gada o umminaama daga mayde.

Yeesu e Biiturus

¹⁵Gada be njottinii nyaamuki, Yeesu yāmi Siiman Biiturus wi'i, "Siiman bii Yahaya, a burii horiibe be'e yidukiyam?" Biiturus wi'i, "Ee, Joomiraawo, a andi e mi yidumaa." Yeesu wi'imo, "Duru baali am."

¹⁶Yeesu fudditi yāmimo didabum wi'i, "Siiman bii Yahaya, a yidiyam?" O wi'i, "Ee, Joomiraawo, a andi e mi yidumaa." Yeesu wi'imo, "Faaman baali am."

¹⁷Yeesu yāmimo tatabum wi'i, "Siiman, bii Yahaya, a yidiyam?" Biiturus wanni ngam Yeesu yāmimo tatabum, "A yidiyam?" Ngam non o wi'imo, "Joomiraawo, a andi koo dume. A andi e mi yidumaa." Yeesu wi'imo, "Duru baali am."

¹⁸E mi wi'umaa goonga, ko ngonnodaa suka a borna hoore maada njahaa to ngiddaa. Ammaa taa nawyii, a fortay juude maada goddo bornumaa o yaarumaa wigeere nde a yidaa yaaki."

¹⁹Yeesu wi'u du'um ngam holla iri mayde nde Biiturus wadata ngam mawninki Allah. Sey Yeesu wi'imo, "Tokkam."

Yeesu e Yahaya

²⁰Biiturus waylitii yi'i on don tokkudo Yeesu mo Yeesu yidi naa' sedda e tokkibe. Kanko woni on don joodido haade Yeesu ko be nyaami kirtaari, biido, "Moodibbo, dum moye hokkitirtama?"

²¹Nde Biiturus yi'imo, yāmi Yeesu wi'i, "Joomiraawo, dume hebatamo?"

²²Yeesu wi'imo, "To e mi yidi o joododoo e yonki naa carel ngel ngartoymi, ko wannumaa? An ni, tokkam."

²³Ngam Yeesu wi'i non, sey habaru sankitii nder tokkubemo wiiki o'o tokkudo Yeesu o maayataa. Ammaa Yeesu wi'aayi o maayataa. Ko o wi'i woni, "To e mi yidi o joododoo e yonki naa carel ngel ngartoymi, ko wannumaa?"

²⁴O'o woni on don tokkudo Yeesu e mo hokka ceyda dow fuu fii du'um nden o windiidum. En andi boo ceyda maako dum goonga.

Re'irde

²⁵Kadin e woodi fii dūddum dum Yeesu wadi. To dum windaama dum fuu go'o e go'o, e mi nyuma fuu duuniyaaru walaa njayri to dum resata defte bindeteede.

Kuude Lilaabe

Kuude Lilaabe 1

Alkawal Garol Ruuhu Allah

¹Yaa Tiyoofilus mawdo, Nder deftere am arandeere, mi windiino dow koo dume ko Yeesu wadi e ko o ekkitini,

²haa yaaki nyalnde nde o hoccaa yaaki dow. Ko o hoccee yaaki dow, o ekkitinii lilaabe be o subi nder bawde Ruuhu Allah.

³Gada o torraama o waraama, o ummii daga mayde o wanganibe. E date dudde o holliibe e mo foofa. O wadii balde 40 e mo wanganabe, e mo ekkitinabe dow Laamu Allah.

⁴Carel ko o wondi e mabbe, o wi'ibe, "To' on alu Urucaliima, ammaa kedee naa Nyaako meeden Mo Dow hebbinii alkawal ngal o wadani'on ngal mbiimi'on. Kangal woni hokkuki'on Ruuhu maako.

⁵Yahaya wadanii yimbe baptism a ndiyam, ammaa nder balde sedda, onon Allah wadiranay'on baptism a Ruuhu maako."

Yeesu Almasiihu Hoccaama Yaaki Dow

⁶Nde tokkubemo fuu kawriti, sey be yamimo, be mbi'i, "Joomiraawo, jooni ngartirantaa Israa'iila laamu?"

⁷Ammaa Yeesu wi'ibe, "Anduki carel e jaamanuuji di Nyaako meeden Mo Dow siryii nder laamu muudum naa' um dum moodon.

⁸Ammaa to Ruuhu Allah jippoyake dow moodon, on kebay bawde, on ngartay kokkaybe wobbe habaru am nder Urucaliima, e leydi Yahuudiya fuu, e leydi Samaariya, haa keerol duuniyaaru."

⁹Gada o wi'ii non, o hoccaa yaaki dow. E be ndaaramo haa duule cuddimo.

¹⁰E be tijji e be ndaaramo e mo fa'i dow, sey raa worbe dido be kolte daneeje mbangii haade mabbe e ndarii.

¹¹Worbe ben mbi'ibe, "Onon yimbe Galili, ngam dume ndariidon do'o on ndaara dow? Yeesu on don koccaado nder moodon yaaki dow, o so"oyto non no ngiirudon o hocciraama dow."

Maatiyas Subaama

¹²Sey be njippoyii daga dow Hocceere Nde Ledde Jaytun, be kooti Urucaliima. Hakkunde hocceere nden e Urucaliima dum buraayi mil go'o.

¹³Nde be natti gariiri ndin, be yenti suudu dow to be kawritata. Lilaabe ben ngoni: Biitrus, e Yahaya, e Yaakubu, e Andiraawus, e Filibus, e Tooma, e

Batiloomi, e Maatiyu, e Yaakubu bii Halfa, e Siiman Jalooti, e Yahuuda bii Yaakubu.

¹⁴Be fuu, e be kawrita be ngada do'aare e bernde go'o, kambe e Maryama maduujo Yeesu e minyiraabe Yeesu worbe, e wobbe rewbe donmaa.

¹⁵Nder balde den, kawtal kooliibe Yeesu yaarii yimbe 120. Sey Biiturus ummii, darii yeeso mabbe, wi'i,

¹⁶“Bandiraabe, Ruuhu Allah metiino daga honduko Dawda dow Yahuuda, kolludo nangoobe Yeesu laawol no nangirtamo. Doole aayaaje den keewa.

¹⁷Yahuuda o kuudaynoodo e meeden nder kuugal Joomiraawo.”

¹⁸(O soodi ngesa e ceede de o yobaa ngam kuugal kallungal ngal o wadi, o yani nder maaka, reedu maako pusi, tetekki maako fuu ndufi e leydi, o maayi.

¹⁹Yimbe Urucaliima fuu nanii habaru dum. Kanjum wadi be noddiri ngesa kan nder demngal mabbe Akeldama waato “Ngesa Yiijām.”)

²⁰“Ngam dum windaama nder deftere Jabuura dow maako wi'uki, ‘Al wuro maako warta winde, to' koo moye joodoo nder maago.’ Kadimaa wonde aayaare wi'ii, ‘Al goddo hocca kuugal ardaare maako.’

²¹⁻²²“E haani cuben go'oto daga nder gondunoobe e meeden carel ko Yeesu Joomiraawo wondi e meeden daga carel ko Yahaya wadani yimbe baptisma yaaki nyalnde nde Yeesu hoccaa nder meeden, ngam o warta kokkidoowo habaru ummaaki Yeesu e meeden.”

²³Daga don, sey be ndarni worbe dido: Maatiyas e Yusufu Barsaba bi'eteedo Justus.

²⁴Be ngadi do'aare, be mbi'i, “Joomiraawo, an andudo berde yimbe fuu, hollumin mo cubudaa daga nder yimbe dido be'e,

²⁵ngam o huwa kuugal lilaabe ngal Yahuuda ali. Ngam Yahuuda yahii wigeere to haananimo.”

²⁶Sey be ngadi cubol hakkunde yimbe dido ben. Cubaado on woni Maatiyas. O nattinaa nder lilaabe sappo e go'o ben.

Kuude Lilaabe 2

Garol Ruuhu Allah

¹Nde Humto Bendol Alkamaari wadi, tokkube Yeesu fuu kawriti wigeere go'o.

²Don e don be nani iido yiwoyii daga dow bo hendu cembindu. Iido ngon heewi wuro ngo be ngori nder.

³Sey goddum nandudum e demde hiite wangi. De cankitii, de kodi dow hoore koo moye mabbe.

⁴Sey be fuu be keewi Ruuhu Allah, be puddi metuki nder demde feere-feere no Ruuhu hokkiribe bawde metuki.

⁵E woodi Yahuudanko'en joodiibe nder Urucaliima yiwoybe daga koo deye leyde duuniyaaru kuloobe Joomiraawo.

⁶Nde be nani iido ngon, be fuu be kawriti. Fii dum hulniibe, be ndulli ko be ngadata, ngam be nanii lilaabe e meta nder demngal koo moye mabbe.

⁷Fii dum haydinibe naa' sedda, be mbi'i, "Be'e metoobe naa' be Galilanko'en?

⁸Nden no dum wadi koo moye nder meeden e nana ko be mbi'ata nder demngal muudum?

⁹Raa nder meeden e woodi Fartiyanko'en e Madiyanko'en e Elaamiyanko'en, e yimbe Mesofotaamiya, e wobbe daga nder leyde Yahuudiya e Kafadookiya e Fantus e Aasiya,

¹⁰e yimbe Firijiya e Bamfiliya e leydi Masar e leydi Libiya haade Saayirin e yiwoybe Rooma,

¹¹Yahuudanko'en e wobbe jabube diina Yahuudanko'en, e wobbe daga Kiriti, e Laarabanko'en. Ammaa fuu e non, en fuu en nana yimbe be'e e meta nder demde meeden dow kuude mawde de Allah wadi!"

¹²Be fuu fii dum haydinibe, be njibootiri, be ngadi ka yamyamtirki, e be mbi'a, "Dume woni ma'ana fii du'um?"

¹³Ammaa wobbe njali tokkuge Yeesu mbi'i, "Ndiyam inabojam be njari, be ngiltii!"

No Biiturus Wa'ajiniri

¹⁴Sey Biiturus ummii, kanko e lilaabe sappo e go'o, be ndarii, o yefti hononde maako, o wi'i hawrutube ben, "Onon Yahuudanko'en e joodiibe nder Urucaliima fuu, nanee ko mbi'aymi'on. Mi hokkay'on ma'ana fii du'um.

¹⁵Yimbe be'e naa' be jarube no kammidon, ngam jooni dum subaka njamndi joweenayi!

¹⁶Ammaa raa ko Annabi Yowel wi'i Allah wi'ii,

¹⁷'Nder balde cakitiide ko duuniyaaru re'a, mi hokkay yimbe fuu Ruuhu am. Bibbe moodon worbe e rewbe be nga'ajinay habaru am, kori'en moodon ngi'ay wahayu, ndotti'en moodon koyday koydi yiwoydi to Allah.

¹⁸Mi hokkay maccube am worbe e rewbe Ruuhu am nder balde den, be nga'ajinay habaru am.

¹⁹Mi hollay fii kulniidum e dow; nder duuniyaaru boo mi waday alaamaaji kulniidi, waato yiyyam e hiite e curka baleha.

²⁰Naange wartay nyiwre, lewru boo woojay bo yiyyam. Fuu fii du'um waday ko nyalnde Joomiraawo mawnde teddunde wara.

²¹Nder balde den, koo moye toriido Joomiraawo hisnamo, Joomiraawo hisnaymo.' "

²²Donmaa Biiturus wi'i, "Yimbe Israa'iila, nanee boliide de'e: Allah hollii'on o subii Yeesu Najarankeejo ngam o hokkiimo bawde huwuki kuude mawde e kuude kaydiniide e alaamaaji di o wadi nder moodon. Onon e ko'e moodon on andi ko wadi.

²³Fuu e non on kokkitiriimo nder juude kallube. On ngadii be biliimo dow gaafaangal, be mbarimo. Fuu e non, non Allah siryorii fii dum wadira.

²⁴Ammaa Allah umminiimo daga mayde, wurtiniimo yenaande, ngam mayde waawataa jogaakimo.

²⁵Ngam Annabi Dawda metii dow Yeesu Almasiihu wi'i, 'Koo ndeye e mi yi'a Joomiraawo yeeso am, walaa ko kulaymi ngam e mo wondi e am.

²⁶Ngam maajum bernde am e nana beldum e mi welwelta, koo nde mi neddo maayaydo mi joododoto e bernde waaltiinde,

²⁷ngam a alataa yonki am nder yenaande, a alataayam, min ceniido maada mi nyola.

²⁸A holliiyam date de tokkaymi mi heba yonki, taa wondi e am mi nanay beldum duuddum.' "

²⁹Biiturus beydii wi'uki, "Bandiraabe, al mi wi'a'on goonga. Maama meeden Dawda maayii o uwaama, yenaande maako e do'o haa hande.

³⁰O annabijjo, e mo andi Allah wadaniimo alkawal hunii wi'uki goddo daga nder lenyol maako wartay laamiido, waato Almasiihu.

³¹O yi'i ko waroya yeeso, o metii dow ummaaki Almasiihu daga mayde. O wi'i Allah alataa Almasiihu nder yenaande, bandu maako boo nyolataa.

³²Almasiihu on woni Yeesu mo Allah ummini daga mayde. Min fuu e min ceydiidum.

³³Allah mawniniimo, joodiniimo e jungo muudum nyaamo hokkimo Ruuhu muudum no o wadunoo alkawal. Kanko boo o hokkiimindum. Kanjum woni ko ngi'oton e ko nanoton jooni.

³⁴Ngam Dawda yahaayi wuro Joomiraawo ton dow, ammaa o wi'i, 'Joomiraawo metanii Almasiihu Jeydoyam, wi'i, Jooda e jungo am nyaamo,

³⁵naa mi wadii wanywanybe maada ngartii to njowataa koyde maada.'

³⁶“Ngam maajum e haani yimbe Israa’iila fuu tabbitina Allah subii Yeesu mo mbardon dow gaafaangal warta Almasiihu Jeydo Laamu.”

³⁷Nde be nani boliide den, berde mabbe tayi, be mbi'i Biiturus e lilaabe horiibe, “Bandiraabe, dume min ngadata?”

³⁸Biiturus wi'i, “Koo moye moodon tuuba wadanee baptisma nder inde Yeesu Almasiihu ngam kebon yaafaneeki hakke moodon. Nden Allah hokkay'on Ruuhu muudum caahu.

³⁹Ngam Allah wadii alkawal muudum ngam moodon, e bibbe moodon haa e yimbe wodduube, e koo moye mo Allah meeden noddi wara to muudum.”

⁴⁰Gada maajum o wagginibe e boliide dudde, e mo toroobe, e mo wi'a, “Kisnee ko'e moodon daga jaamanu kalludum du'um!”

Kawtal Kooliibe Yeesu Arande'en

⁴¹Fuu jabube ko Biiturus wi'i be ngadanaa baptisma. Nyalnde nden haade yimbe 3,000 beydii nder kawtal kooliibe Yeesu.

⁴²Be ngadi ka tokkuki ekkitinol lilaabe, e be cumpootira, e be nyamda, e be ngaada do'aare.

⁴³Kulol nangi koo moye, ngam Allah e wada alaamaaji kaydiniidi duddi daga juude lilaabe.

⁴⁴Fuu kooliibe Yeesu kawti hoore, e be cenda fuu ko be ngoodi hakkunde mabbe.

⁴⁵Be coori gese mabbe e ko be ngoodi, be cendani koo moye mabbe fuu ko haani ngam muudum.

⁴⁶Koo ndeye nyalnde e be kawita nder Wuro Ceniingo. E be nyamda nder gure mabbe e berde labde e welwelo mango,

⁴⁷e be manta Allah. Yimbe fuu e ngidibe. Koo ndeye nyalnde boo Joomiraawo e beydanabe tuuboobe.

Kuude Lilaabe 3

Jaraado Torotoodo Yamditii

¹Wonde nyalnde Biiturus e Yahaya e njaha Wuro Ceniingo carel do'aare, njamndi tati ndi nyalawma.

²E woodi goddo neddo daga o danyaa o jaraado, e mo joodii e dammugal Wuro Ceniingo bi'eteengal Dammugal Bongal. Koo ndeye nyalnde yimbe maako e njaaramo to dammugal ngal ngam o toroo tattoobe Wuro Ceniingo ceede.

³Too, nde o yi'i Biiturus e Yahaya e natta, sey o toriibe ceede.

⁴Be cutiimo, Biiturus wi'imo, "Raarumin!"

⁵O raaribe e mo kammoo hebuki godđum to mabbe.

⁶Biiturus wi'imo, "Mi walaa ceede, ammaa mi hokkete ko ngođumi. Nder inde Yeesu Almasiihu Najarankeejo, e mi wi'ima, umma, njaabaa!"

⁷Sey Biiturus nangi jungo maako nyaamo darnimo. Don e don koyde maako cembidi.

⁸O diwi o fuddi yaadu. O nattidi e mabbe nder Wuro Ceniingo. E mo yaha, e mo diwa, e mo yetta Allah.

⁹Yimbe fuu ngi'imo e mo yiiloo, e mo yetta Allah.

¹⁰Be anditii kanko woni joodotoodo e Dammugal Bongal ngal Wuro Ceniingo e toroo yimbe ceede. Be fuu be kaydini naa' sedđa ko duudi dow ko hebi nedđo on.

Biiturus Wa'ajinanii Yimbe

¹¹Jaraado jamđitinaado on e jogootiri e Biiturus e Yahaya nder rumpaaru mawndu bi'eteendu Rumpaaru Suleymaanu, sey yimbe dudbe ndoggoyi kawriti to mabbe e kaydina.

¹²Nde Biiturus yi'i yimbe kawritii, sey o wi'ibe, "Onon bandiraabe am Israa'ilanko'en, ngam dume kaydinton? Ngam dume ndaarotonmin? On kammii e bawde amin koo ngam tiinaare amin dow tokkuki Allah min njamđitiniri jaraado o'o?

¹³Allah mo Ibraahim e Iciyaaku e Yaakubu, Allah mo maama'en meeden, o teddinii maccudo maako Yeesu. Ammaa kanko woni mo kokkitirnoondon ngam o waree. On nganyiimo yeeso Bilaatus koo nde Bilaatus e yidi yoofukimo.

¹⁴O Ceniido Aadiliijo, ammaa on nganyiimo, on torake Bilaatus yoofana'on gaddo warhoore.

¹⁵On mbarii kokkaydo yonki, ammaa Allah umminiimo daga mayde. Minon boo, min ceydu'en maajum.

¹⁶Ngam daga nder bawde gonde nder inde Yeesu, nedđo jaraado o'o mo ngi'oton mo andudon hebi njamu. Ngam hoolaaki inde Yeesu wadi o hebi njamu yeeso moodon, on fuu on ceydu'en maajum.

¹⁷"Jooni bandiraabe am, e mi andi ko ngadandon Yeesu onon e mawbe moodon on ngadudum ngam ciya andal.

¹⁸Non Allah hebbiniri ko annabo'en muudum fuu mbi'i ko neebi, be mbi'ii Almasiihu torroto.

¹⁹Ngam non, tuubee, co"oodon to Joomiraawo ngam o yaafanoo'on hakke moodon, o sembidina'on nder tokkukimo,

²⁰o wartirana'on Yeesu Almasiihu mo o wadani'on alkawal.

²¹Doole Yeesu joodoo nder wuro Allah ton dow haa yaaki carel ngel Allah wartirta koo dume kesum, no o wi'unoo nder kondude annabo'en maako ceniibe daga ndenno.

²²Ngam Muusa wi'ii, 'Allah Joomiraawo moodon lildonoyay'on annabijo daga nder moodon non no o lildoyiyam to moodon. Njabee koo dume ko o wi'ata'on.

²³Neddo fuu mo jabaayi annabijo on, dum wurtinaymo nder yimbe Allah o halkee.'

²⁴Annabo'en fuu daga Samaa'ilila haa yaaki annabo'en tokkube gada maako, be fuu be metii dow ko wadata nder balde de'e.

²⁵Fuu annabaakuji di annabo'en ngadi di ngada ngam moodon. Onon ngoni ronoobe alkawal ngal Allah wadani maama'en meeden nde o wi'i Ibraahim, 'Daga danyngol maada mi barkidinay leyfi duuniyaaru fuu.'

²⁶Nde Allah subi Yeesu maccudo maako, o artii liloykimo to moodon ngam o barkidina'on, o waylita koo moye moodon ala kuugal muudum kallungal."

Kuude Lilaabe 4

Biiturus e Yahaya Yeeso Kawtal Mawbe Yahuudanko'en

¹Biiturus e Yahaya e medda e yimbe, sey ardiibe diina e mawdo taadiibe Wuro Ceniingo e Saadusanko'en ngari to mabbe.

²Berde mabbe e metti ngam Biiturus e Yahaya e nga'ajina wi'uki yimbe maybe ummodoto e yonki, ngam Yeesu ummake daga mayde.

³Ngam maajum be nangibe, be mabbibe nder suudu cural haa subaka, ngam hiirii ko be nangibe.

⁴Dudbe nder nanbe wa'aju mabbe tokki Yeesu, haa duudoral tokkube Yeesu wadi yimbe 5,000.

⁵Nde fini, ardiibe e mawbe e moodibbe Attawra kawriti e Urucaliima,

⁶kambe e Hanaana Mawdo Mawbe Ardiibe Diina, e Kayaafa, e Yahaya, e Alijanda, e wobbe nder bandiraabe Hanaana.

⁷Be ndarni Biiturus e Yahaya yeeso mabbe, be yamibe be mbi'i, "E iri deye bawde, koo nder inde moye njamditinirdon jaraado on don?"

⁸Biiturus e heewi Ruuhu Allah, wi'ibe, "Onon ardiibe yimbe e mawbe,

⁹hande on yamamin dow fii boddum dum min ngadani o'o jaraado e no o yamditiniraa.

¹⁰Ndaree mi wi'a'on onon yimbe Israa'iila fuu, neddo o'o jamditinaado, dariido yeeso moodon do'o, o yamditina nder inde Yeesu Almasiihu Najarankeejo mo mbardon dow gaafaangal, mo Allah ummini daga mayde.

¹¹Kanko woni mo Joomiraawo wi'i nder Deftere Ceniinde, 'Hayre nde mahoobe nganyi, kayre warti hayre burnde darnuki maadi.'

¹²To maako tan kisndam hebete, ngam walaa wonde inde feere nder duuniyaaru nde Allah hokki nde dum hisirta to naa' inde Yeesu."

¹³Mawbe ben kaydini nde be ngi'i Biiturus e Yahaya e meta bernde go'o, hakko nde be nani be ladde'en, naa' be jangube. Sey be paami Biiturus e Yahaya e be njaadaynood e Yeesu.

¹⁴Ammaa be kebaayi ko be mbi'i ngam neddo mo Biiturus e Yahaya yamditini e darodii e mabbe don.

¹⁵Be mbi'i Biiturus e Yahaya mburtoo yaasi. Be ngadi caawori.

¹⁶E be mbi'a hakkunde mabbe, "Ko ngadanten be'e yimbe? En mbaawataa yedduki ko be ngadi ngam koo moye joodiido nder Urucaliima nanii be ngadii fii kaydiniidum.

¹⁷Ammaa ngam haduki haala kan sankitaaki nder yimbe, sey mbagginenbe to' be puddita be metana goddo dow inde Yeesu."

¹⁸Sey be nodditi Biiturus e Yahaya nder suudu ndun, be mbi'ibe to' be puddita be metana goddo koo be ekkitina goddo nder inde Yeesu.

¹⁹Ammaa Biiturus e Yahaya mbi'ibe, "Onon e ko'e moodon, cubee dume buri wooduki yeeso Allah, min ngada ko ngiddon koo min ngada ko Allah yidi?

²⁰Minon kam, min mbaawataa min ala metuki dow ko min ngi'i e gite amin e ko min nani e noppi amin."

²¹Mawbe ardiibe diina e mawbe yimbe beydi wagginki Biiturus e Yahaya. Gada maajum be njoofibe, be kebaayi laawol no be torrirtabe ngam yimbe fuu e manta Allah dow fii kaydiniidum dum be ngadi.

²²Neddo jamditinaado on o burii duubi 40.

Kooliibe Yeesu Ngadii Do'aare

²³Nde Biiturus e Yahaya njoofaa be co"ii to bandiraabe mabbe tokkuge Yeesu be diiwitanibe fuu ko mawbe ardiibe diina e mawbe mbi'ibe.

²⁴Nde tokkuge Yeesu ben nani non, be fuu be ummii be ngadi do'aare e bernde wo'oyre, be mbi'i, "Yaa Joomiraawo, tagudo dow e ley e maayo e ko woni nder maajum fuu,

²⁵an meti e honduko maama amin Dawda maccudo maada nder Ruuhu Allah o wi'i, 'Ngam dume yimbe naa' Yahuudanko'en mettini berde mabbe naa' sedda? Ngam dume yimbe nyumi nyumooji meere?

²⁶Laamiibe duuniyaaru ciryake hawre, ardiibe kawritii ngam be kona Joomiraawo e Almasiihu maako.'

²⁷Raa boo, nder gariiri ndi'i Hirudus e Bilaatus e yimbe Israa'iila e goddi ley/yi be kawtii ko'e mabbe be nganyii Yeesu, maccudo maada ceniido mo cubudaa,

²⁸ngam fuu ko be kuwi daga arande e bawde maada a sirtyakeno non dum waaraata.

²⁹Jooni Joomiraawo, a nanii boliide mabbe kallude, hokku maccube maada sembe wa'ajinki boliide maada kulol walaa,

³⁰hollu bawde maada, yamditin nyawbe, wadu alaamaaji e kuude kaydiniide nder inde Yeesu maccudo maada ceniido."

³¹Nde be njottini do'aare wuro ngo be kawriti dimbii. Be fuu be keewi Ruuhu Allah, be nga'ajini Wolde Allah kulol walaa.

No Kooliibe Yeesu Njoodorii

³²Fuu kooliibe Yeesu berde mabbe e hakkiilo mabbe warti go'o. Walaa bi'oovo kanum jeyi ko woodi, e be cenda koo dume dum be ngoodi.

³³Lilaabe ben nder bawde be ngadi ka wa'ajinki ummaaki Yeesu Joomiraawo daga mayde. Koo moye mabbe e wondi e barka Allah mawdum.

³⁴⁻³⁵Walaa koo moye nder mabbe dulludo goddum, ngam goodube gese e gure fuu cooriide kokkii lilaabe ceede den ngam be kokka koo moye mo walanaa nder mabbe.

³⁶E woodi goddo Leewiyankeejo, neddo leydi Sayifurus bi'eteedo Yusufu, mo lilaabe noddirta Barnaba (ma'ana inde maako woni cembidinoowo berde),

³⁷o soori ngesa maako, o hokki lilaabe ceede den.

Kuude Lilaabe 5

Hanaaniya e Safiiratu

¹Ammaa e woodi goddo bi'eteedo Hanaaniya e debbo maako Safiiratu. Kanko maa o soori ngesa maako.

²O sendi ceede den e andal debbo maako. O suudi godde o yaari koriide o hokki lilaabe.

³Biiturus wi'imo, "Hanaaniya, ngam dume aludaa Ceydan natti bernde maada haa pewandaa Ruuhu Allah, cuududaa godde ceede nder ceede ngesa kan?

⁴Ko coorudaa dum, naa' um dum maada? Nde coorudaadum naa' an jeyi ceede den? Ko wadi ngadudaa non? Naa' yimbe pewandaa, ammaa Allah pewandaa."

⁵Nde Hanaaniya nani boliide den, o yani o maayi. Kulol mangol nangi nanbe habaru dum fuu.

⁶Wobbe kaye'en ummii, taari bandu maako e gude, koccimo, mburtinimo yaasi, uwoyimo.

⁷Gada awaaji tati sey raa debbo maako wari nattoyi. O andaa ko wadi.

⁸Biiturus wi'imo, "Wi'am, de'e ceede kanje tan coorudon ngesa moodon?" O wi'i, "Ee, dum non min coorika."

⁹Nden Biiturus wi'imo, "Ngam dume kawtudon hoore ngam foonduki Ruuhu Joomiraawo? Raa, uwoybe gorko maada don ngara, jooni be koccte an maa!"

¹⁰Don e don kanko maa o yani haade koyde Biiturus, o maayi. Kaye'en ben natti tawi o maydo, be koccimo be mburtinimo, be uwoyimo haade gorko maako.

¹¹Kulol mangol nangi kawtal tokkuge Yeesu e nanbe habaru dum fuu.

Lilaabe Ngadii Alaamaaji Duddi Kaydiniidi

¹²Lilaabe ngadii alaamaaji e kuude kaydiniide dudde nder yimbe. Kooliibe Yeesu fuu e kawrita nder Rumpaaru Suleymaanu mawndu nder nyumo go'o.

¹³Koo moye mo walaa nder kawtal mabbe e hula nattukibe, koo nde koo moye e hokkabe mangu naa' sedda.

¹⁴Fuu e non koo ndeye yimbe dudbe, worbe e rewbe, e beydoo nder tokkuge Yeesu,

¹⁵haa dum warti yimbe e koccoya nyawbe, e be mburtinoyabe dow date, e be pukkinabe dow leece e daage, ngam to Biiturus warii koo dowdi maako maa tan meema wobbe mabbe.

¹⁶Yimbe dudbe daga ngarihoy pilikoy Urucaliima maa ngaddingaddini nyawbe e goodube ginni. Be fuu boo be njamditinaa.

Torruki Lilaabe

¹⁷Nden Mawdo Mawbe Ardiibe Diina e wondube e maako, waato Saadusanko'en, be ummini lawliiru kallundu.

¹⁸Be nangi lilaabe, be mabbibe nder suudu cural.

¹⁹Ammaa nder jemmaare nden malaa'ikaajo Joomiraawo wari mabbitani lilaabe ben dammude suudu cural ndun, wurtinibe, wi'ibe,

²⁰"Njahee ndaree nder Wuro Ceniingo, kokkon koo moye habaru yonki kesum."

²¹Nde be nani non, be nattoyi nder Wuro Ceniingo subaka, don e don be puddi ekkitinki. Mawdo Mawbe Ardiibe Diina e wondube e maako noddi Kawtal Mawbe e ardiibe Yahuudanko'en fuu. Be mbi'i dum wurtinoya lilaabe ben daga nder suudu cural, be ngaddee.

²²Ammaa nde taadiibe njahi, be tawaayi lilaabe ben nder suudu ndun. Sey be co"ii, be mbi'i mawbe ben,

²³"Min tawii suudu cural ndun e mabbii, taadiibe e ndarii e ndeena dammude den, ammaa nde min mabbi, min tawaayi koo go'oto nder mabbe!"

²⁴Nde mawdo taadiibe Wuro Ceniingo e mawbe ardiibe diina nani non, dum wanniibe, be andaa no fii dum wartata.

²⁵Sey goddo wari, wi'ibe, "Yimbe be mabbudon nder suudu cural e be ton nder Wuro Ceniingo e be nga'ajinana yimbe!"

²⁶Nden mawdo taadiibe on yaadi e taadiibe, be ngaddi lilaabe ben. Ammaa be ngaddiraayibe e sembe, ngam e be kula to yimbe kuboroobe e kaaye.

²⁷Nde be ngaddibe, be ndarnibe yeoso Kawtal Mawbe. Mawdo Mawbe Ardiibe Diina yamtibe,

²⁸wi'i, "Min kadii'on ekkitinki dow inde Yeesu, ammaa on cankitii wa'aju moodon nder Urucaliima fuu. Kadimaa on ngidi yowankimin hakke yiiyam warukimo."

²⁹Biiturus e lilaabe nootii, mbi'i, "Doole min tokka ko Allah wi'i, naa' ko yimbe mbi'i.

³⁰Allah mo maama'en meeden umminii Yeesu daga mayde, gada on mbariimo dow gaafaangal.

³¹Allah hokkiimo mangu, jo"iniimo e jungo muudum nyaamo, wartiriimo laamiido e kisnoowo, ngam yimbe Israa'ilila tuuba, be keba yaafaneeki hakke mabbe.

³²Minon ngoni ceydiibe fii du'um, minon e Ruuhu Allah dum Allah hokki yimbe gadoobe ko o wi'i."

³³Nde mawbe ben nani non, berde mabbe metti naa' sedda, be ngidii be mbara lilaabe ben.

³⁴Ammaa goddo bi'eteedo Gamaaliya ummii darii caka Kawtal Mawbe. Kanko o Faarisankeejo o moodibbo Attawra, yimbe fuu e kokkamo mangu. O wi'i dum wurtina lilaabe ben yaasi carel sedda.

³⁵Gada be mburtinaama, o wi'i kawtal ngal, "Onon bandiraabe am Israa'ilanko'en, ndeenee ko'e moodon dow ko ngiddon wadanki yimbe be'e.

³⁶Ko neebaayi goddo bi'eteedo Tudas wangii. O hoccii hoore maako bo o mawdo. Yimbe ko wadi 400 tokkimo. Too, o waraama, tokkunoobemo fuu cankitake, walaa koo go'oto dariido.

³⁷Gada maako, Yahuuda Galilankeejo warii carel ko gomnati limata yimbe, yimbe dudbe tokkiimo. Kanko maa o waraama, tokkubemo fuu cankitake.

³⁸Jooni, e mi wi'a'on, ngodditee yimbe be'e, aleebe. Ngam to nyumooji mabbe e kuugal mabbe yiwi to yimbe, dum lallay.

³⁹Ammaa to dum yiwoyii to Allah, nden kam on mbaawataa sankutukidum. Paamee to' kabdon e Allah!"

⁴⁰Mawbe ben njabi ko o wi'i. Be nodditi lilaabe ben, be piyibe, be mbi'ibe to' be beyda metuki dow inde Yeesu. Nden be njoofibe.

⁴¹Lilaabe ben mburtoyii nder Kawtal Mawbe e welwelo ngam Allah mawniniibe haa be kewtii semtineeki ngam Yeesu.

⁴²Koo ndeye nyalnde e be nga'ajina Habaru Beldum wi'uki Yeesu woni Almasiihu, e be ekkitina nder Wuro Ceniingo e nder gure fuu.

Kuude Lilaabe 6

Worbe Njoweedido Cubaama

¹Nder balde den, tokkuge Yeesu e beyda dudki. Sey Yahuudanko'en metoobe Helenankoore metitani Yahuudanko'en metoobe Ibraaniyankoore, ngam rewbe mabbe be worbe mu'en maayi kokkataake ko haani kokkee nder nyamndu ndu dum woowi yeeduki koo ndeye nyalnde.

²Sey lilaabe sappo e dido noddi kawtal tokkuge Yeesu fuu, be mbi'i, "Minon, dum haanaayi min ala wa'ajinki Wolde Allah ngam senduki nyamndu.

³Ngam non, bandiraabe, cubee worbe njoweedido nder moodon be dum hoolii keewube Ruuhu Allah, goodube faamu ngam min kokkabe kuugal ngal.

⁴Ammaa minon, min ngaday ka waduki do'aare e min ekkitina Wolde Allah."

⁵Haala kan boo welii kawtal tokkuge Yeesu fuu. Nden be cubi Istifaanus, neddo kooliido Joomiraawo, keewudo Ruuhu Allah, kanko e Filibus e Burokoras e Nikano e Timon e Barminas e Nikolas yiwoydo Antaakiya, nattudo diina Yahuudanko'en kanko naa' o Yahuudankeejo.

⁶Be ngaddibe yeeso lilaabe. Sey lilaabe ben njowanibe juude, ngadanibe do'aare.

⁷Wolde Allah boo beydi sankitaaki. Tokkube Yeesu e beyda duuduki nder gariiri Urucaliima, haa ardiibe diina dudbe tokki Yeesu.

Nangol Istifaanus

⁸Allah barkidini Istifaanus hokkimo bawde waduki kuude mawde kaydiniide e alaamaaji nder yimbe.

⁹Ammaa e woodi wobbe nder suudu do'aare bi'eteendu Suudu Rimdinaabe, e wobbe yiwoybe gariiri Saayirin e gariiri Alijandiiriya e leydi Kiliikiya e leydi Aasiya, be ummaniimo e be ngeddootira e maako.

¹⁰Ammaa be ndulli no be njaalortoomo ngam e mo metira faamu e Ruuhu Allah.

¹¹Sey be kokki wobbe ceede e suude ngam be mbi'a be nanii e mo huda Muusa e Allah.

¹²Non be umminiri berde yimbe e mawbe e moodibbe Attawra. Sey be nangi Istifaanus, be njaarimo yeeso Kawtal Mawbe,

¹³be ngaddi ceydu'en fewre. Ceydu'en ben mbi'i, "Koo ndeye neddo o'o e meta kalluka dow Wuro Ceniingo e Attawra.

¹⁴Min nanii e mo wi'a Yeesu Najaranteejo sankitay Wuro Ceniingo, o waylitay ndonuuji di Muusa hokki'en."

¹⁵Sey fuu joodiibe nder kawtal ngal cutii Istifaanus, be ngi'i yeeso maako wartii bo yeeso malaa'ikaajo.

Kuude Lilaabe 7

Istifaanus Metanii Kawtal Mawbe

¹Nden Mawdo Mawbe Ardiibe Diina yami Istifaanus wi'i, "Ko be mbi'i dow maada dum goonga?"

²Sey Istifaanus wi'i, "Bandiraabe am e danyoobe am, nanee ko mbi'aymi! Allah Joomu Mangu wanganii maama meeden Ibraahim carel ko o wonnoo leydi Mesofotaamiya, ko o joodoo leydi Haran.

³Allah wi'imo, 'Wurta leydi maada e yimbe maada, njahaa leydi ndi kollaymaami.'

⁴Nden Ibraahim wurtii leydi Kaldiya, o yahi o joodii nder leydi Haran. Gada mayde nyaako maako, Allah umminimo donmaa yaarimo nder leydi ndi njoodiidon jooni.

⁵Allah hokkaayimo ndonu leydi ndin koo yaabande wo'oyre, ammaa o wadaniimo alkawal hokkukimondi, ndi warta ndi maako, kanko e bibbe maako, koo nde o walaa biddo e carel ngel.

⁶Du'um woni ko Allah wi'immo, 'Bibbe bibbeeji maada njahay leydi wobbe. Yimbe leydi ndin ngartirabe maccube, be torrabe duubi 400.

⁷Ammaa mi torray ben don yimbe gartirbe Bibbe bibbeeji maada maccube. Gada maajum be mburtoto leydi ndin be mawninayam nder leydi ndi'i.'

⁸Nden Allah wadani Ibraahim alkawal. Naaduki woni ko hollata o jabii alkawal ngal. Nde Ibraahim danyi Iciyaaku, gada balde joweetati o naadimo. Non Iciyaaku maa naadi Yaakubu. Yaakubu maa naadi bibbe muudum sappo e dido, kambe ngoni maama'en meeden.

⁹"Maama'en meeden nani lawliiru Isufu, be coorimo o warti maccudo nder leydi Masar. Ammaa Allah e wondi e maako,

¹⁰hisnimo daga torraaji fuu, hokkimo faamu haa Fir'awna laamiido Masar andi ka maako. Fir'awna wartirimo mawdo nder leydi Masar haa dow wuro muudum fuu.

¹¹Sey weelo kallungo wadi nder leydi Masar e leydi Kan'aana fuu. Ngo torri yimbe haa maama'en meeden ndulli ko nyaamata.

¹²Nde Yaakubu nani e woodi nyamndu nder leydi Masar, o lili maama'en meeden ton. Arande be njahi be ngarti, sey be co"ii kadin.

¹³E yaadu mabbe didawru, Isufu hollibe o sakiraawo mabbe. Fir'awna boo andi bandiraabe Isufu.

¹⁴Nden Isufu lilibe be ngaddoya nyaako maako Yaakubu e wuro muudum fuu. Dudki mabbe wadii yimbe 75.

¹⁵Sey Yaakubu yahi leydi Masar. O maayi ton, kanko e maama'en meeden.

¹⁶Be njaaraa Ceekem, be uwaa ton nder yenaande nde Ibraahim soodunoo to bibbe Hamor e ajurfaari.

¹⁷"Nde alkawal ngal Allah wadani Ibraahim badii heewuki, yimbe Ibraaniyanko'en duudi nder leydi Masar.

¹⁸E carel ngel goddo warti laamiido leydi Masar mo andaa Isufu.

¹⁹Laamiido on hallani lenyol meeden, o torri maama'en meeden o doolibe be kubina bikkoy mabbe ngam koy maaya.

²⁰Nder carel ngel Muusa danyaa, o bingel bongel naa' sedda. Ngel reenaa nder wuro nyaako maagel lebbi tati.

²¹Nde ngel hubinaa, bii Fir'awna debbo hoccingel, wartiringel bingel muudum.

²²Sey dum jangini Muusa on andal Masaranko'en fuu, o warti bawdo haala e kuude.

²³“Nde Muusa wadi duubi 40, o yahi to lenyol maako, bibbe Israa'iila ngam o yi'a no be ngontindiri.

²⁴Nde o yi'i goddo Masarankeejo e torra goddo Israa'iilankeejo, o walli Israa'iilankeejo torreeedo on, o fiyi Masarankeejo on, o warimo.

²⁵O nyumi bandiraabe maako anditay Allah huutiraymo ngam hisnabe daga jungo Masaranko'en, ammaa be anditaayi.

²⁶Nde fini o tawi Israa'iilanko'en dido e kaba. O yidii o siryootirabe, o wi'ibe, ‘Higoobe am, onon on bandiraabe! Ngam dume kallanton ko'e moodon?’

²⁷Ammaa torraydo go'oto on turtii Muusa wuttudu, wi'imo, ‘Moye wartirmaa ardiido e kiitotoodo dow amin?’

²⁸Min maa, a yidi mbaraayam no mbardudaa Masarankeejo keenya?’

²⁹Nde Muusa nani non doggi yahi leydi Midiyan. Ton o danyanaa bibbe worbe dido.

³⁰“Gada o wadii duubi 40 ton, malaa'ikaajo wanganimo nder demngal hiite dow leggel nder ladde, haade Hocceere Sinay.

³¹Nde Muusa yi'i non dum haydiniimo, e mo battoo ngam o raara, sey o nani hononde Joomiraawo wi'ii,

³²‘Min woni Allah maama'en maada, Allah Ibraahim e Iciyaaku e Yaakubu.’ Muusa darii e diwna, huli raaruki.

³³Joomiraawo wi'imo, ‘Ittu pade maada, ngam wigeere to ndaridaa nde ceniinde.

³⁴Mi yi'ii torra yimbe am wonbe leydi Masar, mi nanii bojji mabbe. Jooni mi jippoyake ngam hisnukibe. War mi lilmaa leydi Masar.’

³⁵“Muusa mo bibbe Israa'iila nganyunoo mbi'i, ‘Moye wartirmaa ardiido e kiitotoodo dow amin?’ Kanko woni mo Allah liloyi, wartirimo ardiido e joofaydobe daga maccungaaku e ballal malaa'ikaajo wangannoodomo nder leggel ngel hiite.

³⁶Kanko ardiibe, be mburtii leydi Masar. O wadii kuude kaydiniide e alaamaaji nder leydi Masar e nder Maayo Wodewo e nder ladde jornde duubi 40.

³⁷Muusa on kanko woni biido bibbe Israa'iila, ‘Allah lildoyay'on annabijjo bo am, daga nder bandiraabe moodon.’

³⁸Muusa on e mo nder kawtal maama'en meeden nder ladde, e mo wondi e malaa'ikaajo metandomo dow Hocceere Sinay. Kanko Allah hokki habaru wolde kkokaynde yonki ngam o waddana'en.

³⁹"Ammaa maama'en meeden njabaayi tokkuki ko o wi'i. Be calaniimo, berde mabbe co"ii Masar.

⁴⁰Be mbi'i Haruuna, 'Wadan'en allaaji ardotoodi'en, ngam en andaa ko hebi Muusa burtinoydo'en leydi Masar.'

⁴¹Nder balde den be ngadi gagel jiinaari, be ngartiringel allah mabbe, be kirsanigel cakkiri, be ngadi humto ngam mawninki ko be ngadi e juude mabbe.

⁴²Ngam non Allah waylitanibe baawo, alibe be mawnina koode, non no dum windiraa nder Deftere Annabo'en wi'uki: 'Onon yimbe Israa'iila, duubi 40 di ngaddon nder ladde, min kirsandon marle cakkandon?

⁴³Aa'a, naa' dum min. On ndoondake lukuru allah moodon Molek, kanga e allah hoodere moodon bi'eteende Rifan, allaaji di ngaddon ngam mawninki! Ngam maajum mi riway'on, mi yaara'on ton leydi Baabiila.' "

⁴⁴Istifaanus beydi metuki, wi'i, "Ndenno maama'en meeden e ngoodi Lukuru To Dum Hawrata e Allah nder ladde. Kayru hollata Allah e wondi e mabbe. Lukuru dum wadiraama non no Allah tindiniri Muusa.

⁴⁵Maama'en meeden ben ndoni lukuru dum. Be ndillidi e maajum carel ko Joocuwa ardiibe. Be nattinidum leydi ndi be njabi daga to leyfi di Allah riiwi yeeso mabbe. Lukuru dum boo e don haa jaamanu Dawda.

⁴⁶Dawda hebi yidde Allah mo Yaakubu, o torii mahuki suudu ngam mawninki Allah on, ammaa o hebaayi mahukindu.

⁴⁷Ammaa biddo maako Suleymaanu mahindu.

⁴⁸"Allah Joomu Mangu joodataako nder cuudi di yimbe mahi, non no annabijjo wi'i Joomiraawo wi'ii,

⁴⁹'Dow woni joodorgal laamu am, leydi woni to njowaymi koyde am. Iri nduye suudu mahantonyam? Ndeye wigeere ciwtotoomi?

⁵⁰Naa' e bawde am tagirmi dum don fuu? "

⁵¹Istifaanus beydi metuki, wi'i, "Onon be ko'e caatude be berde keeferde, be noppi ganyudi nanuki haala Joomiraawo! Koo ndeye on kabda e Ruuhu Allah non no maama'en moodon ngadunoo.

⁵²Moye annabijjo woni mo maama'en moodon torraayi? Haa maa be mbarii wi'unoobe Aadilijjo on waray. Jooni onon e ko'e moodon on nyaamii amaana maako, on mbariimo.

⁵³Onon on kebii Attawra daga juude malaa'ika'en daga ndenno, ammaa on tokkaayidum."

No Istifaanus Wariraa

⁵⁴Nde kawtal mawbe Yahuudanko'en nani haala kan, berde mabbe metti be ndarii e be ɣattoo.

⁵⁵Ammaa kanko, e mo heewi Ruuhu Allah, o tijji dow o yi'i teddungal Allah, o yi'i Yeesu e darii e jungo Allah nyaamo.

⁵⁶O wi'i, "Raa! E mi yi'a dow e mabbitii, Bii Neddo e darii e jungo Allah nyaamo."

⁵⁷Sey be fuu be ngulli sembee, be cukki noppi mabbe. Don e don, be makkimo, be nangimo,

⁵⁸be mburtinimo gariiri, be kuboriimo e kaaye, be bortii kolte mabbe be ndeside to goddo kayeejo bi'eteedo Caawulu ngam be kuboomo boddum.

⁵⁹E be kuboroomo kaaye, kanko boo e mo wada do'aare e mo wi'a, "Yaa Yeesu Joomiraawo, jabu yonki am!"

⁶⁰Nden o dicci, o wulli e sembe e mo wi'a, "Yaa Joomiraawo, taa' yowanbe du'um hakke!" Nde o wi'i non, o maayi.

Kuude Lilaabe 8

¹Caawulu boo jabii dum wari Istifaanus.

No Caawulu Torriri Kawtal Tokkube Yeesu

Daga nyalnde nden, torra mawka warani kawtal tokkube Yeesu wonbe Urucaliima. Be fuu be cankitii nder leyde Yahuudiya e Samaariya, sey lilaabe tan korii nder Urucaliima.

²Wobbe kuloobe Allah uwi Istifaanus, be mboyani mayde maako bojji nawdi.

³Ammaa Caawulu ummanii kawtal tokkube Yeesu, wadi ka sankutukibe. E mo natta wuro-wuro, e mo nanga tokkube Yeesu worbe e rewbe, e mo dasabe, e mo mabbabe nder suudu cural.

Wa'ajinki Nder Leydi Samaariya

⁴Nden cankitaabe ngadi ka yiilaaki e nga'ajina Habaru Beldum.

⁵Filibus boo yahi wondi gariiri nder leydi Samaariya, e mo wa'ajinanabe habaru Almasiihu.

⁶Nde yimbe fuu nani, ngi'i alaamaaji kaydiniidii di Filibus wadi, be co'i hakkiilo mabbe dow ko o wi'i.

⁷Ngam yimbe dudbe mburtinanaama ginni e di ngulla sembee, nden jaraabe e layooobe dudbe njamditinaa.

⁸Ngam non dūm nani welwelo dudngō nder gariiri ndin.

⁹Nder gariiri ndin boo e woodi godđo nedđo bi'eteedo Siiman, o darnoowo. E mo haydīna Samaariyanko'en naa' sedđa e kuude maako, e mo wi'a hoore maako o mawđo.

¹⁰Yimbe fuu daga mawbe haa sukaabe njabii ko o wi'ata, e be mbi'a, "Nedđo o'o e woodi bawđe Allah bi'eteede Bawđe Mawđe."

¹¹Be tokkumo ngam o neebii e mo haydinabe e sihiriji maako.

¹²Ammaa nde be njabi Habaru Beldum dūm Filibus wa'ajinantabe dow Laamu Allah e inde Yeesu Almasiihu, worbe e rewbe fuu ngadanaa baptismā.

¹³Haa Siiman maa e hoore muudum tokki Yeesu. Gada o wadanaama baptismā, o tokki Filibus haade, o haydinii nde o yi'i alaamaaji e kuude kaydiniide mawđe de Filibus wadi.

¹⁴Nde lilaabe wonbe Urucaliima nani Samaariyanko'en njabii Wolde Allah, sey be lili Biiturus e Yahaya to mabbe.

¹⁵Nde be njottii, be torii Allah hokka Samaariyanko'en ben Ruuhu muudum,

¹⁶ngam be ngadanaama baptismā nder inde Yeesu Joomiraawo tan, ammaa Ruuhu Allah jippoyaaki dow koo moye mabbe taw.

¹⁷Sey Biiturus e Yahaya njowi juude mu'en dow mabbe, be kebi Ruuhu Allah.

¹⁸Nde Siiman yi'i yowuki juude lilaabe dow tokkuge Yeesu e hokka Ruuhu Allah, o waddanibe ceede,

¹⁹o wi'i, "Kokkeeyam, min maa bawđe den, ngam mo njowanmi juude fuu heba Ruuhu Allah."

²⁰Ammaa Biiturus wi'imo, "An e ceede maada kalkidee, ngam a nyumii a waaway sooduki dokkal Allah e ceede!

²¹A walaa gedal nder kuugal nga'al, ngam bernde maada laabaayi yeeso Allah.

²²Tuubu daga halleende maada, tora Joomiraawo yaafanomaa nyumooji maada kalludi.

²³Ngam mi yi'ii a woodi bernde baleere, halleende duudaniima."

²⁴Siiman wi'imo, "Toraneeyam Joomiraawo, ngam to' ko mbiidaa hebayam."

²⁵Gada Biiturus e Yahaya tabbitinanii Samaariyanko'en dow Yeesu, be nga'ajinanibe Wolde Joomiraawo. Nde e be dow laawol hootuki Urucaliima, be nga'ajini Habaru Beldum nder ngarihoy Samaariya dudkoy.

Filibus e Doogariijo Itiyoofiya

²⁶Sey goddo malaa'ikaajo Joomiraawo wi'i Filibus, "Umma dillir fombina tokkaa datal yiwoyngal Urucaliima yaaki Gaaja, datal laddewal."

²⁷Sey Filibus ummii dilli. E mo dow laawol o hawri e goddo neddo leydi Itiyoofiya tappaado. Neddo on e woodi laamu mawdum nder laamorde laamiido debbo bi'eteedo Kandis. Kanko woni desoowo ceede laamiido on. O yahuno Urucaliima ngam mawninki Joomiraawo.

²⁸E mo hoota, e mo joodii nder keeke pucci, e mo janga deftere Annabi Icaaya.

²⁹Ruuhu Allah wi'i Filibus, "Yahu, baddodaa keeke pucci dum."

³⁰Sey Filibus doggi yahi to maako, nani e mo janga deftere Annabi Icaaya. Filibus yamimo, wi'i, "A faama ko njangataa boo?"

³¹Neddo on wi'imo, "Noye paamiraymi nde walaa pamtinaydoyam?" O torii Filibus natta joododoo e maako.

³²Raa aayaaje de o jangata nder deftere nden: "O foodaama bo mbaala kirsoyteenga. No bii mbaala de"itirta to jungo tayoowo leebe maaga, non o de"itiri.

³³Be cemtinimo, be ngadanaayimo kiita goonga. Moye waawata hokkuki habaru bibbe maako? Ngam yonki maako ittaama daga nder duuniyaaru."

³⁴Itiyoofiyankeejoo on wi'i Filibus, "Wi'am dow moye annabijjo o'o meti haala ka'a, dow hoore maako koo dow goddo?"

³⁵Sey Filibus fuddi metankimo dow aayaaje den, e wa'ajinanamo Habaru Beldum dow Yeesu.

³⁶E be nder yaadu be njottii to ndiyam woni. Sey neddo on wi'i, "Raa ndiyam! Ko hadata dum wadanayam baptism?"

³⁷[Filibus wi'imo, "Taa hoolake Yeesu e bernde go'o, walaa ko hadata dum wadanmaa baptism." Sey neddo on wi'i, "Mi jabii Yeesu Almasiihu o Bii Allah."]

³⁸O wi'i dum darna keeke pucci dum. Be fuu dido be njippii, be natti nder ndiyam dam. Filibus wadanimo baptism.

³⁹Nde be mburtii ndiyam dam, sey Ruuhu Joomiraawo hoccii Filibus. Neddo on fudditaayi yi'ukimo, o nyamri yeeso e yaadu, e mo nana beldum.

⁴⁰Ammaa Filibus yi'i hoore muudum e gariiri Ajotus. Dow laawol o wadi ka wa'ajinki Habaru Beldum e koo ndiye gariiri haa o yottii Kaysaariya.

Kuude Lilaabe 9

No Caawulu Tuubiri
 (Kuude Lilaabe 22.6-16; 26.12-18)

¹Nder carel ngel boo, Caawulu e beyda torruki tokkube Yeesu, e mo yidi warkibe. Sey o yahi to Mawdo Mawbe Ardiibe Diina.

²O toriimo o windanamo derewol ngol o hollata mawbe cuudi do'aare gondi gariiri Dimasku, wiiki to o tawii tokkube Laawol Yeesu ton, worbe koo rewbe, o nangabe, o habbabe, o yaarabe gariiri Urucaliima.

³E mo dow laawol o badake yottaaki gariiri Dimasku, o andaa o anditaa sey raa jayngol daga dow yeynaniimo filiimo.

⁴O yani e leydi, o nani hononde e wi'amo, “Caawulu, Caawulu, ngam dume torrataayam?”

⁵Caawulu wi'i, “Mawdo, an dum moye?” Hononde nden wi'imo, “Min woni Yeesu mo torrataa.

⁶Umma nattu nder gariiri. Dum wi'ete ko haani ngadaa.”

⁷Higoobe yaadu maako nanii hononde nden, ammaa be ngi'aayi koo moye. Be ndarii, be ndulli ko be mbi'ata.

⁸Caawulu ummii darii feeri gite muudum, ammaa yi'ataa. Nden o joganaa jungo, o nattinaa gariiri Dimasku.

⁹O wadi balde tati e mo wumi, o yaraayi o nyaamaayi.

¹⁰E woodi goddo tokkudo Yeesu nder gariiri ndin bi'eteedo Hanaaniya. Joomiraawo noddimo nder koydol, wi'imo, “Hanaaniya!” O wi'i, “Na'am, Joomiraawo.”

¹¹Joomiraawo wi'imo, “Umma tokkaa laawol bi'eteengol Laawol Portiingol, njahaa wuro Yahuuda, ngeynaa goddo bi'eteedo Caawulu yiwoydo gariiri Tarsus. Ngam e mo don wada do'aare,

¹²haa maa nder koydol o yi'ii neddo bi'eteedo Hanaaniya nattoyii, yowii juude muudum dow maako ngam o wumta.”

¹³Ammaa Hanaaniya wi'imo, “Joomiraawo, mi nanii yimbe dudbe kokkii habaru neddo on, e torraaji duddi di o torri yimbe maada wonbe Urucaliima.

¹⁴O wardii e derewol do'o daga to mawbe ardiibe diina, ngam o nanga noddiraabe inde maada fuu.”

¹⁵Ammaa Joomiraawo wi'imo, “Yahu ngadaa ko mbiimaami, ngam mi subiimo o huwanayam, o andina inde am yeeso yimbe naa' Yahuudanko'en e laamiibe mabbe, e Israa'ilanko'en.

¹⁶Min e hoore am mi hollaymo doole o torree torraaji duddi ngam inde am.”

¹⁷Nden Hanaaniya yahi, natti wuro ngo Caawulu woni, yowi juude muudum dow maako, wi'imo, "Bandiraawo am Caawulu, Yeesu Joomiraawo wangandoma dow laawol ngol ngardudaa, o liloyiiyam ngam mbumtaa, kebaa Ruuhu Allah."

¹⁸Don e don, goddum bo kobe mburtii nder gite Caawulu. O wumti, o ummii, o wadanaa baptism.

¹⁹Sey o nyaami nyamndu, o hebi sembe. Daga don o waali balde sedda to tokkube Yeesu wonbe gariiri Dimasku ndin.

Wa'ajinki Caawulu Nder Dimasku

²⁰Don e don Caawulu fuddi wa'ajinki habaru Yeesu nder cuudi do'aare. O wi'i goonga Yeesu woni Biddo Allah.

²¹Dum haydinii nanbemo fuu, be mbi'i, "Naa' kanko woni torraynoodo kooliibe Yeesu wonbe nder gariiri Urucaliima? Naa' o waroyi do'o ngam o habbabe o yaarabe to mawbe ardiibe diina?"

²²Ammaa Caawulu beydi sembuduki nder wa'ajinki, haa dum jiibi hakkiilooji Yahuudanko'en joodiibe Dimasku fuu, ngam be kebaayi ko be mbi'imo nde o tabbitinanibe Yeesu woni Almasiihu.

²³Sey gada balde dudde, Yahuudanko'en ndarwi dabare no mbardata Caawulu.

²⁴Caawulu boo anditi dabare mabbe. Jemma e nyalawma fuu e be ndeena dammuude gariiri ngam be keba no be mbarirtamo.

²⁵Ammaa higoobe maako koccimo jemma, ngadimo nder sompoore, be njippinirimo yolnde maadi piliindi gariiri ndin.

Caawulu Wartii Urucaliima

²⁶Nde Caawulu warti Urucaliima o yidii nattuki tokkube Yeesu, ammaa be fuu be kulimo, be njabaayi o wartii tokkudo Yeesu e goonga.

²⁷Ammaa Barnaba yaarimo to lilaabe, dñiwitibe no Caawulu yi'iri Joomiraawo e no Joomiraawo metiranimo dow laawol, e no o wa'ajiniri habaru Yeesu e gariiri Dimasku kulol walaa.

²⁸Ngam non Caawulu joododii e lilaabe, e mo yiilodoo e mabbe nder gariiri Urucaliima, e mo ekkitina habaru Joomiraawo e bernde go'o, kulol walaa.

²⁹E mo wa'ajinana Yahuudanko'en metoobe Helenankoore, e mo yeddootira e mabbe, ammaa kambe e be dabbita no be mbardatamo.

³⁰Nde tokkube Yeesu nani habaru dum, be njaari Caawulu gariiri Kaysaariya. Be nattinimo komiwal be co"imo Tarsus gariiri maako.

³¹Gada maajum kawtal tokkube Yeesu nder leyde Yahuudiya e Galili e Samaariya fuu kebi jonde jam. Ruuhu Allah wallibe, be cembidī, be beydi kulol Joomiraawo, be duudi.

Biiturus Yamđitiniii Iniyas Ummiinii Tabiita Daga Mayde

³²Too, nde Biiturus yiilii nder leydi ndin fuu, sey jippii to tokkube Yeesu wonbe gariiri Lidda.

³³Don o tawi godđo nyawdo bi'eteedo Iniyas mo bandu muudum fuu waatii. O wadii duubi jowetati e mo fukkii.

³⁴Biiturus wi'imo, "Iniyas, Yeesu Almasiihu yamđitiniima! Umma taggu mbe"itaari maada!" Don e don o ummii.

³⁵Nde wonbe gariiri Lidda e wonbe leydi Caron fuu ngi'i ko wadi, be tuubi be tokki Joomiraawo.

³⁶Nder gariiri Joffa boo e woodi godđo debbo tokkudo Yeesu bi'eteedo Tabiita. (Ma'ana Tabiita nder Helenankoore woni Dookas, waato lelwa.) E mo huwa kuude bodđe, e mo walla be ngalanaa.

³⁷Nder balde den o nyawi, o maayi. Be lootimo, be pukkinimo nder suudu dow.

³⁸Gariiri Joffa woddidaa e gariiri Lidda. Ngam maajum nde tokkube Yeesu nani Biiturus e ton, be lili worbe dido njahi toriimo o wara to mabbe jawđum.

³⁹Biiturus ummii, yaadi e mabbe. Nde o wari, be yentinimo suudu dow. Rewbe be worbe mu'en maayi fuu baddiimo, be ndarii e be mboya, e be kollamo toggoje e godđe kolte de Dookas nyootanibe ko o wondunoo e mabbe.

⁴⁰Sey Biiturus wurtini yimbe fuu nder suudu ndun, o dicci o wadi do'aare. Gada maajum o waylitii o raari bandu ndun, o wi'i, "Tabiita, umma!" Sey Tabiita feeri gite muudum. Nde o yi'i Biiturus boo, o ummii o joodii.

⁴¹Sey Biiturus nangi jungo maako, umminimo. Gada maajum o noddi rewbe be worbe mu'en maayi e kooliibe Yeesu ben, o hollibe Tabiita e foofa.

⁴²Habaru dum nanaama nder gariiri Joffa fuu, haa dudbe koolii Joomiraawo.

⁴³Biiturus boo wadii balde dudbe e mo joodii nder gariiri Joffa to wuro piyoowo lare bi'eteedo Siiman.

Kuude Lilaabe 10

Biiturus e Koneeliyus

¹E woodi godđo nedđo bi'eteedo Koneeliyus gondo gariiri Kaysaariya. O mawđo nder kawtal sooji'en bi'eteengal ngal Itaaliya.

²O kuloowo Allah, kanko e wuro maako fuu. E mo walla Yahuudanko'en be ngalanaa naa' sedda, e mo toroo Allah koo ngele carel.

³Wonde nyalnde haade njamndi tati ndi nyalawma o yi'i wahayu. Nder wahayu dūm o yi'i malaa'ikaajo burtaniidomo e njayri, wi'imo, "Koneeliyus!"

⁴O raari malaa'ikaajo on nder kulol, o wi'imo, "Na'am, Mawdo?" Malaa'ikaajo on wi'imo, "Allah nanii do'aaje maada o yi'ii ko kokkataa be ngalanaa.

⁵Jooni lilu wobbe njaha gariiri Joffa be noddoya godđo bi'eteedo Siiman Biiturus.

⁶E mo dōn joodii e wuro Siiman piyoowo lare mo wuro muudum woni haade maayo."

⁷Nde malaa'ikaajo on dilli, Koneeliyus noddi kuwanoobemo dido e soojijo go'oto kuloowo Allah gondo ley maako.

⁸O diiwitanibe ko malaa'ikaajo wi'imo fuu, o lilibe be njaha gariiri Joffa.

⁹Nde fini e be dow laawol, caka nyalawma e be haade gariiri Joffa, e carel ngel Biiturus yénti dow suudu ngam waduki do'aare.

¹⁰Sey weelo nangimo, o wi'i dūm defanamo nyamndu. E dūm nder sirtyanaakimo nyamndu, sey o yi'i wahayu.

¹¹O yi'i dow e mabbitii, godđum nandudum e wudere mawnde e dūm jippiniroyee guttulli maajum nayi.

¹²Nder maajum boo e woodi marle feere-feere de koyde nayi, e dasotoode, e colli.

¹³Sey o nani wonde hononde e wi'amo, "Biiturus, umma, nangu, kirsaa, nyaamaa!"

¹⁴Ammaa Biiturus nootii wi'i, "Aa'a, Joomiraawo! Mi meedaayi nyaamuki ko harminii koo ko laabaayi."

¹⁵Hononde nden beydi wi'ukimo, "Taa' harmin ko Allah laabini."

¹⁶Dum wadi non nde tati. Nden ko o yi'i dūm so"aa yaaki dow.

¹⁷Biiturus e nder nyumuki dow ma'ana wahayu dūm o yi'i. E carel ngel, worbe be Koneeliyus liloyi e ngeyna wuro Siiman. Be ngari, be ndarii e dammugal.

¹⁸Be cilminii, be yami, be mbi'i koo do'o Siiman bi'eteedo Biiturus woni.

¹⁹Biiturus e nder nyumuki dow ko o yi'i, sey Ruuhu Allah wi'imo, "Raa yimbe tato e dabbatumaa."

²⁰Umma jippa, njaadaa e mabbe. Taa' hulu, ngam min liloyibe."

²¹Biiturus jippii, wi'i liloayaabe ben, "Min woni mo dabbitoton. Dume waddi'on?"

²²Be mbi'imo, "Koneeliyus mawdo sooji'en liloymen. O aadiliijo, kuloowo Allah, mo lenyol Yahuudanko'en fuu manata. Malaa'ikaajo ceniido wanganiimo wi'iimo o noddumaa ngaraa wuro maako, ngam o nana ko mbi'ataamo."

²³Sey Biiturus jabbibe, hokkibe to be mbaalata nder wuro ngon. Nde fini, o ummii o dillidi e mabbe. Wobbe nder tokkube Yeesu wonbe Joffa tokkibe.

²⁴Nde finti be njottii gariiri Kaysaariya. Nden maa Koneeliyus e kammoo garol mabbe, o hawriti bandiraabe maako e higoobe maako e be kediibe.

²⁵E nattuki Biiturus wuro ngon, Koneeliyus jabbimo, dicci yeeso maako mawninimo.

²⁶Ammaa Biiturus umminimo, wi'i, "Umma. Min mi neddo tan."

²⁷Biiturus e medda e maako, haa be natti nder wuro, be tawi yimbe dudbe e kawriti.

²⁸Sey Biiturus wi'ibe, "Onon e ko'e moodon on andi diina amin hadii Yahuudankeejo hawtuki hoore e goddo naa' Yahuudankeejo koo nattuki wuro maako. Ammaa Allah holliiyam to' mi wi'a koo moye no karminiido koo laabaa.

²⁹Ngam non nde lilonoydonyam, mi warii mi salaaki. Jooni e mi yidii nanuki ko noddandonyam."

³⁰Sey Koneeliyus wi'imo, "Balde nayi yabbiide e mi wada do'aare nder wuro am njamndi tati bo jooni. Sey raa, neddo mo kolte delkitotoode warii, o darii yeeso am.

³¹O wi'iyam, 'Koneeliyus, Allah nanii do'aaje maada o jabii sadakaaji maada.

³²Lilu goddo gariiri Joffa, noddaa goddo bi'eteedo Siiman Biiturus gondo wuro goddo piyoowo lare bi'eteedo Siiman, mo wuro muudum woni haade maayo.'

³³Don e don lilmi to maada. Mi nanii beldum garol maada. Jooni min fuu e min do'o yeeso Allah ngam min nana ko Joomiraawo wi'imaan mbi'aamin fuu."

Meto Biiturus

³⁴Nden Biiturus fuddi metankibe wi'i, "Jooni goonga e mi andi Allah hollataa feeroottiol hakkunde yimbe.

³⁵To goddo huliiimo, huwii ko woodi, Allah jabaymo koo dum iri ngole lenyol.

³⁶On andi habaru dum Allah lildoyi Israa'ililanko'en. Kanjum woni be nga'ajina Habaru Beldum, dum jam kebaadum barka Yeesu Almasiihu. Kanko woni Joomiraawo yimbe fuu.

³⁷On andi no habaru dum sankitorii koo toye nder leydi Yahuudiya. Dum fuddii daga leydi Galiili gada Yahaya wadii wa'aju dow baptisma.

³⁸On andi no Allah subiri Yeesu Najarankeejo, e no o hokkirimo bawde Ruuhu maako. On andi no Yeesu yiilorii nder gariije fuu e mo huwa kuude bodde, e mo yamditina be Ceydan torrata fuu ngam Allah e wondi e maako.

³⁹Minon min ceydu'en ko o huwi nder leydi Yahuudiya e nder gariiri Urucaliima fuu. Be bilimo dow gaafaangal, be mbarimo,

⁴⁰ammaa Allah umminimo daga mayde nyalnde tatawre, wanginimo nder yimbe.

⁴¹O wanganaayi yimbe fuu, ammaa o wanganiimin minon ceydu'en be Allah arti subuki. Minon ngoni nyamndube e maako njardi e maako gada o ummake daga mayde.

⁴²O wi'immin min nga'ajinana yimbe, min tabbitinanabe Yeesu woni mo Allah wartiri kiitotoodo maybe e be yonki.

⁴³Annabo'en fuu metii dow maako be mbi'ii kooliidomo fuu hebay yaafaneeki hakke muudum barka inde maako."

Yimbe Naa' Yahuudanko'en Kebii Ruuhu Allah

⁴⁴Biiturus e nder metankibe, sey Ruuhu Allah jippii dow nanoobemo fuu.

⁴⁵Yahuudanko'en kooliibe Yeesu gardube e Biiturus kaydinii nde be ngi'i no Allah hokkiri yimbe naa' Yahuudanko'en Ruuhu muudum,

⁴⁶ngam be nanii yimbe ben e metira demde de be andaa, e ngetta Allah. Sey Biiturus wi'i,

⁴⁷"Yimbe be'e kebii Ruuhu Allah no kebirdendum. Dume hadata be ngadanee baptisma?"

⁴⁸Ngam non o wadi be ngadanee baptisma nder inde Yeesu Almasiihu. Gada maajum, be toriimo o joodoo to mabbe balde sedda.

Kuude Lilaabe 11

Biiturus Meddii e Tokkube Yeesu Wonbe Urucaliima

¹Lilaabe e tokkube Yeesu wonbe leydi Yahuudiya fuu be nanii habaru yimbe naa' Yahuudanko'en njabii Wolde Allah.

²Nde Biiturus yahi Urucaliima, Yahuudanko'en kooliibe Yeesu dariibe dow ndonu mu'en ngu naaduki be mbi'i ko o wadi dum woodaa,

³e be mbi'a, "Ngam dume nattudaa nder wuro yimbe be naadaaka, haa a nyamdii e mabbe?"

⁴Biiturus diiwitanibe no koo dume fuddiri, o wi'ibe,

⁵"Ko ngonnoomi nder gariiri Joffa e mi wada do'aare, mi yi'ii wahayu. Nder wahayu dum mi yi'ii goddum e jippoyoo daga dow. E dum nandi e wudere mawnde kabbaande e guttulli nayi. Dum yiwoyi daga dow e dum jippinoyee to am.

⁶Nde ndaarumi nder maajum, sey ngiimi marle de koyde nayi e diiwe ladde e dasotoode e colli nder mayre.

⁷Sey nanmi hononde e wi'ayam, 'Biiturus, umma, nangu, kirsa, nyaamaa!'

⁸Mbi'umi, 'Aa'a, Joomiraawo! Mi meedaayi nyaamuki ko harminii koo ko laabaayi.'

⁹Hononde nden fudditi wi'iyam, 'Taa' harmin ko Allah laabini.'

¹⁰Dum wadi non nde tati. Gada non dum fuu dum so"aa dow.

¹¹E carel ngel, worbe tato liloyaabe to am daga Kaysaariya njottii wuro to ngonmi.

¹²Ruuuh Allah wi'iyam mi yaada e mabbe to' mi wada seko. Be'e tokkuge Yeesu joweego'o njaadi e am, min nattidi wuro Koneeliyus.

¹³O wi'imin no o yi'iri malaa'ikaajo gardo wuro maako wi'imo, 'Lilu goddo gariiri Joffa, noddaa goddo bi'eteedo Siiman Biiturus.

¹⁴O wi'ete no kebrataa kisndam, an e wuro maada fuu.'

¹⁵Nde puddumi metuki, sey Ruuhu Allah jippii dow mabbe non no dum jipporii dow meeden arande.

¹⁶Sey ciftormi ko Joomiraawo wi'unoo wi'uki, 'Yahaya wadanii yimbe baptisma e ndiyam, ammaa onon, Allah wadiranay'on baptisma e Ruuhu muudum.'

¹⁷To Allah hokkiibe dokkal ngal o hokki'en nde kooliiden Yeesu Almasiihu Joomiraawo, too, min mi moye kadaymi ko Allah yidi waduki?"

¹⁸Nde be nani ko o wi'i, be nde"iti, be mantu Allah, be mbi'i, "Allah wadanii yimbe naa' Yahuudanko'en laawol tuubuki ngam be kisa be keba yonki ki re'ataa."

Kawtal Tokkuge Yeesu Wonbe Gariiri Antaakiya

¹⁹Wobbe tokkuge Yeesu cankitaama ngam torraaji di be torraa gada dum warii Istifaanus. Wobbe njahi Finikiya, wobbe njahi Sayiifurus, wobbe boo njahi Antaakiya. E be nga'ajina nder Yahuudanko'en tan.

²⁰Ammaa wobbe nder mabbe yiwoybe Sayifurus e Saayirin natti gariiri Antaakiya, e be nga'ajina Habaru Beldum dum Yeesu Joomiraawo nder yimbe naa' Yahuudanko'en.

²¹Joomiraawo boo e wondi e mabbe; yimbe dudbe tuubi ngaylitii to Joomiraawo.

²²Kawtal tokkube Yeesu wonbe Urucaliima boo nanii habaru ko wadi ton Antaakiya, sey be lili Barnaba to mabbe.

²³Nde Barnaba wari yi'i no Allah barkidiniri yimbe naa' Yahuudanko'en tokkube Yeesu, o nani beldum, o sembidinibe be ndaroo dow ko be koolii, be tokka Joomiraawo e bernde go'o.

²⁴Ngam Barnaba o neddo mo ngikku boddum, kewdo Ruuhu Allah koolido Joomiraawo. Sey yimbe dudbe tuubi tokki Joomiraawo.

²⁵Gada non, Barnaba yahi gariiri Tarsus ngam dabbutuki Caawulu.

²⁶Nde o tawimo, o yaarimo gariiri Antaakiya. Be njoododii e kawtal tokkube Yeesu wonbe ton hitaande wo'oyre, e be ekkitina yimbe dudbe. E Antaakiya dum fuddi noddiki tokkube Yeesu Masihiyanko'en.

²⁷Nder balde den, wobbe annabo'en yiwoyi Urucaliima ngari Antaakiya.

²⁸Go'oto nder mabbe bi'eteedo Agabus ummii darii wadi annabaaku e bawde Ruuhu Allah, wi'i weelo kallungo waday nder duuniyaaru fuu. Ngo boo wadi nder carel laamiido mawdo bi'eteedo Kalawdiyus.

²⁹Sey tokkube Yeesu puudi hawrutuki ceede, koo moye wadda ko waawi wadduki, ngam be mballa bandiraabe mabbe wonbe leydi Yahuudiya.

³⁰Nde be kawriti ballal ngal, sey be lildingal e jungo Barnaba e Caawulu, be njaarangal to mawbe kawtal tokkube Yeesu ton Urucaliima.

Kuude Lilaabe 12

Dum 'Beydii Torruki Tokkube Yeesu

¹Nder carel ngel, Hirudus laamiido fuddi torruki wobbe nder tokkube Yeesu.

²O nangi Yaakubu minyiraawo Yahaya, o wadi dum wardimo kaafahi.

³Nde o yi'i ko o wadi welii Yahuudanko'en, o nangi Biiturus. Nanguki kin boo wari dey-dey e carel Humto Buroodi Dum Walaa Yuufinirdum.

⁴Gada o nangiimo, o mabbimo nder suudu cural, o wadi mobde sooji'en nayi de sooji'en nayo-nayo be ndeenamo. E mo yidi waddukimo yeeso yimbe gada humto ngon o wadanamo kiita.

⁵Biiturus mabbaa nder suudu cural, ammaa kawtal tokkube Yeesu ngadi ka wadankimo do'aare.

⁶Nder jemmaare nde Hirudus nyumi wurtinki Biiturus, wadanamo ko yidi to weeti, Biiturus e daanii hakkunde sooji'en dido, e mo habborii boggi njamndi. Reenoobe boo e ndeeni dammude suudu cural ndun.

⁷Don e don malaa'ikaajo Joomiraawo wanganimo, jayngol yeynii nder suudu ndun fuu. O dimbi Biiturus, o findinimo, o wi'i, "Yawnu, umma!" Sey boggi njamndi didum habbiri juude maako tayi, di njani.

⁸Malaa'ikaajo on wi'imo, "Taada taadorde maada, fada pade maada." Nde Biiturus wadi non, malaa'ikaajo on wi'imo, "Waana cuddaari maada, tokkam."

⁹Biiturus wurtii, tokkimo. O andaa ko malaa'ikaajo on wadata dum goonga; o kammi dum wahayu.

¹⁰Nde be yabbii reenoobe arande'en e cakitiibe, be ngari dammugal njamndi daarayngal gariiri. Ngal mabbitii e hoore maagal yeeso mabbe, sey be mburtii, be nangi laawol. E be njaha, sey don e don malaa'ikaajo on majitanimo.

¹¹Nden hakkiilo Biiturus warti, o wi'i, "Jooni mi tabbitinii Joomiraawo liloyii malaa'ikaajo muudum ngam hisnayam daga jungo Hirudus e nyumooji Yahuudanko'en kalludi."

¹²Nde o anditi non, o yahi wuro Maryama, maduujo Yahaya bi'eteedo Markus, ton to yimbe dudbe kawriti e ngada do'aare.

¹³Nde Biiturus fiyi dammugal wuro ngon, kordo bi'eteedo Rooda wari dammugal ngal ngam yi'a dum moye.

¹⁴Nde o anditi hononde Biiturus, o nani beldum haa o yejjiti mabbitankimo dammugal. O habtii o so"ii nder, o wi'ibe dum Biiturus darii yaasi dammugal.

¹⁵Be mbi'imo, "A kaanjaado!" Ammaa o beydi wi'uki dum Biiturus. Donmaa be mbi'imo, "Dum malaa'ikaajo maako."

¹⁶Ammaa Biiturus darii e fiya dammugal. Nde be mabbitanimo be ngi'imo, dum haydiniibe naa' sedda.

¹⁷O yeftanibe jungo ngam be nde"ita, o wi'ibe no Joomiraawo wurtinirimo nder suudu cural, o wi'i, "Kokkee Yaakubu habaru du'um, e tokkuge Yeesu horiibe fuu." Gada maajum o wurtii, o yahi wonde wigeere.

¹⁸Nde weeti, wembere mawnde nangi sooji'en ben ngam be andaa to Biiturus woni.

¹⁹Nde Hirudus dabbiti Biiturus heftaayimo, wadi dum yama sooji'en reenoobe ben dum warabe. Gada maajum Hirudus ali leydi Yahuudiya, o yahi gariiri Kaysaariya, o neebi ton.

Mayde Hirudus

²⁰Hirudus e monnana yimbe gariije Taaya e Sidon. Sey yimbe gariije den kawriti njahi to maako. Be arti narruki e mawdo kuwanooibe Hirudus bi'eteedo Bilastus. Nden be njahi to Hirudus, be torii jonde jam hakkunde mabbe, ngam nder leydi maako be kebata nyamndu.

²¹Nde nyalnde nde o resanibe wari, Hirudus bornii kolte laamu, joodii dow joodorgal laamu, o metanibe.

²²Sey be meti sembee, be mbi'i, "Du'um dūm hononde allah, naa' dūm hononde neddo!"

²³Don e don malaa'ikaajo Joomiraawo yoofonoyimo nyawu ngam o mawninaayi Allah. Gilyi ngadi ka nyaamukimo haa o maayi.

²⁴Ammaa haala Allah yahi yeeso, beydi sankitaaki.

²⁵Nde Barnaba e Caawulu keenyi kuugal mu'en nder Urucaliima, be kootidi e Yahaya bi'eteedo Markus.

Kuude Lilaabe 13

Barnaba e Bulus Lilaama Sayifurus

¹Nder kawtal tokkube Yeesu wonbe gariiri Antaakiya e woodi annabo'en e ekkitinoobe, kambe ngoni Barnaba e Saaminu bi'eteedo Baleejo, e Luusiyus Saayirankeejo, e Manayen mawnududo e Hirudus laamiido, e Caawulu.

²Wonde nyalnde e be mawnina Joomiraawo e be cuumoo, sey Ruuhu Allah wi'ibe, "Kakkitaneeyam Barnaba e Caawulu ngam kuugal ngal noddumibe be ngada."

³Gada be cuumake be ngadii do'aare, be njowani Barnaba e Caawulu juude be mbarkidinibe, be doftibe be ndilli.

Yaadu Bulus Arandeeru

⁴Gada Ruuhu Allah lili Barnaba e Caawulu, be njahi gariiri Saluukiya, daga ton be natti komiwal be njahi leydi Sayifurus ngondi caka ndiyam.

⁵Nde be njottii Salamis, be nga'ajini Wolde Allah don nder cuudi do'aare Yahuudanko'en. Yahaya bi'eteedo Markus boo e wondi e mabbe, e mo wallabe.

⁶Be ngiili nder leydi Sayifurus ngondi caka ndiyam haa be ngari gariiri Baafos. Ton be kawri e goddo Yahuudankeejo darnoowo bi'eteedo Bar-Joocuwa. O annabiijo fewre,

⁷gondudo e gomnaajo leydi ndin. Inde gomnaajo on Sarjiyus Bulus, o neddo goodudo faamu. O noddi Barnaba e Caawulu ngam e mo yidi nanuki Wolde Allah.

⁸Ammaa Bar-Joocuwa on bi'eteedo Alimas, o jabaayi lilaabe ben. (Ma'ana Alimas woni dartoowo ngam o dartoowo.) E mo yidi haduki gomnaajo on jaba Wolde Allah.

⁹Sey Caawulu, bi'eteedo Bulus, keewudo Ruuhu Allah, sutiimo,

¹⁰wi'imo, "An bii Ceydan, a ganyo koo dume boddum, keewudo yoyre kallunde e nganyaandi. A yidi waylutuki goonga Joomiraawo ka warta fewre?

¹¹Jooni Joomiraawo no torrete, a wumay, a yi'ataa naange naa dum hoccii carel." Don e don wonde nyiwre suddi gite Alimas o wumi. O wadi ka mbumbumtuki, e mo dabbita jogantoodomo jungo.

¹²Nde gomnaajo on yi'i ko wadi, o jabi Yeesu, ngam o haydinii e ekkitinol ngol dow Joomiraawo.

Wa'ajinki Bulus e Antaakiya Leydi Bisiidiya

¹³Sey Bulus e be o yaadata natti komiwal daga gariiri Baafos, be njahi Ferga nder leydi Bamfiliya. Ammaa Yahaya Markus alibe so"ii Urucaliima.

¹⁴Be yabbii Ferga, be njahi gariiri Antaakiya nder leydi Bisiidiya. Nyalnde Siwtaare be natti suudu do'aare be njoodii.

¹⁵Gada dum jangii Attawra e defte annabo'en, sey ardiibe suudu do'aare ndun lili goddo wi'abe, "Bandiraabe, to on ngoodi boliide de cembidinirton yimbe, mbi'eebeka."

¹⁶Sey Bulus ummii, yefti jingo muudum, wi'i, "Onon bandiraabe am Israa'iilanko'en e horiibe kuloobe Allah, nanee ko mbi'aymi'on.

¹⁷Allah mo Israa'iilanko'en o subii maama'en meeden, o mawninii lenyol mabbe ko ngol wonnoo leydi Masar, kadimaa o wurtiniibe leydi ndin e bawde maako.

¹⁸O munyanibe duubi 40 nder ladde.

¹⁹Gada o halkii leyfi joweedidii joodinoodii nder leydi Kan'aana, o hokkibe ndonu leydi ndin.

²⁰Fii du'um fuu wadii nder duubi 450. Gada maajum, o subanibe gadoobe kiita haa yaaki jaamanu Annabi Samaa'ilila.

²¹"Gada don be torii Allah hokkabe laamiido. Sey Allah hokkibe Caawulu, bii Kis, yiwoydo lenyol Biliyaaminu. O laamiibe duubi 40.

²²Nde Joomiraawo jippini Caawulu dow laamu, o lamni Dawda. Dow Dawda on boo o wi'i, 'Mi yi'ii Dawda bii Jeesi, o neddo pukkaniidoyam to bernde, gadaydo ko ngidmi.'

²³Daga nder lenyol Dawda on Allah wurtini Yeesu, kisnoowo Israa'iila non no o waaranoo alkawal.

²⁴Nden ko Yeesu fudda kuugal muudum, Yahaya wa'ajinanii lenyol Israa'iila fuu be tuuba, be ngadanee baptism.

²⁵Nde Yahaya badii heenyuki kuugal muudum, o wi'i, 'Min naa' dum on don mo kammiidon. Ammaa e woodi garaydo gada am, mo mi fotaayi fittuki koo boggi pade maako.'

²⁶"Onon bandiraabe am, lenyol Ibraahim, e onon kuloobe Allah wonbe nder meeden! Enen dum waddani habaru kisndam.

²⁷Wonbe Urucaliima e mawbe mabbe fuu anditaayi Yeesu o moye. Be paamaayi boliide annabo'en jangeteede Nyalnde Siwtaare fuu nder cuudi do'aare. Ammaa fuu e non, be kebbini ko annabo'en ben mbi'i nde be mbari Yeesu.

²⁸Koo nde be kebaayi daliila wadankimo kiita mayde, fuu e non be torake Bilaatus waramo.

²⁹Nden gada be kebbinii ko Deftere wi'i dow maako fuu, be njippini bandu maako daga dow gaafaangal, be ngadindu nder yenaande.

³⁰Ammaa Allah umminiimo daga mayde.

³¹Balde dudde e mo wangana wondunoobe e maako, tokkubemo daga leydi Galiili yaaki Urucaliima. Jooni kambe be ngartii andinoobemo yeeso yimbe.

³²Min ngaddanii'on Habaru Beldum dum Allah wadannoo maama'en meeden alkawal.

³³Allah hebbinanii'en alkawal ngal, enen bibbe mabbe, nde o ummini Yeesu daga mayde. Kadimaa non no dum windiraa nder deftere Jabuura suurawol didabol wi'uki, 'An, a biddo am, hande mi wartii nyaako maada.'

³⁴Allah umminii Yeesu daga mayde o alataa bandu maako nyola nder yenaande. Non no o wi'unoo: 'Mi hokkay'on barka ceniidum tabbitaydum, dum ngadanmi Dawda alkawal.'

³⁵Kadimaa bannye nder Jabuura wi'i, 'A alataa Ceniido maada nyola.'

³⁶Dawda huwii ko Allah yidi nder jaamanu muudum. Gada maajum o maayi, o uwaa haade maama'en maako, o nyolii.

³⁷Ammaa mo Allah ummini daga mayde nyolaayi.

³⁸Bandiraabe am, sey andon e min nga'ajinana'on habaru yaafaneeki hakke barka Yeesu.

³⁹Kooliidomo fuu, o rimdinaymo daga hakke dum Attawra waawaayi rimdinkidum.

⁴⁰Ngam maajum, paamee to' ko annabo'en mbi'i heba'on. Ngam be mbi'ii,

⁴¹‘Raddum, onon yawanbe kuude Joomiraawo, on kaydinay, on kalkay! Ngam mi waday godđum nder jaamanu moodon, đum on njabataa koo daa godđo famtinii’ondum! ’ ”

⁴²Too, Bulus e Barnaba e mburtoo suudu do'aare ndun, sey yimbe toriibe be co"oyoo Nyalnde Sihtaare waraynde, be beyda metankibe haala kan.

⁴³Gada yimbe ben cankitake, Yahuudanko'en dudbe e nattube nder diina mabbe tokki Bulus e Barnaba. Kambe boo be metanibe, e be cembidinabe be ngada ka tokkuki Allah ngam nder yidde maako o wallabe be ngada ko o yidi.

⁴⁴Nde Nyalnde Sihtaare yalti, burbe duuduki nder gariiri ndin ngari ngam nanuki Wolde Joomiraawo.

⁴⁵Ammaa nde Yahuudanko'en ngi'i mobde yimbe dudbe, be nani lawliiru, be ngadi ka yedduki ko Bulus ekkitinta, e be kudamo.

⁴⁶Ammaa Bulus e Barnaba metanibe kulol walaa mbi'i, “Doole min arta wa'ajinanki'on Wolde Allah onon Yahuudanko'en. Ammaa ngam on calakende, on kollii on potaayi hebuki yonki ki re'ataa. Ngam non min njahay to leyfī di naa' Yahuudanko'en.

⁴⁷Ngam kanjum woni ko Joomiraawo wi'i min ngada, nde o wi'i, ‘Mi wadiima ngartaa jayngol to leyfī naa' Yahuudanko'en, ngam ngaddanaa duuniyaaru fuu kisndam.’ ”

⁴⁸Nde yimbe naa' Yahuudanko'en nani non, be nani beldum, be teddini Wolde Joomiraawo. Nden ben don be Allah siryani hebuki yonki ki re'ataa tokki Yeesu.

⁴⁹Wolde Joomiraawo boo sankitii koo toye nder leydi ndin.

⁵⁰Ammaa ardiibe Yahuudanko'en ngadi rewbe kuloobe Allah be dum mawninta, e ardiibe gariiri ndin nganya Bulus e Barnaba, sey be ngadi dum fuddi torruki Bulus e Barnaba, be ndiiwibe daga nder gariiri mabbe.

⁵¹Ngam non Bulus e Barnaba piđdi sollaare pade mabbe ngam holluki yimbe ben ngadii hakke, nden be ndilli gariiri Ikooniya.

⁵²Ammaa tokkuge Yeesu wonbe Antaakiya nani beldum naa' sedda, e be keewi Ruuhu Allah.

Kuude Lilaabe 14

Bulus e Barnaba Nder Gariiri Ikooniya

¹Too, nde Bulus e Barnaba njottii Ikooniya, be natti nder suudu do'aare non no be mboowi waduki. Be nga'ajini haa dudbe nder Yahuudanko'en e godđi leyfī koolii Yeesu.

²Ammaa Yahuudanko'en nganyube kooloo Yeesu ummini berde yimbe naa' Yahuudanko'en ngam be nganya tokkuge Yeesu.

³Fuu e non Bulus e Barnaba neebi ton, e be nga'ajina bernde go'o dow Joomiraawo kolludo ko be nga'ajinta dum goonga nde o hokkibe bawde waduki alaamaaji e kuude kaydiniide.

⁴Ammaa yimbe Ikooniya cendii didi. Wobbe tokki Yahuudanko'en, wobbe boo tokki lilaabe ben.

⁵Sey yimbe naa' Yahuudanko'en e Yahuudanko'en e ardiibe mabbe fuu be kawti honduko be ummanoo lilaabe be kuboroobe e kaaye haa be mbarabe.

⁶Nde lilaabe ben nani non, sey be ndoggi yaaki gariiri Listira e gariiri Darbe nder leydi Likooniya, e ladde gariije den.

⁷Ton be nga'ajini Habaru Beldum.

Bulus e Barnaba Nder Gariiri Listira

⁸Nder gariiri Listira e woodi goddo jaraado. Daga o danyaa o meedaayi daroraaki koyde maako.

⁹Wonde nyalnde e mo hettindanoo wa'ajinki Bulus, sey Bulus sutiimo, yi'i e mo woodi hoolaare kewtunde o yamditinee.

¹⁰Sey o wi'i e sembe, "Umma ndarodaa!" Don e don neddo on ummii fuddi yaadu.

¹¹Nde yimbe hawrutube ngi'i ko Bulus wadi, be mbi'i sembee nder demngal mabbe ngal Likooniyaare, "Allaaji njippanake'en nder nandi yimbe!"

¹²Be noddiri Barnaba Jeewus, be noddiri Bulus Hermes, ngam kanko woni burdo metuki.

¹³Wuro to dum mawninta allah mabbe bi'eteedum Jeewus to dammugal gariiri ndin ngo woni. Sey ardiido diina Jeewus waddi ga'i e pindi to dammugal ngal. Kanko e hawrutube duffbe e be ngidi sakkanki lilaabe ben cakkiri.

¹⁴Ammaa nde Barnaba e Bulus nani non, be ceeki kolte mabbe ngam be ngannii. Be kabtii be natti nder yimbe ben, be mbi'i e sembe,

¹⁵"Ngam dume ngadoton nihi? Minon yimbe bo moodon. E min nga'ajinana'on Habaru Beldum ngam tuubon, alon de'e kuude meere, ngaylitoyoodon to Allah mo yonki, Tagudo dow e ley e maayo e ko woni nder maajum.

¹⁶Nder jaamanuuji yabbiidi Allah alii leyfi duuniyaaru fuu tokka date de ngidi.

¹⁷Fuu e non, o alaayi holluki yimbe hoore maako nder kuude bodde de o wadata. E mo hokka'on ndiyam daga dow, e mo bendinana'on gese nder carel kaanungel, e mo hokka'on nyamndu, e mo welna berde moodon."

¹⁸Ammaa fuu e boliide de'e, lilaabe ben torrake ko kada yimbe ben hirsankibe cakkiri.

¹⁹Gada maajum Yahuudanko'en ngari daga Antaakiya e Ikooniya. Be poodi hakkiilo yimbe, haa be kuborii Bulus e kaaye. Sey be ndasimo be njaarimo gada gariiri, ngam e be kammii o maayii.

²⁰Ammaa nde tokkube Yeesu ngari pilimo, o ummii, o natti nder gariiri. Nde fini, o dillidi e Barnaba gariiri Darbe.

So'aaki Gariiri Antaakiya Leydi Siiriya

²¹Bulus e Barnaba nga'ajini Habaru Beldum ton Darbe, be kebi tokkube Yeesu dudbe. Gada maajum be co"ii Listira e Ikooniya e Antaakiya.

²²E be cembidina berde tokkube Yeesu, e be mbagginabe be ndaroo e sembe nder tokkuki Yeesu. Be mbi'ibe, "Sey e torraaji duddi kebeten nattuki Laamu Allah."

²³Nder koo ngale kawtal tokkube Yeesu, be cubanibe mawbe. Nder suumayeere e do'aare, be ngadi cubaabe ben nder jungo Joomiraawo mo be koolii.

²⁴Nde be kuuli leydi Bisiidiya, be ngari leydi Bamfiliya.

²⁵Nde be nga'ajini Wolde Allah nder gariiri Ferga, sey be ndilliri gariiri Ataaliya.

²⁶Daga ton be natti komiwal, be kooti Antaakiya, ngam be njottinii kuugal ngal be ngidi waduki nder yaadu ndun. Antaakiya woni gariiri ndi tokkube Yeesu ngoni gadanbebe do'aare Allah barkidinabe wallabe nder yaadu ndun.

²⁷Nde be njottii, be kawriti kawtal tokkube Yeesu, be diiwitanibe ko Allah wadi laawol mabbe, e no o mabbitirani leyfi di naa' Yahuudanko'en dammugal hoolaaki Yeesu.

²⁸Be mbaali balde dudde ton nder tokkube Yeesu ben.

Kuude Lilaabe 15

Kawtal Tokkube Yeesu To Urucaliima

¹Sey wobbe yimbe yiwoyi leydi Yahuudiya ngari gariiri Antaakiya, e be ekkitina tokkube Yeesu, e be mbi'a, "To on naadaaka non no Attawra wi'i on kisataa."

²Bulus e Barnaba ngeddootiri e mabbe geddi nawdī. Sey kooliibe Yeesu wonbe Antaakiya cubi Bulus e Barnaba e wobbe nder mabbe, be lilibe Urucaliima ngam be medda e lilaabe e mawbe wonbe ton dow haala kan.

³Sey tokkube Yeesu ben doftibe be nangi laawol yaaki leyde Finiikiya e Samaariya, e be kokka tokkube Yeesu habaru tuubuki yimbe naa' Yahuudanko'en. Tokkube Yeesu fuu nani beldum habaru dum.

⁴Nde be njottii Urucaliima, kawtal tokkube Yeesu e lilaabe e mawbe ben njabbiibe. Nden Bulus e Barnaba diiwitanibe fuu ko Allah huutiniribe be ngadi.

⁵Ammaa wobbe kooliibe Yeesu nder Faarisanko'en ummii, mbi'i, "Doole tokkube Yeesu naa' Yahuudanko'en naadee, be mbi'ee be tokka ko Attawra wi'i."

⁶Sey lilaabe e mawbe kawriti ngam be medda dow haala kan.

⁷Nde be neebi e be fodfodtira dow fii dum, Biiturus ummii wi'ibe, "Bandiraabe, on andi ko neebi Allah subiiyam nder moodon mi wa'ajina Habaru Beldum nder leyfī dī naa' Yahuudanko'en, ngam be nana be ngarta tokkube Yeesu.

⁸Allah andudo berde yimbe fuu hollii o jabiibe nde o hokkibe Ruuhu maako non no o hokkiri'endum.

⁹O feerootiraayi'en e mabbe, ngam o yaafanakebe hakke nde be kooli Yeesu.

¹⁰Jooni, ngam dume poondoton Allah on njowana tokkube Yeesu dongal ngal en mbaawaayi rondaaki, enen e maama'en meeden?

¹¹Aa'a! Non no tokkirden Yeesu Joomiraawo kebden kisndam barka yidde maako, non kambe maa be kisrata."

¹²Hawrutube fuu nde"iti kettindanii ko Barnaba e Bulus mbi'atabe dow no Allah huutiniribe wadi alaamaaji e kuude kaydiniide nder leyfī dī naa' Yahuudanko'en.

¹³Nde be keenyi metuki, sey Yaakubu wi'i, "Bandiraabe, nanee ko mbi'aymi'on!

¹⁴Jooni Siiman yottini diiwitanki'en no Allah subiri wobbe nder leyfī dī naa' Yahuudanko'en, wartiribe yimbe muudum.

¹⁵Dum fottidii e ko annabo'en mbindunoo, be mbi'ii,

¹⁶'Allah wi'ii, "Gada maajum, mi so"oyto, mi mahitotoo wuro Dawda sankitaango. Mi mahitoongo, mi darnango kadimaa,

¹⁷ngam yimbe horiibe fuu dabbita Joomiraawo, fuu e yimbe naa' Yahuudanko'en noddirteebe inde am.

¹⁸Non Joomiraawo wi'i, andindo fii du'um ko neebi." '

¹⁹"Too, ngam maajum min e yiiki am, to' en ngannu yimbe naa' Yahuudanko'en ngaylitoyiibe to Allah.

²⁰En mbindanbe derewol to' be nyaama nyamndu harminiindu ndu dum hirsani allaaji, to' be ngada njeenu, to' be nyaama ko moylanaa daande koo ko saadi koo yiyam.

²¹Ngam ko neebi e dum wa'ajina Attawra e koo ndiye gariiri, e dum jangadum koo ndeye Nyalnde Siwtaare nder cuudi do'aare."

Nootaaki Ardiibe Kawtal Kooliibe Yeesu

²²Sey lilaabe e mawbe e kawtal tokkube Yeesu fuu ndarwi subuki wobbe daga nder mabbe ngam be lilabe gariiri Antaakiya, be njaada e Bulus e Barnaba. Be cubi mawbe dido nder mabbe: Yahuuda, bi'eteedo Barsaba, e Siila.

²³Be kokkibe derewol biingol: "Daga bandiraabe moodon lilaabe e mawbe, e min kowna'on, onon bandiraabe amin daga goddi leyfi gondi nder gariiri Antaakiya e nder leyde Siiriya e Kiliikiya.

²⁴Min nanii habaru wobbe nder amin umminanii'on hakkiilo e metemeteeji mabbe e be nganna'on, koo nde naa' minon lilibe.

²⁵Kanjum wadi min kawriti ko'e amin min ndarwi subuki wobbe nder amin min lilooyabe to moodon, hawti e Barnaba e Bulus higoobe amin,

²⁶coorube yonkiji mabbe ngam huwanki Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu.

²⁷Ngam non min liloysi Yahuuda e Siila be medda e moodon honduko e honduko dow ko min mbindani'on.

²⁸Dum darwuki Ruuhu Allah e amin, to' min njowana'on wongal teddoral, sey ni du'um nangudum doole:

²⁹to' on nyaamu ko dum sakkani gunkiji koo ko saadi koo ko dum moylani daande koo yiyam, nden to' on ngadu njeenu. To on curii ko'e moodon e waduki fii du'um on ngadii boddum. Allah walla'en!"

³⁰Sey be lilibe yaaki Antaakiya. Nde be njottii ton, be kawriti tokkube Yeesu, be kokkibe derewol ngol.

³¹Nde tokkube Yeesu wonbe Antaakiya njangingol, be nani beldum ngam ngol sembidiniibe.

³²Nde Yahuuda e Siila be annabo'en, be cembidini berde tokkuge Yeesu, be mbagginibe dow fii duddum.

³³Gada be mbaalii balde ton, be doftaa be mbarkidinibe, be co"ii to lilooybebe.

³⁴[Ammaa Siila joodii don.]

³⁵Bulus e Barnaba boo njoodii nder Antaakiya e yimbe dudbe e be ekkitina, e be nga'ajina Wolde Joomiraawo.

Bulus Sendirii e Barnaba

³⁶Gada balde sedda Bulus wi'i Barnaba, "En co"o garije to nga'ajinnooden Wolde Joomiraawo, ndaaren no tokkuge Yeesu ngontindiri."

³⁷Barnaba e yidi be njaada e Yahaya bi'eteedo Markus.

³⁸Ammaa Bulus yi'i dum haanaayi, ngam Markus sendiriino e mabbe e leydi Bamfiliya, o heenyaayi kuugal ngal o fuddidi e mabbe.

³⁹Be ngeddootiri naa' sedda haa geddi din njaaribe e sendirki. Barnaba hocc Markus, be natti komiwal yaaki Sayiifurus.

⁴⁰Ammaa Bulus subi Siila, dillidi e maako. Tokkuge Yeesu ngadibe nder jungo Joomiraawo ngam o reenabe.

⁴¹Sey be tokki nder leyde Siiriya e Kiliikiya, e be cembidina tokkuge Yeesu.

Kuude Lilaabe 16

Timooti Tokkii Bulus e Siila

¹Bulus yahi gariiri Darbe e gariiri Listira. To Listira boo e woodi goddo kooliido Yeesu bi'eteedo Timooti. Maduujo maako no Yahuudankeejo tokkudo Yeesu, nyaako maako boo no Helenankeejo.

²Tokkuge Yeesu wonbe Listira e Ikooniya e meta haala mbodka dow Timooti.

³Bulus e yidi yaaduki e maako, ngam maajum o naadimo; ngam Yahuudanko'en wonbe bigeeje den fuu e andi nyaako Timooti no Helenankeejo.

⁴Garije to be njaali fuu, e be mbi'a tokkuge Yeesu ko lilaabe e mawbe wonbe Urucaliima ndarni ngam be tokkadum.

⁵Non tokkuge Yeesu beydi sembe nder hoolaaki Yeesu, e be beyda duuduki koo ndeye nyalnde.

Wahayu Bulus Dow Neddo Makidooniya

⁶Ruuhu Allah hadibe wa'ajinki Wolde Allah nder leydi Aasiya, ngam non be ndilli leyde Firijiya e Galaatiya.

⁷Nde be ngari keerol leydi Miisiya, be ngidii yaaki leydi Bitiiniya, ammaa Ruuhu Yeesu, waato Ruuhu Allah, jabaayi.

⁸Ngam maaajum, be tokkiri nder leydi Miisiya, be njahi gariiri bi'eteendi Tooruwas.

⁹Nder jemmaare nden Bulus hoydī. O yi'ii neddo Makidooniya e darii e toroomo e wi'a, "Woroy Makidooniya, mballaamin!"

¹⁰Nde Bulus hoydī koydol ngol, don e don min ndarwi yaaki Makidooniya, ngam min anditii Allah noddiimin min nga'ajinanabe Habaru Beldum kambe maa.

Bulus Nder Gariiri Fili

¹¹Min natti komiwal e Tooruwas, min njahi haa Samutarkiya. Nde fini min njahi Niyaafolis.

¹²Daga don min njahi Fili, gariiri mawndi nder leydi Makidooniya ngondi ley laamu Roomanko'en. Min mbaali balde ton.

¹³Nyalnde Siwtaare, min mburtii gariiri ndin min njahi regorde caangol, ngam e min kammii e woodi wigeere to Yahuudanko'en ngadata do'aare ton. Ton min tawi rewbe e kawriti. Min njoodii, e min medda e mabbe.

¹⁴Nder mabbe e woodi goddo debbo bi'eteedo Liidiya, yiwoydo gariiri Tayaatira kuloowo Allah. E mo soora kolte bodeeje de ceede. Joomiraawo mabbiti bernde maako o hettindanii ko Bulus wi'ata.

¹⁵Gada kanko e wuro maako fuu be ngadanaama baptism, sey o toriimin, o wi'i, "To on jabii mi kooliido Joomiraawo e goonga, ngaree njoodoodon to wuro am." O estimin min njippoo to maako, sey min njippii.

Bulus e Siila Nder Suudu Cural

¹⁶Wonde nyalnde e min njaha to dum wadata do'aare, sey min kawri e goddo kordo. Kordo on o darnoowo, e mo hebana jeybemo ceede dudde e kuugal maako ngal rarnuki.

¹⁷Sey o wadi ka tokkukimin, minon e Bulus, e mo wulla, e mo wi'a, "Yimbe be'e be kuwanoobe Allah Mawdo! E be andina'on laawol kisndam."

¹⁸O wadi balde dudde e mo wada non haa Bulus berni, yeysiimo, wi'i ginnol ngol, "Nder inde Yeesu Almasiihu, e mi wi'imaa wurta nder maako!" Don e don ginnol ngol wurtiimo.

¹⁹Nde joomiraabe maako ngi'i laawol hebuki ceede mabbe to kordo on darake, be nangi Bulus e Siila, be ndasibe be njaariibe luumo, ton to mawbe gariiri.

²⁰Be njaariibe yeeso mawbe gariiri ndin, be mbi'i, "Be'e yimbe dido be Yahuudanko'en, e be ummina hakkiilo yimbe gariiri meeden naa' sedda.

²¹E be ekkitina ndonuuji dī haanaa njaben koo tokken, ngam enen en Roomanko'en."

²²Yimbe dudbe kawriti dow mabbe. Mawbe gariiri ngadī dum bortibe dum fiyibe.

²³Gada be piyaama piide kallude, be mabbaa nder suudu cural. Mawbe ben mbi'i deenoowo suudu cural reenabe boddum.

²⁴Kanko boo, nde o nani non, o nattinibe nder suudu cural cakaaru, o habbi koyde mabbe hakkunde ledde didi mawde.

²⁵Caka jemma, Bulus e Siila e be ngada do'aare e be manta Allah e gimi. Nangaabe horiibe e kettindanii ko be mbi'ata.

²⁶Don e don leydi dimbii dimbaaki mawki, haa fuddoode suudu cural ndun dimbii. Dammude den fuu mabbitii, boggi njamndi dī dum habbiri wonbe nder suudu cural ndun fuu tayi.

²⁷Nde deenoowo suudu cural on huylii, o yi'i dammude den fuu e mabbitii, o kammi mabbaabe fuu ndoggii. Ngam maajum o sorti kaafahi ngam o wara hoore maako.

²⁸Sey Bulus noddi e sembe, wi'i, "Taa' waru hoore maada. Min fuu e min don!"

²⁹Deenoowo on wi'i hokkee fitilaaru, o doggi o natti to Bulus e Siila ngoni, o dicci yeeso mabbe, e mo diwna ngam kulol.

³⁰Nden o wurtinibe, o wi'ibe, "Moodibbe, ko ngadaymi mi hisa?"

³¹Be nootii be mbi'i, "Hoola Yeesu Joomiraawo, an e wuro maada fuu, on kisay."

³²Be metanimo Wolde Joomiraawo, kanko e wuro maako fuu.

³³Nder jemmaare nden, o wurtinibe, o lootanibe nawnoode. E ngel don carel o wadanaa baptisma, kanko e wuro maako fuu.

³⁴Nden o yaari Bulus e Siila wuro maako, o hokkibe nyamndu. Kanko e wuro maako fuu be nani beldum ngam be ngartii kooliibe Allah.

³⁵Nde weeti, mawbe gariiri ndin liloyi taadiibe mbi'a deenoowo on o yoofa Bulus e Siila ndilla.

³⁶Sey deenoowo on wi'i Bulus, "Mawbe liloyii mbi'i dum yoofa'on. Ngam non mburtee jooni, njahon jam."

³⁷Ammaa Bulus wi'imo, "Be ngadii dum fiyiimin yeeso yimbe daga min ngadanaaka kiita, be mabbiimin nder suudu cural. Minon boo, min Roomanko'en. Nden jooni be mburtinamin e suude? Dum wadataako sam! Doole kambe e ko'e mabbe, be ngara do'o be mburtinamin!"

³⁸Sey taadiibe ben njahi dsiwitani mawbe gariiri haala kan. Nde be nani Bulus e Siila be Roomanko'en, be kuli.

³⁹Be njahi be tuubanibe, be mburtinibe suudu cural ndun. Be toriibe be mburtoo gariiri mabbe.

⁴⁰Nde Bulus e Siila mburtii suudu cural ndun, be natti wuro Liidiya. Be ngiidi e tokkuge Yeesu, be cembidini berde mabbe. Gada maajum be ndilli.

Kuude Lilaabe 17

Bulus e Siila Nder Gariiri Tasaloonika

¹Nde Bulus e Siila tokki laawol tokkungol nder gariije Ampibolis e Afolooniya, sey be ngari Tasaloonika. Gariiri ndin e woodi suudu do'aare Yahuudanko'en.

²Sey Bulus natti nder suudu do'aare ndun non no o woowi waduki. O wadi yontooje tati Nyalnde Siwtaare fuu e mo natta suudu do'aare ndun e mo medda e mabbe dow Deftere Ceniinde.

³E mo famtinabe e mo tabbitinanabe nder Deftere Ceniinde wi'uki doole Almasiihu torree, nden o ummoo daga mayde. O wi'ibe, "Yeesu o'o mo nga'ajinanaymi'on habaru maako, kanko woni Almasiihu."

⁴Wobbe nder Yahuudanko'en njabika, be tokki Bulus e Siila, kambe e yimbe naa' Yahuudanko'en dudbe kuloobe Allah, hawti e rewbe dudbe goodube mangu.

⁵Ammaa wobbe Yahuudanko'en be koolaaki Yeesu nani lawliiru Bulus e Siila. Sey be kawriti sukaho meereho, ngiilotooko nder luumo. Be umminani fuu yimbe gariiri ndin hakkiilo. Be natti wuro Jaason, e be dabbita Bulus e Siila ngam be njaarabe yeeso yimbe.

⁶Nde be kebtaayi Bulus e Siila, be ndasoyi Jaason e wobbe tokkuge Yeesu, be ngaddibe yeeso mawbe gariiri, e be mbi'a e sembe, "Raa yimbe kadoobe jonde jam koo toye, raa be ngarii haa do'o.

⁷Jaason boo jippiniibe nder wuro muudum! Be fuu be tokkataa ko Kaysar laamiido wi'i, e be mbi'a e woodi goddo laamiido bi'eteedo Yeesu."

⁸Nde yimbe gariiri ndin e mawbe mabbe nani non, hakkiilo mabbe ummii.

⁹Mawbe ben ngadi Jaason e be o nangidaa njobi ceede, nden be njoofibe.

Bulus Nder Gariiri Biiriya

¹⁰Nde jemma wadi, tokkuge Yeesu ngadi Bulus e Siila njaha gariiri Biiriya. Nde be njottii gariiri ndin, be njahi suudu do'aare Yahuudanko'en.

¹¹Yimbe gariiri Biiriya burii yimbe Tasaloonika ngikku boddum ngam be njabii habaru dūm Bulus waddanibe e juude dīdī. E be lincita Deftere Ceniinde koo ndeye nyalnde, ngam be ngi'a koo ko Bulus ekkintintabe dūm goonga.

¹²Yahuudanko'en dūdēbe njabi Wolde Joomiraawo, haa e rewbe Helenanko'en goodube mangu e worbe Helenanko'en dūdēbe.

¹³Nde Yahuudanko'en Tasaloonika nani Bulus wa'ajinii Wolde Allah nder gariiri Biiriya, be njahi ton maa, be ummini hakkiilo yimbe.

¹⁴Don e don tokkuge Yeesu ngadī Bulus huula fongo maayo, ammaa Siila e Timooti njoodii nder gariiri ndin.

¹⁵Doftube Bulus boo njaadi e maako nder komiwal haa gariiri Atina. Nde be njottii ton, Bulus illoyibē be mbi'a Siila e Timooti ngara to maako nder yawdaare.

Bulus Nder Gariiri Atina

¹⁶Carel ko Bulus e renti garol Siila e Timooti e gariiri Atina, bernde maako naawii naa' sedđa nde o yi'i no gariiri ndin heewiri gunkiji.

¹⁷Ngam maajum e mo yeddootira e Yahuudanko'en e wobbe naa' Yahuudanko'en kuloobe Allah nder suudu do'aare. Donmaa koo ndeye e mo wada non nder luumo e be o hawri don fuu.

¹⁸Sey wobbe goodube andal bi'eteibe Abikuuri'en e Sitooki'en meddi e maako. Wobbe mabbe e mbi'a, "Dume o'o mawninoowo hoore mo andaa koo dume yidi wi'uki?" Wobbe mbi'i, "E min ngi'a bo o ga'ajinoowo habaru allaaji godde leyde." Be mbi'u non ngam e mo wa'ajina habaru Yeesu e ummaaki maybe.

¹⁹Ngam non be njaarimo yeeso mawbe gariiri to wigeere bi'eteende Yolde Araasa, be mbi'imo, "E min ngidi anduki ekkitinol kesol ngol ekkintintaa,

²⁰ngam a waddii fii dūm min meedaayi nanuki. E min ngidi anduki ma'ana maajum."

²¹Yimbe gariiri Atina e hobbe joodiibe don walaa ko be buri yiduki bo nanuki fii kesum be meta dow maajum.

²²Sey Bulus darii yeeso mawbe ben to Yolde Araasa, o wi'i, "Onon yimbe Atina, mi yi'i e koo ngole laawol on gidube tokkuki diina naa' sedđa,

²³ngam nde ngiliimi nder gariiri moodon, e mi raara bigeeje diina moodon haa mi yi'i sakkirde, dūm windi dow mayre 'Ngam Allah mo andaaka.' Too, on don mo mawninton nder ciya andal, kanko ngidumi andinki'on.

²⁴Allah Tagudo duuniyaaru e ko woni nder mayru fuu, kanko woni Joomu dow e ley. O jodataako nder cuudi mahiraadī juude.

²⁵Kanko o yidaa ballal neddo. Walaa koo dume ko yimbe mbaawata wadankimo, ngam kanko hokkata yimbe yonki e foofaango e koo dume.

²⁶Daga to neddo go'oto Allah tagi leyfi fuu, o joodinidi nder duuniyaaru. O darni carel ngel be ngadata keerol jonde mabbe fuu.

²⁷Allah wadii du'um ngam be dabbitamo dum gadotoodum be mbumbunta be kebamo, koo nde o woddhaa koo moye meeden.

²⁸Ngam goddo wi'i, 'Yonki meeden e yaadu meeden e jonde meeden dum fuu to maako dum yiwoyi.' Non no wobbe gimoobe moodon mbi'i, 'Goonga enen maa, en lenyol maako.'

²⁹Too, nde en lenyol Allah, haanaayi kammooden e mo nandi e godsum gadiraadum e jiinaari koo e ajurfaari koo e hayre cehaande, koo e ko neddo wadiri nyumo muudum.

³⁰Allah munyanii yimbe ko be ngonnoo nder ciya andal. Ammaa jooni, e mo wi'a yimbe fuu koo toye be tuuba,

³¹ngam o siryake nyalnde nde o wadanta duuniyaaru kiita nder goonga. O waday cubaado maako wada kiita kan. O tabbitinaniidum yimbe fuu nde o umminimo daga mayde."

³²Nde be nani Bulus e meta dow ummaaki maybe, wobbe njalimo, wobbe boo mbi'i, "E min ngidi beydaa metankimin dow fii du'um wonde nyalnde."

³³Sey Bulus dilli alibe.

³⁴Ammaa wobbe njabi ko Bulus wi'i be tokki Yeesu. Nder mabbe e woodi goddo gondo nder kawtal Yolde Araasa bi'eteedo Diyoniisiyus, kanko e debbo bi'eteedo Damaaris, nden e wobbe.

Kuude Lilaabe 18

No Bulus Wa'ajiniri Nder Gariiri Korinti

¹Gada maajum, Bulus ali Atina, yahi Korinti.

²Ton o tawi goddo Yahuudankeejo bi'eteedo Akiila, kanko e debbo maako bi'eteedo Biriskila, yiwoybe leydi Fantus. Be neebaayi ko be yiwoyi leydi Itaaliya, ngam Kalawdiyus, Mawdo Laamiibe leyde Rooma, wi'i Yahuudanko'en fuu mburtoo gariiri Rooma. Bulus yahi to mabbe.

³O joodii to mabbe, e mo huuda e mabbe ngam kanko o nyootoowo cuddaho lukuruuji bono mabbe.

⁴Koo ndeye Nyalnde Siwtaare, Bulus e yeddootira e yimbe nder suudu do'aare, e mo fooda hakkiilo Yahuudanko'en e yimbe naa' Yahuudanko'en ngam be tokka Yeesu.

⁵Nde Siila e Timooti yiwoyi leydi Makidooniya njottii gariiri Korinti, Bulus hocc carel muudum fuu ngam wa'ajinki e tabbitinanki Yahuudanko'en Yeesu woni Almasiihu.

⁶Ammaa nde be ngeddimo, be kudimo. Sey o fiddi sollaare kolte maako, o wi'ibe, "Mi wurtake hakke moodon! Yiiyam moodon e dow ko'e moodon. Daga hande, to yimbe naa' Yahuudanko'en njahaymi."

⁷O wurtii o ali suudu do'aare ndun, o yahi wuro goddo mawninoowo Allah, bi'eteedo Tiitiyus Justus, mo wuro muudum woni haade suudu do'aare ndun.

⁸Kiribus, mawdo suudu do'aare ndun, kanko e wuro maako fuu be tokki Yeesu. Dudbe daga nder Korintiyanko'en nanbe wa'aju Bulus maa tokki Yeesu, be ngadanaa baptism.

⁹Wonde jemmaare Joomiraawo meddi e Bulus nder wahayu, wi'imo, "Taa' hulu! Wa'jin habaru am, taa' de"utu,

¹⁰ngam e mi wondi e maada. Walaa baawaydo wadankima goddum, ngam e mi woodi yimbe dudbe nder gariiri nd'i."

¹¹Ngam non Bulus joododii e mabbe hitaande go'o e lebbi joweego'o, e mo ekkitinabe Wolde Allah.

¹²Ammaa carel ko Gaaliyo laamotoo leydi Akaaya, Yahuudanko'en kawti ko'e, nangi Bulus, njaarimo yeeso laamu.

¹³Be ngulliimo, be mbi'i, "Neddo o'o e fooda yimbe ngam be tokka Allah dow laawol ngol Attawra hadi."

¹⁴Bulus e yidi metankibe won don, sey Gaaliyo wi'ibe, "Onon Yahuudanko'en, daa dum goddum ko woodaa koo kuugal kallungal o wadi, daa mi jabay ko mbiidon dow maako.

¹⁵Ammaa nde dum geddi dow diina moodon, e inde, e dooka moodon, onon e ko'e moodon ngadaneemo kiita. Min kam, mi wadantaa iri du'um fii kiita!"

¹⁶Sey o riiwibe daga nder suudu kiita ndun.

¹⁷Sey be nangi Sostaanus, mawdo suudu do'aare ndun, be piyimo yeeso dammugal suudu kiita ndun. Ammaa Gaaliyo wannaayi.

No Bulus So"orii Antaakiya

¹⁸Gada Bulus beydii balde sedda to Korinti, o ali tokkube Yeesu, o natti komiwal jahaygal leydi Siiriya, kanko e Biriskila e Akiila. O fembi e Kankiiriya ngam o wadii alkawal yeeso Joomiraawo.

¹⁹Nde be njottii gariiri Aafisa, don Bulus ali Biriskila e Akiila. Kanko o natti suudu do'aare, e mo medda e Yahuudanko'en.

²⁰Be toriimo o beyda joodaaki balde sedda to mabbe, ammaa o jabaayi.

²¹Nde o wari sendirki e mabbe, o wi'i, "Mi so"oyto to moodon to Allah jabii." O natti komiwal, o dilli.

²²Nde o yottii gariiri Kaysaariya, o yabbii yaaki Urucaliima o howni tokkube Yeesu. Sey o yahi Antaakiya.

²³Gada o wadii balde ton, o dilli o tokki nder leyde Galaatiya e Firijiya, e mo sembidina tokkube Yeesu.

Wa'aju Afoolos e Yaadu Bulus Tatawru

²⁴E carel ngel sey goddo Yahuudankeejo bi'eteedo Afoolos neddo gariiri Alijandiiriya wari gariiri Aafisa. Neddo on o bawdo metuki, o andudo Wolde Allah naa' sedda.

²⁵O ekkitinaama Laawol Yeesu boddum. E mo wa'ajina habaru Yeesu nder welwelo, e mo wa'ajina boddum, koo nde baptisma Yahaya tan o andi.

²⁶Sey o fuddi wa'ajinki e sembe maako fuu nder suudu do'aare. Nde Biriskila e Akiila nanimo, be noddimo wuttudu go'o, be beydi famtinkimo Laawol Allah.

²⁷Nde Afoolos yidi huuluki yaha leydi Akaaya, tokkube Yeesu mballimo mbindani tokkube Yeesu wonbe ton derewol ngam be njabboomo juude didi. Nde o yottii ton, o warti wallirre mawnde to yimbe gartube tokkube Yeesu barka yidde Joomiraawo.

²⁸O yeddootiri e Yahuudanko'en o do"ibe yeeso yimbe fuu, ngam o holliibe nder Deftere Ceniinde Yeesu woni Almasiihu.

Kuude Lilaabe 19

Bulus Nder Gariiri Aafisa

¹Carel ko Afoolos woni gariiri Korinti, Bulus tokki laawol yiwprungol nder kocceeje, o yahi Aafisa. Ton o tawi wobbe tokkube Yeesu.

²O yamibe, o wi'i, "Koo on kebii Ruuhu Allah nde ngartudon tokkube Yeesu?" Be nootii, be mbi'imo, "Min meedaayi nanuki habaru Ruuhu Allah."

³O wi'ibe, "Iri dume baptisma ngadanaadon?" Be mbi'i, "Baptisma Yahaya."

⁴Bulus wi'i, "Yahaya wadii baptisma tuubuki. E mo wi'a yimbe kooloo goddo garaydo gada maako, waato Yeesu."

⁵Nde be nani non, be ngadanaa baptisma nder inde Yeesu Joomiraawo.

⁶Nde Bulus yowi juude muudum dow mabbe, Ruuhu Allah jippoyii dow mabbe, be meti nder demde de be andaa, be puddi wa'ajinki.

⁷Dudki mabbe wadii yimbe sappo e dido.

⁸Bulus wadi lebbi tati e mo wa'ajinana Yahuudanko'en nder suudu do'aare e sembe maako fuu, kulol walaa. E mo medda e mabbe, e mo fooda hakkiilo mabbe haa o andinibe habaru Laamu Allah.

⁹Ammaa nder mabbe e woodi be ko'e jorde. Be nganyi hoolaaki Yeesu, be meti haala kalluka dow Laawol Yeesu yeeso yimbe fuu. Ngam maajum Bulus sendiri e mabbe, o hoccii tokkube Yeesu. Koo ndeye nyalnde e mo ekkitina nder suudu jangirde Tiraanus.

¹⁰O wadi ka waduki non duubi didi haa Yahuudanko'en e leyfi Aasiya fuu nani haala Joomiraawo.

Habaru Bibbe Siiba

¹¹Allah wadi kuude kaydiniide mawde daga juude Bulus de dum meedaayi yi'uki.

¹²Haa maa lefoy e kolte meemude bandu maako fuu e njaaranee nyawbe, e be njamdita, ginni maa mburtoo nder mabbe.

¹³Too, e woodi wobbe Yahuudanko'en yiilotoobe ngam wurtinanki ginnaabe ginni. Wobbe mabbe poondii huutirki inde Yeesu Joomiraawo, e be mbi'a ginni din, "Nder inde Yeesu mo Bulus wa'ajinta e min mbi'a'on mburtee!"

¹⁴Bibbe goddo mawdo ardiibe diina Yahuudanko'en bi'eteedo Siiba kambe njoweedido e ngada non.

¹⁵Ammaa ginnol ngol wi'be, "E mi andi Yeesu, e mi andi Bulus, ammaa onon, on beye?"

¹⁶Ginnaado on yananibe, nawnibe, jaaliibe haa be mburtii wuro ngon, e be ndogga be bornaaki be fuu be nawnoode.

¹⁷Habaru maajum sankitii nder Yahuudanko'en e yimbe naa' Yahuudanko'en joodsiibe nder gariiri Aafisa. Kulol nangibe, be fuu. Inde Yeesu boo hebii mawnineeki.

¹⁸Yimbe dumbe gartube tokkube Yeesu ngari mbi'i e njayri fuu kuude kallude de be kuwunoo.

¹⁹Darnoobe dumbe kawriti dereeji mabbe, be ngulidi yeeso yimbe. Nde be limi ceede maaji, de njaarii ceede ajurfaari 50,000.

²⁰Non habaru Yeesu beydi sankitoraaki koo toye.

Hawre Nder Gariiri Aafisa

²¹Gada fii dum don fuu, Bulus subi tokka laawol leyde Makidooniya e Akaaya yaaki Urucaliima. O wi'i, "Gada mi yahii ton, doole mi yaha gariiri Rooma maa."

²²Sey o lili wallaybemo dido, Timooti e Erastus, be njaha leydi Makidooniya. Kanko boo o waali balde nder leydi Aasiya.

²³E carel ngel hawre mawnde ummii nder Aafisa dow Laawol Joomiraawo ngol Bulus ekkitinta.

²⁴E woodi goddo ba'illo ajurfaari bi'eteedo Dimitiiriyus. E mo wada cuudi pamari di mawninki allah mabbe di ajurfaari nandudi e cuudi gunki mabbe debum bi'eteedum Artemis. Naa' ceede sedda o hebantabe, kanko e be o huudata.

²⁵Sey o hawriti be o huudata ben e wobbe gadoobe iri kuugal ngal, o wi'ibe, "Bandiraabe am, on andi kuugal nga'al e waddana'en ceede dudde."

²⁶Kadimaa on nanii, on ngi'ii ko Bulus wadata. E mo selna yimbe dudbe, naa' do'o nder gariiri Aafisa tan, ammaa haa nder leydi Aasiya fuu. E mo wi'abe allaaji di yimbe ngadi e juude mabbe, naa' di goongaaji.

²⁷To en aldiimo non, yimbe mbonnay inde kuugal meeden. Naa' kanjum tan, donmaa be mbonnay inde suudu mawninki allah meeden Artemis mawdo. Nden be alay teddinkimo, kanko mo joodiibe leydi Aasiya e duuniyaaru ndu'u fuu mawninta."

²⁸Nde be nani non, berde mabbe metti, be ngulli, e be mbi'a, "Artemis mo Aafisa kanko woni mawdo!"

²⁹Hakkiilo yimbe gariiri ndin fuu ummii, be njahi be nangi Gaayus e Aristarkus, yimbe Makidooniya, jaadoobe e Bulus. Be ndasibe, be njaaribe njayri to yimbe gariiri kawritata.

³⁰Bulus e yidi nattuki nder mobtorde nden, ammaa tokkube Yeesu kadimo.

³¹Haa e wobbe nder mawbe leydi Aasiya, higoobe maako, lilonoyimo toriimo to' o natta wigeere nden.

³²E carel ngel, hakkiilo hawrutube fuu jiibake. Koo moye e ka wi'ata, ngam dudbe nder mabbe andaa ko hawritibe.

³³Yahuudanko'en ngartiri Alijanda metoowo ngam mabbe. Wobbe nder hawrutube ben mbi'imo o meta. Sey Alijanda yefti jungo ngam be nde"ita o metanabe.

³⁴Ammaa nde be anditi o Yahuudankeejo, be ngadi awaaji didi e be mbi'a e sembe, "Artemis mo Aafisa kanko woni mawdo!"

³⁵Ammaa nde bindoowo gariiri ndin de"itinibe, o wi'ibe, "Onon Aafisanko'en, koo moye e andi do'o Aafisa woni to dum reenata suudu mawninki Artemis mawdo e hayre maako janoynde daga dow.

³⁶Walaa baawaydo yeddukidum. Ngam non e haani pukkinon berde moodon, paamee e ko ngadoton.

³⁷Yimbe be ngaddudon do'o be ngujaayi koo dume nder suudu do'aare, be kudaayi allah meeden.

³⁸To Dimitiiriyus e be o huudata e ngidi wullaaki goddo, suudu kiita e mabbitii, e woodi gadoobe kiita, sey be ngulloyoo ton!

³⁹To boo e woodi goddum ko ngiddon burdum non, sey njaarondum to mawbe gariiri dum mo"inee.

⁴⁰Hande en nder caddum, dum wullorto'en umminki hakkiilo. Walaa boo ko kebeten mbi'en dow hawre ummiinde hande. En mbaawataa kokken ceyda geetum ummindum hawre nden."

⁴¹Nde o wi'i non, o wi'i yimbe ben cankitoo.

Kuude Lilaabe 20

Bulus So"ake Makidooniya e Helena

¹Nde koo dume waltii, Bulus hawriti tokkube Yeesu, sembidini berde mabbe. Gada o jabbootiri e mabbe, o dilli leydi Makidooniya.

²O tokki nder leydi ndin, e mo sembidina berde yimbe e bolide duddde. Nden o yottii leydi Helena.

³O wadi lebbi tati ton. Carel ko o siryotoo nattuki komiwal yaaki leydi Siiriya, sey o nani habaru Yahuudanko'en ndarwii warukimo. Ngam non, o subi so"oraaki laawol Makidooniya.

⁴O yaadi e Sufaata bii Faarus mo gariiri Biiriya, e Aristarkus e Sakundus be gariiri Tasaloonika, e Gaayus mo gariiri Darbe, e Timooti e Tiikikus e Turoofimus be leyde Aasiya.

⁵Be artimin yaaki gariiri Tooruwas, be ndentimin ton.

⁶Gada Humto Buoodi Dum Walaa Yuufinirdum, min natti komiwal to gariiri Filibi. Gada balde jowi min njottii to mabbe e gariiri Tooruwas, min ngadi balde joweedidi ton.

Bulus Ummintii Yutikus Daga Mayde

⁷Nyalnde Siwtaare min kawriti ngam senduki buroodi, sey Bulus wadi ka metanki yimbe haa caka jemma, ngam e mo yidi dilluki to finii.

⁸Nder suudu dow to min kawriti e woodi fitilaaji duddi.

⁹Goddo kayeejo bi'eteedo Yuutikus e joodii dow yolnde suudu. Bulus juutini haala muudum haa kayeejo on fuddi ηονjuki. Deyngol teddungol nangimo, o yanoyi daga ton dow suudu tatawru. Ko be koccamo fuu, o maayii.

¹⁰Ammaa Bulus jippii, yahi, turii dow maako, wuundiimo e juude muudum, wi'i, "To' on kulu! E mo woodi yonki!"

¹¹Sey Bulus yentiti, sendi buroodi, nyaami. Gada maajum o nyamri yeeso e metankibe haa weeti, nden o dilli.

¹²Be kootidi e kayeejo on, e mo foofa. Non sembidinii berde mabbe naa' sedda.

Yaadu Bulus Daga Tooruwas Yaaki Mitilin

¹³Bulus subi tokka datal yaha Aasus. Minon boo, min natti komiwal ngam e mo yidi naa min njahii ton min koccamo.

¹⁴Nde o tawimin to gariiri Aasus, min koccimo nder komiwal, min njahi gariiri Mitilin.

¹⁵Donmaa min ummoyii ton nder komiwal, nde fini min njottii Kiyos. Nyalnde didawre min njottii Saamos, nder nyalnde tatawre boo min njottii Militus.

¹⁶Bulus yidaa daraaki nder Aafisa, ngam o yidaa neebuki nder Aasiya. E mo yidi yottaaki Urucaliima ko nyalnde Humto Bendol Alkamaari wara, to dum wadoto.

Bulus Jabbitake Mawbe Gariiri Aafisa

¹⁷Daga gariiri Militus, Bulus lilonoyi mawbe tokkube Yeesu wonbe Aafisa be ngara to maako.

¹⁸Nde be ngari, o wi'ibe, "Onon e ko'e moodon on andi no njoodoriimi nder moodon daga nyalnde nde puddumi nattuki leydi Aasiya warki hande.

¹⁹Mi huwanii Joomiraawo nder lestinki hoore e gondi duddi, koo nde mi yarii torraaji duddi e juude Yahuudanko'en.

²⁰On andi mi suudaayi'on koo dume ko wallata'on. Mi wa'ajinanii'on, mi ekkitinii'on yeeso yimbe fuu, haa nder gure moodon.

²¹Mi wagginii Yahuudanko'en e yimbe naa' Yahuudanko'en fuu be tuubana Allah, be kooloo Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu.

²²Ruuuhu Allah holliiyam mi yaha Urucaliima jooni. Mi andaa ko hebatayam ton,

²³sey ni Ruuhu Allah wi'iyyam nder gariiri ndi njaalumi fuu habbeeki e torra e hediiyam.

²⁴Ammaa mi hoccaayi yonki am bono goddum geetum, to ni mi hebii mi heenyii kuugal ngal Yeesu Joomiraawo hokkiyam, waato wa'ajinki Habaru Beldum dum yidde Allah.

²⁵"Mi yiilake nder moodon, e mi wa'ajinana'on habaru Laamu Joomiraawo. Jooni, e mi andi on pudditataa yi'ukiyam.

²⁶Ngam non e mi wi'a'on hande to goddo nder moodon selii laawol goonga, hakke maako walaa dow am.

²⁷Ngam mi wa'ajinanii'on ko Allah yidi fuu, mi suudaayl'on koo dume.

²⁸Paamanee ko'e moodon, ndeenon ornde nde Ruuhu Allah hokki'on. Ngartee woynaabe kawtal yimbe Allah, be o soodiri e mayde Biddo maako.

²⁹E mi andi gada mi alii do'o yimbe kallube bo caafaali no nattay nder moodon, kadimaa boo be alataa ornde nden.

³⁰Haa nder moodon maa, wobbe ummoto e ekkitina ekkitinol fewre ngam be poodoya tokkube Yeesu tokkabe.

³¹Ngam non, paamee, ciftoree duubi tati ngadumi, jemma e nyalawma, e mi waggina koo moye moodon fuu haa e gondi.

³²"Jooni, mi wadii'on nder jungo Allah e wolde maako, baawaynde sembidinki'on hokka'on ndonu ngu o resani ceniibe maako fuu.

³³Mi meedaayi yiduki ceede goddo koo kolte goddo.

³⁴Onon e ko'e moodon, on andi mi huutirii juude am ngam mi walla hoore am e wondube e am.

³⁵Mi hollii'on misaalu nder ko ngadumi fuu. Non haani ngadon ngam mballon tampube. Ciftoree boliide de Yeesu Joomiraawo wi'i e hoore muudum, 'Kokkoowo burii jaboowo barka.' "

³⁶Nde Bulus yottini boliide muudum, sey kanko e mabbe be fuu be ndicci be ngadi do'aare.

³⁷Be fuu be mboyi bojji duddi, be nguundi Bulus be njabbotiri e maako.

³⁸Ko buri wannukibe woni nde o wi'ibe be pudditataa be ngi'amo. Sey be doftimo be njaarimo to komiwal.

Kuude Lilaabe 21

No Bulus Yahiri Urucaliima

¹Nde min cendiri e mabbe, min natti komiwal, min njahi leydi Kos. Nde weeti, min njahi leydi Roodos, daga ton min njahi gariiri Faatira.

²Don min tawi komiwal jahayngal leydi Finiikiya, sey min nattingal, min ndilli.

³Min kaynii leydi ngondi caka ndiyam bi'eteendi Sayiifurus min tokki fombina mayri, min ummanii leydi Siiriya. Min njotti gariiri Taaya, ton to dum jippinanta komiwal amin dongle.

⁴Min tawi tokkube Yeesu ton, min njoododii e mabbe balde joweedidi. Nder bawde Ruuhu Allah be mbi'i Bulus to' o yaha Urucaliima.

⁵Ammaa nde yontoore nden heenyi, min co"ii to komiwal. Be fuu be doftimin, kambe e rewbe mabbe e bikkoy mabbe, haa min mburtii gariiri. Min ndicci daande maayo, min ngadi do'aare.

⁶Nde min cendiri, minon min natti komiwal, kambe boo be co"ii gure mabbe.

⁷Min ali gariiri Taaya min dilli nder komiwal ngal, min njotti gariiri Tolemayis. Min tawi tokkube Yeesu ton, min mbaali to mabbe walnde wo'oyre.

⁸Nde fini min ali don, min njahi gariiri Kaysaariya. Min natti wuro Filibus ga'ajinoowo Habaru Beldum, min njippii to maako. Kanko o go'oto nder ben don njoweedido be dum subi ngam kuwana tokkube Yeesu.

⁹E mo woodi bibbe rewbe nayo be te'aaka, gadoobe annabaaku.

¹⁰Gada min njoodake don balde sedda, goddo annabijjo bi'eteedo Agabus wari daga leydi Yahuudiya wari to amin.

¹¹O hoccii taadorde Bulus, o habbi juude maako e koyde maako, o wi'i, "Ruuuhu Allah wi'ii nihi Yahuudanko'en wonbe Urucaliima kabbirta joomu taadorde nde'e, be ngadamo nder juude yimbe naa' Yahuudanko'en."

¹²Nde min nani ko o wi'i, minon e wonbe don fuu, min torii Bulus to' yaha Urucaliima.

¹³Bulus nootii, wiimin, "Alee bojji, to' on ngewanam bernde! E mi siryii naa' mi habbee tan, ammaa haa mi maaya ton Urucaliima ngam inde Yeesu Joomiraawo."

¹⁴Nde min anditi min mbaawataa waylutuki nyumo maako, min nde"iti, min mbi'i, "Joomiraawo wada no yidi!"

¹⁵Gada min ngadii balde sedda ton, min ciryii yaaki Urucaliima.

¹⁶Wobbe nder tokkube Yeesu daga Kaysaariya doftimin, be njaarimin wuro goddo neddo bi'eteedo Manaason yiwoydo Sayifurus. Kanko o go'oto nder tokkube Yeesu arande'en mo min njippoto to wuro muudum.

No Bulus Yahiri To Yaakubu

¹⁷Nde min njottii Urucaliima, tokkube Yeesu njabbimin nder welwelo.

¹⁸Nde weeti min njaadi e Bulus to Yaakubu. Mawbe kawtal tokkube Yeesu fuu e don.

¹⁹Gada Bulus howniibe, o wiibe koo dumé ko Allah huwi daga juude maako nder yimbe naa' Yahuudanko'en.

²⁰Nde be nani ko o wi'i, be ngetti Allah. Be mbi'i Bulus, "An bandiraawo amin, a yi'ii no Yahuudanko'en tokkube Yeesu duudiri, be fuu e be tiini tokkuki Attawra.

²¹Be nanii a ekkitina Yahuudanko'en wonbe nder goddi leyfi ala tokkuki Attawra, a wi'a to' be naada bikkoy mabbe, to' be tokka ndonu Yahuudanko'en.

²²Noye ngadeten? Ngam e min andi be nanay a warii do'o.

²³Jooni wadu ko min mbi'atama. Do'o e woodi worbe nayo gadanbe Allah alkawal.

²⁴Yaadu e mabbe, ngadon ko diina Yahuudanko'en wi'i ngaden ngam ngarton laabube yeeso Joomiraawo. Nden kokka ko haani be kokka ngam be pembee. Non hollay yimbe ko nanata fuu dow maada naa' dum goonga. Be anday kadimaa an e hoore maada, a tokki Attawra.

²⁵Ammaa kooliibe Yeesu yiwoybe goddi leyyi, min mbindaniibe to' be nyaama ko hirsanaa gunkiji e ko saadi e ko moylanaa daande, koo yiyyam, nden to' be ngada njeenu."

²⁶Sey Bulus hoccii worbe nayo ben yaadi e mabbe. Nde fini be ngadi ko diina Yahuudanko'en wi'i be ngada ngam wartuki laabube. Sey o natti Wuro Ceniingo, o wi'i ardiibe diina nyalnde nde balde laabinki mabbe keenyata, nyalnde nde dum hirsata cakkiri ngam koo moye mabbe.

Nangol Bulus

²⁷Nde balde joweedidi den badii heewuki, wobbe Yahuudanko'en yiwoybe leydi Aasiya ngi'i Bulus nder Wuro Ceniingo. Sey be ummini hakkiilo hawrutube don fuu, be nangimo.

²⁸Be ngulli be mbi'i, "Israa'iilanko'en, mballeemin! Raa neddo jahoowo koo toye e ekkitina yimbe e wi'a lenyol meeden e Attawra meeden e Wuro Ceniingo ngo'o walaa ko nafi. Jooni maa o wonnii wigeere ceniinde ngam o waddii yimbe naa' Yahuudanko'en nder Wuro Ceniingo!"

²⁹Be mbi'u non ngam be ngiidiino Bulus e Turoofimus neddo Aafisa nder gariiri ndin. E be kammii Bulus nattiniimo nder Wuro Ceniingo.

³⁰Hakkiilo yimbe gariiri ndin fuu ummii. Yimbe e mburtoyoo koo toye e ndoggoya e ngara. Be nangi Bulus be ndasimo be mburtinimo Wuro Ceniingo. Don e don dammude maago fuu mabbaa.

³¹E be ciryo be mbara Bulus, sey mawdo sooji'en Rooma nani habaru hakkiilo yimbe Urucaliima fuu ummake.

³²Don e don, o hoccii sooji'en e mawbe mabbe, o ummanii kawrutube ben. Nde yimbe ben ngiidimo e sooji'en, don e don be ali fiiki Bulus.

³³Mawdo on battii Bulus wi'i o nangee o habbiree boggi njamndi didi. Nden o yami Bulus kanko o moye, dume o wadi?

³⁴Yimbe ben boo e ngulla. Koo moye e ka wi'ata haa o dulli goonga haala kan. Sey o wi'i Bulus yaaree wuro sooji'en.

³⁵Nde be njottii yentirdum wuro ngon, sooji'en yeftimo dow ngam yimbe ben duudii.

³⁶Yimbe dudbe ben e tokkimo e be ngulla e be mbi'a, "Mbareemo!"

No Bulus Metirani Yimbe Urucaliima

³⁷Nde be ngari nattinkimo wuro sooji'en ben, Bulus wi'i mawdo on, "Koo a jabay mi medda e maada?" Mawdo sooji'en on wi'i Bulus "Acee, a waawi Helenankoore?

³⁸Naa' an woni Masarankeejo ummindo hawre ko neebaayi, haa hawriti yimbe kallube nder ladde kewtube 4,000?"

³⁹Bulus wi'i, "Min mi Yahuudankeejo danyaado nder gariiri mawndi bi'eteendi Tarsus nder leydi Kiliikiya. E mi toromaa alaayam mi medda e yimbe."

⁴⁰Sey mawdo sooji'en on jabi o medda e mabbe. Sey Bulus darii dow yentirdum suudu, o yeftani yimbe ben jungo ngam be nde"ita. Nde be nde"iti, o metiranibe demngal Ibraaniyankoore, o wi'i,

Kuude Lilaabe 22

¹"Onon bandiraabe am e danyoobe am, kettindaneeyam mi wi'a'on goonga dow ko ngulloriidonyam."

²Nde be nani e mo metiranabe Ibraaniyankoore be beydi de"utuki. Nden o wi'ibe,

³"Min mi Yahuudankeejo danyaado gariiri Tarsus nder leydi Kiliikiya. Ammaa do'o Urucaliima mawnumi. Gamaaliya woni moodibbo am. Kanko janginiyam Attawra maama'en meeden. E mi tokki Allah e bernde go'o non no tokkirdonmo hande.

⁴Mi torriino tokkube Laawol Yeesu haa mi warii wobbe. Mi nangii worbe haa e rewbe, mi mabbiibe nder suudu cural.

⁵Mawdo Mawbe Ardiibe Diina e Kawtal Mawbe boo be mbaaway tabbitinanki'on ko mbiimi'on dum goonga. Daga to mabbe kebumi dereeji yaaki to Yahuudanko'en wonbe gariiri Dimasku. Mi yahi ton nangoyki tokkube Yeesu, mi waddabe Urucaliima ngam be torree.

Bulus Wi'i No Tuubiri

(Kuude Lilaabe 9.1-19; 26.12-18)

⁶"E mi dow laawol yaaki Dimasku, nde badiimi gariiri ndin, caka nyalawma mi andaa mi anditaa sey wongol jayngol danewol tar yiwoyi daga dow yeynaniyam.

⁷Sey njanumi e leydi, nanmi wonde hononde e wi'ayam, 'Caawulu, Caawulu, ngam dume torrataayam?'

⁸Nootiimi mbiimi, 'Mawdo, an dum moye?' O wi'iyam, 'Min woni Yeesu Najaranteejo mo torrataa.'

⁹Wondube e am ngi'i jayngol ngol, ammaa be nanaayi hononde metanaydoyam on.

¹⁰Nden mbiimi, ‘Joomiraawo, ko ngiddaa mi wada?’ O wi’iyam, ‘Umma njahaa Dimasku. Ton dum wi’atama ko ngadataa fuu.’

¹¹Wondube e am njoganiiyam juude haa nder gariiri Dimasku, ngam jayngol ngol wumniiyam.

¹²“Nder gariiri ndin e woodi goddo neddo bi’eteedo Hanaaniya, kuloowo Joomiraawo, tokkudo Attawra, mo Yahuudanko’en joodiibe ton fuu manata.

¹³O wari o darii yeeso am, o wi’iyam, ‘Bandiraawo am Caawulu, wumtu!’ Don e don mbumtumi ngiimoomi.

¹⁴O wi’iyam, ‘Allah mo maama’en meeden subiima ngam andaa ko o yidi waduki, ngi’aa Aadilijo maako, nanaa ko o wi’ata e honuko maako,

¹⁵ngam an andintamo yeeso yimbe fuu dow ko ngiidaa e ko nandaa.

¹⁶Jooni, dume ndentudaa? Umma dum wadanmaa baptisma, torodaa Allah yaafanomaa hakke maada.’

Bulus Wa’ajinanay Yimbe Naa’ Yahuudanko’en

¹⁷“Gada mi wartii Urucaliima, e mi wada do’aare nder Wuro Ceniingo, sey ngiimi wahayu.

¹⁸Nder wahayu dum, mi yi’i Joomiraawo e wi’ayam, ‘Yawnu, wurta Urucaliima, ngam yimbe do'o njabataa ko mbi’ataa dow am.’

¹⁹Nden nootiimi mbiimi, ‘Joomiraawo, kambe e ko’e mabbe e be andi mi nattii nder cuudi do’aare fuu, mi nangii tokkuge Yeesu, mi piyiibe, mi mabbiibe nder suudu cural.

²⁰Nde Istifaanus metanaydo yimbe dow maada waraa, min e hoore am mi jabii warukimo, min reeni kolte barbemo.’

²¹Joomiraawo wi’iyam, ‘Umma, mi lilete to woddii nder leyyi di naa’ Yahuudanko’en.’ ”

Bulus Wi’ii No Roomankeejo

²²Yimbe ben e kettindanii Bulus naaki o wi’i ka’haala. Sey be ngulli sembee, be mbi’i, “Mbareemo, itteemo daga nder duuniyaaru ndu'u! O haanaayi aldeeki e yonki!”

²³E be ngulla, e be bortoo kolte mabbe, e be nokka mbulmbuldi e be cankitandi dow.

²⁴Sey mawdo sooji'en on wi'i dum yaara Bulus nder wuro sooji'en, be piyamo ngam be anda ko wadi yimbe ben ngullirta dow maako nihi.

²⁵Nde be kabbimo ngam be piyamo, sey Bulus wi’i ardiido gondo don, “Koo on ngoodi laamu fiiki Roomankeejo mo wadanaaka kiita taw?”

²⁶Nde ardiido on nani non, o yahi to mawdo maako, o wi'i, "Dume ngiddaa wadankimo? Ngam neddo on o Roomankeejo!"

²⁷Sey mawdo sooji'en on wari to Bulus, yamimo wi'i, "Wi'am goonga, a Roomankeejo?" Bulus nootii, wi'i, "Ee, mi Roomankeejo!"

²⁸O wi'i Bulus, "Min, e ceede dudde kebumi wartuki Roomankeejo." Bulus wi'imo, "Min boo mi Roomankeejo ngam danyoobe am ngartii Roomanko'en."

²⁹Don e don ciryinoobe fiikimo alimo. Mawdo on huli, ngam o anditii Bulus no Roomankeejo, radsum haa be kabbiriimo boggi njamndi.

Bulus Yeeso Mawbe Yahuudanko'en

³⁰Too, mawdo sooji'en on e yidi anduki ko wadi Yahuudanko'en ngulloyii Bulus. Ngam non, nde weeti o wadi dum fitti Bulus o noddi mawbe ardiibe diina e Kawtal Mawbe fuu be kawrita. O waddi Bulus yeeso mabbe.

Kuude Lilaabe 23

¹Bulus sutii Kawtal Mawbe, wi'ibe, "Bandiraabe am, e bernde laabunde tokkirmi Allah daga arande haa warki hande."

²Sey Hanaaniya, Mawdo Mawbe Ardiibe Diina wi'i dariibe haade Bulus piya honduko maako.

³Sey Bulus wi'imo, "An maa Allah fiyete, an munaafukijio! A joodi ngam ngadanaayam kiita dow dooka Attawra, ammaa an a yewii dooka dum ngam a wi'i mi fiyee."

⁴Dariibe haade maako mbi'imo, "A hudu Mawdo Mawbe Ardiibe Diina mo Allah subi?"

⁵Bulus wi'i, "Bandiraabe am, mi andaa o Mawdo Mawbe Ardiibe Diina, ngam aayaare wi'li, 'Taa' hudu ardiido lenyol!'"

⁶Nde Bulus anditi wobbe nder kawtal ngal be Saadusanko'en, wobbe nder mabbe boo be Faarisanko'en, o wi'i e sembe, "Bandiraabe am, min mi Faarisankeeo, bii Faarisanko'en. Mi wulla dow kammunde nde ngoodumi dow ummaaki maybe."

⁷Nde o wi'i non, sey Faarisanko'en e Saadusanko'en puds'i yeddootirki. Kawtal ngal sendii didi,

⁸ngam Saadusanko'en mbi'i ummaaki maybe walaa, malaa'ika'en ngalaa, ruuhuji ngalaa, ammaa Faarisanko'en e mbi'a dum fuu tatum e dum woodi.

⁹Geddi beydi ummaaki. Wobbe daga nder moodibbe Attawra nder Faarisanko'en ndari, ummini geddi kalludi, be mbi'i, "Min ngi'aayi godsum ko

halli ko neddo o'o wadi. Dum gadotoodum ruuhu koo malaa'ikaajo meddii e maako!"

¹⁰Geddi dîn ngarti kalludi haa mawdo sooji'en on huli to Bulus ciccitee. Ngam non o wi'i sooji'en maako njaha teetoya Bulus to yimbe e sembe, be njaaramo wuro sooji'en.

¹¹Nder jemmaare nden Joomiraawo wangi haade Bulus, wi'imo, "Taa' hulu! Non no andinirdaa habaru am nder Urucaliima, doole ngadaa non nder gariiri Rooma."

Dabare Waruki Bulus

¹²Nde weeti, wobbe Yahuudanko'en kawti ko'e, be kunii wiiki be njarataa be nyaamataa sey to be mbarii Bulus.

¹³Kabbube dabare nden burii yimbe 40.

¹⁴Be njahi to mawbe ardiibe diina e mawbe, be mbi'ibe, "Min kunanake Allah min njarataa min nyaamataa, sey to min mbarii Bulus.

¹⁵Jooni, onon e Kawtal Mawbe, mbi'ee mawdo sooji'en o waddana'on Bulus, ngadon bo on ngidi beydon nanuki ko o wi'ata. Minon boo, e min ciryii warukimo ko o yottoo to moodon."

¹⁶Ammaa bii minyiraawo Bulus debbo nanii ko dum ciryii. Ngam non o yahi to wuro sooji'en ngon, o natti, o wi'ika Bulus.

¹⁷Sey Bulus noddi go'oto nder ardiibe sooji'en, wi'imo, "Yaaru kayeejo o'o to mawdo moodon, ngam e mo woodi ko o wi'atamo."

¹⁸Sey ardiido sooji'en on yaarimo to mawdo on, o wi'imo, "Nangaado bi'eteedo Bulus noddiyam, toriiyam mi wadda kayeejo o'o to maada, ngam e woodi ko o wi'atama."

¹⁹Mawdo on nangi jungo maako, foodimo wuttudu, yamimo, wi'imo, "Dume ngiddaa wi'ukiyam?"

²⁰Kayeejo on nootii, wi'i, "Ardiibe Yahuudanko'en kawtii hoore jaango be torete njaaranaabe Bulus yeeso Kawtal Mawbe, be ngaday bo e be ngidi be beyda nanuki ko o wi'ata.

²¹Ammaa taa' jabu ko be mbi'i! Ngam ko buri yimbe 40 nder mabbe ciryake tabbaakimo dow laawol. Be fuu be kunake be njarataa be nyaamataa sey to be mbariimo. Jooni be ciryake, e be kedii ko ngadataa."

²²Mawdo on wi'i kayeejo on, "Taa' wi'u koo moye a wi'iyyamka." Sey o ali kayeejo on dilli.

Bulus Yaaraama Kaysaariya

²³Sey mawdo sooji'en on noddi ardiibe sooji'en muudum dido, wi'ibe, "Ciryee sooji'en 200 e sooji'en waddotoobe pucci kambe 70 e sooji'en jogotoobe

labbe 200, nangon laawol yaaki gariiri Kaysaariya njamndi joweenayi hande jemma.

²⁴Ciryee pucci di Bulus waddotoo njaaronmo jam to Felis gomnaajo.”

²⁵Mawdo on windi derewol, wi'i,

²⁶“Min, Kalawdiyus Lisiya, e mi hownumaa, yaa Felis, laamiido mawdo.

²⁷Neddo mo lildoyaami, ardiibe Yahuudanko'en nangiimo, e ngidi warkimo. Nde dum wi'iyam o Roomankeejo, mi yaadii e sooji'en, teetumoomi.

²⁸Nde e mi yidi anduki ko be ngulloriimo, njaarumoomi yeeso Kawtal Mawbe Yahuudanko'en.

²⁹Mi tawii dow dooka mabbe tan be ngulloriimo, ammaa ko be ngulloriimo hewtaayi o waree koo o mabbee nder suudu cural.

³⁰Nde dum wi'iyam Yahuudanko'en ciryake dabare warukimo, don e don mi lildoyiimo to maada. Mi wi'i gulloyibemo njaha mbi'a ko o wadi yeeso maada.”

³¹Sooji'en ben ngadi ko mawdo mabbe wi'ibe, be kocci Bulus jemma, be njaarimo gariiri Antifaatiris.

³²Nde fini, sooji'en garbe e koyde co"ii wuro sooji'en. Be aldi Bulus e sooji'en waddotoobe pucci njaada e maako.

³³Nde sooji'en waddiibe pucci ben njottii Kaysaariya, be kokki gomnaajo on derewol ngol, be ali Bulus to jungo maako.

³⁴Nde gomnaajo on jangi d'erekol ngol, o yami ndiye leydi Bulus danyaa. Nde o nani Bulus no neddo leydi Kiliikiya,

³⁵o wi'imo, “Mi nanay ko mbi'ataa to gulliibema ngarii.” Sey o wi'i reenoobe ndeena Bulus nder laamorde nde Hirudus mahi.

Kuude Lilaabe 24

Bulus Wulloyaama Yeeso Felis

¹Gada balde jowi, Hanaaniya, Mawdo Mawbe Ardiibe Diina, wari Kaysaariya. E mo wondi e wobbe mawbe e goddo lawyaajo bi'eteedo Tartulus. Be ngullii Bulus yeeso Felis gomnaajo.

²Nde dum waddi Bulus, Tartulus fuddi metuki dow maako e wi'a, “Allah reene, laamiido mawdo! Laamu maada waddaniimin jonde jam naa' sedda, kadimaa a mo"inii ko haani mo"ineeki, ko leydi ndi'i beydortoo, an wadidum.

³Dum fuu daga to maada min kebidum, min ngettiima naa' sedda.

⁴Mi yidaa juutinankima boliide, ammaa e mi toromaa taa jabii hettindanamin sedda.

⁵Min tawii neddo o'o no kalludo naa' sedda, gaddoowo hawre hakkunde Yahuudanko'en nder duuniyaaru fuu. O mawdo nder diina Najaranko'en, waato tokkuge Yeesu.

⁶Haa maa o fuddii lallinki Wuro Ceniingo, kanjum wadi min nangimo. [Min ngidii wadankimo kiita amin,

⁷ammaa Lisiya mawdo sooji'en teetimo to juude amin e sembe,

⁸o wi'i wulloyiibemo ngara yeeso maada.] An e hoore maada, yamumo, a nanay boddum ko min ngulloriimo fuu."

⁹Yahuudanko'en gardube e maako kawti mbi'i ko o wi'i fuu dum goonga.

Boliide Bulus Yeeso Felis

¹⁰Sey Felis gomnaajo holli Bulus meta, sey Bulus wi'imo, "E mi andi a wadii duubi duddi a wadana yimbe leydi ndi'i kiita. Ngam maajum e mi nana beldum wi'ukima ko yimbe be'e ngulloriyyam.

¹¹Dum burayi balde sappo e didi ko njaami Urucaliima ngam mi mawnina Joomiraawo. Taa dabbitii koo dume, a taway non dum wontindiri.

¹²Walaa tawudoyam e mi yeddootira e goddo koo e mi ummina hakkiilo yimbe, koo nder Wuro Ceniingo, koo nder cuudi do'aare, koo nder gariiri.

¹³Be mbaawataa tabbitinankima ko be ngulloriyyam jooni.

¹⁴E mi andi e be mbi'a Laawol Yeesu ngol tokkumi dum fewre, ammaa e mi mawnina Allah mo maama'en amin, e mi hoolii ko windaa nder Attawra e defte annabo'en fuu.

¹⁵Donmaa e mi wadi kammunde am to Allah, no kambe maa be ngadiri kammunde mabbe dow maako, wi'uki maybe aadili'en e kallube fuu be ummoto daga mayde.

¹⁶Kanjum wadi koo ndeye nyalnde e mi yidi joododaaki e bernde laabunde yeeso Allah e yeeso yimbe.

¹⁷"Mi wadii duubi sedda e leyde yaasi. Gada don mi so'ake Urucaliima ngam yaaranki be ngalanaa dokkal e sakkanki Joomiraawo.

¹⁸E mi nder waduki ko diina amin wi'i mi wada ngam mi warta laabudo yeeso Joomiraawo, sey be tawiyam nder Wuro Ceniingo. Mi wondaa e yimbe dudbe, mi umminaayi hakkiilo koo moye.

¹⁹Ammaa e woodi wobbe Yahuudanko'en don yiwoybe leydi Aasiya, kambe kaani ngara ngullooyam yeeso maada, to e woodi ko be ngullortooyam.

²⁰Koo boo be'e wonbe do'o sey be mbi'a fii kalludum dum be tawriyam carel ko ndariimi yeeso Kawtal Mawbe,

²¹sey ni haala ngo'ota tan ka mbiimi nde ndariimi yeeso mabbe, wi'uki, 'On ngadanayam kiita hande ngam mi jabii maybe ummoto daga mayde! "

²²Nde Felis nani non o yefti haala kan, ngam e mo andi Laawol Yeesu boddum. O wi'i, "Sey to Lisiya mawdo sooji'en warii, mi tayana'on kiita."

²³O wi'i ardiido sooji'en sura Bulus, ammaa to' o hadamo wedditaaki, o ala higoobe maako mballamo.

Bulus Yeeso Felis E Duruuusila

²⁴Gada balde sedda Felis wardi e debbo muudum, Yahuudankeejo bi'eteedo Duruuusila. O lili Bulus noddoyee o nana ko o wi'ata dow hoolaaki Yeesu Almasihu.

²⁵Ammaa nde Bulus wadi ka metuki dow aadilaaku e suruki hoore e Nyalnde Jaango, sey Felis huli, wi'i, "Jooni dum heyii. Yahu! To mi hebii carel, mi noddete."

²⁶E mo kammii Bulus hokkaymo ceede. Kanjum wadi koo ndeye e mo noddamo ngam be medda.

²⁷Gada duubi didi, Felis jippii, Fokiyus Festus warti gomnaajo. Nde Felis e yidi welnanki Yahuudanko'en berde, o ali Bulus nder suudu cural.

Kuude Lilaabe 25

Bulus Torake Yaaree Yeeso Kaysar

¹Balde tati gada Festus warii nder leydi ndin ngam fudduki kuugal laamu muudum, o ummii daga Kaysaariya, o yahi Urucaliima.

²Ton mawbe ardiibe diina e ardiibe Yahuudanko'en ngullii Bulus to maako. Be toriimo

³o waddanabe Bulus Urucaliima, ngam be ngadii dabare no be mbardatamo dow laawol.

⁴Festus wi'ibe, "Bulus e ton mabbii nder suudu cural gariiri Kaysaariya. Min e hoore am mi so"oto ton naa' ko neebi.

⁵Ngam maajum, sey mawbe moodon njaada e am Kaysaariya, be ngulloomo ton to e woodi goddum kalludum dum o wadi."

⁶Festus joodii to mabbe ko badii balde jowetati koo sappo. Gada maajum o so"ii gariiri Kaysaariya. Nde weeti, o joodii dow joodorgal kiita, o wi'i Bulus waddee.

⁷Nde Bulus wari, Yahuudanko'en yiwoybe Urucaliima pilimo, be ngulloriimo gullaali duddi kalludi, di be mbaawaayi tabbitinki.

⁸Ammaa Bulus wi'ibe, "Mi wadaayi ko Attawra hadi, koo ko haanaa dow Wuro Ceniingo, koo boo dow Kaysar laamiido Roomanko'en mawdo."

⁹Ammaa Festus e yidi welnanki Yahuudanko'en bernde, ngam non o yami Bulus, o wi'i, "A jabay njahaa Urucaliima ngam mi wadanmaa kiita ton dow ko dum nullortomaa?"

¹⁰Bulus nootii, wi'i, "Jooni e mi darii yeeso joodorgal kiita ley laamu Kaysar laamiido Roomanko'en mawdo to haani mi wadanee kiita. Mi wadanaayi Yahuudanko'en goddum ko woodaa. An e hoore maada a andi.

¹¹To mi wadii goddum ko hewti mi waree, mi salataako wareeki. Ammaa to ko be ngulloriiyam naa' dum goonga, walaa baawaydo wadukiyam e juude mabbe. E mi yidi mi wadanee kiita yeeso Kaysar!"

¹²Gada Festus meddii e kokkoobemo caawori, o wi'i Bulus, "Nde a torake kiita maada yaaree to Kaysar, dum yaarete to maako!"

Bulus Yeeso Agarifa Laamiido

¹³Balde sedda gada maajum, goddo laamiido bi'eteedo Agarifa e mawniraawo maako debbo bi'eteedo Banis be ngari gariiri Kaysaariya ngam be njabboo Festus.

¹⁴Nde be mbaali ton balde sedda, Festus hokki laamiido on habaru Bulus, o wi'i, "E woodi goddo neddo mo Felis laamiido ali do'o nder suudu cural.

¹⁵Ko njaami Urucaliima, mawbe ardiibe diina e mawbe Yahuudanko'en ngulliimo to am, be toriiyam mi tay'anamo kiita wareeki.

¹⁶Nootiimi, mbiimibe, enen Roomanko'en en ngadantaa goddo kiita to gulliidomo walaa don, nden naa' o hokkaama carel ngam o wurtina hoore maako dow ko dum nulloriimo.

¹⁷Too, nde ngardumi e mabbe do'o, mi wonnaayi carel koo sedda. Nde fini njoodiimi dow joodorgal kiita, mbiimi neddo on waddee.

¹⁸Nde gulliibemo ndarii, be ngulloraakimo goddum kalludum no kamminoomi.

¹⁹Sey geddi tan be ngaadi e maako dow boliide diina mabbe, e goddo maydo bi'eteedo Yeesu, mo Bulus wi'ata e foofa.

²⁰Min boo, nde mi andaa no ngadanaymi haala kan, yamumoomi to o jabii o yaha Urucaliima o wadanee kiita ton dow ko dum nullortoomo.

²¹Ammaa nde o toriiyam o alee nder juude sooji'en naa Kaysar wadaniimo kiita, mbiimi o suree ton naa carel ngel lildaymoomi to Kaysar."

²²Nden Agarifa wi'i Festus, "Min e hoore am, e mi yidi nanki ko neddo o'o wi'ata." Festus wi'imo, "A nanay ko o wi'ata jaango."

²³Nde fini Agarifa e Banis ngari nder laamu mawdum, be natti nder suudu kiita, kambe e mawbe sooji'en e ardiibe gariiri ndin fuu. Nden Festus wi'i Bulus waddee, sey o waddaa.

²⁴Festus wi'i, "An Agarifa laamiido e yimbe hawrutube do'o! On ngi'ii neddo mo Yahuudanko'en fuu ngullii to am nder Urucaliima haa e do'o, e be mbi'a e sembe o haanaa aldeeki e yonki.

²⁵Ammaa mi tawii o wadaayi godsum ko haani o waree. Ammaa nde kanko e hoore maako o torake kiita maako yaaree to Kaysar, mi subii lildukimo to Kaysar Laamiido.

²⁶Ammaa mi walaa haala ndariika dow maako ko haani mi windana laamiido on. Kanjum wadi ngaddumoomi do'o yeeso moodon on fuu, ko buri maa yeeso maada an, Agarifa laamiido, ngam to en dabbitii koo dume mi heba ko mbindumi.

²⁷Ngam e yiiki am, dum laabanaayam mi yaara nangaado to Laamiido Mawdo, mi hebaayi fii jamum dum o nangiraa."

Kuude Lilaabe 26

Bulus Wurtini Hoore Muudum Yeeso Agarifa

¹Nden Agarifa wi'i Bulus, "Mi aliima wi'u ko ngiddaa wi'uki." Sey Bulus yefti jungo fuddi wurtinki hoore muudum, wi'i,

²"Allah reene, Agarifa laamiido. Mi nanii beldum nde kebumi carel metuki ngam mi wurtina hoore am yeeso maada hande dow ko Yahuudanko'en ngulloriyyam fuu,

³ngam a andi ndonuuji Yahuudanko'en e geddi amin fuu. Ngam maajum e mi toromaa, hettindanayam nder munyal.

⁴"Yahuudanko'en fuu e andi jonde am daga ko mi sukayel pamarel. E be andi no njoodoriimi nder leydi am e nder Urucaliima fuu.

⁵Kambe e ko'e mabbe, to be njabii waduki ceyda am, e be andi daga arande mi go'oto nder tokkuge laawol diina amin burngol saduki ngol Faarisanko'en.

⁶Jooni, e mi darii do'o yeeso moodon e mi wadanee kiita ngam kammunde am dow hebuki alkawal ngal Allah wadani maama'en amin.

⁷Leyyi amin sappo e didi fuu e ndenti nder kammunde hebuki alkawal ngal, kanjum wadi e be mawnina Allah jemma e nyalawma. Allah reene, ngam e mi woodi kammunde nden wadi Yahuudanko'en ngulliyam!

⁸Ngam dume kammidon Allah waawataa umminki maybe?

⁹"Min e hoore am, ndenno mi kammake e haani mi wada ko mbaawaymi waduki ngam mi wanna inde Yeesu Najarankeejo.

¹⁰Kanjum ngadumi nder Urucaliima. Mawbe ardiibe diina kokkiyam laamu mi mabba tokkube Yeesu. Mi mabbi dudbe nder suudu cural. Nde be tayanaa kiita wareeki, mi jabiidum.

¹¹Mi torriibe nde dudsum nder cuudi do'aare fuu. E mi wadabe be nganya tokkuki Yeesu. Mi hallaniibe naa' sedda haa e mi dabbitabe nder gariije godde leyde, e mi torrabe.

Bulus Wi'ii No Tuubiri

(Kuude Lilaabe 9.1-19; 22.6-16)

¹²“Nde mawbe ardiibe diina kokkiyam laamu nanguki tokkube Yeesu to gariiri Dimasku sey ndillumi.

¹³Allah reene, e mi dow laawol caka nyalawma, sey ngiimi jayngol yiwoyii daga dow ngol burii jayngol naange ngol yeynii dow amin, min e be njaadaymi.

¹⁴Gada min fuu min njanii e leydi, sey nanmi hononde e wi'ayam nder Ibraaniyankoore, ‘Caawulu, Caawulu, ngam dume torrataayam? A torra hoore maada e meere nde nganyudaayam.’

¹⁵Nootiimi mbiimi, ‘Mawdo, an dum moye?’ Joomiraawo wi'i, ‘Min woni Yeesu mo torrataa.

¹⁶Umma dara. Mi wangane ngam mi subumaa ngartaa kuwanaydoyam, ceydinaa ko ngiidaa dow am jooni e ko kollaymaami yeeso do'o.

¹⁷Mi hisnete daga juude Yahuudanko'en e yimbe naa' Yahuudanko'en, be lilaymaami to mabbe.

¹⁸A wumtinaybe, be mburtoyoo nder nyiwre, be ngarta nder jayngol, be mburtoo nder laamu Ceydan, be co"oo to Allah, ngam be keba yaafaneeki hakke, be natta nder yimbe gartube ceniibe ngam be koolakeyam.’

Bulus Meti Dow Kuugal Muudum

¹⁹Allah reene, Agarifa Laamiido, kanjum wadi mi salaaki waduki ko ngiimi nder wahayu daga dow.

²⁰Arande mi wa'ajinanii yimbe Dimasku, nden e yimbe Urucaliima e leydi Yahuudiya fuu. Gada non tokkumi nder yimbe naa' Yahuudanko'en, mbiimibe be tuuba, be ngaylitoyoo to Allah, be kuwa kuude kollayde be tuubii.

²¹Kanjum wadi Yahuudanko'en nangiyam nder Wuro Ceniingo, be badii warkiyam.

²²Ammaa Allah e wallayam haa hande. Ngam non e mi darii do'o e mi metana'on goonga yeeso mawbe e pamarbe fuu. Mi wi'aayi koo dume sey ko Muusa e annabo'en horiibe mbi'i waday,

²³waato Almasiihu torroto, nden o warta artudo ummaaki daga mayde, ngam o wadda jayngol to Yahuudanko'en e yimbe naa' Yahuudanko'en."

²⁴Bulus e nder metuki, sey Festus yefti hononde, wi'i, "Bulus, hoore maada waylitake! Duuduki andal maada haanjeima!"

²⁵Ammaa Bulus wi'i, "Allah reene, Festus, mi haanjeaki. Ko mbiimi dum goonga cembidka.

²⁶Agarifa laamiido e andi fii du'um fuu. Kanjum wadi mi hulaayi metuki yeeso maako. Mi tabbitinii e mo andi koo dume no wontindiri, ngam dum wadaaka e suude.

²⁷Agarifa laamiido! A jabii ko annabo'en mbindi? E mi andi a jabii!"

²⁸Agarifa wi'i Bulus, "Nder carel sedda nge'el a nyuma a waaway wartirkiyam tokkudo Yeesu?"

²⁹Bulus wi'imo, "Koo nder carel sedda, koo naa' nder carel sedda, e mi toroo Allah ngam maada an e nanbeyam hande fuu ngarton ko ngartumi, ammaa naa' e di'i boggi njamndi."

³⁰Nden Agarifa e Festus e Banis e joododiibe e mabbe fuu ummii, ndilli.

³¹Nde be mburtii wuro ngon, be mbi'i hakkunde mabbe, "Neddo o'o wadaayi ko hewti o waree koo o mabbe nder suudu cural."

³²Sey Agarifa wi'i Festus, "Daa neddo o'o wi'aayino kiita maako yaaree to Kaysar, daa o yoofaama."

Kuude Lilaabe 27

Bulus Nangi Laawol Gariiri Rooma

¹Nde dum subi min njaha leydi Itaaliya nder komiwal, sey Bulus e wobbe nangaabe ngadaa nder jungo mawdo sooji'en bi'eteedo Juuliyos. Kanko woni ardiido kawtal sooji'en bi'eteengal Sooji'en Kaysar.

²Min natti komiwal yiwoyngal Adiramitiiyum jahayngal gariije gonde fongo maayo nder leydi Aasiya; min ndilli. E min ngondi e Aristarkus, neddo leydi Makidooniya yiwoydo gariiri Tasaloonika.

³Nde fini min njottii gariiri Sidon. Juuliyos nani jurumdum Bulus; o jabi Bulus yaha to higoobe maako ngam be mballamo.

⁴Nde min ummii don, min tokki fuuna leydi Sayifurus ngondi caka ndiyam, ngam hendu sembidiraa ton.

⁵Min kulti maayo ngo haade Kiliikiya e Bamfiliya, min njottii gariiri Mira nder leydi Liikiya.

⁶Ton ardiido sooji'en on hebanimin komiwal yiwoyngal Alijandiiriya ummaniingal Itaaliya, o nattinimingal.

⁷Balde dudde komiwal amin wadi e yaara seese-seese. E bone min njottorii haade gariiri Kinidus. Nde hendu hadimin yaaki yeeso, sey min tokkiri fombina haa min njotti Kiriti, leydi ngondi caka ndiyam. Nde min yabbii haade Salmoni min tokkiri fongo Kiriti ton to hendu sembidiraa.

⁸E bone min yabborii, min njottii wigeere bi'eteende Jipporde Bonde haade gariiri Laasiya.

⁹Min mbonni carel dungel haa nyalnde Humto Ittuki Hakke yabbii. Nder carel ngel yaadu nder komiwal e sad'i naa' sedda. Ngam maajum Bulus hokki caawori,

¹⁰o wi'i, "Bandiraabe, mi yi'ii komiwal ngal e ko woni nder maagal fuu wonnoto. Naa' kanjum tan, ammaa haa e enen maa en kalkay."

¹¹Ammaa mawdo sooji'en burii jabuki haala joomu komiwal ngal e poodoowo ngal dow haala Bulus.

¹²Jipporde komiije to min ngoni woodaa nder ndungu. Ngam non dudbe wonbe nder komiwal ngal burii yiduki min njaha Finiki ngam min nduumat, to dum wadoto. Finiki woni jipporde komiije nder leydi Kiriti, daaraynde lokirre hirnaa e woyla e lokirre hirnaa e fombina.

Hendu Mawndu Dow Maayo

¹³Nde hendu fombina fuddi wisuki seese-seese, huwoobe nder komiwal ngal kammii be mbaaway yaaki to be ngidi. Be ittoyi njamnga darnirga komiwal ngal, min tokki haade fongo leydi Kiriti, min ndilli.

¹⁴Ammaa gada maajum sedda, hendu mawndu bi'eteendu hendu lokirre woyla e fuuna ummoyii daga leydi Kiriti.

¹⁵Hendu ndun tabbii komiwal ngal haa min mbaawaayi tokkuki nder mayru. Ngam non, min alindu ndu dillidi e maagal.

¹⁶Nde min tokki haade wondi leydi pamardi ngondi caka ndiyam bi'eteendi Kawda, ndi ustanimin hendu. E bone min poodiroyi komiwal pamaral,

¹⁷min nattiningal nder komiwal mangal. Nden be ngadi boggi ley komiwal mangal ngal, be kabbingal, ngam to' ngal feccoo. E be kula to' ngal nufa nder njaareendi nder ndiyam haade Sirtis. Ngam non be njippini gude gadayde komiwal dilla, be ali hendu dillidi e maagal.

¹⁸Hendu cembindu ndun wadi ka fiiki. Ngam non nde fini be puddi hubinki ko woni nder komiwal ngal nder ndiyam.

¹⁹Nder nyalnde tatawre, kambe e ko'e mabbe be kubini ko be kuutirta nder komiwal ngal nder ndiyam.

²⁰Balde dudde min ngi'aayi naange e koode, ngam hendu ndun wadii ka falyinki maayo ngon sembee haa min itti kammunde hisuki.

²¹Gada be ngadii balde be nyaamaayi, Bulus darii yeeso mabbe, wi'i, "Daa on njabiino haala am, daa on alaayi Kiriti, daa torra ka'a e dullere nde'e hebaayi'en.

²²Ammaa jooni e mi toroo'on, cembidinee berde moodon, ngam koo go'oto nder moodon halkataa, sey komiwal nga'al tan.

²³Allah jeydoyam mo mawninaymi liloyii malaa'ikaajo muudum, o warii to am jemma.

²⁴O wi'iyam, 'Bulus, taa' hulu, a daroto yeeso Kaysar laamiido Roomanko'en mawdo. Kadimaa, barka maada Allah hisnay yimbe wondube e maada nder komiwal fuu.'

²⁵Ngam non, cembidinee berde moodon, ngam e mi hoolii Allah, ko o wi'iyam dum wartay goonga.

²⁶Ammaa doole hendu no yaaray'en nder wondi leydi ngondi nder ndiyam."

²⁷Nder jemmaare sappo e nayawre, nde hendu wadi ka dilluduki e amin nder Maayo Adiiriya, caka jemma huwoobe nder komiwal ngal e kammii min badake leydi,

²⁸sey be ngadi boggol poondirngol lugguki ndiyam be ngi'i lugguki ndiyam dam koyde 40. Min beydi yeeso sedda, be poondi kadimaa, be ngi'i lugguki maajam haade koyde 30.

²⁹Be kuli to komiwal ngal fiya hayre, ngam non be ngadi njamko nayo ndarnirko komiwal nder ndiyam dam gada maagal, be ngadi ka waduki do'aare gari weeta.

³⁰Nden kuwoobe nder komiwal ngal e be ngidi wurtaakingal be ndada, sey be njippini komiwal pamaral nder ndiyam, be ngadi bo be njippinay njamko ndarnirko daga yeoso komiwal mangal ngal.

³¹Sey Bulus wi'i sooji'en ben e mawdo mabbe, "To yimbe be'e ndaraaki nder komiwal nga'al on kisataa."

³²Sey sooji'en ben tayi boggi jogiidi komiwal pamaral ngal, be alingal ngal tokki ndiyam.

³³Nde gari badii weetuki, Bulus toriibe be fuu be nyaama nyamndu. O wi'i, "Hande woni nyalnde sappo e nayawre on nyaamaayi goddum ngam wannaare.

³⁴Ngam non e mi toroo'on, nyaamee ngam kison, ngam koo laasol hoore go'oto nder moodon halkataa."

³⁵Nde o wi'i non, o hucci buroodi, o yetti Allah yeeso mabbe be fuu, o ḥappitidum o fuddi nyaamuki.

³⁶Sey berde mabbe cembidi, kambe maa be kocci be nyaami.

³⁷Minon wonbe nder komiwal ngal, min ngadii yimbe 276.

³⁸Nde be nyaami be kaari, be kocci buhuuji alkamaari gondi nder komiwal ngal, be paddidi nder ndiyam ngam be ustanangal teddudum.

Pusuki Komiwal Ngal

³⁹Nde weeti huwoobe nder komiwal ngal anditaayi leydi ndi be njotti. Be kaynii wigeere goodunde njaareendi. Be ngidii yaaruki komiwal ngal ton to be mbaawii.

⁴⁰Sey be tayı boggi njamko ndarnirko komiwal ngal, be alidi nder ndiyam. Donmaa be pitti boggi didum habbiri poodirdum komiwal ngal. Gada maajum, be yefti wudere wonde e hoore komiwal ngal, ngam hendu faarangal yeeso, yaarangal daande ndiyam dam.

⁴¹Ammaa komiwal ngal fiyi mobde njaareendi nder ndiyam, hoore maagal nufi, ngal darii don. Geeloodi ndiyam ngadi ka piyuki gada maagal haa ngal pusi.

⁴²Sooji'en wonbe nder maagal ciryii dabare no be mbardata curaabe wonbe nder komiwal ngal, ngam to' goddo nder mabbe yinoo dada.

⁴³Ammaa nde mawdo sooji'en on e yidi hisnuki Bulus, o hadibe waduki ko be ciryii, o wi'i bawbe ndiyam arta nattuki nder maajam, mburtoo.

⁴⁴Nden horiibe boo mbaddoo ledde komiwal ngal e pecce maagal. Non min fuu min ngadi min mburtii jam.

Kuude Lilaabe 28

Bulus Nder Leydi Malta

¹Nde min kisi, min nani inde leydi ngondi caka ndiyam ndin e wi'ee Malta.

²Yimbe leydi ndin njabbiimin boddum. Be kubbanimin hiite, ngam ndiyam e wada, nden e woodi peewol.

³Bulus hawriti ledde e mo wadade nder hiite ngen, sey gulđum hiite ngen wurtini mboodi nder maaje, ndi fe"imo e jungo.

⁴Nde yimbe ben ngi'i mboodi ndin e jogii jungo Bulus, be mbi'i hakkunde mabbe, "Goonga neddo o'o o gadoowo warhoore. Koo nde o hisii daga maayo, ammaa fuu e non allah meeden debbo tayoowo kiita aldataamo e yonki."

⁵Ammaa Bulus fiddi mboodi ndin nder hiite ngen, o nanaayi nawdum koo sedda.

⁶E be kammii jungo maako no buutay, koo o yana don e don o maaya. Ammaa nde yawtii be ng'i walaa ko yanim, be ngayliti nyumol mabbe, be mbi'i, "O'o, o allah feere!"

⁷Haade wigeere nden e woodi gese mawdo leydi ndin, bi'eteedo Fubiliyus. O jabbimin boddum, o jippinimin to wuro maako balde tati.

⁸Nyaako maako e fukkii fiida e jonte kallude e doggol reedu. Bulus yahi to maako, yowi juude muudum dow maako, wadanimo do'aare, o yamdit.

⁹Gada maajum, nyawbe horiibe nder leydi ndin ngari to Bulus, o yamditinibe.

¹⁰Be mawninimin naa' sedda. Nde min ngari dilluki, be kokkimin ko min ngidi fuu ngam yaadu.

Yaadu Bulus Daga Malta Yaaki Rooma

¹¹Gada lebbi tati, min natti nder komiwal yiwoyngal Alijandiiriya noddirteengal Worbe Ciwtaabe duumungal nder leydi Malta, min ndilli.

¹²Min njottii gariiri bi'eteendi Sirakus, min ngadi balde tati ton.

¹³Daga don min natti komiwal, min pilii haa min njottii gariiri Rigiyum. Nde fini hendu fombina fuddi wisuki. Nder balde didi min ngari gariiri Futiyooli.

¹⁴Min tawi tokkube Yeesu ton. Be toriimin min njoodoo to mabbe yontoore go'o. Nden min njottoyii gariiri Rooma.

¹⁵Nde tokkube Yeesu wonbe Rooma nani habaru garol amin, be njahi Luumo Aafiyus e wonde wigeere bi'eteende Gure Hobbe Tati ngam jabbaakimin. Nde Bulus yi'be, o yetti Allah, bernde maako sembidi.

Wa'aju Bulus Nder Gariiri Rooma

¹⁶Nde min ngari gariiri Rooma, dum ali Bulus jippii nder wuro ngo dum yobata dum waala, kanko e soojijo deenaydomo.

¹⁷Balde tati gada min ngarii, Bulus noddi mawbe Yahuudanko'en. Nde be kawriti, o wi'ibe, "Bandiraabe! Koo nde mi wadanaayi yimbe meeden ko haanaayi, mi wonnaayi ndonuuji maama'en meeden, ammaa mi nangaama e Urucaliima, mi wadaama nder juude Roomanko'en.

¹⁸Be yamiyam ko ngadumi. Be tawii mi wadaayi goddum ko hewti mi waree, ngam non be ngidi yoofukiyam.

¹⁹Ammaa nde Yahuudanko'en gonbe don njabaayi mi yoofee, dum nangi mi toroo kiita am waddee to Kaysar, koo nde mi walaa ko ngullortoomi lenyol am.

²⁰Kanjum wadi noddumi'on ngam mi yi'a'on, mi medda e moodon. Ngam kammunde Israa'iilanko'en kabbiraami boggi njamndi d'i."

²¹Yahuudanko'en ben mbi'imo, "Min kebaayi d'erekewol daga leydi Yahuudiya kollayngolmin habaru maada. Kadimaa boo walaa koo go'oto nder bandiraabe amin gardo wi'immin habaru dum woodaa dow maada.

²²Ammaa e min ngidi mbi'aamin nyumo maada, ngam e min andi yimbe koo toye e ngedda diina ka tokkudaa."

²³Be ndesi nyalnde nde be co"oytoo to maako. Nde nyalnde nden wari, yimbe dudbe ngari, kawriti to Bulus jippii. Ilaa subaka haa alaasara e mo wa'ajinanabe, e mo hokkabe habaru Laamu Allah. E mo hollabe habaru Yeesu nder Attawra e nder defte annabo'en ngam o foodabe be tokka Yeesu.

²⁴Wobbe nder mabbe njabi ko o wi'i, wobbe boo njabaayi.

²⁵Ngam non be ngeddootiri hakkunde mabbe, be puddi sankitaaki. Ammaa Bulus wi'ibe, "Ruuhu Allah wi'ii goonga nde metani maama'en moodon daga honduko Annabi Icaaya,

²⁶o wi'i, 'Yahu to yimbe be'e mbi'aabe: Koo ndeye on nanay, ammaa on paamataa. On ndaaray, ammaa on ngi'ataa.

²⁷Ngam berde lenyol ngo'ol njoorii. Be cukkii noppi mabbe, be mabbii gite mabbe, ngam to' be ngi'a e gite mabbe, to' noppi mabbe nana, to' berde mabbe paama, haa be ngarta to am, mi yamditinabe.' "

²⁸Bulus beydi metuki, wi'i, "Sey paamon, Allah lildii kisndam muudum to yimbe naa' Yahuudanko'en. Kambe boo be njabaydum!"

²⁹[Nde Bulus wi'i non, Yahuudanko'en mburtii e ngeddootira hakkunde mabbe naa' sedda.]

³⁰Bulus boo joodii duubi didi nder wuro ngo dum yobata dum waala. O yobani hoore maako. E mo jabboo koo moye gardo to maako,

³¹e mo wa'ajinanabe habaru Laamu Allah, e mo ekkitinabe habaru Yeesu Almasiihu Joomiraawo e sembe, walaa kadudomo.

Roomanko'en

Roomanko'en 1

Kownol Bulus

¹Min Bulus windi d̄erewol ngo'ol. Mi maccudo Yeesu Almasiihu lilaado maako cubaado mo Allah noddi wa'ajina Habaru Beldum.

²Habaru Beldum d̄um o wadi alkawal ko neebi daga to kondude annabo'en maako nder Deftere Ceniinde.

³Habaru du'um d̄um dow biddo maako Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu. Nder bandu kanko daga lenyol Dawda.

⁴Ammaa Allah holii e bawde mawde Yeesu Almasiihu Joomiraawo meeden o biddo maako nde o umminimo daga mayde barka Ruuhu maako.

⁵Barka Yeesu Almasiihu e ngam inde maako, Allah barkidiniiyam wartiriiyam lilaado ngam lenyi duuniyaaru fuu hoolomo tokka ko o wi'i.

⁶Du'um hawtii e moodon onon be Allah noddi ngam ngarta be Yeesu Almasiihu.

⁷E mi howna'on on fuu moodon gonbe gariiri Rooma, onon be Allah yidi noddi ngam be ngarta yimbe muudum. Allah Nyaako meeden e Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu barkidina'on hokka'on jam.

Do'aare Yettuki Allah

⁸Arande, e mi yetta Allah am barka Yeesu Almasiihu ngam moodon on fuu, ngam duuniyaaru fuu e nana habaru no koloriidon Yeesu.

⁹Allah mo kuwanaymi kuugal wa'ajinki Habaru Beldum dow 'Biddo maako e bernde am fuu, kanko woni ceyduujo am, koo ndeye mi yejjitataa'on nder do'aare am.

¹⁰E mi toroo Allah to o jabii o mabbiyanayam laawol mi yaha to moodon jooni.

¹¹E mi yidi yiiki'on naa' sedda ngam mi walla'on kebon barka gondum nder Ruuhu Allah cembidinaydum'on.

¹²Ko ngidumi woni cembidindiren; hoolaare am sembidina'on, nden hoolaare moodon sembidinayam.

¹³Bandiraabe am, e mi yidi andon nde dūddum e mi siryoo yaaki to moodon, ammaa koo ndeye goddum e hadayam yaaki. E mi yidi mi heba tokkube Yeesu nder moodon, non no kebirmi tokkube Yeesu nder goddi lenyi.

¹⁴E woodi teddoral dow am, teddoral yimbe gariiri e ladde'en, e jangube e be njangaayi.

¹⁵Ngam maajum, mi haabii wa'ajinanki'on Habaru Beldum onon maa joodiibe gariiri Rooma.

Bawde Habaru Beldum

¹⁶Mi nanataa cemtudum wa'ajinki Habaru Beldum, ngam dum bawde Allah baawayde hisna koo moye kooliidomo. Arande dum andiniidum Yahuudanko'en, nden sey yimbe naa' Yahuudanko'en.

¹⁷Ngam Habaru Beldum e holla aadilaaku Allah kebeteedum barka hoolaaki Yeesu tan. Non no dum windiraa, "Aadilijo o waday jonde hoolaaki Allah."

Koo Moye Wadii Hakke

¹⁸Monnere Allah e wanga daga dow dow yimbe be kulataa Allah e dow kuude mabbe kallude de be nyo"irta goonga.

¹⁹Ngam ko dum waawata anduki dow Allah, e njayri dum woni to mabbe, ngam Allah holliibedum.

²⁰Ngam daga fuddoode taguki duuniyaaru, ngikku Allah dum yi'ataake, e njayri dum woni, waato bawde maako tabitayde, e ko holli o Allah. Dum yi'aama e njayri nder ko o tagi. Ngam maajum, yimbe ngalaa ko mbi'a.

²¹Koo nde e be andi Allah, be mawninaayimo bo Allah koo be ngettamo, ammaa nyumo mabbe wartii meere, berde mabbe de mbaawataa faamuki goonga de keewi nyiwre.

²²E be mbi'a e be ngoodi yoyre, ammaa be ngartii haanjaabe.

²³Allah tabitaydo haani be mawnina, ammaa e be mawnina gunkiji gadaadi nder nandi neddo maayaydo, e nder nandi colli, e nder nandi marle, e nder nandi ko dasotoo.

²⁴Ngam non, Allah aliibe be tokka suunooji berde mabbe nefniidi ngam be ngadindira ko semtinii e balli mabbe.

²⁵Be ngayliti goonga Allah warti fewre. E be mawnina ko tagaa haa e be kuwanadum, ammaa Allah Tagoowo tan haani be mawnina. Kanko woni kaanudo manteeki haa abadaa! Aamin.

²⁶Ngam non, Allah alibe be tokka suunooji mabbe cemtiniidi. Rewbe mabbe ngayliti ko dum andi, rewbe e mbalda e rewbe.

²⁷Non maa worbe ali ko dum andi, be ali walduki e rewbe, suuno worbe nangibe. Worbe e mbalda e worbe. Ngam nefniidum dum be ngadata, be kebi halkere no haananibe.

²⁸Nde be nganyii be anda Allah, Allah aliibe be tokka nyumooji kalludi ngam be ngada ko haanaa dum wada.

²⁹E be keewi koo iri dume fii dum woodaa, e halleende, e yiduki ko be njeyaayi, e ngikku kalludum, e lawliiru, e ware-ware, e hawre, e majjinki yimbe, e berde baleeje. E be meta dow wobbe,

³⁰e be meta kalluka dow wobbe, e be nganya Allah, e be kolla mangu, e be ngoodi mangu hoore, mawninoobe ko'e mabbe, e be dabbita laawol waduki ko halli, be mawnintaa danyoobe.

³¹Be ngalaa hakkiilo, be kebbintaa alkawal, be ngalaa yidde, be njurminantaa yimbe.

³²E be andi Allah wi'ii yimbe gadoobe iri kuude den don e haani be kalkee. Fuu e non, naa' kuude den tan be ngadata, haa maa e be mbi'a gadoobe kuude den e ngada ko woodi.

Roomanko'en 2

Kiita Allah

¹Ngam non, an, cappotoodo ko woodaa dum goddo wadi, a walaa ko mbi'ataa, koo an a moye. Ngam fuu carel ko cappotodaa ko woodaa dum goddo wadi, a wadana hoore maada kiita. Ngam ko woodaa dum capportodaa goddo, kanjum ngadataa an maa.

²En andi kiita Allah dum goonga dow gadoobe iri dum don fii.

³A nyuma an, a hisay kiita Allah, nde a wada ko woodaa dum capportodaa wobbe?

⁴Koo an a yawana yidde Allah mawnde, e ciya yaawuki monnere maako, e munyal maako? A andaa yidde Allah e foodumaa tuubaa?

⁵Ammaa bernde maada nde caatunde ganyunde tuubuki. Ngam non, a hawritana hoore maada monnere Allah, Nyalnde monnere maako nde o wadata kiita goonga.

⁶Ngam o waatanay koo moye ko fottidi e ko wadi.

⁷Yimbe munyube nder waduki ko woodi, dabbutube teddungal e mangu e yonki ki re'ataa, kambe Allah hokkata yonki ki re'ataa.

⁸Ammaa yimbe gidanbe ko'e mabbe tan ganyube goonga tokki ko woodaa, be kawray e monnere Allah e halkere maako.

⁹Koo moye gadoowo ko halli yaray torra e bone, koo moye, Yahuudanko'en e yimbe naa' Yahuudanko'en.

¹⁰Ammaa fuu yimbe gadoobe boddum, Allah waday be keba teddungal, e mangu, e jam; arande Yahuudanko'en, nden sey yimbe naa' Yahuudanko'en,

¹¹ngam Allah hollataa feeroottiol.

¹²Koo moye gaddo hakke, to o walaa ley Attawra, o wadantaake kiita dow ko Attawra wi'i. Ammaa koo moye gondo ley Attawra, to wadii hakke, dum wadanaymo kiita dow ko Attawra wi'i.

¹³Ngam naa' nanoobe ko Attawra wi'i ngoni Aadili'en yeeso Allah, ammaa tokkuge ko dum wi'i, kambe noddirtee Aadili'en.

¹⁴To yimbe naa' Yahuudanko'en be ngalaa Attawra ngadii ko Attawra wi'i nder yidde ko'e mabbe, be kollii e be andi ko haani dum wada, koo nde be ngalaa Attawra.

¹⁵Be kollii ko Attawra wi'i dum wada e windii nder berde mabbe. Berde mabbe maa e kolla dum goonga, ngam bannye nyumo mabbe e hollabe be ngadii ko woodaa, bannye boo e ngo suranabe.

¹⁶Non no Habaru Beldum dum nga'ajinmi wi'i, non waday Nyalnde nde Allah wadanta nyumooji cuudiidi di yimbe kiita laawol Yeesu Almasihu.

Yahuudanko'en e Attawra

¹⁷Ammaa taa noddira hoore maada Yahuudankeejo, taa mantoroo Attawra, taa fiya gabaare dow sumpo maada e Allah,

¹⁸taa andi ko Allah yidi ngadaa, taa subii ko buri wooduki ngam a ekkitinaama Attawra,

¹⁹taa tabbitinii an woni kollaydo bumdo laawol, an woni jayngol ngam gonbe nder nyiwre,

²⁰taa ekkitinoowo be ngalaa andal ko haani, taa ekkitinoowo sukaabe, taa tabbitinii a andi koo dume, nden fuu ko mbi'ataa dum goonga ngam a woodi Attawra —

²¹an ekkitinoowo wobbe, a ekkitintaa hoore maada? An nga'ajinoowo dow dum ala nguyka, an a wujjataa?

²²An bi'oowo to' yimbe ngada njeenu, an a wadataa njeenu? An nefoowo gunkiji, an a wujjataa nder suudu gunkiji?

²³An piyoowo gabaare dow dooka Allah, a yasantaa Allah laawol yewuki dooka maako?

²⁴Non no dum windiraa, "Ngam moodon Yahuudanko'en, yimbe naa' Yahuudanko'en e meta haala kalluka dow Allah."

²⁵Taa tokkii ko Attawra wi'i, naaduki maada e nafi. Ammaa taa yewii ko Attawra wi'i, naaduki maada wartii bo a naadaaka.

²⁶To neddo mo naadaaka tokkii ko Attawra wi'i, naa' Allah yi'aymo bo o naadaado?

²⁷Neddo mo naadaaka, to o tokkii Attawra, o hollay on ngadii ko woodaa, ngam on ngewi Attawra koo nde on ngoodidum bindaadum nden on naadaabe.

²⁸Yahuudankeejo mo goonga naa' o Yahuudankeejo e bandu tan, kadin naaduki ki goonga naa' e bandu tan ki woni, koo e tayuki laral.

²⁹Ngam maajum, Yahuudankeejo mo goonga, kanko woni Yahuudankeejo daga nder bernde, nden naaduki ki goonga, kanki woni naaduki bernde ki Ruuhu wadata, naa' ngam tokkuki Attawra bindaadum. Iri o'o neddo naa' yimbe mantatamo, Allah mantatamo.

Roomanko'en 3

¹Dume Yahuudanko'en burdi yimbe naa' Yahuudanko'en? Dume naaduki nafata?

²E dum woodi naa' sedda e date duude. Arande, Yahuudanko'en dum hokki boliide Allah.

³Goonga, wobbe mabbe koolaaki Allah. Ammaa ciya hoolaaki mabbe waaway wartira Allah mo hebbintaa alkawal muudum?

⁴Goonga dum waawataa! Allah o goodudo goonga, koo nde koo moye neddo o pwoowo. Non no dum windiraa, "Ngam dum tabbitina haala maada e woodi goonga, nden nder kiita kebaa jaalorgal."

⁵Ammaa to ciya Aadilaaku meeden wartii laawol tabbitinki Aadilaaku Allah, dum mbi'eten? En mbaaway wiiki Allah walaa Aadilaaku to o torri'en? (E mi meta do'o no yimbe metirta.)

⁶Du'um wadataako! To Allah walaa Aadilaaku, no o wadiranta duuniyaaru kiita?

⁷Dum gadotoodum goddo wi'a, "To ciya goonga am wallii yimbe ngi'a goonga Allah e njayri haa be mawninimo, ngam dum haa jooni e dum wadanayam kiita dow min mi gadoowo hakke?"

⁸To neddo e nyumira non, o wi'ay, "En ngadu ko woodaa ngam dum warta laawol wurtinki goddum boddum." Goonga, wobbe yimbe e mbi'a en mbi'a non, ammaa naa' dum goonga, dum huduki tan. Dum wadanaybe kiita no haananibe.

Walaa Aadilijo

⁹Too, dum mbi'eten? Enen Yahuudanko'en en burii yimbe naa' Yahuudanko'en won don? Goonga naa' non. Mi yaadake mi hollii wiiki Yahuudanko'en e yimbe naa' Yahuudanko'en be fuu ley laamu hakke be ngoni.

¹⁰Non no dum windiraa, "Walaa neddo Aadilijo, walaa koo go'oto,

¹¹walaa goodudo faamu, walaa dabbutudo Allah.

¹²Yimbe fuu ngaylitanii Allah baawo, be ngartii walaa ko be nafi. Walaa gadoowo ko woodi, walaa koo go'oto.

¹³Kondude mabbe dum yenaande omtiinde. E be kuutira demde mabbe ngam majjinki yimbe e fewre. Bolide mabbe e keewi ko halli bo tooke mboodi kallundi.

¹⁴Kondude mabbe e keewi kulle e bolide nawde.

¹⁵E be njaawa waruki yimbe.

¹⁶Fuu to be njahi, halkere e torra e tokkibe.

¹⁷Be andaa laawol wadduki jam.

¹⁸Be ngalaa kulol Allah."

¹⁹Jooni en andi koo dume ko Attawra wi'i, dum wi'a ngam ben don gonbe ley Attawra, ngam koo moye mabba honduko muudum, kadin fuu yimbe duuniyaaru anda ley kiita Allah be ngori.

²⁰Ngam walaa neddo noddeteedo aadilijo yeeso Allah ngam tokkuki Attawra, ngam ko Attawra wadata woni dum holla neddo hakke muudum.

Wartuki Aadilijjo

²¹Ammaa jooni Allah wurtinii laawol ngol dum tokkata dum warta aadilijo yeeso maako. Dum hebataa aadilaaku dum ngam tokkuki Attawra. Attawra e annabo'en kokkii ceyda dow maaajum.

²²Du'um aadilaaku Allah e dum hebee barka hoolaaki Yeesu Almasiihu. Fuu kooliido Yeesu, Allah wartiraymo aadilijo, ngam o hollataa feerootirol.

²³Koo moye neddo wadi hakke wodditake ko Allah yidi o wada.

²⁴Ammaa jooni Allah wartiri'en aadili'en. O wadanii'en non caahu ngam yidde maako barka rimfinki kebeteeki laawol Yeesu Almasiihu.

²⁵Allah lili Yeesu Almasiihu warta cakkiri, ngam to yimbe koolakemo dum yaafanoobe hakke mabbe barka yiyyam maako. Allah wadi du'um ngam holla aadilaaku muudum. Ngam ndenno o munyanii gadube hakke o tayanaayibe kiita.

²⁶O wadu non ngam e carel ngel o holla kanko e hoore maako o aadilijo, nden e mo wada koo moye kooliido Yeesu warta aadilijo.

²⁷Ngam non, walaa goddum dum goddo mantortoo. Ngam dume? Ngam en ngartaayi aadili'en ngam kuude meeden, sey ni ngam en koolake Yeesu.

²⁸Ngam en andi neddo wartay aadilijo yeeso Allah to hoolake Yeesu, naa' ngam tokkuki Attawra.

²⁹Koo Allah o Allah Yahuudanko'en tan? Naa' fuu kanko woni Allah yimbe naa' Yahuudanko'en? Goonga, o Allah yimbe naa' Yahuudanko'en, kambe maa.

³⁰Allah o go'oto, gartiraydo Yahuudanko'en Aadili'en yeeso maako to be koolake Yeesu. Non maa yimbe naa' Yahuudanko'en, o wartiraybe Aadili'en to be koolake Yeesu.

³¹To dum non, en alay tokkuki Attawra ngam en koolake Yeesu? Dum wadataako! Sey ni, en tabbitinadum.

Roomanko'en 4

Hoolaare Ibraahim

¹Too, dume mbi'eten dow Ibraahim, maama meeden?

²To Allah wartirii Ibraahim Aadiliijo ngam ko o wadi, o hebay ko o mantortoo, ammaa naa' yeeso Allah.

³Aayaare wi'i, "Ibraahim hoolake Allah; ngam maajum Allah wi'i o Aadiliijo."

⁴Neddo kuwoowo ngam yobee, dum hoccataa ko o yobaa bo caahu, ammaa bo godsum dum o hebani hoore maako.

⁵Neddo mo wadaayi bernde muudum dow kuude muudum, ammaa o wadi bernde maako dow Allah gadoowo gadoobe hakke ngarta Aadili'en, dum nodday hoolaaki maako Aadilaaku.

⁶Non Dawda wi'i nde o meti dow neddo barkidinaado mo Allah noddi Aadiliijo naa' ngam kuude maako. O wi'ii,

⁷"Be barkidinaabe yimbe be dum yaafanii ko woodaa dum be ngadi, be hakke mu'en njaafaa.

⁸O barkidinaado mo Joomiraawo limataa hakke maako."

⁹Too, barka du'um, Yahuudanko'en tan kebatadum, koo haa e yimbe naa' Yahuudanko'en? En mbi'ii, "Ibraahim hoolake Allah; ngam maajum Allah wi'i o Aadiliijo."

¹⁰Ndeye fii du'um wadi? Ko Ibraahim naadee, koo gada o naadaama? Ko o naadee dum wadi, naa' gada o naadaama.

¹¹Naaduki ki o wadanaa woni alaama kolludum Allah jabii o Aadiliijo ngam o hoolakemo ko o naadee. Ngam maajum, Ibraahim woni nyaako koo moye kooliido Allah mo Allah wartiri Aadiliijo, koo o naadaaka.

¹²Non maa kanko woni nyaako ben don naadaabe, naa' ngam be naadaabe, ammaa ngam be koolake Allah iri hoolaaki ki o woodi ko o naadee.

Alkawal Allah Dow Koolibemo

¹³Allah wadanii Ibraahim e bibbe bibbeeji maako alkawal wiiki kambe ndonata duuniyaaru. Allah wadii alkawal nga'al naa' ngam Ibraahim e tokka ko Attawra wi'i, ammaa ngam Aadilaaku kebeteedum barka hoolaaki Allah.

¹⁴To tokkoobe Attawra ngoni donoobe duuniyaaru, hoolaare neddo wartii meere, nden Alkawal Allah wartii koo ko nafi.

¹⁵Attawra e wadda monnere Allah, ammaa fuu to dooka walaa, naa' no dum wadata dum yewa dooka.

¹⁶Ngam non, yimbe kooliibe Allah ngoni keboobe ko o wadi alkawal, ngam dum heba ko o wadi alkawal caahu, nden fuu bibbe bibbeeji Ibraahim tabbitina hebukidum, naa' tokkoobe Attawra tan, ammaa haa e kooliibe Allah non no Ibraahim hooloriimo. Ngam Ibraahim woni nyaako meeden en fuu.

¹⁷Non no dum windiraa, "Mi wartiriima nyaako lenyi duddi." Kanko woni nyaako meeden yeeso Allah mo o hoolii, Allah kokkoowo maybe yonki, noddoowo ko walaa sey dum wanga.

¹⁸Ibraahim hoolake Allah, o wadii kammunde koo nde walaa daliila waduki kammunde maako. Ngam maajum, o wartii "Nyaako lenyi duddi," non no o wi'aa, "Taaniraabe maada duudiray bo koode dow."

¹⁹O alaayi hoolaaki Allah, koo nde o yi'i bandu maako somii ngam o badake duubi 100, nden debbo maako Saaratu danyataa.

²⁰O wadaayi seko dow ko Allah wadanimo alkawal, ammaa o beydii hoolaaki Allah, o mantiimo.

²¹O tabbitinii Allah waaway wada ko wadi alkawal.

²²Ngam Ibraahim hoolake Allah, "Allah wi'i o aadilijo."

²³Boliide biide "Allah wi'i o aadilijo," naa' ngam maako tan de mbindaa.

²⁴De mbindaama ngam meeden enen maa be Allah wartirta aadili'en, enen kooliibe ummindo Yeesu Joomiraawo meeden daga mayde.

²⁵O waraama ngam hakke meeden, nden o umminaama daga mayde ngam ngarten aadili'en yeeso Allah.

Roomanko'en 5

Siryootirki e Allah

¹Ngam non, nde Allah wartiri'en aadili'en ngam en koolake Yeesu Almasiihu, en ciryootirii e Allah barka Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu.

²Barka maako kebuden laawol hebuki du'um caahu Allah dum gonden nder jooni. Donmaa en mbelmbelta ngam en tabbitinii Allah hollay'en teddungal muudum.

³Naa' non tan, haa maa en mbelmbelta nder torraaji di njareten, ngam en andi yaruki torraaji e wadda munyal.

⁴To en munyii nder torra, en kebay ngikku dum Allah yidi, to o yidii ngikku meeden, non waday ngaden kammunde.

⁵Kammunde nden semtintaa'en, ngam Allah holli'en e mo yidi'en nder berde meeden barka Ruuhu maako, dum o hokki'en.

⁶Nder carel ngel tampuden, Almasiihu maayii ngam gadoobe hakke nder carel ngel Allah subi.

⁷E dum sadf goddo maaya ngam aadiliijo. Sey ni dum gadotoodum goddo wada sembe bernde maaya ngam neddo mo ngikku boddum.

⁸Ammaa laawol ngol Allah holli'en yidde maako woni, carel ko ngonden nder hakke, Almasiihu maayii ngam meeden.

⁹Nde jooni en ngartii aadili'en barka yiyyam Almasiihu, fii burdum tabbutuki woni o hisnay'en daga monnere Allah garaynde.

¹⁰Ndenno en wanywanybe Allah, ammaa dum siryootirii'en e maako barka mayde biddo maako. Jooni nde en ciryootirii e Allah, en buray tabbitinki Almasiihu hisnay'en ngam e mo foofa.

¹¹Ammaa naa' kanjum tan, haa maa en nana beldum ngam ko Allah wadi barka Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu, ciryootirdo'en e Allah jooni.

Aadamu e Almasiihu

¹²Hakke nattii nder duuniyaaru ndu'u laawol neddo go'oto. Hakke dum o wadi ngaddii mayde. Non koo moye wartii maayaydo, ngam koo moye wadii hakke.

¹³Goonga, ko Attawra waddee, hakke e don nder duuniyaaru, ammaa Allah jogataako hakke neddo nder bernde muudum to dooka walaa.

¹⁴Fuu e non, daga jaamanu Adamu yaaki jaamanu Muusa, mayde laamake dow koo moye, haa e dow yimbe be ngadaayi hakke iri dum Adamu wadi. Adamu woni misaalu on don garaydo.

¹⁵Ammaa caahu dum Allah hokkata dum nandaa e hakke Adamu. Yimbe dudbe maayii ngam hakke neddo go'oto, ammaa yidde Allah burii mawnuki naa' sedda, non maa caahu dum o hokkata yimbe dudbe barka neddo go'oto, waato Yeesu Almasiihu.

¹⁶Caahu Allah e feerootiri e ko hakke dum neddo go'oto foodi. Ngam kiita Allah tokkudum gada hakke dum Adamu wadi woni kiita halkere, ammaa caahu dum Allah hokki, kanjum dum wartiri'en aadili'en koo nde en ngadii hakke naa' sedda.

¹⁷Ngam hakke dum neddo go'oto wadi, mayde fuddi laamaaki dow koo moye. Ammaa laamu dum, dum hewtaayi koo dume to dum hawtaama e laamu dum neddo go'oto waddi, waato Yeesu Almasiihu. Koo moye mo Allah holli yidde mawnde wartiriimo Aadiliijo caahu, o hebay jaalorgal dow hakke barka Almasiihu.

¹⁸Ngam non, non no hakke neddo go'oto foodirani fuu yimbe kiita halkere, non maa kuugal Aadilaaku ngal neddo go'oto wadi wartirii yimbe dudbe Aadili'en hokkiibe yonki kesi.

¹⁹Non no yimbe dudbe ngarti gadoobe hakke ngam neddo go'oto wanyii ko Allah wi'i, non maa yimbe dudbe ngartay Aadili'en ngam neddo go'oto wadii ko Allah yidi.

²⁰Attawra waddaama ngam ko woodaa dum yimbe ngadata wurtoo e njayri. Ammaa fuu to hakke beydii, sey yidde Allah bura beydaaki.

²¹Hakke laamake yimbe ngam dum poodaniibe mayde. Ammaa jooni yidde Allah e laamoo laawol Aadilaaku, nden Allah jabii'en barka Yeesu Almasiihu Joomiraawo meeden. Non waday keben yonki ki re'ataa.

Roomanko'en 6

Bawde Hakke Ngewaama

¹Too, dume mbi'eten? En ngaday ka waduki hakke ngam yidde Allah beydoo?

²Goonga naa' non! Haanaa nyamren yeeso e waduki hakke, ngam en njaadake en ngartii bo maybe to hakke. No wadata kadin en nyamra yeeso e jonde nder hakke?

³Goonga on andi nde dum wadani'en baptismal ngam cumpootiren e Yeesu Almasiihu, en ngadana baptismal ngam en maydi e maako.

⁴Ngam non, baptismal dum um wadani'en bo dum uwudu'en e maako, nden en ngartii go'o e maako nder mayde maako, ngam, non no teddungal Nyaako meeden Mo Dow umminiri Almasiihu daga mayde, non enen maa en ngadu jonde heyre.

⁵Ngam to en ngartii go'o e Almasiihu nder mayde iri nde maako, non maa en tabbitinii en ngartay go'o e maako nder ummaaki daga mayde no o ummorii.

⁶En andi ngikku meeden dum ndenno dum wardaama e Almasiihu dow gaafaangal, ngam bandu meeden ndu hakke halkee, ngam to' pudditen ngarten maccube hakke.

⁷Ngam fuu maydo, hakke walaa bawde dow maako.

⁸To en maydii e Almasiihu, en tabbitinii en njoododoto e maako.

⁹Ngam en andi Almasiihu umminaama daga mayde, nden o fudditataa o maaya kadin. Mayde fudditataa heba bawde dow maako.

¹⁰Mayde nde o maayi o maayu nde go'o ngam o yewa sembe hakke haa abadaa, nden jonde nde o wadata jooni e mo wadande nder sumpootirki e Allah.

¹¹Non onon maa, doole koccee ko'e moodon bo maybe be bawde hakke laamaaki dow mabbe, ammaa jooni on ngada jonde ngam ngadon ko Allah yidi barka sumpootirki e Yeesu Almasiihu.

¹²Ngam non, to' on alu hakke laamoo dow balli moodon maayaydi haa tokkon ko suuno balli moodon ngidi.

¹³To' on pudsutu alanon hakke wonde jokkoode bandu moodon nde huutiree fii kalludum. Ammaa kokkee Allah ko'e moodon bo yimbe be dum ummini daga mayde yaaki yonki, nden kokkonmo fuu ko'e moodon ngam o huutira'on kuude aadilaaku.

¹⁴Ngam hakke hebataa jaalorgal dow moodon, nde naa' ley Attawra ngondon, ammaa ley yidde Allah ngondon.

Maccube Aadilaaku

¹⁵Dume ngadeten? En ngaday hakke ngam ley yidde Allah gonden naa' ley Attawra? To' en ngadu non!

¹⁶Goonga on andi to on tokkii ko goddo wi'i'on no maccube ngadata, on ngartii maccube on don mo ngadoton ko wi'i, koo hakke poodaydum mayde, koo waduki ko Allah yidi gartiraydum neddo aadilijjo.

¹⁷Ammaa yettoore tabbitana Allah, ngam ndenno on maccube hakke, ammaa jooni on tokka ekkitinol ngol dum ekkitini'on e berde moodon fuu.

¹⁸On ndimsinaama daga waduki hakke, on ngartii maccube aadilaaku.

¹⁹E mi huutira boliide de cadaa ngam on cembidaa. Ndenno on ngartirii ko'e moodon maccube waduki fii nefniidum e fii kalludum gadudum ka beydaaki naa' sedda. Non maa, jooni ngartiree ko'e moodon maccube aadilaaku ngam ngadon jonde ceniinde.

²⁰Ko ngonnoodon maccube hakke, walaa ko wanni'on e kuude aadilaaku.

²¹Ndiye beydaari kebudon nder ko ngadaynoodon ndenno dum cemtoton jooni? Ko fii dum don foodata woni mayde!

²²Ammaa jooni nde dum rimdinii'on daga hakke, nden on ngartii maccube Allah, beydaari ndi keboton woni jonde lamnde, nden e re'irde kebon yonki ki re'ataa.

²³Ngam njobaari hakke dum mayde, ammaa caahu Allah woni yonki ki re'ataa kebeteeki barka sumpootirki e Yeesu Almasiihu Joomiraawo meeden.

Roomanko'en 7

Misaalu Dow Teegal

¹Bandiraabe am, nde on fuu on andi dooka, on paamay ko ngidmi wiiki. Dooka e laamoo dow neddo to e mo foofa tan.

²Misaalu, debbo teegal dooka habbiimo e gorko maako to ni gorko on e foofa. Ammaa to gorko on maayii, debbo on fittake daga dooka kabbindirdummo e gorko on.

³Ngam non, to gorko maako e foofa o joododii e gorko feere, dum noddiraymo gadoowo njeenu. Ammaa to gorko maako maayii, dooka yoofiimo, nden to o teerii e goddo feere, naa' njeenu o wadata.

⁴Bandiraabe am, dow Attawra, on ngartii bo maybe barka mayde Almasiihu dow gaafaangal, ngam ngarton be goddo jeyi. Jooni jeydo'on woni Almasiihu ummiido daga mayde, ngam ngarten kuwoobe nder kuugal Allah.

⁵Carel ko ngadeten ko balli meeden ngidi, suunooji poodaydi hakke, di beydii sembe nder meeden ko nanden nder Attawra, e di kuwa nder balli meeden ngam kuwen ko foodanta'en mayde.

⁶Ammaa jooni en ndimfinaama daga Attawra gartirdum'en maccube, ngam en maydii e Almasiihu. Jooni en kuwana Allah nder laawol kesol ngol Ruuhu maako, naa' nder tokkuki laawol kiingol ngol dooka bindaadum.

Attawra e Hakke

⁷Dume mbi'eten kadin? Attawra dum hakke? Goonga naa' non! Ammaa daa Attawra walaa, daa mi andaa ko woni hakke. Daa Attawra wi'aayino, "Taa' yidu fii dum a jeyaayi," daa mi andaa yiduki fii dum mi jeyaayi woodaa.

⁸Ammaa hakke hebii laawol nder dooka foodaniiyam koo iri ngoye suuno yiduki fii dum mi jeyaayi. Ngam to dooka walaa, sembe hakke waatii.

⁹Ndenno ko mi andaa ko dooka hadi, e mi nyuma mi walaa hakke. Ammaa nde andumidum, sey paamumi mi yewiidum, mi gadoowo hakke, nden andumi yeeso Allah mi maydo.

¹⁰Dooka kaanudum hollayam laawol ngol tokkaymi mi heba yonki ki re'ataa, dum foodaniiyam halkere.

¹¹Hakke kebii laawol nder dooka, dum kuutiriidum, dum yoyriiyam, dum foodaniiyam halkere.

¹²Ngam non, Attawra daga to Allah dum yiwoyi, non maa dooka daga to Allah dum yiwoyi, e dum wi'a ko haani, e dum woodi.

¹³Too, dum don dooka boddum dum foodaniiyam halkere won don? Naa' non! Ammaa ngam hakke andee dum hakke, dum poodaniiyam halkere laawol dum don dooka boddum, ngam e laawol dooka hakke warta fii kalludum naa' sedda.

¹⁴En andi Attawra dum kuugal Ruuhu Allah, ammaa min mi neddo tan, mi maccudo hakke.

Habduki e Hakke

¹⁵Mi faamaayi ngam dume ngadaymi ko ngadaymi. Ngam mi wadataa ko ngidumi waduki, ammaa e mi wada ko nganyumi.

¹⁶To mi wadii ko mi yidaa waduki, non hollii mi jabii Attawra e woodi.

¹⁷Ngam non, naa' dum min wadataadum, ammaa dum hakke gondum nder am.

¹⁸E mi andi walaa goddum boddum nder am, waato nder ngikku am dum hakke. E mi yidi waduki fii boddum, ammaa mi waawataa wadukidum.

¹⁹Mi wadataa fii boddum dum ngidumi waduki, ammaa e mi wada fii kalludum dum mi yidaa waduki.

²⁰Too, to mi wadii ko mi yidaa waduki, non hollii naa' dum min wadataadum, ammaa dum hakke gondum nder am wadataadum.

²¹Dum wartaniiyam ngikku, fuu carel ko ngidumi waduki goddum boddum, sey goddum kalludum gondum nder am hadayam wadukidum.

²²Daga nder bernde am e mi nana beldum dooka yiwoydum daga to Allah.

²³Ammaa nder bandu am mi yi'ii goddum dooka feere e honida e dooka dum bernde am yidi. Dum wartiriiyam maccudo hakke gondum nder bandu am.

²⁴Mi neddo jurminiido! Moye hisnatayam daga ndu'u bandu am poodanaynduyam halkere?

²⁵Yettoore tabbita to Allah barka Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu! Ngam non, min e hoore am nder bernde am mi maccudo dooka Allah, ammaa ngam ngikku am dum hakke mi maccudo hakke.

Roomanko'en 8

Jonde Nder Ruuhu Allah

¹Ngam non, jooni dum tayantaa ben don cumpootiroobe e Yeesu Almasiihu kiita halkere.

²Ngam dooka Ruuhu Allah kokkoojum yonki nder sumpootirki e Yeesu rimdiniiyam daga bawde hakke laamotoodum'en poodanaydum'en halkere.

³Ko Attawra waawaayi waduki, ngam ngikku hakke dum neddo woodi, Allah wadiidum. Nde o lili biddo maako nder nandi bandu meeden ndu hakke ngam o warta cakkiri ngam hakke meeden, o sankitii laamu hakke nder bandu.

⁴Allah wadii du'um ngam mbaawen waduki fuu kuude aadilaaku de Attawra wi'i dum wada, enen tokkoobe ko Ruuhu Allah wi'i, naa' ko balli meeden ngidi.

⁵Yimbe gadoobe ko balli mabbe ngidi, e be njowa berde mabbe dow ko balli mabbe ngidi. Ammaa yimbe gadoobe ko Ruuhu Allah wi'i, e be njowa berde mabbe dow ko Ruuhu Allah yidi.

⁶Yowuki bernde dow ko bandu yidi e dum fooda halkere, ammaa yowuki bernde dow ko Ruuhu Allah yidi e dum wadda yonki e jam.

⁷Ngam yowuki bernde dow ko bandu yidi dum wanyuki Allah, dum tokkataa ko dooka Allah wi'i, dum waawataa wadukidum.

⁸Yimbe gadoobe ko balli mabbe ngidi be mbaawataa welnanki Allah bernde.

⁹Ammaa onon on ngadataa ko balli moodon ngidi. On ngada ko Ruuhu Allah wi'i, to ni dum goonga Ruuhu Allah e joodii nder berde moodon. Koo moye to walaa Ruuhu Almasiihu, naa' Almasiihu jeyimo.

¹⁰Ammaa to Almasiihu e joodii nder berde moodon, koo nde balli moodon maayay ngam hakke, fuu e non Ruuhu Allah hokkay'on yonki, ngam on ngartiraama Aadili'en.

¹¹To Ruuhu Allah ummindo Yeesu daga mayde e joodoo nder berde moodon, on don ummindo Almasiihu daga mayde hokkay balli moodon maayaydi yonki barka Ruuhu maako joodiidum nder berde moodon.

¹²Ngam non bandiraabe am, e woodi godidum dum ngadeten doole, ammaa kanjum naa' dum tokkuki ko balli meeden ngidi.

¹³Ngam to on ngada jonde no balli moodon ngidiri, on maayay. Ammaa barka Ruuhu Allah, to on mbarii kuude de balli moodon ngidi waduki, on kebay yonki ki re'ataa.

¹⁴Ngam fuu yimbe be Ruuhu Allah tokkinta be bibbe Allah.

¹⁵Ngam Allah hokkaayi'on Ruuhu gartiraydum'on maccube haa pudditon ngadon jonde nder kulol, ammaa o hokku'on Ruuhu gartiraydum'on bibbe maako. Barka Ruuhu dum en mbaaway nodden Allah "Abba! Nyaako meeden!"

¹⁶Ruuhu Allah e hoore maajum hawti e berde meeden tabbitinta enen en bibbe Allah.

¹⁷Jooni nde en bibbe, en ngartii donoobe. En ndonay fii boddum dum Allah resani yimbe maako, kadin en donidoobe e Almasiihu, to ni en njardii torra e maako ngam keben teddungal hawti e maako.

Teddinki Ki Dum Teddinta'en Do'o Yeeso

¹⁸Mi tabbitinii torra ka njareten jooni ka hewtaayi ka hawtee e teddungal ngal dum teddinta'en do'o yeeso.

¹⁹Fuu ko tagaa e hedii e haabi ngam yi'a Allah wanginii bibbe muudum.

²⁰Ngam ko tagaa wartiraama meere, naa' ngam yidde maajum, ammaa non Allah yidiri dum wadoroo. Fuu e non e woodi kammunde,

²¹ngam ko tagaa e hoore maajum dum dimdinteedum daga maccungaaku nyoluki, dum heba rimdineeki e teddineeki dum yimbe Allah njeyi.

²²En andi haa jooni fuu ko tagaa e otta ngam nawdum no debbo piidoowo e nawdum danyngol ottirta.

²³Ammaa naa' ko tagaa tan ottata, haa maa e enen. Enen goodube Ruuhu Allah, dokkal maako arandewal nder ko o hokkata'en, en otta nder berde meeden, en kaabii Allah wartira'en bibbe maako, donmaa o rimdina balli meeden.

²⁴Daga carel ko dum hisni'en ngoodusen kammunde nde'e. Ammaa to en ngi'a ko kammiiden, naa' dum kammunde won don. Moye wadata kammunde dow ko yaadi hebi?

²⁵Ammaa to en ngada kammunde dow godsum dum en ngi'ataa, en kedodum nder munyal.

²⁶Non maa, Ruuhu Allah e walla'en to tampuden. Ngam en andaa no haani ngadiren do'aare, ammaa Ruuhu Allah e hoore maajum e toroo Allah ngam meeden carel ngel ndulluden ko mbi'eten en otta.

²⁷Nden Allah andudo ko woni nder berde meeden, e mo andi ko Ruuhu yidi, ngam Ruuhu e toroo Allah ngam yimbe maako non no o yidiri.

²⁸En andi nder koo dume Allah e huwa ngam beydaari yimbe giqbemo, be o subi non no o yidiri.

²⁹Allah e andibe daga arande o subiibe ko duuniyaaru tagee ngam be ngarta bo 'Biddo maako, ngam 'Biddo on warta afo nder bandiraabe dudbe.

³⁰Ben don be o subi, o noddiibe, o wartiriibe aadili'en, o nattiniibe teddungal maako.

Yidde Allah

³¹Dume mbi'eten dow fii du'um? To Allah e wondi e meeden, moye waawata heba jaalorgal dow meeden?

³²Allah hadaayi Biddo muudum yarki torra, ammaa o hokkiimo ngam o sakkee ngam meeden en fuu. Nde o wadii non, o hokkataa'en koo dume caahu?

³³Moye waawata wullaaki yimbe be Allah subi? Dum Allah e hoore muudum wartiribe Aadili'en.

³⁴Moye waawata tayankibe kiita? Walaa! Yeesu Almasiihu maayii, ko buri woni o umminaama daga mayde, e mo ton joodii to jungo nyaamo ngo Allah, kadin e mo toroo Allah ngam meeden.

³⁵Dume waawata senda'en e yidde nde Almasiihu yidi'en? Dum torra kalluka, koo bone, koo halleende yimbe, koo weelo, koo ciya kolte, koo nganyaandi yimbe, koo mayde?

³⁶Non no dum windiraa, "Ngam maada koo ndeye nyalnde e dum dabbita warkimin; dum hoccimin bo baali di dum hirsata."

³⁷Naa' non, nder fuu fii du'um en kebii jaalorgal barka Almasiihu giidoo'en.

³⁸Ngam mi tabbitinii walaa ko waawata hada Almasiihu yiduki'en, koo mayde, koo yonki, koo malaa'ika'en, koo ko laamotoo dow, koo jaamanu du'um, koo jaamanu garaydum, koo bawde,

³⁹koo ko woni e dow, koo ko woni e ley, walaa goddum nder fuu ko tagaa baawaydum hada Allah yiduki'en yidde nde o hollata'en barka Yeesu Almasiihu Joomiraawo meeden.

Roomanko'en 9

Allah e Yimbe Maako

¹Ko mbi'aymi dum goonga. Almasiihu jeyiyam, ngam non mi fewataa. Ruuhu Allah e laamoo bernde am nde tabbitinaniyyam ko mbi'aymi naa' dum fewre.

²E mi wannii naa' sedda, nden nawdum bernde am walaa re'irde ngam bandiraabe am Yahuudanko'en.

³Daa min e hoore am mi laanee dum sendayam e Almasiihu ngam lenyol am keba kisndam.

⁴Kambe ngoni Israa'iilanko'en, be Allah wartiri bibbe muudum. O wanginaniibe teddungal maako, o wadaniibe alkawalji, o hokkiibe Attawra, o holliibe no be mawninirtamo mawninki ki goonga, nden o wadaniibe alkawalji duddi.

⁵Be yiwoyi daga maama'en Yahuudanko'en mawbe andaabe, nden daga lenyol mabbe Almasiihu waroyi nder bandu. Allah laamotoodo koo dume mantee haa abadaa! Aamin.

⁶Naa' e mi wi'a Allah hebbinaayi alkawal muudum. Ngam naa' fuu Israa'ilanko'en ngoni yimbe Allah be goonga.

⁷Donmaa naa' fuu bibbe bibbeeji Ibraahim ngoni bibbe Allah. Ammaa Allah wi'i Ibraahim, "Barka Iciyaaku kebataa bibbe bibbeeji be ngadanmaami alkawal."

⁸Du'um holii bibbe danyaabe no dum danyiri koo moye naa' kambe ngoni bibbe Allah. Ammaa bibbe be dum danyani Ibraahim ngam Allah wadaniimo alkawal mabbe, kambe ngoni bibbe maako be goonga.

⁹Ngam du'um woni ko Allah wi'i nder alkawal ngal o wadi, o wi'i, "Hitaande garaynde bo nge'el carel mi so"oyto, nden Saaratu danyay biddo gorko."

¹⁰Naa' maa du'um tan, ammaa bibbe Rifkatu siwtaabe, nyaako mabbe o go'oto, waato maama meeden Iciyaaku.

¹¹⁻¹²Ammaa ko siwtaabe ben ndanyee, koo ko be ngada godsum boddum koo godsum dum woodaa, Allah wi'i Rifkatu, "Biddo mawdo on o jagganto pamaro on." Du'um tabbitinii Allah e suba yimbe naa' ngam kuude de be ngadi, ammaa ngam non o yidi dum wadoroo.

¹³Non no dum windiraa, "E mi yidi Yaakubu, ammaa mi wanyii Isaw."

¹⁴Dume mbi'eten? Jooni en mbi'ay Allah wadii ciya aadilaaku won don? Naa' non, koo sedda!

¹⁵Ngam o wi'i Muusa, "Mi wallay koo moye mo ngidumi walluki, mi yurminanay koo moye mo ngidumi yurminanki."

¹⁶Ngam non, Allah e suba neddo naa' ngam neddo e yidi Allah subamo koo ngam tiinaare maako, ammaa dum yurmeende Allah tan.

¹⁷Ngam aayaare wi'i Allah wi'i Fir'awna, "Mi wartiriima laamiido ngam mi huutirmaa mi holla bawde am dum andina inde am koo toye nder duuniyaaru."

¹⁸Ngam non, Allah e yurminana koo moye mo o yidi yurminanki, nden e mo saatina bernde koo moye mo o yidi saatinanki bernde.

Monnere Allah e Yurmeende Maako

¹⁹Goddo nder moodon wi'ayyam, "To fii du'um dum non, ngam dume haa jooni Allah e yi'ira'en ko woodaa? Moye waawata wanya waduki ko Allah yidi?"

²⁰Ammaa an neddo, a moye haa a fodfotira e Allah? Gojiire waawataa wi'a gadufonde, "Ngam dume ngadirdaayam nihi?"

²¹Ngam gadoowo gojiije o waaway o huutira loope no o yidi. O waaway o huutira loope o wada gojiije, godde ngam de kuutiniree kuude de daraja, godde ngam de kuutiniree kuude de ngalaa daraja.

²²Non kuude Allah mba'i. O yidiino o holla monnere maako, nden o wangina bawde maako dow kaanube o monnanabe, kewtube kalkee, ammaa o munyaniiibe munyal mangal.

²³Donmaa o yidi o wanginana yimbe be o yurminani teddungal maako mangal. Daga arande kambe o siryii keba teddungal maako.

²⁴Waato enen be Allah noddi naa' daga nder Yahuudanko'en tan, ammaa haa maa daga nder yimbe naa' Yahuudanko'en.

²⁵Non no Allah wi'i nder deftere Yuuca'u, "Yimbe be mi jeyaayi, mi noddaybe 'yimbe am,' lenyol ngol mi yidaa, mi noddayngol, 'Lenyol ngol ngidumi.'

²⁶Nden e nden don wigeere to dum wi'ibe, 'Naa' on yimbe am,' don dum dum noddatabe bibbe Allah mo yonki."

²⁷Nden Icaaya metii e sembe dow Israa'iila wi'i, "Koo nde bibbe Israa'iila duudirii bo njaareendi maayo, fuu e non sedda nder mabbe tan kisata,

²⁸ngam Joomiraawo yottinay tayanki duuniyaaru kiita nder yawdaare."

²⁹Donmaa Icaaya wi'i, "Daa Joomiraawo Joomu Bawde alaayi yimbe sedda daga nder lenyol meeden, daa en ngartii bo gariiri Sodom, daa en ngartiraama bo gariiri Gomoora."

Israa'iilanko'en e Habaru Beldum

³⁰Dume mbi'eten kadin? Yimbe naa' Yahuudanko'en be dabbitaayi be ngarta Aadili'en, kambe ngartiraa Aadili'en, waato Aadilaaku kebeteedum barka hoolaaki Almasiihu.

³¹Ammaa Israa'iilanko'en dabbutube ngarta Aadili'en ngam tokkuki Attawra, be kebaayidum.

³²Ngam dum? Ngam be dabbitaayi wartuki Aadili'en barka hoolaaki Allah, ammaa be dabbitiidum e laawol waduki kuude bodde. Be peggii nden don "hayre gadoore yimbe peggoo,"

³³no aayaare wi'i, "Ndaaree, mi resii hayre nder Sihiyoona gadaynde yimbe peggoo, nde waday be njana. Fuu kooliidomo semtintaake."

Roomanko'en 10

¹Bandiraabe am, ko ngidumi nder bernde am e ko torotoomi Allah, kanjum woni Israa'iilanko'en kisa.

²Mi waaway mi hokka ceyda dow mabbe e be ngidi huwanki Allah naa' sedda, ammaa e be kuwanamo naa' dow faamu boddum.

³Be paamaayi laawol ngol Allah wartirta yimbe Aadili'en, be ndarwii laawol ngol be tokkata. Ngam non, be njabaayi tokkuki laawol ngol Allah wartirta yimbe Aadili'en.

⁴Ngam Almasiihu woni de'udo kuude Attawra, ngam koo moye kooliidomo warta aadilijjo.

⁵Muusa windii dow wartuki aadilijjo laawol tokkuki Attawra, o wi'i, "Koo moye gadoowo ko Attawra wi'i o hebay jonde nde goonga."

⁶Ammaa du'um woni ko Wolde Allah wi'i dow wartuki aadilijjo barka hoolaaki Almasiihu, "Taa' wi'u nder bernde maada, 'Moye yahata ton dow?' " (Waato ngam waddoya Almasiihu nder duuniyaaru),

⁷koo, "Moye yahata Laahira to ngayka kalluka lugguka?" (Waato ngam umminoya Almasiihu daga nder maybe).

⁸Raa ko aayaare wi'i, "Wolde Allah e haade maada e nde dow demngal maada e bernde maada," waato wa'aju hoolaaki Allah dum min nga'ajinta.

⁹Ngam taa wi'i e honduko maada, "Yeesu o Joomiraawo," nden taa hoolake nder bernde maada wiiki Allah umminiimo daga mayde, a hisay.

¹⁰Ngam nder bernde neddo hoolotoo Almasiihu nden Allah wartiramo aadilijjo, nden e honduko neddo wi'ata e njayri Yeesu woni Joomiraawo hisa.

¹¹Wonde aayaare wi'i, "Koo moye kooliidomo semtintaake."

¹²Ngam walaa feerootirol hakkunde Yahuudanko'en e yimbe naa' Yahuudanko'en, Joomiraawo kanko woni Joomiraawo koo moye, e mo barkidina koo moye torotoodomo naa' sedda.

¹³No aayaare wi'i, "Koo moye toriido Joomiraawo hisnamo, Joomiraawo hisnaymo."

¹⁴Ammaa no dum wadata yimbe toroo mo be koolaaki? Nden no wadata be kooloomo to be meedaayi nanki habaru maako? Nden no wadata be nana habaru maako to naa' goddo wa'ajinanibe?

¹⁵Nden no yimbe nga'ajinirta to be lilaaka? Non no dum windiraa, "Dum fii boddum yottaaki ben don gaddube Habaru Beldum."

¹⁶Ammaa naa' fuu Israa'ilanko'en njabi Habaru Beldum; ngam Icaaya wi'i, "Joomiraawo, moye jabi haala meeden?"

¹⁷Ngam non, hoolaaki Allah e hebee laawol nanki habaru Almasiihu, nden habaru Almasiihu e nanee laawol wa'ajinki dow maako.

¹⁸Ammaa, e mi yama, dum goonga be nanaayi habaru dum? Goonga be naniidum, ngam aayaare wi'i, "Habaru Allah yahii koo toye nder duuniyaaru, boliide mabbe nattii koo toye nder duuniyaaru."

¹⁹Donmaa e mi yama, yimbe Israa'ilila paamaayi? Arande Muusa wi'i ko Allah wi'i yimbe Israa'ilila, "Mi waday ngadon lawliiru yimbe be koccudon naa' be goddum. Laawol yimbe be andaa goddum, mi waday'on monnon."

²⁰Nden Icaaya metii e sembe bernde wi'ii Allah wi'ii, "Ben don be dabbitataayam be kebiiyam; mi wanginii hoore am to yimbe be yamaayi no be kebirtayam."

²¹Ammaa dow Israa'iila o wi'i Allah wi'i, "Ko neebi e mi dabbita siryootirki e yimbe be ngadataa ko mbi'aymi, be berde caatude."

Roomanko'en 11

Yurmeende Allah Dow Israa'iila

¹E mi yama, Allah wanyii yimbe muudum? Goonga, o wanyaayibe. Min e hoore am mi Israa'iilankeejo, taaniraawo Ibraahim daga lenyol Biliyaaminu.

²Allah wanyaayi yimbe muudum be o subi daga fuddoode duuniyaaru. On andi ko aayaare wi'i dow Iliya, no o wullorii Israa'iilanko'en to Allah.

³O wi'ii, "Joomiraawo, be mbarii annabo'en maada, be pusii cakkirle maada. Min tan woni koriido, nden e be dabbita warkiyam."

⁴Ammaa dume Allah wi'imo? Allah wi'imo, "Mi resanii hoore am yimbe 7,000 be meedaayi mawninki ngunkiwa mbi'eteenga Ba'al."

⁵Non dum wontindiri nder jaamanu du'um, e woodi yimbe sedda koriibe be Allah subi, ngam yidde maako.

⁶To e mo subira yimbe laawol yidde maako, o subube naa' ngam kuude bodde de be ngadi. Ngam to e mo suba yimbe ngam kuude de be ngadi, subuki kin naa' dum caahu, dum njobaari yidde maako naa' nde goonga.

⁷Too, noye won don? Yimbe Israa'iila tampii keba ko dabbitata. Sedda nder mabbe kebidum, be Allah subi, ammaa koriibe dum saatinaniibe berde.

⁸No aayaare wi'i, "Allah wartiriibe yimbe be ngalaa hakkiilo be ngalaa faamu. E be ngoodi gite, ammaa be ngi'ataa, e be ngoodi noppi, ammaa be nanataa, haa nde'e nyalnde."

⁹Nden Dawda wi'ii, "Allah wada humto mabbe wartanabe tarkowol be njana nder maggol, be njara torra no haananibe;

¹⁰gite mabbe mbuma be tampa yiiki, torra kalluka wartanabe dongal haa abadaa."

¹¹E mi yama, nde Yahuudanko'en njani nder hakke, be ummataako won don? Goonga naa' non! Ammaa ngam hakke dum be ngadi, kisndam waranii yimbe naa' Yahuudanko'en ngam Yahuudanko'en nana lawliiru mabbe.

¹²Jooni to hakke dum Yahuudanko'en ngadi warti barka to yimbe duuniyaaru, nden to tampere mabbe ngartii barka to yimbe naa' Yahuudanko'en, barka dum buray non to fuu Yahuudanko'en be Allah subi njabii kisndam maako.

Kisndam Yimbe Naa' Yahuudanko'en

¹³Jooni e mi metana'on onon yimbe naa' Yahuudanko'en. Nde mi lilaado to yimbe naa' Yahuudanko'en, mi fiyay gabaare am dow kuugal ngal Allah hokkiyam mi wada,

¹⁴ngam mi wada bandiraabe am Yahuudanko'en nana lawliiru, non hisna wobbe mabbe.

¹⁵Ngam to wanyuki ki Allah wanyibe wartii laawol siryootirki maako e duuniyaaru, noye dum wartata to o siryootirii e mabbe? Dum wartay bo o umminbe daga mayde.

¹⁶To dum hokkii Allah njoccitel buroodi, nden fuu buroodi koriidum dum wartii bo dum hokkiidum Allah. To dum hokkii Allah dad'i lekki, nden lice maaki maa ngartii de maako.

¹⁷Raa misaalu. Lenyol Ibraahim, waato Yahuudanko'en e nandi e lekki jaytun ki dum aawi, ammaa Allah itti godde lice maaki, o waddii lice kese daga lekki jaytun ki ladde o takkide to o itti den ton lice ngam de keba barka lekki kin de mawnida e maaki. Onon yimbe naa' Yahuudanko'en, onon ngoni lice kese den.

¹⁸Ngam non, to' on piyu gabaare mbi'on on burii den ton lice de dum itti. To on ngadii non, to' on ngejjutu, naa' onon njogii dad'i lekki kin, ammaa dad'i din njogii'on.

¹⁹On mbi'ay, "Lice den itti ngam dum takkindiramin e lekki kin."

²⁰Du'um dum goonga. Be itta daga lekki kin ngam be koolaaki Allah, ammaa an boo a takka e lekki kin ngam a hoolake Almasiihu. Ngam non, taa' mawnin hoore, ammaa jooda nder kulol Allah.

²¹Ngam nde Allah itti den don lice lekki jaytun aawaaki, on nyuma onon maa o alay'on?

²²Ngam non, nyumu dow yidde Allah e monnere maako. E mo monnana ben don alube tokkukimo, ammaa o hollete yidde maako, taa wadii ka hoolaakimo kanko kolloowo yidde. Ammaa taa wadaayi non, an maa dum ittete daga lekki kin.

²³Nden koo Yahuudanko'en ittaabe daga lekki kin, to be nyamraayi yeeso e ciya hoolaaki Allah, o takkindiraybe e lekki kin, ngam o waaway o fuddita o takkindirabe e maaki.

²⁴Onon yimbe naa' Yahuudanko'en onon ngoni bo lice ittaade daga lekki jaytun puduki nder ladde de takkindiraa e lekki jaytun aawaaki. Naa' non Allah tagiri lekki kin. Nde dum non, dum sadantaa Allah o fuddita o so'a lice lekki jaytun aawaaki de o ittunoo to maaki o takkade to maaki.

Allah e Yurminana Koo Moye

²⁵Bandiraabe am, mi yidaa ndullon anduki sirru du'um, ngam to' ngarton be mangu hoore. Israa'iilanko'en dudbe ngaday ka wanyuki ko Allah wi'i sey to carel wadii ngel fuu yimbe naa' Yahuudanko'en be Allah subi koolimo.

²⁶Non Israa'iilanko'en fuu kisirta. Non no dum windiraa, "Kisnoowo waray daga Sihyoona, o ittay fuu ciya kulol Allah daga berde lenyol Yaakubu.

²⁷Kanjum woni alkawal ngal ngaadaymi e mabbe carel ngel njaafantoomibe hakkeeji mabbe."

²⁸Yahuudanko'en ngartii wanywanybe Allah ngam be nganyii Habaru Beldum. Du'um wartii beydaari moodon. Ammaa be cubaabe Allah, haa jooni e mo yidishe, ngam o wadanii maama'en mabbe alkawal.

²⁹Ngam Allah waylitataa bernde muudum dow mo o subi e mo o barkidini.

³⁰Ndenno onon yimbe naa' Yahuudanko'en, on nganyiino Allah, ammaa jooni o yurminanii'on ngam Yahuudanko'en nganyii ngada ko o wi'i.

³¹Non maa Yahuudanko'en be nganyii be ngada ko Allah wi'i, ngam e laawol yurmeende nde Allah holli'on kambe maa o yurminanabe.

³²Allah wartirii fuu yimbe bo curaabe ngam be nganyii waduki ko o wi'i, o wadu non ngam o yurminana koo moye.

Mantuki Allah

³³Goonga, yidde Allah, e faamu maako, e andal maako e dum luggi. Walaa baawaydo anda ko o subi waduki. Ko o wadata burii sembe faamu neddo.

³⁴Aayaare wi'i, "Moye meedi anduki ko woni nder bernde Joomiraawo? Moye meedi wartuki kokkaydomo caawori?

³⁵Moye meedi hokkuki Allah goddum dum o waatantamo?"

³⁶Ngam koo dum kanko tagidum, to maako koo dum yiwi, to maako dum so'oto. Mangu tabbita to Allah haa abadaa. Aamin.

Roomanko'en 12

Jonde Huwanki Allah

¹Ngam maajum bandiraabe am, ngam yurmeende mawnde nde Allah holli'en, e mi toroo'on, kokkee Allah ko'e moodon bo cakkiri ciryaandi ngam kuugal maako, mbelnanayndimo bernde. Non woni no haani mawniniron Allah.

²To' on njabu nyumo moodon warta iri ngo yimbe be tokkaayi Yeesu, ammaa alee Allah mo'ina jonde moodon e nyumol moodon, ngam paamon ko o yidi ngadon, waato ko woodi, e ko welnantamo bernde, e no njoodortoodon jonde kewnde.

³Ngam caahu dum Allah hokkiyam, e mi wi'a koo moye moodon, to' hocca hoore muudum ko buri no haani. Ammaa koo moye faama no hocciri hoore muudum. Koo moye hocca hoore muudum ko fottidi e hoolaaki Allah ki Allah hokkimo.

⁴En ngoodi jokkoode dudde e balli meeden, nden koo ndeye jokkoode e woodi kuugal muudum.

⁵Non maa, koo nde en yimbe dudbe, en ngartii bo bandu go'o ngam en koolake Almasiihu, en fuu en njokkootiri no jokkoode bandu njokkindiri.

⁶Allah hokkii koo moye meeden dokke feere-feere. To dokkal meeden dum waduki annabaaku, sey ngadendum no fottidi e hoolaaki Yeesu ki ngooduden.

⁷Be o hokki dokkal walluki, sey be mballa. Be o hokki dokkal ekkitinki, sey be ekkitina.

⁸Be o hokki dokkal sembidinki wobbe, sey be cembidinabe. Be o hokki dokkal hokkuki caahu, sey be kokkadum e bernde go'o. Be o hokki dokkal ardaare, sey be ngada hakkiilo mabbe dow ardaare nden. Be o hokki dokkal yurminanki yimbe, sey be njurminanabe nder beldum bernde.

⁹Kollee yimbe yidde nde goonga. Nganyee koo iri ndeye halleende, njogee ko woodi sembee.

¹⁰Njogootiree, ngidindiree bo bandiraabe, kokkee yimbe mangu bo be burii'on.

¹¹To' on alu tokkuki Joomiraawo moodon feewa, ammaa kuwaneemo e bernde go'o.

¹²Nanee beldum ngam kammunde nde goodudon, munyee nder torraaji di njaroton, ngadee ka waduki do'aare koo ndeye.

¹³Cendidee ko ngoodudon e yimbe Allah gidube walleeki, njabbee hobbe nder gureeje moodon.

¹⁴Mbarkidinee torroobe'on, mbarkidineeb, to' on laanube.

¹⁵Nandee beldum e nanoobe beldum, mboydee e boyoobe.

¹⁶Njodee jonde jam hakkunde moodon. To' on mawnin ko'e moodon, ammaa kawtee ko'e moodon e yimbe be dum hoccii naa' be godsum. To' on koccu ko'e moodon bo on burii yimbe koriibe faamu.

¹⁷To' on ngaato halleende e halleende, ammaa paamee ngam ngadon ko koo moye yi'ata dum bodsum.

¹⁸Ngadee ko mbaawoton waduki to dum wadoto njoododoodon jam e koo moye.

¹⁹Higoobe am, to dum wadanii'on ko halli, to' on ngaatano ko'e moodon, ammaa alee Allah waatanoo'on e monnere maako. Ngam aayaare wi'i, "Joomiraawo wi'i, 'Min woni gaatotoodo, mi waatoto.' "

²⁰Wonde aayaare wi'i, "To ganyo maada e nana weelo, hokkumo ko o nyaamata; to e mo nana donka, hokkumo ko o yarata; ngam taa wadii non, dum wartay bo a mobtanamo docce hiite dow hoore maako."

²¹Taa' alu halleende heba jaalorgal dow maada, ammaa hebu jaalorgal dow halleende laawol waduki ko woodi.

Roomanko'en 13

Kokkee Ardiibe Mangu

¹Doole koo moye tokka laamotoobe, ngam walaa godsum laamu laamotoodum sey to Allah jabii. Fuu ardiibe be ngooduden, Allah resibe dow laamu dum.

²Ngam non, koo moye ganyudo laamu wanyii ko Allah wadi. Koo moye gadudo non foodanay hoore muudum kiita Allah.

³Laamotoobe lamnaa naa' ngam be kulna gadoobe ko woodi, ammaa ngam be kulna gadoobe ko halli. A yidi alaa huluki neddo laamotodo? Too, sey ngadaa ko haani, kanko boo o mantete,

⁴ngam kanko o maccudo Allah kuwoowo ngam beydaari maada. Ammaa taa wadii ko woodaa, hulu, ngam naa' e meere o jogii bawde maako. O maccudo Allah ngam o tayana gadoobe ko woodaa kiita.

⁵Ngam non, doole tokkaa laamu naa' ngam daduki monnere Allah tan, ammaa ngam a andi e haani tokkaadum.

⁶Kanjum wadi on njoba ceede leydi kadin, ngam laamotoobe be maccube Allah kokkube carel mabbe fuu ngam laamaaki.

⁷Njabee koo moye nyamaande nde tokkata'on, tokkoobe'on nyamaande ceede leydi, njobeebe. Kokkee mangu haanube kokkon mangu.

Ngidindiree

⁸To goddo hokkii'on nyamaande, njobeemo. Nyamaande nde on mbaawataa yobuduki nde warta yidindirki. Ngam koo moye giido bandiraawo muudum hebbinii ko Attawra wi'i.

⁹Raa goddi dookaaji Allah, "Taa' wadu njeenu, taa' wadu warhoore, taa' wujju, taa' yidu ko goddo jeyi." Di'i dookaaji e fuu koriidi dii kawtaama dow wolde biinde, "Yidu bandiraawo maada no ngidirdaa hoore maada."

¹⁰Taa yidi bandiraawo maada, a wadantaamo ko halli. Ngam maajum, yidde woni ko hebbini ko dooka Allah yidi.

¹¹Ngadee du'um, ngam on andi iri jaamanu dum ngonden nder. Carel wadii ngel ummotoodon daga deyngol. Ngam nyalnde nde Allah hisnata'en e beyda baddoyaaki koo ndeye nyalnde daga nyalnde nde kooliiden Yeesu.

¹²Jooni dum jemma, subaka badake. Ngam non, en alu huwuki kuude nyiwre, en ngadu jonde meeden nder jayngol.

¹³En ngadu jonde meeden no haani bo yimbe joodotoobe nder jayngol. To' en njaru yareyareeji poodooji jonde meere, to' en ngadu njeenu, to' en ngadu halleende, to' en kabdu e yimbe koo nanen lawliiru mabbe.

¹⁴Ammaa, ngikku moodon warta iri ngikku Yeesu Almasiihu Joomiraawo, nden to' on ngadu hakkiilo moodon dow no mbelnanton suunooji balli moodon.

Roomanko'en 14

To' On Njawan Wobbe

¹Njabee fuu tokkudo Yeesu goodudo hoolaare nde sembidaa, ammaa to' on ngeddootir e maako dow nyumol maako.

²Goddo e andi Allah aliimo o nyaama koo iri nduye nyamndu, ammaa neddo goodudo hoolaare nde sembidaa nyaamataa koo iri nduye nyamndu.

³Neddo nyaamoowo koo iri nduye nyamndu, to' o yawana mo nyaamataa koo iri nduye nyamndu, nden neddo mo nyaamataa koo iri nduye nyamndu to' o wi'a nyaamoowo koo iri nduye nyamndu e wada ko woodaa, ngam Allah jabii on don nyaamoowo koo iri nduye nyamndu.

⁴An a moye mbi'ataa maccudo goddo wadii ko woodaa? Ay, Joomu maako subata koo ko o wadi e woodi, koo dum woodaa. O waday ko woodi, ngam Joomiraawo wallaymo o wada ko woodi.

⁵Goddo hoccii wonde nyalnde burii wonde mangu, goddo boo hoccii nyalde fuu e pottidi. Koo moye moodon tabbitina ko faami.

⁶Fuu koccudo wonde nyalnde burii wonde, e mo wadadum ngam mawninki Joomiraawo. Donmaa fuu nyaamoowo koo iri nduye nyamndu, e mo wadadum ngam mawninki Joomiraawo, nde e mo yetta Allah ngam nyamndu ndun. Koo moye mo nyaamataa koo iri nduye nyamndu, e mo wadadum ngam mawninki Joomiraawo nden e mo yetta Allah.

⁷Nder meeden walaa gadoowo jonde ngam beydaari muudum tan, non maa walaa maayaydo ngam beydaari muudum tan.

⁸To ni en ngada jonde, en ngadande ngam Joomiraawo. To en maayi boo, en maayu ngam Joomiraawo. Ngam non, koo en foofa, koo en maayii, Joomiraawo jeyi'en.

⁹Almasiihu maayi nden ummii daga mayde, ngam o warta Joomiraawo maybe e be yonki.

¹⁰Nden an, ngam dume mbi'ataa bandiraawo maada wadii ko woodaa? Koo, ngam dume njawantaa bandiraawo maada? Ngam en fuu en ndaroto yeeso Allah o wadana'en kiita.

¹¹Ngam aayaare wi'ii, "Joomiraawo wi'ii, mi hunorake hoore am, koo moye neddo diccoto yeeso am, nden koo moye wi'ay e njayri min woni Allah."

¹²Ngam non, koo moye meeden wi'ay ko wadi yeeso Allah.

Taa' Wadu Ko Wadata Goddo Wada Hakke

¹³Ngam maajum, en alu yowanki bandiraabe meeden ko woodaa, ammaa en cubu nder berde meeden en ngadataa goddum gadoojum bandiraabe meeden ngada hakke.

¹⁴E mi andi mi tabbitinii ngam sumpo am e Yeesu Joomiraawo, walaa nyamndu ndu laabaa yeeso Allah. Ammaa fuu koccudo wondu nyamndu bo ndu laabaa, too, to maako ndu laabaa.

¹⁵Taa wonnanii bandiraawo maada bernde ngam ko nyaamataa, a hollaayimo yidde won don. Taa' alu ko nyaamataa warta laawol halkere bandiraawo maada mo Almasiihu maayi ngam muudum.

¹⁶Ngam non, taa' alu fii dum ngi'ataa bo dum boddum dum warta ko wobbe kudata.

¹⁷Ngam Laamu Allah naa' dum nyaamuki e yarki, ammaa dum aadilaaku, e jonde jam, e beldum bernde kebeteedum barka Ruuhu Allah.

¹⁸Ngam koo moye kuwanoowo Almasiihu e wada iri ngikku du'um o belnanoowo Allah bernde; yimbe boo kokkaymo mangu.

¹⁹Ngam maajum, en ngadu ko mbaaweten waduki ngaden ko waddata jonde jam e ko sembidindirta'en.

²⁰Taa' lallin kuugal Allah ngam nyamndu. Koo nduye nyamndu e laabi, ammaa dum woodaa neddo nyaama nyamndu gadayndu goddo wada hakke.

²¹Dum burii to' nyaamaa kusel, koo njaraa ndiyam inabojam, koo ngadaa goddum gadoojum bandiraawo maada wada hakke.

²²Alu ko nyumataa dow fii du'um hakkunde maada e Allah. O barkidinaado neddo mo nyumaayi wadii ko haanaa, to wadii goddum dum hucci dum boddum.

²³Ammaa neddo goodudo seko dow ko nyaamata, to o nyaamiidum, Allah hoccay ko o wadi dum woodaa, ngam o tabbitinaayi ko o wadi dum boddum.

Koo dume ko neddo wadi, to o tabbitinaayi dum boddum yeeso Allah, too, o wadii hakke.

Roomanko'en 15

To' On Mbelnan Ko'e Moodon Tan

1Enen cembidbe nder tokkuki Yeesu, e haani munyanen be cembidaa nder tokkuki Yeesu. Nden to' en mbelnan ko'e meeden berde tan.

2Koo moye meeden welnana bandiraawo muudum bernde ngam beydaari maako e sembidinkimo nder tokkuki Yeesu.

3Ngam Almasiihu welnanaayi hoore muudum bernde, ammaa no aayaare wi'i, "Ben don kudoobema, min be kudata."

4Fuu ko windaa daga ndenno nder Deftere Ceniinde, dum winda ngam dum ekkitina'en, ngam barka munyal meeden e sembidinki ki Deftere Ceniinde sembidinta'en ngaden kammunde.

5Allah balloowo'en mbaawen munyen cembidinoowo berde meeden o walla'on njoodoodon jonde jam hakkunde moodon nder tokkuki Yeesu Almasiihu.

6Non ngartirton be honduko go'o be nyumo go'o nder mawninki Allah Nyaako Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu.

7Ngam non, no Almasiihu jabiri'on, onon maa njabindiree non ngam yimbe mawnina Allah.

8Ngam e mi wi'a'on Almasiihu wartii maccudo Yahuudanko'en ngam o holla Allah waday ko wi'i, ngam dum tabbitina alkawal ngal dum wadani maama'en mabbe arande'en,

9kadin ngam yimbe naa' Yahuudanko'en mawnina Allah ngam yurmeende maako. Non no dum windiraa, "Ngam non, mi mantete nder yimbe naa' Yahuudanko'en, mi yima gimi mantuki inde maada."

10Donmaa wonde aayaare wi'i, "Onon yimbe naa' Yahuudanko'en, mbelmbeltee hawti e yimbe Allah."

11Nde beydii wiiki, "Mantee Joomiraawo, onon yimbe naa' Yahuudanko'en on fuu moodon, manteemo, on fuu moodon yimbe duuniyaaru."

12Donmaa, Annabi Icaaya wi'i, "Goddo daga nder lenyol Jeesi waroyay, o waroyay ngam o laamoo yimbe naa' Yahuudanko'en, be ngaday kammunde dow maako."

13Allah tabbitindo kammunde meeden wada'on nanon beldum kewdum, o hokka'on jam barka hoolaaki ki kooliidonmo, ngam kammunde moodon wada ka beydaaki laawol bawde Ruuhu maako.

Kuugal Bulus

¹⁴Bandiraabe am, min e hoore am mi tabbitinii onon e ko'e moodon on ngoodi ngikku boddum naa' sedda, on keewube andal, nden on mbaaway ekkitindiron.

¹⁵Ammaa bannye nder derewol ngo'ol mi windanii'on haala cembidka dow godsum fii ngam mi siforana'ondum. Mi wadu non ngam kuugal bongal ngal Allah hokkiyam,

¹⁶ngam mi warta kuwanoowo Yeesu Almasiihu nder yimbe naa' Yahuudanko'en. E mi huwa kuugal ardiido diina nder wa'ajinki Habaru Beldum dum Allah, ngam yimbe naa' Yahuudanko'en ngarta bo cakkiri ndi Allah jabi, ndi Ruuhu Allah wartiri ceniindi.

¹⁷Ngam Yeesu Almasiihu jeyiyam wadi mantortoomi kuugal ngal kuwanaymi Allah.

¹⁸Mi metataa do'o dow godsum, sey dow kuugal Almasiihu ngal o walliyam ngadumi. O walliyam ngam yimbe naa' Yahuudanko'en tokka ko Allah wi'i barka boliide am e kuude am,

¹⁹e kuude kaydiniide de ngadumi laawol bawde Ruuhu Allah. Daga Urucaliima mi filake haa yaaki gariiri Iliirkum, mi wa'ajini Habaru Beldum dow Almasiihu e den don bigeeje fuu.

²⁰Ko woni nder bernde am woni mi wa'ajina Habaru Beldum to yimbe be meedaayi nanki habaru Almasiihu, ngam to' mi maha dow to goddo fuddi mahuki.

²¹Non no dum windiraa, "Yimbe be meedaayi hokkeeki habaru maako be andaymo, nden ben don be meedaayi nanki habaru maako be paamay."

²²Ngam kuugal ngal, mi hebaayi carel warki to moodon.

Bulus e Yidi Yaaki Gariiri Rooma

²³Ammaa jooni, nde njottinmi kuugal am e bigeeje de'e, nden nde duubi duddi e mi haabi yiiki'on,

²⁴e mi yidi yaaluki to moodon carel ngel njahaymi Asbaaniya. E mi yidi mballonyam mi yaha ton gada mi nanii beldum joododaaki e moodon balde sedda.

²⁵Jooni boo mi yahay Urucaliima ngam mi yaarana yimbe Allah ballal.

²⁶Ngam tokkuge Yeesu gonbe Makidooniya e Akaaya be nanii beldum hokkuki dokke ngam walluki be ngalanaa nder yimbe Allah nder Urucaliima.

²⁷Be nanii beldum waduki non. Goonga to mabbe dum wartii bo yobuki nyamaande. Ngam to yimbe naa' Yahuudanko'en kebii gedal nder fii bodsum dum Allah wadani Yahuudanko'en alkawal, nden e haani be mballirabe jawdi mabbe.

²⁸Nden to mi yottinii kuugal nga'al, waato mi hokkiibe ballal ngal dum hawritanibe, mi nangay laawol yaaki leydi Asbaaniya. Dow laawol am yaaki Asbaaniya mi yaalay to moodon.

²⁹E mi andi, to mi warii to moodon, mi warday e barka Almasiihu fuu.

³⁰Bandiraabe am, ngam Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu e yidde nde Ruuhu Allah hollata, e mi toroo'on mballeeyam waduki do'aare naa' sedda.

³¹Toree Allah hisnayam daga juude ganyube tokka Yeesu gonbe leydi Yahuudiya, nden toreemo o wada kooliibe Yeesu gonbe Urucaliima njaba ceede de njaaranaymibe,

³²ngam to Allah jabii mi waroyay to moodon e beldum bernde, mi siwtodoo e moodon.

³³Allah joomu jam wonda e moodon on fuu. Aamin.

Roomanko'en 16

Kownol Bulus

¹E mi yidi mi wi'a'on bandiraawo meeden debbo bi'eteedo Fiibi, kuwoowo nder tokkube Yeesu gonbe Kankiiriya, o debbo mo goonga.

²Njabbeemo nder inde Joomiraawo no haani yimbe Allah njabboree. Kokkeemo koo iri ngale ballal ngal o yidi to moodon, ngam o wallii yimbe dudbe hawti e am.

³Kownee Biriskila e Akiila, be kuudaymi kuugal Yeesu Almasiihu.

⁴Be koccii yonki mabbe naa' dum goddum ngam am. Mi yettiibe, naa' min tan haa e koo ngale kawtal tokkube Yeesu gonbe nder yimbe naa' Yahuudanko'en.

⁵Donmaa kownee tokkube Yeesu kawritoobe nder wuro mabbe. Kownee higo am mo ngidumi bi'eteedo Afaanitus, artudo hoolaaki Almasiihu nder leydi Aasiya fuu.

⁶Kownaneeyam Maryama, kuwando Almasiihu naa' sedda ngam beydaari moodon.

⁷Kownaneeyam Andaroonikus e Yuuniya, bandiraabe am Yahuudanko'en tokkube Yeesu be dum mabbidi e am nder suudu cural. Lilaabe e andibe boddum, kadin be artiyam hoolaaki Almasiihu.

⁸E mi howna Ampiliyaatus higo am mo ngidmi nder sumpootirki e Joomiraawo.

⁹Kownaneeyam Urbaanus, mo kuudeten nder kuugal Almasiihu, e higo am Sitaakis mo ngidumi.

¹⁰Kownaneeyam Afaalis, mo dum tabbitini e tokka Almasiihu e goonga. Kownaneeyam Aristobulus e iyaalu maako e fuu tokkube Yeesu gonbe nder wuro maako.

¹¹Kownaneeyam Hiruudiyan bandiraawo am Yahuudankeejo. Kownaneeyam Narkisus e iyaalu maako e fuu tokkube Yeesu gonbe nder wuro maako.

¹²Kownaneeyam Tiriifina e Tiriifusa, rewbe kuwanoobe Joomiraawo. Donmaa kownaneeyam Farsis higo am mo ngidumi kuwando Joomiraawo naa' sedda.

¹³Kownaneeyam Ruufus kuwando Joomiraawo boddum e maduujo maako jogiidoyam bo biddo maako.

¹⁴Kownaneeyam Asinkiriitus, e Filigoona, e Harmis, e Faturoobas, e Harmas e tokkube Yeesu gondube e mabbe.

¹⁵Kownaneeyam Filoologus, e Juuliya, e Niriyus e bandiraawo maako debbo, e Olimfas, e fuu yimbe Allah gondube e mabbe.

¹⁶Kownindiree kownol higaaku. Koo ngale kawtal tokkube Yeesu e kowna'on.

¹⁷Bandiraabe am, e mi toroo'on, paamanee gaddoobe ciya famfamtirki hakkunde moodon, majjinoobe'on, ganyoobe ekkitinol ngol kebdon. Ngodsiteebe.

¹⁸Ngam iri ben don yimbe naa' Joomiraawo meeden Almasiihu be kuwanta, ammaa deedí mabbe be kuwanta. E boliide belde e haalaaji boddí be majjinirta yimbe goodube ciya faamu.

¹⁹Koo moye nanii habaru no tokkirton Yeesu, non wadíi mi nanii beldum ngam moodon. Ammaa e mi yidi ngarton goodube faamu andon ko woodíi, ngodditoodon waduki ko woodaa.

²⁰Allah joomu jam naa' ko neebi o lallinay bawde Ceydan o yowa'on dow maako. Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu barkidina'on.

²¹Timooti mo kuudaymi e howna'on, non maa Luusiyus, e Jaason, e Sosifata, bandiraabe am Yahuudanko'en tokkube Yeesu.

²²Min Tartiyus tokkudo Joomiraawo, balludo Bulus, min windi derewol ngo'ol, e mi howna'on.

²³Gaayus, jabbiidoyam nder wuro muudum, mo tokkube Yeesu kawritata nder wuro maako, e mo howna'on. Erastus, paamanowo ceede gariiri, e bandiraawo meeden Kawartus, e be kowna'on.

²⁴[Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu barkidina'on. Aamin.]

²⁵Mangu tabbita to Allah baawaydo sembidina'on barka Habaru Beldum dum nga'ajinaymi dow Yeesu Almasiihu. Habaru Beldum dum dum sirru cuudaadum daga duubi duddi yabbiidii.

²⁶Ammaa jooni dum wanginaama e njayri, dum andiniidum leyfii duuniyaaru fuu laawol defte de annabo'en mbindi. Allah tabiido wi'iidum wada non ngam leyfii duuniyaaru fuu kooloomo tokka ko o wi'i.

²⁷Teddungal tabbita to Allah haa abadaa barka Yeesu Almasiihu! Kanko tan woni Allah. Kanko tan woodi faamu nder koo dume. Aamin.

1 Korintiyanko'en

1 Korintiyanko'en 1

¹Min, Bulus mo Allah subi warta lilaado Yeesu Almasiihu e bandiraawo meeden Sastaanis mbindi d'erebol ngo'ol.

²Min mbindanngol kawtal yimbe Allah wonbe Korinti, be Allah noddi ngarta yimbe muudum. Min mbindanngol yimbe fuu gonbe koo toye gadoobe do'aare nder inde Yeesu Almasiihu Joomiraawo meeden. Kanko woni Joomiraawo meeden e mabbe fuu.

³Allah Nyaako meeden Mo Dow e Yeesu Almasiihu Joomiraawo barkidina'on hokka'on jam.

Bulus Yettii Allah

⁴Koo ndeye e mi yetta Allah ngam moodon ngam baska e yidde dum o hokki'on ngam sumpootirki moodon e Yeesu Almasiihu.

⁵Sumpootirki moodon e maako dum barkidinii'on e koo ngole laawol, waato nder meto fuu e andal fuu,

⁶ngam dum tabbitinanii'on wa'aju dum min nga'ajinani'on dow Almasiihu dum goonga.

⁷Ngam non, on ndullaayi koo ngale dokkal ngal Ruuhu Allah hokkata, on kedii on kaabii gartol Yeesu Almasiihu Joomiraawo meeden.

⁸O waday ka sembidinki'on haa yaaki re'irde, ngam ngarton be ngalaak ko dum hudirta'on nyalnde nde o wartoyta.

⁹Allah o gadoowo ko o wi'i. Kanko noddi'on ngam cumpootiron e 'Biddo maako Yeesu Almasiihu Joomiraawo meeden.

Feerootirki Nder Kawtal Tokkube Yeesu

¹⁰E mi toroo'on bandiraabe ngam inde Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu, on fuu njabee ko mbi'oton warta go'o ngam to' dum heba feeroottirok hakkunde moodon, ammaa nyumo moodon e berde moodon warta go'o.

¹¹Bandiraabe am, yimbe wuro Kuluuwi kokkiyam habaru e woodi ciya famfamtirki hakkunde moodon.

¹²Ko ngidumi mi wi'a woni, goddo moodon e wi'a, "Min Bulus tokkumi." Goddo e wi'a, "Min Afoolos tokkumi," on ni e wi'a, "Min Biiturus tokkumi." On daa'e boo e wi'a, "Min Almasiihu tokkumi."

¹³Too, Almasiihu e sendii won don? Koo Bulus waraa dow gaafaangal ngam moodon? Koo e inde Bulus dum wadirani'on baptism?

¹⁴Mi yettii Allah nde mi wadanaayi koo moye moodon baptisma sey ni Kiribus e Gaayus.

¹⁵Ngam non, walaa baawaydo wi'a dum wadanii'on baptisma nder inde am.

¹⁶Too, donmaa mi wadanii yimbe wuro Istifaanus baptisma. Gada ben don mi yejjitii to mi wadanii goddo baptisma.

¹⁷Ngam Almasiihu lilaayiyam ngam mi wada baptisma, ammaa ngam mi wa'ajina Habaru Beldum. Naa' e faamu neddo nga'ajiniraymidum, ngam to' bawde mayde Almasiihu dow gaafaangal wartiree meere.

Almasiihu Woni Faamu Allah e Bawde Allah

¹⁸Habaru mayde Almasiihu dow gaafaangal, dum haajoore to yimbe gonbe dow laawol halkere. Ammaa to meeden enen kisnaabe dum bawde Allah.

¹⁹Ngam aayaare wi'ii, "Mi lallinay faamu nyumoobe e ngoodi faamu; Mi wonnay yoyre nyumoobe e ngoodi yoyre."

²⁰Too, to goodudo faamu woni? To moodibbo Attawra woni? To bawdo geddi woni? Naa' Allah wartirii faamu duuniyaaru ndu'u haajoore?

²¹Ngam Allah nder faamu muudum subii to' yimbe andamo laawol faamu mabbe. O nanii beldum hisnuki kooliibe Almasiihu laawol wa'ajinki Habaru Beldum dum wobbe ngi'ata dum haajoore.

²²Yahuudanko'en e ngidi ngadanee ko haydinii ko be njaba habaru du'um. Yimbe naa' Yahuudanko'en boo e ngidi metiraneeki andal ko be njabadum.

²³Minon boo, e min nga'ajina Almasiihu baraado dow gaafaangal. To Yahuudanko'en dum haala kalluka, to yimbe naa' Yahuudanko'en boo dum haajoore.

²⁴Ammaa to yimbe be Allah noddi, Yahuudanko'en e naa' Yahuudanko'en, Almasiihu o bawde Allah e faamu Allah.

²⁵Ko dum yi'ata bo haajoore Allah wadii dum burii yoyre neddo. Nden ko dum yi'ata bo Allah tampii, dum burii sembe neddo sembe.

²⁶Bandiraabe, nyumee no mbaanoodon carel ko Allah noddi'on. Sedda nder moodon ngoodi faamu e yiiki yimbe duuniyaaru. Sedda nder moodon ngoni andanbe koo dume, nden sedda nder moodon ngoodi danyoobe laamiibe.

²⁷Ammaa Allah subii ko yimbe duuniyaaru ndu'u ngi'ata dum haajoore, ngam o semtina goodube faamu iri dum duuniyaaru ndu'u. Allah subii ko yimbe ngi'ata bo dum tampudum nder duuniyaaru ndu'u ngam o semtina goodube laamu.

²⁸Ko yimbe njawanta, e ko be kocci walaa ko dum wadetee nder duuniyaaru, e ko be kocci naa' dum goddum, kanjum Allah subi huutira ngam lallina ko yimbe ngi'ata e dum woodi daraja.

²⁹Allah wadii non ngam to' goddo neddo mawnina hoore muudum yeeso maako.

³⁰O wartirii'on be Yeesu Almasiihu. Allah wartiriimo faamu meeden. Laawol maako dum wartiri'en Aadili'en, ceniibe, rimdinaabe.

³¹Ngam non, non no dum windiraa, "Fuu mantitotoodo, o mantitoroo Joomiraawo."

1 Korintiyanko'en 2

Habaru Almasiihu Baraado Dow Gaafaangal

¹Bandiraabe, carel ko ngarmi to moodon e mi wa'ajina sirru Allah, mi huutiraayi boliide luggude koo holluki andal.

²Carel ko ngondunoomi e moodon, mi subii nder bernde am mi metataa dow koo dume, sey dow habaru Yeesu Almasiihu mo dum wari dow gaafaangal.

³Mi warii to moodon mi sembidaa, e mi diwna ngam kulol.

⁴Nder ko mbiimi e ko nga'ajinmi mi huutiraayi faamu luggudum koo beldum haala ngam njabon ko mbiimi, ammaa bawde Ruuhu Allah tabbitinanii'on dum goonga.

⁵Mi wadu non ngam to' hoolaaki ki kooliidon Yeesu daroo dow faamu yimbe, sey ni dow bawde Allah.

Faamu Yiwoydum To Allah

⁶Fuu e non, to e min metana keewube nder hoolaaki Yeesu, e min metira faamu, ammaa naa' iri faamu dum jaamanu du'um, koo faamu laamotoobe jaamanu du'um be laamu de'ojum.

⁷Ammaa e min meta dow faamu Allah dum sirru cuudiidum ndenno, dum Allah siryani'en ko duuniyaaru tagee ngam teddinki'en.

⁸Nder laamotoobe jaamanu du'um walaa paamudo du'um. Ngam daa be paamiinodum, daa be mbaraayi Joomiraawo joomu mangu dow gaafaangal.

⁹Ammaa non no dum windiraa, "Ko hitere meedaayi yiiki, ko nowru meedaayi nanki, ko neddo meedaayi nyumuki, kanjum Allah siryani yiubemo."

¹⁰Ammaa Allah hollii'endum laawol Ruuhu maako. Ngam Ruuhu maako e andi koo dume haa e sirru maako luggudum.

¹¹Moye nder yimbe andata ko woni nder bernde neddo to naa' neddo on? Non maa, walaa andudo nyumo Allah sey ni Ruuhu Allah.

¹²Ruuhu dum kebud'en, naa' to duuniyaaru dum yiwoyi; to Allah dum yiwoyi, ngam anden caahu dum o hokki'en.

¹³E min meta dow du'um naa' nder haala ka faamu neddo ekkitata, sey ni nder haala ka Ruuhu Allah ekkitinimin. E min ekkitina goodube Ruuhu Allah dow goonga Allah.

¹⁴Neddo mo walaa Ruuhu Allah, o jabataa ko yiwoyi to Ruuhu Allah, ngam to maako dum haajoore. O waawataa o faamadum ngam o walaa Ruuhu Allah.

¹⁵Goodudo Ruuhu Allah boo waaway faamuki koo dumé ko Ruuhu Allah ekkitata. Ammaa mo walaa Ruuhu Allah faamataa nyumo goodudo Ruuhu Allah.

¹⁶No aayaare wi'i, "Moye meedi anduki nyumo Joomiraawo ngam ekkitinamo?" Ammaa enen en paamay fii du'um ngam en nyuma no Almasiihu nyumirta.

1 Korintiyanko'en 3

Maccube Allah

¹Bandiraabe, min mi waawaayi metanki'on no metiranaymi keewube nder hoolaaki Yeesu. Sey ni mi metiranii'on no metiranaymi yimbe duuniyaaru ndu'u, koo boo no metiranaymi bikkoy pamaroy, waato tokkube Yeesu hesbe.

²Dum hokkataa bingel keccel nyamndu cembindu. Non min maa mi hokkaayi'on nyamndu cembindu, waato ekkitinol luggungol. Ammaa mi hokki'i'on endam, waato ekkitinol ngol luggaa ngam on kewtaayi nyaamuki nyamndu cembindu. Goonga, haa jooni on kewtaayi nyaamukindu.

³Ngam haa jooni on ngada jonde iri nde yimbe duuniyaaru. To ni e woodi lawliiru e geddi hakkunde moodon, too, haa jooni duuniyaaru jeyi'on, on kuwa kuude iri de duuniyaaru ndu'u.

⁴Ngam to goddo wi'i, "Bulus tokkumi," on nii boo wi'i, "Afoolos tokkumi," too, naa' on ngada jonde iri nde yimbe duuniyaaru ndu'u won don?

⁵Too, moye woni Afoolos? Moye woni Bulus? Min maccube Allah tan. Laawol amin kooliidon Yeesu Almasiihu. Koo moye amin e huwa kuugal ngal Joomiraawo hokkimo o huwa.

⁶Min mi aawii, Afoolos boo yarnii awre nden, ammaa Allah woni mawnindonde.

⁷Ngam non, e aawudo on e jarnudo on naa' be goddum, ammaa Allah tan woni mawdo, ngam kanko woni mawnindo awre nden.

⁸E aawudo e jarnudo be kuudoobe. Koo moye hebay mbarjaari ko fottidi e kuugal muudum.

⁹Ngam minon, min kuudoobe e Allah. Onon boo on ngesa maako, maadi maako.

¹⁰Barka dokkal ngal Allah hokkiyam, mi fuddii maadi bo mahoowo bawdo maadi naa' sedda. Mi fuddii maadii, nden goddo e maha dow fuddoode nden. Ammaa koo moye mahoowo dow fuddoode nden o faama iri mahuki ki o mahata.

¹¹Ngam walaa goddo baawaydo fudda wonde fuddoode maadi feere burnde nde dum fuddi, waato Yeesu Almasiihu.

¹²To goddo mahii dow fuddoode nden, to o huutirii jiinaari, koo ajurfaari, koo kaaye goodude ceede, koo ledde, koo geene, koo yombe,

¹³wooduki kuugal maako wurtoto e njayri Nyalnde Jaango. E nden don nyalnde hiite wanginay kuugal koo moye, nge foonday kuugal ngal nge holla no ngal wontindiri.

¹⁴To boo maadi ndi o mahi wulaayi, o hebay mbarjaari mbondi.

¹⁵To maadi ndin wulii, o dullay mbarjaari maako, koo nde o hebay kisndam, ammaa bo nder hiite o yiwi.

¹⁶On andaa balli moodon dum wuro to Allah joodotoo, nden Ruuhu Allah e joodoo nder berde moodon?

¹⁷Fuu bonnudo wuro Allah, Allah halkaymo. Ngam wuro Allah ngo ceniingo; onon boo ngoni wuro maako ngon.

¹⁸To' goddo yoyra hoore muudum. To goddo moodon e nyuma e woodi faamu no jaamanu du'um hocciri faamu, sey o wartira hoore maako bo kaanjaado, ngam o warta goodudo faamu dum goonga.

¹⁹Ngam faamu iri dum duuniyaaru ndu'u, yeeso Allah dum haanjoore. Non no dum windiraa, "Allah e nanga goodube faamu nder dabare mabbe."

²⁰Donmaa wonde aayaare wi'ii, "Joomiraawo e andi nyumo goodube faamu walaa ko nafi."

²¹Ngam non, to' neddo mantoroo neddo! Ngam koo dume onon njeyidum.

²²Koo Bulus, koo Afoolos, koo Biiturus, koo duuniyaaru, koo yonki, koo mayde, koo ko woni jooni, koo ko woni yeeso do'o, dum fuu um dum moodon.

²³Onon boo dum be Almasiihu. Almasiihu boo dum mo Allah.

1 Korintiyanko'en 4

Lilaabe Almasiihu

¹Kocceemin min maccube Almasiihu be Allah hokki kuugal wa'ajinki sirru maako.

²Fii go'o ko dum yidi to iri ben don maccube be ngada koo dume ko jeydobe wi'i.

³Ammaa mi wannaayi dow no ngiiroton kuugal am, koo boo no wobbe ngiiratangal. Min e hoore am mi foondataa hoore am.

⁴Bernde am e ranni tar, ammaa non Hollaayi mi wadaayi godđum ko woodaa. Joomiraawo woni daaraydo kuugal am wi'a koo ko ngadumi e woodi koo dum woodaa.

⁵Ngam non, to' on mbi'u godđo wadii kuugal ngal Allah hokkimo bodđum, koo o wadaayingal bodđum. Kedee naa nyalnde nde Joomiraawo warti. Koo dume cuudiidum nder nyiwre o wurtinaydum e njayri, nden o wurtinay nyumooji gondi nder berde yimbe e njayri. E carel ngel Allah wi'ay koo nedđo wadii kuugal ngal o hokkimo bodđum koo wadaayingal bodđum.

⁶Too, bandiraabe, mi hokku misaalu du'um dow am e dow Afoolos ngam e mi yidi ekkitoodon to amin: to' yabloodon ko windaa, ngam to' piyon gabaare mbi'on godđo ardiido burii godđo.

⁷Moye wartirmaa mawdo dow horiibe? Koo dume dum ngoodudaa naa' Allah hokkumaadum? To dum non, ngam dume a fiya gabaare maada bo ko ngoodudaa naa' caahu kebudaadum?

⁸On ngi'a bo on njaadake on kebii ko ngiddon! On ngi'a bo on njaadake on ngartii diskube! On ngi'a bo on ngartii laamiibe, koo nde minon naa' min laamiibe. Daa on ngartii laamiibe daa woodii, sey laamodooden!

⁹Ngam e yiiki am minon lilaabe, Allah wartiriimin yimbe koccaabe naa' be godđum, bo yimbe be dum tayani kiita mayde bareteebe yeoso koo moye. Mi wi'u non ngam min ngartii ko malaa'ika'en e yimbe fuu ngadani gite.

¹⁰Too, minon min haanjaabe ngam e min tokki Almasiihu, ammaa onon on tokkuge Almasiihu goodube faamu. Minon min ngalaa bawde Allah, ammaa onon on ngi'a bo on ngoodi bawde Allah naa' sedda! Yimbe e kokka'on mangu, ammaa minon yimbe e njawanamin.

¹¹Haa jooni e min piida e weelo e donka. Min ngalaa kolte bodđe. Yimbe e kallanamin, nden min ngalaa wuro.

¹²E min kuwa e juude amin naa' sedda. To yimbe kudiimin, sey min mbarkidinabe. To be torriimin, sey min munya.

¹³To yimbe metii haala kalluka dow amin, sey min metanabe haala mbelka. Min ngartii mbuuri duuniyaaru, min ngartii ko nefnii. Haa jooni non dum woni.

¹⁴Mi windan'on derewol ngo'ol naa' ngam mi semtina'on, sey ni ngam mi waggina'on ngam on bibbe am be ngidumi.

¹⁵Koo daa on ngoodi moodibbe 10,000 nder tokkuki Almasiihu, on ngalaa danyoobe dud'be. Goonga, mi wartii nyaako moodon nder tokkuki Yeesu Almasiihu nde nga'ajinanmi'on Habaru Beldum.

¹⁶Ngam non, e mi toroo'on, ekkitee iri ngikku am.

¹⁷Kanjum wadi lilonoymi'on Timooti, biddo am mo ngidumi, tokkudo Joomiraawo e goonga. O siftoranay'on iri jonde nde ngadumi nder tokkuki Yeesu Almasiihu. E mi ekkitina iri jonde nden koo toye nder tokkube Yeesu.

¹⁸Wobbe nder moodon e yefta ko'e ngam e be kammoo mi warataa to moodon.

¹⁹Ammaa to Joomiraawo jabii mi waroyay to moodon naa' ko neebi, mi dabbitay mi yi'a iri bawde de ben don yeftoobe ko'e ngoodi, naa' mete-mete mabbe tan.

²⁰Ngam ko hollata neddo e wada ko Allah Laamiido wi'i, naa' dum boliide maako, ammaa dum bawde Ruuhu Allah gonde nder maako.

²¹Too, dumé burdon yiduki? Mi wardana'on e sawru, koo mi warana'on nder yidde e munyal?

1 Korintiyanko'en 5

Cendiree e Hakke

¹Mi nanii habaru e woodi njeenu kalludum hakkunde moodon iri njeenu dum wadataake koo nder heeferbe, haa neddo e walda e debbo nyaako muudum!

²Fuu e non on mantoro kawtal moodon! Naa' e haani ngannon haa mburtinon gadudo kuugal nga'al daga nder kawtal moodon?

³⁻⁴Koo nde mi wondaa e moodon nder bandu, e mi nyuma dow moodon nder bernde am. Barka laamu dum Yeesu Joomiraawo meeden hokkiyam, mi yaadake mi tayanii neddo gadudo non kiita bo e mi wondi e moodon. To on kawritii, bawde Yeesu Joomiraawo meeden e wondi e moodon, min maa, bo e mi wondi e moodon.

⁵Sey ngadon neddo gadudo non nder jungo Ceydan, ngam Ceydan torra bandu maako, ngam dum hisna yonki maako nyalnde wartoyki Yeesu Joomiraawo.

⁶Mantitaaki moodon woodaa. On andaa no yuufinirdum sedda buutinirta condi buroodi dundi? Non to on alii hakke sedda nder moodon, dum sankitoto koo toye nder moodon.

⁷Cendiree e yuufinirdum kiidum gondum nder moodon, waato hakke, ngam ngarton bo condi buroodi ndi walaa yuufinirdum, waato kawtal tokkube Yeesu be ngalaa yimbe nganyube tuuba daga hakke mabbe, non no ngontindirdon. Ngam dum yaadake dum hirsii karoori meeden ndi Humto Sakkinki. Kayri woni Almasiihu.

⁸Ngam non, en ngadu Humto Sakkinki meeden naa' e buroodi goodudum yuufinirdum kiidum dum halleende e kuude kallude, sey ni e buroodi dum walaa yuufinirdum, waato en ngadu jonde lamnde nde goonga.

⁹Nder derewol am mi windanii'on wiiki, to' on kawtu ko'e moodon e gadoobe njeenu.

¹⁰Naa' e mi meta dow yimbe be duuniyaaru ndu'u gadoobe njeenu, koo goodube suuno ceede, koo wuybe, koo mawninoobe gunkiji. Ngam to ni mi wi'il'on, to' kawton ko'e e iri yimbe be'e, too, sey ni alon duuniyaaru.

¹¹Ammaa jooni e mi windana'on wiiki, to' on kawtu ko'e e koo moye noddeteedo tokkudo Yeesu, nyamrudo yeeso e waduki njeenu, koo goodudo suuno ceede, koo mawninoowo gunkiji, koo metoowo kalluka dow goddo, koo jaroowo, koo gujjo. To' maa on nyamdu e iri mabbe.

¹²Naa' dum kuugal meeden ngadanen yimbe be tokkaayi Yeesu kiita. Kuugal moodon woni ngadanon gonbe nder kawtal moodon ngal tokkube Yeesu kiita.

¹³Allah woni gadanaydo yimbe be tokkaayi Yeesu kiita. No aayaare wi'i, "Onon, ndiiwee gadoowo ko halli daga nder moodon."

1 Korintiyanko'en 6

To' Kooliibe Yeesu Ngullootira

¹To goddo moodon wulloyto goddo tokkudo Yeesu, naa' dum cemtiniidum o wulloyoomo to be tokkaayi Yeesu? Naa' e haani o wulloyoomo to tokkube Yeesu?

²On andaa nyalnde go'o yimbe Allah ngadanay duuniyaaru kiita? To dum onon ngadanta duuniyaaru kiita, ngam dum on mbaawataa ngadanon yimbe kiita dow caddum pamarum?

³On andaa en ngadanay malaa'ika'en kiita? To dum non, on mbaaway ciryootiron ciya famfamtirki hakkunde yimbe!

⁴Ngam non, to on ngoodi ciya famfamtirki, ngam dum njaarotondum to yimbe be tokkube Yeesu kocci naa' be goddum?

⁵Mi wi'u non ngam mi semtina'on. Jooni, walaa koo go'oto nder moodon goodudo faamu baawaydo siryootira kooliibe Yeesu?

⁶Ammaa kooliido Yeesu wulloyoo kooliido Yeesu, haa yeeso be koolaaki Yeesu!

⁷Wullootirki hakkunde moodon dum cemtiniidum. Naa' dum burii munyon to yimbe ngadanii'on ko woodaa? Naa' dum burii munyon to dum yoyrii'on dum jabanii'on ko ngoodudon?

⁸Ammaa onon e ko'e moodon haa on ngadana wobbe tokkube Yeesu ko woodaa on yoyrabe on njabanabe ko be ngoodi!

⁹On andaa gadoobe ko woodaa nattataa Laamu Allah? To' on njabu dum majjina'on. Gadoobe njeenu, koo e be ngoodi teegal koo be ngalaa teegal, e mawninoobe gunkijji, e gadoobe luudu,

¹⁰e wuybe, e goodube suuno ceede, e jaroobe, e metoobe kalluka dow wobbe, e wuybe teetoobe, be fuu be nattataa Laamu Allah.

¹¹Ndenno non wobbe moodon mba'i. Ammaa jooni dum lootii hakke moodon, on ngartiraama yimbe Allah, on ngartiraama aadili'en baska Yeesu Almasiihu Joomiraawo meeden e Ruuhu Allah.

Mawninee Allah e Balli Moodon

¹²Wobbe moodon mbi'ay, "Dum jabii mi wada koo dume," ammaa e mi wi'a'on naa' koo dume nafanta'en. Dum jabii mi wada koo dume, ammaa mi wartataa maccudo koo dume.

¹³Donmaa wobbe moodon mbi'ay, "Dum wadii nyamndu ngam reedu, non maa dum wadii reedu ngam nyamndu," ammaa carel e wara ngel Allah wartirta fuu didum koo ko nafi. Bandu wadaaka ngam njeenu, ammaa ndu wadaa ngam Joomiraawo, nden Joomiraawo jeyindu.

¹⁴Allah umminii Yeesu Joomiraawo meeden daga mayde, enen maa o umminay'en daga mayde baska bawde maako.

¹⁵On andaa balli moodon dum jokkoode bandu Almasiihu? Too, mi hoccay bandu Almasiihu mi hawtandu e bandu kaaruwaajo? Sam, mi wadataa non!

¹⁶On andaa fuu kawtudo bandu e kaaruwaajo be ngartii bandu go'o won don? Ngam no aayaare wi'i, "Kambe dido be ngarta bandu go'o."

¹⁷Ammaa fuu cumpootiroowo e Joomiraawo, kanko e Joomiraawo be ngartii go'o.

¹⁸Ngodditee waduki njeenu! Koo dume hakke dum neddo wadata, dum meemataa bandu maako, ammaa gadoowo njeenu e wonna bandu muudum.

¹⁹On andaa balli moodon dum wuro to Ruuhu Allah joodotoo? Allah hokkii'ondum dum joodoo nder moodon. Naa' onon njeyi ko'e moodon.

²⁰Allah hokkii Biddo muudum ngam o wartira'on be maako. Ngam non, mawniniree Allah e balli moodon.

1 Korintiyanko'en 7

Yamol Dow Teegal

¹Too, jooni mi noototo yamol ngol yamdonyam nder derewol ngol mbindonoydonyam: E dum woodi to' neddo te'a.

²Ammaa nde e woodi njeenu naa' sedda hakkunde yimbe, e haani koo moye neddo te'a, nden koo moye debbo wada teegal.

³Gorko hokka debbo muudum bandu muudum no dooka teegal wi'i. Non maa debbo on hokka gorko muudum bandu muudum no dooka teegal wi'i.

⁴Ngam debbo jeyaayi bandu muudum; gorko maako jeyindu. Non maa gorko jeyaayi bandu muudum, debbo maako jeyindu.

⁵To' on nganyu walduki to naa' non ciryiidon hakkunde moodon ngam carel sedda, ngam ngadon hakkiilo moodon dow do'aare. Gada maajum nyamron yeeso e walduki ngam to' Ceydan fooda'on ngadon ko woodaa ngam ciya suruki ko'e moodon.

⁶Ko mbiimi'on, dum caawori, naa' dum dooka.

⁷Min mi burii yiduki daa koo moye walaa teegal bo am! Ammaa koo moye e iri dokkal ngal Allah hokkimo, o'o e ngal muudum, on daa'e e ngal muudum.

⁸Jooni dow yimbe be ngalaa teegal e rewbe be worbe mabbe maayi, e mi wi'a dum burii to' be ngada teegal bo am.

⁹Ammaa to be mbaawataa suruki ko'e mabbe, e haani be ngada teegal. Ngam dum burii neddo wada teegal dow suuno njeenu nangamo.

¹⁰Goodube teegal boo e mi hokkabe dooka du'um. Naa' dum min hokkidum, Joomiraawo hokkidum: To' debbo yoofa gorko muudum.

¹¹To boo o yoofii gorko maako, doole o wadataa wongal teegal, koo boo o sirtyootira e gorko maako. Non maa to' gorko yoofa debbo muudum.

¹²Dow horiibe boo e mi wi'a du'um, naa' Joomiraawo wi'ika, min e hoore am wi'ika. To goddo kooliido Yeesu e woodi debbo mo hoolaaki Yeesu, to debbo on jabii njoododoo e maako, too, to' o yoofamo.

¹³Non maa to debbo kooliido Yeesu e woodi gorko mo hoolaaki Yeesu, to gorko on jabii joododoo e maako, to' debbo on yoofamo.

¹⁴Ngam gorko mo hoolaaki Yeesu e laabinee barka teegal maako e debbo kooliido Yeesu. Non maa debbo mo hoolaaki Yeesu e laabinee barka teegal maako e gorko kooliido Yeesu. Daa naa' dum non, daa bibbe moodon ngartii be laabaa, ammaa no dum wontindiri jooni be ngartii labbe.

¹⁵Ammaa to neddo mo hoolaaki Yeesu e yidi yoofa debbo muudum kooliido Yeesu, too, sey o yoofamo. To iri non wadii, kooliido Yeesu gorko koo debbo naa' dum doole o joododoo e mo hoolaaki Yeesu, ngam Allah subii'en ngam njoodododen jam.

¹⁶An debbo kooliido Yeesu, a andaa dum gadotoodum ngartaa laawol hisnuki gorko maada? An gorko kooliido Yeesu, a andaa dum gadotoodum ngartaa laawol hisnuki debbo maada?

Iri Jonde Nde Allah Yidi Dum Wada

¹⁷E haani koo moye nyamra yeeso e waduki jonde non no Joomiraawo subiri o joodoroo non no o wontindirnoo ko Allah noddamo. Kanjum woni ko ekkitinaymi koo toye nder tokkuge Yeesu.

¹⁸Neddo naadaado ko Allah noddamo, to' o dabbita wartuki mo naadaaka. Non maa neddo mo naadaaka ko Allah noddamo, to' o dabbita wartuki naadaado.

¹⁹Naadeeki naa' dum godsum, non maa ciya naadeeki naa' dum godsum. Ammaa waduki ko Allah wi'i burii koo dume.

²⁰E haani koo moye nyamra yeeso e waduki jonde non no Allah subiri o joodoroo.

²¹Taa maccudo carel ko Allah nodsumaa, taa' wannu dow maajum. Ammaa taa hebii laawol rimdineeki, wadudum.

²²To neddo o maccudo carel ko Joomiraawo noddimo, o wartii rimdinaado Joomiraawo. Non maa to neddo naa' o maccudo carel ko Allah noddimo, o wartii maccudo Almasiihu.

²³Allah hokkii Biddu muudum ngam o wartira'on be maako. Ngam non, to' on ngartu maccube yimbe.

²⁴Too, bandiraabe am, e haani koo moye nyamra yeeso e waduki jonde non no Allah subiri o joodoroo yeeso maako.

Be Ngala Teegal E Be Worbe Mu'en Maayi

²⁵Jooni mi noototo yamol ngol yamfonyam nder derewol ngol mbindonoydonyam dow yimbe be ngala teegal. Joomiraawo wi'aayiyam godsum dow mabbe, ammaa mi hokkay caawori. Mi tabbitinii on njabay ko mbiimi ngam Joomiraawo wartiriyam koolaado barka yurmeende maako.

²⁶Ngam torraaji di ngonden nder hande, e yiiki am dum burii koo moye nyamra yeeso e waduki jonde non no wontindiri.

²⁷Taa woodi debbo, taa' dabbatu yoofukimo. Taa walaa debbo boo, taa' dabbatu te'uki.

²⁸Ammaa taa wadii teegal, naa' hakke ngaddaa. Donmaa to surbaajo wadii teegal, naa' hakke o wadi. Fuu e non, fuu gadube teegal njaray torra nder jonde mabbe. Min boo, mi yidaa njaron kan don torra.

²⁹Bandiraabe am, ko ngidumi wiiki woni naa' ko neebi Yeesu Almasiihu wartoyay duuniyaaru. Daga jooni goodube teegal to' be ngada hakkiilo mabbe dow maagal tan.

³⁰Woyoobe ngam mayde, e welweltoobe, e luumotoobe,

³¹e kuutiroobe ko woni nder duuniyaaru ndu'u, to' be ngada hakkiilo mabbe dow maajum tan, ngam duuniyaaru ndu'u e ko woni nder mayru dum yabbotoodum.

³²E mi yidi ngadon jonde nde walaa wannaare. Gorko mo walaa debbo e mo wada bernde maako fuu dow waduki kuugal Joomiraawo, ngam e mo yidi o welnana Joomiraawo bernde.

³³Ammaa goodudo debbo boo e wanni e fii duuniyaaru, ngam e mo yidi o welnana debbo maako bernde.

³⁴Hakkiilo maako sendake didi won don. Donmaa surbaajo koo debbo mo wadaayi teegal e mo wada bernde maako fuu dow waduki kuugal Joomiraawo, ngam o warta laabudo nder fuu ko o wadata e ko o nyumata. Debbo goodudo teegal boo e mo wanni e fii duuniyaaru, ngam e mo yidi o welnana gorko maako bernde.

³⁵Mi wi'u non ngam beydaari moodon, naa' ngam mi bidda'on, ammaa ngam ngadon jonde moodon no haani, tokkon Joomiraawo e bernde go'o.

³⁶To neddo wadidii alkawal teegal e surbaajo, to e mo nyuma e mo wadana surbaajo on ko haanaa, to o waawataa suruki suuno maako, e mo nyuma e haani o te'amo, too, sey o te'amo, naa' dum hakke.

³⁷Ammaa to o subii nder bernde maako to' o te'a surbaajo on, kadin to walaa dooludomo o te'amo, ammaa e mo suri suuno maako, o wadii ko haani.

³⁸Ngam non, fuu te'udo surbaajo mo o waadi alkawal teegal wadii ko woodi, ammaa neddo mo wadaayi teegal wadii ko buri wooduki.

³⁹Teegal habpii debbo e gorko muudum, to ni gorko on e foofa. To boo gorko on maayii, o waaway o teera e mo o yidi fuu, ammaa sey ni o teera e tokkudo Yeesu.

⁴⁰Ammaa e mi nyuma o buray nanki beldum to o wadaayi teegal, nden e yiiki am e mi woodi Ruuhu Allah.

1 Korintiyanko'en 8

Ko Dum Sakkani Gunkiji

¹Too, jooni dow ko dum sakkani gunkiji, en andi en fuu en ngoodi andal. Andal boo e wadda mangu hoore, ammaa yidde e sembidina yimbe.

²Fuu nyumoowo e andi godđum, too, haa jooni o walaa andal no haani.

³Ammaa nedđo giddo Allah, Allah e andimo.

⁴Ngam non, dow nyaamuki ko dum sakkani gunkiji, en andi ngunkiwa naa' dum godđum nder duuniyaaru ndu'u, nden en andi Allah o go'oto, walaa godđo sey kanko tan.

⁵Koo nde dum gadotoodum e woodi ko yimbe noddata "allaaji" ton dow koo nder duuniyaaru, goonga boo e woodi bi'eteebe "allaaji" duddi e "joomiraabe" dudbe.

⁶Fuu e non, to meeden Allah o go'oto, Nyaako Mo Dow, tagudo koo dume, nden en ngada jonde ngam maako. Donmaa e woodi Joomiraawo go'oto, waato Yeesu Almasiihu. Barka maako koo dume tagaa, nden barka maako kebuden yonki.

⁷Ammaa naa' koo moye woodi andal nga'al. E woodi yimbe mawnudube e nyumo wiiki gunkiji e ngoodi yonki. Haa jooni boo to be nyaamii nyamndu ndu dum sakkani gunkiji, e dum wannabe ngam e be nyuma ko be ngadi dum hakke.

⁸Ammaa naa' nyamndu baddintaa'en haade Allah. To en nyaamaayi, dum ustantaa'en godđum. To boo en nyaamii, dum beydantaa'en godđum.

⁹On kokkaama laawol nyaamon koo iri nduye nyamndu. Ammaa paamee to' non warta ko majjinta mo sembidaa nder tokkuki Yeesu.

¹⁰An goodudo andal dow du'um, to nedđo mo sembidaa nder tokkuki Yeesu yi'ii a nyaama nyamndu nder suudu gunkiji, e yiiki maada dum sembidintaamo o nyaama nyamndu ndu dum sakkani gunkiji?

¹¹Non, andal maada majjinay nedđo on mo Almasiihu maayi ngam muudum.

¹²Taa wadii non, a majjinii tokkudo Yeesu mo sembidaa, a wadanii Almasiihu hakke.

¹³Ngam maajum, to ko nyaamaymi wadii bandiraawo am wadii hakke, too, mi fudditataa mi nyaama kusel, ngam to' mi wada bandiraawo am wada hakke.

1 Korintiyanko'en 9

Njobaari Bulus

¹Min, naa' mi dimo? Naa' mi lilaado? Naa' mi yi'ii Yeesu Joomiraawo meeden? Naa' on ngartii tokkube Yeesu barka kuugal am ngal Joomiraawo?

²Koo to naa' mi lilaado to wobbe, mi tabbitinii mi lilaado to moodon! Ngam onon ngoni ko tabbitini mi lilaado Joomiraawo.

³Raa ko mbi'aymi goodube yamol dow laamu am dum lilaado.

⁴Naa' e haani min nyaama min njara?

⁵Naa' min mbaaway min te'a tokkudo Yeesu min njaada e maako koo toyne to min njahata no lilaabe horiibe, e minyiraabe Yeesu Joomiraawo, e Biiturus ngadata?

⁶Koo min e Barnaba tan ngoni lilaabe kaanube kuwa ngam keba ko nyaami?

⁷Moye soojijo yobata hoore muudum njobaari? Moye remata ngesa inabooje dum hadamo nyaamuki bikkoy koy? Moye durata ornde nden dum hadamo yarki kosam maaji?

⁸Ko mbiimi naa' dum nyumo neddo. Naa' Attawra maa metii dow maajum?

⁹Dum windaama nder Attawra Muusa wiiki, "Taa' mabban ngaari honduko carel ko ndi sorbata." Nde Allah wi'i non, ga'i tan o wann?

¹⁰Naa' ngam meeden o wi'ika? Goonga ngam meeden dum windaa. Ngam e haani koo moye demoowo e corboowo be ngada kuugal mabbe nder kammunde hebuki gedal mabbe daga ngesa kan.

¹¹Nde min aawi Wolde Allah nder berde moodon, too, dum fii mawdum to min nyaamii bote moodon iri dum duuniyaaru?

¹²To wobbe mbaaway keba iri ballal nga'al to moodon, naa' min buraybe? Fuu e non min kuutiraayi ngol don laawol, ammaa min munyii nder koo kaye torra, ngam to' min kada Habaru Beldum dow Almasiihu nyamruki yeeso.

¹³On andaa kuwoobe nder Wuro Ceniingo e keba nyamndu mabbe daga nder maggo? Non maa kuwoobe to sakkirde e be keba gedal mabbe daga nder ko dum sakki dow mayre?

¹⁴Nden non maa Joomiraawo wi'ii wa'ajinoobe Habaru Beldum e haani be keba ko be nyaamata daga nder kuugal ngal.

¹⁵Ammaa mi huutiraayi din don laawi. Donmaa naa' e mi windonoya'on derewol ngo'ol ngam kokkoyyam godsum. Dum burii mi maaya dow goddo hadayam ko mantortoomi.

¹⁶Ammaa to mi wa'ajinii Habaru Beldum, mi mantortaakodum, ngam dum doole mi wa'ajina. To mi wa'ajinaayi Habaru Beldum mi won!

¹⁷Daa min e hoore am subi mi wa'ajina, daa mi hebay njobaari. Ammaa to naa' min subi mi wa'ajina, ko ngadaymi woni e mi huwa kuugal ngal dum tambiniyam.

¹⁸To dum non, ko woni njobaari am? Njobaari am woni wa'ajinki Habaru Beldum caahu, naa' mi dabbita ko haani mi heba nder wa'ajinkidum.

¹⁹Koo nde naa' mi maccudo koo moye, mi wartirii hoore am maccudo koo moye ngam mi waddoya yimbe dudbe to Almasiihu.

²⁰Nder Yahuudanko'en mi wartirii hoore am bo Yahuudankeeo, ngam mi waddabe to Almasiihu. Koo nde naa' ley laamu Attawra ngonmi, nder yimbe gonbe ley laamu Attawra, mi wartirii hoore am bo gondo ley laamu Attawra ngam mi waddabe to Almasiihu.

²¹Nder yimbe be ngalaa ley laamu Attawra boo, mi wartirii hoore am bo mo walaa ley laamu Attawra ngam mi waddabe to Almasiihu kambe maa. Non hollaayi mi tokkaayi dooka Allah, ammaa e mi tokka dooka Almasiihu.

²²Nder yimbe be cembidaa nder tokkuki Yeesu, mi wartirii hoore am bo mo sembidaa, ngam mi waddabe to Almasiihu. Mi wartirii hoore am bo koo iri moye neddo ngam e koo ngole laawol mi hisna wobbe.

²³Mi wadu du'um fuu ngam Habaru Beldum, ngam mi heba gedal am nder barka gondum nder maajum.

²⁴On andaa nder fijo doggudu yimbe dudbe ndoggata nder fijo ngon, ammaa neddo go'oto tan hebata dokkal hebuki jaalorgal? Ngam non, ndoggiree no kebirton jaalorgal.

²⁵Fuu gidbe keba jaalorgal nder fijo e be elta balli mabbe. E be ngada non ngam be keba giifol koo nde giifol ngol ngol de'oowol. Ammaa enen giifol tabbitayngol kebeten.

²⁶Ngam non, mi doggataa bo neddo gadoowo doggudu meere. Non maa mi habataa bo neddo piyoowo hendu.

²⁷Ammaa e mi torra bandu am, e mi wartirandu maccudo am, ngam to' gada mi wa'ajinanii wobbe, min e hoore am mi nulla hebuki dokkal ngal.

1 Korintiyanko'en 10

Habanki Dow Mawninki Gunkiji

¹Bandiraabe, e mi yidi andon ko hebi maama'en meeden. Be ngadii yaadu ley nduula njutunga portiinga dow, be fuu be kultii Maayo Wodewo.

²Yaadu ndu be ngadi ley nduula e huuluki ki be kuuli Maayo Wodewo bo be ngadana baptism, be ngarti tokkuge Muusa.

³Be fuu be nyaamii nyamndu go'o yiwoyndu to Allah,

⁴nden be njarii ndiyam ngo'otam yiwoydam to Allah. Ngam be njarii ndiyam daga Hayre yiwoynde to Allah yaadaynde e mabbe. Hayre nden boo woni Almasiihu.

⁵Fuu e non Allah nanaayi beldum dudbe mabbe haa be mbaraa, balli mabbe cankitaa nder ladde.

⁶Fuu fii du'um dum wadu ngam dum warta misaalu to meeden, ngam to' ngaden suuno waduki fii kalludum non no be ngadi.

⁷To' on ngartu mawninoobe gunkiji no wobbe mabbe ngadi. Non no dum windiraa, "Yimbe njoodake nyaamii, njarii, be ummii, be ngami gamol kallungol."

⁸To' en ngadu njeenu no wobbe mabbe ngadi haa yimbe 23,000 maayi nyalnde go'o.

⁹To' en poondu Joomiraawo no wobbe mabbe ngadi, haa boole kalkibe.

¹⁰Nden to' on metito no wobbe mabbe ngadi haa Malaa'ikaajo Mayde waribe.

¹¹Du'um fuu hebube ngam dum warta misaalu to meeden, nden dum windaa ngam dum waggina'en, enen gonbe re'irde jaamanu.

¹²Ngam non, taa nyuma a darii boddum, wadu hakkiilo to' njanaa.

¹³Walaa poondol ngol dum foonda'on ngol dum meedaayi foonduki neddo. Allah boo o kebbinoowo alkawal, o alataa dum foonda'on poondol burn gol sembe moodon. Ammaa nder poondol ngol, o wadanay'on laawol no mburtortoodon ngam mbaawon munyon nder maggol.

¹⁴Ngam non, onon be ngidumi, ngodditee mawninki gunkiji.

¹⁵E mi metana'on onon yimbe be hakkiilo. Ndaaranee ko'e moodon nji'on koo ko mbi'aymi dum goonga.

¹⁶Jardugel ndiyam inabojam dam njareten nder kirtaari Joomiraawo dam ngetteten Allah ngam maajam, to en njariidam, naa' en kebay barka gondum nder yiyyam Almasiihu? Nden Burroodi dum cendeten, to en nyaamiidum, naa' en kebay barka gondum nder bandu Almasiihu?

¹⁷Nde burroodi dum dum go'otum, enen dudbe en ngartii bo bandu go'o, ngam en fuu burroodi go'o nyaameten.

¹⁸Ndaaree bibbe Israa'iila; nyaamoobe ko dum sakki, naa' be ngartii go'o nder mawninki Allah?

¹⁹Dume ngidumi wiiki? Ko dum sakkani ngunkiwa dum goddum? Koo ngunkiwa dum goddum?

²⁰Naa' non! Ammaa ko heeferbe cakkata, ginni be cakkanta, naa' Allah. Mi boo yidaa ngarton go'o e ginni.

²¹Dum wadataako njaron ko woni nder jardugel Joomiraawo, nden fudditon njaron ko woni nder jardugel ginni. Dum wadataako nyaamon kirtaari Joomiraawo, nden nyaamon nyamndu ginni.

²²En ngidi njukkiten Joomiraawo umminanenmo lawliiru? En nyuma en buriimo sembe?

Wadu Koo Dume Ngam Mawninki Allah

²³Wobbe moodon e mbi'a, "Dum jabii ngaden koo dume." Dum non, ammaa naa' koo dume nafanta'en. Kadin e be mbi'a, "Dum jabii ngaden koo dume." Dum non, ammaa naa' koo dume sembidinta'en.

²⁴To' goddo moodon dabbita ko nafantamo tan, ammaa o dabbita ko nafanta wobbe.

²⁵Nyaamee koo ngele kusel cooreteengel to luumo. To' on yamu koo dum sakkaniingel gunkiji.

²⁶Ngam aayaare wi'ii, "Duuniyaaru e koo dume ko woni nder mayru, Joomiraawo jeyidum."

²⁷To goddo mo tokkaayi Yeesu noddii'on nyaamuki nyamndu, to on njabii on njahii, nyaamee koo dume ko dum hokki'on, naa' naa on yamii koo gunkiji dum sakkani nyamndu ndun.

²⁸Ammaa to goddo wi'ii'on, "Gunkiji dum sakkani nyamndu ndun," too, to' on nyaamndu ngam on don biido'onka, kadin ngam nyumo bernde.

²⁹Naa' dow nyumo moodon metaymi, ammaa e mi meta dow nyumo biido'onka. Ngam dum nyumo goddo hadatayam nyaamuki koo dume?

³⁰To e mi yetta Allah dow nyamndu am, ngam dum dum hudatayam dow ko ngettumi Allah nyaamumi?

³¹Too, koo on nyaama koo on njara, koo nder koo dume dum ngadoton, ngadeedum ngam teddinki Allah.

³²To' on ngadu goddum ko wonnata nyumo goddo, koo o Yahuudankeejo, koo dum wongol lenyol, koo kawtal yimbe Allah,

³³non no ngidumi mi welnana koo moye bernde. Mi dabbitataa ko nafantayam, ammaa e mi dabbita ko nafanta yimbe dudbe, ngam be keba be kisa.

1 Korintiyanko'en 11

¹Ekkitee to am no ekkitoriimi to Almasiihu.

Hurnaaki Nder Mawninki Allah

²E mi mana'on ngam on ngejjitaayiyam nder koo dume, nden on tokka ekkitinol ngol ekkitinmi'on.

³Ammaa e mi yid'i andon, Almasiihu woni ardiido koo moye gorko, nden gorko woni ardiido debbo muudum, Allah woni ardiido Almasiihu.

⁴Fuu gorko gadudo do'aare koo annabaaku e hurnii, o semtinii ardiidomo.

⁵Ammaa fuu debbo gadudo do'aare koo annabaaku hurnaaki o semtinii ardiidomo, o wartii bo o pembudo hoore maako.

⁶To debbo wanyii hurna hoore muudum, sey o taya gaasa maako. Ammaa to e dum semtinii debbo taya gaasa muudum koo femboo, too, sey o hurnoo.

⁷Gorko haanaayi hurna hoore muudum ngam o tagaa nder nandi Allah nden e mo holla mangu Allah, ammaa debbo e holla mangu gorko.

⁸Ngam gorko naa' daga bandu debbo tagaa, ammaa debbo tagaa daga bandu gorko.

⁹Non maa dum tagaayi gorko ngam debbo, ammaa debbo tagaa ngam gorko.

¹⁰Ngam du'um e ngam malaa'ika'en, e haani debbo hurnoo.

¹¹Fuu e non, nder yimbe Joomiraawo debbo e yidi ballal gorko, non maa gorko e yidi ballal debbo.

¹²Debbo arandeejo o tagaa daga bandu gorko, nden worbe fuu debbo danyibe, ammaa koo dumme daga to Allah dum yiwoyi.

¹³Nyumee e ko'e moodon, e dum haani debbo wada do'aare hurnaaki?

¹⁴Naa' e yiiki yimbe, to gorko alii gaasa hoore muudum juutii, dum cemtiniidum?

¹⁵Ammaa to debbo e woodi gaasa njuutuka, dum wartii ko o mantortoo. Allah hokkiimo gaasa kan ngam ka suddanamo hoore.

¹⁶To boo goddo e yidi yedda haala ka'a, sey o anda min ngalaa goddum ndonu feere, non maa koo ngale kawtal yimbe Allah.

Kirtaari Joomiraawo

(Maatiyu 26.26-29; Markus 14.22-25; Luka 22.14-20)

¹⁷Too, e woodi ko ngidumi wiiki'on, mi mantataa'on dow maajum, ngam fuu carel ko kawrutudon ngam mawninki Allah, hawrutuki kin nafantaa'on, sey ni e ki beyda so"uki'on gada.

¹⁸Arande, mi nanii onon tokkufe Yeesu to on kawritii, e woodi feerootirol hakkunde moodon. E mi nyuma e woodi goonga nder haala kan.

¹⁹Walaa seko doole dum heba feerootirol hakkunde moodon, ngam dum waawa hebtuki beye ngoni dariibe e goonga nder moodon.

²⁰To on kawritii, goonga naa' ngam nyaamuki kirtaari Joomiraawo kawritoton.

²¹Ngam to carel hirtaaki wadii, koo moye e nyamra yeeso e nyaamuki nyamndu muudum, walaa kedotoodo goddo. Goddo aldee e weelo, goddo boo yara naa yiltake.

²²Too, on ngalaa gure to nyaamoton njaron? Koo on njawana kawtal yimbe Allah, nden on cemtina be ngalanaa? Too, ko mbi'aymi'on? Mi mana'on dow non? Mi waawataa mi mana'on dow maajum koo sedda.

²³Ngam ko nanmi to Joomiraawo, kanjum ekkitinmi'on. Nder jemmaare nde dum hokkitiri Joomiraawo meeden Yeesu, o hucci buroodi,

²⁴o yetti Allah, o sendidum, o wi'i, "Du'um dum bandu am kokkaandu ngam moodon. Ngadee ka waduki non ngam siftorkiyam."

²⁵Non maa, gada be kirtake, o hucci jardugel ndiyam inabojam, o wi'i, "Da'am inabojam ngondam nder jardugel nge'el kanjam woni alkawal kesal tabbitayngal e yiyyam am. Ngadee non fuu carel ngel njarotondam ngam siftorkiyam."

²⁶Fuu carel ngel nyaamoton buroodi dum nden on njara inabojam d'am, ngadee non on kokka habaru mayde Yeesu Joomiraawo. Ngadee ka waduki non haa carel ngel o wartoyta.

²⁷Ngam non, fuu nyaamudo buroodi dum, koo yarii inabojam d'am Joomiraawo no haanaa, o wadii hakke wartirki bandu Joomiraawo e yiyyam Joomiraawo meere.

²⁸E haani neddo foonda hoore muudum ko o nyaama buroodi dum o yara inabojam d'am.

²⁹Fuu nyaamudo buroodi dum yari inabojam d'am, to o nyumaayi dow bandu Joomiraawo, o foodanii hoore maako kiita laawol nyaamuki e yarki ki o wadi.

³⁰Kanjum wadi dudbe nder moodon balli mabbe cembidaa on ngoodi ciya njamu, nden wobbe moodon boo maayii.

³¹Ammaa to en poondii ko'e meeden, Allah wadantaa'en kiita.

³²To Joomiraawo nattinii'en torra, e mo yidi o elta'en, ngam to' dum tayana'en kiita hawti e duuniyaaru.

³³Ngam non, bandiraabe am, to on kawritii ngam nyaamuki kirtaari ndin, kedootiree.

³⁴To e woodi nanoowo weelo nder moodon, sey o nyaama nyamndu to wuro, ngam to' hawrutuki moodon foodana'on kiita. Dow fii koriidum boo, to mi warii, mi ekkitinay'on dow maajum.

1 Korintiyanko'en 12

Dokke De Ruuhu Allah Hokkata

¹Jooni bandiraabe am, dow dokke de Ruuhu Allah hokkata, e mi yidi paamon.

²On andi carel ngel ngonnoodon heeferbe dum foodii hakkiilo moodon dum majjinii'on, on mawnina gunkiji di metataa.

³Ngam non, e mi yidi andon walaa neddo mo Ruuhu Allah tokkinta wi'a, "Yeesu o laanaado!" Non maa walaa baawaydo wi'a, "Yeesu o Joomiraawo," sey ni to Ruuhu Allah tokkiniimo.

⁴Too, e woodi dokke feere-feere, ammaa Ruuhu go'otum hokkataade.

⁵E woodi kuude feere-feere, ammaa Joomiraawo go'oto huwanteede.

⁶E woodi laawi huwanki Allah feere-feere, ammaa Allah go'oto hokkata koo moye bawde huutirkidī.

⁷Allah e hokka koo moye neddo alaama kolloojum e mo woodi Ruuhu Allah ngam beydaari koo moye.

⁸Ruuhu dum, kanjum hokkata goddo dokkal wolde faamu, goddo boo dokkal wolde andal.

⁹Kanjum hokkata goddo dokkal hoolaaki Allah, nden goddo boo dokkal yamditinki nyawbe,

¹⁰goddo kadin dokkal waduki fii kaydiniidum, goddo waduki annabaaku, goddo boo mbawka feeroortirki hakkunde Ruuhu Allah e ginni, goddo boo mbawka wadirki do'aare demde de be andaa, goddo boo mbawka hokkuki ma'ana demde den.

¹¹Fuu fii du'um dum kuugal Ruuhu go'otum, kanjum hokkata koo moye dokkal non no dum subiri.

Bandu Go'o, Jokkoode Dudde

¹²Bandu go'o e woodi jokkoode dudde. Fuu jokkoode bandu ndun koo nde e de duudi, kanje kawti ngarti bandu go'o. Too, non maa tokkuge Almasiihu ngontindiri.

¹³Yahuudanko'en, e leyfi feere, e maccube, e naa' maccube, en fuu en ngadanaama baptisma nder Ruuhu go'otum ngam ngarten bo bandu go'o, nden en fuu Allah hokkii'en Ruuhu dum.

¹⁴Ngam bandu naa' jokkoode wo'oyre tan woodi, ammaa jokkoode dudde ndu woodi.

¹⁵To koynal wi'ii, "Nde naa' mi jungo, bandu jeyaayiyam," wi'uki non sendataangal e bandu ndun.

¹⁶Non maa to nowru wi'ii, "Nde naa' mi hitere, bandu jeyaayiyam," wi'uki non sendataandu e bandu ndun.

¹⁷To bandu fuu wartii gite, too, ko dum nanirta? To bandu fuu wartii noppo, ko dum nanirta lumngol?

¹⁸Ammaa no dum wontindiri, Allah siryake jokkoode nder bandu, o siryake koo ndeye jokkoode non no o yidiri.

¹⁹To bandu e woodi jokkoode go'o tan, nden naa' dum bandu.

²⁰No dum wontindiri, bandu ndu wo'oyru, ammaa e ndu woodi jokkoode dudde.

²¹Hitere fotaayi wi'a jungo, "A nafantaayam." Donmaa hoore fotaayi wi'a koyde, "On nafantaayam."

²²Naa' non dum woni. Jokkoode de dum yi'ata bo de cembidaa, kanje buri nafuki.

²³Jokkule bandu de ngi'eten bo sedda tan de nafi, kanje burden faamanki boddum, nden jokkoode de cemteten yiiki, kanje burden faamanki.

²⁴Jokkule meeden burde wooduki, naa' naa en paamaniide. Ammaa Allah hawtii jokkoode bandu fuu. Jokkule de ngi'eten bo sedda tan de nafi, o hokkiide mangu burdum,

²⁵ngam to' dum heba feeroottiol nder bandu, ammaa jokkoode den fuu de ngidindira yidde go'o.

²⁶To wonde jokkoode nawnake, sey koriide fuu nanida nawdum e jokkoode nden. To jokkoode wo'oyre mawninaama, sey koriide fuu kawta mbelmbelta hawti e jokkoode nden.

²⁷Too, onon ngoni bandu Almasiihu, koo moye moodon bo dum jokkoode maako.

²⁸Nder kawtal tokkuge Yeesu, arande Allah wartirii wobbe lilaabe, wobbe boo o wartirii annabo'en, nden wobbe ekkitinoobe, wobbe boo gadoobe kuude kaydiniide, wobbe boo yamditinoobe nyawbe, wobbe boo walooobe, wobbe ardiibe, wobbe boo gadiroobe do'aare demde de be andaa.

²⁹Be fuu ngoni lilaabe? Be fuu ngoni annabo'en? Be fuu ngoni ekkitinoobe? Be fuu ngoni gadoobe kuude kaydiniide?

³⁰Be fuu ngoni yamditinoobe nyawbe? Be fuu ngoni gadiroobe do'aare demde de be andaa? Be fuu mbaawi hokkuki ma'ana demde den? Naa' non!

³¹Ammaa onon dabbitee hebuki dokke burde mangu. Jooni mi hollay'on laawol burngol wooduki.

1 Korintiyanko'en 13

Yidde

¹To mi metirii demde yimbe e de malaai'ka'en, ammaa mi walaa yidde, too, mi wartii bo lenguru conyooru tan, koo mbaggu iidoowu e meere.

²To e mi wada annabaaku, nden to e mi faama sirruuji Allah, to e mi woodi andal kewngal, koo to e mi woodi hoolaare cembinde haa e mi sottina kocceeje, ammaa mi walaa yidde, too, walaa ko nafumi.

³To mi hokkii be ngalanaa fuu ko ngoodumi, koo mi jabii bandu am wulee, to mi walaa yidde, walaa ko beydoriimi.

⁴Goodudo yidde e woodi munyal, e ngikku boddum. O walaa lawliiru, o mantitataako, o walaa mangu hoore.

⁵Goodudo yidde wadataa ko semtinii, o dabbitataa ko wallatamo kanko tan. O yaawaa monnuki, o jogitataako fii kalludum dum goddo wadanimo.

⁶Goodudo yidde nanataa beldum halleende, ammaa e mo nana beldum goonga.

⁷E mo munya nder koo dume. Hoolaare maako, e kammunde maako, e munyal maako re'ataa.

⁸Annabaaku re'ay, wadirki do'aare demde de dum andaa yabboto, andal re'ay, ammaa yidde re'ataa haa abadaa.

⁹Ngam andal meeden e annabaaku meeden naa' dum kewdum,

¹⁰ammaa to kewdum warii, ko heewaayi re'ay.

¹¹Carel ko ngonmi sukayel, mi metii no sukayel metirta, mi nyumii no sukayel nyumirta. Ammaa nde mawnumi, mi alii ngikku sukaaku.

¹²Ko ngi'eten jooni, en ngi'ataadum boddum bo daaroowo daaroggal nyibbungal, ammaa carel e wara ngel ngi'etendum boddum. Jooni sedda tan andumi, ammaa carel e wara ngel andaymi andal kewngal, non no dum andiriyam.

¹³Too, jooni e woodi fii tatum, waato hoolaare, e kammunde, e yidde, ammaa yidde woni ko burii mangu.

1 Korintiyanko'en 14

Bulus Fudditii Metii Dow Dokke Ruuhu

¹Ngadee ko mbaawoton waduki ngarton goodube yidde, nden dabbitee dokke Ruuhu Allah, ko buri woni dokkal waduki annabaaku.

²Ngam gadiroowo do'aare demngal ngal dum andaa naa' yimbe o metanta, Allah o metanta. Walaa paamaydo ko o wi'ata, ngam sirruuji o metata laawol Ruuhu Allah.

³Ammaa fuu gadudo annabaaku, yimbe o metanta, ngam o beydanabe hoolaare, o sembidinabe, o waltina berde mabbe.

⁴Gadiroowo do'aare demngal ngal dum andaa hoore maako o sembidinta, ammaa gadoowo annabaaku, tokkube Yeesu o sembidinta.

⁵E mi yidi on fuu ngadiron do'aare demde de dum andaa, ammaa mi burii yiduki ngadon annabaaku. Ngam gadoowo annabaaku burii gadiroowo do'aare demde de dum andaa, sey ni to e mo hokka ma'ana maaje, ngam o sembidina tokkube Yeesu.

⁶Too, jooni bandiraabe am, to mi warii to moodon mi wadirii do'aare demde de dum andaa, dume dum beydanta'on? Walaa! Sey ni to mi wi'i'on ko Allah wanginaniyam, koo mi ekkitinii'on ko andumi dow Allah, koo mi wadanii'on annabaaku, koo mi ekkitinii'on Wolde Allah.

⁷Raa misaalu dow fii dum walaa yonki, waato duudaandu e garaayaaru. To duudaandu duudaaka boddum koo to garaayaaru piyaka boddum, no dum andirta duuduki kin koo piyol ngol?

⁸Donmaa, to duudoowo luwal konu duudaayingal boddum, moye siryotoo yaaki konu?

⁹Non dum woni to moodon, to naa' on ngadir do'aare demngal ngal yimbe nanata, no wadata be paama ko mbi'oton? Dum wartay bo on meta e meere.

¹⁰Goonga, e woodi demde feere-feere e duuniyaaru, ammaa nder demde den walaa demngal ngal walaa ma'ana.

¹¹To mi faamaayi demngal ngal goddo meti, mi wartii kodo to maako, kanko maa o wartii kodo to am.

¹²Onon maa, non dum woni to moodon. Nde on kaabii kebon dokke Ruuhu Allah, ngadee ko mbaawoton waduki buron huutirki dokke cembidinayde tokkube Yeesu.

¹³Ngam non, fuu gadirdo do'aare demngal ngal o andaa, sey o toroo Allah wallamo o waawa hokkuki ma'ana demngal ngal.

¹⁴Ngam to mi wadirii do'aare demngal ngal mi andaa, bernde am wadii do'aare, ammaa mi hebtataa ko mbiimi.

¹⁵Too, ko haani mi wada? Mi waday do'aare nder bernde am, donmaa mi waday do'aare nder nyumol am. Mi yimay gimol mantuki Allah nder bernde am, donmaa mi yimay nder nyumo am.

¹⁶To naa' non, taa yetti Allah nder demngal ngal a andaa, no goddo mo nanataangal wiirata "Aamin" dow yettoore maada? O faamaayi ko mbiidaa.

¹⁷Dum goonga a yetta Allah boddum, ammaa dum sembidintaa nanaydoma.

¹⁸Mi yettii Allah ngam mi burii'on on fuu wadirki do'aare demde de mi andaa.

¹⁹Ammaa nder kawtal tokkube Yeesu dum burii mi meta boliide jowi paameteede ngam mi ekkitina wobbe e dow mi meta boliide 10,000 nder demngal ngal dum andaa.

²⁰Bandiraabe, alee nyumuki bo sukahoy. Ngartee be ngalaahalleende bo bikkoy keccoy, ammaa ngartee bo mawbe nder nyumo moodon.

²¹Attawra wi'ii Joomiraawo wi'ii, "Mi metanay yimbe am laawol metooobe demde de andaaka. Mi metanaybe e honduko yimbe godde leyde, ammaa fuu e non be kettindantaakoyam."

²²Ngam non, wadirki do'aare demde de dum andaa naa' dum alaama ngam tokkube Yeesu, ammaa dum alaama ngam yimbe be tokkaayi Yeesu. Annabaaku boo dum ngam tokkube Yeesu, naa' ngam yimbe be tokkaayi Yeesu.

²³Ngam non, to on fuu on kawritii koo moye e wadirka do'aare demde de dum andaa, to wobbe be paamaayi koo yimbe be tokkaayi Yeesu nattii nder moodon, naa' be mbi'ay on haanjaabe?

²⁴Ammaa to goddo mo tokkaayi Yeesu koo goddo mo andaa ko ngadoton nattii nder moodon tawii koo moye e wada annabaaku, o faamay o wadii hakke, non waday o dabbita o tuuba.

²⁵Ko woni nder bernde maako cuudiidum dum wurtoto e njayri, o diccoto, o mawnina Allah, e mo wi'a, "Goonga, Allah e don nder moodon."

Mawninki Allah No Haani

²⁶Too, bandiraabe, dume ngadoton? To on kawritii ngam mawninki Allah, goddo e woodi gimol, goddo e woodi ekkitinol, nden goddo e wadiray do'aare demngal ngal dum andaa, goddo hokkay ma'ana demngal ngal. Dum fuu dum wadee ngam sembidinki kawtal tokkube Yeesu.

²⁷To wobbe e ngadira do'aare demngal ngal dum andaa, to' be bura dido koo tato. E haani be meta go'o-go'o, donmaa doole goddo hokka ma'ana ko be mbi'ata.

²⁸Ammaa to walaa kokkoowo ma'ana ko be mbi'ata, e haani be nde"ita nder kawtal tokkube Yeesu, be metana Allah nder bernde mabbe.

²⁹Gadoobe annabaaku maa, to' be bura dido koo tato. E haani be meta go'o-go'o, nden kettindaniibebbe poonda ko be mbi'ata e hakkiilo.

³⁰To e woodi ko Allah wanginani goddo nder kettindantoobe ben, sey metoowo arandeejo on de"ita.

³¹On fuu on mbaaway ngadon annabaaku go'oto-go'oto ngam koo moye ekkitoo heba ko sembidintamo.

³²Gadoobe annabaaku e haani be mbaawana ko'e mabbe.

³³Ngam Allah naa' o Allah gaddoowo jiibaare, ammaa o gaddoowo jam. To tokkuge Yeesu kawritii nder kawtal mabbe,

³⁴e haani rewbe nde"ita. Dum jabaayi be meta, ammaa be njoodoo ley laamu worbe no Attawra wi'i.

³⁵To e woodi godđum dum be ngidi be anda, be yama worbe mabbe to wuro. Ngam dum cemtiniidum debbo meta nder tokkuge Yeesu carel ko be kawriti ngam mawninki Allah.

³⁶Too, to moodon Wolde Allah fuddiri, koo to moodon tan nde yahi?

³⁷To godđo e kammii o annabijjo, koo o kebudo dokkal Ruuhu Allah, e haani o anda du'um dum mbindanaymi'on to Joomiraawo dum yiwoyi.

³⁸Ammaa to o wanyii dum non, kanko maa sey o wanyee.

³⁹Ngam non, bandiraabe am, ngidee waduki annabaaku, to' on karmin wadirki do'aare demde de dum andaa.

⁴⁰Sey koo dume waddee no haani e laawol bongol.

1 Korintiyanko'en 15

Ummaaki Almasiihu Daga Mayde

¹Jooni bandiraabe am, e mi yidi mi siftorana'on Habaru Beldum dum nga'ajinanmi'on, dum njabudon, dum tokkoton bodđum.

²Barka maajum on kisii, to on njogake bodđum wa'aju dum nga'ajinanmi'on. To naa' non, on koolii Yeesu e meere.

³Mi waddanii'on fii burđum daraja dum kebumi. Kanjum woni Almasiihu maayii ngam hakke meeden non no godde aayaaje mbi'i,

⁴o uwaama, o umminaama daga mayde nyalnde tatawre non no godde aayaaje mbi'i,

⁵o wangani Biiturus, nden o wanganii lilaabe maako sappo e diđo.

⁶Gada don o wanganii tokkubemo burbe 500 e carel go'o. Dudbe mabbe haa jooni e be foofa, ammaa wobbe maayii.

⁷Donmaa o wanganii Yaakubu, nden fuu lilaabe maako.

⁸Gada maajum fuu, min maa, o wanganiiyam, koo nde e mi nandi e bingel danyaangel ko carel danyukingel wada.

⁹Ngam min woni burdo famduki nder lilaabe maako. Mi hewtaayi maa mi noddee lilaado maako, ngam mi torrii kawtal yimbe Allah.

¹⁰Ammaa ngam yidde nde Allah holliyam mi wartii ko ngonmi hande, nden yidde nde o holliyam wartaayi meere. Mi burii koo moye lilaado huwuki, koo nde naa' dum min huwata, dum yidde Allah gondunde e am huwata.

¹¹Too, walaa feeroottiol koo to min wa'ajinani'on, koo to lilaabe horiibe nga'ajinani'on. Ko min nga'ajinta dum go'o; kanjum boo njabudon.

Ummaaki Maybe

¹²Too, to e dum wa'ajina wiiki Almasiihu umminaama daga mayde, no wadata wobbe moodon e mbi'a maybe ummataako?

¹³Daa maybe ummataako daga mayde, too, daa Almasiihu umminaaka daga mayde won don.

¹⁴To boo Almasiihu ummaaki daga mayde, too, wa'ajinki amin wartii meere, nden hoolaare moodon wartii meere.

¹⁵Ko buri non woni, min ngartii ceydu'en fewoobe dow Allah. Ngam min mbi'ii Allah umminii Almasiihu daga mayde. Ammaa daa dum goonga maybe ummintaaake, daa Allah umminaayimo.

¹⁶Ngam daa dum ummintaa maybe, too, daa Almasiihu maa umminaaka daga mayde won don.

¹⁷Daa Almasiihu umminaaka, too, hoolaare moodon wartii meere, nden haa jooni on ngondi e hakke moodon,

¹⁸nden maybe e koolii Almasiihu kalkii won don.

¹⁹To ni ngam jonde duuniyaaru ndu'u tan ngadeten kammunde dow Almasiihu, en burii koo moye wartuki be dum yurminanta.

²⁰Ammaa goonga Almasiihu umminaama daga mayde. Kanko woni artudo ummaaki daga nder be dum umminta daga mayde.

²¹Nde mayde warii laawol neddo go'oto, non maa ummaaki maybe daga mayde warii laawol neddo go'oto.

²²No yimbe fuu mayrata ngam sumpo e Aadamu, non maa fuu goodube sumpo e Almasiihu kebay yonki ki re'ataa.

²³Ammaa raa no ummaaki maybe wa'ata. Arande Almasiihu umminaama daga mayde, nden nyalnde nde o wartoyi dum umminay fuu yimbe maako daga mayde.

²⁴Nden gada o hebii jaalorgal dow koo moye laamiido, e koo dumme laamu ginni, e koo deye bawde, re'irde duuniyaaru waray, nden o hokkita Allah Nyaako Mo Dow laamu.

²⁵Ngam doole Almasiihu laamoo naa Allah yowiimo dow wanywanybe maako fuu.

²⁶Ganyo kalketeedo gada koo dume, kanko woni mayde.

²⁷Ngam aayaare wi'ii, "Allah wartirii koo dume ley laamu Almasiihu." Ammaa nde dum wi'i, "Koo dume wartiraama ley laamu Almasiihu," too, e njayri dum woni du'um hawtaayi e on don gartirdo koo dume ley laamu Almasiihu.

²⁸Gada Allah wadii koo dume ley laamu Biddo maako, sey Biddo on warta ley Laamu Allah gartirdo koo dume ley laamu Biddo on, ngam Allah tan warta laamiido koo dume koo toye.

²⁹Too, to maybe ummataako daga mayde, dume gadanaabe baptisma ngam maybe ngadata? To dum umminaayi maybe koo sedda, ngam dum wadanta yimbe baptisma ngam mabbe?

³⁰Nden ngam dume min coorata yonki amin koo ndeye?

³¹Goonga bandiraabe, mantoraaki ki mantortoomi'on nder sumpootirki e Yeesu Almasiihu Joomiraawo meeden wadi koo ndeye nyalnde e mi haade mayde.

³²To mi habdii e yimbe goodube ngikku bo dum marle ladde nder gariiri Aafisa ngam hebuki fii duuniyaaru ndu'u tan, dume beydoriimi? To maybe ummintaake daga mayde, sey ngaden ko dum wi'unoo, "En nyaamu, en njaru, ngam jaango en maayay."

³³To' on njabu dum majjina'on. "Joododaaki e goodube ngikku kalludum wonnay ngikku boddum."

³⁴Ngartee nder hakkiilo moodon no haani, alee waduki hakke, ngam e woodi wobbe moodon be ngalaa andal dow Allah. Mi wi'u non ngam cemton.

Bandu Umminteendu

³⁵Goddo yamay wi'a, "No maybe umminirtee daga mayde? E iri nduye bandu be ummodortoo?"

³⁶An kaanjaado! Taa aawii gabbel, ngel fudataa naa ngel waatii.

³⁷Ko aawudaa fuu, koo gabbel alkamaari, koo wongel gabbel feere, ko fudi nandataa e ko aawudaa.

³⁸Ammaa Allah e hokka ko fudi nandi feere non no o subiri. Koo iri ngele gabbel e iri nandi dum ngel fudirta.

³⁹Naa' fuu balli ngoni nandudi. Balli yimbe feere, balli marle feere, balli colli feere, balli liyfi feere.

⁴⁰Koo dume gondum e dow e woodi no dum wa'i. Non maa koo dume gondum nder duuniyaaru e woodi no dum wa'i. Gondum e dow wooduki maajum e feerootiri e wooduki fii gondum nder duuniyaaru.

⁴¹Naange no delkitirta feere, lewru no delkitirta feere, koode no delkitirta feere, nden koode e feerootiri koo ndeye hoodere e no nde delkitortoo.

⁴²Non ummaaki maybe wa'i. Bandu uwaandu ndu nyolayndu, to ndu umminaama ndu nyolataa.

⁴³Bandu uwaandu woodaa yiiki, ndu walaa sembe, to ndu umminaama, ndu wartay woodundu yiiki, goodundu bawde.

⁴⁴Bandu uwaandu kayru huutirtee nder duuniyaaru ndu'u, ammaa bandu umminteendu, kayru huutinirtee e ton dow. Nde e woodi bandu kuutirteendu nder duuniyaaru, non maa e woodi bandu kuutirteendu ton dow.

⁴⁵Ngam, non no dūm windiraa, "Neddo arandeejo, waato Aadamu, o wartii goodudo yonki." Ammaa Aadamu cakitiido, waato Almasiihu, o hebii bandu kuutirteendu ton dow, o wartii kokkoowo yonki ki re'ataa.

⁴⁶Naa' bandu kuutirteendu ton dow dūm artata hebuki, ammaa kuutirteendu nder duuniyaaru dūm artata hebuki, nden dūm heba kuutirteendu ton dow.

⁴⁷Neddo arandeejo mbulmbuldi o tagiraa, nden neddo didabo boo, daga dow o yiwoyi.

⁴⁸Yimbe duuniyaaru e ngoodi bandu iri ndu Aadamu tagiraado mbulmbuldi. Jahaybe ton dow boo, be kebay bandu iri ndu on don yiwoydo daga ton dow, waato Almasiihu.

⁴⁹Non no ngoodirden nandi on don tagiraado mbulmbuldi, non maa en kebay nandi on don yiwoydo daga dow.

⁵⁰Bandiraabe, e mi wi'a'on, bandu goodundu kusel e yiyyam nattataa nder wuro Allah ton dow. Bandu nyolayndu nattataa wuro Allah tabitayngo.

⁵¹Ndaree mi wi'a'on goddum sirru: Naa' en fuu maayata, ammaa en fuu dum waylitanay'en balli

⁵²don e don, bo mayyuki hitere, to dūm duudii luwal cakitiingal. Ngam to luwal ngal duudaama, maybe ummodoto e balli di nyolataa, nden enen foofobe dūm waylitay balli meeden.

⁵³Ngam doole ndu'u bandu maayayndu nyolayndu wartiree bandu ndu maayataa ndu nyolataa.

⁵⁴Carel ngel bandu maayayndu nyolayndu wartiraa bandu ndu maayataa ndu nyolataa, ko aayaare wi'i dūm heeway, waato, "Dum hebii jaalorgal dow mayde!"

⁵⁵"Mayde, to jaalorgal maada? Mayde, to tooke maada?"

⁵⁶Ngam hakke woni tooke poodayde mayde, nden bawde hakke to Attawra yiwi.

⁵⁷Ammaa yettoore tabbita to Allah kokkudo'en jaalorgal barka Yeesu Almasiihu Joomiraawo meeden.

⁵⁸Ngam non, bandiraabe am be ngidumi, ndaree boddum, to' goddum dimba'on. Koo ndeye ngadee ko mbaawoton waduki kuwon kuugal Joomiraawo, ngam on andi kuugal ngal kuwantonmo naa' e meere ngal woni.

1 Korintiyanko'en 16

Walluki Bandiraabe Gonbe Urucaliima

¹To, jooni dow hawrutuki ceede ngam walluki yimbe Allah gonbe Urucaliima, ngadee ko mbiimi tokkuge Yeesu be Galaatiya ngada.

²Koo ndeye nyalnde arandeere nde yontoore, koo moye moodon resa goddum nder ko hebii keerol no waawata. Nden to' on alu naa mi warii puddon hawrutuki ceede den.

³To mi yottake to moodon, mi hokkay yimbe be cubudon dereeji kollaydi on cubiibe be njaara ballal moodon Urucaliima.

⁴To e haani min maa mi yaha, sey be njaada e am.

Ko Bulus Yidi Waduki

⁵Mi waray to moodon gada mi yahii leydi Makidooniya, ngam mi subii yaaki Makidooniya.

⁶Dum gadotoodum mi joodoo to moodon carel sedda, koo maa mi ruuma, ngam mballonyam mi yaha fuu to njahaymi.

⁷Mi yidaa mi yaala to moodon tan mi yabboo, ngam e mi yidi mi neebida e moodon to Joomiraawo jabii.

⁸Ammaa mi joodoto to gariiri Aafisa naa Humto Bendol Alkamaari,

⁹ngam mi hebii laawol huwuki kuugal mangal, nden e woodi dudbe ganyubeyam.

¹⁰To Timooti warii to moodon, tabbitinon o wedditake nder moodon, ngam kanko maa o kuwanowo Joomiraawo bo am.

¹¹Ngam non, to' goddo yawanamo. Mballeemo nder yaadu maako, njabbootiron jam e jam, o wartoya to am. Min e wobbe bandiraabe e min ndenti gartol maako.

¹²Jooni dow bandiraawo meeden Afoolos, mi torakemo naa' sedda o wara to moodon kanko e wobbe bandiraabe, ammaa o yidaa yaadu ndun joni. O waray to moodon to o hebii laawol.

Wagginki E Kownol Cakitiingol

¹³Njoodee on paama, ndaree boddum dow hoolaare moodon, ngadon ngorgu, cembidee.

¹⁴Fuu ko ngadoton, ngadeedum nder yidde.

¹⁵Bandiraabe, on andi nder leydi Akaaya yimbe wuro Istifaanus arti wartuki tokkube Yeesu, nden be kokkii ko'e mabbe ngam walluki yimbe Allah.

¹⁶E mi toroo'on kokkee iri ben don yimbe mangu hawti e fuu yimbe be min kuwidi min piidi nder kuugal.

¹⁷Mi nanii beldum waroyki Istifaanus, e Fartunaatus, e Akaykus, ngam dum wartaniiyam bo onon ngari to am,

¹⁸ngam be mbaltinii bernde am e berde moodon onon maa. Ngam non, kokkee iri ben don yimbe mangu.

¹⁹Tokkube Yeesu wonbe leydi Aasiya e kowna'on. Akiila, e Biriskila, e tokkube Yeesu kawritoobe e wuro mabbe e be kowna'on boddum nder inde Joomiraawo.

²⁰Fuu bandiraabe gonbe do'o e kowna'on. Kownindiree hownirki higaaku ceniiki.

²¹Min Bulus windi kownol ngo'ol e jungo am.

²²Fuu mo yidaa Joomiraawo, Allah laanamo. Yaa Joomiraawo amin, waroy!

²³Yeesu Joomiraawo barkidina'on.

²⁴E mi yidi'on on fuu ngam sumpootirki meeden e Yeesu Almasiihu.

2 Korintiyanko'en

2 Korintiyanko'en 1

¹Min Bulus mo Allah subi warta lilaado Yeesu Almasiihu e bandiraawo meeden Timooti minon mbindi derewol ngo'ol. Min mbindanngol kawtal yimbe Allah gonbe gariiri Korinti, e fuu yimbe Allah gonbe nder fuu leydi Akaaya.

²Allah Nyaako meeden e Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu barkidina'on hokka'on jam.

Bulus Yetti Allah

³Yettoore tabbita to Allah, Nyaako Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu. Kanko woni Nyaako mo yurmeende, Allah baltinaydo berde.

⁴E mo waltina berde meeden nder fuu torraaji dī njareten, ngam enen maa mbaltinen berde wonbe nder koo iri kaye torra. En mbaltinay berde mabbe e iri waltinki ki o waltini berde meeden.

⁵Non no njardeten torra naa' sedda iri ka Almasiihu yari, non maa barka Almasiihu dum waltinay berde meeden naa' sedda.

⁶To min torraama, min torra ngam dum waltina berde moodon nden ngam kisndam moodon. To boo Allah waltinii berde amin, o waltinde ngam minon maa min mbaltina berde moodon ngam kebon sembe munyon nder torraaji dī njaroton iri dī min njarata.

⁷Min tabbitinii, e min andi non no njardoton torra iri ka min njari, non maa berde moodon mbaltoto iri waltaaki bernde ki min kebi.

⁸Bandiraabe, e min ngidi andon iri torra ka min njari nder leydi Aasiya. Min nattii torra kalluka burka sembe amin haa min itti kammunde yonki amin.

⁹Nder berde amin min nanii bo kiita mayde min tayanaa, ammaa non wadii ngam to' min kooloo ko'e amin, ammaa min kooloo Allah umminoowo maybe.

¹⁰Kanko hisnimin daga mayde kallunde, o nyamray yeeso e hisnukimin. Dow maako min ngadii kammunde o hisnaymin kadin.

¹¹Onon maa mballireemin do'aare, sey Allah barkidinaymin, nden dudbe ngettamo ngam amin.

Bulus Faritii Yaadu Muudum

¹²Ko min mantortoo woni berde amin e tabbitinanamin min ngadii jonde nder duuniyaaru nder senaaki e goonga yiwoydum to Allah, hakko maa nder moodon. Min njoodori non naa' dow andal iri ngal yimbe duuniyaaru, ammaa yidde Allah wallimin.

¹³Nder dereeji amin min mbindanaayi'on godđum đum on mbaawataa janguki koo faamuki.

¹⁴Jooni sedda tan paamudonmin, ammaa yeeso do'o e mi yidi paamonmin bodđum, ngam nyalnde nde Yeesu Joomiraawo meeden wartoyta mbaawon mantoroodonmin non no minon maa min mbaawirta mantoraaki'on.

¹⁵Nde mi tabbitinii đu'um, mi yidiino warki to moodon arande ngam kebon barksa nde didi.

¹⁶E mi yidunoo dow laawol am yaaki Makidooniya, mi yaala to moodon, nden gada mi yahii Makidooniya, mi so"oyto to moodon, ngam mballonyam nder yaadu am yaaki leydi Yahuudiya.

¹⁷Nde mi hebaayi ngadumi yaadu ndun, e yiiki moodon mi wadii berde didi nde ciryinoomi waduki yaadu ndun? Koo e yiiki moodon e mi siryoo yaadu am no yimbe duuniyaaru ngadata, wi'oobe "Ee" puddita mbi'a "Aa'a?"

¹⁸Allah o gadoowo ko o wi'i, o ceyduujo amin, min mbi'ataa "Ee" e "Aa'a" carel go'o.

¹⁹Ngam habaru Biddo Allah, waato Yeesu Almasiihu, mo min nga'ajinani'on, min e Siila e Timooti, naa' dum "Ee" e "Aa'a," ammaa kanko koo ndeye "Ee" maako đum "Ee."

²⁰Ngam Almasiihu hebbinii koo ngale alkawal ngal Allah wadi. Kanjum wadi mbi'eten "Aamin" laawol maako ngam teddinki Allah.

²¹Ngam Allah woni gadudo'en ndariiden bodđum nder sumpootirki meeden e Yeesu Almasiihu. Kanko subi'en,

²²O wadanii'en alaama maako kolludum enen đum be maako. O hokkii'en Ruuhu maako nder berde meeden, ngam đum tabbitinana'en ko o hokkata'en yeeso do'o.

²³Allah woni ceyduujo am to mi feway, mi yidaa mi wada'on nanon ciya beldum, kanjum hadiyam so"aaki Korinti.

²⁴Min ngidaa min kolla'on laamu sembe dow hoolaare moodon. Minon min kuudoobe e moodon ngam nanon beldum nder berde moodon, ngam on ndarake bodđum dow ko kooliidon.

2 Korintiyanko'en 2

¹Ngam maajum cubumi to' mi wara to moodon mi wada'on nanon ciya beldum.

²Ngam to mi wadii on nanii ciya beldum, moye welnantayam bernde to naa' onon be ngadumi nani ciya beldum?

³Ko mbindanmi'on nder derewol am arandewol, mi windudum ngam to mi warii to moodon to' onon kaanube mbelnanayam bernde ngadonyam mi nana ciya beldum. Ngam mi tabbitinii to mi nanii beldum, on fuu on nanay beldum.

⁴Ko mbindanmi'on, mi windudum nder nawdum bernde e wannaare e gondi duddi naa' ngam mi mettinana'on berde, sey ni ngam mi wada'on andon iri yidde luggunde nde ngidumi'on.

Yaafaaki

⁵Too, to goddo waddii ko mettini bernde, naa' min tan o mettinani bernde, on fuu o mettinani berde. Mi wi'u non, ammaa mi yidaa mi habanamo ko buri no haani.

⁶Habanki ki dudbe moodon kabanimo heyii.

⁷Ammaa jooni e haani njaafanoodonmo cembidinonmo ngam to' nawdum bernde maako bura sembe maako.

⁸Ngam non, e mi toroo'on, kolleemo haa jooni on ngidimo.

⁹Mi windan'on ngol ton derewol ngam mi foonda'on mi yi'a koo on ngaday ko mbiimi'on nder koo dume.

¹⁰Fuu mo njaafaniidon, min maa mi yaafanakemo. Ko njaafiimi, to e woodi ko haani maa mi yaafoo, mi yaafidum ngam moodon yeeso Almasiihu.

¹¹Mi wadu non ngam to' Ceydan yoyra'en, ngam en andi nyumo maako boddum.

Bulus Wannii Nder Gariiri Tooruwas

¹²Nde njaami Tooruwas ngam mi wa'ajina Habaru Beldum dum Almasiihu, Joomiraawo mabbitaniyyam laawol kuugal don.

¹³Ammaa mi wannii naa' sedda ngam mi tawaayi Tiitus bandiraawo meeden ton. Ngam non, sey njabbootirmi e mabbe njaami Makidooniya.

Jaalorgal Laawol Almasiihu

¹⁴Ammaa yettoore tabbita to Allah kokkoowo'en jaalorgal koo ndeye barka sumpootirki meeden e Almasiihu. Laawol meeden o sankitii habaru Almasiihu koo toye bo urngol belngol.

¹⁵Ngam enen ngoni bo urngol urde welnde nde Almasiihu hokki Allah. Urngol urde nden yottake kisnaabe e gonbe dow laawol halkere.

¹⁶To gonbe dow laawol halkuki urngol ngol dum urngol mayde. Ammaa to kisnaabe urngol ngol dum urngol gaddanoowolbe yonki. E woodi potudo huwuki kuugal nga'al?

¹⁷Min nga'ajintaa Wolde Allah ngam min keba ceede no dudbe ngadata. Ammaa e min meta goonga yeeso Allah, ngam Almasiihu jeyimin, nden Allah liloyimin.

2 Korintiyanko'en 3

Alkawal Allah Kesal

¹To, on kammii min puddii mantuki ko'e amin kadin? Koo boo dum doole min ngarda e dereeji kollaydi minon min beye, koo yiwudi to moodon ngam kolla wobbe min beye no wobbe ngadata?

²Onon e ko'e moodon ngoni derewol amin bindaangol nder berde amin. Koo moye waaway jangangol andangol.

³On kollii onon ngoni derewol ngol Almasiihu windi, ngol o lildi laawol amin. Naa' e dawaaru ngol windiraa, ammaa e Ruuhu Allah goodudo yonki ngol windiraa. Naa' dow allowal hayre ngol windaa, ammaa dow allowal berde yimbe ngol windaa.

⁴Min mbi'u non ngam e min koolii Allah laawol Almasiihu.

⁵Min keyaayi min mbi'a min mbaaway waduki koo dum e bawde amin, ammaa bawde amin to Allah yiwoyi.

⁶Kanko wadi min mbaawi wartuki ekkitinoobe Alkawal Kesal. Alkawal ngal boo daraaki dow dooka bindaadum, ammaa dow Ruuhu maako ngal dari. Ngam dooka bindaadum e fooda mayde, ammaa Ruuhu e hokka yonki ki re'ataa.

⁷Dum windi dooka Muusa dow allooje hayre, nden carel ko Muusa hokketeedum, teddungal Allah wangi wadi yeeso maako e delkitoo. Koo nde delkitaaki kin e ustoo, fuu e non Israa'ilanko'en mbaawaayi sutaki yeeso maako. To dooka gaddaydum mayde wardii e iri nga'al teddungal,

⁸too, kuugal Ruuhu Allah buray non teddungal!

⁹To ko foodata kiita e woodi teddungal, too, ko wadata yimbe keba aadilaaku Allah buray non teddungal naa' sedda!

¹⁰Goonga, teddungal alkawal kiingal walaa mangu jooni to ngal hawtaama e teddungal alkawal kesal.

¹¹To yabbotoodum wardii e teddungal, too, alkawal kesal tabitayngal buray non teddungal naa' sedda!

¹²Ngam non, nde e min ngoodi iri nde'e kammunde, e min metira sembe bernde naa' sedda.

¹³Minon naa' bo Muusa min mba'i, cuddirdo yeeso maako e lefel, ngam to' Israa'ilanko'en cutoomo nji'a no delkitol yeeso maako ustortoo.

¹⁴Ammaa be ndullii faamu, ngam haa hande to be njanganaama alkawal kiingal, lefel ngel e hadabe be paama goonga, ngam sumpootirki e Almasiihu tan ittatangel.

¹⁵Goonga, haa jooni to be njanganaama Attawra, lefel ngel e wumna berde mabbe.

¹⁶Ammaa to neddo tuubii tokkii Joomiraawo, dum ittay lefel ngel daga bernde maako.

¹⁷Too, Joomiraawo on woni Ruuhu Allah, nden to Ruuhu Allah woni don rimdineeki woni.

¹⁸Enen be geece mu'en cuuditaa en fuu en kolla teddungal Joomiraawo en beyda wartuki bo maako. Teddungal ngal waday ka beydaaki. Du'um dum kuugal Joomiraawo, kanko woni Ruuhu.

2 Korintiyanko'en 4

Jawdi Nder Gojije Lowre

¹Ngam non, nde Allah yurminaniimin hokkiimin kuugal nga'al, min ittataa kammunde.

²Min nganyii huwuki kuude cuudiide cemtiniide. Min majjintaa yimbe, min ngaylitataa ma'ana Wolde Allah. Ammaa e min mbi'a goonga e njayri. Laawol waduki non, koo moye anday nder bernde muudum yeeso Allah minon e min ngoodi goonga.

³To Habaru Beldum dum min nga'ajinta e suudii, wonbe dow laawol halkere tan dum suudanii.

⁴Ceydan laamiido duuniyaaru ndu'u wumnii berde yimbe be koolaaki Yeesu, ngam to' be ngi'a jayngol Habaru Beldum dum teddungal Almasiihu nandudo e Allah.

⁵Ngam naa' habaru amin min nga'ajinta, ammaa ko min nga'ajinta woni Yeesu Almasiihu o Joomiraawo, minon boo ngam maako min ngarti maccube moodon.

⁶Ngam Allah biido jayngol wurtooyoo daga nder nyiwre, kanko wadi jayngol maako yeynii nder berde amin ngam min anda teddungal Allah ngal dum yi'ii e yeeso Yeesu Almasiihu.

⁷Ammaa minon e min nandi e gojije loope. Dum resii jawdi nder amin ngam holluki de'e bawde burde koo deye bawde, to Allah de yiwoyi, naa' to amin.

⁸Min biddaama e koo nduye wuttudu, ammaa min pusaayi. Nyumooji amin njiibake, ammaa min ittaayi kammunde.

⁹E min torree, ammaa Allah sendiraayi e amin. E min ndo"ee, ammaa min kalkaaka.

¹⁰Koo ndeye e min haade wareeki no dum wariri Yeesu, ngam yonki iri ki maako yi'ee nder balli amin.

¹¹Ngam minon goodube yonki e min haade mayde koo ndeye ngam Yeesu, ngam dum yi'a yonki maako nder balli amin d'i maayaydi.

¹²Kanjum wadi min keddi to mayde, ngam onon kebon yonki.

¹³Nde e min ngoodi hoolaare go'o e bindudo aayaare biinde, "Mi hoolake, kanjum wadi metumi." Minon maa min koolake, kanjum wadi min meti.

¹⁴Ngam e min andi Allah ummindo Yeesu Joomiraawo meeden daga mayde, o umminaymin minon maa non no o umminiri Yeesu, o waddamin hawti e moodon yeeso maako.

¹⁵Fuu du'um dum ngam beydaari moodon, ngam caahu Allah jottotoodum yimbe dudbe, wada dum beyda yettuki Allah ngam teddinkimo.

Hoolaaki Allah

¹⁶Ngam non, min ittataa kammunde. Koo nde balli amin e beyda tampuki, fuu e non berde amin e cembidinee koo ndeye.

¹⁷Ngam torraaji di min torretee jooni di seddanaaji di neebataa di ngaday min keba teddungal ngal haa abadaa burngal koo dume.

¹⁸Ngam non, hakkiilo amin walaa dow ko gite ngi'ata. E min ngada hakkiilo amin dow ko gite mbaawataa yiiki. Ngam ko gite ngi'ata dum yabbotoodum, ammaa ko gite mbaawataa yiiki, dum tabitaydum.

2 Korintiyanko'en 5

¹Ngam e min andi balli amin e nandi e lukuru dum min njoodotoo nder, nder duuniyaaru ndu'u. To lukuru dum sankitaama, e min andi Allah hokkaymin wuro tabitayngo ton dow, ngo mahiraaka e jungo neddo.

²Jooni e min otta e min kaabii naa' sedda ngam dum bornamin bandu amin ndu dow.

³Ngam to min bornaama bandu ndun, min ngartataa yonkiji di ngalaa bandu.

⁴Nge'el carel ngel min ngondi nder lukuru dum duuniyaaru, waato bandu amin, e min otta ngam torraaji di bandu ndun yarata. Naa' ngam e min ngidi sendirki e bandu ndun, ammaa e min ngidi dum bornamin bandu amin ndu dow, ngam bandu ndu maayataa hocca njayri bandu maayayndu.

⁵Allah e hoore muudum siriimin ngam du'um, o hokkiimin Ruuhu maako ngam tabbitinankimin ko o wadantamin yeeso do'o.

⁶Kanjum wadi koo ndeye e min ngoodi sembe bernde. E min andi to ni e min nder bandu amin ndu'u, e min ngodditii wuro amin wongo to Joomiraawo.

⁷E min ngada jonde amin dow hoolaaki Allah, naa' dow ko min ngi'ata e gite.

⁸Goonga e min ngoodi sembe bernde, nden min burii yiduki min cendira e ndu'u bandu min njoododoo e Joomiraawo ton dow.

⁹Ngam non, ko min ngidi woni min mbelnanamo bernde, koo e min nder ndu'u bandu koo e ton dow.

¹⁰Ngam en fuu doole en ndaroto yeeso Almasiihu ngam kiita, ngam koo moye heba mbarjaari ko wadi nder bandu ndu'u, koo ko o wadi e woodi koo dum woodaa.

Siryootirki Yimbe e Allah

¹¹Nde e min andi ko woni kulol Joomiraawo, kanjum wadi e min ngada ko min mbaawata waduki min poodoya hakkiilo yimbe. Allah e andi no min ngontindiri boddum, e mi kammo onon maa on andimin boddum nder berde moodon.

¹²Naa' e min ngidi min mana ko'e amin yeeso moodon, ammaa e min ngidi min kokka'on laawol mantoraakimin, ngam mbaawon nootoodon yamde yeftoobe ko'e dow mangu mabbe naa' dow ko woni nder berde mabbe.

¹³To yimbe kocciimin min haanjaabe, fuu dum ngam Allah. To boo e min nder hakkiilo amin, dum ngam moodon.

¹⁴Ngam yidde Almasiihu wadatamin e min kuwa kuude amin, ngam en tabbitinii go'oto maayii ngam koo moye, ngam non koo moye maayii.

¹⁵O maayii ngam yimbe fuu, ngam to' be ngada jonde belnanayndebe berde, ammaa be ngada jonde belnanaynde on don maydo ngam mabbe ummii daga mayde.

¹⁶Ngam non, daga jooni min koccataa goddo no yimbe duuniyaaru koccirimo. Koo nde ndenno min koccii Almasiihu no yimbe duuniyaaru koccirimo, jooni naa' non min koccirimo.

¹⁷Ngam non, fuu gartudo mo Almasiihu o wartii neddo keso. Koo dume dum ndenno yabbake, koo dume wartii kesum.

¹⁸Du'um fuu Allah wadidum ciryootirdomin e maako laawol Almasiihu, nden o hokkiimin kuugal wa'ajinki siryootirki yimbe e maako.

¹⁹Wa'aju dum woni Allah e siryootira yimbe duuniyaaru e muudum laawol Almasiihu, nden o windataa hakke dum be ngadi. Kanko hokkimin kuugal wa'ajinki siryootirki e maako.

²⁰Ngam non, min metoobe ko Almasiihu wi'imini, bo Allah torotoo'on laawol amin. E min toroo'on ngam Almasiihu, ciryootiree e Allah.

²¹Almasiihu meedaayi waduki hakke, ammaa Allah yowii fuu hakkeeji meeden dow maako, ngam laawol maako ngarten aadili'en yeeso Allah.

2 Korintiyanko'en 6

¹Minon, min kuudoobe e Allah. Ngam maajum e min toroo'on to' on alu caahu Allah dum kebudon warta meere.

²Ngam Allah wi'ii, "Nde carel kaanungel wadi, mi nanii do'aare maada, nde nyalnde kisndam wari, mi walliima." Raa, jooni woni carel kaanungel, jooni woni nyalnde kisndam!

³Min ngidaa min ngada ko wadata goddo feggoow dow laawol goonga, ngam to' dum heba ko dum huodata nder kuugal amin.

⁴Ammaa nder koo dume ko min ngadata, e min kolla min maccube Allah be goonga nder munyal mangal ngal min ngadata nder torra, e cadeele, e biddaare.

⁵Min piyaama, min curaama, dum umminii hawre dow amin, min kuwii naaki balli amin mbaati, min mbaalii balde min daanaaki, bannye min kebataa ko min nyaamata.

⁶Min kollii min maccube Allah be goonga nder labki berde ki min ngoodi, e andal, e munyal, e no min mballirta yimbe, e Ruuhu Allah dum min ngoodi, e yidde nde goonga,

⁷e metuki goonga, e bawde Allah. Aadilaaku woni ko min konirta dum min njogii jungo nyaamo e nano.

⁸E min kokkee mangu, e min cemtinee, e min kuddee, e min manee. Min koccaama bo majjinoobe yimbe, ammaa min goonga'en.

⁹Min koccaama bo dum andaamin, ammaa e dum andimin boddum. Min koccaama bo maybe, ammaa e min poofa. E min piyee, ammaa min maayaayi.

¹⁰E dum wada min nana ciya beldum bernde, ammaa koo ndeye e min mbelmbelta. Min ngalanaa, ammaa min ngartirii dudbe riskube. Min koccaama bo koo ko min ngoodi, ammaa e min ngoodi koo dume.

¹¹Onon Korintiyanko'en, min metanii'on e njayri. Min mabbitanii'on berde amin.

¹²Naa' minon nganyi holluki'on yidde, ammaa onon nganyi hollukimin yidde.

¹³Mi metanii'on no metiranaymi bibbe am. E mi toroo'on, nde e min ngidi'on, onon maa mabbitaneemin berde moodon.

To' On Kawtu Ko'e e Yimbe Be Koolaaki Yeesu

¹⁴To' on kawtu ko'e e yimbe be koolaaki Yeesu. Ko hawti aadilaaku e halleende? Koo boo, ngoye sumpo woni hakkunde jayngol e nyiwre?

¹⁵Kiye siryootirki woni hakkunde Almasiihu e Ceydan? Koo boo, ko hawti tokkudo Yeesu e mo tokkaayi Yeesu?

¹⁶Nden ko hawti wuro ceniingo ngo Allah e gunkiji? Balli meeden ngoni wuro ceniingo ngo Allah mo yonki. Ngam o wi'i, "Mi joodoto nder mabbe, mi yaada e mabbe. Mi wartay Allah mabbe, be ngartay yimbe am."

¹⁷Donmaa o wi'i, "Ngam non, mburtooyee daga nder mabbe, kakkitee daga nder mabbe. To' on meemu ko laabaa, nden mi jabay'on.

¹⁸Mi wartay Nyaako moodon, onon boo on ngartay bibbe am worbe e rewbe. Non Joomiraawo Joomu Bawde wi'i."

2 Korintiyanko'en 7

¹Too, bandiraabe am be ngidumi, nde en ngadanaama alkawal dow fuu du'um, en laabin ko'e meeden daga koo dume gadoojum balli meeden e berde meeden ngarta ko laabaa yeeso Allah. En ngartu be senaaki keewuki, kuloobe Allah.

Welwelo Bulus

²Kooleemin nder yidde. Min ngadanaayi goddo ko woodaa, min majjinaayi goddo, min yoyraayi goddo ngam min njabanamo goddum.

³Mi wi'aayi haala ka'a ngam mi yowana'on goddum ko woodaa. Mi wi'iino'on e min ngidi'on naa' sedda nder berde amin koo e min foofa koo nder mayde.

⁴Mi hoolake'on bernde go'o, e mi mantoroo'on naa' sedda, on cembidiniyyam naa' sedda. Fuu e torraaji di min njarata, welwelo am walaa keerol.

⁵Ngam ko min ngari leydi Makidooniya, min kebaayi sihtaare, ammaa koo toye to min ngaylitorii e min torree. Min ngeddootirii e wobbe, nder berde amin kulol nangimin.

⁶Ammaa Allah baltinoowo berde gonbe nder wannaare, o waltini berde amin e garol Tiitus.

⁷Naa' warki maako tan waltini berde amin, ammaa habaru dum o hokkimin no mbaltinirdon bernde maako. O wi'iimin no kaabirdon ngi'onyam, e no ngannirdon dow ko ngadandonyam, e no ngidirdon wallukiyam. Kanjum beydaniyam welweltuki.

⁸Koo to derewol ngol mbindanmi'on wadii on nanii ciya beldum, dum wannaayiyam jooni, koo nde ndenno mi wannii, ngam mi faamii derewol ngol wadii on nanii ciya beldum berde, koo nde dum carel sedda tan.

⁹Jooni e mi nana beldum nder bernde am, naa' ngam on nanaayi beldum, ammaa ngam ciya nanki beldum moodon wadi tuubudon. Ngam ciya nanki beldum kin dum iri ki Allah yidi. Ngam non min ngadanaayi'on ko woodaa.

¹⁰Ngam ciya nanki beldum iri ki Allah yidi e wada neddo tuuba heba kisndam. Ki wadataa o wi'a, "Daa e mi andunoo," ammaa ciya nanki beldum iri ki duuniyaaru e fooda mayde.

¹¹Ndaaree ngi'on ko ciya nanki beldum moodon waddani'on, ki wadii'on on ngartii tiidube, on ngartii kaabube kolla onon naa' on gadoobe ko woodaa, on bernii dow ko woodaa, on kultorii, on kaabii ngi'onyam, on ngidi wallukiyam, on kaabii ngi'on dum tay'anii gadoowo hakke kiita. On kollii on ngadii ko haani dow ko mbindannoomi'on.

¹²Ngam non, koo nde mi windaniino'on derewol, naa' ngam neddo gadudo ko woodaa mbindumingol, koo ngam neddo gadanaado ko woodaa, ammaa mi windungol ngam ngi'anon gite moodon no ngirrudonmin yeeso Allah.

¹³Kanjum waltini berde amin. Ko buri non, welwelo ngo Tiitus nani mbelnaniimin berde, ngam on fuu on mbelnaniimo bernde.

¹⁴Mi mantorake'on yeoso Tiitus, onon boo on cemtinaayiyam. Non no koo dum dum min mbi'i'on dum goonga, non maa mantoraaki ki min mantorii'on yeoso Tiitus tabbitinaama dum goonga.

¹⁵Yidde nde Tiitus yidi'on jooni burii nde ndenno, to o nyumii no tokkirdon ko dum wi'i'on, e no njabboriidonmo nder mangu e faamanki.

¹⁶E mi nana beldum ngam e mi hoolii'on e bernde go'o.

2 Korintiyanko'en 8

Walluki Tokkube Yeesu Gonbe Urucaliima

¹Too, bandiraabe am, jooni e min ngidi andon caahu dum Allah hokki tokkube Yeesu gonbe Makidooniya.

²Koo nde be poondiraama torra kalluka, donmaa e be nder dullere kallunde, fuu e non welwelo mabbe mango wadii be kokkii ballal mangal.

³Mi ceydake be kokkii ballal no be mbaawi hokkuki, haa maa ko buri non. Nder yidde berde mabbe,

⁴be torakemin naa' sedda min alabe be ngada jungo nder kuugal walluki yimbe Allah gonbe Urucaliima.

⁵Be ngadii ko buri nyumo amin. Arande be kokkii Joomiraawo ko'e mabbe, nden minon maa be kokkiimin ko'e mabbe no Allah yidi.

⁶Nde Tiitus fuddi kuugal hawrutuki ballal to moodon, min torakemo o so"oo to moodon o yottinangal.

⁷Too, on ngadii boddum nder koo dume, waato nder hoolaaki Yeesu, e metuki boddum, e anduki goonga, e yidde walluki, e yidde nde ngiddonmin. Non maa e min ngidi ngadon boddum nder nga'al kuugal walluki.

⁸Naa' e mi wi'a doole ngaddon non. Mi hokku'on habaru ballal mangal ngal wobbe mballi ngam mi anda koo yidde nde ngiddon wobbe nde goonga.

⁹Ngam on andi ko Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu wadani'on ngam yidde maako. Koo nde o diskudo, ngam moodon o warti mo walanaa, ngam laawol dullere maako ngarton riskube.

¹⁰Raa caawori dum kokkaymi'on dow fii du'um. Rowani onon arti hokkuki ballal, naa' on artu hokkuki ballal tan, haa maa on artii yiduki hokkuki ballal ngal.

¹¹Too, jooni sey njottinon kuugal ngal e iri bernde nde puudirfonngal. Kokkee ko mbaawoton hokkuki.

¹²Ngam to on ngoodi berde hokkuki ballal, Allah jabay ko kokkudon. Allah e raara ko ngoodudon, naa' ko on ngalaan.

¹³Ko ngidumi woni naa' torron ko'e moodon ngam mballon wobbe, ammaa e mi yidi yimbe fuu pottida.

¹⁴Jooni duuduki jawdi moodon wallay wonbe nder dullere. Yeeso do'o kambe maa, be mballa'on nder dullere moodon, ngam koo dumme fottidana koo moye.

¹⁵Non no dum windiraa, "Nokkudo duddum dum duudaayi. Nokkudo sedda, dum famdaayi."

Tiitus e Higoobe Muudum

¹⁶Ammaa yettoore tabbita to Allah gadudo Tiitus warti giddo walluki'on non no min ngidiri walluki'on.

¹⁷Naa' ngam min torakemo tan wadi o jabi yaaki to moodon, ammaa kanko e hoore maako subi yaha to moodon ngam o haabii o walla.

¹⁸Min lildoyaymo e bandiraawo meeden maneteedo koo toye to tokkuge Yeesu kawritata. E mo manee ngam wa'ajinki Habaru Beldum.

¹⁹Naa' kanjum tan, be cubiimo ngam o yaada e amin nder yaadu yaaruki ballal ngal dum hawritani tokkuge Yeesu gonbe Urucaliima. Kanjum woni kuugal bongal ngal min ngadata ngam mawninki Joomiraawo, donmaa ngam holluki no min ngidiri walluki.

²⁰E min ndogga to' goddo meta kalluka dow no min kuwirta kuugal mangal nga'al ngal mobtuki e senduki.

²¹E min ngidi min ngada ko haani, naa' yeeso Joomiraawo tan, ammaa haa maa e yeeso yimbe.

²²Donmaa min lildoyaybe e bandiraawo meeden, nde duddum min poondiimo min ngi'ii e mo yidi walluki e date dudde, ammaa jooni o burii yiduki walluki ngam e mo hoolii'on naa' sedda.

²³Tiitus, o higo kuugal am, min e maako e min kuuda ngam moodon. Bandiraabe meeden jaadoobe e maako, be lilaabe nder tokkube Yeesu Almasiihu, kuugal mabbe e teddinamo.

²⁴Ngam non, kolleebe yidde moodon e ko wadata e min mantitoroo'on, ngam kawte tokkube Yeesu tabbitina mantoraaki'on ki min mantortoo'on dum goonga.

2 Korintiyanko'en 9

Walluki Tokkube Yeesu

¹Naa' dum doole mi windana'on dow kuugal walluki yimbe Allah.

²Ngam e mi andi on ngidi walluki naa' sedda. Mi mantorake'on yeeso yimbe Makidooniya mi wi'iibe onon yimbe Akaaya on ciryake kokkon ballal daga rowani. Tiinaare moodon wadi dudbe nder mabbe puddi walluki.

³Ammaa mi liloyii ben don bandiraabe to moodon ngam ciryoodon walluki no mbiimi, ngam to' mantoraaki ki min mantortoo'on dow fii du'um warta meere.

⁴Ngam to mi wardoyii e wobbe nder tokkube Yeesu wonbe Makidooniya min tawii on ciryaki, mi nanay cemtudum naa' sedda ngam mantoraaki ki mantortoomi'on, nden naa' min tan semtata, haa e onon.

⁵Ngam non, mi nyumii doole mi toroo bandiraabe ben don arta yaaki to moodon, be tabbitina on ciryake ballal mangal ngal ngaddon alkawal ko mi wara. Ngam to mi warii mi tawa e ngal hawritii, ngal warta ballal ngal kokkudon bernde go'o, naa' e doole.

⁶Nyumee du'um. Koo moye aawudo sedda, sedda ittata, nden fuu aawudo ko duudi, ko duudi ittata.

⁷Koo moye sey hokka ko subi hokkuki nder bernde muudum, naa' e nawdum bernde koo e doole, ngam Allah e yidi kokkoowo nder beldum bernde.

⁸Allah e waawa hokkuki'on koo iri dume barka burdum ko ngiddon, ngam koo ndeye kebon koo dume ko heyata'on e ko mballirton wobbe.

⁹Non no dum windiraa, "E mo sankita caahu maako nder yimbe be ngalanaa, kuude maako bodde de tabutude haa abadaa."

¹⁰Allah woni kokkoowo demoowo awdi, kokkoowo yimbe ko nyaamata. O hokkay'on ko heyata'on, o duddinaydum, ngam beydon ballal ngal kokkoton kaanube mballee.

¹¹O barkidinay'on e koo ngole laawol ngam ngarton kokkoobe ballal koo ndeye, nden yimbe ngettaymo ngam ballal ngal kokkudon ngal be kebi laawol amin.

¹²Kuugal nga'al ngal ngadoton, naa' e ngal walla yimbe Allah tan, haa e ngal wada yimbe dudbe e ngetta Allah naa' sedda.

¹³Kuugal nga'al ngal ngadoton hollii on koolaabe. Dudbe teddinay Allah ngam on ngada ko Habaru Beldum dum Almasiihu wi'i dum njabudon yeeso koo moye, nden on cenda ko ngoodudon e tokkuge Yeesu gonbe Urucaliima e fuu horiibe.

¹⁴E be ngidi yiiki'on e be ngadana'on do'aare, ngam ballal mangal ngal Allah wadanibe laawol moodon.

¹⁵Yettoore tabbita to Allah ngam caahu dum o hokki'en dum honduko waawataa wi'a.

2 Korintiyanko'en 10

Bulus Suranii Kuugal Muudum

¹E mi toroo'on nder lestinki hoore e munyal Almasiihu, min Bulus noddeteedo "lestindo hoore" to e mi wondi e moodon, ammaa to mi wondaa e moodon e mi noddee "metanoowo'on e sembe."

²Wobbe yimbe e mbi'a e min ngada jonde iri nde yimbe duuniyaaru ndu'u. To mi waroyii to moodon, mi nyumii e haani mi habanabe. E mi toroo'on, to' on ngadan mi wadana'on non.

³Koo nde e duuniyaaru min ngoni, min konirtaa bo duuniyaaru ndu'u,

⁴ngam min konirtaa ko ndu honirta. Sey ni ko min konirta e woodi bawde Allah baawayde kalka ko woodi sembe fuu.

⁵E min keba jaalorgal dow koo diye geddi e mawnitaare kadaynde yimbe anda Allah. E min nanga nyumooji fuu, min ngartiradi gadaydi ko Almasiihu wi'i.

⁶Gada on kollii on gadoobe ko Almasiihu wi'i, e min ciryii min torra koo moye moodon ganyudo wada koo dume ko Almasiihu wi'i.

⁷On ndaara koo dume dow-dow tan. Fuu tabbitindo Almasiihu jeyimo, sey o faama du'um, non no Almasiihu jeyrimo, non minon maa Almasiihu jeyimin.

⁸Joomiraawo hokkiimin ardaare ngam min cembidina hoolaare moodon, naa' ngam min mbonnande. Koo to min mantorake ardaare nden ko buri no haani, min nanataa cemtudum waduki non.

⁹Mi yidaa ngi'on bo e mi yidi mi hulnira'on dereeji di mbindanmi'on.

¹⁰Ngam wobbe e mbi'a, "Dereeji di Bulus windani'en e di caawi haala tedduka, cembidka, ammaa to e mo wondi e meeden o tampudo, boliide maako de tekkaa."

¹¹E haani iri ben don yimbe be anda ko min mbindanta'on nder dereeji to en ngondaa, kanjum min ngadata to e min ngondi e moodon.

¹²Dum wadataako min pottina ko'e amin e mantoobe ko'e mabbe, koo min kocca ko'e amin bo mabbe. To be poondirii ko'e mabbe e ko'e mabbe, nden to wobbe nder mabbe koccii ko'e mabbe burii wobbe mabbe, be kollaayi e be ngoodi hakkiilo.

¹³Minon boo, min mantitataako ko buri no haani, sey ni min ndaroo dow keerol ngol Allah nokkanimin. Du'um hawtii e kuugal ngal min kuwata nder moodon.

¹⁴Nde min njahi to moodon, min yabbaaki keerol ngol Allah nokkanimin, ngam minon ngoni artube waddanki'on Habaru Beldum dow Almasiihu.

¹⁵Min mantortaako ko buri keerol ngol, waato min mantortaako kuugal ngal wobbe ngadi. Ammaa kammunde amin woni hoolaare moodon wada ka beydaaki, nden kuugal ngal min kuwata nder moodon beydoo naa' sedda.

¹⁶Non wartay laawol no min nga'ajinirta Habaru Beldum nder godde leyde gonde yeeso moodon. Min ngidaa mantoraaki kuugal ngal goddo wadi nder keerol ngol Allah hokkimo.

¹⁷No aayaare wi'i, "Fuu mantitotoodo, o mantitoroo Joomiraawo."

¹⁸Ngam naa' manoowo hoore muudum woni jabaado; jabaado woni mo Joomiraawo mani.

2 Korintiyanko'en 11

Bulus e Lilaabe Fewre

¹E mi yidi munyanonyam koo to mi metanii'on bo kaanjaado. E mi toroo'on munyaneyam!

²E mi haaja'on no Allah haajirta'on. Mi wadaniii'on alkawal teegal e gorko go'oto, waato Almasiihu. E mi yidi mi yaara'on to maako bo debbo ceniido mo andaa gorko.

³Ammaa e mi hula to dum warta no mboodi yoyriri Hawwa'u e yoyre mayri kallunde, onon maa dum majjina'on alon tokkuki Almasiihu e bernde go'o e bernde laabunde.

⁴Ngam min kokkii'on habaru Yeesu, nden on kebii Ruuhu Allah, on njabii wa'aju amin. Ammaa on ala wobbe yimbe nga'ajinana'on goddo Yeesu feere, nden on njabii ruuhu feere, donmaa on njabii wa'aju peerootirdum e ko min nga'ajinani'on.

⁵Mi kammaaki ben don noddeteebe “mawbe lilaabe” be burdiiyam godsum.

⁶Koo to mi waawaa meto bodum, e mi andi ko mbi'aymi. Min kolli'on non e koo ngole laawol.

⁷Mi wa'ajinanii'on Habaru Beldum dow Allah caahu. Mi leynii hoore am ngam dum hokka'on mangu. Koo mi woofii nde ngadumi non?

⁸Mi jabii ceede ballal daga to wobbe tokkube Yeesu bo mi teetanbe ngam mi walla'on.

⁹Ko ngondumi e moodon mi nattii dullere, ammaa mi toraaki ballal to moodon, ngam bandiraabe meeden garoybe daga Makidooniya ngaddaniyyam ballal ngal ngidumi. E ngel ton carel mi wartanaayi'on teddoral, mi boo wartantaa'on teddoral.

¹⁰Non no tabbitinirmi goonga Almasiihu nder am, non maa mi tabbitinii nder leydi Akaaya walaa baawaydo hadayam mantoraakidum.

¹¹Too, on kammoo mi wi'u non ngam mi yidaa'on? Allah e andi e mi yidi'on!

¹²Mi nyamray yeeso e waduki ko ngadaymi ngam mi hada ben don noddeteebe “mawbe lilaabe” hebuki laawol mantitaaki e wiiki be kuwii kuugal pottudungal e ngal min kuwi.

¹³Iri ben don yimbe be lilaabe fewre, be kuutiroobe fewre, e be ngartira ko'e mabbe bo be lilaabe Almasiihu.

¹⁴Naa' dum kaydiniidum! Koo Ceydan e wartira hoore muudum bo malaa'ikaajo goodudo jayngol.

¹⁵Ngam non, naa' dum kaydiniidum to maccube maako ngartirii ko'e mabbe bo kuwoobe kuude aadilaaku. E re'irde mabbe be kebay ko fottidi e kuude mabbe.

Bulus Mantorake Torra Ka Yari

¹⁶E mi fuddita wiiki, to' goddo hocca mi kaanjaado. Ammaa to on kocciriyyam non, sey njabonyam no njabirton kaanjaado ngam mi mantitoo sedda.

¹⁷Ko mbi'aymi e mi mantitoo jooni, Joomiraawo wi'aayiyam mi wi'a non, ammaa e mi meta bo kaanjaado.

¹⁸Nde e woodi mantitotoobe iri mantitaaki ki yimbe duuniyaaru, min maa mi mantitoto.

¹⁹On nana beldum hettindanaaki haanjaabe ngam e yiiki moodon on ngoodi faamu mawdum!

²⁰Haa maa on munyana koo moye gartiroowo'on maccube maako, e fo'rudo'on jabani'on ko ngoodudon, e jawanaydo'on, e piido'on to wolo.

²¹E mi semta wiiki minon min ngalaa sembe wadanki'on non! Ammaa to wobbe e mantoroo godđum, min maa mi mantortodum. Too, e mi meta bo kaaŋaado!

²²To be Ibraaniyanko'en, min maa mi Ibraaniyankeejo. To be Israa'iilanko'en, min maa mi Israa'iilankeejo. To be lenyol Ibraahim, min maa lenyol Ibraahim yiwoyimi.

²³To be kuwanoobe Almasiihu, min mi buriibe. E mi meta bo kaaŋaado! Mi buriibe huwuki naa' sedđa, mi buriibe mabbeeki nder suudu cural, mi buriibe fiyeeki, mi badake mayde nde dudđum.

²⁴Nde jowi Yahuudanko'en e piirayam looci 39.

²⁵Nde tati Roomanko'en e piirayam cabbi. Mi huboraama kaaye nde go'o. Nde tati e mi natta komijje e de pusida e am nder maayo, mi waalii mi nyallii nder ndiyam maayo.

²⁶Nder jahaale am mi nattii torraaji dudđi, candi feere-feere badake nyaamayam, wuybe torriiyam, yimbe lenyol am torriiyam, yimbe naa' Yahuudanko'en torriiyam. Mi nattii torra nder gariiri, mi nattii torra nder ladde, maayo badake nyaamayam, bandiraabe am fewre'en torriiyam.

²⁷Mi huwii naa' sedđa mi fiidii e kuugal, jemmaaje dudđe mi daanataako. Mi fiidii e weelo e donka, nde dudđum walaa ko nyaamaymi, mi yarii feewo, mi dullii ko bornotoomi.

²⁸Gada ko mbiimi, e woodi dudđum torrudumyam, donmaa koo ndeye e mi woodi teddoral wannuki dow fuu tokkuge Yeesu.

²⁹To godđo dullii sembe, sey mi nana bo min dulli sembe. To godđo nattinaama waduki hakke, e dum naawayam naa' sedđa.

³⁰To dum doole mi mantoo, sey mi mantoroo fii kollaydum ciya sembe am.

³¹Allah Nyaako Yeesu Joomiraawo meeden e andi ko mbiimi naa' dum fewre. Yettoore tabbita to maako haa abadaa.

³²Carel ko ngonmi gariiri Dimasku, gomnaajo leydi ndin gondo ley laamiido bi'eteedo Areetas, o wadii dum suri dammude gariiri ndin ngam o nangayam.

³³Ammaa higoobe am ngadiyam nder sompoore, be kabbi boggol, be njippiniriyam nder yolnde maadi piliindi gariiri ndin. Non kisirmi daga jungo gomnaajo on.

2 Korintiyanko'en 12

Ko Joomiraawo Holli Bulus Nder Wahayu

¹Doole mi nyamray yeeso e mantitaaki, koo nde dum nafantaayam koo sedda, ammaa jooni mi metay dow wahayu dum Joomiraawo holliyam e ko o wanginaniyam.

²E mi andi goddo tokkudo Almasiihu duubi sappo e nayi yabbiidi o huccaama yaaki dow tatabum. Koo nder bandu o huccaa, koo naa' nder bandu, mi andaa, Allah tan andi.

³E mi andi neddo on dum hoccimo yaaki wuro Allah ton dow, koo nder bandu o huccaa, koo naa' nder bandu o huccaa mi andaa, ammaa Allah tan andi.

⁴Ton o nani godde boliide de neddo fotaayi wiiki, sirruuji di neddo haanaa wurtina.

⁵Mi mantorto iri on don neddo, ammaa mi mantortaako hoore am, sey ni mi mantoroo fii kollaydum ciya sembe am.

⁶Koo to e mi yidi mi mantitoo, mi wartataa bo kaanjaado, ngam goonga mbi'aymi. Ammaa mi mantitataako, ngam to' goddo hucca mi burii ko o yi'i to am koo ko nani to am.

⁷Allah holliyam wahayu mawdum. Ammaa ngam to' mi yeftha hoore am, sey dum yowaniyam goddum dum wartaniyam bo gi'al nder bandu, bo goddo Ceydan liloyi wada ka torrukiyam.

⁸Nde tati e mi toroo Joomiraawo ittanayamdum,

⁹ammaa e mo wi'ayam, "Yidde am heyiima, ngam carel ngel ndulludaa sembe, sey bawde am kewde mbanga." Ngam non, nder beldum bernde mi beyday mantoraaki ciya sembe am, ngam bawde Almasiihu njoodoo nder am.

¹⁰Kanjum wadi ngam Almasiihu e mi nana beldum ciya sembe am, e hudeeki ki kudeteemi, e torraaji di njaraymi, e torraaji di torreteemi, e cadeele de nattumi. Ngam carel ngel ndullumi sembe, carel ngel ngoodumi sembe.

Wannaare Bulus Dow Wonbe Korinti

¹¹Mi wartirii hoore am bo kaanjaado, ammaa onon ngadiyam ngadumi non. Goonga, onon haani manayam, ngam ben don noddeteebe "mawbe lilaabe" be buraayiyam koo sedda, koo nde naa' mi goddum.

¹²Mi huwii kuude nder moodon kollayde min mi lilaado Almasiihu mo goonga, mi huwirii munyal mangal. Allah hokkiyam bawde waduki alaamaaji kulniidi, e kuude kaydiniide, e kuude mawde.

¹³Dume ngadanmi godde kawte tokkube Yeesu dum mi wadanaayi'on? Fii go'o dum mi wadaayi woni mi toroo'on ballal. Njaafaneeyam du'um dum ngadumi!

¹⁴Jooni e mi siryii warki to moodon garol tatabol. Mi wartantaa'on teddoral, ngam naa' jawdi moodon ngidumi, onon e ko'e moodon ngidumi. Ngam haanaa bibbe kawrita jawdi ngam danyoobe mabbe, ammaa danyoobe haani kawrita jawdi ngam bibbe ben.

¹⁵Mi nanay beldum hokkuki hoore am e fuu ko ngoodumi ngam moodon. To mi beydii yiduki'on, on ustay yidukiyam?

¹⁶Too, on njabii mi wartanaayi'on teddoral. Fuu e non wobbe mbi'ay e mi woodi yoyre, mi huutirii fewre mi nangii'on.

¹⁷Koo e woodi lilaabe be lilmi to moodon yoyrube'on njabi ko ngoodudon?

¹⁸Mi torake Tiitus yaha to moodon, kanko e bandiraawo meeden. Koo Tiitus yoyrii'on jabii ko ngoodudon? Naa' minon e maako nyumo go'o min kuurata. Naa' laawol go'o min tokkata?

¹⁹Koo on nyuma daga arande e min curana ko'e amin yeeso moodon? Naa' non! Min tokkube Almasiihu, e min mbi'a goonga yeeso Allah. Bandiraabe be min ngidi, koo dume ko min ngadata e min ngadadum ngam sembidinki'on.

²⁰E mi hula to mi warii to moodon, mi tawrataa'on no ngidumi, nden onon maa on tawrataayam no ngiddon. E mi hula mi tawra'on hawre, e lawliiru, e mettinki bernde, e yidde hoore, e huduki, e metuki haalaaji kalludi dow wobbe, e mawninki hoore, e umminki hakkiilo.

²¹E mi hula to mi fudditii mi so"oyake to moodon, Allah am semtinayyam yeeso moodon, nden bernde am naaway, ngam dudbe gadunoobe hakke be tuubaayi be ali kuude de be ngadata, waato kuude nefniide, e njeenu, e fuu kuude kallude de berde mabbe ngidi.

2 Korintiyanko'en 13

Wagginki Cakitiiki

¹Mi waray to moodon jooni garol tatabol. Aayaare wi'ii, "Doole dum heba ceydu'en dido koo tato ko dum tabbitina haala."

²Mi yaadake mi wagginii ben don nyamrube yeeso e waduki hakke ko ngarmi to moodon didabum. Jooni nde mi wondaa e moodon, e mi beyda wagginkibe e fuu horiibe kuwoobe den don kuude. To mi so"oyake to moodon, mi tawii e be nder hakke haa jooni, mi munyantaabe.

³Nde on ngidi yiiki ko tabbitinanta'on Almasiihu e metira laawol am, mi hollay'ondum. Almasiihu nullaayi sembe nder moodon, ammaa e mo huwa nder moodon e sembe.

⁴Koo nde o waraama dow gaafaangal nder ciya sembe, fuu e non jooni e mo foofa laawol bawde Allah. Minon maa non no o wontindirnoo, min ngalaa

sembe. Non no Almasiihu joodorii jooni nder bawde Allah, minon maa min njoododoto e bawde Allah nder moodon.

⁵Yamee ko'e moodon ngi'on koo on tokkube Yeesu e goonga. Poondee ko'e moodon. On andaa Almasiihu e joodi nder berde moodon? Goonga e mo joodoo nder berde moodon, sey ni to on tokkaayimo e goonga.

⁶Mi tabbitinii on anday minon e min tokkamo e goonga.

⁷Ammaa e min toroo Allah to' ngadon godđum ko woodaa. Naa' ngam yimbe ngi'a bo e min ngada ko woodi, ammaa ngam ngadon ko haani, koo nde dum yi'aymin bo min ngadaayi kuugal amin bodđum.

⁸Ngam min mbaawataa min kada goonga nyamruki yeeso, sey ni min ngada ko wadata goonga nyamra yeeso.

⁹Min nanay beldum to min ndullii sembe, to ni onon on ngartii cembidbe. E min toroo Allah ngarton keewube nder tokkuki Yeesu.

¹⁰Kanjum wadi mbidanmi'on fii du'um carel ngel mi wondaa e moodon. Ngam to mi waroyii to moodon, to' dum wartanayam doole naa' mi huutirii sembe laamu dum Joomiraawo hokkiyam. O hokkam laamu dum ngam mi sembidina'on, naa' ngam mi lallina'on.

Kownol e Boliide Cakitiide

¹¹Too, bandiraabe am, sey nyalnde go'o. Mo"innee jonde moodon, ngadee ko toriimi'on ngadon, ngartee be nyumo go'o, njoododee jam. Allah joomu yidde e jam wonda e moodon.

¹²Kownindiree kownol higaaku. Fuu yimbe Allah e kowna'on.

¹³⁻¹⁴Barka dum Yeesu Almasiihu Joomiraawo, e yidde Allah, e sumpootirki e Ruuhu Allah wonda e moodon on puu.

Galaatiyanko'en

Galaatiyanko'en 1

¹Min Bulus lilaado windi derewol ngo'ol. Naa' yimbe cubiyam, naa' neddo wartiriym lilaado. Yeesu Almasiihu e Allah Nyaako Mo Dow, ummindo Yeesu daga mayde wartiriym lilaado.

²Min e fuu bandiraabe gondube e am do'o e min kowna tokkube Yeesu wonbe Galaatiya.

³Allah Nyaako Mo Dow e Yeesu Almasiihu Joomiraawo barkidina'on hokka'on jam.

⁴Yeesu hokkii hoore muudum ngam hakke meeden ngam o hisna'en daga jaamanu kalludum du'um. Non dum cubol Allah Nyaako meeden Mo Dow.

⁵Teddungal tabbita to Allah haa abadaa abadin. Aamin.

Walaa Goddum Habaru Beldum Feere

⁶Mi haydinii nde njaawudon waylitanki Allah baawo, kanko noddudo'on baska yidde Almasiihu mawnde co"aniidon wongol ekkitinol on nyuma dum Habaru Beldum.

⁷Goonga, walaa goddum Habaru Beldum feere, ammaa e woodi wobbe yimbe gannoobe'on. E be ngidi waylutuki Habaru Beldum dum Almasiihu.

⁸Ammaa koo minon, koo malaa'ikaajo yiwoydo daga dow wa'ajinani'on wa'ajinki feeroottirki e Habaru Beldum dum min nga'ajinani'on, Allah halkamo nder hiite.

⁹Non no min mbi'unoo ndenno, jooni e mi fuddita wiiki: To goddo wa'ajinanii'on wa'ajinki feeroottirki e Habaru Beldum dum njabudon arande, Allah halkamo nder hiite.

¹⁰Too, jooni yidde yimbe dabbitaymi, koo yidde Allah? Koo boo e mi dabbita welnanki yimbe berde? Naa' non! Daa haa jooni yimbe dabbitaymi welnanki berde, daa mi wartaayi maccudo Almasiihu.

No Bulus Wartiri Lilaado

¹¹Bandiraabe am, e mi yidi andon, Habaru Beldum dum nga'ajinmi, naa' to neddo dum yiwoyi.

¹²Naa' to neddo kebumidum, non maa walaa ekkitindoyamdu, ammaa Yeesu Almasiihu wanginaniyamdu.

¹³On nanii no njoodoriimi ndenno nder diina Yahuudanko'en, no torrirmi yimbe Allah tokkube Yeesu, yurmeende walaa, mi wadii ko mbaawaymi waduki ngam mi halkabe.

¹⁴Mi luggii nder diina Yahuudanko'en haa mi burii dudbe nder Yahuudanko'en walde'en am, e mi woodi yidde tokkuki ndonuuji maama'en am naa' sedda.

¹⁵Ammaa Allah, cubudoyam ko mi danyee, noddiyam barka yidde maako, o subi

¹⁶wanginankiyam Biddo maako, ngam mi wa'ajinamo nder yimbe naa' Yahuudanko'en. Nde non wadi, mi yahaayi to goddo ngam hokkayam caawori,

¹⁷non maa mi yahaayi Urucaliima ngam mi yi'a ben don artubeyam wartuki lilaabe. Ammaa don e don njaami leydi Laarabanko'en, nden co"iimi Dimasku.

¹⁸Gada duubi tati mi yahii Urucaliima ngam mi medda e Biiturus, nden njoododiimi e maako balde sappo e jowi.

¹⁹Ammaa mi yi'aayi goddo nder lilaabe sey ni Yaakubu, minyiraawo Yeesu.

²⁰Ko mbidanmi'on düm goonga. Allah e andi naa' mi feway.

²¹Gada don mi yahii leydi Siiriya e leydi Kiliikiya.

²²E ngel ton carel, kawte tokkube Yeesu wonbe leydi Yahuudiya meedaayi yiikiyam.

²³Ko be nani tan woni, "Neddo torraynoodo'en, jooni e mo wa'ajina tokkuki Yeesu ki o yidunoo o lallina!"

²⁴Be manti Allah ngam ko o wadaniyam.

Galaatiyanko'en 2

Bulus e Lilaabe Koriibe

¹Gada duubi sappo e nayi mi fudditi mi yahii Urucaliima hawti e Barnaba, min njaadi e Tiitus.

²Mi yahu Urucaliima ngam Allah holliiyam mi yaha. Nde njaami mi hawrii e ardiibe tokkube Yeesu tan, mi holliibe Habaru Beldum düm nga'ajinanmi yimbe naa' Yahuudanko'en. Mi wadu non ngam mi yidaa kuugal ngal kuwumi ndenno e ngal kuwaymi jooni warta meere.

³Koo Tiitus mo njaadaymi, koo nde naa' o Yahuudankeejo, düm wadaayimo doole o naadee,

⁴koo nde wobbe e ngidunoo o naadee. Be ngadii bo be tokkube Yeesu, be natti nder kawtal meeden, e be ndaara iri rimdinki ki ngooduden nder sumpootirki e Yeesu Almasiihu, ngam be ngartira'en maccube.

⁵Ammaa ngam dum surana'on goonga Habaru Beldum, min njabaayi ko be mbi'i koo sedda.

⁶Ammaa ben don ardiibe be beydaayi godđum dow ekkitinol am. Koo kambe be beye walaa feeroottiro to am, ngam Allah hollataa feeroottiro.

⁷Ammaa be ngi'i Allah hokkiyam kuugal wa'ajinanki yimbe naa' Yahuudanko'en Habaru Beldum, non no o hokkiri Biiturus kuugal wa'ajinanki Yahuudanko'en Habaru Beldum.

⁸Ngam no Allah wartiri Biiturus lilaado to Yahuudanko'en, non o wartiriyam lilaado yaaki to yimbe naa' Yahuudanko'en.

⁹Yaakubu e Biiturus e Yahaya, noddeteebe ardiibe mawbe, nde be ngi'i Allah barkidinii kuugal amin bongal, be njabbiyam min e Barnaba juude didi. Be njabi min e Barnaba min nga'ajina nder yimbe naa' Yahuudanko'en, nden kambe be nga'ajina nder Yahuudanko'en.

¹⁰Fii go'o dum be toriimin woni to' min ngejjita be ngalanaa wonbe nder mabbe, nden maa kanjum woni ko kaabumi waduki.

Bulus Habani Biiturus To Gariiri Antaakiya

¹¹Ammaa nde Biiturus wari Antaakiya, mi habaniimo gite e gite, ngam ko woodaa dum o wadi e njayri dum woni.

¹²Ko wobbe yimbe be Yaakubu lili njottoo ton, Biiturus e nyamda e yimbe naa' Yahuudanko'en. Ammaa gada yimbe ben njottake, Biiturus hakkiti hoore muudum e mabbe, ngam e mo hula ben don yimbe bi'oobe doole yimbe naa' Yahuudanko'en tokkube Yeesu naadee.

¹³Yahuudanko'en tokkube Yeesu korriibe maa puđđi waduki ciya goonga dum Biiturus wadata, haa ko be ngadata majjini Barnaba o fuđđi waduki ciya goonga dum be ngadata.

¹⁴Nde ngiimi be tokkaayi goonga Habaru Beldum, mbiimi Biiturus yeeso mabbe be fuu, "A Yahuudankeejo, ammaa a wada jonde iri nde neddo naa' Yahuudankeejo. No wadata a wada yimbe naa' Yahuudanko'en ngada jonde iri nde Yahuudanko'en?"

Leyyi Fuu Kisay to Hoolake Yeesu

¹⁵Enen e ko'e meeden en Yahuudanko'en gada e yeeso, naa' en "yimbe naa' Yahuudanko'en gadoobe hakke," no be noddirtee.

¹⁶Fuu e non, en andi Allah jabataa neddo o aadilijo ngam tokkuki Attawra, ammaa o jabaymo barka hoolaaki Yeesu Almasiihu. Enen maa en koolake Yeesu Almasiihu ngam Allah jaba'en en aadili'en barka hoolaaki Almasiihu, naa' ngam tokkuki Attawra. Ngam walaa mo Allah jabata o aadilijo ngam tokkuki Attawra.

¹⁷Carel ngel dabbiteten Allah jaba'en en Aadili'en barka sumpootirki e Almasiihu, to dum tawrii'en e hakke, too, Almasiihu wartii gadoowo'en ngaden hakke won don? Goonga naa' dum non!

¹⁸To mi fudditii mi nyibii ko cankutumi, nden mi holii mi neddo gewoowo ko Attawra wi'i.

¹⁹Ndenno e mi tokka Attawra, ammaa dum yoofiiyam daga bawde maajum, ngam mi wada jonde huwanki Allah.

²⁰Min bo mi wardaama e Almasiihu dow gaafaangal. Jooni jonde nde ngadaymi naa' min e hoore am wadatande, ammaa dum Almasiihu joodiido nder am. Jooni jonde nde njoodiimi nder bandu, e mi wadande nder hoolaaki Biiddu Allah, giiddoyam hokki yonki muudum ngam am.

²¹Mi wanyataa yidde Allah. Ngam to neddo waaway wartuki Aadilijo ngam tokkuki Attawra, too, mayde Almasiihu wartii meere.

Galaatiyanko'en 3

Attawra Koo Hoolaaki Yeesu

¹Onon Galaatiyanko'en haanjaabe! Moye wayliti hakkiilo moodon? Dum wi'i'on e njayri no Yeesu Almasiihu wariraan dow gaafaangal.

²E mi yidi mi yama'on du'um tan: On kebu Ruuhu Allah ngam waduki ko Attawra wi'i dum wada, koo ngam nanki habaru Yeesu e hoolaakimo?

³Ngam dume ndulludon hakkiilo? Gada on puddirii Ruuhu Allah, jooni on ngidi yottinirki sembe moodon?

⁴Jooni fuu torraaji di njardon ngartii meere won don? Goonga on torraaki e meere.

⁵Allah kokkudo'on Ruuhu muudum kuwudo kuude kaydiniide nder moodon, on nyuma o wadudum ngam on ngadii ko Attawra wi'i, koo ngam nanki habaru Yeesu e hoolaakimo?

⁶Nyumee dow Ibraahim. Aayaare wi'i, "Ibraahim boo hoolake Allah, ngam maajum Allah wi'i o Aadilijo."

⁷Too, on ngi'ii bibbe Ibraahim be goonga woni yimbe kooliibe Allah.

⁸Ko neebi aayaare wi'i Allah jabay yimbe naa' Yahuudanko'en be Aadili'en to be koolakemo. Kanjum wadi Allah wa'ajinani Ibraahim Habaru Beldum wi'i, "Barka maada dum barkidinay koo ngole lenyol nder duuniyaaru."

⁹Ngam maajum fuu kooliibe Allah be barkidinaabe hawti e Ibraahim kooliido Allah.

¹⁰Fuu gidbe welnanki Allah bernde laawol tokkuki Attawra be laanaabe. Ngam aayaare wi'ii, "Koo moye mo tokkaayi koo dume bindaadum nder deftere Attawra o laanaado."

¹¹Jooni e njayri dum woni, walaa mo Allah jabata o aadiliijo ngam tokkuki Attawra, ngam aayaare wi'ii, "Aadiliijo o waday jonde hoolaaki Allah."

¹²Hoolaaki Allah e feerootiri e tokkuki Attawra. Ngam aayaare wi'ii, "Koo moye gadoowo ko Attawra wi'i o hebay jonde nde goonga."

¹³Yeesu Almasiihu rimdinii'en daga laaneeki ki Attawra waddi, nde o warti ko laanaa ngam meeden. Ngam aayaare wi'ii, "Koo moye baraado dow lekki o laanaado."

¹⁴Yeesu Almasiihu rimdinii'en, ngam barka maako yimbe naa' Yahuudanko'en keba barka dum Allah wadani Ibraahim alkawal. O wadu non ngam barka hoolaakimo keben Ruuhu dum Allah wadi alkawal hokkuki.

Attawra e Alkawal

¹⁵Onon bandiraabe am, al mi hokka'on misaalu dow fii dum andudon. Gada yimbe dido kawtii njabii godsum, to be ngaadii alkawal dow maajum, walaa potudo sankitadum, koo beyda godsum dow maajum.

¹⁶Too, Allah wadanii Ibraahim alkawal muudum e bibbe bibbeeji maako. Aayaare wi'aayi, "e taaniraabe," waato yimbe dudbe, ammaa nde wi'i, "e taaniraawo maada," waato neddo go'o tan, kanko woni Almasiihu.

¹⁷Ko nginmi wiiki woni Attawra dum Allah hokki duubi 430 gada don, dum yewataa alkawal ngal Allah wadunoo, nden dum sankitataangal.

¹⁸Ngam to barka dum kebuden to Allah en kebudum ngam tokkuki Attawra, too, en kebaayidum ngam alkawal ngal o wadi. Ammaa Allah barkidinii Ibraahim ngam alkawal ngal Allah wadanimo.

¹⁹To dum non, ngam dume dum waddi Attawra? Dum wadda ngam dum holla ko woni hakke. Allah waddudum dum huutiree naa carel ngel taaniraawo Ibraahim on don warii, mo dum waduno alkawal. Allah lili malaa'ika'en be kokki Muusa Attawra, Muusa hokkidum Israa'ilanko'en.

²⁰Ammaa nde Allah wadani Ibraahim alkawal, o meddi e Ibraahim kanko e hoore maako.

Daliila Attawra

²¹Jooni du'um e holla Attawra e wanya alkawal Allah won don? Goonga naa' dum non. Daa dum hokkii dooka kokkoojum yonki, daa koo moye waaway wartuki aadiliijo to tokkiidum.

²²Ammaa aayaare wi'ii hakke habbii koo moye gondo nder duuniyaaru, ngam ko Allah wadi alkawal kebeteedum to dum hoolake Yeesu Almasiihu, dum hokkaydum kooliibemo.

²³Ko carel hoolaaki Yeesu wara, Attawra habbiimin bo curaabe naaki nde hoolaaki Yeesu waroyi.

²⁴Ngam non, min ngadaa ley laamu Attawra yaaki carel ngel Almasiihu wari ngam min ngarta aadili'en, to min koolakemo.

²⁵Jooni nde hoolaaki Almasiihu warii, Attawra walaa laamu dow amin kadin.

²⁶On fuu on bibbe Allah barka hoolaaki Yeesu Almasiihu.

²⁷On fuu on ngadanaama baptisma kolludum Almasiihu jeyi'on on bornake ngikku Almasiihu won don no bornortoodon kolte.

²⁸Ngam non walaa feerootirol hakkunde Yahuudanko'en e naa' Yahuudanko'en, e hakkunde maccube e naa' maccube, e hakkunde worbe e rewbe. On fuu on ngartii go'o nder sumpootirki e Yeesu Almasiihu.

²⁹To Almasiihu jeyi'on, onon ngoni bibbe Ibraahim, onon kebata ko Allah wadi alkawal.

Galaatiyanko'en 4

¹Ko nginmi wiiki woni biddo donoowo jawdi nyaako muudum bo maccudo o woni carel ko o woni suka pamaro, koo nde kanko ronata koo dumé ko nyaako maako woodi.

²O joodoto ley wobbe paamanaybemo e paamanaybe jawdi ndi o ronata ndin naa nyalnde nde nyaako maako wi'i.

³Non, enen maa ko Almasiihu rimdina'en, ginni goodudi bawde nder laamotoo'en.

⁴Ammaa nde carel wadi, Allah liloyi Biddo muudum. Debbo danyimo, o joodii ley Attawra,

⁵ngam o rimdina ben don tokkoobe Attawra, ngam ngarten bibbe Allah.

⁶Ngam on bibbe Allah, o liloyi Ruuhu Biddo maako nder berde meeden, e dum noddha Allah e dum wi'a, "Nyaako am, Nyaako am."

⁷Ngam non, jooni naa' a maccudo, ammaa a biddo. Nden nde a biddo, Allah wartiriima donaydomo.

Wannaare Bulus Dow Galaatiyanko'en

⁸Ndenno ko on andaa Allah, on maccube tokkoobe allaaji fewre.

⁹Ammaa jooni nde andudon Allah, koo boo nde Allah andi'on, ngam dume co"antoodon din don ginni tampudi di nafantaa'on? Ngam dume ngiddon wartuki maccube maaji kadin?

¹⁰On mawnina godde nyalde, e goddi lebbi, e goddi duubi.

¹¹E mi hula to' kuugal ngal kuwumi nder moodon warta meere.

¹²Onon bandiraabe am, e mi toroo'on, ngartee bo am, ngam min maa mi wartii bo moodon. On ngadanaayiyam goddum ko woodaa.

¹³On andi ngam mi yamdaa wadi kebumi laawol nga'ajinanmi'on Habaru Beldum arande.

¹⁴Koo nde ciya njamu am foodanii'on torra, on njawanaayiyam, on nganyaayiyam. Ammaa on njabiiyam bo malaa'ikaajo Allah, on njabiiyam no njabirdon Yeesu Almasiihu.

¹⁵To nanki beldum ki nanunoodon woni? Mi tabbitinii, daa dum wadoto, daa on ittii gite moodon on kokkiiyam.

¹⁶Jooni mi wartii ganyo moodon nde mbiimi'on goonga?

¹⁷Ben don yimbe be ngadii hakkiilo mabbe fuu dow moodon ngam be ngada'on tokkonbe, ammaa ko be ngidi waduki dum woodaa. Ko be ngidi woni be cenda'on e amin, ngam hakkiilo moodon so"oo to mabbe.

¹⁸E dum woodi to neddo wadii hakkiilo muudum fuu dow goddum to e dum woodi. E haani ngadon non koo ndeye, naa' sey to e mi wondi e moodon tan.

¹⁹Onon bibbe am be ngidumi, non no debbo nanirta nawdum danyngol, bo non e mi fuddita nanuki iri dum don nawdum ngam moodon naa carel ngel kolludon ngikku Almasiihu nder jonde moodon.

²⁰E mi yidi joododaaki e moodon, ngam mi anda no metiranaymi'on. E mi wanni dow moodon naa' sedda!

Misaalu Dow Hajara e Saaratu

²¹Mbi'eeyam, onon gidube tokkuki Attawra, on nanaayi ko Attawra wi'i?

²²Ngam aayaare wi'i Ibraahim e woodi bibbe dido, go'oto maccudo debbo danyimo, go'oto on boo debbo maako dimo danyimo.

²³Biddo mo maccudo on danyi, o danyumo no dum danyiri koo moye, ammaa biddo mo debbo maako danyi, o danyumo ngam alkawal ngal Allah wadi.

²⁴Du'um dum misaalu, waato be'e rewbe dido dow alkawalji Allah didi be ngoni. Debbo mo bibbe muudum danyaa nder maccungaaku, kanko wi'etee Hajara, e mo joodanii alkawal ngal Allah wadi dow Hocceere Sinay.

²⁵Hajara woni misaalu Hocceere Sinay gonde leydi Laarabanko'en, nden o misaalu gariiri Urucaliima ndi jooni, ngam e ndi nder maccungaaku, kayri e bibbe mayri.

²⁶Ammaa Saaratu o debbo dimo o misaalu gariiri Urucaliima ndi dow ndi meedaayi maccungaaku, kayri woni maduujo meeden.

²⁷Ngam aayaare wi'ii, "Nanu beldum an debbo mo meedaayi danyuki! Jalu sembee, an mo meedaayi nanki nawdum danyngol! Ngam debbo mo gorko muudum wannaayi e maako o hebay bibbe dudbe burbe be debbo mo gorko muudum wanni e muudum."

²⁸Onon bandiraabe am, onon maa bo Iciyaaku on bibbe alkawal.

²⁹E ngel ton carel biddo mo dūm danyi no dūm danyiri koo moye, o hallanii biddo mo dūm danyi nder bawde Ruuhu Allah. Jooni maa non e wadee.

³⁰Ammaa ko aayaare wi'i? Nde wi'i, "Riiwu on don maccudo debbo e biddo maako, ngam bii dimo sendidataa ndonu e bii maccudo."

³¹Ngam non bandiraabe, enen naa' en bibbe maccudo debbo, ammaa en bibbe debbo dimo.

Galaatiyanko'en 5

Njogee Rimdinki Moodon

¹Almasiihu rimdinii'en ngam to' ngaden jonde bo maccube. Ngam non, ndaree boddum to' on puddutu co"oodon nder maccungaaku.

²Nanee ko mbi'aymi! Min Bulus, e mi wi'a'on, to on alii on naadaama, Almasiihu wartay walaa ko nafi to moodon won don.

³E mi fuddita e mi wi'a koo moye jabudo naadaa, doole o tokka fuu ko Attawra wi'i.

⁴Onon gidube wartuki Aadili'en ngam tokkuki Attawra, on cendirii e Almasiihu, on cendirii e caahu Allah.

⁵En tabbitinii daga to Ruuhu Allah, o jabay'en en Aadili'en ngam en koolake Almasiihu. En kaabii yi kidum.

⁶Ngam to en cumpootira e Yeesu Almasiihu, naadeeki e ciya naadeeki fuu walaa ko nafi. Ammaa ko buri woni hoolaaki Almasiihu. Ko hollata en koolimo woni ngiden yimbe e Allah.

⁷Ndenno on nyamra yeeso boddum! Moye hadi'on tokkuki goonga?

⁸Naa' Allah noddudo'on hadi'on.

⁹Non no dūm wi'ata, "Yuufinirdum sedda buutinta condi buroodi fuu."

¹⁰Ngam mi hoolake Joomiraawo, mi tabbitinii on tokkataa wongol laawol feerootirngol e ngol am. Nden on don neddo majjinaydo'on, koo o moye, Allah torraymo.

¹¹Onon bandiraabe am, to haa jooni e mi wa'ajina wiiki doole yimbe naadee, ngam dume haa jooni e dum torrayam? Daa e mi wa'ajina dow dum naada, daa wa'ajinki am dow mayde Almasiihu dow gaafaangal foodataa caddum.

¹²Daa dum wi'a ben don yimbe majjinoobe'on be tappa ko'e mabbe!

¹³Onon bandiraabe am, on nodda ngam ngarton rimdinaabe. Ammaa to' on kuutir rimdinki moodon warta laawol waduki ko suuno balli moodon ngidi. Sey ni mballindiron nder yidde.

¹⁴Ngam fuu Attawra heewii dow wolde go'o, waato, "Yidu bandiraawo maada no ngidirdaa hoore maada."

¹⁵Ammaa to on kallindira on torrindira bo marle ladde, paamee to' kalkindiron.

Feeroottiro Hakkunde Ruuhu Allah e Ngikku Neddo

¹⁶Ko mbi'aymi woni, ngadee jonde moodon no Ruuhu Allah holliri'on, nden on ngadataa ko suunooji balli moodon ngidi.

¹⁷Ngam ko balli meeden ngidi e wanya ko Ruuhu Allah yidi, non maa ko Ruuhu Allah yidi e wanya ko balli meeden ngidi. Fii didum du'um e dum wanywanytira. Kanjum wadi on mbaawataa waduki ko ngiddon waduki.

¹⁸Ammaa to on ngada ko Ruuhu Allah wi'i'on ngadon, on ngalaah ley laamu Attawra.

¹⁹Ko bandu neddo yidi waduki, e njayri dum woni: e woodi waduki njeenu, e waduki kuude nefniide, e waduki ko semtinii,

²⁰e mawninki gunkiji, e huutirki bawde ginni, e wanywanytirki, e hawre, e yiduki ko jeyaayi, e monnuki, e yidde hoore, e yeddootirki, e wadduki sendirki,

²¹e lawliiru, e yiltaaki, e yarki njaru yiltoo haa wada ko halli, e waduki godde kuude iri de'e. E mi wi'a'on non no mbiimi'on ndenno, kuwoobe iri kuude de'e be kebataa nattuki Laamu Allah.

²²Ammaa Ruuhu Allah e wadda yidde, e welwelo, e jonde jam, e munyal, e yurmeende, e ngikku boddum, e waduki goonga,

²³e leynuki hoore, e suruki hoore. Walaa dooka ganyudum kuude de'e.

²⁴Yimbe be Yeesu Almasiihu jeyi, be mbarii kuude kallude de bandu e fuu suunooji mayru dow gaafaangal, waato be cendirii e maajum.

²⁵Nde Ruuhu Allah hokki'en yonki, en ngadu jonde no dum holliri'en.

²⁶To' en ngartu be mangu hoore, koo umminindiren haksiilo, koo lawlindiren.

Galaatiyanko'en 6

Mballindiree

¹Onon bandiraabe am, to on ngi'ii goddo e wada hakke, onon keewube Ruuhu Allah sey co"onmo dow laawol nder haksiilo. Ammaa paamanee ko'e moodon, to' onon maa ngadon hakke.

²Mballindiree nder torraaji moodon. To on ngadii non, on ngadii ko dooka Almasiihu wi'i.

³To goddo e nyuma kanum dum goddum koo nde naa' o goddum, e mo majjina hoore maako.

⁴Koo moye foonda kuude muudum yi'a to de bodde. Nden o mantoro hoore maako ngam ko o wadi naa' sey to o foondii hoore maako e goddo.

⁵Ngam koo moye doole hocca teddoral muudum.

⁶Fuu ekkitinaado Wolde Allah e haani o sendida fuu fii goddum dum o woodi e ekkitindomo.

⁷To' on majjin ko'e moodon, Allah yoyrataake. Fuu ko neddo aawi, kanjum ittata.

⁸Aawudo waduki ko bandu muudum yidi, daga nder waduki ko bandu maako yidi, o foodanay hoore maako halkere. Ammaa aawudo waduki ko Ruuhu Allah yidi, daga nder waduki ko Ruuhu dum yidi o hebay yonki ki re'ataa.

⁹To' en comu waduki ko woodi, ngam to carel wadii en kebay barka, to en alaayi waduki ko woodi.

¹⁰Ngam maajum fuu carel ngel kebden, en ngadan koo moye ko woodi, ko buri maa woni ben don tokkuge Yeesu bandiraabe meeden.

Wagginol Cakitiingol e Kownol

¹¹Ndaaree iri bindi mawdi ci mbindonoymi'on e jungo am.

¹²Ben don yimbe mawninoobe ko'e mabbe ngam ko dum wadanibe e bandu, kambe ngidi doole dum naada'on. E be ngada non ngam to' be torree ngam gaafaangal Almasiihu.

¹³Ngam koo ben don naadaabe maa be tokkataa ko Attawra wi'i, ammaa fuu e non e be ngidi dum naada'on be mawnina hoore ngam be ngadii dum naadii'on.

¹⁴Ammaa min, koo sedda mi mawnintaa hoore am sey ni dow gaafaangal Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu. Barka mayde maako dow

gaafaangal, ko woni nder duuniyaaru wartii meere to am, min maa mi wartii meere to mayru.

¹⁵Ngam walaa feeroottiol hakkunde naadaado e mo naadaaka. Ko buri woni Allah wartira neddo keso.

¹⁶Jam Allah e yurmeende maako tabbita to ben don tokkoobe ekkitinol ngo'ol, waato yimbe Allah be goonga.

¹⁷Mi yottinay e wiiki, to' goddo beyda wannukiyam, ngam tabooje de ngoodumi e bandu kollii mi maccudo Yeesu.

¹⁸Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu barkidina'on on fuu bandiraabe am. Aamin.

Aafisanko'en

Aafisanko'en 1

Kownol Bulus

¹Min Bulus mo Allah subi mi warta lilaado Yeesu Almasiihu, windi derewol ngo'ol. Mi windan yimbe Allah gonbe nder gariiri Aafisa kooliibe Yeesu Almasiihu e bernde go'o.

²Allah Nyaako meeden e Yeesu Almasiihu Joomiraawo meeden barkidina'on, hokka'on jam.

Tokkuki Yeesu e Wadda Barka

³Yettoore tabbita to Allah Nyaako Yeesu Almasiihu Joomiraawo meeden. Nder sumpootirki e Almasiihu o hokkii'en koo iri dume barka daga dow.

⁴Ko duuniyaaru tagee, Allah subii'en ngarten be maako barka Yeesu, ngam ngarten ceniibe be ngalaa tobbel hakke yeeso maako.

⁵O darwii nder yidde ngarten bibbe maako barka Yeesu Almasiihu, ngam kanjum woni ko o yidani'en. Non welaniimo.

⁶En mantu Allah ngam o yidii'en yidde mawnde, ngam caahu dum o hokki'en barka biddo maako mo o yidi.

⁷⁻⁸Sumpootirki e Yeesu rimdinii'en barka yiyyam maako o yaafanake'en hakke meeden, ngam yidde nde Allah holli'en keerol walaa. Yidde nden nde mawnde.

⁹Nder faamu maako e andal maako, o hollii'en sirru ko o yidi o wada barka Almasiihu.

¹⁰Fii du'um dum Allah yidi waduki o wadaydum to carel wadii. Ko o yidi waduki kanjum woni o hawta koo dume ko woni e ley e ko woni e dow warta ley laamu Almasiihu.

¹¹Allah subii'en wartirii'en yimbe maako barka Yeesu Almasiihu. Ko duuniyaaru tagee o siryii fii du'um, ngam kanko woni gadoowo fuu ko yidi non no o yidi.

¹²O wadu non ngam enen, artube ngadi berde dow Almasiihu, ngaden jonde mantuki teddungal Allah.

¹³Onon maa, on ngartii yimbe Allah carel ko nandon wolde goonga, waato Habaru Beldum dow Yeesu gaddandum'on kisndam. On koolakemo, Allah boo hokkii'on Ruuhu muudum dum o wadani'on alkawal. Ruuhu dum holii on ngartii be maako.

¹⁴Nde en ngoodi Ruuhu Allah, en tabbitinii en kebay koo dume boddum dum Allah wadani'en alkawal. Nden dum rimdinay'en ngam dum manta mangu Allah.

Do'aare Bulus

¹⁵Ngam maajum, daga carel ngel nanumi habaru no koloriidon Joomiraawo meeden Yeesu e no ngirrudon yimbe Allah,

¹⁶mi alaayi yettuki Allah ngam moodon, e mi wadana'on do'aare koo ndeye.

¹⁷E mi toroo Allah mo Yeesu Almasiihu Joomiraawo meeden, Nyaako mo mangu, hokka'on Ruuhu muudum pamtinaydum'on beydana'on andal Allah, ngam andonmo boddum.

¹⁸E mi wada do'aare kadin Allah mabbiita berde moodon ngam andon kammunde nde o noddiri'on e barka mawdum dum o wadani yimbe maako alkawal.

¹⁹Donmaa, e mi wada do'aare andon no bawde maako mawde kuwirta nder meeden, enen tokkube Yeesu. Bawde den de go'o e bawde cembidde

²⁰de Allah huutiri carel ko o ummini Almasiihu daga mayde o joodinimo dow joodorgal laamu to jungo maako nyaamo ton dow.

²¹Ton Yeesu laamii dow koo moye laamiido, e laamu, e bawde, e ardiido, e koo iri dumé laamu gondum dow e ley, naa' jooni tan, ammaa haa abadaa.

²²Allah wadii koo dumé ley laamu maako. O wartiriimo ardiido koo dumé e ardiido kawtal tokkubemo.

²³Kawtal tokkube Yeesu ngoni bo bandu maako. Kanko boo woni kebbindo koo dumé, e mo nder mabbe koo toye.

Aafisanko'en 2

Daga Mayde Yaaki Yonki

¹Ndenno on nandii e yimbe maybe, ngam hakkeeji moodon e wanyuki ko Allah wi'i.

²E carel ngel on tokka date duuniyaaru kallude; on tokka Ceydan laamiido ginni. Kanko woni tokkinoowo berde ganyube tokka ko Allah wi'i.

³Goonga, non ngikku meeden wa'unoo: en ngada ko ngiddén, en tokka ko balli meeden e berde meeden ngidi. En danyiraama ngikku kalludum bo horiibe nder duuniyaaru, monnere Allah boo e dow meeden.

⁴Ammaa Allah o kewdo yurmeende. Yidde nde o yidi'en nde mawnde.

⁵Koo nde en nandi e maybe ngam hakke meeden, o hokkii'en yonki nder Almasiihu. Yidde maako wadi kisuden.

⁶O ummidinii'en e Yeesu Almasiihu daga mayde, o joodidini'en e maako ton dow.

⁷Allah wadii du'um ngam e jaamanuuji garaydi o holla yidde maako nde walaa keerol ngam ko Yeesu Almasiihu wadi.

⁸On kisii ngam yidde Allah barka hoolaaki Yeesu. Naa' on kisu ngam goddum dum ngaddon, ammaa dum caahu Allah,

⁹naa' ngam kuude moodon, ngam to' goddo mawnina hoore muudum.

¹⁰Allah wartirii'en ko ngonden jooni, barka Yeesu Almasiihu o tagitake'en ngam kuwen kuude bodde de o yidi ngaden daga arande.

Lenyi Fuu Ngarti Go'o Nder Sumpootirki e Yeesu

¹¹Ngam maajum, ciftoree no mbaanoodon. Onon naa' on Yahuudanko'en daga danyngol, kambe noddiroobe ko'e mabbe "naadaabe," e be noddira'on "be naadaaka." Raa boo naaduki kin dum ki bandu tan, ki dum waaraata juude.

¹²Ciftoree e ngel ton carel on andaano Almasiihu, on ngalaa nder yimbe be Allah subi, on ngalaa nder alkawal ngal Allah wadi, on ngalaa kammunde, on ngalaa Allah nder duuniyaaru.

¹³Ammaa jooni onon godditiiibe Allah ndenno, barka yiyyam Yeesu Almasiihu on ngaddaama haade maako.

¹⁴Yeesu siryootirii hakkunde Yahuudanko'en e yimbe naa' Yahuudanko'en, o wartiriibe go'o. O ittii nganyaandi cendundibe.

¹⁵Mayde maako ittii sembe Attawra e dookaaji Yahuudanko'en, ngam nder lenyi didi o wurtinana hoore maako lenyol go'o kesol. Nde o wadi non o siryootirii lenyi din.

¹⁶Barka mayde maako dow gaafaangal, o ittii nganyaandi ngondi hakkunde maaji. Mayde maako hawtii ko'e lenyi din ngartii go'o. O so"idi to Allah.

¹⁷Yeesu warii wa'ajinanii'on Habaru Beldum dum jam, onon yimbe naa' Yahuudanko'en godditiiibe Allah e Yahuudanko'en gonbe haade maako.

¹⁸Jooni, barka Almasiihu en fuu, Yahuudanko'en e naa' Yahuudanko'en, en mbaaway njahen to Nyaako meeden Mo Dow nder laawol go'o, waato Ruuhu Allah.

¹⁹Ngam maajum, onon yimbe naa' Yahuudanko'en, naa' on hobbe koo garbe. Jooni on nder lenyol yimbe Allah e iyaalu maako.

²⁰On mahaama dow fuddoode maadi ndi lilaabe e annabo'en mahi, nden Yeesu Almasiihu e hoore muudum woni hayre darnunde maadi ndin.

²¹Kanko jogii maadi ndin o mawninindi ndi warti wuro ceniingo ngo Joomiraawo.

²²Nder sumpo moodon e maako, onon maa on mahidaama e fuu tokkube Yeesu ngam ngarton wigeere to Ruuhu Allah joodotoo.

Aafisanko'en 3

Kuugal Bulus Nder Yimbe Naa' Yahuudanko'en

¹Kanjum wadi min, Bulus, dum mabbiyam nder suudu cural ngam e mi wa'ajina habaru Yeesu Almasiihu to onon yimbe naa' Yahuudanko'en.

²Goonga on nanii Allah hokkiyam kuugal nga'al mi huwangal ngam beydaari moodon.

³Allah holliiyam sirru muudum, non no mbindirmi sedda nder maajum.

⁴To on jangii ko mbindumi, on anday e mi woodi faamu dow sirru Almasiihu.

⁵Ndenno yimbe mbi'aaka sirru du'um, ammaa jooni Allah wanginaniidum lilaabe maako e annabo'en maako ceniibe barka Ruuhu maako.

⁶Sirru dum woni barka Habaru Beldum dow Yeesu Almasiihu yimbe naa' Yahuudanko'en kebay koo dume ko Allah hokkata Yahuudanko'en. Be ngartii bo bandu go'o e Yahuudanko'en. Hawti e Yahuudanko'en be kebay ko Allah wadi alkawal barka Yeesu Almasiihu.

⁷Barka yidde e bawde Allah, mi hokkaama dokkal hokkuki Habaru Beldum dow Yeesu.

⁸Koo nde mi pamaro nder yimbe Allah fuu, Allah subiiyam mi wa'ajinana yimbe naa' Yahuudanko'en dow barka dum limataako kebeteedum to Almasiihu.

⁹Nden mi wada yimbe fuu ngi'a no dabare Allah cuudiinde heewirta. Allah tagudo koo dume suudii sirru dum daga jaamanuuji yabbiidi.

¹⁰O wadu non ngam nder jaamanu du'um, barka kawtal tokkube Yeesu, malaa'ika'en goodube laamu e bawde dow, be anda dabare Allah mawnde.

¹¹Du'um dum wadaama non no Allah yidi wadirkidum daga arande, o hebbiniidum barka ko Yeesu Almasiihu Joomiraawo meeden wadi.

¹²Barka Yeesu e hoolaaki ki kooliidenmo, jooni en mbaawi yaaki yeeso Allah kulol walaa, en tabbitina o jabay'en.

¹³Ngam non, e mi toroo'on, to' on ngewru dow torra ka njaraymi ngam moodon, ngam torra kan wartanay'on fii boddum.

Yidde Yeesu Almasiihu

¹⁴Ngam maajum, e mi diccoo e mi toroo Nyaako Mo Dow.

¹⁵Fuu lenyi gondi dow e ley, kanko hokkidii yonki.

¹⁶E mi toroomo daga nder risku mangu maako o sembidina'on, o hokka'on bawde laawol Ruuhu maako ngarton cembidbe nder berde moodon,

¹⁷ngam Almasiihu joodoo nder berde moodon barka hoolaakimo. E mi toroo Allah ngam yidde lugga sembida nder berde moodon,

¹⁸ngam yimbe Allah fuu mbaawa anduki no yidde Almasiihu yaajiri, e no nde juutiri, e no nde towiri, e no nde luggiri.

¹⁹Kadin e mi yidi andon yidde Almasiihu nde burii sembe andal, ngam kebon keewon ngikku Allah.

²⁰Allah waaway waduki ko buri ko toriidemmo koo ko nyumeten barka bawde maako kuwooje nder meeden.

²¹Mangu tabbita to Allah barka Yeesu Almasiihu e tokkubemo nder jaamanuji fuu haa abadaa abadin! Aamin.

Aafisanko'en 4

Wartuki Go'o Nder Ruuhu Allah

¹Ngam non, e mi toroo'on, min curaado ngam huwanki Joomiraawo meeden, ngadee jonde pottudunde e ko Allah noddiri'on.

²Koo ndeye ngartee goodube hakkiilo, lestinon ko'e moodon, ngarton be munyal, munymunyiron nder yidde.

³Ngadee ko mbaawoton waduki njogoodon kawtol hoore ngol Ruuhu Allah hokki'on nder jonde jam kawtunde ko'e moodon.

⁴En ngartii bo bandu go'o, en ngoodi Ruuhu go'o, non maa en ngoodi kammunde wo'oyre nde Allah noddiri'en.

⁵E woodi Joomiraawo go'oto, en koolii Yeesu Almasiihu e hoolaare wo'oyre, e woodi baptisma go'o.

⁶Allah o go'oto, nden kanko woni Nyaako meeden en fuu, e mo laamoo koo moye, e mo huutira'en, e mo joodoo nder meeden.

⁷Dum hokkii koo moye meeden dokkal non no Almasiihu subiri.

⁸No aayaare wi'i, "Nde o yahi wigeere townde, o yaarii be o nangi, o hokkii yimbe dokke."

⁹Ko woni ma'ana o yahi wigeere townde? Ma'ana maajum woni, arande Almasiihu warii nder duuniyaaru ndu'u.

¹⁰Kanko gardo nder duuniyaaru ndu'u, kanko on woni yentudo ton dow to buri koo toye ngam o hebbina koo dume.

¹¹O subii wobbe ngarta lilaabe, wobbe gadoobe annabaaku, wobbe wa'ajinoobe, wobbe pasto'en e ekkitinoobe.

¹²O wadu non ngam o siryoo yimbe maako ngam be kuwa kuugal maako, ngam tokkubemo mawna, cembida nder tokkukimo.

¹³Dum waday non haa ngarten go'o nder hoolaaki Yeesu e nder andal Biddo Allah, mawnen nder tokkuki Yeesu, ngarten yimbe keewube bo Almasiihu.

¹⁴Nden en pudditataa ngaden jonde bo sukahoy, en ngaylita berde meeden dow ko kooliiden ngam majjinoobe yimbe yoyrii'en e ekkitinol fewre.

¹⁵Ammaa en mbi'u goonga nder yidde, en mawnu e koo ngole laawol ngarten bo Almasiihu. Misaalu, tokkubemo ngoni bo bandu maako, kanko woni bo hoore mayru.

¹⁶Kanko hawti jokkoode bandu ndun. To koo dume e bandu ndun e huwa no haani, bandu ndun mawnay, sembida, yidindira.

Yonki Kesum Nder Sumpootirki e Yeesu

¹⁷E mi wi'a'on du'um, e mi beyda wagginki'on nder inde Joomiraawo, alee jonde iri nde heeferbe be nyumooji meere.

¹⁸Berde mabbe e keewi nyiwre. Be ngalaa nder kebaybe yonki ki Allah hokkata, ngam be nganyii andal, e be ngoodi ko'e caatude.

¹⁹Be cemtataa, be ngadii ko'e mabbe dow waduki ko balli mabbe ngidi, e be ngada koo iri dume ngikku nefniidum keerol walaa.

²⁰Naa' iri dum don ngikku ekkitiidon nde andudon Almasiihu!

²¹Mi tabbitinii on nanii habaru Yeesu. Dum ekkitinii'on goonga ngonka nder maako.

²²Alee ngikku dum woodaa dum ngadaynoodon ndenno, dum suuno duuniyaaru wonni, majjini.

²³E haani nyumo moodon e ngikku moodon wartiree kesum.

²⁴Puddsee ngikku kesum iri dum Allah nder aadilaaku e cenaaki.

²⁵Ngam maajum alee fewre! Koo moye moodon doole wi'a bandiraawo muudum goonga, ngam en fuu en ngartii bo bandu go'o nder tokkuki Yeesu.

²⁶Taa monnii, taa' jabu monnere nden wadumaa ngadaa ko woodaa. Taa' alu naange yana a monni.

²⁷Nden taa' alu Ceydan yaarumaa to ngadataa ko woodaa.

²⁸Koo moye gujjo doole ala nguyka. Ammaa o huutira juude maako o huwa kuugal bongal, ngam o heba goddum dum o hokkorta be ngalanaa.

²⁹To' on alu wokka haala kalluka wurtoo nder kondufe moodon, ammaa sey ni haala njama mballayka yimbe nanaybe'on cembidina berde mabbe.

³⁰Paamee, to' mettinanon Ruuhu Allah bernde, ngam Allah hokkii'ondum ngam holla onon dum be maako, nden Nyalnde Jaango o rimdinay'on.

³¹Alee koo iri ndeye monnere, e mettinki bernde, e monnanki wobbe, e hawre, e hudhudtirki, e waduki koo iri ndeye halleende.

³²Ngidindiree, njurminindiree hakkunde moodon, njaafotiree non no Allah yaaforanii'on baska Almasiihu.

Aafisanko'en 5

No Haani Njoodorooden

¹Nde onon ngoni bibbe be Allah yidi, ekkitee iri ngikku maako nder jonde moodon.

²Ngadee jonde yidde, non no Almasiihu yidiri'en hokki yonki muudum ngam meeden. O wartii cakkiri ndi Allah nani beldum mayri bo urde welnde.

³Nde onon on yimbe Allah, haanaa dum inna godsum ngikku kalludum nder moodon bo njeenu, koo suuno fii dum on njeyaayi.

⁴Non maa, to' dum tawa haala kalluka koo bolide de haanaa e ciya hakkiilo hakkunde moodon, ngam dum haanaa, ammaa igga ngadon ka yettuki Allah.

⁵Tabbitinee du'um, gadoowo kuude kallude bo njeenu, koo goodudo suuno fii dum o jeyaayi walaa gedal nder laamu Almasiihu e Laamu Allah. Goodudo suuno o mawninoowo fii duuniyaaru.

⁶To' goddo yoyra'on e bolide meere, ngam iri kuude de'e wadii monnere Allah waroya dow yimbe ganyube ngada ko o wi'i.

⁷Ngam non to' on kawtu ko'e e mabbe.

⁸Ngam ndenno nder nyiwre ngondon, ammaa jooni nde on ngartii yimbe Joomiraawo, on nder jayngol. Ngam maajum sey ngadon jonde iri nde yimbe gonbe nder jayngol.

⁹Mi wi'u non ngam jayngol e wada yimbe ngada ko woodi, e ko Allah yidi, e goonga.

¹⁰Ngadee ko mbaawoton ekkitoodon ko welnanta Joomiraawo bernde.

¹¹Ngodditee kuude meere de nyiwre de yimbe ngadata, ammaa kollee ko be ngadata dum woodaa.

¹²Ngam e dum semtinii dum meta dow ko be ngadata e suude.

¹³Ammaa to dum waddii koo dum to jayngol, dum anday no dum wontindiri,

¹⁴Ngam jayngol e holla koo dume. Kanjum wadi dum wi'i, "Umma, an daaniido, umma daga nder maybe, nden Almasiihu yeynante."

¹⁵Ngam non paamee no njoodoriidon. To' on ngadu jonde bo haanjaabe, ammaa ngaddee jonde bo yimbe be andal.

¹⁶Fuu carel ngel kebdon ngam waduki boddum, ngadeedum, ngam balde de ngonden de kallude.

¹⁷Ngam maajum, to' on ngartu haanjaabe, ammaa dabbitee andon ko Joomiraawo yidi ngadon.

¹⁸To' on nattin ko'e moodon njaru, ngam dum laawol lallere. Ammaa alee Ruuhu Allah heewa'on.

¹⁹Cembidinee koo moye nder moodon e gimi Jabuura, e gimi mantuki Joomiraawo, e gimi di Allah hokki'on nder berde. Ngimee gimi manton Allah e berde moodon fuu.

²⁰Koo ndeye ngettee Allah Nyaako meeden Mo Dow ngam koo dume nder inde Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu.

Rewbe e Worbe

²¹Kokkindiree mangu ngam mawninki Almasiihu.

²²Onon rewbe teegal, kokkee worbe moodon mangu non no mawninirton Joomiraawo.

²³Ngam gorko woni ardiido debbo muudum non no Almasiihu woni ardiido tokkubemo. Kanko e hoore maako woni kisnoowobe.

²⁴Non no kawtal tokkube Yeesu mawninirtamo, non maa rewbe goodube teegal mawnina worbe mabbe nder koo dume.

²⁵Onon worbe, ngidee rewbe moodon no Almasiihu yidiri kawtal tokkubemo hokki yonki muudum ngam mabbe.

²⁶O wadu non ngam o wartira tokkubemo ceniibe barka bawde wolde maako, o lootiriibe ndiyam ngam o wartirabe laabube.

²⁷Almasiihu wadii du'um ngam o hoccana hoore maako tokkubemo be ngarta labbe, be ngalaan koo goddum nefniidum, koo goddum dum woodaa yiiki. Kadin be ngarta ceniibe be ngalaan goddum dum woodaa.

²⁸Non haani worbe ngidira rewbe mabbe bo balli mabbe. Giddo debbo muudum fuu yidii hoore muudum.

²⁹Ngam walaa neddo meedudo wanya bandu muudum. Sey ni o faamanandu, o yidandu no Yeesu Almasiihu wadanta kawtal tokkubemo.

³⁰Ngam enen tokkubemo ngori bo bandu maako.

³¹No aayaare wi'i, "Ngam maajum sey neddo ala nyaako muudum e maduujoo muudum takkanoo debbo muudum, be fuu dido be ngarta bandu go'o."

³²E woodi sirru luggudum mawdum nder aayaare nde'e. Mi faamii e dum meta dow Almasiihu e kawtal tokkubemo.

³³Fuu e non, koo moye nder moodon yida debbo muudum no yidiri hoore muudum, nden koo moye debbo hokka gorko muudum mangu.

Aafisanko'en 6

Sukaabe e Danyoobe

¹Onon sukaabe, nde on tokkube Yeesu, kokkee danyoobe moodon mangu, ngam non e woodi.

²"Hokku nyaako maada e maduujoo maada mangu." Nder ko Allah wi'i dum wada, kanjum woni arandejum goodudum alkawal.

³Alkawal ngal woni, "A joodoto jam, neebaa e duuniyaaru."

⁴Onon danyoobe, to' on ngadu bibbe moodon monna, ammaa ekkitineebe ngikku boddum be mawna nder laawol Joomiraawo.

Maccube e Jeybebe

⁵Onon maccube, ngadanee jeybe'on gonbe nder duuniyaaru ndu'u ko be mbi'l'on nder mangu. Ngadeedum e bernde go'o bo Almasiihu ngadanton.

⁶Ngadaneebe non naa' e carel ngel be ngi'ata'on tan, koo boo ngam be beyda yiduki'on. Ammaa e bernde go'o ngadee ko Allah yidi bo maccube Almasiihu.

⁷Kuwanee jeybe'on nder bernde belnde bo Joomiraawo kuwanton, naa' yimbe.

⁸On andi Joomiraawo waatanay koo moye koo dume fii boddum dum wadi, koo o maccudo, koo naa' o maccudo.

⁹Onon maa jeybe maccube ben, doole ngadanonbe ko haani. To' on mbi'u on piyaybe, ngam on andi onon e maccube moodon on ngoodi mawdo go'oto gondo dow, o walaa yidde hoore.

Honuki Ceydan

¹⁰Ko mbi'aymi cakitiidum woni alee bawde mawde de Joomiraawo meeden sembidina'on.

¹¹Bornee fuu kolte konu de Allah hokki'on ngam mbaawon daraaki, nganyon foyre Ceydan.

¹²Ngam naa' yimbe kondeten, ammaa en konda e ginni gondi dow, laamotoodi, e goodudi bawde, e jogiidi laamu duuniyaaru ndu'u ndu jaamanu nyiwre.

¹³Ngam non, bornee fuu kolte konu de Allah, ngam to nyalnde kallunde warii, mbaawon daraaki nganyon yoyre Ceydan. Gada on njottinii koo dume, dum tawa on ndarii.

¹⁴Ngam non, ndaree on ciryii. Goonga warta taadorde moodon, aadilaaku warta toggoore njamndi moodon nde konu.

¹⁵Siryaaki yaaruki Habaru Beldum dow Yeesu Almasiihu dum jam warta bo pade to koyde moodon.

¹⁶Gada maajum maa, hoolaaki Yeesu warta ko njogotoodon tabboo nyifa hiite pidille de ganyo kalludo on don fidoyi.

¹⁷Kumnee humneere njamndi nde konu, waato kisndam. Koccee kaafahi Ruuhu Allah, waato Wolde maako.

¹⁸Koo ndeye ngadee ka waduki do'aare no Ruuhu Allah holliri'on nder koo dume dum ngadoton. Kadin ngadon ka toraaki Allah walla'on. Ngam fii du'um, paamee, to' on njabu comon, koo ndeye ngadee ka wadanki yimbe Allah fuu do'aare.

¹⁹Min maa, ngadaneeyam do'aare Allah hokkayam boliide de mbi'aymi, mi andina yimbe sirru Habaru Beldum dow Yeesu Almasiihu kulol walaa.

²⁰Ngam hokkuki Habaru dum ngartumi lilaado Yeesu, koo nde jooni e mi nder suudu cural. Ngadee do'aare ngam mi wada ka hokkuki Habaru dum no haani kulol walaa.

Kownol Cakitiingol

²¹Tiikikus, bandiraawo meeden mo ngidd'en, maccudo mo goonga nder kuugal Joomiraawo, o hokkay'on fuu habaru njamu am e no ngontindirmi.

²²Kanjum wadi liloymoomi to moodon, ngam o wi'a'on no koo moye amin wontindiri o sembidina berde moodon.

²³Allah Nyaako meeden Mo Dow e Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu hokka fuu tokkube Yeesu jam e yidde e hoolaare.

²⁴Allah barkidina koo moye gidd'o Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu yidde nde re'ataa.

Filibiyanko'en

Filibiyanko'en 1

¹Min Bulus e Timooti min maccube Yeesu Almasiihu. Min mbindan fuu yimbe Allah tokkube Yeesu wonbe gariiri Filibi e mawbe e huwoobe nder kawtal tokkube Yeesu.

²Allah Nyaako meeden e Yeesu Almasiihu Joomiraawo barkidina'on hokka'on jam.

Do'aare Bulus Ngam Filibiyanko'en

³E mi yetta Allah koo ngele carel to mi nyumii dow moodon.

⁴Koo ndeye nder fuu do'aaje am de ngadanaymi'on on fuu, e mi wadade nder beldum bernde,

⁵ngam on ngondi e am nder wa'ajinki Habaru Beldum, daga nyalnde arandeere nde puddudon nankidum haa warki jooni.

⁶Mi tabbitinii on don puddudo kuugal bongal nder moodon o yottinayngal haa yaaki nyalnde wartoyki Yeesu Almasiihu.

⁷Dum woodaniyyam mi nyumira nihi dow moodon on fuu, ngam on nder bernde am. Koo nder suruki ki dum suriyam, koo nder suranki mangi Habaru Beldum e tabbitinkidum, on fuu on kebii barka Allah hawti e am.

⁸Ngam Allah woni ceydiido no kaabirmi yiiki'on e no ngidirmi'on, on fuu, non no Yeesu Almasiihu yidiri'on.

⁹Do'aare am woni yidde moodon wada ka beydaaki hawti e andal e fuu feerootirki hakkunde goonga e fewre,

¹⁰ngam mbaawon subuki ko buri wooduki, ngarton be berde labde, ngarton be ngalaa ko dum hudirta'on haa yaaki nyalnde gartol Yeesu Almasiihu,

¹¹ngam ngikku moodon heewa aadilaaku kebeteedum to Yeesu Almasiihu, ngam Allah teddinee, mantee.

Bulus e Wada Jonde Ngam Almasiihu Tan

¹²Bandiraabe am, e mi yidi andon ko hebiyam wadii Habaru Beldum beydii sankitaaki,

¹³haa maa fuu sooji'en reenoobe laamorde e yimbe koriibe andii dum habbam ngam mi maccudo Almasiihu.

¹⁴Habbukiyam sembidinii tokkube Yeesu dudbe nder tokkukimo, be beydii hebuki sembe bernde wa'ajinki Wolde Allah kulol walaa.

¹⁵Dum goonga wobbe e nga'ajina habaru Almasiihu ngam lawliiru e dabbutuki fodfotirki, ammaa wobbe e nga'ajina ngam nyumooji boddì.

¹⁶Be'e yimbe e be nga'ajina ngam yidde, e be andi mi sura do'o ngam suruki goonga Habaru Beldum.

¹⁷Ben ton boo e be nga'ajina habaru Almasiihu ngam beydaari ko'e mabbe, naa' e goonga, e be nyuma be umminanayyam hakkiilo nder nge'el carel ngel dum habbiyam.

¹⁸Non wannaayiyam! Ko buri woni e koo ngole laawol, koo nder nyumooji di mboodaa, koo nder nyumooji boddì, Almasiihu e wa'ajinee. Ngam maajum e mi nana beldum! Mi waday ka nanuki beldum.

¹⁹Ngam e mi andi barka do'aare moodon e ballal ngal Ruuhu Yeesu Almasiihu hokkata, e re'irde dum yoofayyam daga nder suudu cural.

²⁰Ko kaabumi yiiki e ko kammiimi woni to' mi semtina hoore am koo sedda, ammaa mi meta e sembe bernde, ngam jooni e koo ndeye dum mawnina Almasiihu nder koo dume ko ngadaymi, koo laawol jonde am, koo laawol mayde am.

²¹To mi nyamrii yeeso e jonde nder duuniyaaru ndu'u, mi wadaynde ngam Almasiihu. To mi maayii boo, dum beydaari.

²²To e mi woodi yonki nder bandu ndu'u, mi huway kuugal nafayngal. Ammaa mi dullii ko cubaymi.

²³Dum fuu didum e dum foodanayam hakkiilo naa' sedda. Ko burmi yiduki woni mi dilla mi joododoo e Almasiihu, ngam kanjum buri wooduki naa' sedda.

²⁴Ammaa dum buray nafanki'on mi joodoo taw.

²⁵Mi tabbitinii dum non. Ngam maajum e mi andi mi joododoto e yonki taw, mi nyamra yeeso e joododaaki e moodon on fuu, ngam nyamron yeeso, nanon beldum nder hoolaaki Yeesu.

²⁶Non waday ngam laawol am kebon daliila cembiddum dum mantortoodon Almasiihu ngam so"oyaaki am to moodon.

²⁷Ko buri woni ngadfee jonde pottudunde e Habaru Beldum dow Almasiihu, ngam koo mi warii mi yi'i'on, koo mi walaa don, mi nana habaru on don ndarii boddum nder nyumo go'o, ko ngiddon go'o. On piida ngam suranki ko Habaru Beldum wi'i,

²⁸naa' nder kulol wanywanybe moodon koo sedda. Non woni alaama tabbitinanaydumbe be kalkay, ammaa onon dum tabbitinki kisndam moodon. Dum fuu Allah woni gadaydodum.

²⁹O barkidinii'on. Barka dum woni naa' kebon kooloodon Almasiihu tan, ammaa haa kebon njaron torra ngam maako.

³⁰Torra ka njaroton dum iri torra ka njarumi ka ngiidon, ka nanoton e mi yara haa jooni.

Filibiyanko'en 2

No Almasiihu Lestiniri Hoore

¹Nde sumpootirki e Almasiihu e sembidina'on, nde yidde maako e waltina berde moodon, nde on cumpootira e Ruuhu Allah, nde on ngoodi yidde e yurmeende,

²no mbelnirantonyam bernde woni nyumo moodon warta go'o, on ngidindira, on kawti ko'e.

³To' on ngadu koo dume nder yidde hoore koo nder mangu hoore, ammaa nder lesnuki hoore koo moye hocca bandiraawo muudum burimo.

⁴To' koo moye moodon yida ko nafanta hoore muudum tan, ammaa o yida ko nafanta wobbe maa.

⁵Ngikku moodon warta iri dum Yeesu Almasiihu.

⁶Koo nde nder koo dume o go'o e Allah, o hoccaayi fottuduki e Allah godsum ko o jogotoo.

⁷Ammaa o wartirii hoore maako naa' o goddo, o warti maccudo, o danyaa nder nandi neddo.

⁸Gada o danyaama nder nandi neddo, o lestini hoore maako o wadi ko dum wi'imo haa o maayi mayde dow gaafaangal.

⁹Ngam non, Allah hokkimo mangu burdum dum koo moye, nden hokkimo inde burnde koo ndeye inde.

¹⁰Ngam koo dume ko woni e dow, e ko woni e duuniyaaru, e koo dume ko woni e Laahira, dum diccanto Yeesu.

¹¹Nden yeeso koo dume koo ngale demngal wi'ay Yeesu Almasiihu o Joomiraawo, ngam mawninki Allah Nyaako Mo Dow.

Ngartee Jayngol Nder Duuniyaaru

¹²Ngam non onon be ngidumi, koo ndeye on ngada ko dum wi'i'on carel ko ngondunoomi e moodon. Jooni maa nde mi walaa don, beydee waduki ko dum wi'i'on. Ngadee ka huwuki kuugal kisndam moodon nder kulol Allah.

¹³Ngam Allah e huwa nder berde moodon ngam o wada'on ngidon waduki ko o yidi, mbaawon wadukidum.

¹⁴Fuu ko ngadoton, to' on ngadudum nder metitaaki, koo nder geddi,

¹⁵ngam ngarton walaa ko dum hudirta'on, laabube, bibbe Allah be ngalaa halleende nder jaamanu yimbe be ngalaa goonga kallube, ngarton jaynotoobe nder mabbe bo fitilaaji e duuniyaaru,

¹⁶nder hokkuki habaru wolde kokkaynde yonki. To on ngadii non, nyalnde wartuki Almasiihu mi mantitoto, ngam kuugal am e habduki am wartaayi meere.

¹⁷Kuude de kuwoton ngam on koolake Joomiraawo, bo cakkiri de ngoni to maako. Koo to dum rufay yiyyam am dow cakkiri ndin, mi nanay beldum, mbelmbelten en fuu.

¹⁸Non onon maa, e haani nanon beldum, mbelmbelten.

Timooti e Abaaforoditus

¹⁹E mi kammii, to Yeesu Joomiraawo jabii, mi lildonoyay'on Timooti naa' ko neebi ngam mi nana habaru moodon dum sembidinayam.

²⁰Mi walaa goddo gannudo e moodon bo maako.

²¹Horiibe ben koo moye ko woni yeeso muudum tan wannimo, naa' ko Yeesu Almasiihu yidi.

²²Ammaa on andi no Timooti holliri nafuki muudum, o huudii e am nder kuugal hokkuki Habaru Beldum bo biddo e nyaako muudum.

²³Ngam non, kanko ngidumi liloyki to moodon no nanirmi ko hebatayam.

²⁴Nden mi tabbitinii, to Joomiraawo jabii, min maa mi waray naa' ko neebi.

²⁵Mi yi'ii e haani mi lilonoya'on bandiraawo am Abaaforoditus higo kuugal am, higo torra am donmaa, mo liloydon wallayam.

²⁶Ngam o haabii o yi'a'on on fuu, o wannii ngam on nanii o yamdaa.

²⁷Goonga o wadii ciya njamu haa o badake o maaya. Ammaa Allah yurminaniimo, naa' kanko tan, haa e min, ngam to' wannaare duudanayam.

²⁸Kanjum wadi kaabumi naa' sedda mi liloyamo to moodon ngam puusiton ngi'onmo nanon beldum, nden wannaare am ustoo.

²⁹Ngam non, njabbeemo nder welwelo dudngo ngam Joomiraawo, nden kokkee iri maako mangu no haani.

³⁰Ngam ndenno o badake o maaya dow kuugal Almasiihu. O soorii yonki maako ngam o huwa kuugal wallukiyam ngal on mbaawataa huwuki.

Filibiyanko'en 3

Aadilaaku Dum Goonga

¹E re'irde bandiraabe am, nanee beldum ngam sumpootirki moodon e Joomiraawo. Mi somaayi windanki'on ko mbindannoomi'on ndenno, ngam dum suruki njamu moodon.

²Ngaddee hakkiilo e ben don yimbe be ngikku bo dum kutiji, kuwoobe kuude kallude, wi'oobe doole dum naada ko dum heba kisndam.

³Ngam enen ngoodi naaduki ki goonga, enen mawninoobe Allah nder Ruuhu maako, mantortoobe Yeesu Almasiihu. Enen en ngadataa berde meeden dow kuude de ngadeten e bandu ngam Allah jaba'en,

⁴koo nde min, e mi woodi daliila waduki bernde am dow kuude bandu. To e woodi kammido e woodi daliila waduki bernde dow kuude bandu, mi buriimo.

⁵Mi naadaama e nyalnde joweetatawre gada mi danyaama. Mi Israa'iilankeejo, daga lenyol Biliyaaminu, mi Ibraaniyankeejo dimo, biddo Ibraaniyanko'en. Dow tokkuki Attawra, mi Faarisankeejo.

⁶Mi tokkii diina am haa mi torrii tokkube Yeesu. Dow waduki Aadilaaku nder tokkuki Attawra, dum tawraayiyam goddum ko woodaa.

⁷Ammaa fuu ko ngi'aynoomi bo dum nafanayyam, jooni mi hoccidum dum meere ngam Almasiihu.

⁸Ko buri non woni mi hoccii koo dume meere, ngam ko buri mangu woni anduki Yeesu Almasiihu Joomiraawo am. Ngam maako cendirmi e koo dume ngartirmi dum meere, ngam mi tokkamo,

⁹mi warta cumpootiroowo e maako. Mi wartay non naa' ngam Aadilaaku dum ngoodumi ngam tokkuki Attawra, ammaa ngam Aadilaaku kebeteedum nder hoolaakimo, waato Aadilaaku yiwoydum to Allah kebeteedum barka hoolaaki Almasiihu.

¹⁰Ko ngidumi woni, mi anda Almasiihu e bawde ummaaki maako daga mayde. E mi yidi mi yara iri torra ka o yari, mi maayira no o maayiri,

¹¹ngam fuu no dum wadi mi heba mi ummoo daga mayde.

Dabbutuki Jaalorgal

¹²Mi wi'aayi mi yaadake mi wartii koo dume ko haani mi warta, koo boo mi yaadake mi wartii kewdo. Ammaa e mi wada ko mbaawaymi waduki ngam mi warta non, ngam Yeesu Almasiihu yaadake wartiriiyam mo maako.

¹³Bandiraabe, mi hoccaayi mi yaadake mi wartii non. Ammaa fii go'o ngadaymi: E mi yejjita ko yabbii, e mi wada ko mbaawaymi waduki mi yottoo ko woni yeeso.

¹⁴E mi nyamra yeeso ngam mi heba jaalorgal mi hokke dokkal, waato noddol yaaki dow ngol Allah noddiyam barka Yeesu Almasiihu.

¹⁵Fuu enen cembibbe nder tokkuki Yeesu, e haani nyumiren non. To on nyumii goddum feere, Allah hollay'ondum e njayri.

¹⁶Ammaa en nyamra yeeso e tokkuki goonga ka njaadiiden ekkitiiden.

¹⁷Bandiraabe am, ekkiti am, Ndaaron gadoobe jonde kaanunde nde min ekkitini'on.

¹⁸Ngam e woodi yimbe dudbe be metanmi'on dow mabbe, jooni e mi fuddita e mi wi'a'onka e gondi, e be ngada jonde wanywanybe gaafaangal Almasiihu.

¹⁹Re'irde mabbe dum halkere, deedi mabbe ngoni allah mabbe, e be mantoro ko semtinii dum be ngadata. Be ngadii berde mabbe dow ko woni nder duuniyaaru.

²⁰Ammaa enen dum be laamu dow, en kaabii wartoyki Kisnoowo, waato Yeesu Almasiihu Joomiraawo garoyaydo daga ton.

²¹O waylitay balli meeden tampudi maayaydi, o wartiradi bo bandu maako goodundu teddungal. O waday non e bawde maako de o wartirta koo dumey laamu maako.

Filibiyanko'en 4

Tokkuki Joomiraawo Boddum

¹Ngam non, onon bandiraabe am be ngidumi be kaabumi yiiki, onon ngoni beldum bernde am, onon mantortoomi. Non haani ndaroroodon boddum nder tokkuki Joomiraawo, onon be ngidumi.

²E mi toroo Yuudiya e Sintiki be ciryootira ngam kambe dum be Joomiraawo.

³An higo kuugal am mo goonga, e mi toromaa, wallu rewbe be'e, ngam be kuudii e am kuugal cadungal ngal wa'ajinki Habaru Beldum, hawti e Kilemen e horiibe higoobe kuugal am, be inde mabbe e windii nder deftere yonki.

⁴Koo ndeye nanee beldum ngam Joomiraawo. E mi fuddita e mi wi'a'on, nanee beldum!

⁵Alee koo moye yi'a munyal moodon. Joomiraawo badake wara.

⁶To' on ngannu dow koo dume, ammaa nder koo dume mbi'ee Allah ko ngiddon nder do'aare e toraaki e yettoore.

⁷Nden jam dum Allah hokkata yabbyidum faamu neddo dum suray berde moodon e nyumo moodon ngam on cumbootira e Yeesu Almasiihu.

⁸E re'irde bandiraabe am, ngadee ka nyumuki dow koo dume ko woni dum goonga, e ko mawninee, e ko haani, e ko laabi, e ko welnanta yimbe berde, e ko dum yi'ata e woodi, e koo dume ngikku boddum, e ko hewti manteeki.

⁹Koo dume ko ekkitiidon, e ko kebudon, e ko nandon, e ko ngiidon to am, ngadeedum, nden Allah Joomu Jam wonday e moodon.

Bulus Yettii Tokkube Yeesu Wonbe Filibi

¹⁰E mi nana beldum, mi yettii Joomiraawo naa' sedda, ngam jooni on co"ake on mballayam. Goonga ndenno on nyuma dow am, ammaa laawol woni on kebaayi.

¹¹Mi wi'aayi non ngam e mi yidi goddum. Ngam mi ekkitake nder fuu to kebumi hoore am mi munyida e ko ngoodumi.

¹²E mi andi no njoodortoomi nder ciya, e mi andi no njoodortoomi nder goodal. Mi ekkitake no njoodortoomi nder fuu to kebumi hoore am, koo nder haarande, koo nder weelo, koo nder goodal, koo nder dullere.

¹³Mi waaway waduki koo dume barka on don cembidindoyam.

¹⁴Ammaa on ngadii boddum nde mballudoyyam nder torra am.

¹⁵Onon Filibiyanko'en, onon e ko'e moodon on andi carel ko puddudon nanki Habaru Beldum, nde almi leydi Makidooniya, walaa wobbe tokkube Yeesu ballubeyam sey onon tan.

¹⁶Ngam koo carel ko ngonmi Tasaloonika on lildaniiyam ballal naa' nde go'o, naa' nde didi.

¹⁷Naa' e mi dabbita dokkal to moodon, ammaa e mi dabbitana'on beydaari dow barka dum ngoodudon.

¹⁸Mi hepii dokkal ngal lildoydoyyam to jungo Abaaforoditus. Ngal buri ko ngidumi. Ngal wartii bo urde welnde nde dum hokkata Allah, cakkiri ndi o jabata, mbelhanayndimo bernde.

¹⁹Allah am hokkay'on koo dume ko ngiddon daga nder risku maako duddum barka Yeesu Almasiihu.

²⁰Teddungal tabbita to Allah meeden, Nyaako meeden haa abadaa abadin! Aamin.

Kownol Cakitiingol

²¹Kownee fuu yimbe Allah nder inde Yeesu Almasiihu. Tokkube Yeesu wondube e am do'o e kowna'on.

²²Fuu yimbe Allah e kowna'on, ko buri woni kuwoobe e laamorde Kaysar.

²³Yidde Yeesu Almasiihu Joomiraawo wonda e moodon. Aamin.

Koloosiyanko'en

Koloosiyanko'en 1

¹Min Bulus mo Allah subi warta lilaado Yeesu Almasiihu windi derewol ngo'ol hawti e bandiraawo meeden Timooti.

²Min mbindanngol yimbe Allah tokkube Yeesu e goonga gonbe Koloosi. Allah Nyaako meeden Mo Dow barkidina'on hokka'on jam.

Do'aare Yettuki Allah

³Koo ndeye to e min ngadana'on do'aare e min ngetta Allah Nyaako Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu. E min ngettamo ngam moodon,

⁴ngam min nanii no koloriidon Yeesu Almasiihu e no ngirrudon fuu yimbe Allah.

⁵On ngada non ngam on tabbitinii on kebay mbarjaari ndi Allah resani'on ton dow. On nanii habaru du'um fii dum kammiidon daga arande nder wolde goonga, waato Habaru Beldum

⁶dum nandon. Habaru Beldum du'um e dum barkidina yimbe e dum sankitoo nder duuniyaaru fuu, non no dum wadi nder moodon, daga nyalnde nde nandondum nyalnde nde paamudon boddum no Allah yidiri yimbe.

⁷On nanii Habaru Beldum du'um daga to Abaafaras mo min ngidi, mo min kuudata. O kuwanoowo Yeesu e goonga nder moodon.

⁸Kanko hokkimin habaru yidde moodon yiwoynde to Ruuhu Allah.

⁹Ngam maajum, daga nyalnde nde min nani habaru dum e min ngadana'on do'aare. E min toroo Allah wada'on ngarton goodube faamu kewdum dow ko o yidi ngadon. Donmaa e min toroomo kebon faamu e andal dum Ruuhu Allah hokkata.

¹⁰E min ngadana'on nde'e do'aare ngam mbaawon ngadon jonde haanunde tokkube Joomiraawo ngada, nden ngarton belnanoobemo bernde koo ndeye, jonde moodon wurtina koo iri deye kuude bodde, nden beydon anduki Allah.

¹¹Allah sembidina'on e fuu sembe bawde maako teddude, o wada'on ndaroodon e sembe ngam mbaawon munyon nder koo dum ko hebi'on,

¹²on ngetta Nyaako Mo Dow nder beldum bernde. Kanko woni gartirdo'on kewtube keba gedal nder ko o resani yimbe maako nder laamu maako dum jayngol.

¹³O hisnii'en daga bawde nyiwre de Ceydan, o nattinii'en nder laamu Biddo maako mo o yidi.

¹⁴Laawol Biddo on o rimdinii'en o yaafanii'en hakke meeden.

Yeesu Almasiihu Burii Koo Moye

¹⁵Ngikku Almasiihu mo ngi'eten dum go'o e ngikku Allah mo yi'ataake. E mo don ko Allah taga koo dume, o mawdo dow koo dume ko tagaa.

¹⁶Barka maako Allah tagi koo dume gondum dow e ley, ko yi'etee e ko yi'ataake, hawti e malaa'ika'en, e ginni, e koo dume goodudum laamu e bawde. Koo dume kanko tagidum, nden ngam maako koo dume tagaa.

¹⁷Almasiihu e don ko koo dume tagee, barka maako koo dume e yaheso.

¹⁸Almasiihu woni hoore bandu, waato tokkubemo. Kanko hokki bandu ndun yonki. Kanko woni artudo ummaaki daga mayde, ngam o warta mawdo dow koo dume.

¹⁹Ngam Allah subii wada fuu ngikku muudum e bawde muudum nder Biddo muudum.

²⁰Barka Biddo on Allah siryootiri hoore muudum e koo dume gondum dow e ley. O siryootira e maajum barka yiyyam Biddo on ndufaadam dow gaafaangal.

²¹Ndenno on ngodditake Allah, on wanywanybe maako ngam berde moodon nganyiimo nden ngam on kuwa kuude kallude.

²²Ammaa jooni Allah siryootiri e moodon barka mayde Biddo maako, ngam o wartira'on ceniibe, labbe be ngalaa ko dum wullortoobe yaheso maako.

²³On ngartay non to nii on nyamrii yaheso e hoolaaki Yeesu, on cembidii, on darake bodum dow kammunde nde ngaddon carel ngel nandon Habaru Beldum. Habaru Beldum dum wa'ajinanaama koo dume ko tagaa gondum nder duuniyaaru. Min Bulus, mi wartii maccudo du'um Habaru Beldum.

Kuugal Bulus Nder Tokkube Yeesu

²⁴Jooni e mi nana beldum nder torraaji di njaraymi ngam moodon. E mi yottina torra ka Yeesu siryaniyyam mi yara nder bandu ngam beydaari bandu maako, waato tokkubemo.

²⁵Mi wartii maccudo tokkube Yeesu barka kuugal ngal Allah hokkiyam. Kuugal ngal woni mi wa'ajina fuu wolde maako.

²⁶Wolde nden woni sirru dum o suudi yimbe daga jaamanuuji yabbiidi, ammaa jooni o wanginaniidum yimbe maako.

²⁷Allah subii andinabe barka mawdum gondum nder sirru du'um dum o siryani yimbe naa' Yahuudanko'en. Sirru dum woni Almasiihu e joodoo nder berde moodon, non waday tabbitinon on njoododoto e maako nder teddungal maako.

²⁸E min nga'ajina habaru Almasiihu, e min mbaggina koo moye neddo, e min ekkitina koo moye nder fuu faamu amin, ngam min ngada koo moye warta kewdo nder tokkuki Yeesu yeeso Allah.

²⁹Kanjum wadi e mi huwa, e mi fiida, e mi huutira fuu sembe Almasiihu kuwoojum e bawde nder am.

Koloosiyanko'en 2

¹E mi yidi andon no kuwirmi naa' sedda ngam moodon e ngam yimbe Lawdiikiya, e ngam fuu yimbe be meedaayi yiikiyam gite e gite.

²Mi wadu non ngam dum sembidina berde mabbe, nden be beyda yidindirki, be keba fuu barka kebeteedum laawol faamu kewdum, ngam be mbaawa anduki sirru Allah, waato Almasiihu e hoore maako.

³Kanko tan woni baawaydo hokkukibe andal kewngal dow sirru dum.

⁴Mi wi'u'on du'um ngam to' goddo majjina'on e beldum haala.

⁵Koo nde mi wondaa e moodon nder bandu, fuu e non e mi nyuma dow moodon koo ndeye. E mi nana beldum nde nanmi habaru on joodoo no haani njoodoroodon, e no cembidirdon nder hoolaaki Almasiihu.

Jonde Kewnde Nder Tokkuki Almasiihu

⁶Nde on njabii Yeesu Almasiihu o Joomiraawo, ngadee ka sumpootirki e maako.

⁷No dadi lekki ngadirta lekki kin daroo boddum, cembida, non onon maa, ndaree boddum, beydee sembe nder hoolaakimo, non no dum ekkitiniri'on. Ngadee ka yettukimo koo ngele carel.

⁸To' on alu goddo huutira faamu duuniyaaru ndu'u wada'on alon laawol goonga. Iri du'um faamu walaa ko dum nafi dum majjinay'on. Naa' to Almasiihu dum yiwoyi, daga to yimbe dum yiwoyi e ginni goodudi bawde nder duuniyaaru.

⁹Almasiihu e woodi fuu ngikku e bawde Allah nder bandu maako.

¹⁰Nder sumpootirki e maako, jonde moodon wartii kewnde. Kanko woni mawdo dow koo ngole ginnol, e malaa'ikaajo, e koo dum laamu gondum dow e ley.

¹¹Nder sumpootirki moodon e Almasiihu on naadaama, naa' iri naaduki ki yimbe ngadata, ammaa iri naaduki ki Almasiihu wadata, waato o itti ngikku moodon giddum waduki hakke.

¹²Ngam carel ko dum wadani'on baptism, bo on uwida e Almasiihu, kadin bo on ummidinaama e maako daga mayde. Non wadi ngam on koolake bawde Allah, ummindomo daga mayde.

¹³Ndenno on nandi e maybe ngam hakke dum ngaddon, kadin ngam dum ittanaayi'on ngikku moodon giddum waduki hakke. Ammaa jooni Allah hokki'i'on yonki nder sumpootirki e Almasiihu. O yaafanake'en fuu hakke meeden.

¹⁴Allah woggii fuu ko woodaa dum ngaddēn bindaadum dum um nangiri'en. O ittiidum dow meeden nde Almasiihu fiyanaa kuusaaje dow gaafaangal.

¹⁵Dow gaafaangal ngal o hebi jaalorgal dow ginni e fuu bawde gonde dow e ley, o semtiniidum e njayri.

¹⁶Ngam non, to' on alu goddo yowana'on ko woodaa ngam ko nyaamoton e ko njaroton, koo ngam on ngadaayi wongo humto diina, koo humto daraaki lewru, koo dow Nyalnde Sihtaare.

¹⁷Fuu fii du'um dum dōwdi fii garaydum do'o yeeso, goonga fuu fii du'um woni Almasiihu.

¹⁸E woodi wobbe yidube lesnuki hoore ki fewre e mawninki malaa'ika'en. To' on alu be njawana'on. Iri mabbe e be mbi'a e be ngi'a wahayu. E be yefta ko'e mabbe e meere, ngam nyumooji mabbe dum dī duuniyaaru.

¹⁹Iri mabbe njaadake be cendirii e Almasiihu. Almasiihu woni bo hoore bandu, waato tokkubemo. Jokkoode e radooji jogii bandu ndun, e ndu mawna ngam Allah e mawninandu.

Mayduki e Almasiihu e Joododaaki e Maako

²⁰On maydii e Almasiihu. Jooni on ngalaa ley laamu ginni laamotoodi duuniyaaru. Nde dum non, ngam dume ngadoton jonde bo haa jooni duuniyaaru ndu'u jeyi'on? Ngam dume tokkoton dookaaji duuniyaaru biidī,

²¹"Taa' joga du'um," "Taa' nyaamu dum ton," "Taa' meemu dum don?"

²²Iri dī'i dookaaji dī dookaaji fii meere dī ngartay meere gada dī kuutiraama, ngam dī dookaaji yimbe tan e ekkitinol mabbe.

²³E dī ngada bo e dī kolla no haani neddo joodoroo, ngam e dī ekkitina yimbe ngada ko sadī ngam holluki be tokkuge Allah. E be leyna ko'e mabbe leynuki fewre, e be torra balli mabbe ngam e be nyuma dum welnanay Allah bernde. Ammaa dum wallataabe be keba jaalorgal dow suunooji mabbe.

Koloosiyanko'en 3

¹On ummidinaama e Almasiihu daga mayde. Ngam non ngaddee berde moodon dow fii gondum ton dow to Almasiihu joodii dow joodorgal laamu muudum to jungo nyaamo Allah.

²Ngaddee ka nyumuki dow ko woni e dow, naa' dow fii gondum nder duuniyaaru ndu'u,

³ngam on ngartii bo maybe, nden jooni on ngoodi yonki kesi ki godđo waawataa yiiki iri yonki ki Almasiihu woodi gondudo e Allah.

⁴Yonki moodon ki goonga woni Almasiihu. To o so"oyake duuniyaaru ndu'u, onon maa, on ngonday e maako nder teddungal maako.

Jonde Kiinde e Jonde Heyre

⁵Ngam non, cendiree e suunooji duuniyaaru gondi nder moodon, waato njeenu, e kuude nefniide, e tokkiranki ko bandu yidi, e suunooji kalludi, e yiduki ko godđo jeyi. (Ngam yiduki ko godđo jeyi dum go'o e mawninki gunkiji).

⁶Ngam waduki kuude de'e monnere Allah yanay dow fuu ganyube ngada ko o wi'i.

⁷Ndenno on ngada iri kuude de'e nder jonde nde ngadaynoodon.

⁸Ammaa jooni, cendiron e fuu iri kuude de'e, waato monnere, e wanyuki yimbe, e kulle, nden to' on alu boliide kallude mburtoo daga honduko moodon.

⁹To' on pewindir, ngam on bortake ngikku moodon dum ndenno e kuude maajum.

¹⁰Jooni on bornake ngikku kesum. Allah tagudo ngikku dum, e mo mo"inadum dum warta iri ngikku maako, ngam andonmo bodđum.

¹¹Kanjum wadi jooni walaa feeroottirok hakkunde Yahuudankeejo e nedđo naa' Yahuudankeejo, e hakkunde naadaado e mo naadaaka, e laddeejo, e kodo, e hakkunde maccudo e naa' maccudo. Ammaa Almasiihu woni koo dume, kanko woni nder berde meeden en fuu.

¹²Onon on yimbe be Allah subi, on ceniibe be o yidi naa' sedđa. Ngam non, ngartee goodube yurmeende e yidde leynoobe ko'e, goodube hakkiilo e munyal.

¹³Munyindiree. To godđo wadanii godđo ko haanaa, be njaafotira. Non no Joomiraawo yaaforanii'on, onon maa sey njaafotiron.

¹⁴Ko buri du'um fuu woni ngidindiron, ngam yidde hawtii ko'e meeden no haani.

¹⁵Jam yiwoydum to Almasiihu walla'on cubon ko haani ngadon, nde Allah noddii'on ngam ngarton bo bandu go'o njoododoodon jam. Ngartee gettoobe Allah koo ndeye.

¹⁶Alee boliide Almasiihu njoodoo nder berde moodon naa' sedđa. Ekkitindiree, waggindiree nder fuu faamu. Ngimee gimi Jabuura, e gimi mantuki Joomiraawo, e gimi di Allah hokki'on nder berde, on ngettamo nder berde moodon.

¹⁷Nder koo dume dum ngadoton, nder boliide moodon koo nder kuude moodon, ngadeedum nder inde Yeesu Joomiraawo, on ngetta Allah Nyaako Mo Dow laawol maako.

No Haani Wuro Tokkubé Yeesu Joodoroo

¹⁸Onon rewbe teegal, kokkee worbe moodon mangu non no haani tokkubé Joomiraawo ngada.

¹⁹Worbe, ngidee rewbe moodon, to' on kollube ngikku caatudum.

²⁰Sukaabe, kokkee danyoobe moodon mangu nder koo dume, ngam non e welnana Joomiraawo bernde.

²¹Onon goodube bibbe, to' on kallan bibbe moodon ngam non waaway wada be ala waduki ko haani.

²²Maccube, kokkee jeybe'on mangu nder koo dume. Kokkeebé mangu naa' e carel ngel be ngi'ata'on tan koo boo ngam be beyda yiduki'on, ammaa ngadeedum e bernde go'o nder kulol Joomiraawo.

²³Nder koo dume dum ngadoton, ngadeedum e berde moodon fuu bo Joomiraawo ngadantonduum, naa' yimbe.

²⁴Ngam on andi on kebay mbarjaari daga to Joomiraawo. Almasiihu woni Joomiraawo mo kuwanton.

²⁵Koo moye gadoowo ko woodaa dum waatanaymo ko haananimo, ngam Allah hollataa feeroottiro.

Koloosiyanko'en 4

¹Onon goodube maccube, njogee maccube moodon boddum, kokkeebé ko haani be keba, ngam on andi onon maa on ngoodi jeydo'on ton dow.

Wagginki

²Ngadee ka waduki do'aare, ngadee hakkiilo moodon dow do'aare nden, on ngetta Allah.

³Non maa ngadaneemin do'aare ngam Allah mabbiitanamin laawol min nga'ajina sirru maako, waato habaru Almasiihu. Dow maajum dum suriyam.

⁴Ngadaneeyam do'aare ngam mi andinadum no haani, no koo moye faamirtadum boddum.

⁵Paamee iri ngikku dum ngadanton be tokkaayi Yeesu; kuutiree koo ngele carel ngel kawrudon e mabbe boddum.

⁶Boliide moodon koo ndeye de ngarta belde nanki, poodooje hakkiilo yimbe, ngam andon no haani nootoranoodon koo moye.

Kownol Cakitiingol

⁷Tiikikus hokkay'on fuu habaru am. O tokkudo Yeesu mo min ngidi, kuwoowo mo goonga, mo min kuudata kuugal Joomiraawo.

⁸Kanjum wadi liloymoomi to moodon, ngam o hokka'on habaru no min gontindiri, o sembidina berde moodon.

⁹E mo yaada e Onisimus tokkudo Yeesu e goonga, gidaado, gondo nder kawtal moodon. Be kokkay'on habaru koo dume ko wadata do'o.

¹⁰Aristarkus gondudo e am nder suudu cural e howna'on, non maa Markus bandiraawo Barnaba. (On njaadake on mbi'aama njabboodonmo boddum to o warii to moodon.)

¹¹Joocuwa bi'eteedo Justus e howna'on kanum maa. Nder yimbe be kuudaymi ngam Laamu Allah, kambe tan ngoni Yahuudanko'en tokkube Yeesu do'o. Be mballiyam naa' sedda.

¹²Abaafaras e howna'on, kanko maa e mo nder kawtal moodon, o maccudo Yeesu Almasiihu. Koo ndeye e mo toroo Allah sembidina'on, ngarton tokkube Yeesu keewube, gadoobe ko Allah yidi be ngala sek.

¹³Mi waaway mi hokka ceyda o huwii naa' sedda ngam moodon e ngam yimbe Lawdiikiya e yimbe Hirafolis.

¹⁴Luka nyawndoovo mo min ngidi e Dimas e be kowna'on.

¹⁵Kownaneemin tokkube Yeesu gonbe gariiri Lawdiikiya e bi'eteedo Nimfa e tokkube Yeesu kawritoobe to wuro maako.

¹⁶Gada dum janganii'on derewol ngo'ol, non maa tabbitinee dum janganiingol tokkube Yeesu gonbe Lawdiikiya. Onon maa, njangee derewol ngol tokkube Yeesu gonbe Lawdiikiya lildonoyta'on.

¹⁷Mbi'ee Arkibus, "Tabbitin a yottinii kuugal ngal Joomiraawo hokkumaa."

¹⁸Min Bulus windi kownol ngo'ol e jungo am. To' on ngejjutu e mi don habbiraa boggi njamndi nder suudu cural. Allah barkidina'on.

1 Tasaloonikanko'en

1 Tasaloonikanko'en 1

¹Min Bulus e Siila e Timooti windi derewol ngo'ol. Min mbindanngol tokkube Yeesu wonbe gariiri Tasaloonika be Allah Nyaako Mo Dow e Yeesu Almasiihu Joomiraawo jeyi. Allah barkidina'on hokka'on jam.

Jonde Tasaloonikanko'en e Hoolaare Mabbe

²Koo ndeye e min ngetta Allah ngam moodon on fuu, e min ngadana'on do'aare.

³Yeeso Allah meeden Nyaako meeden Mo Dow, e min nyuma dow kuude moodon de hoolaare, e no yidde nde ngoodudon wadata'on on kuwa naa' sedda, e no munyirton nder torra ngam kammunde moodon dow Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu.

⁴Bandiraabe be Allah yidi, e min andi Allah subii'on.

⁵Ngam Habaru Beldum dum min ngaddani'on naa' dum boliide tan, ammaa e dum woodi bawde, e Ruuhu Allah, e tabbitinki goonga maajum. On andi iri jonde nde min ngadi hakkunde moodon ngam dum nafana'on.

⁶On ngartii ekkitotoobe to amin e to Joomiraawo, ngam on njabii Wolde Allah nder welwelo ngo Ruuhu Allah hokkata, koo nde on njarii torra naa' sedda.

⁷Non ngartirdon ko fuu tokkube Yeesu wonbe leydi Makidooniya e Akaaya ekkitotoo.

⁸Ngam daga to moodon wolde Joomiraawo hebi sankitaaki naa' e leydi Makidooniya e Akaaya tan, ammaa koo toye dum andii hoolaare moodon dow Allah. Ngam non naa' sey to min mbi'ii godsum dow maajum.

⁹Ngam kambe e ko'e mabbe kokkata habaru no njabboriidonmin ko min ngari to moodon. Be kokkiimin habaru no alirdon tokkuki gunkiji ngartudon to Allah, ngam kuwanon Allah mo yonki mo goonga,

¹⁰nden kedoodon wartoyki Bidde maako daga dow, mo o ummini daga mayde, waato Yeesu kisnaydo'en daga monnere Allah garaynde.

1 Tasaloonikanko'en 2

Kuude Bulus Nder Tasaloonika

¹Bandiraabe, onon e ko'e moodon on andi garol amin to moodon naa' e meere ngol woni.

²Ammaa koo nde ndenno min njarii torra e semtineeki e Filihi, non no andudon, e ballal Allah meeden min kokkii'on Habaru Beldum yiwoydum to maako kulol walaa, koo nde yimbe nganyiimin naa' sedda.

³Carel ngel min torii'on njabon Habaru Beldum, min kuutiraayi fewre, walaa halleende nder berde amin, min yoyraayi'on.

⁴Ammaa non no Allah hooloriimin hokkimin kuugal wa'ajinki Habaru Beldum, non min nga'ajinirtadum, naa' ngam min mbelnana yimbe berde, ammaa ngam min mbelnana Allah bernde kanko poondoowo berde amin.

⁵On andi min meedaayi metanki'on meto beldum honduko, non maa min ngalaa suuno goddum ngo bolide amin suudata, Allah woni ceyduujo amin.

⁶Min dabbitaayi mangu to yimbe, koo to moodon, koo to wobbe, koo nde min mbaaway min mbi'a'on doole ngadanonmin goddum ngam min lilaabe Almasiihu.

⁷Ammaa e min jogorii'on seese-seese no maduujo jogortoo bingel muudum.

⁸Ngam yidde nde min ngidi'on haa e min ciryii naa' min kokka'on Habaru Beldum dum Allah tan, ammaa fuu e yonkiji amin, ngam on ngartii be min ngidi naa' sedda.

⁹Bandiraabe, on ngejitaayi kuude de min kuwi naa' sedda. Min kuwii jemma e nyalawma ngam to' min njowana goddo nder moodon wongal teddoral carel ko min nga'ajinanta'on Habaru Beldum yiwoydum to Allah.

¹⁰Onon on ceydu'en, Allah maa o ceyduujo dow no min njoodorinoo jonde ceniinde e Aadilaaku e jonde nde walaa goddum ko woodaa nder moodon, onon kooliibe Yeesu.

¹¹Ngam on andi no nyaako jogorii bibbe muudum, non min jogorii'on.

¹²Min mbaggini'i'on, min cembidinii'on, min mbi'ii'on doole ngadon jonde belnanaynde Allah bernde noddudo'on nder Laamu maako e teddungal maako.

¹³Non maa koo ndeye e min netta Allah, ngam carel ngel njabudon Wolde Allah nde nandon to amin, on njabaayinde bo wolde neddo, ammaa on njabiinde nde Wolde Allah, non no nde wontindiri. E nde huwa nder berde moodon, onon kooliibe Allah.

¹⁴Bandiraabe, on ngartii ekkitotoobe jonde tokkube Allah wonbe leydi Yahuudiya be Yeesu Almasiihu. On njarii torra to yimbe leydi moodon non no kambe maa be njariri torra to juude Yahuudanko'en.

¹⁵Yahuudanko'en ben mbari Yeesu Joomiraawo e annabo'en, nden be ndiiwimin. E be ngada ko Allah yidaa, e be nganya koo moye!

¹⁶E be kadamin wa'ajinanki yimbe naa' Yahuudanko'en ngam to' yimbe ben keba kisndam. Non e wada koo ndeye e be kebbina poondirdum hakke mabbe. Ammaa monnere Allah yaadake jipponoyakebe.

Bulus Yidii So'aaki Tasaloonaika

¹⁷Bandiraabe, dum sendii'en ngam carel sedda nder bandu, ammaa min alaayi nyumuki dow moodon. Min kaabii yiiki'on; ngam non min ngadii ko min mbaawata waduki min ngi'a'on gite e gite.

¹⁸Min ngidii warki to moodon. Goonga, min Bulus, mi yidii mi wara naa' nde go'o naa' nde didi, ammaa Ceydan hadiimin.

¹⁹Dow beye min ngadi berde amin? Beye mbelnantamin berde? Beye ngoni be min mantortoo yeeso Joomiraawo meeden Yeesu nyalnde wartoyki maako? Naa' dum onon?

²⁰Goonga, dum onon min mantortoo. Onon ngoni beldum berde amin.

1 Tasaloonikanko'en 3

¹Ngam non nde min mbaawaayi munyuki, sey min ngi'i dum burii wooduki dum alamin e Atina, minon tan.

²Min liloyi bandiraawo amin Timooti to moodon, mo min kuudata, e mo huwana Allah nder hokkuki Habaru Beldum dum Almasiihu. Min lilumo ngam o tabbitina hoolaare moodon o sembidina'on,

³ngam to' torra ka njardon wada goddo moodon yewra ala hoolaaki Yeesu. Onon e ko'e moodon on andi doole njaren torra iri ka'a.

⁴Ngam carel ko min ngondunoo e moodon, min ngadii ka wiiki'on daga ilaa en njaray torra. Dum boo wadii non, no andudon.

⁵Ngam non, nde tampumi munyuki, mi liloyii ngam mi nana habaru hoolaare moodon. E mi hula koo Ceydan majjinii'on, kuugal amin wartii meere.

⁶Ammaa jooni Timooti wartii daga to moodon, o hokkiimin habaru boddum dow hoolaare moodon e yidde nde ngoodudon. O wi'iimin koo ndeye on nyuma nyumol bongol dow amin, nden on ngidi yiikimin non no min ngidiri yiiki'on.

⁷Ngam non, bandiraabe, nder fuu wannaare e torra dum min njari, on pewnaniimin berde ngam hoolaare moodon.

⁸Jooni e min ngoodi yonki goonga, to on ndarake e sembe nder tokkuki Joomiraawo.

⁹Iri ndeye yettoore min ngettata Allah ngam moodon? E min ngettamo ngam beldum bernde dum min nanata yeeso maako ngam moodon.

¹⁰Jemma e nyalawma e min ngada do'aare naa' sedda ngam min puddita min ngi'a'on gite e gite, min kebbitina ko ndulludon nder hoolaare moodon.

¹¹Allah Nyaako meeden e hoore muudum e Joomiraawo meeden Yeesu siryanoomin laawol no min ngarita to moodon.

¹²Joomiraawo beyda yidde nde ngidindirdon naa' sedda e yidde nde ngiddon wobbe maa, non no yidde amin beydorii dow moodon.

¹³O sembidina berde moodon ngam ngarton be ngalaa goddum ko woodaa, ngarton ceniibe yeeso Allah Nyaako meeden nyalnde wartuki Joomiraawo meeden Yeesu e fuu ceniibe maako.

1 Tasaloonikanko'en 4

Iri Jonde Nde Allah Yidi

¹E re'irde bandiraabe, e min toroo'on, ngam Yeesu Joomiraawo, ngadee jonde kaanunde nde Allah nanata beldum mayre, non no ekkitiidon to amin, non no njoodoriidon jooni. Beydee joodoraaki non.

²Ngam on andi min mbi'i'on ko Yeesu Joomiraawo wi'i ngadon.

³Ngam Allah e yidi ngarton ceniibe, ngodditoodon waduki njeenu.

⁴Koo moye moodon ekkitoo no surirta bandu muudum nder senaaki e mangu,

⁵naa' nder suuno ngo woodaa non no heeferbe be andaa Allah ngadata.

⁶Dow fii du'um, to' goddo hallana bandiraawo muudum koo wadanamo ko woodaa. Min mbi'i'on ka daga arande, min mbaggini'i'on wiiki, Joomiraawo waatanay gadoowo non e bone.

⁷Allah noddaayi'en ngam ngarten be cenaaki, ammaa o noddu'en ngaden jonde ceniinde.

⁸Ngam non, fuu ganyudo ekkitinol ngo'ol, naa' neddo o wanyi, Allah o wanyi, kokkoowo'on Ruuhu maako.

⁹Dow no haani ngidindiron boo, naa' sey to goddo windanii'on, ngam onon e ko'e moodon Allah ekkitinii'on ngidindiron.

¹⁰Min tabbitinii on ngidi fuu bandiraabe meeden wonbe leydi Makidooniya. Fuu e non bandiraabe, e min beyda wiiki'on, beydee waduki non.

¹¹Ngadee ko mbaawoton waduki ngadon jonde jam, paamanee ko woni yeeso moodon tan, on kuutira juude moodon non no min mbi'i'on ngadon.

¹²Non waday be tokkaayi Yeesu ndarda'on e mangu, nden on njowataa kammunde moodon dow koo moye ngam ko ngiddon.

Wartoyki Joomiraawo

¹³Bandiraabe, e min ngidi andon goonga dow ben don tokkube Yeesu maybe ngam to' ngadon ka wannuki bo yimbe horiibe be ngalaa kammunde.

¹⁴Nde en njabii Yeesu maayii ummake, non maa en njabii Allah wadday tokkube Yeesu maybe hawti e Yeesu.

¹⁵E min mbi'a'on dow ko wolde Joomiraawo wi'i, carel ngel Joomiraawo wartata, goonga enen goodube yonki en artataa tokkuge Yeesu maybe yaaki dow.

¹⁶Ngam Joomiraawo e hoore muudum jippoyto daga dow e noddol cembingol, e hononde malaa'ikaajo mawdo, e duudol luwal Allah. Maybe e tokki Almasiihu kambe artata ummaaki.

¹⁷Nden enen tokkuge Yeesu goodube yonki e carel ngel dum hoccay'en hawti e mabbe nder duule ngam kawren e Joomiraawo e njayri dow. Gada don en njoododoto e maako haa abadaa.

¹⁸Ngam non, cembidinee bandiraabe moodon e haala ka'a.

1 Tasaloonikanko'en 5

Njodee On Ciryii Ngam Wartoyki Joomiraawo

¹Onon bandiraabe, dow carel e nyalnde nde fuu fii du'um wadata, naa' sey to dum windanii'on.

²Ngam onon e ko'e moodon on andi boddum Nyalnde Joomiraawo waray no gujjo wardata jemma.

³Carel ngel yimbe mbi'ata, "E woodi jonde jam, nden bernde e waltii," nden don e don sey halkere yanoyabe. Nde waranaybe no danyngol waranta debbo goodudo reedu, be kebataa laawol hisuki.

⁴Ammaa onon bandiraabe, naa' nder nyiwre ngondon, hakko nyalnde nden don uddoo'on bo gujjo.

⁵Ngam onon on fuu on bibbe jayngol, on bibbe nyalawma. Enen naa' en yimbe jemma koo yimbe nyiwre.

⁶Ngam non, to' en daano no wobbe ngadata, ammaa en njoodo en ciryii, en curi ko'e meeden.

⁷Ngam daanotoobe, jemma be daanotoo, nden jaroobe njaru ngiltoo maa, jemma be njarata be ngiltoo.

⁸Ammaa enen, nde en yimbe nyalawma, sey paamanen ko'e meeden. En borno hoolaare e yidde nde warta bo togoore njamndi meeden nde konu, waduki berde meeden dow hebuki kisndam warta bo humneere njamndi nde konu meeden.

⁹Allah subaayi njaren monnere muudum, ammaa o subanii'en hebuki kisndam barka Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu.

¹⁰Kanko maayi ngam meeden, ngam koo en ngoodi yonki koo en maayii, en njoododoto e maako.

¹¹Ngam non, cembidindiree mballindiree non no ngadoton.

Wagginki e Kownol

¹²Ammaa e mi toroo'on bandiraabe, kokkee kuwoobe nder moodon mangu, waato ardiibe'on nder kuugal Joomiraawo wagginoobe'on.

¹³Kokkeebe mangu naa' sedda nder yidde ngam kuugal mabbe. Njoodee jam hakkunde moodon.

¹⁴Donmaa e min toroo'on bandiraabe, kabanee be ngidaa kuugal, cembidinee gewrube, mballee be cembidaa, ngaadee munyal e koo moye.

¹⁵Tabbitinee to' goddo waato halleende e halleende. Ammaa koo ndeye dabbitee waduki ko woodi hakkunde moodon. Ngadanee koo moye non.

¹⁶Nanee welwelo nder berde moodon koo ndeye.

¹⁷Ngadee ka waduki do'aare.

¹⁸Nder fuu ko hebi'on ngettee Allah, ngam kanjum woni ko Allah yidi ngadon nder tokkuki Yeesu Almasiihu.

¹⁹To' on kadu kuugal Ruuhu Allah.

²⁰To' on njawan annabaaku,

²¹ammaa poondee koo dume, njogoodon ko woodi.

²²Ngodditee koo iri ndeye halleende.

²³Allah Joomu Jam e hoore muudum wartira'on laabube gada e yeeso. O sura yonkiji moodon e berde moodon e balli moodon boddum, ngarton be ngalaa goddum ko woodaa nyalnde wartuki Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu.

²⁴On don noddudo'on, o wadaydum ngam o gadoowo ko o wi'i.

²⁵Bandiraabe, ngadaneemin do'aare.

²⁶Kownon fuu bandiraabe e hownirki higaaku.

²⁷E mi wi'a'on ngam Joomiraawo dum jangana fuu bandiraabe derewol ngo'ol.

²⁸Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu barkidina'on.

2 Tasaloonikanko'en

2 Tasaloonikanko'en 1

Kownol Bulus

¹Min Bulus windi derewol ngo'ol hawti e Siila e Timooti. Min mbindanngol tokkube Yeesu gonbe gariiri Tasaloonika, be Allah Nyaako meeden e Yeesu Almasiihu Joomiraawo jeyi.

²Allah Nyaako Mo Dow e Yeesu Almasiihu Joomiraawo barkidina'on hokka'on jam.

Gartol Almasiihu

³Bandiraabe amin, e haani min ngada ka yettuki Allah koo ndeye ngam moodon, ngam hoolaare moodon e beydoo naa' sedda, nden yidde nde ngidindiron e beydoo.

⁴Kanjum wadi minon e ko'e amin e min mantoroo'on nder kawte tokkube Allah. E min diiwitanabe no munyirdon e hoolaare moodon nder fuu torraaji e cadeele de njaroton.

⁵Fuu du'um tabbitinii kiita Allah e woodi goonga, ngam maajum dum wartiray'on kewtube joodaaki nder laamu maako, ngam dow maajum njaroton torra.

⁶Allah o gadoowo ko haani. O waatanay ben don torraybe'on e torra,

⁷o waltinay berde moodon onon torrebee. Minon maa o waltinay berde amin. O waday non nyalnde nde Yeesu Almasiihu wangata daga dow nder hiite hawti e malaa'ika'en maako goodube bawde.

⁸Ganyube Allah e ganyube ngada ko Habaru Beldum dum Joomiraawo meeden Yeesu wi'i, Allah waatanaybe halkere kallunde.

⁹Be njaray torra halkere nde haa abadaa, dum ittaybe daga yeeso Joomiraawo e yeeso mangu bawde maako.

¹⁰Halkere nden wangay nyalnde nde o wartoya. O wartoyay ngam ceniibe maako teddinamo fuu kooliibemo mawninamo. Onon maa on kawtay e mabbe, ngam on njabii habaru dum min kokki'on.

¹¹Kanjum wadi koo ndeye e min ngadana'on do'aare. E min toroo Allah meeden wartira'on yimbe gadoobe iri jonde nde o noddi'on ngadon. Barka bawde maako o hebbina koo dume bodduum dum ngiddon waduki ngam on koolake Yeesu.

¹²E min ngada do'aare nde'e ngam inde Joomiraawo meeden Yeesu mawninee nder moodon, kanko boo o mawnina'on barka yidde Allah meeden e Yeesu Almasiihu Joomiraawo.

2 Tasaloonikanko'en 2

Wanguki Kalludo

¹Dow gartol Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu e hawrutuki meeden e maako, e min toroo'on bandiraabe,

²to' hakkiilo moodon ummilawoo koo ngannon dow yimbe bi'oobe nyalnde nde Joomiraawo wartoya warii. Dum gadotoodum be mbi'a minon mbi'i non nder annabaaku, koo nder wa'ajinki, koo boo nder derewol min mbindidum.

³To' on njabu goddo majjina'on e koo ngole laawol. Ngam nden don nyalnde waroytaa naa wongel carel wadii ngel yimbe dudbe nganyata Allah. E carel ngel, Kalludo wangay, mo dum siryani halkere nde haa abadaa.

⁴O wanyay koo dume ko yimbe noddata allah koo boo ko be mawninta, o mawnina hoore maako dow maajum. Haa maa o nattay Wuro Ceniingo ngo Allah, o joodoo, o wi'a kanko woni Allah.

⁵On ciftoraayi ko ngondunoomi e moodon mi wi'ii'on du'um?

⁶Jooni on andi ko hadi Kalludo o'o warki. To carel kaanungel wadii, dum wanginaymo.

⁷Ngam bawde Kalludo on don yaadake fuddii huwuki e suude. Ammaa on don tabbotoodode, o waday ka tabbaakide naa o hoccaama.

⁸Gada don dum wanginay Kalludo on, sey Yeesu Joomiraawo wariramo e foofaango honduko muudum, nden halkiramo teddungal wartuki muudum.

⁹Kalludo on warday e bawde Ceydan, o waday alaamaaji e kaydiniidum e kulniidum feere-feere dum fewre,

¹⁰e koo iri deye kuude kallude yoyrayde yimbe kalkaybe. Yimbe ben kalkay ngam be nganyii be ngida goonga be kisa.

¹¹Ngam non, Allah lildanaybe wembere mawnde ngam be njaba fewre,

¹²ngam dum taya kiita dow fuu be njabaayi goonga nanoobe beldum halleende.

Ndaree Boddum

¹³Onon bandiraabe amin be Joomiraawo yidi, e haani min ngada ka yettuki Allah ngam moodon koo ndeye. Ngam daga arande Allah subii'on ngam kison barka laabinki ki Ruuhu maako wadata e jabuki goonga.

¹⁴Ngam maajum Allah noddi'on barka Habaru Beldum dum min nga'ajinani'on. O noddu'on ngam kebon nattuki teddungal Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu.

¹⁵Ngam non bandiraabe, ndaree boddum njogee ekkitinol ngol min ekkitini'on nder meto amin koo nder derewol ngol min mbindani'on.

¹⁶Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu e hoore muudum, e Allah Nyaako meeden Mo Dow, giddo'en cembidindo'en sembidinki ki re'ataa kokkudo'en kammunde bonde barka yidde maako,

¹⁷o fukkinana'on berde, o sembidina'on nder koo ngale kuugal bongal e wolde bonde.

2 Tasaloonikanko'en 3

Ngadaneemin Do'aare

¹Bandiraabe amin, ko sakitii woni ngadaneemin do'aare ngam habaru Joomiraawo sankitoo jawdum dum mawninee non no mawninirdondum.

²Kadin ngadaneemin do'aare ngam Joomiraawo hisnamin daga yimbe kallube, ngam naa' koo moye hoolii Yeesu.

³Ammaa Joomiraawo o gadoowo ko o wi'i, o sembidinay'on, o reenay'on daga on don Kalludo.

⁴E min koolii Joomiraawo, min tabbitinii on ngada ko min mbi'i'on ngadon, on ngaday boo ka wadukidum.

⁵Joomiraawo wada beydon anduki yidde Allah o wada'on munyon nder torraaji di njaroton non no Yeesu munyiri nder torraaji kalludi di o yari.

Doole Koo Moye Huwa

⁶Bandiraabe, e min mbi'a'on nder inde Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu, doole ngodditoodon koo moye dakkiido tokkudo Yeesu mo tokkataa ko min ekkitini'on.

⁷Ngam onon e ko'e moodon on andi e haani ngadon ka ekkitaaki iri jonde amin. Naa' min dakkiibe carel ko min njoododii e moodon.

⁸Non maa, fuu mo min nyaamani nyamndu min njobiimo. Min kuwii naa' sedda jemma e nyalawma ngam to' min njowana goddo moodon teddoral.

⁹Min ngadu non naa' ngam min mbaawataa dabbutuki ballal moodon, ammaa ngam min ngada goddum ko ekkitotoodon.

¹⁰Ngam koo carel ko min ngondunoo e moodon, raa ko min mbi'i'on ngadon, "To neddo wanyii huwa, to' on kokkumo nyamndu."

¹¹Ngam min nanii habaru wobbe moodon be dakkiibe, be kuwataa. E be natta haala ka yaalaayibe.

¹²E min mbi'a iri yimbe be'e e min mbagginabe nder inde Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu be ngada jonde bonde be kuwa be kevana ko'e mabbe ko be nyaamata.

¹³Onon boo bandiraabe amin, to' on comu waduki ko haani.

¹⁴To goddo wanyii tokkuki ko min mbi'i nder d̄erewol ngo'ol, paamaneemo boddum. To' on kawtu hoore e maako ngam o nana cemtudum o mo"ina ngikku maako.

¹⁵Fuu e non, to' on koccumo bo ganyo moodon, ammaa mbaggineemo no mbaggirton tokkudo Yeesu.

Boliide Cakitiide

¹⁶Joomiraawo joomu jam e hoore muudum hokka'on jam koo ndeye nder koo dume. Joomiraawo wonda e moodon on fuu.

¹⁷Min Bulus windi kownol ngo'ol e jungo am. E mi winda du'um nder fuu dereeji di mbindumi ngam dum holla min windidi. Non mbindiraymi.

¹⁸Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu barkidina'on on fuu.

1 Timooti

1 Timooti 1

¹Derewol ngo'ol yiwoyii daga jungo am, min Bulus. Allah Kisnoowo meeden e Yeesu Almasiihu mo ngadden bernde dow muudum wi'i mi warta lilaado maako.

²E mi windanmaa derewol ngo'ol, Timooti, biidoo am mo goonga nder tokkuki Yeesu. Allah Nyaako meeden Mo Dow e Yeesu Almasiihu Joomiraawo meeden barkidinmaa, yurminanmaa, hokkumaa jam.

Wagginol Dow Ekkitinol Fewre

³E mi yidi njoododaa e Aafisa, non no tororimaami carel ko njahaynoomi Makidooniya, ngam mbagginaa wobbe yimbe ekkitinoobe ekkitinol fewre be ala.

⁴Wi'ube be cendira e habaruji fewre din don e feerootirki lenyol ki walaa keerol, ngam iri non hollataa no dum hoolortoo Allah, sey ni dum ummina geddi tan.

⁵Ko wadi mbiimi ngadaa non woni ngam dum wada'en ngidindiren yidde yiwoynde nder bernde lamnde e bernde kollaynde en ngada ko woodi, e bernde kooliinde Yeesu e goonga.

⁶Wobbe yimbe nde ali waaduki non, be majji laawol goonga, be puudi metuki haalaaji meereeji.

⁷E be ngidi dum anda be moodibbe Attawra, ammaa be paamataa ko be mbi'ata, koo dow ko be ekkitinta bernde go'o.

⁸En andi dooka e woodi to dum huutiraama no haani dum huutiree.

⁹Kadimaa en andi dooka wadaaka ngam aadili'en, ammaa ngam gewoobe dooka, e yimbe be ngadataa ko dum wi'ibe, e be kulataa Allah, e gadoobe ko woodaa, e yimbe be cenaaki, e kudoobe Allah, e yimbe baroobe danyoobe mu'en, e gadoobe warhoore,

¹⁰e gadoobe njeenu, e gadoobe luudu, e cooroobe maccube, e pe woobe, e ceydotoobe fewre, e koo dumme dum tokkaayi ekkitinol goonga,

¹¹gongol nder Habaru Beldum dum Allah joomu mangu barkidinaado wi'iyam mi wa'ajina.

Bulus Yetti Allah

¹²Mi yetti Yeesu Almasiihu Joomiraawo meeden kokkudoyam sembe kuugal am. Mi yettiimo ngam o yiiriyyam goonga o subiiyam mi huwanamo.

¹³Koo nde ndenno mi metii haalaaji kalludi dow maako, mi torrii tokkubemo, mi hudiimo, ammaa Allah yurminaniiyam, ngam e carel ngel, mi andaa ko ngadaymi, mi hoolaaki Yeesu Almasiihu.

¹⁴Joomiraawo meeden yaafanakeyam hakke caahu, nden o hokkiiyam hoolaare e yidde gonde nder Yeesu Almasiihu.

¹⁵Yeesu Almasiihu warii nder duuniyaaru ngam hisna gadoobe hakke. Haala ka'a ka tabbutuka ka hewtii dum jabaka. Min boo, mi burii koo moye wađuki hakke.

¹⁶Ammaa Allah yurminaniiyam ngam Yeesu Almasiihu holliiyam munyal ngal walaa keerol, min burdo koo moye hakke, ngam dum warta misaalu to koo moye tokkaydomo yeeso do'o ngam heba yonki ki re'ataa.

¹⁷O Laamiido haa abadaa, o walaa keerol, o yi'ataako, kanko tan woni Allah. Mangu e teddungal tabbita to maako haa abadaa abadin.

¹⁸Biddo am, Timooti, e mi wagginmaa dow ko annabo'en mbiinoo dow maada. Tokku ko be mbi'i ngam mbaawaa wađuki kuugal ngal Allah hokkumaa,

¹⁹a hoolomo e bernde lamnde. Wobbe yimbe nde nganyi wađuki non, be lallinii hoolaare mabbe.

²⁰Nder mabbe e woodi Himeeniyus e Alijanda. Mi aldiibe e Ceydan ngam be ekkitoo aluki metuki haalaaji kalludi dow Allah.

1 Timooti 2

Ekkitinki Dow Do'aare

¹Ngam non, arande e mi wi'a dum wada ka toraaki Allah, dum wada do'aare, dum toroomo, dum yettamo ngam koo moye.

²Dum wadana laamiibe do'aare, e koo moye ardiido ngam njoodooden jam hakkiilo meeden e fukkii, en mawnina Allah, en ngada ko o wi'i.

³Non e woodi. Allah Kisnoowo meeden e nana beldum maajum,

⁴ngam e mo yidi koo moye anda goonga hisa.

⁵Ngam Allah o go'oto, nden ciryootirdo hakkunde Allah e yimbe o go'oto. Kanko woni Yeesu Almasiihu,

⁶kokkudo hoore maako ngam o rimdina yimbe. Kanjum woni ceyda dum um hokki nde carel wadi.

⁷Ngam maajum dum subiiyam mi warta ga'ajinoowo e lilaado e ekkitinoowo yimbe naa' Yahuudanko'en dow hoolaaki goongahi. Goonga mbi'aymi, naa' mi feway!

⁸Ngam non e mi yidi to tokkube Yeesu kawriti fuu, worbe ngada do'aare e be yefta juude ceniide naa' nder monnere koo geddi.

⁹Non maa, e mi yidi rewbe bornoo kolte no haani ngam semteende e faamanki hoore. Mi yidaa be bornoo kolte de ceede e mo"itinaaki koccayki hakkiilo yimbe bo mo"inki gaasa, koo waduki coddi, koo jiinaari,

¹⁰sey ni be kuwa kuude bodde no rewbe kuloobe Allah haani ngada.

¹¹Rewbe ekkitoo ekkitinol nder de"utuki e lesnuki hoore.

¹²Mi jabaayi goddo debbo ekkitina gorko koo laamoo dow maako; doole be nde"ita.

¹³Ngam Aadamu Allah arti taguki, nden Hawwaa'u.

¹⁴Nden naa' Aadamu dum yoyri, dum debbo on dum yoyri, o yewi dooka Allah.

¹⁵Fuu e non, rewbe nder danyngol bibbe be kisay to be ngadii ka hoolaaki Yeesu e be kolla yidde e be ngada jonde lamnde e semteende.

1 Timooti 3

Ardiibe Kawtal Tokkube Yeesu

¹Haala kan don ka tabbutuka wi'uki: Gaddo bernde muudum dow wartuki mawdo kawtal tokkube Yeesu, o yidii kuugal bongal won don.

²Ngam non doole mawdo kawtal tokkube Yeesu warta walaa ko dum hudirtamo, goodudo debbo go'oto, curdo hoore muudum, gadoowo ko haani, jabbotoodo hobbe, bawdo ekkitinki.

³To' o warta jaroowo, koo dabbitoovo hawre, ammaa mo hakkiilo, giiddo jonde jam, naa' goodudo yidde ceede.

⁴Doole o jogoo wuro maako boddum, o ekkitina bibbe maako ngada ko o wi'i, be kokkamo mangu.

⁵Ngam to neddo andaa no jogortoo wuro muudum, no o ardortoo kawtal yimbe Allah?

⁶Haanaa boo tokkudo Yeesu keso warta ardiido, ngam dum gadotoodum o mawnina hoore maako, nden dum wadanamo no dum wadani Ceydan.

⁷E haani o warta neddo mo koo moye andi jonde maako e woodi haa maa e be tokkaayi Yeesu. Ngam to' o warta ko semtinii o yana nder tarkowol Ceydan.

Kuwoobe Nder Kawtal Tokkube Yeesu

⁸Non maa doole kuwoobe nder kawtal tokkube Yeesu ngarta goodube ngikku boddum, wi'oobe goonga, naa' jaroobe, koo goodube yidde ceede.

⁹Doole be njogoo goonga lugguka dow hoolaaki Yeesu e bernde lamnde.

¹⁰Arande dum foondabe taw dum yi'a. To be ngalaa ko dum hudirtabe, sey be kuwa kuugal ngal.

¹¹Non maa rewbe ben ngarta be ngikku boddum, to' be ngarta bi'oobe haalaaji kalludi dow wobbe, ammaa be ngarta curbe ko'e mabbe, gadoobe goonga dow koo dume.

¹²Kuwoowo nder tokkube Yeesu wona goodudo debbo go'oto, jogiido wuro muudum boddum.

¹³Ben don kuwoobe kuude mabbe boddum, be kebani ko'e mabbe inde bodde, be mbaaway be meta kulol walaa dow hoolaaki Yeesu Almasiihu.

Sirru Diina Meeden

¹⁴E mi winda derewol ngo'ol, e mi kammoo waroyki to maada naa' ko neebi.

¹⁵Ammaa to mi warilawaayi, derewol ngo'ol wallete andaa no haani njoodorooden nder wuro Allah, waato kawtal tokkube Allah mo yonki, darnjalal jogotoongal goonga.

¹⁶Walaa wongo seko, sirru diina meeden e mawni, wiiki: Almasiihu warii nder bandu neddo, Ruuhu Allah hollii e mo wada ko Allah yidi, malaa'ika'en ngi'iimo, dum hokkii habaru maako nder lenyi, dum hoolakemo nder duuniyaaru, dum hoccimo yaaki dow nder mangu maako.

1 Timooti 4

Ekkitinoobe Fewre

¹Ruuhu Allah tabbitinii wi'uki e balde re'uki duuniyaaru wobbe yimbe alay hoolaaki Yeesu, be tokka ekkitinoobe fewre kebube andal mu'en to ginni.

²Ekkitinoobe ben be munaafuki'en, be peweobe be nyumo waatungo.

³E be kada teegal, e be kada nyaamuki goddi nyamnduuji. Ammaa Allah wadii teegal e koo iri nduye nyamndu ngam koolibemo andube goonga njaba ngettamo.

⁴Ngam fuu ko Allah wadi e dum woodi. Nden to' dum wanya koo dume, ammaa dum jabee nder yettoore,

⁵ngam Wolde Allah e do'aare laabiniidum.

Kuwanoowo Yeesu Almasiihu Boddo

⁶Taa ekkitinii tokkube Yeesu niini, a wartay kuwanoowo Yeesu Almasiihu boddo mawnoowo nder boliide goonga de hoolaaki Yeesu e ekkitinol bongol ngol tokkudaa.

⁷Woddita habaruji fewre di meere di ngalaa goonga dow Allah. Ekkitin hoore maada tokkuki Allah.

⁸Koo nde ekkinki bandu nafante sedda, tokkuki Allah nafante keerol walaa. Ngam taa wadii non, dum nafante jooni, nden dum nafante nder yonki ki kebataa gada mayde.

⁹Haala ka'a ka tabbutuka ka hewtii dum jabaka.

¹⁰En kuwa, en piida naa' sedda ngam en ngadii berde meeden dow Allah mo yonki, Kisnoowo koo moye, waato kooliibemo.

¹¹Wi'u dum wada fuu fii du'um, ekkitindum.

¹²Taa' jabu koo moye yawana sukaaku maada, ammaa wartu misalu to tokkube Yeesu nder meto maada, e ngikku maada, e yidde maada, e hoolaare maada, e jonde maada lamnde.

¹³Ko mi wara, wadu ka janganki yimbe Wolde Allah a wa'ajina, a ekkitina.

¹⁴Taa' fijir dokkal ngal dum hokkumaa carel ko dum wadi annabaaku mawbe kawtal tokkube Yeesu njowanmaa juude dow hoore.

¹⁵Wadu ka waduki fuu fii du'um, wadu bernde maada dow maajum ngam koo moye yi'a yahuki yeeso maada.

¹⁶Faaman hoore maada e ekkitinol maada; wadu ka wadukidum, ngam taa wada non, a hisnay hoore maada e nanaybema.

1 Timooti 5

No Haani Dum Jogoroo Tokkube Yeesu

¹Taa' haban ndottijo, ammaa metanmo no metirantaa nyaako maada. Waggin kaye'en no mbagginirtaa minyiraabe maada,

²rewbe naye'en boo, bo madu'en maada, surbaabe boo, bo minyiraabe maada rewbe nder bernde lamnde.

³Mawnin rewbe be ngalaa walooobe be worbe mu'en maayi.

⁴To debbo mo gorko muudum maayi e woodi bibbe koo taaniraabe, be puudda ekkitaaki ko diina mabbe wi'i e haani be ngadana danyoobe mabbe, non be ngaatiranta danyoobe mabbe ko be ngadanibe, ngam Allah e nana beldum non.

⁵Debbo mo gorko muudum maayi alaado kanum tan walaa ballaydomo, o wadii bernde maako dow Allah won don, e mo wada ka do'aare e mo toroomo jemma e nyalawma.

⁶Ammaa debbo mo gorko muudum maayi gidando hoore muudum jonde nanki beldum, o yaadake o maayii koo nde e mo foofa.

⁷Wi'u tokkube Yeesu ngada non, ngam to' goddo heba ko hudirtabe.

⁸Fuu mo wallaayi bandiraabe muudum, ko buri maa wuro muudum, o alii hoolaaki Yeesu e goonga, o burii mo tokkaayi Yeesu halluki.

⁹To' dum winda inde debbo mo gorko muudum maayi nder inde rewbe be worbe mu'en maayi naa o hewtii duubi 60 yaaki yeeso. Non maa doole o joododakeno e gorko maako e goonga, o tokkaayi worbe.

¹⁰Doole o warta mo dum andiri waduki kuude bodde, ekkitindo bibbe maako boddum, jabbotodo hobbe, gadanoowo tokkube Yeesu fii boddum nder lesnuki hoore, balloowo yimbe nattube torra, gadudo hoore muudum dow waduki boddum nder koo dume.

¹¹Ammaa taa' windu inde rewbe sukaabe be worbe mu'en maayi nder inde rewbe be worbe mu'en maayi. Mi wi'u non ngam to suuno worbe ummanakebe, ngo senday hakkiilo mabbe e alkawal ngal be ngadani Yeesu, be ngada wongal teegal.

¹²Nden kiita Allah nangaybe ngam be ngewii alkawal ngal be ngadannoomo arande.

¹³Gada non, be kuwataa wongal kuugal sey natte-natte gureeje, ammaa ko buri non halluki, be ngaday ka metuki haalaaji kalludi dow yimbe e be mbi'a ko haanaa wi'eki.

¹⁴Ngam maajum mi burii yiduki rewbe sukaabe be worbe mu'en maayi ngada teegal, ndanya bibbe, paamana wuro mabbe, ngam to' wanywanybe meeden keba no metirta fii kalludum dow meeden.

¹⁵Mi wi'u non ngam wobbe nder mabbe celii tokkii Ceydan.

¹⁶To goddo debbo tokkudo Yeesu e woodi bandiraabe rewbe be worbe mu'en maayi, sey o wallabe. To' o alda kawtal tokkube Yeesu e teddoral, ngam be mbaawa be mballa rewbe be worbe mu'en maayi be ngalaa walooobe.

¹⁷Mawbe nder kawtal tokkube Yeesu ardotoobe boddum e haani be bura hokkeeki mangu, burbe maa kambe ngoni wa'ajinoobe e ekkitina.

¹⁸Mi wi'u non ngam aayaare wi'ii, "Taa' mabban ngaari honduko carel ko ndi sorbata," nden, "Kuwoowo e haani dum yobamo."

¹⁹To neddo go'oto wi'ii mawdo nder kawtal tokkube Yeesu wadii ko woodaa, taa' jabuka sey ni to e woodi ceydiibe dido koo tato.

²⁰Waggin gadoobe hakke yeeso koo moye, ngam koriibe kula.

²¹Yeeso Allah e Yeesu Almasiihu e malaa'ika'en ceniibe, e mi wagginmaa taa' wadu yidde hoore nder waduki ko mbiimaami.

²²Taa' yaawu yowanki koo moye juude ngam waduki do'aare subukimo ardiido. Non maa taa' wadu hoore maada nder godđum ko woodaa dum wobbe ngadata. Wadu jonde lamnde.

²³Taa' yaru ndiyam tan, ammaa yaru ndiyam inabojam sedđa ngam fukkinki nyawu ummantoodumma nder reedu.

²⁴Hakke wobbe yimbe e njayri dum woni ko dum foonda ngikku mabbe, ammaa hakke wobbe sey yeeso dum wurtoyo.

²⁵Non maa kuude bodđe e njayri de ngori, koo maa e de cuudii de mburtoyo.

1 Timooti 6

¹To maccube e tokka Yeesu, e haani be mawnina jeybebe, ngam to' godđo meta haala kalluka dow Allah e ekkitinol meeden.

²To maccube ben e ngoodi jeybebe tokkube Yeesu, to' be njawanabe ngam kambe maa be tokkube Yeesu. Ammaa be kuwanabe ko buri wooduki, ngam nyaamoobe bote kuude mabbe be tokkube Yeesu, gidaabe.

Ekkitinol Fewre e Risku Dum Goonga

Doole ekkitinaa du'um fuu nga'ajinaadum.

³Fuu ekkitindo ekkitinol feere caliingol tokka boliide goonga de Yeesu Almasiihu Joomiraawo meeden, donmaa o wanyi ekkitinol kollungol no tokkirten Allah,

⁴o kewdo mangu hoore, walaa ko o andi. O giđđo geddi e fodfotirki dow boliide. Fodfotirki kin e wadda lawliiru, e yeddootirki, e hudhudtirki, e nyumooji kalludi dow yimbe.

⁵O giđđo yeddootirki ki re'ataa e yimbe be nyumo baatungo, be ngalaa goonga, nyumoobe tokkol Allah dum datal hebuki ceede.

⁶Goonga, e woodi risku mawđum nder kulol Allah to en munyii dow ko ngooduden.

⁷Ngam en ngardaayi e godđum nder duuniyaaru, non maa en co"odataako e godđum.

⁸Too, to en ngoodi nyamndu e kolte, dum heyii'en.

⁹Ammaa gidbe riskuki, sadaa be ngada ko halli, be njana nder tarkowol suuno fuu fii mereejum. Suuno ngon foodanaybe torra be lalla be kalka.

¹⁰Ngam yidde ceede woni fuddoode koo iri dum fii kalludum. Ngam yidde ceede, wobbe alii hoolaaki Yeesu be poodani ko'e mabbe torraaji kalludi.

No Haani Tokkudo Yeesu Joodoroo

¹¹Ammaa an, nde a hoolake Allah, woddita fuu fii du'um. Wadu hoore maada dow waduki ko woodi, e tokkuki Allah, e hoolaakimo, e yidde, e munyal, e hakkiilo.

¹²Wadu keerol ko mbaawataa waduki nder hoolaaki Yeesu Almasiihu. Kebanaa hoore maada yonki ki re'ataa, ngam kanjum wadi dum noddumaa carel ko njabudaa Yeesu yeeso yimbe dudbe.

¹³Yeeso Allah gadando koo dume yonki, e yeeso Yeesu Almasiihu biido goonga dow muudum yeeso Bilaatus kulol walaa,

¹⁴e mi wi'umaa, tokku ko Allah wi'i e goonga naa nyalnde nde Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu wartoyta.

¹⁵O wartay e carel ngel Allah subanimo. Allah o barkidinaado, kanko tan jeyi laamu, Laamiido lamlambe, Joomu koo dume.

¹⁶Kanko tan woni mo maayataa, e mo joodii nder jayngol, walaa potudo baddoo haade maagol, walaa meedudo yiikimo, walaa baawaydo yi'amo. Mangu e laamu dum re'ataa tabbita to maako. Aamin.

¹⁷Waggin goodube risku nder duuniyaaru ndu'u, to' be mawnina ko'e mabbe, to' be ngada berde mabbe dow risku dum tabbitataa, ammaa be ngada berde mabbe dow Allah, kokkudo'en koo dume bernde go'o ngam nanen beldum.

¹⁸Wi'ube be ngada ko woodi, be ngarta gadoobe kuude bodde, be ngarta kokkoobe caahu bernde go'o, gidbe senduduki ko be ngoodi e wobbe.

¹⁹To be ngadii non, be ndesanii ko'e mabbe risku tabbutudum ngam Nyalnde Jaango, ngam be mbaawa hebuki yonki tabbitayki.

²⁰Timooti, joga ko Allah hokkumaa boddum. Woddita haalaaji di ngalaa goonga dow Allah e geddi meereeji di wobbe yimbe noddirta "andal," ammaa naa' dum goonga.

²¹Ngam wobbe e mbi'a e ngoodi andal, nder non be alii hoolaaki Yeesu. Allah barkidina'on.

2 Timooti

2 Timooti 1

Kownol Bulus

¹Min Bulus mo Allah subi mi warta lilaado Yeesu Almasiihu windi derewol ngo'ol. Allah subiiyam ngam mi hokka habaru yonki ki dum wadi alkawal hebuki nder tokkuki Yeesu.

²E mi windanmaa derewol ngo'ol Timooti, biddo am nder tokkuki Yeesu, mo ngidumi. Allah Nyaako meeden e Yeesu Almasiihu Joomiraawo meeden barkidinmaa, yurminanmaa hokkumaa jam.

Yettoore e Sembidinki

³E mi yetta Allah mo kuwanaymi e bernde lamnde, no maama'en am ngadi. E mi yettamo koo ngele carel ngel ngadanaymaami do'aare jemma e nyalawma.

⁴To mi siftoori gondi di ndufudaa, sey mi nana mi haabii yiikima ngam mi nana beldum duddum.

⁵Mi siftoori no koloridaa Yeesu e bernde go'o, non no maama maada Looyis e maduujo maada Yunis koloriimo bernde go'o, nden jooni boo mi tabbitinii an maa a hoolakemo non.

⁶Ngam non e mi toromaa, beydu huutirki dokkal ngal Allah hokkumaa carel ko njowanmaami juude.

⁷Ngam Joomiraawo hokkaayi'en ngikku kulol, ammaa o hokkii'en ngikku yidde e bawde e suruki ko'e meeden.

⁸Ngam maajum taa' semtu hokkuki yimbe habaru Joomiraawo meeden, taa' boo semtam min mabbaado ngam tokkuki Yeesu. Ammaa en njardu torra hokkuki habaru Yeesu nder bawde Allah.

⁹Kanko hisni'en, noddi'en ngam ngarten yimbe maako kuwen kuugal maako. O wadu non naa' ngam godsum bodsum dum ngadden, ammaa non o yidiri fii dum wadoroo e yidde nde o holli'en nder Yeesu Almasiihu ko duuniyaaru tagee.

¹⁰Jooni boo o wanginanii'en yidde nden barka Kisnoowo meeden Yeesu Almasiihu, gartirdo sembe mayde meere. Kanko holli'en laawol ngol tokketen kisen keben yonki ki re'ataa barka Habaru Beldum.

¹¹Ngam hokkuki Habaru Beldum du'um, Allah wartiriyam ga'ajinoowo e lilaado e ekkitinoowo.

¹²Kanjum wadi e mi yara bone du'um niini, ammaa fuu e non mi semtaayi ngam e mi andi mo kooliimi. Mi tabbitinii o waaway reenuki ko o hokkiyam yaaki Nyalnde Jaango.

¹³Ko ekkitinmaami dum goonga. Jogadum boddum, tokkudum e yidde nde kebden nder hoolaaki Yeesu Almasiihu.

¹⁴Joga habaru goonga boddum dum Ruuhu Allah gondum nder meeden hokkumaa.

¹⁵A andi koo moye gondo nder leyde Aasiya wanyiiyam, nder mabbe haa e Fayjelus e Hamoojenis.

¹⁶Joomiraawo yurminana wuro Onesiforus ngam nde duddum e mo sembidinayam, o semtaayiyam nde dum mabbiyam nder suudu cural.

¹⁷Ko o yottii gariiri Rooma, o dabbitiiyam naa' sedfa naaki o heftiyam.

¹⁸Joomiraawo meeden yurminanamo Nyalnde Jaango. A andi boddum no o walliriyam nder gariiri Aafisa.

2 Timooti 2

Soojiijo Yeesu Almasiihu Boddo

¹An, biddo am Timooti, sembudu nder barka gondum nder sumpootirki e Yeesu Almasiihu.

²Ko nandaa mi ekkitinii yeeso ceydu'en dudbe, ekkitindum yimbe be goonga, baawaybe ekkitinadum wobbe.

³Munyu nder torra ka njareten bo soojiijo Yeesu Almasiihu boddo.

⁴Walaa soojiijo nattinaydo hoore muudum nder wongal kuugal feere, ngam ko o yidi woni o welhana mawdo maako bernde.

⁵Walaa keboowo dokkal nder fijo to o tokkaayi dooka fijo ngon.

⁶Demoowo fijo walaa, kanko haani arta hebuki ko remaa.

⁷Nyumu dow ko mbiimi, ngam Joomiraawo hokkete faamu nder koo dume.

⁸Siftor Yeesu Almasiihu. O ummake daga mayde, o warii daga lenyol Dawda, non no nga'ajinirmi.

⁹Kanjum wadi torrotoomi jooni e mi habbiraa boggi njamndi bo gujo calordo, ammaa Wolde Allah habbaaki.

¹⁰Ngam maajum mi munyii nder koo dume ngam yimbe be Allah subi, ngam kambe maa be keba kisndam to Yeesu Almasiihu, hawti e mangu tabbitaydum.

¹¹Haala ka'a dum goonga: "To en maydii e Yeesu, en njoododoto e maako.

¹²To en munyii, en laamodoto e maako. To en nganyiimo, kanko maa o wanyay'en.

¹³To en ngadantaa Yeesu ko haani, kanko o waday ka waduki ko haani, ngam o waawataa wanyuki hoore maako."

Kuwoowo Mo Allah Jabi

¹⁴Wadu ka siftorankibe fuu fii du'um, wagginbe yeeso Allah be ngodditoo yeddootirki dow boliide, ngam walaa ko dum nafi, sey ni dum wonna nanoobe.

¹⁵Wadu ko mbaawataa waduki ngam ngartiraa hoore maada ko jabetee to Allah, kuwoowo mo nanataa cemtudum, ekkitinoowo wolde goonga no nde wontindiri.

¹⁶Woddisita haala meereha ka walaa kulol Allah, ngam ka waday yimbe beyda woddisitaaki Allah.

¹⁷Haala mabbe sankitoto no putte nyaamirta bandu. Nder mabbe e woodi Himeeniyus e Filetus,

¹⁸alube tokkuki goonga e mbi'a ummaaki maybe yaadake yabbake. E be majjina wobbe kooliibe Yeesu.

¹⁹Fuu e non, ko Allah tiggi e dum darii boddum. Dow maajum dum windi wiiki, "Joomiraawo meeden e andi be muudum," nden, "Koo moye bi'oovo e tokka Joomiraawo meeden doole o ala waduki ko woodaa."

²⁰Nder wuro mango naa' tummude de dum wadiri jiinaari e ajurfaari tan ngoni nder, ammaa e woodi tummude gadiraade ledde e loope kadin. Godde e kuutiree ngam humto, nden godde ngam koo ndeye.

²¹Non maa to neddo alii waduki ko woodaa, o wartay kuutirteedo ngam fii boddum. Jeydomo subaymo wartiramo neddo mo o huutirta, ciryido ngam huwa koo iri ngale kuugal bongal.

²²Doggu suuno ngo woodaa ngo sukaaku, wadu ko mbaawataa waduki tokkaa aadilaaku, e hoolaaki Yeesu, e yidde, e jonde jam, hawti e yimbe tokkoobe Joomiraawo e bernde lamnde.

²³Taa' nattin hoore maada nder geddi meereeji di ngalaa hoore, ngam a andi e di ngadda hawre.

²⁴Doole to' kuwanoowo Joomiraawo meeden warta giddo hawre, ammaa o warta gadanoowo yimbe ko woodi, bawdo ekkitinki, goodudo munyal.

²⁵O warta pamtinoowo geddoobe ekkitinol maako nder hakkiilo. Dum gadotoodum Allah wada be tuuba, be paama goonga,

²⁶be coptoo tarkowol Ceydan nangungolbe wartiribe gadoobe ko o yidi.

2 Timooti 3

Balde Re'uki Duuniyaaru

¹Ammaa faamu du'um, to re'uki duuniyaaru badake, dum waday carel cadungel.

²Yimbe ngartay gidube ko'e mabbe, goodube yidde ceede, mantoobe ko'e mabbe, mawninoobe hoore, gidube huduki, be mawnintaa danyoobe mabbe, be ngettataa, be ngartay be cenaaki.

³Be ngartay be ngalaan yidde, be njaafataako, metoobe haalaaji kalludi dow wobbe, be curataa ko'e mabbe, goodube halleende, ganyoobe ko woodi.

⁴Be ngartay nyaamoobe amaana, be ngalaan hakkiilo, ng'i'oobe ko'e mabbe be burii koo moye, burbe yiduki nanki beldum dow yiduki Allah.

⁵Be kollay bo be tokkuge Allah, ammaa be nganya bawde maako. Woddita iri yimbe ben don.

⁶Ngam nder mabbe e woodi nattoobe gure e majjina rewbe be ngalaan faamu, be hakke nyo"i, be suuno feere-feere laamii.

⁷Ben don rewbe koo ndeye e be ekkitoo, ammaa be mbaawataa heftuki goonga.

⁸Non no Jenis e Jambiras nganyiri ko Muusa wi'i, non yimbe ben nganyirta goonga. Nyumo mabbe ngo kallungo, hoolaare mabbe wartii lallunde.

⁹Ammaa be ngoddintaa nder majjinki yimbe, ngam koo moye anditay ciya hakkiilo mabbe non no dum anditiri Jenis e Jambiras.

Wagginol Bulus Cakitiingol

¹⁰Ammaa an, Timooti, a andi ekkitinol am, e ngikku am, e ko ngidumi waduki nder jonde am, e no kooloriimi Yeesu, e munyal am, e yidde am, e munyal am nder torra,

¹¹e bone dum um hokkiyam, e torraaji di njarmi, e ko hebiyam e Antaakiya e Ikooniya e Listira. Ammaa fuu e non, Joomiraawo hisniiyam nder torraaji din fuu.

¹²Goonga koo moye giiddo wada jonde iri nde Allah yidi nder tokkuki Yeesu Almasiihu, o yaray bone.

¹³Yimbe kallube e munaafuki'en be beyday halleende mabbe be ngaday ka majjinki yimbe, kambe maa wobbe e majjinabe.

¹⁴Ammaa an wadu ka waduki fii boddum dum ekkitidaa dum tabbitindaa goonga maajum, ngam a andi yimbe ekkitinbema.

¹⁵A andi daga a sukayel pamarel andudaa defte ceniide, baawayde kollumaa laawol kisndam barka hoolaaki Yeesu Almasiihu.

¹⁶Fuu aayaaje gonde nder Deftere Ceniinde dum foofaango Allah. Dum huutirayde ngam ekkitinki, e wagginki, e holluki yimbe goonga to be mboofii, e ekkitinki ko Allah yidī.

¹⁷De mballay kuwanoowo Allah warta kuwoowo boddō ciryido ngam huwuki koo iri ngale kuugal bongal.

2 Timooti 4

¹E mi wagginmaa yeeso Allah e Yeesu Almasiihu gadanoowo be yonki e maybe kiita. Ngam so"oyaaki maako duuniyaaru e laamu maako, e mi wi'umaa,

²wa'ajin Wolde Allah, wadū ka wa'ajinkinde e carel ngel ngiddaa e carel ngel a yidaa. To yimbe ngadii ko woodaa, wi'ubeka, wagginbe, sembidinbe, waadu munyal e mabbe, ngadaa ka ekkitinkibe.

³Ngam carel e wara ngel yimbe nganyata ekkitinol goonga, be tokka ko welnantabe berde, be tokka moodibbe bi'oobebe ko be ngidi nanki.

⁴Yimbe nganyay nanki ekkitinol goonga, be kettindanoo habaruji fewre.

⁵Ammaa an, suru hoore maada koo ndeye, munyu nder torra ka njarataa, huwu kuugal wa'ajinki, wadū fuu kuugal ngal Allah hokkumaa boddum.

⁶Yonki am e kuugal am waroyii re'uki. Carel wadii ngel alaymi duuniyaaru ndu'u.

⁷Mi wadii ko mbaawaymi waduki nder kuugal ngal Yeesu hokkiyam, mi yottiniingal, mi alaayi hoolaakimo.

⁸Jooni giifol e ton hediiyam, ngol dum hokkata gadube jonde bonde, ngol Joomiraawo gadoowo kiita goonga hokkatayam Nyalnde Jaango. Naa' min tan, ammaa fuu gidbe yiiki gartol maako.

Boliide Cakitiide

⁹Wadū ko mbaawataa waduki ngaraa to am nder yawfaare.

¹⁰Dimas sendirii e am ngam yidde fii duuniyaaru ndu'u, o dillii Tasaloonika. Kirijen boo dillii Galaatiya, Tiitus kadimaa dillii Dalmaatiya.

¹¹Luka tan wondi e am do'o. Dabbatu Markus ngardaa e maako, ngam o waaway wallkiyam nder kuugal am.

¹²Mi lili Tiikikus to gariiri Aafisa.

¹³Taa waray, ngardanaayam e cuddaari am ndi ndesunoomi to wuro Kaabus to gariiri Tooruwas, donmaa e defte am; ko buri maa, gadiraade lare.

¹⁴Alijanda ba'illo ajurfaari hallaniiyam naa' sedda. Joomiraawo waatanaymo ko o wadi.

¹⁵An maa faamanmo boddum, ngam o wanyii ekkitinol meeden naa' sedda.

¹⁶Nyalnde arandeere nde ndariimi yeeso kiita e Rooma ngam mi wurtina hoore am, walaa balludoyam. Koo moye sendirii e am. E mi wada do'aare to' Allah nangabe dow ko be ngadi.

¹⁷Ammaa Joomiraawo walliiyam sembidiniyyam ngam mi wa'ajina fuu wolde maako ngam yimbe naa' Yahuudanko'en fuu nana. O hisniiyam daga mayde no dum hisnirta neddo daga honduko sembindu.

¹⁸Joomiraawo wurtinayyam daga koo iri dumé fii kalludum, o hisnayyam ngam o nattinayam wuro maako ton dow. Mangu tabbita to maako haa abadaa abadin. Aamin.

Kownol Cakitiingol

¹⁹Kownanaayam Biriskila e Akiila e iyaalu Onesiforus.

²⁰Erastus darake e gariiri Korinti. Turoofimus boo, mi aliimo e gariiri Militus o yamdaa.

²¹Wadu ko mbaawataa waduki ngaraa do'o ko ndungu wara. Yubulus, e Fuden, e Laynus, e Kalawdiya, e fuu tokkube Yeesu gonbe do'o e be kownumaa.

²²Joomiraawo barkidinmaa Timooti, barkidina fuu be ngondudaa.

Tiitus

Tiitus 1

Kownol Bulus

¹Min, Bulus maccudo Allah lilaado Yeesu Almasiihu windi derewol ngo'ol. O subiiyam ngam mi sembidina yimbe Allah cubaabe dow hoolaaki Yeesu, mi ekkitinabe goonga ngam be njoodoo jonde woodunde yeeso Allah.

²Goonga ka'a waday be ngada berde dow hebuki yonki ki re'ataa. Allah wadii alkawal dow yonki kin ko duuniyaaru tagee, o boo fewataa.

³Nde carel maako wadi, kanko Allah Kisnoowo meeden o wanginii goonga kan nder wa'aju, o wi'ii mi wa'ajinaka.

⁴Ngo'ol derewol, an mbindanmingol Tiitus, a biddo am mo goonga nder hoolaaki Yeesu. Allah Nyaako meeden Mo Dow, e Yeesu Almasiihu Kisnoowo meeden barkidinmaa, hokkumaa jam.

Kuugal Tiitus e Leydi Kiriti

⁵Mi aliima e leydi Kiriti ngam keenyitaa koo dume ko horii, cubaa mawbe e koo ndiye gariiri non no mbiimaami.

⁶Doole ardiido nder kawtal tokkube Yeesu warta walaa ko dum hudirtamo, goodudo debbo go'oto, mo bibbe maako be tokkube Yeesu be ngalaa ngikku kalludum koo ciya hakkiilo.

⁷Nde mawdo kawtal tokkube Yeesu o kuwanoowo Allah, doole o warta walaa ko dum hudirtamo. To' o warta mawninoowo hoore, koo jawdo mettinki bernde, koo jaroowo, koo dabbitoowo hawre, koo giddo ceede.

⁸O warta jabbotoodo hobbe, giddo waduki boddum, curdo hoore muudum, aadilijo, ceniido, mo hakkiilo.

⁹O warta jogiido Wolde Allah tabbutunde e goonga no dum ekkitinirimo, ngam o waawa sembidinki berde wobbe o ekkitinabe goonga. Donmaa o waawa holluki ganyube Wolde Allah farkuki mabbe.

¹⁰Kadimaa e woodi yimbe dudbe nganyube tokka goonga, metoobe haalaaji meere, majjinoobe yimbe. Dudbe nder yimbe ben be Yahuudanko'en tokkube Yeesu.

¹¹Doole dum habanabe be nde"ita, ngam e be ekkitina ko woodaa, e be majjina yimbe wuro-wuro ngam be keba ceede.

¹²Goddo moodibbo mabbe, Kiriitiyankeejo, wi'ii, "Kiriitiyanko'en be pewoobe koo ndeye, be ngikku bo marle kallude, be berde baatude, weelaabe."

¹³Ko o wi'i dum goonga. Ngam maajum habanbe boddum, ngam hoolaaki mabbe sembida,

¹⁴be ala hettindanaaki habaruuji fewre di Yahuudanko'en e dookaaji ganyube goonga.

¹⁵Koo dume e laabani be berde laabude. Ammaa be berde de laabaa e be njabaayi goonga, walaa ko laabanibe, ngam hakke wonnii berde mabbe e nyumol mabbe.

¹⁶E honduko e be mbi'a e be andi Allah, ammaa ko be ngadata e holla be andaamo. Be nefniibe, be ngadataa ko Allah wi'i, walaa kuugal bongal ngal be mbaawata waduki.

Tiitus 2

Ekkitin Ekkitinol Goongawol

¹Ammaa an, ekkitin goonga.

²Wi'u ndotti'en to' be ngarta jaroobe, ammaa be ngarta be hakkiilo, be cura ko'e mabbe. E haani be kooloo Allah naa' sedda, be keewa yidde e munyal.

³Non maa ekkitinaa madu'en njoodoo jonde haanunde rewbe tokkube Yeesu njoodoo. To' be ngarta bi'oobe haalaaji kalludi dow wobbe, koo gidube njaru. Be ngarta ekkitinoobe ko woodi,

⁴ngam be ekkita rewbe sukaabe no ngidirta worbe mabbe e bibbe mabbe,

⁵e no be ngartirta curoobe ko'e mabbe, goodube berde laabude, paamanooobe wuro mabbe, aadili'en, tokkoobe ko worbe mabbe mbi'ibe, ngam to' dum yawana Wolde Allah.

⁶Non maa waggin kaye'en be cura ko'e mabbe.

⁷Ammaa an wartu ko be ekkitotoo nder ko ngadataa fuu. Wadu hakkiilo e goonga nder ekkitinki maada.

⁸Huutir boliide bodde de ngeddataake. Nden ben don gidbe ngedda be cemtay ngam be kebataa godsum kalludum dum be mbi'ata dow meeden.

⁹Wi'u maccube ngada ko jeybebe mbi'ibe, be mbelnanabe berde nder koo dume. To' be caloo ko be mbi'i,

¹⁰to' be ngujjanabe. Ammaa koo ndeye be kolla be gadoobe bodsum e be ngada ko haani be ngada, ngam nder koo dume dum be ngadata be mawnina ekkitinol Allah Kisnoowo meeden.

¹¹Ngam Allah holii yidde mawnde nde o wadi laawol kisndam ngam yimbe fuu.

¹²Yidde nden ekkitinii'en alen jonde nde Allah yidaa e suuno fii duuniyaaru, njoododen nder duuniyaaru en cura ko'e meeden, en ngada ko haani, en tokka Allah e bernde go'o.

¹³En kedoo nyalnde barkidinaande nde kaabuden, nyalnde nde teddungal Allah meeden mawdo Yeesu Almasiihu Kisnoowo wangata.

¹⁴Yeesu hokkii hoore muudum ngam meeden ngam o rimdina'en daga koo ndeye halleende, o wartira'en yimbe maako labbe, gidbe waduki boddum.

¹⁵Ekkitin fuu fii du'um, huutir laamu maada nder sembidinki e habanki yimbe. Taa' jabu goddo yawanmaa.

Tiitus 3

Ko Haani Tokkube Yeesu Ngada

¹Ciftoranaa tokkube Yeesu be tokka laamiibe e ardiibe be ngada ko be mbi'i, be ciryoo ngam huwuki koo iri ngale kuugal bongal.

²Wi'ube to' be meta haala kalluka dow goddo, to' be ngarta dabbitoobe hawre, to' be ngarta be berde cadde. Sey ni be kolla koo moye ngikku boddum.

³Ngam enen maa ndenko en andaano ko ngadeten, en tokkataa ko dum wi'i'en, en majjinaama. Suuno duuniyaaru habbi'en, en ngidi koo iri dume fii kalludum. En ngadii jonde meeden nder halleende e lawliiru, yimbe nganyii'en, enen maa en nganyiibe.

⁴Ammaa nde Allah Kisnoowo'en wangini yurmeende e yidde muudum,

⁵O hisnii'en, naa' ngam kuude bodde de ngaduden, ammaa ngam yurmeende maako. O hisnu'en barka lootuki berde meeden ki Ruuhu maako wadi wartirii'en yimbe hesbe.

⁶O hokki'en Ruuhu maako barka Yeesu Almasiihu Kisnoowo meeden.

⁷Too, nde yidde maako wartirii'en be ngalaa hakke yeeso maako, jooni e mo yidi ngarten donoobe yonki ki re'ataa ki ngadden berde en kebay.

⁸Fii du'um dum mbiimaami dum goonga. E mi yidi cembidinaa horiibe dow maajum ngam kooliibe Allah ngaata hakkiilo mabbe dow waduki kuude bodde. Fuu fii du'um e woodi dum nafanay koo moye.

⁹Ammaa an, woddita geddi meere e feerootirki lenyol e yidde hawre e yeddoottirki dow Attawra, ngam walaa ko dum nafi, dum fii meere.

¹⁰To goddo e wadda feerootirol hakkunde moodon, to o wanyii wagginol maada arandewol e didabol, doggumo.

¹¹A andi iri maako o ganyudo goonga, gadoowo ko woodaa. Kuude kallude de o wadata e kolla o woodaa.

Kownol Cakitiingol

¹²To mi liloyii Artemas koo Tiikikus to maada, sey njawdodaa ngaraa to am e gariiri Nikafolis ngam e mi yidi mi ruuma ton.

¹³Wadu ko mbaawataa waduki mballaa Jenas lawyaajo e Afoolos nder yaadu mabbe, tabbitinaa walaa ko be ndulli.

¹⁴Doole yimbe meeden ekkitoo waduki kuude bodde, ngam be mbaawa walluki haanube walleeki nden ngam to' be njoodoo jonde meere.

¹⁵Fuu gondube e am e kownumaa. Kownanaayam gidbe'en kooliibe Yeesu. Allah barkidina'on on fuu.

Filimon

Filimon 1

Kownol Bulus

¹Derewol ngo'ol yiwoyii daga jungo am, min Bulus, e bandiraawo meeden Timooti. Mi mabbaado ngam wa'ajinki habaru Yeesu Almasiihu. E mi windanmaa, Filimon, an kuudoowo e amin, gidaado,

²an e Aafiya bandiraawo meeden debbo, e Arkibus mo torrodotooden naa' sedda nder wa'ajinki, e tokkube Yeesu kawritoobe e wuro maada.

³Allah, Nyaako meeden, e Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu barkidina'on hokka'on jam.

Yidde Filimon e No O Hoolorii Yeesu

⁴Koo ndeye to e mi wada do'aare, e mi yetta Allah ngam maada.

⁵E mi wada non ngam e mi nana habaru no ngidirdaa tokkube Yeesu Joomiraawo e no koloridaamo.

⁶Do'aare am woni sumpo wongo hakkunde meeden ngam hoolaaki Yeesu wadumaa andaa koo dume barka dum ngooduden nder sumpootirki e maako.

⁷Bandiraawo am, mi nanii beldum duddum. Bernde am fukkake ngam a holla tokkube Yeesu yidde, a sembidinabe.

Bulus Toranake Onisimus

⁸Too, mi waaway mi wadumaa ngadaa ko haani waddee ngam mi mawdo nder tokkube Yeesu.

⁹Ammaa ngam e mi yidumaa, mi burii yiduki mi toromaa, min Bulus nayeejo, mo Yeesu lili, jooni boo e mi suraa ngam tokkuki Yeesu.

¹⁰E mi toromaa ngam Onisimus gartudo bo biddo to am, ngam mi holliimo laawol Allah ko e mi surii.

¹¹Ndenno o nafanaayima goddum, ammaa jooni e mo nafanmaa fuu e am.

¹²E mi so"oyamo to maada jooni, e mi yidimo naa' sedda.

¹³Daa mi hebayno no ngidumi daa o joododake e am do'o e nge'el carel ngel dum suriyam ngam habaru Yeesu, ngam o huwanayam kuugal ngal kuwantaayam.

¹⁴Ammaa mi yidaa mi wadumaa doole mballaayam, sey ni e mi yidi mballaayam taa jabii. Ngam mi yidaa mi wada goddum sey ni e yidde maada.

¹⁵Kiila Onisimus sendirii e maada carel sedđa ngam pudditaa njabaamo haa abadaa.

¹⁶Taa' jabumo bo maccudo tan, ammaa bo bandiraawo gidaado nder tokkuki Yeesu. E mi yidimo naa' sedđa, ammaa a burayyam yidukimo. A yidaymo bo maccudo e bo tokkudo Yeesu Almasiihu.

¹⁷Ngam non, taa jabii mi higo maada nder kuugal, jabumo non no njabirtaayam.

¹⁸To o wadaniima godđum ko woodaa, koo taa tokkamo nyamaande, yowudum dow am.

¹⁹Min Bulus windi d'u'm e jungo am, mi yobete. Mi yidaa mi siftoranmaa, a andi e haani ngadanaayam koo dume ko ngidumi ngam mi holliima laawol kisndam.

²⁰Bandiraawo am, e mi yidi ngadanaayam non ngam Joomiraawo. Welnanam bernde ngam en fuu en tokkube Yeesu.

²¹E mi windanmaa derewol ngo'ol ngam e mi andi a waday ko torimaami haa maa a waday ko buri non.

²²Donmaa mo"inanam suudu to njippotoomi, ngam e mi kammii Allah so"oyayyam to moodon ngam do'aare moodon.

Kownol Cakitiingol

²³Abaafaras mo min ngondi nder suudu cural ngam tokkuki Yeesu Almasiihu, e mo hownumaa.

²⁴Higoobe kuugal am, Markus e Aristarkus e Dimas e Luka be fuu e be kownumaa.

²⁵Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu barkidina'on.

Ibraaniyanko'en

Ibraaniyanko'en 1

Allah Metirii Biđđo Muudum

¹Ndenno Allah metanii maama'en meeden nde duddum e date dudde daga kondude annabo'en.

²Ammaa nder balde de'e de re'uki duuniyaaru o metiranii'en Biđđo maako, mo o subi warta donoowo koo dume. Donmaa barka maako Allah tagi duuniyaaru.

³E mo holla jayngol teddungal Allah, nden nder koo dume e mo nandi e Allah. E mo jogorii koo dume wolde maako goodunde bawde. Gada o wadii laawol yaafaaki hakke, o joodii ton dow to jungo nyaamo ngo Allah Joomu Mangu.

No Yeesu Burdi Malaa'ika'en

⁴Allah hokkii Biđđo muudum laamu burdum dum malaa'ika'en, non no inde nde Allah hokkimo nde burii inde mabbe.

⁵Ngam Allah meedaayi wiiki godđo malaa'ikaajo, "An, a biđđo am, hande mi wartii Nyaako maada." Donmaa Allah meedaayi meti dow godđo malaa'ikaajo wi'i, "Mi wartay Nyaako to maako, nden o wartay biđđo to am."

⁶Ammaa nde Allah siryii lila Biđđo muudum afo nder duuniyaaru, o wi'ii, "Fuu malaa'ika'en Allah doole mawninamo."

⁷Dow malaa'ika'en boo, o wi'ii, "Allah wadii malaa'ika'en muudum ngarta bo hendi, nden o wadii maccube maako ngarta bo demde hiite."

⁸Ammaa o wi'ii Biđđo on, "Yaa Allah, laamu maada tabitay haa abadaa abadin. Aadilaaku woni sawru ndu laamortodaa yimbe maada.

⁹A yidi aadilaaku, a wanyii ko woodaa. Kanjum wadi min, Allah maada, cubumaami ngadumi kebuddaa mangu gaddaydum nanuki beldum burdum dum be ngondudaa."

¹⁰Donmaa o wi'ii, "An Joomiraawo, daga arande an tagi duuniyaaru ndu'u, e juude maada ngadirdaa dow.

¹¹Dum re'ay, ammaa an a taboto. Dum fuu dum hiiday bo kolte.

¹²A taggaydum bo cuddaari, dum waylitaydum no dum waylitirta kolte. Ammaa an, a don no ngontindirdaa, haa abadaa duubi maada ngalaa keerol."

¹³Allah meedaayi wi'uki godđo malaa'ikaajo, "Jooda to jungo nyaamo am naa mi wadii wanywanybe maada ngartii to njowataa koyde maada."

¹⁴Malaa'ika'en dum beye? Be ruuhuji kuwanooji Allah be o lilata ngam mballa kebaybe kisndam.

Ibraaniyanko'en 2

Kisndam Mawdam

¹Ngam maajum doole ngaden fuu hakkiilo meeden dow ko nanden, ngam to' celen daga tokkukidum.

²Haala ka dum meti daga kondude malaa'ika'en ka tabbitinaama, nden koo moye ganyudo tokkaka hebii torra no haananimo.

³To dum non, no wadata ndaden to en ngadaayi hakkiilo meeden dow kisndam da'am mawdam? Joomiraawo artii metuki dow maajam, nden ben don nanbemo tabbitinaniimin wiiki dum goonga.

⁴Non maa Allah tabbitiniidum e alaamaaji, e kuude kaydiniide feere-feere, e hokkuki Ruuhu maako non no o yidiri.

Ardiido Kisndam

⁵Duuniyaaru garayndu ndu min metata, naa' malaa'ika'en Allah wadi laamoondu.

⁶Ammaa e woodi aayaare to dum wi'i, "Yaa Allah, neddo dum dume haa nyumataa dow maako? Bii Neddo o moye haa a faamanamo?

⁷A lestiniimo ley malaa'ika'en ngam carel sedda, ammaa gada don a hokkiimo teddungal e mangu,

⁸a wadii koo dume ley laamu maako." Nde Allah wadi koo dume ley laamu maako, alaayi godsum dum walaa ley laamu maako. Fuu e non, haa jooni en ngi'aayi koo dume fuu ley laamu maako.

⁹Carel sedda dum hokki Yeesu mangu dum hewtaayi dum malaa'ika'en. Ammaa jooni en ngi'ii o hokkaama teddungal e mangu ngam torra mayde ka o yari, ngam barka yidde Allah o maaya ngam koo moye.

¹⁰Allah tagi koo dume, kanko faamanta koo dume. O wadii ko haani nde o wartiri Yeesu kewdo laawol torra ka yari, ngam o wadda yimbe dudbe to teddungal maako. Yeesu woni mabbutudo laawol kisndam tokkinoowobe laawol ngol be kisa.

¹¹Lootanoowo yimbe hakke, kanko e ben don lootanaabe be fuu Nyaako mabbe o go'oto. Kanjum wadi Yeesu nanataa cemtudum noddirkibe minyiraabe muudum.

¹²O wi'ii Allah, "Mi wi'ay minyiraabe am kuude de ngaddaa, mi mantete nder kawtal mabbe."

¹³Kadin o wi'ii, "Mi hooloto Allah." Nden kadin o wi'ii, "Rammi do'o e bibbe be Allah hokkiyam."

¹⁴Nde bibbe ben be goodube bandu e yiyyam, Yeesu e hoore muudum wartii neddo bo mabbe. O wadu non ngam barka mayde maako o halka on don jogiido bawde mayde, waato Ceydan.

¹⁵Non o yoofiri yimbe be kulol mayde habbi keerol balde mabbe.

¹⁶En tabbitinii naa' malaa'ika'en o walli, ammaa bibbe bibbeeji Ibraahim o walli.

¹⁷Ngam maajum doole o wartiraa neddo e koo ngole laawol, ngam o warta mawdo mawbe ardiido diina mo goonga goodudo yurmeende nder kuugal Allah ngam hakke yimbe njaafee.

¹⁸Nde kanko e hoore maako o torrake nde o foondaa, e mo waawi walluki foondeteebe.

Ibraaniyanko'en 3

Yeesu Burii Annabi Muusa

¹Ngam non, bandiraabe am tokkuge Yeesu be Allah noddi, nyumee dow Yeesu, lilaado, Mawdo Mawbe Ardiibe Diina mo mbi'eten yimbe en tokka.

²O huwani Allah e goonga cubudomo, non no Muusa huwirani Allah nder yimbe maako e goonga.

³Ammaa dum yi'ii Yeesu burii Muusa mangu naa' sedda, non no mahoowo wuro buriri maadi ndin mangu.

⁴Ngam koo ngoye wuro goddo mahingo, ammaa Allah woni mahudo koo dume.

⁵Muusa o maccudo Allah mo goonga nder kuugal walluki yimbe Allah, o metii dow ko Allah wi'ata do'o yeeso.

⁶Ammaa Almasiihu o biddo, paamanoowo yimbe Allah e goonga. En yimbe Allah to en njogake sembe bernde e ciya kulol dow ko kammiden.

Siwtaare Yimbe Allah

⁷Ngam non, no Ruuhu Allah wi'i, "Hande, to on nanii hononde Allah,

⁸to' on caatin berde moodon no maama'en moodon ngadunoo carel ko be nganyi ko Allah wi'i be poondimo nder ladde.

⁹Allah wi'ii, 'Ton maama'en moodon poondiyam, koo nde duubi 40 e be ngi'a kuude am de ngadumi.'

¹⁰Ngam non, mi monnanii yimbe jaamanu dum, mi wi'i, 'Koo ndeye e be cela laawol am, e be nganya tokkukiyam.'

¹¹Sey bernumi kuniimi mbiimi, “Be nattataa to ciwtinaymibe!” ”

¹²Bandiraabe am tokkube Yeesu, paamee to' bernde koo moye moodon halla wanya hoolaaki, alon tokkukimo.

¹³Ammaa cembidindiree berde moodon koo ndeye nyalnde, kuutiree koo ngele carel bi'eteengel “Hande,” ngam to' hakke yoyra goddo moodon o warta mo bernde caatunde.

¹⁴To en njogake hoolaaki ki ngoodunooden daga arande boddum haa keerol balde meeden, en ngarti gondube e Almasiihu.

¹⁵No aayaare wi'i, “Hande, to on nanii hononde Allah, to' on caatin berde moodon no maama'en moodon ngadunoo nde be nganyi ko Allah wi'i.”

¹⁶Beye ngonnoo nanbe hononde Allah, ammaa fuu e non nganyi ko o wi'i? Naa' dum ben don be fuu be Muusa ardii wurtini leydi Masar?

¹⁷Nden beye Allah wadi duubi 40 e monnana? Naa' dum ben don yimbe gadube hakke maayi nder ladde?

¹⁸Dow beye Allah hunii wiiki be nattataa to ciwtintabe koo sedda? Naa' dum ben don ganyube ko o wi'i?

¹⁹Ngam non, en ngi'ii be mbaawaayi nattuki leydi ndin ngam be koolaaki Allah.

Ibraaniyanko'en 4

¹Nde alkawal ngal Allah wadani'en ngal nattuki to o siwtinta'en e don, en paamu, to' goddo moodon nulla nattuki siwtaare nden.

²Ngam en nanii Habaru Beldum, non no be naniridum. Ammaa ko be nani dum nafaayibe, ngam carel ngel be nanidum, be njabaayidum.

³Ngam enen kooliibe Allah enen ngoni nattoobe siwtaare nden don. Non no Allah wi'i, “Mi monnii mi hunake mi wi'i, ‘Be nattataa to ciwtinaymibe!’ ” O wi'ii non koo nde o yottini siryaaki koo dume daga carel ko o tagata duuniyaaru.

⁴Ngam bannye nder Deftere Ceniinde Allah metii dow nyalnde joweeditawre wiiki, “Nyalnde joweeditawre Allah siwtii daga fuu kuugal muudum.”

⁵Nden dum fudditii dum metii dow maajum wiiki, “Be nattataa to ciwtinaymibe.”

⁶Ben don artube nanki Habaru Beldum be kebaayi nattuki siwtaare nden don ngam be ngadaayi ko Allah wi'i. Ammaa e woodi wobbe be dum alata natta.

⁷Allah fudditii wadii wonde nyalnde o noddirinde, "Hande." Gada duufi duddi o metirii honuko Dawda dow maajum nder aayaare nde nanunooden biinde, "Hande, to on nanii hononde Allah, to' on caatin berde moodon."

⁸Daa Joocuwa nattiniino yimbe siwtaare nden, daa Allah fudditaayi meti dow wonde nyalnde siwtaare.

⁹Non hollii haa jooni e woodi wonde siwtaare ngam yimbe Allah.

¹⁰Ngam koo moye nattudo siwtaare nde Allah wadi alkawal, o siwtoto daga kuude maako, non no Allah siwtorii daga kuude muudum.

¹¹Ngam non en ngadu ko mbaaweten waduki ngam natten siwtaare nden don. To' goddo meeden wada no ben ton, wanya ko Allah wi'i nulla siwtaare nden.

¹²Wolde Allah e woodi yonki e nde huwa, nde burii koo kiye kaafahi welki. E nde taya haa nde senda yonki e bernde, nde senda jokkoode e mborboondi. E nde senda suunooji e nyumooji bernde boddii e di mboodaa.

¹³Nder fuu ko tagaa, walaa ko suudii to Allah. Koo dume e njayri dum woni, e dum mabbitii yeeso maako. Nden doole kanko mbi'eten fuu ko ngaddan.

Mawdo Mawbe Ardiibe Diina 'Burdo Koo Moye

¹⁴Nde en ngoodi Mawdo Mawbe Ardiibe Diina jaado dow haa yeeso Allah, waato Yeesu, 'Biddo Allah, en njogo ko kooliiden boddum.

¹⁵Mawdo Mawbe Ardiibe Diina mo ngooduden naa' o goddo mo waawataa yurminanki'en enen tampube. Ammaa o foondaama e koo ngole laawol no dum foondirta'en, fuu e non o wadaayi hakke.

¹⁶Ngam non, en ngadu sembe bernde baddooden joodorgal laamu Allah Joomu Yidde, ngam keben yurmeende e yidde ballaynde'en e carel ngel ngiddeende.

Ibraaniyanko'en 5

¹Koo moye mawdo mawbe ardiibe diina cubaado daga nder yimbe, dum hokkumo kuugal ngam o huwana Allah ngam mabbe, o hokka Allah cakkiri e dokke ngam hakke mabbe.

²Nde kanko maa e hoore maako o tampudo e date dudde, o waaway o waada munyal e be ngalaa andal e celube laawol.

³Nden nde kanko e hoore maako o tampudo, doole o sakkana Allah ngam hakke yimbe e hakke maako, kanko maa.

⁴Walaa kebanaydo hoore muudum mangu wartuki mawdo mawbe ardiibe diina, ammaa Allah noddatamo, non no noddri Haruuna.

⁵Non maa Almasiihu naa' kanum mawnini hoore muudum warti mawdo mawbe ardiibe diina, ammaa Allah hokkimo kuugal ngal, wi'imo, "An a Biddo am. Hande mi wartii Nyaako maada."

⁶No o wi'i nder wonde aayaare, "An a ardiido diina haa abadaa bo Malkisadik."

⁷Carel ko Yeesu woni nder duuniyaaru, o wadii do'aaje e hononde cembinde e gondi o torake Allah baawaydo hisnukimo daga mayde. Dum boo jabii do'aare maako ngam o wadii ko Allah wi'i nder kulol Allah.

⁸Koo nde o Biddo Allah o ekkitake waduki ko Allah wi'i nder torra ka o yari.

⁹Nde o wartiraa kewdo, o wartii kokkoowo fuu gadoobe ko o wi'i kisndam tabitaydam.

¹⁰Allah noddimo o warta mawdo mawbe ardiibe diina bo Malkisadik.

Wagginki Dow Seluki Laawol Goonga

¹¹Dow haala ka'a e min ngoodi fii duddum dum min mbi'ata, ammaa e dum sadii famtineeki ngam on njaawaa faamuki.

¹²E haani jooni daa on ngartii moodibbe, ammaa haa jooni sey to goddo ekkitinii'on ekkitinol arandewol ngol Wolde Allah. E haani nyaamon nyamndu cembindu, ammaa haa jooni on musina.

¹³Ngam koo moye musinoowo haa jooni o bingel, o andaa ekkitinol Aadilaaku.

¹⁴Ammaa nyamndu cembindu boo, dum ndu mawnube. Kambe ngoni huutirbe hakiilo mabbe koo ndeye haa e be mbaawi feerootirki hakkunde ko woodi e ko woodfaa.

Ibraaniyanko'en 6

¹Ngam non, en nyamru yeeso dow ekkitinol ngol don arandewol ngol kebuden dow Almasiihu, ngam ngarten be andal kewngal. To' dum wi'a haa jooni en meta dow ekkitinol ngol hoolaaki Allah, e tuubuki daga kuude jaarayde halkere,

²e ekkitinol dow baptisma, e yowanki yimbe juude ngam barkidinkibe, e ummaaki maybe, e no Allah tayiranta yimbe kiita tabotooka.

³En nyamray yeeso, to Allah jabii.

⁴Ngam dum wadataako alube jayngol Allah co"ee tuuba kadin, meemube dokkal maako, kebube Ruuhu maako.

⁵Nden be meemii beldum Wolde Allah be nanii, nden be meemii bawde gadeteede to Yeesu wartii, be nanii.

⁶To be ngaylitanii Allah baawo, dum wadataako be co"ee be tuuba, ngam ko be ngadi bo be pudsutu fiyanki Biddo Allah kuusaaje dow gaafaangal, e be cemtinamo yeeso yimbe.

⁷Leydi njarayndi ndiyam tobbojam koo ndeye, nden e ndi wurtina fude-fude nafanoojum jeybe leydi ndin, Allah e barkidinandi.

⁸Ammaa to ndi wurtinii gi'e e kooraaje, ndi wartii koo ko ndi nafi, naa' ko neebi Allah laanayndi, re'uki mayri boo dum wulayndi.

⁹Koo nde e min metira niini, fuu e non, onon be min ngidi, min tabbitinii onon on dow laawol bongol, laawol kisndam.

¹⁰Allah naa' o gadoowo ko haanaa. O yejjitataa kuugal ngal ngaddon koo yidde nde kolludonmo nde mballudon yimbe maako, nyamrudon yeeso e wallukibe haa jooni.

¹¹E min ngidi koo moye moodon nyamra yeeso e waduki niini haa yaaki re'irde, ngam kebon fuu ko ngaddon kammunde dow maajum.

¹²Min ngidaa ngarton tampube, ammaa tokkee laawol donube ko Allah wadi alkawal barka hoolaare mabbe e munyal mabbe.

Alkawal Allah Tabbutungal

¹³Carel ko Allah wadani Ibraahim alkawal, nde walaa burdomo mangu mo o hunortoo, o hunorake hoore maako,

¹⁴o wi"ii, "Goonga, mi barkidinte mi duddina lenyol maada."

¹⁵Non boo, gada Ibraahim munyii, o hebii ko Allah wadanimo alkawal.

¹⁶Yimbe e kunoroo ko buribe mangu, nden hunayeere woni ko sendata koo dume nder geddi mabbe.

¹⁷Non maa, nde Allah wadi alkawal ngal, sey o hunii ngam o tabbitinana donoobengal wiiki o waylitataa nyumo maako.

¹⁸Fii didum du'um, waato alkawal ngal e hunayeere nden dum waylitataako haa abadaa, ngam dum wadataako Allah fewa. Non e sembidina'en, enen doggube njahi to maako, njogooden kammunde gonde yeeso meeden boddum.

¹⁹Kammunde nde'e nde ngoodusen e nde nandi e darnirdum yonki meeden. Nde yamre nde tabbutunde. Kayre nattata gada wudere gonde nder wuro ceniingo ton dow.

²⁰Ton Yeesu artudo'en natti ngam meeden. O wartii mawdo mawbe ardiibe diina haa abadaa bo Malkisadik.

Ibraaniyanko'en 7

Malkisadik Ardiido Diina

¹O'o Malkisadik, o laamiido Salem, o ardiido diina mo Allah Joomu Mangu. O hawrii e Ibraahim carel ko wartoyta daga konu dum hebi jaalorgal dow wobbe laamiibe, o barkidini Ibraahim.

²Ibraahim hokkimo jakka nder fuu ko hebi to konu. Ma'ana arandejum dum inde Malkisadik woni "Laamiido Aadilaaku"; nden kadin kanko woni laamiido Salem, waato "Laamiido Jam."

³Dum windaayi koo e mo woodi nyaako, koo maduujo, koo lenyol. Dum windaayi dow nyalnde danyngol maako, koo nyalnde mayde maako. E mo nandi e Biddo Allah, o ardiido diina haa abadaa.

⁴Ndaaree iri mangu dum o woodi, haa Ibraahim maama maama'en meeden hokkiimo jakka nder fuu ko hebi to konu.

⁵Nden ben don bibbe bibbeeji Leewi ardiibe diina, Attawra wi'ii be njaba jakka nder fuu ko Israa'iilanko'en ngoodi, waato daga to bandiraabe mabbe, koo nde kambe maa be bibbe bibbeeji Ibraahim.

⁶Malkisadik naa' daga lenyol Leewi yiwoyi, ammaa o jabii jakka to Ibraahim, o barkidini Ibraahim mo Allah wadani alkawal.

⁷Walaa seko barkidindo burii mo o barkidini mangu.

⁸Ardiibe diina ngoni be dum hokkata jakka, ammaa be maayoobe. Malkisadik boo, aayaare wi'ii e mo woodi yonki.

⁹Donmaa Leewi e lenyol muudum woni jaboobe jakka. Ammaa dum waaway wiiki, Leewi e hoore muudum hokkii jakka laawol Ibraahim.

¹⁰Ngam carel ko Ibraahim hawri e Malkisadik, Leewi danyaaka taw, ammaa e mo nder bandu Ibraahim.

¹¹En andi carel ko Allah hokki Israa'iilanko'en Attawra, o subii Leewiyanko'en ngarta ardiibe diina. Too, daa kuugal Leewiyanko'en ben waaway wartirki yimbe keewube, daa haala hebuki ardiido diina feere ummoyaaki. Daa moye wi'ata dum heba ardiido diina bo Malkisadik, naa' ardiido diina bo Haruuna?

¹²Ngam to dum waylitii kuugal ardiibe diina, non maa doole dum waylita dooka.

¹³Mo dum metata dow muudum, waato Yeesu, o yiwoyii daga wongol lenyol. Nder lenyol ngol boo walaa meedudo huwa kuugal ardiido diina.

¹⁴Dum tabbutudum o yiwoyii daga lenyol Yahuuda, nden Muusa metaayi dow lenyol ngo'ol nde meti dow ardiibe diina.

Ardiido Diina Bo Malkisadik

¹⁵Kan don haala beydii wurtaaki e njayri nde goddo ardiido diina bo Malkisadik wurtoyii.

¹⁶O wartiraaka ardiido diina ngam lenyol maako, ammaa o wartiraa ardiido diina barka bawde yonki ki re'ataa.

¹⁷Ngam aayaare wi'ii, "An a ardiido diina haa abadaa bo Malkisadik."

¹⁸Dum resii dooka kiidum wuttudu, ngam dum sembidaa dum nafataa.

¹⁹Ngam Attawra wadataa koo dume warta kewdum. Ammaa jooni dum hokkii'en ko buri wooduki dum ngadeten kammunde dow maajum. Laawol maajum baddotooden haade Allah.

²⁰Donmaa Allah hunake wiiki Yeesu wartay ardiido diina haa abadaa, ammaa o meedaayi wiiki goddo ardiido diina non.

²¹Yeesu tan o wi'i, "Joomiraawo yaadake hunake nden boo o waylitataa ko o wi'i, 'An a ardiido diina haa abadaa.' "

²²Ngam hunayeere nden, Yeesu wartii tabbitindo alkawal burngal alkawal kiingal.

²³Ardiibe diina be ndenno be dudbe, ngam to goddo maayi, sey goddo nyamra yeeso e kuugal ngal.

²⁴Ammaa kuugal Yeesu ngal ardiido diina e don haa abadaa ngam kanko maa e mo don haa abadaa.

²⁵Ngam non, hande e koo ndeye e mo woodi bawde o hisna baddotoobe Allah laawol maako. E mo waawi hisnukibe ngam e mo woodi yonki haa abadaa, nden e mo toroo Allah ngam mabbe.

²⁶Iri o'o Mawdo Mawbe Ardiibe Diina haanani'en. O ceniido, o walaa goddum kalludum, o walaa hakke, o wurtinaama nder gadoobe hakke o mawninaa dow koo dume ton dow.

²⁷Kanko naa' bo ben ton mawbe mawbe ardiibe diina horiibe. Kambe sey to be cakkaniii Allah koo ndeye nyalnde, arande ngam hakke mabbe, nden ngam hakke yimbe. Ammaa Yeesu naa' non. O sakkaniii Allah nde go'o, jottindum koo dume, nde o sakkani Allah hoore maako.

²⁸Nden Attawra e suba yimbe tampube ngarta mawbe mawbe ardiibe diina. Ammaa hunayeere Allah warri gada Attawra. Kayre subi Biddo maako gartiraado kewdo haa abadaa.

Ibraaniyanko'en 8

Yeesu Woni Mawdo Mawbe Ardiibe Diina

¹Jooni fuu ko min mbi'ata kanjum woni, en ngoodi Mawdo Mawbe Ardiibe Diina. E mo joodii e jungo nyaamo joodorgal Joomu Mangu ton dow.

²E mo huwa nder Wigeere Burnde Senaaki, waato nder lukuru goongajum dum Joomiraawo tiggi ton dow, naa' e juude yimbe.

³Koo moye mawdo mawbe ardiido diina o suba ngam o hokka Allah dokke o sakkano marle. Non maa Mawdo Mawbe Ardiibe Diina meeden doole heba ko sakkata.

⁴To, daa e mo duuniyaaru jooni, daa o wartataa ardiido diina koo sedda, ngam e woodi ardiibe diina kokkoobe Allah dokke no Attawra wi'i.

⁵Ben don ardiibe diina e be kuwa kuugal mabbe to Wigeere Burnde Senaaki nandunde e wonde ton dow. Ngam ko Muusa fudda tigguki Lukuru Seniidum. Joomiraawo wi'imo, "Tabbitin a wadii koo dume non no dum hollirmaadum dow hocceere."

⁶Ammaa jooni Yeesu hokkaama kuugal ardiido diina burngal wooduki, non no alkawal ngal o siryii hakkunde Allah e yimbe ngal burii wooduki. Alkawal ngal don ngal burii wooduki ngam ngal wadaama dow fii dum Allah wi'i wadanay'en burdum dum ndenno.

⁷Daa alkawal arandewal walaa goddam caddum, daa naa' sey to dum hebii alkawal didabal.

⁸Ammaa Allah yi'ii yimbe muudum ngewii alkawal arandewal no aayaare wi'i, Joomiraawo wi'ii, "Balde e ngara de ngaadaymi alkawal kesal e yimbe Israa'iila e yimbe Yahuuda.

⁹Alkawal ngal wartataa bo alkawal ngal ngaadumi e maama'en mabbe nyalnde nde njoganiimibe jungo ardiimibe be mburtii leydi Masar. Ngam be njogaaki alkawal ngal ngaadumi e mabbe, ngam non mi waylitaniibe baawo. Min Joomiraawo wi'i non."

¹⁰O beydi wiiki, "Raa alkawal ngal ngaadaymi e yimbe Israa'iila gada balde den. Mi waday dooka am nder nyumo mabbe, nden mi windadum nder berde mabbe. Mi wartay Allah mabbe, kambe boo be ngartay yimbe am.

¹¹Naa' naa goddo ekkitinii mo joododii, koo ekkitina bandiraawo muudum wiiki, 'Andu Joomiraawo,' ngam be fuu be andayyam, daga pamaro mabbe haa mawdo mabbe.

¹²Mi yaafantobe hakke mabbe, nden mi fuditataa mi siftora ko halli dum be ngadi."

¹³Nde Allah noddi alkawal nga'al alkawal kesal holii o wartirii arandewal ngal kiingal. Nden boo koo dume gartudum kiidum, to dum wadii ka hiiduki, dum neebataa dum lallay.

Ibraaniyanko'en 9

Mawninki Allah Nder Duuniyaaru

¹Alkawal arandewal e woodi dookaaji no dum mawninirta Allah nden e wuro ngo dum nyibi nder duuniyaaru ngam mawninkimo donmaa.

²Lukuru tiggaama sendaa cuudi fidhi. Suudu arandeeru e noddiree Wigeere Ceniinde. Nder mayru e woodi to dum resata fitilaaru e danki e buroodi dum um hokkata Allah.

³Gada wudere cendunde suudu ndun e woodi wigeere bi'eteende Wigeere Burnde Senaaki.

⁴Nder wigeere nden e woodi sakkirde jiinaari to dum wulata urde welnde, nden e woodi akwaatiya alkawal cuddiraanga jiinaari. Nden nder maaga e woodi tummugel gadiraangel jiinaari; nder maggel boo e woodi nyamndu bi'eteendu manna. Donmaa e woodi sawru Haruuna gadundu pindi, e allooje didi de kaaye de dum windi dookaaji Allah dow maaje.

⁵Dow akwaatiya ngan boo e woodi keruba'en gadiraabe jiinaari kolloobe teddungal Allah. Biyeeli mabbe e cuddi mabboode akwaatiya ngan to dum yaafotoo hakke. Ammaa jooni dum waawataa dum wi'a koo dume no wontindiri dow maajum.

⁶Gada dum sirtyake koo dume non, ardiibe diina boo e natta suudu arandeeru ndu Lukuru ngam be kuwa kuugal mabbe.

⁷Ammaa Mawdo Mawbe Ardiibe Diina tan nattata suudu didawru ndu lukuru dum, nden e mo nattandu nde go'o e hitaande. E mo nattida e yiyyam marle de o sakkani Allah ngam hoore maako e ngam hakke dum yimbe ngadi andaa.

⁸Non Ruuhu Allah holliri'en wiiki laawol nattuki Wigeere Burnde Senaaki mabbitaaka taw to ni lukuru arandejum dum e don darii.

⁹Du'um dum misaalu dow jaamanu du'um. Dum hollii hokkuki Allah dokke e cakkiri waawataa ittuki wannaare hakke daga bernde mawninoowo Allah.

¹⁰Nyamki e yarki e loote-loote feere-feere ngam diina, dum dookaaji ngam bandu tan, di dum wadi naa carel alkawal kesal wadii.

¹¹Ammaa Almasiihu yaadake wartii Mawdo Mawbe Ardiibe Diina dow alkawal kesal ngal ngooduden. O natti lukuru seniidum burdum dum ndenno teddungal e senaaki. Lukuru dum naa' jungo neddo wadidum, naa' iri dum duuniyaaru.

¹²Almasiihu boo nattii nder Wigeere Burnde Senaaki nde go'o tan. Nde o natti o sakkana Allah o nattidaayi e yiyyam be'i e ga'i, ammaa o nattidii e yiyyam maako. Sakkuki kin heyii haa abadaa. Non o hebirani'en rimdinki ki haa abadaa.

¹³Yiyyam be'i e yiyyam ga'i e tooka wiige nge dum wuli, e dum meccanadum yimbe be diina holli be laabaa, e dum itta ciya labki mabbe dum wartirabe labbe nder diina.

¹⁴Hakko yiyam Almasiihu dam waday ko buri non. Barka Ruuhu Allah gondum haa abadaa, o hokkii hoore maako o wartii cakkiri ndi walaa goddum ko haanaa. Yiyam maako boo laabinay berde meeden daga kuude jaarayde mayde, ngam kuwanen Allah mo yonki.

¹⁵Ngam maajum Almasiihu woni ciryido alkawal kesal hakkunde Allah e yimbe, ngam ben don be Allah noddi keba ndonu tabitaydum dum o wadi alkawal. Mayde maako rimdinii yimbe daga hakke dum be ngadi carel ngel dum huutirta alkawal arandewal.

¹⁶To neddo wadii alkawal hokkuki goddo ndonu, doole dum tabbitina mayde gadudo alkawal ngal.

¹⁷Ngam alkawal ndonu tabbitataa sey to gadudongal maayii; to e mo foofa, ngal huwataa.

¹⁸Kanjum wadi koo alkawal arandewal ngal fuddaayi huwuki sey e yiyam.

¹⁹Nde Muusa wa'ajinani yimbe fuu ko Allah wi'i dum wada gondum nder Attawra, o hoccii yiyam ga'i e be'i, e ndiyam, nden o hoccii haako lekki bi'eteeki hisop e leebe mbaala bodeeje, o suuwidum nder maajam, o misidam dow deftere Attawra e dow fuu yimbe.

²⁰O wi'i, "Da'am woni yiyam tabbitindam alkawal ngal Allah wi'i'on tokkon."

²¹Non maa o misi yiyam dam dow Lukuru dum e dow fuu kuutirteedum nder mawninki Allah.

²²Goonga, Attawra wi'ii haade koo dum e laabiniree yiyam, nden to naa' yiyam rufaa, hakke yaafataake.

Almasiihu Woni Cakkiri Ittayndi Hakke

²³Fuu fii dum don dum nandudum e gondum ton dow goongajum, doole dum laabiniree e iri kin don sakkuki. Ammaa fuu fii gondum ton dow, doole dum laabiniree e sakkuki burki kin ton.

²⁴Ngam Almasiihu nattaayi nder Wigeere Burnde Senaaki nde neddo wadi nandunde e wigeere nde goonga gonde dow. Ammaa dow e hoore maajum o natti, jooni ton o woni yeeso Allah ngam meeden.

²⁵Almasiihu nattaayi dow ngam wada ka sakkuki hoore muudum koo ndeye no Mawdo Mawbe Ardiibe Diina nattidata e yiyam marle nder Wigeere Burnde Senaaki koo ndeye hitaande.

²⁶Daa dum non, daa Almasiihu yarii torra nde duddum daga carel ngel duuniyaaru tagaa. Ammaa raddum jooni e re'irde duuniyaaru o warii nde go'o tan ngam o itta hakke barka sakkuki hoore maako.

²⁷Non no dum siryanii neddo maaya nde go'o, gada mayde nden dum wadanaymo kiita,

²⁸non maa Almasiihu sakkaama nde go'o ngam o itta hakke yimbe dudbe. O wartoyay gartol didabol naa' ngam o itta hakke, ammaa ngam o hisna ben don kediibemo.

Ibraaniyanko'en 10

¹Attawra dum nandinirdum fuu fii boddum garaydum yeeso do'o, naa' kanjum woni fii dum e hoore maajum. Ngam non sakkuki ki dum wadata koo ndeye hitaande ki wartirtaa ben don baddotoobe Allah keewube.

²Daa e ki waawi wartirkibe keewube, daa be alaayi sakkanki Allah? Daa mawninoobe Allah ben laabinaama daga hakke mabbe fuu, daa berde mabbe ngannataabe mbi'abe be ngadii hakke.

³Ammaa nder sakkuki ki'i e woodi ko siforanta yimbe hakke mabbe koo ndeye hitaande.

⁴Ngam dum wadataako yiyyam ga'i e yiyyam be'i itta hakke.

⁵Kanjum wadi carel ko Almasiihu natti duuniyaaru o wi'ii Allah: "Naa' sakkaneeki e hokkeeki dokke ngiddaa, ammaa a siryanakeyam bandu.

⁶Naa' cakkiri guleteendi e cakkiri ngam ittuki hakke welnantama bernde.

⁷Sey mbiimi, 'Yaa Allah, rammi do'o. Mi warii ngam mi wada ko ngiddaa, non no dum windiraa nder Attawra dow am.' "

⁸Arande o wi'ii, "A yidaa sakkaneeki e hokkeeki dokke koo e fuu ko dum sakkata guleteedum, koo ko dum sakkata ngam ittuki hakke, a nanataa beldum maajum." O wi'ii du'um koo nde Attawra wi'ii dum sakkee.

⁹Nden o wi'i, "Rammi do'o, mi warii ngam mi wada ko ngiddaa." Allah ittii sakkuki arandehi ngam o wadda sakkuki didabi, waato Almasiihu.

¹⁰Nde Yeesu Almasiihu wadii ko Allah yidi o wada, en fuu en laabinaama daga hakke barka sakkuki hoore maako nde go'o tan ngam haa abadaa.

¹¹Koo moye ardiido diina e huwa kuugal muudum koo ndeye nyalnde, e mo sakka sakkuki iri go'o koo ndeye. Sakkuki kin boo ittataa hakke haa abadaa.

¹²Ammaa Almasiihu sakkii hoore muudum nde go'o ngam hakke yimbe. Ki boo heyii haa abadaa. Gada o wadii non, o joodii to jungo nyaamo ngo Allah.

¹³Daga ngel ton carel e mo hedoo naa Allah wartirii wanywanybe maako to o yowata koyde maako.

¹⁴E sakkuki go'oti kin don, o wartirii ben don laabinaabe daga hakke mabbe keewube haa abadaa.

¹⁵Ruuuhu Allah maa e hokka'en ceyda dow maajum. Arande dum wi'ii,

¹⁶“Joomiraawo wi’ii, ‘Raa alkawal ngal ngaadaymi e mabbe nder balde garayde: mi waday dookaaji am nder berde mabbe, mi windadi nder nyumooji mabbe.’”

¹⁷Nden o beydi wiiki, “Mi fudditataa mi siftora hakke mabbe e kuude mabbe kallude.”

¹⁸Nden to dū’um yaafaama, walaa wokki sakkuki kadin ngam ittuki hakke.

En Njahu Haade Allah

¹⁹Ngam non, bandiraabe am, en ngoodi sembe bernde nattuki Wigeere Burnde Senaaki barka yiyyam Yeesu.

²⁰O mabbitanii’en laawol kesol, jaarayngol kisndam nattirteengol gada wudere cendunde Suudu Joomiraawo, waato nattirteengol bandu maako.

²¹En ngoodi ardiido diina mawdo paamanoowo wuro Allah.

²²Ngam non en njahu haade Allah e bernde go'o, e hoolaare tabbutunde, e berde meeden laabinaade daga nyumo kallungo, e balli lootiraadī ndiyam labdām.

²³Kammunde nde mbi'eten en ngoodi, en njogande boodum, ngam on don gadudo alkawal o hebbinayngal.

²⁴En ngadu hakkiilo meeden dow no mballindirten ngam kollen yidde e waduki kuude bodde.

²⁵To' en alu hawrutuki no wobbe mboowi waduki. Ammaa en cembidindir, en beydu waduki non nde on andi nyalnde nde Yeesu wartoyta e baddoyoo.

²⁶To en ngadii ka waduki hakke e yidde bernde meeden gada en andi goonga, walaa wokki sakkuki ittayki hakke meeden.

²⁷Ammaa ko horii woni kedooden kiita Allah nder kulol, kiita garayka e hiite kallunge kalkaynge ben don nganyube Allah.

²⁸Koo moye gewudo Dooka Muusa, o waraama yurmeende walaa dow ceyda yimbe dido koo tato tabbitinbe ko o wadi.

²⁹To neddo wanyii Biddo Allah, kadin o wartirii yiyyam alkawal Allah laabindanmo daga hakke walaa ko nafi, donmaa o hudī Ruuhu Allah kollaydum yidde, iri dume bone kalludum haani o yara? O yaray bone kalludum burdum dum gewoowo dooka yarata.

³⁰Ngam en andi on don biido, “Waataaki dūm ki am, mi waatanay koo moye ko wadi.” Donmaa o wi’ii, “Joomiraawo wadanay yimbe muudum kiita.”

³¹Dum fii kulniidum neddo natta jungo Allah mo yonki.

³²Ammaa ciftoree balde arandeeje de dūm famtini'on dow Almasiihu. On munyii nder yarki torra kalluka.

³³Bannye e dum semtina'on yeeso yimbe, e dum huda'on, bannye dum torra'on, nden bannye on mballa jaroobe torra iri ka moodon.

³⁴On njurminanii curaabe, nden nde dum teetani'on ko ngoodudon, on njabii ko dum wadani'on e welwelo. Ngam on andi on ngoodi goddum burdum wooduki tabitaydum haa abadaa.

³⁵Ngam non to' on paddu sembe berde moodon. Dum waddanay'on mbarjaari mawndi.

³⁶E haani munyon ngam ngadon ko Allah yidi, kebon ko o wadi alkawal.

³⁷Ngam aayaare wi'ii, "Naa' ko neebi, on don garaydo waray; o wonnataa carel.

³⁸Neddo am aadilijo o joodoto laawol hoolaakiyam; ammaa to o yaatirii gada, mi nanataa beldum maako."

³⁹Ammaa enen naa' en nder yaatirbe gada kalki. Enen en nder kooliibe Allah kisi.

Ibraaniyanko'en 11

Hoolaaki Allah

¹Too, hoolaare woni tabbitinki hebuki ko ngadden kammunde hebuki, kayre tabbitinanta'en fii dum en ngi'ataa.

²Ngam yimbe arande'en koolake Allah wadi o jabibe.

³Ngam en koolii Allah wadi paamuden o tagirii duuniyaaru wolde maako, ngam ko yi'eteewurtinaama daga nder ko yi'ataake.

⁴Ngam Habiila e hoolii Allah wadi sakkanimo cakkiri burndi ndi Kayinu. Ngam e mo hoolii Allah wadi Allah jabimo o aadilijo nde jabi dokke maako. Kadimaa hoolaare nden wadi kuugal maako haa hande e metana'en koo nde o maayi.

⁵Ngam Enok e hoolii Allah wadi o hoccaa yaaki dow ngam to' o maaya. Walaa giidomo kadin, ngam Allah hoccimo yaaki dow. Nden aayaare wi'ii, ko o hoccee yaaki dow, o welnaii Allah bernde.

⁶To naa' neddo hoolii Allah waawataa welnankimo bernde, ngam koo moye garaydo to Allah doole jaba Allah e don, nden e mo waatana dabbitoobemo.

⁷Ngam Nuhu e hoolii Allah wadi o jabi wagginol Allah dow ko waroya yeeso dum yi'aaka e carel ngel. O wadi ko Allah wi'i o wadi komiwal ngam o hisna wuro maako. Non o holli yimbe duuniyaaru ngadii ko woodaa, o boo wartii aadilijo laawol hoolaaki Allah.

⁸Ngam Ibraahim e hoolii Allah wadi o jabi nde Allah wi'imo o yaha leydi ndi wadi alkawal hokkukimo. Ibraahim ali leydi muudum koo nde andaa to yahata.

⁹Ngam e mo hoolii Allah wadi o joodii bo kodo e leydi ndi o wadanaa alkawal. O joodii nder lukuru. Non maa Iciyaaku e Yaakubu ngadii donudube alkawal ngal e maako.

¹⁰Ibraahim wadii non ngam o haabii o yi'a gariiri tabitayndi ndi Allah siryii, mahi.

¹¹Ngam Ibraahim e hoolii Allah wadi o hebi biddo, koo nde o nawyi. Saaratu debbo maako boo danyataa. O hebii biddo on ngam o hoolake Allah hebbinay alkawal muudum.

¹²Ngam non, daga o'o neddo go'oto nayeejo badiido maaya, dum hebii bibbe bibbeeji dudbe bo koode dow, bo njaareendi daande maayo ndi limataako.

¹³Yimbe be'e fuu maayii e koolii Allah. Be kebaayi alkawal ngal, ammaa be kaynakengal be nanii beldum maagal. Be mbi'ii e njayri be hobbe be garbe nder duuniyaaru ndu'u.

¹⁴Fuu biibe non, be kollii e be dabbita leydi ndi ko'e mabbe.

¹⁵Daa dum wi'a be ngadii ka nyumuki dow leydi ndi be aloyi, daa be kebii laawol so'aaki.

¹⁶Ammaa be ngadii berde mabbe dow leydi burndi wooduki, waato ndi ton dow. Ngam non, naa' dum cemtiniidum to Allah dum noddamo Allah mabbe, ngam o sirtyanakebe gariiri.

¹⁷Ngam Ibraahim e hoolii Allah wadi o siryii sakkanki Allah biddo maako Iciyaaku nde Allah foondimo. Kanko gadanaado alkawal e mo haade sakkuki biddo maako bajjo,

¹⁸koo nde Allah wi'iinomo, "Barka Iciyaaku kebataa bibbe bibbeeji be ngadanmaami alkawal."

¹⁹Ibraahim tabbitinii Allah waaway umminki maydo. Boo dum waaway dum wi'a, dum hokkitii Ibraahim Iciyaaku daga mayde.

²⁰Ngam Iciyaaku e hoolii Allah wadi o barkidini Yaakubu e Isaw ngam yeeso.

²¹Ngam Yaakubu e hoolii Allah wadi nde o badii mayde, o barkidini bibbe Isufu go'oto-go'oto. O baggi sawru ndu o yahirta, o mawnini Allah.

²²Ngam Isufu e hoolii Allah wadi nde o badii mayde, o meti dow wurtaaki yimbe Israa'iila daga leydi Masar, o wi'ibe no be ngaadata e yi'e maako.

²³Ngam danyoobe Muusa e koolii Allah wadi be cuudimo lebbi tati gada o danyaama, ngam be ngl'i o biddo boddo, be kulaayi wanyuki ko laamiido wi'i dum wada.

²⁴Ngam Muusa e hoolii Allah wadi nde o mawni o wanyi o noddiree biddo bii Fir'awna debbo.

²⁵O subii o yarda torra e yimbe Allah dow o nana beldum hakke ngam carel sedda.

²⁶O yi'i semtineeki ngam Almasiihu dum risku burdum jawdi leydi Masar, ngam hakkiilo maako e dow mbarjaari ndi o hebata yeeso.

²⁷Ngam Muusa e hoolii Allah wadi o ali leydi Masar, o hulaayi monnere laamiido leydi ndin. O wanyi o so'o ngam o yi'i Allah mo yi'ataake.

²⁸Ngam e mo hoolii Allah wadi o fuddi Humto Sakkinki. O wi'i Israa'iilanko'en misana dammude mabbe yiiyam, ngam to' Malaa'ikaajo Mayde wara fuu worbe afo'en mabbe.

²⁹Ngam Israa'iilanko'en e koolii Allah wadi be mbaawi huuluki Maayo Wodewo bo dow leydi njorndi. Ammaa nde Masaranko'en kuulay, ndiyam nyaamibe.

³⁰Ngam Israa'iilanko'en e koolii Allah wadi maadi piliindi gariiri Jeriiko yani gada be pilakendi balde joweedidi.

³¹Ngam Rahab kaaruwaajo e hoolii Allah wadi o wardaaka e ben don ganyube ngada ko Allah wi'i, ngam o jabbake Israa'iilanko'en boddum daaroobe sirru leydi.

³²Dume beydaymi wiiki? Walaa carel keyayngelyam mi meta dow Gidiyon, e Barak, e Samsin, e Jepta, e Dawda, e Samaa'ilila, e annabo'en,

³³ngam e be koolii Allah wadi be koni leyde dudde be nyaamide. Be laamorake aadilaaku, be kebi ko Allah wadi alkawal. Be mabbii kondude cembiddi.

³⁴Be nyifii hiite kallunge, be ndadii wardeeki e kaafaaje. Be tampube, ammaa be ngartii cembidbe. Be ngartii wawbe konu, be ndiiwii sooji'en godde leyde.

³⁵Ngam wobbe rewbe maayanaabe e koolii Allah wadi maybe ben umminaadaga mayde. Wobbe yimbe boo be torraa haa be maayi, be nganyii dum yoofabe ngam be keba be umminee daga mayde nder jonde burnde wooduki.

³⁶Wobbe njukkitaama piyaama, haa be kabbiraa boggi njamndi be mabbaa nder suudu cural.

³⁷Wobbe mbariraa kaaye, wobbe tayaa cendaa didi, wobbe mbariraa kaafaaje. Wobbe e ngiiloo e bornii lare baali e de be'i, koo ko be ngoodi, be torraama, be ngadanaama ko halli.

³⁸E be ngiiloo nder ladde e nder kocceeje, e be njoodoo nder luurooji kaaye e nder gayde. Duuniyaaru hewtaayi be njoodoo nder mayru.

³⁹Fuu yimbe be'e be mantaama ngam be koolake Allah, ammaa fuu e non walaa goddo nder mabbe kebudo ko Allah wadi alkawal.

⁴⁰Allah siryake goddum burdum wooduki ngam meeden, ngam to naa' hawti e meeden, be ngartirtaake keewube.

Ibraaniyanko'en 12

Allah Nyaako Meeden Mo Dow

¹Ngam maajum, nde e woodi yimbe duffbe kollube no be kolorii Allah, en cendir e koo dume kadaydum'en waduki ko haani ngaden e hakke kabbudum'en. En ngadu ko mbaaweten waduki njottinen ko Allah wi'i ngaden.

²En ngadu hakkiilo meeden dow Yeesu, mabbitando'en laawol hoolaaki Allah ballaydo'en hoolaare meeden warta kewnde. Ngam welwelo ngo o hebata yeeso, o munyii nder torra nde o waraa dow gaafaangal, o wannaayi e cemtudum wareeki dow gaafaangal, nden jooni e mo ton joodii to nyaamo joodorgal laamu Allah.

³Nyumee dow no o munyiri nde gadoobe hakke nganyimo. Non wallay'on to' ngewron itton kammunde.

⁴On kabda e hakke, ammaa on njottaaki to hewti dum wara'on.

⁵On ngejjitii boliide cembidinayde'on de Allah metani'on kollude on bibbe maako? O wi'i, "Biddo am, to Joomiraawo eltiima, taa' wartirdum meere. To o habaniima boo, taa' yewru.

⁶Ngam mo Joomiraawo yidi, kanko o eltata, nden e mo habana koo moye mo o jabi o biddo maako."

⁷Munyee nder torra ka njaroton ngam dum eltuki'on. Non hollii Allah e jogii'on bo bibbe maako. Moye biddo woni mo nyaako muudum eltataa?

⁸Koo moye biddo dum eltaymo. To boo on eltaaka, non hollii naa' on bibbe, on jaalu'en.

⁹Kadimaa en ngoodi danyoobe eltaybe'en nden en kokkabe mangu. En buray non jabuki eltuki ki Nyaako meeden Mo Dow wadani'en, nden keben yonki ki re'ataa!

¹⁰Danyoobe meeden e elta'en ngarten no be ngidi ngam carel sedda. Ammaa Allah e elta'en ngam beydaari meeden, ngam ngarten ceniibe bo maako.

¹¹Carel ngel dūm eltata neddo, dūm welaa, sey nawdūm. Ammaa gada don, dūm wadday aadilaaku e jam nder jonde eltaado'on.

Ekkitinki E Wagginki

¹²Ngam maajum cembidīnee juude moodon tampude, e koppi moodon taggiidī.

¹³Mo"inanee koyde moodon date portiide, ngam to' koyde moodon taggiide ngarta naa' ko nafi, ammaa de koya.

¹⁴Ngadee ko mbaawoton waduki njoododoodon jam e koo moye ngarton ceniibe, ngam to naa' e jonde ceniinde walaa gi'aydo Joomiraawo.

¹⁵Paamanee ko'e moodon to' ndullon hebuki barka Allah, ngam to' wongol dadol kaadungol mawna fooda caddum wonna yimbe dūdbe.

¹⁶To' goddo warta gadoowo njeenu koo mo walaa kulol Allah bo Isaw coorudo mangu muudum dūm afo ngam heba nyaama nde go'o tan.

¹⁷On andi gada don, nde o dabbiti nyaako maako barkidinamo, dūm wanyimo. O hebaayi wayluki ko o wadunoo, koo nde o dabbitii haa e gondi.

¹⁸On ngaraayi to wigeere bo Hocceere Sinay nde dūm waawata meemuki goodunde hiite nyaamooye, e nduula balewa, e hendu cembindu,

¹⁹e iido duudaandu, e hononde. Nde Israa'iilanko'en nani hononde nden, be torii to' dūm fuddita dūm metanabe,

²⁰ngam be ngannii dow ko hononde nden wi'ibe, "Koo mardi meemi hocceere nden, doole ndi wardee e kaaye."

²¹Muusa hulii e ko yi'i haa wi'i, "E mi hula haa e mi diwna."

²²Ammaa on ngarii Hocceere Sihyoona, gariiri Allah mo yonki, waato Urucaliima ndi dow, e to malaa'ika'en be limataako hawrutube nder welwelo.

²³On ngarii to kawtal afo'en Allah, be dūm windi inde mabbe nder wuro maako ton dow. On ngarii to Allah, gadanoowo fuu yimbe kiita, to yonkiji aadili'en gartiraabe keewube.

²⁴On ngarii to Yeesu, ciryido alkawal kesal hakkunde yimbe e Allah. On ngarii to yiiyam misaadam metudam wolde burnde wooduki dow ko yiiyam Habiila wi'i.

²⁵Paamee, to' nganyon on don metudo. Yimbe ganyube nana ko waggindobe nder duuniyaaru wi'ibe be ndadaayi. Too, no wadata enen ndaden, to en nganyii on don baggindo'en daga dow?

²⁶E ngel ton carel hononde maako dimbii duuniyaaru, ammaa jooni o wadii alkawal, o wi'ii, "Mi dimbay duuniyaaru nde go'o kadin. Naa' duuniyaaru tan ndimbaymi, ammaa fuu e dow."

²⁷De'e boliide, "nde go'o kadin" hollii fuu ko tagaa dum dimbeteedum dum ittee, ngam ko dimbataako joodoo.

²⁸Ngam maajum en nettu Allah ngam en kebii laamu dum dimbataako. En mawnin Allah nder kulol, mawninki ki o jabata.

²⁹Ngam Allah meeden o hiite kalkooye.

Ibraaniyanko'en 13

No Dum Welniranta Allah Bernde

¹Ngadee ka yidindirki bo bandiraabe.

²To' on ngejjutu jabbaaki hobbe. E woodi gadube non njabbii malaa'ika'en andaa.

³Nyumee dow curaabe nder suudu cural bo on curida e mabbe. Nyumee dow torreteebe, bo on torridee e mabbe.

⁴Koo moye mawnina teegal, nden to' goddo walda e goddo mo walaa teegal hakkunde mabbe. Baldudo e goddo mo walaa teegal hakkunde mabbe, Allah wadanaybe kiita.

⁵Cendee ko'e moodon e yidde ceede. Munyee dow ko ngoodudon, ngam Allah wi'ii, "Haa abadaa mi alataama, haa abadaa mi sendirtaa e maada."

⁶Ngam non e bernde go'o en mbi'ay, "Joomiraawo woni ballaydoyam, mi hulataa. Dume neddo waawata wadankiyam?"

⁷Nyumee dow ardiibe'on, wa'ajinanbe'on Wolde Allah. Nyumee dow no be njoodorii, ekkitee no be koororii Allah.

⁸Yeesu Almasiihu e don no wontindiri keenya e hande e haa abadaa.

⁹To' on njabu ekkitinol ngol tokkaayi laawol goonga majjina'on. E dum woodi yidde Allah sembidina berde meeden, naa' tokkuki dookaaji dow nyamndu. Iri din don dookaaji nafantaa tokkoobedi.

¹⁰Ardiibe diina kuwoobe nder Lukuru Joomiraawo be kebataa nyaamuki ko dum sakki dow sakkirde meeden.

¹¹Mawdo mawbe ardiibe diina e nattida e yiyyam marle nder Wigeere Burnde Senaaki o sakkanadam Allah ngam hakke, ammaa balli marle den e ngulee gada hodorde.

¹²Kanjum wadi Yeesu maa maayi gada gariiri, ngam o laabina yimbe daga hakke mabbe barka yiyyam maako.

¹³Ngam non en njahu to maako gada gariiri njaren semteende nde o yari.

¹⁴Ngam en ngalaa gariiri tabotoondi nder duuniyaaru ndu'u, ammaa en kedii en kammii gariiri garayndi.

¹⁵Ngam maajum, barka Yeesu en mantu Allah koo ngele carel. Mantuki kin woni ko cakkantenmo, enen bi'oobe Yeesu woni Joomiraawo.

¹⁶To' on ngejjutu waduki ko woodi e senduduki ko ngoodudon e wobbe, ngam du'um kanjum woni cakkiri belnanoori Allah bernde.

¹⁷Tokkee ardiibe'on ngadon ko be mbi'i'on. E be paamana yonkiji moodon: Allah boo yamaybe dow no be paamirani'on. Tokkee ko be mbi'i ngam be ngada kuugal ngal nder beldum bernde naa' nder teddoral. To dum wartii teddoral, non wartay walaa ko nafanta'on.

¹⁸Ngadee ka wadankimin do'aare. Min tabbitinii berde amin de labde, e min ngidi waduki ko haani nder koo dume.

¹⁹E mi beyda toraaki'on ngadon do'aare ngam Allah so"oyayam to moodon naa' ko neebi.

Do'aare Cakitiinde

²⁰Allah Joomu Jam umminii Yeesu Joomiraawo meeden daga mayde laawol yiyyam alkawal tabotoongal. Kanjum wadi Yeesu warti Duroowo Baali Mawdo,

²¹o wada'on mbaawon waduki koo ngale kuugal bongal ngal o yidi ngadon. O wartira'on ko welnantamo bernde barka Yeesu Almasiihu. Mangu tabbita to Yeesu haa abadaa abadin. Aamin.

Boliide Cakitiide

²²E mi toroo'on bandiraabe, njabee wagginore nde'e, ngam derewol ngo'ol ngol mbindanmi'on ngol juutaa.

²³E mi yidi andon bandiraawo meeden Timooti yoofaama daga nder suudu cural. To o warrii to am naa' ko neebi, mi warday e maako to moodon.

²⁴Kownanonmin fuu ardiibe moodon e yimbe Allah horiibe. Tokkuge Yeesu gonbe leydi Itaaliya e kowna'on.

²⁵Allah barkidina'on, on fuu.

Yaakubu

Yaakubu 1

¹Min, Yaakubu, windi derewol ngo'ol. Mi maccudo Allah e Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu. E mi howna'on, onon tokkube Yeesu cankitiibe nder duuniyaaru.

Hoolaare e Faamu

²Bandiraabe am, to torraaji feere-feere ngarani'i'on, njabeedi e welwelo,

³ngam on andi to hoolaare moodon foondaama, nde waday beydon munyal.

⁴Doole ekkitoodon munyal nder koo dume, ngam ngarton keewube, be ndullaayi goddum.

⁵To goddo nder moodon dullii faamu, sey o toroo Allah kokkoowo koo moye bernde go'o metitataako, o hokkaymo.

⁶Ammaa to o toroto Allah, o toroo nder hoolaare. To' o wada berde didi, ngam gadoowo berde didi e nandi e geeloodi ndiyam di hendu yiilata to ndu yidiri fuu.

⁷Iri maako to' o kammo o hebay goddum to Joomiraawo.

⁸Bernde maako sendake didi, o darnataa bernde maako nder ko o wadata fuu.

Risku e Ciya

⁹Tokkudo Yeesu mo walanaa nana beldum, ngam yeeso Allah o mawdo.

¹⁰Ammaa tokkudo Yeesu diskudo nana beldum to Allah lestinii hoore maako. Ngam diskudo e nandi e piindi geene ndi neebataa.

¹¹To naange wurtoyake guldu magge fiyii geene den, de daylay, piindi maaje saama, wooduki maaje fuu lalla. Non diskudo re'irta carel ngel fiidata e kuugal muudum.

Foondeeki e Torraaji

¹²O barkidinaado fuu munyudo nder torra, ngam to o hebii jaalorgal dow torra kan, Allah hokkaymo giifol ngol o wadani yidubemo alkawal, waato yonki ki re'ataa.

¹³To neddo foondaama, to' o wi'a, "Allah foondiyam." Ngam Allah foondirtaake halleende, kadimaa boo Allah foodataa koo moye.

¹⁴Ammaa e dum foonda neddo to suuno maako hoccii hakkiilo maako.

¹⁵Nden to suuno ngon wadii reedu, ngo rimay hakke. To hakke mawnii boo, dum fooday mayde.

¹⁶Bandiraabe am be ngidumi, to' on njabu dum majjina'on.

¹⁷Koo ngale dokkal bongal e koo dume caahu jamum fuu daga to Allah Nyaako Mo Dow dum yiwoyta, tagudo naange e lewru e koode. Kanko o waylitataako, o nandaa e dowdi goosotoondi.

¹⁸Dum cubol maako o hokki'en yonki kesum barka wolde goonga, ngam ngarten bo ko arti benduki nder ko o tagi.

Nanuki Wolde Allah e Tokkukinde

¹⁹Onon bandiraabe am be ngidumi, andee du'um: koo moye yaawa nanuki, ammaa to' yaawa metuki, to' yaawa monnuki.

²⁰Ngam monnere neddo wadataa jondeaadilaaku nde Allah yidi.

²¹Ngam maajum, kubinee fuu kuude de mboodaa e kuude kallude. Lestinee ko'e moodon, njabon Wolde Allah nde o aawi nder berde moodon, baawaynde hisnuki'on.

²²To' on majjin ko'e moodon. Ngadee ko Wolde Allah wi'i, to' on ngartu nanoobende tan.

²³Ngam fuu nando Wolde Allah wadaayi ko nde wi'i e nandi e neddo daarudo yeeso muudum nder daaroggal,

²⁴yi'i no wa'i, dilli, don e don yejjiti no wa'i.

²⁵Ammaa gaddo hakkiilo muudum fuu dow dooka kewdum rimdinaydum yimbe, e mo wadi ka waduki hakkiilo dow maajum, naa' nanoowodum tan e yejjita, ammaa e mo wada ko dum wi'i, o hebay barka nder wadukidum.

²⁶Neddo fuu kammiido o tokkudo diina no haani, ammaa o suraayi demngal maako, o majjinii hoore maako, diina maako wartii meere.

²⁷Diina laabuka ka Allah Nyaako meeden Mo Dow yidi, kanka woni walluki maraaya'en e rewbe be worbe mu'en maayi torrotoobe, nden e suruki hoore daga hoccuki tuundi duuniyaaru.

Yaakubu 2

Wagginki Dow Holluki Feeroottiol

¹Bandiraabe am, nde on koolii Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu, Joomu Mangu, to' on kollu feeroottiol hakkunde moodon.

²Misaalu, goddo goodudo jabbaare jiinaari warii kawtal moodon e mo bornii kolte de ceede, nden goddo mo walanaa mo kolte ceekude kanum maa warii nder kawtal ngal.

³To on kokkii on don goodudo risku mangu on mbi'iimo, "Raa joodorgal bongal, jooda," mo walanaa on boo mbiidommo, "Dara daa'e," koo boo, "Jooda e leydi,"

⁴on kolli feeroottiol hakkunde moodon won don, on cubana ko'e moodon ko ngadoton nder nyumo kallungo.

⁵Bandiraabe am be ngidumi, nanee ko mbi'aymi. Naa' Allah subii be ngalanaa nder duuniyaaru ndu'u be ngarta kooliibe Yeesu be ndona barka gondum nder laamu Allah dum o wadani yidubemo alkawal?

⁶Ammaa on ngartira be ngalanaa naa' dum goddum. Naa' goodube risku torrata'on? Naa' dum kambe njaarata'on yeeso laamu?

⁷Naa' dum kambe kudata inde nden don mawnde nde Joomiraawo moodon?

⁸On ngadii ko woodi to on tokkii dooka dum Laamu Allah bindaadum nder aayaare biinde, "Yidu bandiraawo maada no ngidirdaa hoore maada."

⁹Ammaa to on kolla feeroottiol hakkunde moodon, on ngadii hakke. Kiita nangii'on, ngam on gewoobe dooka.

¹⁰Ngam fuu tokkudo dookaaji di fuu, ammaa o yewi go'o, too, o yewiidi di fuu.

¹¹Ngam on don biido, "Taa' wadu njeenu," kanko wi'i, "Taa' wadu warhoore." Taa wadaayi njeenu, ammaa a wadii warhoore, too, a wartii gewoowo dooka Allah won don.

¹²Alee meto moodon e kuude moodon warta bo dum yimbe be dum wadanta kiita dow dooka rimdinoojum.

¹³Ngam e nyalnde kiita, Allah yurminantaa mo walaa yurmeende. Ammaa yurmeende e heba jaalorgal dow kiita.

Hoolaare e Kuude

¹⁴Onon bandiraabe am, ko dum nafi to neddo wi'i e hoolii Yeesu, ammaa kuude maako kollaayi hoolaare nden? Nden don hoolaare maako nde waaway hisnukimo?

¹⁵Misaalu, to goddo tokkudo Yeesu gorko koo debbo mo walaa ko bornotoo koo ko nyaamata,

¹⁶goddo moodon wi'iimo, "Jippa jam! Allah hokkumaa ko bornotodaa e ko nyaamataa," ammaa o hokkaayimo kolte koo nyamndu, dume dum nafi?

¹⁷Non maa hoolaare, to nde walaa kuude kollaydende, nde wartii waatunde.

¹⁸Ammaa goddo wi'ay, "An a woodi hoolaare, min e mi woodi kuude." Too, hollam hoolaare maada nde walaa kuude. Min boo, mi hollete hoolaare am nder kuude am.

¹⁹A jabii Allah o go'oto. Too, boddum! Koo ginni maa njabii non. Kanjum wadi e di ndiwna ngam kulol.

²⁰An kaanjaado! A yidi dum hollumaa hoolaare nde walaa kuude nde meere?

²¹Naa' maama meeden Ibraahim noddiraama aadilijo ngam ko o wadi nde o hokki Allah biid do maako Iciyaaku dow sakkirde?

²²Too, a yi'ii hoolaare maako e yaada e kuude maako. Nden hoolaare maako wartii kewnde ngam ko o wadi.

²³Dum hebbinii aayaare biinde, "Ibraahim hoolake Allah, ngam maajum Allah wi'i o aadilijo." Donmaa dum noddimo higo Allah.

²⁴Too, on ngi'ii Allah e jaba neddo o aadilijo ngam ko o wadi, naa' ngam hoolaare tan.

²⁵Non maa, kaaruwaajo on don bi'eteedo Rahab, o noddiraama aadilijo ngam ko o wadi nde o jabbii be dum liloyi ngam ndaara sirru leydi ndin. O wallibe be ndadiri wongol laawol feere.

²⁶Too, non no bandu ndu walaa foofaango wartii mayndu, non maa hoolaare nde walaa kuude wartii baatunde.

Yaakubu 3

Wonnere Nde Demngal Wadata

¹Onon bandiraabe am, to' dudbe moodon ngarta ekkitinoobe, ngam on andi minon ekkitinoobe dum buray wadankimin kiita kalluka.

²Ngam en fuu en parka naa' sedda. To boo goddo farkataa nder koo dum ko o wi'ata, too, kanko o kewdo, e mo waawa o sura hoore maako.

³Raa misaalu. To en ngadanii puccu njamndi gadeteendi e honduko maagu ngam ngu wada ko ngidden, en mbaaway ngaylitengnu fuu to ngidden.

⁴Ndaaree komijje ndiyam maa ngi'on. Koo nde de mawde, hendl cembindu foodataade, e jamngel pamarel poodoowo komiwal ngal foodirtangal faada e maagal fuu to yidi.

⁵Non maa, demngal dum goddum pamarum nder bandu, ammaa e ngal mantitoo dow fii mawdum. Ndaaree ngi'on no doccel hiite wulirta ladde mawnde.

⁶Demngal dum hiite, e ngal heewi halleende, e ngal wonna koo dum neddo. E ngal nanginana fuu jonde neddo hiite yiwoyng daga wuro hiite.

⁷Neddo e waawa elta koo iri ndiyam mardi, e colli, e marle dasotoode, e koo dum gondum nder ndiyam. Yimbe njaadake eltiide.

⁸Ammaa walaa baawaydo eltuki koo suruki demngal. Demngal dum fii kalludum, e ngal heewi tooke barooje.

⁹E maagal mantirten Joomiraawo Nyaako meeden Mo Dow, nden e maagal kudirten yimbe be dum tagi nder nandi Allah.

¹⁰Mantuki e huduki e wurtooyoo daga honduko go'o. Onon bandiraabe am, non haanaa.

¹¹Ndiyam mbeldam e ndiyam kaddam waaway bula wigeere go'o?

¹²Bandiraabe am, ibbi waaway rima bikkoy jaytun? Koo inabohi waaway rima bikkoy ibbe? Non maa dum wadataako wigeere to ndiyam goodudam lamdam bulata wurtina ndiyam mbeldam.

Andal Yiwoyngal Daga Dow

¹³Moye woodi andal e faamu nder moodon? Sey o holladum nder waduki jonde woodunde e kuude bodde nder lesnuki hoore e faamu.

¹⁴Ammaa to on ngoodi lawliiru kallundu e yidde hoore nder berde moodon, to' on mantito dow maajum koo nganyon goonga.

¹⁵Iri nga'al andal naa' daga dow ngal yiwoyi, dum ngal duuniyaaru. Nden naa' daga to Ruuhu Allah ngal yiwoyi, to Ceydan ngal yiwoyi.

¹⁶Ngam fuu to lawliiru e yidde hoore woni, don ciya jonde jam e koo iri ndeye halleende wadetee.

¹⁷Ammaa andal yiwoyngal daga dow, arande ngal lamngal, nden ngal wadataa wannaare, e ngal wadda hakkiilo, ngal walaa mangu hoore, e ngal heewi yurmeende e kuude bodde. Ngal hollataa feerootirol, ngal walaa ciya goonga.

¹⁸Gaddoobe jonde jam aawube jam, be pe"ay aadilaaku.

Yaakubu 4

Waaduki Higaaku e Duuniyaaru

¹Ko wadata hawre e yeddootirki hakkunde moodon? Naa' suunooji konidooji e berde moodon waddatadum?

²On ngidii goddum, on kebataadum, ngam non on ngada warhoore. On ngoodi suuno fii dum on jeyaayi, ammaa on kebataadum. Kanjum wadi on kaba on ngeddootira. On ngalanaa ngam on toraaki Allah.

³On toroo on kebataa ngam on tororoo nyumooji kalludi, on ngidi majjinon ko kebdon dow nanki beldum balli moodon.

⁴On nyaamoobe amaana! On andaa waaduki higaaku e duuniyaaru dum wanyuki Allah? Ngam non, fuu cubudo waada higaaku e duuniyaaru, o wartirii hoore maako ganyo Allah.

⁵Koo on kammii e meere aayaare wi'i, "Allah e woodi lawliiru dow yonki ki o wadi nder meeden?"

⁶Ammaa Allah e beyda walluki'en. Kanjum wadi aayaare wi'i, "Allah wanyii goodube mangu hoore, ammaa e mo walla lesnube ko'e."

⁷Ngam non, lesnee ko'e moodon ngadon ko Allah wi'i. Nganyee kuude Ceydan, kanko boo o doggay'on.

⁸Baddoyee haade Allah, kanko maa o baddoto haade moodon. Onon gadoobe hakke, mo"inee jonde moodon. Laabinee berde moodon, onon goodube berde didi.

⁹Ngannee, ngullee, mboyee. Ngaylitee jaleede moodon ngarta bojji, nanuki beldum moodon warta ciya nanki beldum.

¹⁰Lestinee ko'e moodon yeeso Joomiraawo, kanko boo o mawninay'on.

Yowanki Goddo Ko Woodaa

¹¹Bandiraabe, to' on metindir haalaaji kalludi. Ngam fuu metudo haala kalluka dow bandiraawo muudum, koo yowanimo ko woodaa, metii haala kalluka dow dooka Allah won don, yowaniidum ko woodaa. Ammaa taa yowanii dooka Allah ko woodaa, a wartii mo tokkataaka jowanoowoka ko woodaa.

¹²Allah tan woni kokkoowo dooka e gadoowo kiita. Kanko tan woni baawaydo hisnuki e halkuki. Ammaa an a moye nde njowantaa bandiraawo maada ko woodaa?

Mantoraaki Jaango

¹³Naneeyam onon wi'oobe, "Hande koo jaango min njahay ndi'i gariiri koo ndin ton, min ngada ndungu go'o ton min ngada luumo min keba ceede."

¹⁴Raa boo on andaa ko wangata jaango. No yonki moodon wa'i? Yonki moodon e nandi e curka wangooha ngam carel sedda, gada don ka majjita.

¹⁵Sey ni mbi'on, "To Joomiraawo jabii yaarii yonki, min ngaday du'um e dum daa'e."

¹⁶Ammaa raddum jooni nder mawninki ko'e moodon on mantitoo. Fuu iri kin don mantitaaki ki kalluki.

¹⁷Ngam non fuu andudo ko haani wada, ammaa o wadaayidum, o wadii hakke.

Yaakubu 5

Wagginki Goodube Risku

- ¹Jooni boo, onon riskube, nanee ko mbi'aymi! Mboyee, ngullee ngam bone kalludum garowaydum dow moodon.
- ²Risku moodon nyolii, mooyi nyaamii kolte moodon.
- ³Jiinaari moodon e ajurfaari moodon fuunii, fuunuki mayri boo wartay ceyda dow moodon dum nyaamay balli moodon bo hiite. On mobtanii ko'e moodon jawdi nder balde de'e de re'uki duuniyaaru.
- ⁴Raddum! Njobaari ndi nganyudon yobuki kuwanoobe'on to gese ndi wulloyake'on. Bojji ittanoobe'on ko bendi to gese njaarii to Joomiraawo Joomu Bawde.
- ⁵On ngadii jonde nanki beldum e duuniyaaru, on nyaama, on njara, on ngada no ngiddon. On paynii ko'e moodon ngam nyalnde hirsuki.
- ⁶On tayanii Aadili'en kiita kalluka, on mbariibe, kambe boo be ngeddaayi'on.

Munyal e Do'aare

- ⁷Ngam non, bandiraabe am, ngadee munyal haa yaaki nyalnde nde Joomiraawo wartata. Ndaaree no demoowo munyirta ngam ndiyam seeto e dam yaawol bendina fii boddum dum o remi.
- ⁸Onon maa, munyee. Cembidinee berde moodon, ngam wartoyki Joomiraawo badake.
- ⁹Bandiraabe am, to' on metindir metemeteeji ngam to dum wadana'on kiita. Raddum, Gadoowo Kiita e darii to dammugal!
- ¹⁰Bandiraabe am, ciftoree annabo'en metube nder inde Joomiraawo, no be munyiri nder torraaji. Tokkee ko be ngadi.
- ¹¹On andi, en noddira munyube barkidinaabe. On nanii no Ayuuba munyiri, nden on andi no Joomiraawo barkidinrimo daga gada. Joomiraawo o kewdo yurmeende e yidde.
- ¹²Bandiraabe am, ko buri koo dumé woni to' on kunoro dow, koo ley, koo e koo iri dumé fii. To on yamaama, to dum non, mbi'on "Ee" tan. To naa' dum non, mbi'on "Aa'a" tan. Ngadee non ngam to dum tayana'on kiita kalluka.
- ¹³E woodi jaroowo torra nder moodon? Too, o wada do'aare. E woodi nanoowo beldum nder bernde muudum? Too, o yima gimi mantuki Allah.
- ¹⁴E woodi goddo mo yamdaa nder moodon? Too, o nodda mawbe nder kawtal tokkuge Yeesu, be ngadanamo do'aare, be ngadanamo nebbam dow hoore nder inde Joomiraawo.
- ¹⁵Ngam do'aare gadaande nder hoolaare nde yamditinay mo yamdaa. Joomiraawo yamditinaymo. To o wadii hakke, dum yaafantomo.

¹⁶Ngam non, mbi'indiree hakke dum ngaddon, nden ngadindiree do'aare ngam dum yamditina'on. Do'aare aadilijo e nde woodi bawde e nde huwa.

¹⁷Iliya o neddo bo meeden. O wadi do'aare naa' sedda ngam to'ndiyam toba to leydi ndin, sey nde dum wadi duubi tati e lebbi joweego'o dam tobaayi.

¹⁸Nden o fudditi o wadi do'aare, sey dow yoofi ndiyam, leydi boo wurtini koo dume ko fudata.

¹⁹Onon bandiraabe am, to goddo moodon selii laawol goonga, nden goddo wartiroiimo dow laawol,

²⁰andee du'um: koo moye so'i gadoowo hakke daga tokkuki laawol ngol woodaa, o hisnay yonki gadoowo hakke on daga mayde, nden o wadday laawol yaafaaki hakke duddum.

1 Biiturus

1 Biiturus 1

¹Min Biiturus lilaado Yeesu Almasiihu windi derewol ngo'ol. Mi windanngol yimbe be Allah subi, cankitiibe, gadoobe jonde kodaaku e leydi Fantus, e leydi Galaatiya, e leydi Kafadookiya, e leydi Aasiya, e leydi Bitiiniya.

²Allah Nyaako Mo Dow subii'on nder yidde maako. Ruuhu maako wartirii'on ceniibe, ngam tokkon ko Yeesu Almasiihu wi'i, laabon barka yiyyam maako. Allah beyda barkidinki'on, beyda hokkuki'on jam.

Kammunde Bonde

³Yettoore tabbita to Allah, Nyaako Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu. Ngam yurmeende maako mawnde o hokkii'en yonki kesum barka ummaaki Yeesu daga mayde. Ngam maajum en ngoodi kammunde tabbutunde,

⁴en kebay ndonu ngu lallataa, ngu wonnataako, nden ngu re'ataa, ngu dum resani'on ton dow.

⁵Onon bawde Allah e surana'on barka hoolaaki Yeesu, ngam kebon kisndam dam o siryii wanginki nyalnde re'uki duuniyaaru.

⁶Ngam non, nanee beldum duddum, koo nde jooni dum wadoto on nattay torraaji feere-feere carel sedda

⁷ngam tabbitinki hoolaare moodon. Hoolaare nden nde buri jiinaari. Koo nde jiinaari nyalnde go'o dum re'ay, e dum foondiree hiite. Non maa dum foonday hoolaare moodon dum tabbitinande ngam kebon manteeki, e teddineeki, e mawnineeki nyalnde nde Yeesu Almasiihu wartata.

⁸Koo nde on meedaayi yiikimo, on ngidimo. Koo nde naa' on ngi'amo jooni, on koolakemo, on nana beldum mawdum nder berde moodon yabbiidum meteeki.

⁹Ngam on koolake Yeesu Almasiihu wadi on keba kisndam.

¹⁰Annabo'en gadube annabaaku dow caahu dum keboton, waato kisndam, be ngadii ka dabbutuki laawol kisndam dam don naa' sedda.

¹¹Ruuhu Allah gondum nder berde mabbe wi'iibe no Almasiihu torrortoo, nden gada don o mawninee. Ngam non, be dabbitii naa' sedda ngam be anda moye woni Almasiihu, nden ndeye fii du'um wadata.

¹²Dum wi'iibe onon be kuwanta naa' ko'e mabbe, nde be meti dow fuu fii dum don dum nandon jooni. On naniidum daga to ga'ajinanbe'on Habaru Beldum barka Ruuhu Allah liloyaadum daga dow. Koo malaa'ika'en e ngidi faamukidum.

Jonde Lamnde

¹³Ngam non, ciryee berde moodon, curee ko'e moodon, ngadee kammunde moodon fuu dow barka dum um hokkata'on nyalnde wartyki Yeesu Almasiihu.

¹⁴Ngadee jonde bo bibbe gadoofe ko dum wi'ibe. To' on tokkiran suuno moodon ngo ndenno, ngo ngoodunoodon carel ko on andaa koo dume.

¹⁵Ammaa non no Allah noddudo'on o ceniido, onon maa, ngartee ceniibe nder ko ngadoton fuu.

¹⁶Ngam aayaare wi'ii, "Ngartee ceniibe, ngam min mi ceniido."

¹⁷On nodda Allah Nyaako Mo Dow nder do'aare moodon. Nde e mo wadana koo moye kiita dow kuude de wadi, o hollataa feeroottiro, ngadee jonde moodon nde kodaaku e duuniyaaru ndu'u nder kulol Allah.

¹⁸On andi dum rimdinii'on daga ngikkuuji meereeji di ndonudon to maama'en moodon. Dum rimdiniraayi'on fii re'ojum bo ajurfaari e jiinaari.

¹⁹Dum rimdinirii'on yiyyam Almasiihu goodudam daraja. Kanko woni bo karoori ndi walaa goddum ko haanaa.

²⁰Kanko Allah subi daga ko dum taga duuniyaaru, ammaa dum wanginimo ngam moodon e balde de'e de re'uki duuniyaaru.

²¹Barka maako kooliidon Allah, ummindomo daga mayde, hokkimo mangu. Ngam non, e hoolaare moodon e kammunde moodon dow Allah dum woni.

²²Tokkuki goonga laabinanii'on berde on ngidindiri yidde nde goonga. Ngam maajum, ngidindiree e bernde go'o.

²³Ngadee non ngam Allah hokkii'on yonki kesum barka wolde maako goodunde yonki tabbutunde haa abadaa.

²⁴No aayaare wi'i, "Fuu yimbe bo geene mba'i, fuu labki mabbe bo piindi ladde wa'i. Geene e njoora, piindi e saama,

²⁵ammaa Wolde Joomiraawo e nde don haa abadaa." Nde'e wolde kayre woni Habaru Beldum dow Yeesu Almasiihu dum um wa'ajinani'on.

1 Biiturus 2

Onon Ngoni Yimbe Ceniibe 'Be Allah

¹Ngam non, alee koo iri dume ngikku kalludum. Alee fewre, e ngikku munaafukijjo, e lawliiru, e huduki wobbe koo iri kiyi.

²No bikkoy keccoy ngidiri endam, onon maa ngidiree Wolde Allah non ngam nde wada'on cembidon nder kisndam dam kebudon,

³nde on meedii nanki beldum yurmeende Joomiraawo.

⁴Ngaree to maako. Kanko woni hayre goodunde yonki. Yimbe nganyiimo, ammaa Allah subiimo mawniniimo.

⁵Onon boo, bo kaaye goodude yonki, alee dum huutira'on dum maha wuro ceniingo ngam Ruuhu Allah. Onon ngoni kawtal ardiibe diina, on kokka Allah cakkiri ndi Ruuhu maako wallata'on kokkon. E mo jabandi laawol Yeesu Almasiihu.

⁶Ngam aayaare wi'ii, "Rad'dum, mi subii hayre burnde koo ndeye darnuki maadi, mi tiggiinde nde joddina maadi gariiri Sihiyonna; fuu kooliidomo o semtintaake koo sedda."

⁷Hayre nden don e nde woodi mangu to moodon onon kooliibe Yeesu. Ammaa to ganyube kooloomo be ngi'ay no, "Hayre nde mahoobe nganyi, kayre woni hayre burnde koo ndeye darnuki maadi."

⁸Donmaa wonde aayaare wi'ii, "Dum hayre gadoore yimbe feggoo, gadoore yimbe njana." E be peggoo ngam be nganyii waduki ko Wolde Allah wi'i. Non dum siryaniiibe.

⁹Ammaa onon dum lenyol ngol Allah subi, on kawtal ardiibe diina kuwanoobe laamiido mawdo, yimbe ceniibe, be Allah jeyi. O subu'on ngam nga'ajinon habaru kuude maako kaydiniide. O wurtinoy'on nder nyiwre ngam natton jayngol maako kaydiniingol.

¹⁰Ndenno naa' on yimbe Allah, ammaa jooni on yimbe maako. Ndenno on kebaayi yurmeende maako, ammaa jooni on kebii.

Maccube Allah

¹¹Onon be ngidumi, on hobbe nder duuniyaaru ndu'u, onon naa' dum be do'o. Ngam non e mi toroo'on, cendiree e suunooji bandu giddi halkuki'on.

¹²Kollee ngikku bod'dum nder yimbe be andaa Allah, ngam to be mbi'ay on kallube, sey be ngi'a kuude moodon de bodde, be mawnina Allah nyalnde wartuki maako.

¹³Koo dumé laamu laamotoodum yimbe, tokkee ko dum wi'i, ngam non Joomiraawo yidi. Tokkee mawdo laamiibe, ardiido dow koo moye,

¹⁴haa e gomna'en, ngam laamiido on lilibe be kokka gadoobe ko woodaa bone, be manta gadoobe ko woodi.

¹⁵Ngam Allah e yidi ngadon ko woodi yeeso yimbe be ngalaa andal, ngam ngadon be ala metemeteeji di ngalaa faamu.

¹⁶Naa' on maccube, on rimdinaabe, ammaa to' on ngartir rimdinki moodon warta laawol waduki ko halli, ammaa ngadee jonde bo maccube Allah.

¹⁷Kokkee koo moye mangu, ngidee tokkube Yeesu. Kulee Allah, mawninee laamiido.

Yarki Torra Iri Ka Almasiihu Yari

¹⁸Onon maccube, ngadee ko jeybe'on mbi'i'on kokkonbe mangu koo ndeye. Naa' goodube ngikku boddum tan e be cadaa ngadanton non, haa maa e goodube berde kabooje.

¹⁹To neddo munyii nder torra ngam e nyuma dow ko Allah yidi, Allah barkidinaymo, to e mo yara torra kan naa' ngam waduki ko woodaa.

²⁰To on ngadii ko woodaa on piyaama on munyii, moye mantata munyal moodon? Ammaa to on ngadii ko woodi on torraama on munyii, Allah barkidinay'on.

²¹Dow iri kan don torra Allah noddi'on, ngam Almasiihu maa yarii torra ngam moodon. O alanii'on ko tokkoton ngam njoodoroodon no o joodorii.

²²O meedaayi waduki hakke koo sedda, dum meedaayi nanki fewre wurtake daga honduko maako.

²³Nde o hudee, o waataaki. Nde o yari torra, o wi'aayi o waatoto, ammaa o alanii Allah gadoowo kiita goonga.

²⁴Kanko e hoore maako jabi o yowanee hakke dum ngaduden o bilee dow gaafaangal. O wadu non ngam laawol mayde maako alen waduki hakke, njoododen jonde aadilaaku. No aayaare wi'i, "Barka nawnoode maako on njamditii."

²⁵Ndenno on nandii e baali majjudi laawol, ammaa jooni dum so"oyii'on ngam tokkon Gaynaako Paamanaydo yonkiji moodon.

1 Biiturus 3

Jonde Teegal

¹Non maa onon rewbe teegal, tokkee ko worbe moodon mbi'i. Ngam to e woodi wobbe worbe be tokkaayi Wolde Allah, dum gadotoodum ngikku rewbe mabbe wada be tokka Allah, naa' sey to be metanaama,

²to be ngi'ii ngikku moodon boddum nden be ngi'i on ngada ko be mbi'i.

³To' mo"itinaaki ki mo"itintoodon warta ki bandu tan, bo mordi, e ko wadiraan e jiinaari, e kolte goodude ceede.

⁴Sey ni mo"itinaaki moodon warta mo"inki berde moodon e waduki ko lallataa waato lestinki hoore, e suruki hoore. Iri kin don mo"itinaaki ki lallataa; kanki woni burki wooduki yeeso Allah.

⁵Ngam ndenno non rewbe cenibe gadube berde mabbe dow Allah mo"itinorii nde be tokki worbe mabbe.

⁶Misaalu, Saaratu wadii ko gorko muudum Ibraahim wi'i, e mo noddiramo joomu maako. Jooni, onon ngoni bibbe Saaratu to on ngadii ko woodi, on njabaayi godsum hulni'on.

⁷Non maa, onon worbe, njoododee e rewbe moodon no haani. Kokkeebe mangu ngam kambe be ngalaa sembe bo moodon, donmaa onon e rewbe moodon on fuu on kebay caahu Joomiraawo, waato yonki ki re'ataa. Ngadee non ngam to' godsum hada'on waduki do'aare.

Yarki Torra Ngam Waduki Aadilaaku

⁸Jooni e mi yidi yottinki ko mbi'aymi e wiiki, on fuu nyumo moodon warta go'o. Njurmindiree, ngidindiree no haani tokkube Yeesu ngada, mballindiree, lestinee ko'e moodon.

⁹To' on ngaato halleende e halleende, koo huduki e huduki, ammaa ngaatoree barkidinki, ngam Allah noddii'on ngadon non ngam o barkidina'on.

¹⁰Aayaare wi'ii, "Fuu giiddo nana beldum jonde muudum, neeba e duuniyaaru, sey o ala meto kallungo, o ala fewre.

¹¹O ala waduki ko halli, o wadaaadilaaku; o dabbita jam e bernde go'o.

¹²Ngam Joomiraawo e faamana goodube Aadilaaku, e mo nana do'aaje mabbe, ammaa e mo wanya kuwoobe ko halli."

¹³To on ngada ko mbaawoton waduki ngam ngadon ko woodi, moye hallanta'on?

¹⁴Ammaa koo to on njarii torra ngam waduki ko woodi, Allah barkidinay'on. Ngam non, to' on kulu torraybe'on, to' on ngannu.

¹⁵Ammaa mawninee Almasiihu nder berde moodon ngam kanko woni Joomiraawo. Koo ndeye njooddee on ciryii nootaaki koo moye yamudo'on dow waduki bernde ki ngaddon dow Almasiihu. Ngadee non nder lesnuki hoore e mawninki.

¹⁶Koo ndeye dum tawra'on e bernde lamnde, ngam to dum hudii'on, ben don kudoobe ngikku moodon bodsum ngam on tokkube Yeesu be cemta.

¹⁷Ngam dum burii neddo yara torra ngam waduki fii bodsum, to dum cubol Allah, e dow yara torra ngam waduki ko halli.

¹⁸Ngam Almasiihu maayii nde go'o ngam ittuki hakkeeji meeden. Kanko o goodudo Aadilaaku, ammaa o maayii ngam be ngalaa Aadilaaku ngam o yaara'en to Allah. Dum wariimo, ammaa Ruuhu Allah hokkiimo yonki.

¹⁹Nder bawde Ruuhu dum o yahi o wa'ajinani ruuhuji mabbaadi.

²⁰Ruuhuji din don kanji ngoni di tokkaayi Allah ndenno e jaamanu Annabi Nuhu. Allah hedake e munya carel ko Annabi Nuhu wadata komiwal. Yimbe sedda tan nattingal kisi ndiyam tufaana, kambe njoweetato.

²¹Ndiyam dam boo dum misaalu baptisma. Jooni baptisma hisnii'on barka bawde ummaaki Yeesu Almasiihu daga mayde. Baptisma naa' dum ittuki tuundi daga balli meeden, dum alkawal ngal neddo wadani Allah e bernde lamnde.

²²Yeesu yahi dow, e mo joodii to jungo Allah nyaamo, e mo laamoo malaa'ika'en, e goodube laamu, e goodube bawde.

1 Biiturus 4

Jonde Tokkudo Almasiihu

¹Nde Almasiihu yarii torra nder bandu, onon maa ciryee berde moodon ngam yarki torra. Ngam fuu jardo torra nder bandu, alii waduki hakke.

²Ngam non, nder balde moodon koriide e duuniyaaru, to' on beydu tokkuki suuno bandu, ammaa tokkee ko Allah yidi.

³Jonde nde ngaddon ndenno iri nde yimbe be andaa Allah ngidi, nde heyii non. Ndenno on ngadi ka halleende, e suunooji kalludi, e yareyareeji poodooji jonde meere, e mawninki gunkiji fii koo woodaa.

⁴E be kaydina ngam on kawtataa ko'e e mabbe jooni nder waduki kuude dudde de mboodaa. Ngam non e be kuda'on.

⁵Ammaa be mbi'ay Allah ko be ngadi, kanko kiitotoodo be yonki e maybe.

⁶Kanjum wadi haa maybe maa nga'ajinanaa Habaru Beldum dow Yeesu Almasiihu. Ngam koo nde Allah torriiibe mayde nder bandu bo koo moye, yonkiji mabbe njoododoto e Allah.

Jogiiibe Dokke Allah Bodduum

⁷Re'uki koo dumbe badake. Ngam non paamee, curee ko'e moodon ngam mbaawon waduki do'aare.

⁸Ko buri koo dumbe woni, ngidindiree naa' sedda, ngam yidde e wada dum yaafuu hakkeeji duddi.

⁹Ngaddee ka jabbootirki nder gureeje moodon naa' e metemeteeji.

¹⁰Nde Allah hokki koo moye tokkudo Yeesu dokkal, kuutiree dokkal ngal hakkunde moodon no paamanoowo dokkal Allah bodduum wadata.

¹¹Fuu ga'ajinoowo, sey wa'ajina Wolde Allah. Fuu balloowo sey wallira sembe dum Allah hokkimo, ngam nder koo dum mawnina Allah barka Yeesu Almasiihu. Mangu e laamu tabbita to maako haa abadaa abadin. Aamin.

Torra Ngam Tokkuki Yeesu

¹²Onon be ngidumi, to' on kaydin dow torra kalluka kebuka'on. Ka hebu'on ngam dum foonda'on. To' on nyumu goddum fii kesum hebii'on.

¹³Ammaa nanee beldum to on njara torra iri ka Almasiihu yari, ngam to o wartii nder mangu maako nanon beldum naa' sedda.

¹⁴On barkidinaabe, to e dum huda'on ngam inde Almasiihu, ngam Ruuhu Allah goodudum teddungal e wondi e moodon.

¹⁵Ammaa to' goddo nder moodon yara torra ngam waduki warhoore, koo nguyka, koo waduki ko halli, koo waduki ko wadaaka.

¹⁶Ammaa to goddo yarii torra ngam o tokkudo Yeesu, too, to' o nana cemtudum, sey ni o yetta Allah ngam o noddiraama inde Almasiihu.

¹⁷Ngam carel wadii ngel dum wadanta yimbe kiita. Be dum fuddanta wadanki kiita boo woni yimbe Allah. To dow meeden enen yimbe Allah dum fuddirta kiita, too, no dum wartanta ganyube tokka Habaru Beldum dum Allah?

¹⁸Aayaare wi'i, "To e dum sadii aadili'en kisa, too, ko hebata be kulataa Allah e goodube hakke?"

¹⁹Ngam non, fuu jaroobe torra dow ko Allah yidi, be ngada ko haani. Be ngada yonkiji mabbe nder jungo Allah Tagudo koo dume. Kanko o kebbinoowo alkawal maako.

1 Biiturus 5

Faamanki Ornde Joomiraawo

¹E mi toroo mawbe kawtal tokkube Yeesu gonbe nder moodon. Min maa mi mawdo nder tokkube Yeesu, bandiraawo moodon, ceydiido torra ka Almasiihu yari, kebaydo gedal muudum nder mangu maako to o wartoyii. E mi toroo'on,

²paamanee ornde Allah nde dum tambini'on. Paamaneende nder beldum bernde, naa' bo doole dum wadata'on, donmaa naa' ngam hebuki ceede, ammaa ngam on ngoodi yidde kuugal ngal nder berde moodon.

³To' on kollu yimbe be Allah tambini'on laamu sembe, ammaa ngartee ko be ekkitotoo to moodon.

⁴Ngam to Almasiihu laamiido woynaabe wartoyii, on kebay giifol mangu ngol haa abadaa.

⁵Onon sukaabe, ngadee ko mawbe kawtal tokkube Yeesu gonbe nder moodon mbi'i. On fuu ngartee leynoobe ko'e, mballindiree hakkunde moodon. Ngam aayaare wi'i, "Allah wanyii goodube mangu hoore, ammaa e mo walla lesnube ko'e."

⁶Ngam non, lestinee ko'e moodon yeeso Allah mo bawde, ngam o wada kebon mangu e carel ngel o yidi.

⁷Tambinaneemo fuu ko wannata'on, ngam e mo faamana'on.

⁸Curee ko'e moodon, njoodoodon on ciryii. Ganyo moodon Ceydan e mo woosoo bo sembindu bernundu e mo dabbita mo o halkata.

⁹Nganyeemo, ndaroodon dow hoolaaki Yeesu e sembe. On andi bandiraabe moodon fuu nder duuniyaaru e njara iri kan don torra.

¹⁰Nden gada on njarii torra carel sedda, Allah goodudo yidde fuu, noddudo'on ngam kebon gedal nder teddungal maako tabotoongal barka Almasiihu, kanko e hoore maako o wartiray'on keewube, o joddina'on, o sembidina'on bo tafaare.

¹¹Laamu tabbita to maako haa abadaa abadin. Aamin.

Kownol Cakitiingol

¹²Silbaanus walliyam mbindanmi'on derewol ngo'ol pamarol. E yiiki am o tokkudo Yeesu kooleetedo. E mi yidi mi sembidina'on mi wi'a'on du'um woni caahu Allah dum goonga. Ndaree dow maajum e goonga.

¹³Kawtal tokkube Yeesu wonbe do'o Baabiila, be Allah subi no o subiri'on, e be kowna'on. Markus maa, biddo am nder tokkuki Yeesu, e howna'on.

¹⁴Kowniree hakkunde moodon kownol yidde. Allah hokka'on jam onon tokkube Almasiihu fuu.

2 Biiturus

2 Biiturus 1

¹Min, Siiman Biiturus, windi derewol ngo'ol. Mi maccudo Yeesu Almasiihu lilaado maako. E mi windana kebube hoolaare bonde bo nde amin laawol aadilaaku Allah meeden Kisnoowo meeden Yeesu Almasiihu:

²Allah beyda barkidinki'on hokka'on jam laawol andukimo, kanko e Yeesu Joomiraawo meeden.

Jonde Tokkubé Yeesu

³Allah nder bawde muudum hokkii'en fuu ko haani ngam waduki jonde kulol maako. O hokkii'endum ngam en andi Yeesu Almasiihu noddudo'en barks teddungal maako e ngikku maako boddum.

⁴Barks fuu fii du'um Allah wadanii'en alkawal mangal bongal, ngam keben ngikku iri dum maako, nden keben ndaden halleende gonde nder duuniyaaru nde suuno kallungo wadata.

⁵Ngam non, ngadee ko mbaawoton waduki beydanon hoolaare moodon ngikku boddum, beydanon ngikku dum andal.

⁶Nden beydanee andal moodon suruki hoore, beydanon suruki hoore moodon munyal, beydanon munyal moodon kulol Allah.

⁷Kadimaa beydanee kulol Allah yidde tokkubé Yeesu, nden beydanon yidde nden yidde koo moye.

⁸To on ngoodi iri du'um ngikku naa' sedfa, dum haday'on ngarton be berde baatude tampube nder anduki Yeesu Almasiihu Joomiraawo meeden.

⁹Ngam fuu dulludo iri ngikku dum don wartii bumdo o yi'ataa goddum daga to woddi, nden o yejjitii o lootaama daga hakke maako dum ndenno.

¹⁰Ngam non, bandiraabe, ngadee ko mbaawoton waduki tabbitinon noddol e cubol ngol Allah wadani'on. To on ngadii non, on njanataa.

¹¹Non dum jabbortoo'on jabbaaki bodki nder laamu tabitaydum dum Joomiraawo meeden Kisnoowo meeden Yeesu Almasiihu.

¹²Ngam non, mi waday ka siftoranki'on fuu fii du'um, koo nde on njaadake on andiidum, on cembidii nder goonga ka njabudon.

¹³E yiiki am e haani, to ni e mi woodi yonki, mi wada ka siftoranki'ondum.

¹⁴Ngam e mi andi balde am nder duuniyaaru badake nde'a, non no Yeesu Almasiihu Joomiraawo meeden holliyam.

¹⁵Mi waday ko mbaawaymi waduki mi yi'a on njogake fii du'um nder berde moodon koo ngele carel gada mi alii duuniyaaru ndu'u.

Giibe Mangu Almasiihu

¹⁶Ngam carel ko min kokki'on habaru bawde Yeesu Almasiihu Joomiraawo meeden e garol maako, naa' habaruuji di dum siryii e yoyre min tokki. Ammaa min ngi'ii mangu maako e gite amin.

¹⁷Ngam carel ngel Allah Nyaako Mo Dow hokkimo mangu e teddungal, hononde yiwoyii ton dow daga to Allah on Joomu Mangu nde wi'i, "O'o woni Biido am mo ngidumi. E mi nana beldum maako naa' sedda."

¹⁸Min nanii hononde nden daga dow, carel ngel min ngondi e maako dow hocceere ceniinde.

¹⁹Fuu fii du'um wadii en beydii tabbitinki ko annabo'en mbi'i dum goonga. On ngaday boddum to on ngadii hakkiilo dow annabaaku dum. Ngam annabaaku dum e dum nandi e fitilaaru yeynotoondu nder nyiwre haa weeta, jayngol hoodere subaka yeynoo nder berde moodon.

²⁰Ammaa arande e haani paamon wiiki, walaa annabaaku gondum nder Deftere Ceniinde dum um waawata wurtinki ma'ana maajum e faamu neddo.

²¹Ngam walaa annabaaku meedudum warki daga nyumol neddo. Ammaa Ruuhu Allah hollibe be mbi'a ko Allah wi'ibe.

2 Biiturus 2

Moodibbe Fewre

¹Ammaa ndenno annabo'en fewre nattii nder yimbe Joomiraawo. Non moodibbe fewre nattirta nder moodon. Be ngadday wongol ekkitinol nder moodon e suude poodanayngol'on halkere, haa maa be mbi'a be andaa Joomiraawo rimdindobe. Non be poodiranta ko'e mabbe halkere jawnde.

²Yimbe dudbe tokkay ngikku mabbe kalludum. Ngam ko be ngadata dum metay haalaaji kalludi dow laawol goonga.

³Kambe ceede be ngidi. Ngam non be majjinay'on e metemeteeji fewre ngam beydaari ko'e mabbe. Ammaa daga ndenno dum siryake tayankibe kiita, halkere mabbe e don heddiibe.

⁴Koo malaa'ika'en, Allah alaayibe nde be ngadi hakke, ammaa o wadibe nder wuro hiite nder gayde luggude goodude nyiwre baleere ngam dum surabe naa Nyalnde Kiita.

⁵Nden e jaamanu Nuhu, Allah alaayi yimbe be kulataamo, ammaa o halkiribe ndiyam tufaana. Nuhu gadoowo wa'aju aadilaaku tan o hisni hawti e wobbe njoweedido.

⁶Allah boo tayanii gariije Sodom e Gomoora kiita halkuki. O halkiriide hiite, o wartirii non misaalu ko o wadanta yimbe be kulataamo.

⁷O hisnii Luutu aadilijjo gannudo e kuude kallude de yimbe kallube ngadata.

⁸Luutu o aadilijjo, e mo joodii nder mabbe. Koo ndeye e mo wanni ngam e mo yi'a kuude kallude de be ngadata.

⁹Fuu fii du'um hollii'en Joomiraawo e andi no hisnirta kuloobemo daga torraaji, e no o wadata ka torrirki kallube haa o hiitoobe Nyalnde Jaango.

¹⁰Tokkube suuno balli mabbe nganyube laamu, kambe o burata tayanki kiita kalluka. Ben don moodibbe fewre be cemtataa koo sedda, be mawninoobe ko'e mabbe. Be kulataa metuki haalaaji kalludi dow goodube teddungal gonbe dow.

¹¹Ammaa malaa'ika'en, koo nde be burii be'e moodibbe fewre bawde e laamu, be ngullirtaa be'e goodube teddungal haalaaji kalludi yeeso Joomiraawo.

¹²Ammaa moodibbe fewre be'e e be meta haalaaji kalludi dow koo dume dum be paamaayi. E be ngoodi ngikku bo marle ladde dimaade ngam nangee mbaree. Be tokkoobe ko suuno balli mabbe ngidi. Dum halkaybe no dum halkirta marle ladde.

¹³Dum waatanaybe e torra ngam be torrii wobbe. Ko welnantabe bernde woni be ngada koo dume ko balli mabbe ngidi caka nyalawma. Koo ngele carel ngel be nyamdata nyamndu e moodon e be ngada ko be ngidi waduki, e be cemtina'on.

¹⁴Koo ndeye dabbutuki rewbe woni nyumo mabbe. Be comataa waduki hakke. E be majjina be cembidaa nder tokkuki Yeesu. Be ekkitini berde mabbe yidde ceede. Allah boo laaniibe.

¹⁵Be alii laawol goonga, be majji, be tokkii laawol Bala'amu, biddo Beeyor, giddo waduki ko woodaa ngam hebuki ceede.

¹⁶Ammaa dum habaniimo dow ko woodaa dum o wadata. Mbabba maako metaniimo e hononde iri nde neddo, nga hadimo waduki haanoore.

¹⁷Ben don yimbe e be nandi e candi joorudi, e be nandi e duule de hendu hocc. Allah siryokanebe to be njoodotoo nder nyiwre kallunde,

¹⁸ngam e be mawnina ko'e mabbe e metemeteeji meereeji. E be kuutira suuno balli ngam be poodoya hakkiilo yimbe sobtiibe ko neebaayi daga nder yimbe joodiibe nder hakke.

¹⁹E be ngadanabe alkawal rimdineeki, ammaa kambe e ko'e mabbe be maccube hakke, ngam neddo o maccudo koo dume kebudum jaalorgal dow maako.

²⁰To yimbe kisii daga kuude kallude de duuniyaaru ngam be andii Yeesu Almasiihu Joomiraawo meeden e Kisnoowo meeden, nden daga gada be co"ii be natti iri kuude kallude den don, haa de njarii ko'e mabbe, re'irde jonde mabbe buray fuddoode mabbe halluki.

²¹Ngam dum buraniibe daa be meedaayi anduki laawol aadilaaku e dow gada be andiingol nden be co"ii gada, be ali tokkuki dooka dum don ceniidum dum um hokkibe.

²²Ko be ngadi dum yaadii e haala biika, "Kutiiru tuutii so"ake tahi turre muudum," nden e haala biika, "Aladeeru ndu dum looti so"ake nder loope nefniide."

2 Biiturus 3

Alkawal Wartoyki Yeesu

¹Onon be ngidumi, ngo'ol woni derewol am didabol ngol mbindanmi'on. Nder dereeji am di fuu didi mi siftoranii'on ko andudon ngam nyumooji moodon ngarta labdi.

²E mi yidi ciftoron e ko annabo'en Allah mbi'unoo ndenno, e ko Joomiraawo meeden Kisnoowo meeden wi'i dum wada daga kondude lilaabe maako be o liloyi to moodon.

³Arande doole andon dul'um, nder balde re'uki duuniyaaru wobbe yimbe ngaray njukkita'on, tokkoobe suuno mabbe kallungo.

⁴E be mbi'a, "Naa' Yeesu wadanii'on alkawal wiiki o wartay? Too, to o woni? Ngam daga carel ngel maama'en meeden maayi, koo dume e yaha no wontindiri daga fuddoode duuniyaaru."

⁵Wi'oobe non e meere be nganyi faamuki wiiki ndenno Allah tagirii dow e wolde muudum. O wurtini leydi daga ndiyam, o filniriindi ndiyam.

⁶E ndiyam dam o mabbiri duuniyaaru ndenno, o halkindu.

⁷Ammaa Wolde maako jogii dow e ley dum ngi'eten jooni ngam dum halkiree hiite. E mo jogiidum haa yaaki nyalnde nde o wadanta be kulataamo kiita o halkabe.

⁸Ammaa onon higoobe am be ngidumi, to' on ngejjutu fii go'o, kanjum woni nyalnde go'o to Joomiraawo bo duubi 1,000 woni, nden duubi 1,000 bo nyalnde go'o woni.

⁹Wobbe e mbi'a Joomiraawo neebay ko hebbina alkawal muudum. Naa' dum non, ammaa munyal o waadata e moodon, ngam o yidaa koo moye halka, sey ni koo moye ala waduki hakke, tuuba.

¹⁰Ammaa nyalnde Joomiraawo waray bo gujjo. E carel ngel dow majjitay e hoolo cembingo. Nden fuu ko woni nder maajum halkiray e hiite. Duuniyaaru e ko woni nder mayru dum majjitay.

¹¹Nde koo dume halkiray niini, iri beye yimbe haani ngarton? E haani ngadon jonde ceniinde e jonde kulol Allah,

¹²on kedoo warki nyalnde Allah. Ngadee ko mbaawoton waduki ngadon nyalnde nden wara jawdum. Nder nyalnde nden dum halkiray dow e hiite, koo dume ko horii dum halkiray hiite.

¹³Ammaa enen en kedii alkawal Allah, waato dow kesum e leydi keyri to Aadilaaku joodii.

¹⁴Ngam non, onon be ngidumi, nde on kedii nden don nyalnde, ngadee ko mbaawoton waduki njoodoodon jonde lamnde e Aadilaaku yeeso Allah e bernde waltiinde.

¹⁵To' on ngejjutu, Joomiraawo e munya ngam e mo yidi yimbe kisa. Non maa higo meeden Bulus mo ngidden windani'on nder faamu dum Allah hokkimo.

¹⁶Koo ndeye e mo meta dow maajum nder dereeji maako. Nder dereeji din e woodi fii caddum faamuki. Wobbe be ngalaa faamu, be berde de ndaraaki to go'o e ngaylita ma'ana maajum non no be ngaylitirta godde aayaaje nder Deftere Ceniinde. Waduki non e foodanabe halkere.

¹⁷Ngam non, onon be ngidumi, nde on andi fii du'um, paamanee yimbe kallube, to' ekkitinol fewre mabbe hocca hakkiilo moodon njanon daga dow wigeere cembinde to ndariidon.

¹⁸Ammaa beydee yidde e yurmeende e anduki Joomiraawo meeden Kisnoowo meeden Yeesu Almasiihu. Teddungal tabbita to maako jooni e haa abadaa! Aamin.

1 Yahaya

1 Yahaya 1

Wolde Kokkaynde Yonki

¹E min mbindana'on habaru goddo bi'eteedo Wolde kokkaynde yonki. Ko duuniyaaru tagee e mo don. Min naniimo, min ngi'iimo e gite amin. Min ndaariimo, min meemiimo e juude amin.

²On don kokkoowo yonki on, dum wanginaniiminmo, min ngi'iimo. Dow maako min kakkata ceyda, donmaa e min nga'ajinana'on wiiki kanko woni mo yonki ki re'ataa. Daga ndenno e mo wondi e Nyaako Mo Dow, nden dum wanginaniiminmo.

³E min nga'ajinana'on ko min nani e ko min ngi'i ngam kawten sumpo. Sumpo meeden woni sumpootirki e Nyaako meeden Mo Dow e Biddo maako Yeesu Almasiihu.

⁴E min mbindonoya'on du'um ngam nanen beldum naa' sedda.

Joodaaki Nder Jayngol

⁵Du'um habaru woni dum min nani to Yeesu Almasiihu min nga'ajinani'ondum wiiki, Allah o Jayngol, nyiwre walaa to maako koo sedda.

⁶To en mbi'ii en cumpootira e Allah, ammaa en njoodii nder nyiwre, too, en pewii, en tokkataa goonga.

⁷Ammaa to en njoodake nder jayngol non no Allah joodorii nder jayngol, en cumpootira hakkunde meeden won don. Donmaa yiyyam Yeesu Biddo maako e lootana'en hakkeji fuu.

⁸To en mbi'ii en ngalaa hakke, en yoyra ko'e meeden won don, nden goonga walaa nder berde meeden.

⁹Ammaa to en mbi'ii Allah hakke dum ngaduden, o yaafanto'en hakke meeden, o loota'en daga ko woodaa dum ngaduden, ngam kanko o kebbinoowo alkawal, e mo woodi aadilaaku.

¹⁰To en mbi'ii en ngadaayi hakke, en ngartiriimo pewoowo won don, nden wolde maako walaa nder berde meeden.

1 Yahaya 2

Almasiihu Woni Ballaydo'en

¹Onon bibbe am, e mi windana'on du'um ngam to' ngadon hakke. Ammaa to goddo wadii hakke, en ngoodi torotoodo Nyaako Mo Dow ngam meeden. Kanko woni Yeesu Almasiihu aadilijo.

²Kanko woni mo dum sakki ngam yaafaaki hakke meeden. Naa' hakke meeden tan, ammaa haa e hakke yimbe duuniyaaru fuu.

³To en ngada ko Allah wi'i ngaden, e holla en tabbitinii en andimo won don.

⁴Fuu biido e andi Allah, ammaa o tokkaayi ko Allah wi'i, too, o pewoowo, goonga walaa nder bernde maako.

⁵Ammaa fuu tokkudo Wolde Allah, too, e mo yidī Allah e goonga. Non tabbitinanta'en en cumpootira e Allah.

⁶Fuu biido e sumpootira e Allah, haanii o joodoroo no Yeesu Almasiihu joodorii.

Dooka Kesum

⁷Higoobe am gidaabe, naa' dum godđum dooka kesum mbindanaymi'on, ammaa dum dooka kiidum dum ngoodunoodon daga arande. Dooka kiidum dum don woni wolde nde nanunoodon.

⁸Fuu e non, e mi windana'on dooka kesum, jonde Almasiihu e jonde moodon hollii dum goonga, ngam nyiwre e dilla, jayngol goongawol yaadake yeynake.

⁹Fuu biido nder jayngol woni, ammaa e mo wanya bandiraawo maako, too, haa jooni nder nyiwre o woni.

¹⁰Ammaa fuu giđđo bandiraawo muudum, nder jayngol joodii, o walaa godđum gadaydum o wada hakke.

¹¹Fuu mo yidaa bandiraawo muudum, nder nyiwre joodii, e mo yaha nder nyiwre. O andaa to o fa'i, ngam nyiwre wumniimo.

¹²Onon bibbe am, mi windan'on ngam on njaaafanaama hakke moodon barks Yeesu.

¹³Mi windan'on, onon ndotti'en, ngam on andi on don gondo daga arande. Mi windan'on, onon kaye'en, ngam on kebii jaalorgal dow Kalludo. Mi windan'on, onon bibbe am, ngam on andi Nyaako Mo Dow.

¹⁴Mi windan'on, onon ndotti'en, ngam on andimo, kanko gondo daga arande. Mi windan'on, onon kaye'en, ngam on ngoodi sembe bernde, nden Wolde Allah e joodii nder berde moodon. Donmaa on kebii jaalorgal dow Kalludo.

¹⁵To' on ngidu duuniyaaru, koo boo ko woni nder mayru. Fuu giđđo duuniyaaru, yidaa Nyaako Mo Dow.

¹⁶Ngam koo dumé ko woni nder duuniyaaru, bo suuno bandu, e suuno gite, e mawninki hoore ngam jawdi, naa' daga to Allah dum yiwoyi. Daga to duuniyaaru dum yiwoyi.

¹⁷Duuniyaaru e koo dume dum yimbe ngidi nder mayru dum yabbotoodum, ammaa gadoowo ko Allah yidi joodoto haa abadaa.

Ganyoowo Almasiihu

¹⁸Onon bibbe am, timmoode duuniyaaru badake, non no nandon Ganyo Almasiihu e wara. Nden jooni wanywanybe Almasiihu njaadake mbangii. Ngam maajum en andi timmoode duuniyaaru badake.

¹⁹Wanywanybe Almasiihu ben ndenno nder meeden be ngonnoo, ammaa be cendirii e meeden ngam daga ndenno maa naa' dum be meeden. Daa dum be meeden, daa haa jooni e be ngondi e meeden. Ammaa be alii'en, ngam dum holla nden maa be fuu naa' dum be meeden.

²⁰Ammaa Almasiihu hokkii'on Ruuhu Allah. Kanjum wadi andudon goonga.

²¹Mi windan'on, naa' ngam on andaa goonga, ammaa ngam on andika, nden on andi goonga rimataa fewre.

²²Dum moye woni pewoowo? Kanko woni ganyudo Yeesu woni Almasiihu. Ganyudo Nyaako Mo Dow e Biddo maako kanko woni ganyo Almasiihu.

²³Ngam koo moye wanyi Biddo on, wanyii Nyaako on maa. Fuu biido e njayri Yeesu o Biddo Allah, e sumpootira e Allah Nyaako Mo Dow won don.

²⁴Ngadee ka jogaaki ko nandon daga arande nder berde moodon. To on njogake ko nandon daga arande nder berde moodon, on cumpootira e Biddo on e Nyaako on.

²⁵Nga'al kangan woni alkawal ngal Almasiihu wadani'en, waato yonki ki re'ataa.

²⁶Mi windan'on du'um dow ben don giidbe majjina'on.

²⁷Ammaa onon, Almasiihu hokkii'on Ruuhu Allah, joodiidum nder berde moodon. Naa' naa goddo ekkitinoowo feere ekkitinii'on, ngam Ruuhu dum e ekkitina'on koo dume. Nden ko dum ekkitinta dum goonga, naa' dum fewre. Ngadee ka sumpootirki e Yeesu non no Ruuhu Allah ekkitiniri'on.

²⁸Jooni, onon bibbe am, ngadee ka sumpootirki e Almasiihu, ngam nyalnde nde o wartata ndarooden yeeso maako bernde go'o, to' cemten yeeso maako.

²⁹To on andi Almasiihu o aadilijo, on tabbitinii wiiki koo moye gadoowo aadilaaku o biddo Allah.

1 Yahaya 3

Yimbe Allah

¹Ndaaree no Nyaako Mo Dow yidiri'en, haa e dum noddira'en bibbe Allah, non boo ngontindir den. Ko wadi yimbe duuniyaaru ndu'u andaa'en ngam be andaamo.

²Onon higoobe am be ngidumi, jooni en bibbe Allah. Dum hollaayi'en ko ngarteten do'o yeeso taw. Ammaa en andi to Almasiihu wartii, en ngartay bo maako, ngam en ngi'aymo non no o woni.

³Fuu gadudo bernde dow Almasiihu non, o laabina hoore maako no Almasiihu laabiri.

⁴Fuu gadoowo hakke yewii dooka Allah, ngam waduki hakke woni yewuki dooka Allah.

⁵On andi Yeesu Almasiihu warii ngam itta hakke. Kanko o walaa hakke.

⁶Koo moye wondi e maako wadataa ka waduki hakke. Fuu gaddo ka waduki hakke meedaayi yiikimo koo andukimo.

⁷Onon bibbe am, to' on alu goddo majjina'on. Koo moye gadoowo Aadilaaku, kanko woni Aadiliijo non no Almasiihu woni Aadiliijo.

⁸Fuu gaddo ka waduki hakke, Ceydan jeyimo, ngam daga arande Ceydan o gadoowo hakke. Ko wadi Biddo Allah wari duuniyaaru woni ngam o halka kuude Ceydan.

⁹Fuu biddo Allah wadataa ka waduki hakke, ngam ngikku Allah e nder maako. Nden nde Allah woni Nyaako maako, o wadataa ka waduki hakke.

¹⁰Raa no dum feerootirta bibbe Allah e bibbe Ceydan. Fuu mo wadataa ko woodi koo yidaa bandiraabe muudum, kanko naa' o biddo Allah.

Ngidindiren

¹¹Du'um woni ko nandon daga arande wiiki ngidindiren.

¹²To' en ngartu bo Kayinu gartudo mo Ceydan, o waru minyiraawo maako. Ngam dum e warimo? O waru minyiraawo maako ngam ko minyiraawo maako wadi e woodi, ammaa kanko, ko o wadi dum woodaa.

¹³Bandiraabe, to' on kaydin to yimbe duuniyaaru e nganya'on.

¹⁴Ndenno en nandi e maybe, ammaa jooni en ngoodi yonki, ngam en ngidi bandiraabe meeden. Fuu mo yidaa bandiraawo muudum e joodii nder mayde.

¹⁵Koo moye wanyi bandiraawo muudum o gadoowo warhoore. On andi gadoowo warhoore walaa yonki ki re'ataa nder maako.

¹⁶Du'um woni no andirden ko woni yidde: Yeesu hokkii yonki muudum ngam meeden. E haani enen maa kokken yonki meeden ngam bandiraabe meeden.

¹⁷To goodudo risku yi'ii bandiraawo muudum nder dullere o wanyii o wallamo, too, no wadata o wi'a e mo woodi yidde Allah nder bernde maako?

¹⁸Onon bibbe am, to' en kollu yidde meeden e honduko tan, ammaa en kollu yidde meeden e goonga nder kuude.

¹⁹To en ngidindirii non, en andi en ngoodi goonga won don. Nden en mbaaway daraaki yeeso Allah e bernde go'o,

²⁰koo to berde meeden kollii'en en ngadii ko woodaa. Ngam Allah burii berde meeden, e mo andi koo dume.

²¹Onon be ngidumi, to berde meeden kollaayi'en en ngadii ko woodaa, en ngoodi sembe berde daraaki yeeso Allah.

²²En keba koo dume ko toriidenmo ngam en tokkii ko o wi'i ngaden, en ngada ko welnantamo bernde.

²³Ko Allah wi'i ngaden, kanjum woni koolooden inde Biddo maako Yeesu Almasiihu, nden ngidindiren non no Almasiihu wi'i ngaden.

²⁴Fuu tokkube ko Allah wi'i dum wada e be ngondi e maako, kanko maa e mo wondi e mabbe. Raa no tabbitinirden e mo wondi e meeden: en tabbitinii non ngam Ruuhu maako dum o hokki'en.

1 Yahaya 4

No Andirten Ruuhu Goonga e Ruuhu Fewre

¹Onon be ngidumi, naa' koo moye biido e woodi Ruuhu Allah koolotoodon. Ammaa poondeebi ngi'on koo Ruuhu Allah e nder mabbe koo walaa nder mabbe, ngam annabo'en fewre dudbe cankitake koo toye nder duuniyaaru.

²Raa no andirton to neddo e woodi Ruuhu Allah: fuu biido Yeesu Almasiihu warii nder bandu e woodi Ruuhu Allah.

³Ammaa fuu mo wi'aayi Yeesu Almasiihu warii nder bandu, o walaa Ruuhu Allah. Ko o wi'ata to Ganyo Almasiihu dum yiwoyi. Ganyo mo nandon e wara, o yaadake o warii nder duuniyaaru.

⁴Onon bibbe am, onon dum be Allah, nden on kebii jaalorgal dow annabo'en fewre ben don. Ngam bawde Ruuhu Allah gondum nder moodon burii bawde Ceydan laamotodo yimbe duuniyaaru sembe.

⁵Kambe dum be duuniyaaru, ngam non ko be mbi'ata um dum duuniyaaru, nden duuniyaaru boo e jaba ko be mbi'ata.

⁶Enen en yimbe Allah. Fuu andube Allah e njaba ko mbi'eten. Be andaa Allah boo njabataa ko mbi'eten. Non andirten neddo goodudo Ruuhu Allah wanginoojum goonga e goodudo bawde Ceydan majjinoanje yimbe.

Allah O Yidde

⁷Onon be ngidumi, sey ngidindiren ngam yidde yiwoyi daga to Allah. Fuu goodudo yidde o biddo Allah, nden e mo andi Allah.

⁸Fuu mo walaa yidde, o andaa Allah, ngam Allah o yidde.

⁹Allah holii'en yidde muudum nde o liloyi Biddo maako go'oto tan mo o woodi nder duuniyaaru, ngam keben yonki ki re'ataa barka Biddo on.

¹⁰Raa no yidde nde goonga wa'i, naa' enen ngidi Allah, ammaa Allah yidi'en o liloyi Biddo maako ngam warta cakkiri yaafaaki hakke meeden.

¹¹Onon be ngidumi, nde Allah yidirii'en non, enen maa e haani ngidindiren.

¹²Walaa neddo meedudo yiiki Allah koo sedda. Ammaa to en ngidindirii, Allah e wondi e meeden won don. Donmaa yidde iri nde'e e joodii nder berde meeden e goonga.

¹³Allah hokkii'en Ruuhu muudum. Kanjum wadi anduden e mo wondi e meeden, enen maa en ngondi e maako.

¹⁴Min ngi'ii, min boo ceydake wiiki, Nyaako Mo Dow liloyii Biddo muudum o warta kisnoowo duuniyaaru.

¹⁵Fuu jabudo e bernde muudum e honduko muudum wiiki Yeesu o Biddo Allah, Allah e wondi e maako. Kanko maa e mo wondi e Allah.

¹⁶Ngam non enen en andi yidde nde Allah wadani'en en njabiinde. Allah o yidde, fuu kolloowo yidde e mo joododii e Allah won don, nden Allah maa e joododii e maako.

¹⁷To en ngidi yimbe e goonga, en ngada jonde no Yeesu joodorii nder duuniyaaru, en kulataa Nyalnde Jaango.

¹⁸To neddo e andi Allah e yidimo, o daroto yeeso Allah bernde go'o, ngam yidde nde Allah holli'en e riiwa kulol. Ngam to neddo e hula kiita Allah holii o faamaayi yidde nde Allah yidimo. Non holii yidde nde Allah wadantamo nde huwataa kuude de o yidi huutirkimo.

¹⁹En ngidindiri, ngam Allah artii yiduki'en.

²⁰To goddo wi'ii e yidi Allah, ammaa e mo wanya bandiraawo maako, too, o pewoowo. Ngam fuu mo yidaa bandiraawo muudum mo o yi'ata, no wadata o yida Allah mo o meedaayi yiiki?

²¹Du'um woni ko o wi'i'en ngaden: o wi'ii, fuu goddo Allah doole yida bandiraawo muudum maa.

1 Yahaya 5

Hoolaare Hebii Jaalorgal Dow Duuniyaaru

¹Fuu kooliido Yeesu woni Almasiihu o biddo Allah. Fuu giiddu nyaako suka, e mo yidi suka on maa.

²No andirten en ngidi bibbe Allah woni, to en ngidi Allah en ngada ko o wi'i ngaden.

³Ngam yidde Allah woni ngaden ko o wi'i ngaden. Ko o wi'i ngaden boo salortaa'en waduki.

⁴Ngam fuu biddo Allah waaway hebuki jaalorgal dow duuniyaaru. Hoolaare meeden dow Almasiihu, kayre wadi kebuden jaalorgal dow duuniyaaru.

⁵Moye waawata hebuki jaalorgal dow duuniyaaru? Sey kooliido Yeesu o Biddu Allah.

Ceydaaki Yeesu

⁶Yeesu Almasiihu woni gardo nder duuniyaaru. O wardii e alaama ndiyam e yiyyam. Naa' e ndiyam tan o wardi, ammaa ndiyam e yiyyam. Ruuhu Allah wi'ii'en non, ngam Ruuhu e wi'a goonga.

⁷E woodi fii tatum tabbitinandum'en goonga dow Yeesu.

⁸Kanjum woni Ruuhu Allah, e ndiyam, e yiyyam, dum fuu e dum holla ceyda go'o.

⁹To en njabii ko yimbe tabbitini, ko Allah tabbitini burii goonga. Ngam du'um woni ko Allah tabbitini dow Biddu muudum.

¹⁰Fuu kooliido Biddu Allah tabbitinii du'um nder bernde muudum. Ammaa fuu mo hoolaaki Allah, o wartirii Allah pewoowo won don, ngam o wanyii o hooloo ko Allah tabbitini dow Biddu muudum.

¹¹Du'um woni ko tabbitinani'en Allah hokkii'en yonki ki re'ataa, nden yonki kin to Biddu maako kebetenki.

¹²Fuu jabudo Biddu Allah e woodi yonki. Mo jabaayi Biddu on, walaa yonki.

Yonki Ki Re'ataa

¹³Mi windan'on du'um, onon kooliibe inde Biddu Allah, ngam andon on ngoodi yonki ki re'ataa.

¹⁴En ngoodi sembe berde daraaki yeeso maako, ngam en tabbitinii e mo nana'en to en torakemo koo dume non no o yidiri.

¹⁵Nde en andi e mo nana'en koo ndeye to en torakemo goddum, en andi en kebii ko toriidemmo won don.

¹⁶To on ngi'ii tokkudo Yeesu e wada hakke dum yaarataamo mayde, sey ngadanonmo do'aare, nden Allah hokkaymo yonki. Ammaa e woodi hakke jaaraydum neddo mayde, waato sendukimo e Allah haa abadaa. Mi wi'aayi dum wada do'aare dow maajum.

¹⁷Fuu waduki ko Allah yidaa dum hakke, ammaa e woodi hakke dum yaarataa neddo mayde.

¹⁸En andi fuu biddo Allah nyamrataa yeeso e waduki hakke, ammaa Biddo Allah suranaymo. Ceydan meemataamo.

¹⁹En andi enen dum be Allah, koo nde duuniyaaru fuu e ley laamu Ceydan.

²⁰En andi 'Biddo Allah warii duuniyaaru hokki'en andal, ngam anden Allah mo goonga. Barka Yeesu Almasiihu, jooni Allah mo goonga jeyi'en. Kanko woni Allah mo goonga, kokkoowo yonki ki re'ataa.

²¹Onon bibbe am, ngodditee allaaji fewre.

2 Yahaya

2 Yahaya 1

Kownol Yahaya

¹Min, Yahaya, mawdo nder tokkube Yeesu windani kawtal cubaabe Allah derewol ngo'ol. E mi yidi'on e yidde nde goonga. Naa' min tan yidi'on ammaa haa e fuu andube goonga.

²E min ngidi'on ngam goonga wonka nder berde meeden, nden ka joododoto e meeden haa abadaa.

³Allah Nyaako Mo Dow e Yeesu Almasiihu biddo maako barkidina'en, yurminana'en, hokka'en jam nder goonga e yidde.

Tokkuki Ekkitinol Almasiihu

⁴Mi nanii beldum naa' sedda nde ngiimi wobbe nder bibbe maada e tokka goonga non no Allah Nyaako Mo Dow wi'i ngaden.

⁵Jooni e mi toroo'on, en ngidindir. Du'um naa' dum dooka kesum mbindanmi'on, ammaa dum dooka dum ngoodunooden daga arande.

⁶Yidde nde goonga woni ngaden ko Allah wi'i. No nandon daga arande, ko Allah wi'i woni ngidindiree.

⁷Mi wi'u non ngam yimbe dudbe majjinoobe yimbe mburtoyake nder duuniyaaru. Be njabaayi Almasiihu warii duuniyaaru nder bandu. Iri ben don yimbe be majjinoobe yimbe, be wanywanybe Almasiihu.

⁸Ngam non paamanee ko'e moodon ngam to' ndullon ko kuwandon, ammaa kebon mbarjaari kewndi mbondi.

⁹Fuu mo daraaki dow ekkitinol Almasiihu, ammaa o beydi wongol ekkitinol, Allah wondaa e maako. Ammaa dariido dow ekkitinol Almasiihu e mo wondi e Nyaako Mo Dow e Biddo maako.

¹⁰Fuu gardo to moodon, to o jabaayi ekkitinol ngo'ol, to' on njabumo to gure moodon, to' on kownir e maako.

¹¹Ngam fuu kownudomo hawtii hoore e maako won don nder waðuki kuude kallude de o wadata.

Kownol Cakitiingol

¹²E mi woodi fii duddum ko ngidumi mi wi'a'on, ammaa mi yidaa mi windadum nder derewol. Sey ni e mi yidi mi wara mi medda e moodon honuko e honuko, ngam nanen beldum naa' sedda.

¹³Kawtal cubaabe Allah gonbe do'o e kownumaa.

3 Yahaya

3 Yahaya 1

Kownol Yahaya

¹Min Yahaya, mawdo nder kawtal tokkube Yeesu, e mi windanmaa derewol ngo'ol Gaayus gidaado am mo ngidumi e goonga.

²Gido am, e mi wadanmaa do'aare koo dume yahanmaa boddum kebaa njamu bandu, non no andirmi sumpo maada e Allah e yaha boddum.

³Mi nanii beldum naa' sedda carel ko wobbe tokkube Yeesu ngari kokkiyam habaru no tokkirdaa goonga e no kuutinirtaaka.

⁴Walaa ko buri welnankiyam bernde bo mi nana bibbe am e tokka goonga.

Dum Manii Gaayus

⁵Gido am Gaayus, a wada koo dume no haani ngam tokkube Yeesu, ko buri maa woni be a andaa.

⁶Kambe kokki habaru boddum dow maada yeeso kawtal tokkube Yeesu gonbe do'o dow yidde nde ngoodudaa. A waday boddum taa wadii ka walluki iri yimbe ben don nder yaadu mabbe non no haani Allah mawniniree.

⁷Ben don yimbe be mburtoyake ngam wa'ajinki Almasiihu, donmaa be njabaayi koo dume to jungs be tokkaayi Yeesu.

⁸Ngam non e haani mballen iri mabbe ngam ngarten higoobe nder wa'ajinki goonga.

Diyotaarifis e Dimitiiriyus

⁹Mi windanii kawtal tokkube Yeesu gonbe to maada, ammaa Diyotaarifis wanyii ko mbiimi ngam e mo yidi o warta mawdo dow moodon.

¹⁰Ngam non to mi warii, mi wi'ay koo dume ko o wadi e njayri ngam koo moye anda fewre maako e metemeteeji di o wadata dow amin. Nden naa' kanjum tan o wadata. Haa e mo wanya jabbaaki tokkube Yeesu garbe, donmaa e mo hada wobbe njabboobe e mo riiwa jabbotoobe ben daga nder kawtal tokkube Yeesu.

¹¹Higo am Gaayus mo ngidumi, taa' ekkita halleende, ammaa ekkita ngikku boddum. Koo moye gadoowo ko woodi o biddo Allah. Koo moye gadoowo ko halli o andaa Allah koo sedda.

¹²Koo moye e meta fii boddum dow Dimitiiriyus. Donmaa goonga e hoore maaka e Holla kuude maako de bodde. Minon maa min ceydakemo, nden on andi ko min mbi'i dum goonga.

Kownol Cakitiingol

¹³E woodi fii duddum ko ngidumi wi'ukima, ammaa mi yidaa windukidum nder derewol.

¹⁴E mi kammo waroyki to maada naa' ko neebi, ngam medden honduko e honduko.

¹⁵Allah hokkumaa jam. Higoobe moodon gonbe do'o e kownumaa. Hownu koo moye higo meeden.

Yahuuda

Yahuuda 1

¹Min woni Yahuuda, maccudo Yeesu Almasiihu, minyiraawo Yaakubu. Mi windan'on derewol ngo'ol, onon be Allah Nyaako Mo Dow yidi noddii, be Yeesu Almasiihu suranta.

²Yurmeende e jam e yidde beydanoo'on.

Moodibbe Fewre

³Onon be ngidumi, goonga e mi yidunoo mi windonoya'on dow kisndam meeden en fuu. Ammaa mi yi'ii e haani mi windonoya'on ngam mi sembidina'on ngadon ko mbaawoton waduki ndeenon ekkitinol ngol Allah hokki'en nde go'o tan.

⁴Mi wi'u du'um ngam wobbe yimbe nattii nder moodon e suude. Be kulataa Allah, e be mbi'a Allah yaafanto'en hakke, ngam non en ngadu ka waduki hakke. Be nganyii Mawdo meeden Joomiraawo meeden go'oto tan mo ngooduden, Yeesu Almasiihu. Aayaaje bindaade ko neebi mbi'i dum tay'anaybe kiita kalluka.

⁵Koo nde on njaadake on andi fuu fii du'um, e mi yidi mi siforana'on wiiki Joomiraawo hisnii yimbe Israa'iila daga leydi Masar. Ammaa gada don o halkii be koolaakimo.

⁶Ciftoree malaa'ika'en be curaayi mangu laamu mabbe, ammaa be ali to be njoodii. Allah suriibe habbiribe boggi njamndi di haa abadaa nder nyiwre kallunde e be mabbii naa Nyalnde mawnde nde kiita.

⁷Non maa, yimbe garije Sodom e Gomoora e garije gonde haade maaje be nattini ko'e mabbe waduki kuude nefniide bo luudu e njeenu. Ngam non be kalkiraama hiite nge nyifataa haa abadaa ngam dum warta misaalu to koo moye.

⁸Non maa, nattube nder moodon ben e be mbonna balli mabbe ngam e be mbi'a dum wi'iibe be ngada non nder koydol. E be nganya tokkuki laamiibe, e be kuda malaa'ika'en Allah.

⁹Koo Miikaa'ilu ardiido malaa'ika'en wadaayi non. E carel ko o yeddootirta e Ceydan dow bandu Muusa ko maayi, o mawninaayi hoore maako o habana Ceydan nder haala baleha. Ko o wi'i tan woni, "Joomiraawo habanmaa!"

¹⁰Ammaa yimbe ben don e be kuda fuu ko be paamaayi. E be ngada ko balli mabbe ngidi bo marle ladde. Kanjum woni ko yaaratabe nder halkere.

¹¹Be mbonii! Be tokkii ngikku Kayinu. Be nattii iri majjere Bala'amu ngam suuno ceede. Non no Koora wanyiri ko Allah wi'i, non kambe maa be nganyiri ko Allah wi'i. Ngam non, be kalkay.

¹²Yimbe ben don e be cemtina'on carel ngel be nyamdata e moodon ammaa kambe be semtataa, e be ndura ko'e mabbe tan. E be nandi e iyeende nde hendlu hoccii ndiyam tobaayi. E be nandi e ledde de ndimataa koo e carel rimuki, doofaade, baatude.

¹³E be nandi e geeloodi ndiyam maayo, ko semtinii dum be ngadi e ummoo bo guufe. E be nandi e koode giilotoode, dum siryanakebe nyiwre kallunde haa abadaa.

¹⁴Enok danyaado jaamanuuji joweedidi gada Aadamu, o wadii annabaaku dow mabbe, o wi'ii, "Raddum, Joomiraawo warday e malaa'ika'en muudum be limataako,

¹⁵ngam o wadana koo moye kiita. O tayana fuu be tokkaayi Allah kiita ngam kuude mabbe de ciya kulol Allah de be ngadi, e fuu haalaaji kalludi di gadoobe hakke be kulataa Allah meti dow maako."

¹⁶Be'e yimbe be metitotoobe, koo ndeye e be ngi'a boofol wobbe. E be tokka suunooji mabbe kalludi. E be meta haalaaji mawninki ko'e mabbe, e be metana yimbe haalaaji beldi ngam be keba ko be ngidi.

Wagginki

¹⁷Ammaa onon be ngidumi, to' on ngejjutu ko lilaabe Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu mbi'unoo.

¹⁸Be mbi'ii'on, "E balde re'uki duuniyaaru yimbe jukkitoobe mburtoyo, tokkiranoobe suuno mabbe kallungo ngo ciya kulol Allah."

¹⁹Kambe ngoni gaddoobe sendirki hakkunde tokkube Yeesu. Yimbe ben be tokkoobe ko balli mabbe ngidi. Be ngala Ruuhu Allah.

²⁰Ammaa onon be ngidumi, cembidinee ko'e moodon dow hoolaare moodon ceniinde. Ngadee do'aare nder bawde Ruuhu Allah.

²¹Njoodee nder yidde nde Allah wadani'en, kedoodon yurmeende Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu kokkaynde yonki ki re'ataa.

²²Njurminanee goodube seko.

²³Kisnee wobbe bo on mburtinabe daga nder hiite. Wobbe boo njurminaneebe e kulol. Ammaa nganyee haa maa kolte mabbe de suuno mabbe ngo hakke wonni.

Do'aare Cakitiinde

²⁴Yettoore tabbita to baawaydo suruki'on to' njanon, o wadda'on yeeso teddungal maako on ngala godsum ko woodaa, on nanay beldum naa' sedda.

²⁵Kanko tan woni Allah, kanko boo woni Kisnoowo'en barka Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu. Teddungal, e mangu, e bawde, e laamu tabbita to maako daga fuddoode e jooni e haa abadaa! Aamin.

Wahayu Yahaya

Wahayu Yahaya 1

¹Nde'e deftere e nde saawi wahayu dum Allah hokki Yeesu Almasiihu ngam o holla maccube maako ko wadata naa' ko neebi. Yeesu lili malaalikaajo muudum to maccudo maako Yahaya ngam o wi'amo fii dum.

²Yahaya wi'i koo dume dum yi'i dow Wolde Allah, e ko Yeesu Almasiihu wi'i e ko wadi.

³O barkidinaado neddo janganoowo wobbe du'um habaru dum annabaaku, nden be barkidinaabe nanbe ko windaa nder deftere nde'e tokkande, ngam carel ko fii dum wangata badake.

Tokkube Yeesu Gonbe Nder Gariije Joweediti

⁴Min Yahaya e mi windana tokkube Yeesu wonbe nder gariije joweediti nder leydi Aasiya. Allah gondo jooni e ndenno e do'o yeeso, e Ruuhuji joweediti gondi yeeso joodorgal laamu maako,

⁵e Yeesu Almasiihu, ceyduujo Allah mo goonga, barkidina'on, hokka'on jam. Yeesu artudo ummaaki daga mayde kanko woni laamiido laamiibe duuniyaaru. E mo yidi'en, o hisnii'en daga hakkeiji meeden barka yiyam mayde maako.

⁶O wartirii'en yimbe maako ardiibe diina kuwanoobe Allah Nyaako maako. Mangu e laamu tabbita to Yeesu Almasiihu haa abadaa abadin. Aamin.

⁷Raddum e mo wara nder duule, koo moye yi'aymo haa maa e barbemo. Fuu yimbe duuniyaaru mboyay ngam gartol maako! Goonga, dum waday. Aamin.

⁸Allah Joomiraawo Joomu Bawde wi'i, "Min woni Alfa, min woni Omeega," waato Fuddoode e Timmoode. Kanko woni jooni, e ndenno, e yeeso do'o.

Wahayu Almasiihu

⁹Min woni Yahaya bandiraawo moodon nder tokkuki Yeesu. En njara torra ngam en yimbe nder laamu maako, ammaa o hokkii'en berde munyal. Dum yaariiyam leydi ngondi caka ndiyam bi'eteendi Batamos ngam mi wa'ajinii Wolde Allah mi hokkii habaru Yeesu.

¹⁰E nyalnde Alal, Ruuhu Allah jippoyii dow am, sey nanmi wonde hononde cembinde gada am bo duuduki luwal.

¹¹Hononde nden e wi'a, "Windu ko ngiidaa nder derewol lildanaa kawte tokkube Yeesu wonbe nder gariije joweediti, waato be Aafisa, e be Samirna, e be Birgamum, e be Tayaatira, e be Sardis, e be Filadelfiya, nden e be Lawdiikiya."

¹²Sey ngaylitiimi ngam mi yi'a metanaydoyam. E waylitaaki am sey ngiimi fitilaaji joweedidī dī jiinaari.

¹³Caka fitilaaji dīn boo mi yi'i goddo bo 'Bii Neddo e mo bornii kolte haa koyde, e mo taadii taadorde jiinaari to gabaare maako.

¹⁴Hoore maako e gaasa maako e ranni tar bo hottollo, tar bo nyaalal, nden gite maako bo demngal hiite.

¹⁵Koyde maako e delkitoo bo njamndi mbodeeri bolinaandi ngoggaandi ndi dum defi nder hiite wa'ildu, nden hononde maako bo hoolo doggudu ndiyam.

¹⁶E mo jogii koode joweedidī e jungo maako nyaamo, kaafahi welki koo nduye wuttudu e wurtooyoo daga nder honuko maako. Yeeso maako boo e delkitoo bo naange caka nyalawma.

¹⁷Nde ngiimoomi, sey njanumi yeeso maako bo maydo. Ammaa o yowaniyam jungo maako nyaamo o wi'i, "Taa' hulu. Min woni arandeejo, min woni cakitiido.

¹⁸Min woni mo yonki! Ndenno mi maayiino. Ammaa jooni e mi woodi yonki haa abadaa abadin, e mi woodi laamu dow Mayde nden e mi woodi laamu dow Laahira.

¹⁹Windu ko ngiidaa, ko wadata jooni, e ko wadata do'o yeeso.

²⁰Raa ma'ana sirru koode joweedidī de ngiidaa e jungo am nyaamo, nden e ma'ana fitilaaji jiinaari joweedidī dī ngiidaa: koode joweedidī den don ngori malaa'ika'en faamanoobe kawte joweedidī de tokkubeyam, nden fitilaaji joweedidī dīn don boo dum kawte den."

Wahayu Yahaya 2

Lilal Ngam Be Aafisa

¹Nden o wi'iyam, "Windan malaa'ikaajo kawtal tokkube Yeesu wonbe gariiri Aafisa wi'uki: "Min jogiido koode den don joweedidī e jungo nyaamo, jahoowo caka fitilaaji jiinaari joweedidī din don.

²E mi andi kuude moodon. E mi andi on kuwii naa' sedda, on munyii nder torraaji dī njaroton. E mi andi on pijantaa kallube. Nden wi'oobe ko'e mabbe be lilaabe, ammaa naa' dum non on poondiibe on tawii be pewoobe.

³E mi andi on munyii, on natti torraaji kalludi ngam am nden on comaayi.

⁴Ammaa raa ko woodaa dum nangirmi'on: on alii yidde nde ngoodunoodon.

⁵Ciptoree ko njoofunoodon, tuubee, ngadon ko ngadaynoodon ndenno. To naa' non, mi waranay'on mi itta fitilaaru moodon to ndu resaa, sey ni to on tuubii.

⁶Ammaa on ngada fii go'o boddum. On nganyii kuude Nikoolatanko'en, non no nganyirmi kuude mabbe.

⁷"Fuu goodudo noppi nanooji nana ko Ruuhu Allah wi'ata kawte tokkube Yeesu. "Fuu kebudo jaalorgal mi alaymo o nyaama bikkoy lekki kokkoohi yonki wonki nder ngesa Allah.

Lilal Ngam Be Samirna

⁸"Nden windan malaa'ikaajo kawtal tokkube Yeesu wonbe Samirna wi'uki: "Min woni arandeejo e cakitiido, maayunoodo jooni e mo woodi yonki.

⁹E mi andi torra ka njaroton, e mi andi on ngalanaa, ammaa on diskube. E mi andi haala kalluka ka yimbe metata dow moodon, wi'oobe be yimbe Allah, ammaa naa' dum non, be yimbe Ceydan.

¹⁰To' on kulu torra ka njaroton yeeso do'o. Raddum Ceydan siryake mabba wobbe moodon nder suudu cural ngam dum foonda'on. On ngaday balde sappo on njara torra kalluka. Ammaa njogee ko kooliidon koo dum waray'on. Min boo mi hokkay'on yonki, kanki woni dokkal hebuki jaalorgal moodon.

¹¹"Fuu goodudo noppi nanooji nana ko Ruuhu Allah wi'ata kawte tokkube Yeesu. "Fuu kebudo jaalorgal, mayde didawre meemataamo, waato o nattintaake hiite.

Lilal Ngam Be Birgamum

¹²"Nden windan malaa'ikaajo kawtal tokkube Yeesu wonbe gariiri Birgamum wi'uki: "Min woni jogiido kaafahi welki to koo nduye wuttudu.

¹³E mi andi to njoodiidon; on njoodoo to Ceydan laamotoo. Fuu e non, on ngada ko mbiimi'on, on alaayi hoolaakiyam koo nde dum wari Antifas ga'ajindo dow am mo goonga.

¹⁴Ammaa e woodi fii sedda dum nangirmi'on. E woodi wobbe nder moodon tokkube ekkitinol Bala'amu, ekkitindo Balak no wadirta Israa'iilanko'en ngada ko woodaa, be nyaama ko dum hirsani allaaji fewre be ngada njeenu.

¹⁵Non maa on ngoodi wobbe tokkube ekkitinol Nikoolatanko'en.

¹⁶Tuubee jooni! To naa' non, mi waranay'on naa' ko neebi, mi honidabe e kaafahi burtoytsooki daga honduko am.

¹⁷"Fuu goodudo noppi nanooji nana ko Ruuhu Allah wi'ata kawte tokkube Yeesu. "Fuu kebudo jaalorgal, mi hokkaymo manna cuudiidum o nyaama. Donmaa mi hokkaymo hayre raneere inde heyre e windii dow mayre. Walaa andudo inde nden sey ni kokkaado hayre nden.

Lilal Yaaki to Tayaatira

¹⁸“Nden windan malaa'ikaajo kawtal tokkube Yeesu e gariiri Tayaatira wi'uki: “Min woni 'Biddo Allah goodudo gite bo demngal hiite, mo koyde bo njamndi mbodeeri ngoggaandi.

¹⁹E mi andi kuude moodon e no ngidirdon tokkubeyam e no koloriidonyam e no tokkirdonyam e no munyirdon. E mi andi kuugal moodon ngal jooni burii ngal ndenno.

²⁰Ammaa raa ko woodaa dūm nangirmi'on. On munyanii debbo on dōn Jejebel bi'oovo hoore maako o annabijjo. Ekkitinol maako e majjina yimbe am e be ngada njeenu, dōnmaa e be nyaama kusel ngel dūm sakkani allaaji fewre.

²¹Mi hokkiimo carel ngam o tuuba daga njeenu dūm o wadata, ammaa o wanyii o tuuba.

²²Ngam non mi waday o nyawa nyawu kalludum. Be o waadata njeenu boo mi torraybe torra kalluka, sey ni to be alii waduki iri kuude maako.

²³Mi waray tokkube ekkitinol maako. Sey fuu kawte tokkube Yeesu anda min woni andudo nyumooji yimbe e ko woni nder berde mabbe. Mi waatanay koo moye moodon ko fottidi e kuugal muudum.

²⁴“Ammaa onon horiibe wonbe gariiri Tayaatira be tokkaayi ekkitinol ngo'ol, on ekkitaaki ko wobbe mbi'ata ‘Sirru Ceydan luggudum.’ E mi wi'a'on mi yowantaa'on wongal teddoral.

²⁵Ngadee ka hoolaakiyam boddum naa mi wartii.

²⁶Fuu kebudo jaalorgal e wada ko mbiimi haa timmoode, mi hokkaymo laamu dow leyfī duuniyaaru no Nyaako am Mo Dow hokkiriymadum.

²⁷O laamortobe e sawru njamndi, o pusipusinabe bo gojije leydi.

²⁸Donmaa mi hokkaymo hoodere subaka.

²⁹“Fuu goodudo noppi nanki nana ko Ruuhu Allah wi'ata kawte tokkube Yeesu.

Wahayu Yahaya 3

Lilal Ngam Be Sardis

¹“Windan malaa'ikaajo kawtal tokkube Yeesu wonbe gariiri Sardis wi'uki: “Min woni jogiido Ruuhuji joweedidi dī Allah e koode joweedidi dēn dōn. E mi andi kuugal moodon, e dūm yi'a bo on ngoodi yonki, ammaa on maybe.

²Ummee, ndaroodon! Mo"inee ko horanii'on ngam dūm badake lalluki, ngam mi yi'li kuude moodon de keewaayi yeeso Allah.

³Ngam non ciftoree e ko dum ekkitini'on e ko nandon, tokkeedum nden tuubee daga hakkeeji moodon. To boo on ummaaki, mi waray e carel ngel on kammaaki bo guijo. Nden on andataa carel ngel ngaranaymi'on.

⁴Ammaa haa jooni e woodi yimbe moodon sedda nder gariiri Sardis be mbonnaayi ko'e mabbe e waduki hakke. Be njaaday e am nder kolte daneeje ngam be kewtii be ngada non.

⁵Fuu kebudo jaalorgal dum bornaymo kolte daneeje, nden mi ittataa inde maako daga nder deftere yonki. Mi wi'ay kanko dum mo am yeeso Nyaako am e yeeso malaa'ika'en maako.

⁶"Fuu goodudo noppi nanki nana ko Ruuhu Allah wi'ata kawte tokkuge Yeesu.

Lilal Ngam 'Be Filadelfiya

⁷"Windan malaa'ikaajo kawtal tokkuge Yeesu wonbe gariiri Filadelfiya wi'uki: "Min woni Ceniido mo goonga jogiido mabbitirgel Dawda. To o mabbitii dammugal, walaa mabbaydongal, to o mabbiingal, walaa mabbitaydongal.

⁸E mi andi kuude moodon. Raa mi alanii'on dammugal e mabbitii, walaa baawaydo mabbukingal. E mi andi on cembidaa, ammaa fuu e non on tokka ko mbiimi, on nganyaayi wi'uki on tokkubeyam.

⁹Yimbe ben don wonbe nder yimbe Ceydan wi'oobe be yimbe Allah ammaa be peway, mi wadaybe be ngara be ndiccoo yeeso moodon be anda e mi yidi'on.

¹⁰Nde on njogake wolde am nder munyal e sembe bernde, mi suranay'on torra garanayka duuniyaaru ngam dum foonda yimbe mayru.

¹¹E mi waroya naa' ko neebi. Ngadee ka hoolaakiyam boddum ngam to' goddo teetana'on giifi jaalorgal.

¹²Fuu kebudo jaalorgal mi wartiraymo darjalal nder wuro ceniingo ngo Allah am, o fudditataa o wurtoo wuro ngon. Mi winday inde Allah am dow maako e inde gariiri Allah am, waato Urucaliima keyri jippoytoondi daga to Allah am ton dow. Donmaa mi winday inde am heyre dow maako.

¹³"Fuu goodudo noppi nanki fuu nana ko Ruuhu Allah wi'ata kawte tokkuge Yeesu.

Lilal Ngam 'Be Lawdiikiya

¹⁴"Windan malaa'ikaajo kawtal tokkuge Yeesu wonbe gariiri Lawdiikiya wi'uki: "Min woni bi'eteedo Aamin, ceyduujo mo goonga, barka am Allah tagi koo dumee.

¹⁵E mi andi kuude moodon, on peewaa on ngulaa. E mi yidi daa on peewii koo on ngulii!

¹⁶Ammaa caka-caka ngondon, on peewaa on ngulaa. Ngam non mi tuttay'on daga nder honduko am, waato mi wanyay'on.

¹⁷On mbi'a, 'E min ngoodi risku. E min ngoodi jawdi, walaa ko min ndulli.' Ammaa on andaa on coybe on ngartii ko yurminii, on ngalanaa, on wumbe, on bornaaki.

¹⁸Ngam non e mi hokka'on caawori. Coodee jiinaari to am dñum um sediri hiite ngam ndiskon, e kolte daneeje ngam cudden balli moodon to' cemton, e nebbam ngam moytanon gite kebon ngi'on.

¹⁹E mi habana be nginmi, mi hollitabe. Ngam non njawnee tuubee.

²⁰Rammi darii e dammugal e mi silminoo. Fuu nando hononde am, mabbiti dammugal, mi nattay mi nyamda nyamndu e maako kanko maa e am.

²¹Fuu kebudo jaalorgal o laamodoto e am nder laamu am, non no kebirmi jaalorgal e mi laamodoo e Nyaako am nder laamu maako.

²²"Fuu goodudo noppi nanki nana ko Ruuhu Allah wi'ata kawte tokkuge Yeesu!"

Wahayu Yahaya 4

Mawninki Allah E Dow

¹Gada non mi raarii, sey ngiimi wongal dammugal e mabbitii e ton dow. Sey nanmi hononde nde nanunoomi arande nandunde e duudol luwal nde wi'i, "Yentoy do'o, mi hollumaa ko wadata gada dñu'um."

²Don e don Ruuhu Allah jippoyii dow am, sey ngiimi joodorgal laamu e dow, goddo e joodii dow maagal.

³Joodfiido on e delkitoo bo delkitaaki kaaye jasfa e kaneeliyan. Nden timbotimbola delkitotoonga bo hayre emeral e filii joodorgal ngal.

⁴Haade maagal e woodi godde joodorle kanje ²⁴ e de piliingal. Nden wobbe mawbe kambe ²⁴ e njoodii dow maaje. E be bornii kolte daneeje e be taari giifi jiinaari to ko'e mabbe e be njoodii dow joodorle den.

⁵Mayye ngadi ka wurtoyaaki to joodorgal ngal, e hoolo e palmaali, nden yeeso maagal fitilaaji joweedidi e nyaama, kanji ngoni Ruuhuujj Allah joweedidi.

⁶Donmaa yeeso maagal e woodi godđum nandudum e mbeela delkitotoonga bo daaroggal. Donmaa e woodi godđum tagaadum kanjum nayum goodudum gite koo toyé gada e yeeso e dñum filii joodorgal ngal koo nduye wuttudu.

⁷Tagaadum arandejum e nandi e sembindu, dñidabum dum e nandi e ngaari, tatabum e woodi yeeso bo ngo neddo, nayabum e nandi e ciila piiroowa.

⁸Dum don tagaadum nayum goodudum yonki, koo dume e woodi biyeeli joweego'o. E dum woodi gite to bandu koo toye. Jemma e nyalawma dum alataa yimuki e dum wi'a, "O ceniido, o ceniido, o ceniido, Allah Joomiraawo Joomu Bawde, kanko woni ndenno, kanko woni jooni, kanko woni yeeso do'o!"

⁹Fuu carel ngel dum don tagaadum goodudum yonki yimi gimol mantuki, e mawninki, e yettuki on don joodiido dow joodorgal ngal goodudo yonki haa abadaa abadin,

¹⁰sey mawbe 24 ben njana yeeso joodiido dow joodorgal ngal be mawninamo, kanko goodudo yonki haa abadaa abadin. Be ndesa giifi mabbe yeeso joodorgal ngal e be mbi'a,

¹¹"Yaa Joomiraawo Allah amin, a hewtii mawnineeki. Mangu e laamu e bawde fuu an jeyidum, ngam an tagi koo dume. E yidde maada dum tagaa, dum joodii."

Wahayu Yahaya 5

Karoori e Deftere Goodunde Haatimiije

¹Sey ngiimi joodiido dow joodorgal ngal e jogii wonde deftere e jungo nyaamo windaande nder e yaasi, e nde mabbiraa haatimiije joweediti.

²Nden mi yili goddo malaa'kaajo goodudo laamu e mo wi'a e sembe, "Moye hewti takkita haatimiije deftere nde'e mabbitande?"

³Ammaa dum hebaayi goddo e ton dow koo nder duuniyaaru koo nder maybe potudo mabbutuki deftere nden koo raara nder mayre.

⁴Sey puddumi bojji nawdi ngam dum hebaayi kewtudo mabbitande raara nder mayre.

⁵Sey go'oto nder mawbe ben wi'iyam, "Alu bojji. Radsum sembindu ndu lenyol Yahuuda, suudu Dawda, hebii jaalorgal, o takkitay haatimiije joweediti nden o mabbita deftere nden."

⁶Sey ngiimi wondi Karoori e darii haade joodorgal ngal. Tagaadum nayum goodudum yonki dum e mawbe ben e piliindi. Karoori ndin bo ndi hirsanova. E ndi woodi luwe joweediti e gite joweediti, kanje ngoni Ruuhuji Allah joweediti lilaadi nder duuniyaaru fuu.

⁷Sey Karoori ndin yahi jabi deftere nden e jungo nyaamo joodiido dow joodorgal ngal.

⁸Nde ndi jabinde, tagaadum nayum goodudum yonki dum e mawbe 24 ben njani yeeso mayri mawninindi. Koo moye e jogii garaayaaru e tummude jiinaari e nde heewi urde welnde, kayre woni do'aaje yimbe Allah.

⁹Be ngimi gimol kesol e be mbi'a, "A hewtii njabaa deftere nden takkitaa haatimijje mayre, ngam ndenno a waraama, nden barka yiyyam maada a rimdinanii Allah yimbe daga koo ngole lenyol, e koo ngale demngal, e daga koo beye yimbe, e daga koo ndiye leydi.

¹⁰A wartiriibe yimbe maada ardiibe diina ngam be kuwana Allah meeden, be laamoto e duuniyaaru."

¹¹Gada don mi raarii, sey nanmi hononde malaa'ika'en dudbe, duuduki mabbe walaa keerol. E be pilii joodorgal ngal e tagaadum goodudum yonki dum don e mawbe ben,

¹²e be ngima sembee e be mbi'a, "Karoori baraandi ndin ndi hewtii ndi heba bawde, e risku, e faamu, e sembe, e mangu, e mawnineeki, e manteeki!"

¹³Sey nanmi koo dume ko tagaa e dow, e nder duuniyaaru, e ley leydi, e nder ndiyam, e ko woni nder maajum fuu, e dum yima e dum wi'a, "Mantuki, e mangu, e mawnineeki, e laamu dum tabbita to Joodiido dow joodorgal laamu on, e Karoori ndin haa abadaa abadin!"

¹⁴Sey tagaadum goodudum yonki dum don nayum mbi'i, "Aamin!" Sey mawbe ben ndicci mawnini Joomiraawo.

Wahayu Yahaya 6

Haatimijje Joweediti

¹Nden mi yi'i Karoori ndin takkitii go'o nder haatimijje joweediti den. Sey nanmi go'o nder tagaadum nayum goodudum yonki dum don noddii sembee bo hoolo falmaango wi'i, "Woroy!"

²Nde ndarmi sey ngiimi wongu puccu ndanewu. Gondo dow maggu e jogii bakahi, dum hokkimo giifol. O kebudo jaalorgal o wurtii ngam o beyda hebuki jaalorgal.

³Nde Karoori ndin takkiti haatimiire didawre, sey nanmi tagaadum goodudum yonki didabum wi'ii, "Woroy!"

⁴Sey wongu puccu wodewu coloy wurtoyii dum wi'i gondo dow maggu itta jam daga nder duuniyaaru, ngam yimbe mbarmbartira. O hokkaa kaafahi mawki.

⁵Nde Karoori ndin takkiti haatimiire tatawre sey nanmi tagaadum tatabum goodudum yonki wi'ii, "Woroy!" Nde ndarmi sey ngiimi puccu balewu. Gondo dow maggu e jogii poondirdum e jungo.

⁶Sey nanmi goddum bo hononde e wurtoyoo hakkunde tagaadum nayum goodudum yonki dum don e nde wi'a, "Dum yobay ceede kuugal nyalnde go'o ngam poondirgel alkamaari go'o. Dum yobay ceede kuugal nyalnde

go'o ngam poondirkoy tatoy koy gawri. Ammaa taa' wonnu nebbam jaytun koo ndiyam inabooje."

⁷Nde Karoori ndin takkiti haatimiire nayawre mi nanii go'otum nder tagaadum nayum dūm wi'ii, "Woroy!"

⁸Nden mi yi'ii wongu puccu haako haakowu. Inde gondo dow maggu Mayde, Laahira e tokkirimo gada. Dum hokkibe laamu be mbara neddo go'oto nder koo beye yimbe nayo nder duuniyaaru ngam be mbardabe e kaafaaje, e weelo kallungo, e nyawuuji, e diiwe ladde.

⁹Nde Karoori ndin takkiti haatimiire njowabre nden, mi yi'ii yonkiji be dūm wari ngam be nga'ajinii Wolde Allah e goonga. E be ley to dūm wulata urde.

¹⁰Sey be yefti hononde sembee be mbi'i, "Yaa Joomiraawo Joomu koo dume, ceniido, goodudo goonga, naa ndeye ngadantaa duuniyaaru kiita ngaatanodaamin ngam warki ki be mbarimin?"

¹¹Sey dūm hokki koo moye mabbe limcere raneere, dūm wi'ibe be ciwtoo sedda, naa dūm hebbitii waruki horiibe nder higoobe kuugal mabbe tokkuge Yeesu, be dūm warata non no dūm wardibe.

¹²Nde Karoori ndin takkiti haatimiire joweego'oore, sey dūm wadi dimbol leydi mangol. Naange balwi kirim bo yulbe. Lewru wooji coloy bo yiyyam.

¹³Koode boo njani njaninoyi no bikkoy ibbe njanirotya to hendu dimbii lekki kin.

¹⁴Sey dow taggii no dūm taggirta daago, dūm sottini koo ndeye hocceere e leydi ngondi caka ndiyam daga to dūm woni.

¹⁵Sey laamiibe duuniyaaru, e ardiibe, e mawbe sooji'en, e goodube risku, e goodube laamu, e maccube, e naa' maccube be cuudii nder luurooji e ley kaaye nder kocceeje.

¹⁶Be mbi'i kocceeje den e kaaye den, "Njanoyee dow amin, cuudonmin to' gondo dow joodorgal laamu yi'amin, nden to' Karoori ndin halkamin.

¹⁷Ngam nyalnde monnere mabbe kallunde warii. Moye waawata daraaki?"

Wahayu Yahaya 7

Yimbe Israa'iila 144,000

¹Gada non mi yi'ii malaa'ika'en nayo e ndarii e guttulli nayi di duuniyaaru. E be curi henduuji nayi di duuniyaaru ngam to' hendu wisa dow leydi koo dow maayo koo dow koo kiye lekki.

²Sey ngiimi goddo malaa'ikaajo e yenta dow daga fuuna e mo jogii haatimiire Allah goodudo yonki. O metani malaa'ika'en nayo ben don be Allah hokki laamu lallinki leydi e maayo. O metanibe e hononde cembinde,

³o wi'i, "To' on lallin leydi koo maayo koo ledde naa min ngadfanii maccube Allah meeden alaama to tiide mabbe taw."

⁴Sey nanmi dudki be dum wadani alaama ben kewtii yimbe 144,000. Be fuu mabbe daga nder lenyi Israa'iila sappo e didi be ngoni,

⁵yimbe 12,000 daga lenyol Yahuuda, yimbe 12,000 daga lenyol Rubaynu, yimbe 12,000 daga lenyol Gat,

⁶yimbe 12,000 daga lenyol Aaciru, yimbe 12,000 daga lenyol Naftaali, yimbe 12,000 daga lenyol Manaase,

⁷yimbe 12,000 daga lenyol Saaminu, yimbe 12,000 daga lenyol Leewi, yimbe 12,000 daga lenyol Isaaka,

⁸yimbe 12,000 daga lenyol Jabaluuna, yimbe 12,000 daga lenyol Isufu, yimbe 12,000 daga lenyol Biliyaaminu.

Yimbe Dudbe Daga Koo Ngole Lenyol

⁹Gada dum don mi raarii sey ngiimi yimbe dudbe be yabbake limngal. Be ngaroyii daga koo ndiye leydi, e koo ngole lenyol, e koo beye yimbe, e koo ngale demngal, e be ndarii yeeso joodorgal laamu ngal e Karoori ndin e be bornii kolte daneeje tar. E be njogii licoy haako dabiinoje e juude mabbe.

¹⁰E be yefta hononde sembee e be mbi'a, "Kisndam waroyii daga to Allah meeden joodiido dow joodorgal laamu e Karoori ndin!"

¹¹Malaa'ika'en fuu e ndarii pilii joodorgal laamu ngal e mawbe ben don e tagaadum nayum goodudum yonki dum don. Be fuu be njani be mawnini Allah.

¹²E be mbi'a, "Aamin! Mantuki, e teddungal, e faamu, e yettoore, e mangu, e bawde, e sembe tabbita to Allah meeden haa abadaa abadin! Aamin."

¹³Sey go'oto nder mawbe ben don yamiyam wi'i, "Dum beye be'e yimbe borniibe kolte daneeje? Nden daga toye be yiwoyi?"

¹⁴Sey mbiimoomi, "Mi andaa, mawdo. An a andi." Sey o wi'iyam, "Be'e yimbe kambe yiwoyi daga nder torra kalluka. Be labbiniri kolte mabbe e yiyyam Karoori ndin de ndanni tar.

¹⁵Kanjum wadi e be ndarii yeeso joodorgal laamu Allah. E be kuwanamo jemma e nyalawma nder wuro maako. Joodiido dow joodorgal laamu ngal o suranaybe.

¹⁶Be beydataa be nana weelo, be beydataa be nana donka. Naange fudditataa piyabe koo goddum guldu sam.

¹⁷Ngam Karoori ngondi caka joodorgal laamu ngal ndi wartay gaynaako mabbe. Nden ndi yaaraybe to ndiyam yonki bulirotya. Allah boo moytanaybe fuu gondi mabbe."

Wahayu Yahaya 8

Haatimiire Joweedidawre

¹Nde Karoori ndin takkiti haatimiire joweedidawre, sey koo dume de"iti ton dow haade mintiji 30.

²Nden mi yi"ii malaa'ika'en njoweedido dariibe yeeso Allah dum hokkibe luwe joweedidī.

³Sey goddo malaa'ikaajo wari darii yeeso to dum wulata urde welnde e mo jogii tummude jiinaari nde dum wulata urde nder mayre. Dum hokkimo urde dunde ngam o hawtande e do'aare yimbe Allah o hokkande Allah to dum wulata urde welnde dum jiinaari gondum yeeso joodorgal laamu ngal.

⁴Sey curka urde nden ummii daga nder tummude nde o jogii nden hawti e do'aaje yimbe Allah ben ka yahi yeeso Allah.

⁵Sey malaa'ikaajo on hoccu tummude nden hebbininde hiite daga to dum wulata urde welnde, o sankitinge dow duuniyaaru. Sey dum nangi waduki palmaali, e hoolo, e mayf'e, e dimbol leydi.

Lewe Nayi

⁶Nden malaa'ika'en ben don njoweedido jogiibe luwe joweedidī be ciryii duudukide.

⁷Malaa'ikaajo arandeejo duudi luwal muudum sey raa malemalleeje kallude e hiite e dum jillindirii e yiiyam dum meccoyaa dow duuniyaaru. Hiite ngen boo nyaami sendere go'o nder cende tati de duuniyaaru, nge nyaami sendere go'o nder cende tati de ledde e fude fudeejji.

⁸Nde malaa'ikaajo didabo duudi luwal muudum, sey dum hubii goddum nder maayo nandudum e hocceere mawnde e dum nyaama hiite. Daga don sendere go'o nder cende tati de maayo ngon warti yiiyam.

⁹Nden sendere go'o nder cende tati de marle maayo ngon mbaati, nden sendere go'o nder cende tati de komijje gonde don kalki.

¹⁰Nde malaa'ikaajo tatabo duudi luwal muudum, sey wonde hoodere yanoyi daga dow e nde nyaama hiite bo yawre nde dum yardata nyaaki. Nde yani dow sendere go'o nder cende tati de candi e to ndiyam bulirotya.

¹¹Inde hoodere nden "Kaddum." Sey sendere go'o nder cende tati de ndiyam warti kaddam. Yimbe dudbe nde njari ndiyam dam be maayi ngam dam wartii kaddam.

¹²Nde malaa'ikaajo nayabo duudi luwal muudum, sey dum piyi sendere go'o nder cende tati de naange e lewru e koode, haa sendere go'o nder cende tati de jayngol naange e lewru e koode nyibbi. Sendere go'o nder cende tati nde nyalawma warti nyiwre; non maa jemma.

¹³Nden nde ndaarumi, sey nanmi wonga ciila e nga fiira e dow e nga wi'a e sembe, “On mbonii! On mbonii! On mbonii onon joodiibe nder duuniyaaru, to düm duudii luwe koriide de malaa'ika'en ben don tato ciryii duuduki!”

Wahayu Yahaya 9

Luwal Njowabal

¹Nde malaa'ikaajo njowabo duudi luwal muudum, sey ngiimi hoodere yanoyii nder duuniyaaru daga dow. Sey düm hokkinde mabbitirgel dammugal ngayka kalluka lugguka.

²Nde hoodere nden mabbiit ngayka kan, sey wokka curka baleha wurtoyii bo curka ladde nyaamoore hiite, ka balwini naange e njayri dow.

³Sey mbaabeho mburtoyii daga nder curka kan ko njipponoyii duuniyaaru. Dum hokkiko sembe ŋatuki bo jahe.

⁴Sey dum wi'iko to' ko meema geene, koo ledde, koo godđum fude-fude, sey ni yimbe be ngalaa alaama Allah e tiide mabbe tan.

⁵Dum aliko ko torra yimbe ben torra kalluka haa lebbi jowi, ammaa to' ko mbarabe. Nawđum ŋatuki maako bo nawđum ŋatuki jahe.

⁶Nder balde den yimbe däbbatay mayde, ammaa be kebataande; be kaabay be maaya, ammaa mayde nden doggaybe.

⁷Mbaabeho kon e nandi e pucci ciryiidí ngam konu, e ko ngoodi godđum to ko'e bo giifi jiinaari, geece maako boo e nandi e de yimbe.

⁸Gaasa maako e nandi e gaasa ko'e rewbe, nden nyiiyé maako e nandi e de sembindu.

⁹Gabaaje maako e cuddorii e godđum nandudum e toggohoy njamndi, sonnyo biyeeli maako boo e nandi e sonnyo pucci kabbanaadi keke konu e di'ndogga e di' ummanii konu.

¹⁰E ko ngoodi bicce pidooje bo de jahe. Bicce den boo e ngoodi sembe nawnuki yimbe haa lebbi jowi.

¹¹Nden e ko ngoodi laamiido laamotoodoko, kanko woni malaa'ikaajo ngayka kalluka lugguka kan. Inde maako nder Ibraaniyankoore woni “Abaddon,” nder Helenankoore boo “Afooliyon,” waato Kalkoowo.

¹²Bone kalludum arandejum yabbake. Horii bone kalludum diđum garayđum.

Luwal Joweego'owal

¹³Nden malaa'ikaajo joweego'oojo duudi luwal muudum, sey nanmi hononde e wurtooyoo daga nder noppi nayi di to düm wulata urde düm jiinaari gondum yeeso Allah.

¹⁴Hononde nden wi'i malaa'ikaajo on, "Yoofu malaa'ika'en nayo ben don kabbaabe to iloowo mango bi'eteengo Yuferitis!"

¹⁵Sey dum yoofi malaa'ika'en ben don nayo be dum siryanii carel nge'el, e nyalnde nde'e nde lewru ndu'u e ndungu ngu'u ngam be mbara sendere go'o nder cende tati de yimbe duuniyaaru.

¹⁶Dum wi'iyam d'uuduki sooji'en wonbe dow pucci wadii 200,000,000.

¹⁷Nder wahayu dum mi yi'i pucci e wonbe dow majji, e be cuudi gabaaje mabbe e toggohoy njamndi e koy mbooji coloy bo hiite, e cuudijum, e nareerijum. Kadimaa koo nguye puccu e woodi hoore bo nde sembindu, nden hiite e curka e kaaye nyaamooje hiite e wurtooyoo daga kondude majji.

¹⁸Sendere go'o nder cende tati de duuniyaaru mbardaa e bone kalludum tatum dum don, waato hiite, e curka, e kaaye nyaamooje hiite burtoyoodum daga kondude maaji.

¹⁹Sembe maaji nder kondude maaji e bicce maaji ngoni. Bicce den e ngoodi ko'e bo de boole, e maaje di nawnirta yimbe.

²⁰Yimbe koriibe be bone dum don mbaraayi, be tuubaayi be cendiri e ko be ngadi e juude mabbe. Be alaayi mawninki ginni, e allaaji fewre gadiraadi jiinaari, koo ajurfaari, koo njamndi mbodeeri, koo hayre, koo lekki. Di fuu di ngi'ataa, di nanataa, di njahataa.

²¹Nden be alaayi waruki yimbe, e huutirki bawde ginni, e njeenu, e wujje-wujje mabbe.

Wahayu Yahaya 10

Malaa'ikaajo e Derewol

¹Nden mi fudditii mi yi'i goddo malaa'ikaajo goodudo laamu, e mo jippoyoo daga dow, e mo suddorii duule. E mo woodi timbotimbola dow hoore maako, yeeso maako bo naange, koyde maako bo lekko nyaamooho hiite.

²E mo jogii wongol derewol pamarol e jungo maako e ngol mabbitii. O wadi koyngal maako ngal nyaamo dow maayo, koyngal maako ngal nano boo dow leydi.

³Sey o meti e hononde cembinde bo bojji sembindu. Nde o meti, sey palmaali joweedidi nootii e hoolo cembingo.

⁴Nde palmaali joweedidi din kooli, sey ciryiimi mi winday. Ammaa sey nanmi wonde hononde daga dow wi'ii, "Taa' wi'u goddo ko palmaali joweedidi din don mbi'i nden taa' windudum!"

⁵Nden malaa'ikaajo mo ngiimi e darii dow leydi e dow maayo yefti jungo muudum nyaamo dow.

⁶O hunorii inde Allah goodudo yonki haa abadaa abadin, tagudo dow e ley e maayo e ko woni nder maajum. O wi'i, "Wonnuki carel horaaki kadin!"

⁷Ammaa carel ko malaa'ikaajo joweedidabo duudata luwal muudum, Allah hebbinay sirru muudum, non no o wi'unoo maccube maako annabo'en."

⁸Nden hononde nde nanunoomi daga dow, nde fudditii nde metaniiyam nde wi'i, "Yahu njabaa derewol ngol don mabbiitiingol e jungo malaa'ikaajo on don dariido dow maayo e dow leydi."

⁹Sey njahumi to malaa'ikaajo on mbiimoomi o hokkayam derewol ngol. Sey o wi'iyam, "Jabungol nyaamaa. Ngol wartay kaddum nder reedu maada, ammaa to honuko maada ngol welay bo njumri."

¹⁰Sey njabumi derewol ngol e jungo malaa'ikaajo on nyaamumingol. Sey ngol warti belngol e honuko am bo njumri, ammaa gada mi modiingol ngol warti kaddum nder reedu am.

¹¹Sey dum fudditi dum wi'iyam, "Doole pudditaa mbi'a ko hebata yimbe e leyde feere-feere, e lenyi, e demde, e laamiibe dudbe."

Wahayu Yahaya 11

Ceydu'en Allah Dido

¹Nden dum hokkiyam godsum poondirdum nandudum e sawru, dum wi'iyam, "Umma njahaa poondaa wuro ceniingo e to dum hokkata Allah caahu, nden limaa mawninoobe Allah nder maggo.

²Ammaa taa' foondu njayri yaasi wuro ngon, alundi, ngam dum hokkiindi leyfi duuniyaaru, be laamoo Gariiri Ceniindi e sembe haa lebbi 42.

³Nden mi hokkay ceydu'en am dido laamu be nga'ajina wolde am haa balde 1,260, e be bornii kolte kollayde wannaare."

⁴Ben don ceydu'en dido kambe ngoni ledde jaytun didi e fitilaaji didi dariidi yeeso Joomu duuniyaaru fuu.

⁵Fuu giddo hallanabe, sey hiite wurtoyoo daga nder kondude mabbe halkamo. Non dum warita koo moye giddo hallankibe.

⁶E be ngoodi laamu haduki ndiyam toba nder balde de be nga'ajinta Wolde Joomiraawo. Nden e be ngoodi laamu be ngartira ndiyam yiyyam. Donmaa e be ngoodi laamu jippinanki duuniyaaru koo iri dumbe bone kalludum dum be ngidi.

⁷Gada be keenyii wa'ajinki mabbe sey wondi mardi kallundi burtoyoondi nder ngayka lugguka kan honabe. Ndi heba jaalorgal dow mabbe ndi warabe.

⁸Dum alay balli mabbe caka luumo gariiri mawndi. E dum noddira gariiri ndin “Sodom” koo “Masar” ngam ngikku joodiibe nder mayri. Nder mayri dum piyani Joomiraawo mabbe kuusaaje dow gaafaangal.

⁹Yimbe daga koo ndiyé leydi, e lenyi, e demde be ndaaray balli din haa balde tati e sendere be kada dum uwoyadí.

¹⁰Yimbe duuniyaaru fuu nanay beldum be ngada humto be kokkindira dokke ngam annabo'en dido ben mbaraama. Be ngaday non ngam annabo'en ben poodaniino duuniyaaru fuu torra kalluka.

¹¹Ammaa gada balde tati e sendere, sey foofaango yonki waroyi daga to Allah nattibe. Be ummii be ndarii, kulol mangol nangi koo moye giidobe.

¹²Sey annabo'en dido ben nani wonde hononde cembinde daga dow e wi'abe, “Yentoyee do'o!” Sey be koccaa yaaki dow nder nduula, wanywanybe mabbe e ndaara.

¹³Don e don dum wadi wongol dimbol leydi kallungol, sey sendere go'o nder cende sappo de gariiri ndin yani, dum wari yimbe 7,000. Kulol mangol nangi yimbe koriibe, be mawnini Allah Mo Dow.

¹⁴Halkere dīdawre yabbake. Halkere tatavre e wara naa' ko neebi.

Luwal Joweeditabál

¹⁵Sey malaa'ikaajo joweeditabó duudi luwal muudum, sey dum nani hononde cembidde daga dow e mbi'a, “Laamu duuniyaaru fuu wartii dum Joomiraawo meeden e Almasiihu maako. O laamoto haa abadaa abadin!”

¹⁶Sey mawbe ben don 24 joodiibe dow joodorle laamu mabbe yeeso Allah be njani yeeso maako be mawninimo.

¹⁷E be mbi'a, “Yaa Allah Joomiraawo Joomu Bawde, an woni jooni, an woni ndenno! Min ngettiima ngam a huutirii bawde maada a fuddii laamaaki.

¹⁸Yimbe be andaama bernii, ammaa carel monnere maada warii. Carel warii ngel dum wadanta maybe kiita, nden dum waatana maccube maada annabo'en ko be ngadi, e yimbe kuloobe inde maada mawdo e pamaro, nden dum halka baroobe yimbe.”

¹⁹Sey dum mabbiți wuro ceniingo ton dow, dum yi'i Akwaatiya Alkawal maako nder maggo. Sey dum nangi waduki mayye e palmaali e riggaaki e dimbol leydi e malemalleho mawko-mawko.

Wahayu Yahaya 12

Debbo e Mbooga Manga

¹Sey godđum kulniidum kaydiniidum wangí e dow. Godđo debbo e suddorii naange e mo darii dow lewru. E mo taari giifol goodungol koode sappo e dīdī.

²E mo woodi reedu e mo diccii o danyay, e mo woya ngam nawdum danyngol kalludum.

³Donmaa goddum kulniidum kaydiniidum wang e dow: wonga mbooga mbodewa ngoodunga ko'e joweedid i e luwe sappo, koo ndeye hoore e woodi giifol.

⁴Sey wicco maaga wuuwi sendere go'o nder cende tati de koode nga rufoyide dow duuniyaaru. Sey nga wari nga darii yeeso on don debbo dicciido danyay ngam nga nyaama bingel maako to o danyiingel.

⁵O danyi biddo gorko laamotodo duuniyaaru e sawru njamndi. Ammaa dum hocc i biddo on dum yaarimo to Allah to joodorgal laamu maako.

⁶Debbo on boo doggi natti ladde yaaki wonde wigeere to Allah siryanimo to dum faamantamo haa balde 1,260.

⁷Sey konu ummii ton dow. Miikaa'ilu e malaa'ika'en muudum konidi e mbooga ngan e malaa'ika'en magga.

⁸Ammaa dum hebi jaalorgal dow mbooga ngan, dum riiwinga e malaa'ika'en maaga daga ton dow.

⁹Dum hubinoyinga nder duuniyaaru. Kanga woni mbooga nga daga ndenno bi'eteenga Gullotoodo koo Ceydan, majjinoowo duuniyaaru. Dum hubininga nder duuniyaaru fuu e malaa'ika'en maako.

¹⁰Sey nanmi wonde hononde cembinde daga dow e wi'a, "Jooni kisndam, e laamu, e bawde Allah meeden, e laamu Almasiihu maako warii. Ngam on don gullotoodo bandiraabe meeden yeeso Allah jemma e nyalawma riiwaama daga dow.

¹¹Be kebii jaalorgal dow maako barka yiyyam Karoori ndin nden e barka Wolde Allah ngam be njabii be ndulla yonki mabbe.

¹²Ngam non, onon wonbe nder wuro Allah ton dow, nanee beldum! Ammaa on mbonii onon wonbe nder duuniyaaru e ko woni nder maayo! Ngam Ceydan jipponoyake'on e berni bo pusay ngam e mo andi carel maako badake re'uki."

¹³Nde mbooga ngan anditi riiwaama nder duuniyaaru, sey nga fuddi tokkuki debbo on don danyudo biddo gorko.

¹⁴Ammaa dum hokki debbo on biyeeli didi di ciila manga ngam o fiira o yaha wigeere nde dum siryanimo nder ladde. Ton dum faamantamo haa duubi tati e sendere.

¹⁵Sey mbooga ngan tuuti ndiyam bo caangol gada debbo on, ngam ndiyam dam dillida e maako.

¹⁶Ammaa leydi wallimo ndi omti honduko ndi yardi ndiyam dam.

¹⁷Sey mbooga ngan monnani debbo on, nga ummoyii nga hona lenyol maako, waato koo moye tokkoowo ko Allah wi'i jabudo goonga ka Yeesu waddi.

¹⁸Sey mbooga ngan darii dow njaareendi ngondi daande maayo.

Wahayu Yahaya 13

Marle Didi

¹Sey ngiimi wondi mardi e wurtoyoo daga nder maayo e ndi woodi luwe sappo e ko'e joweedidī. Koo ngale luwal e woodi giifol nden koo ndeye hoore e woodi inde kollaynde Allah yawaare.

²Mardi ndi ngiimi ndin e ndi nandi e cembindu e ndi woodi koyde mawde goodude gaasa e pedeeli juutudī bo di wonga ndiwriwa ladde bi'eteenga beyar. Honduko mayri e nandi e ko sembindu. Mbooga ngan boo hokkindi bawde muudum, e joodorgal laamu muudum, e laamu mawdum.

³Nden hoore wo'oyre daga nder ko'e mardi ndin e woodi wonde nawnoode baawaynde warkindi. Ammaa nawnoode nden yaadake hoyii. Ngam non koo moye nder duuniyaaru haydini tokki mardi ndin.

⁴Be mawnini mbooga ngan, ngam nga hokkiindi laamu. Donmaa be mawnini mardi ndin, e be mbi'a, "Moye hewti bo mardi ndi'i? Moye waawata habda e mayri?"

⁵Dum ali mardi ndin mawnina hoore muudum e huda Joomiraawo, dum alindi ndi laamoo lebbi 42.

⁶Ndi fuddi huduki Allah e inde maako e to o joodotoo, e fuu joodiibe ton dow.

⁷Dum alindi ndi hona yimbe Allah ndi heba jaalorgal dow mabbe. Ndi hokkaa laamu dow koo ngole lenyol, e koo beye yimbe, e koo ngale demngal, e koo ndiyе leydi.

⁸Fuu yimbe joodiibe e duuniyaaru be mawninayndi, sey ni be dum windi inde mabbe ko duuniyaaru tagee nder deftere yonki nde Karoori baraandi.

⁹"Fuu goodudo noppi nanooji nana!

¹⁰Koo moye dum windi naa yahii maccungaaku, too, naa yahii: nden koo moye dum windi e kaafahi o wardetee, too, e kaafahi kin o wardetee. Ngam maajum sey yimbe Allah kooloomo ngada munyal."

¹¹Nden mi yi'ii wondi mardi e wurtoyoo daga nder leydi. E ndi woodi luwe didi bo de karoori, e ndi meta bo mbooga.

¹²E ndi huutira laamu mardi arandeeri ndin fuu yeeso arandeeri ndin. Ndi wadii duuniyaaru e koo moye gondo nder mayru mawnina mardi arandeeri ndin, ndin don ndi nawnoode mayri hoyi.

¹³Mardi didawri ndin wadi fii kaydiniidum duddum, haa maa ndi wadi hiite rufoyi nder duuniyaaru daga dow. Ndi wadi non yeeso gite koo moye.

¹⁴Ndi majjini yimbe wonbe duuniyaaru e kaydiniidum dum um alindi ndi wada e yeeso mardi arandeeri nawniraandi kaafahi ammaa e ndi woodi yonki. Nden ndi wi'ibe be ngada ngunkiwa nandunga e mardi arandeeri ndin ngam hokkukindu mangu.

¹⁵Dum ali mardi didawri ndin fuufana ko be ngadi dum foofaango yonki ngam dum meta dum wada fuu ganyudo mawninkidum waree.

¹⁶Donmaa mardi didawri ndin wadi koo moye wadanee alaama mayri e jungo nyaamo koo e tiinde, mawdo e pamaro, goodudo risku e mo walanaa, maccudo e naa' maccudo.

¹⁷Ndi wadu non ngam to' goddo sooda koo soora to walaa alaama mayri, waato inde mayri koo lamba inde mayri.

¹⁸Do'o e haani kuutiron faamu. Fuu goodudo andal o wurtina ma'ana lamba mardi ndin don, ngam lamba dum dum inde neddo. Lamba dum woni 666.

Wahayu Yahaya 14

Gimol Kebube Kisndam

¹Nden mi raarii sey ngiimi Karoori ndin e darii dow Hocceere Sihyoona. E mo wondi e yimbe 144,000 be dum windani inde maako e nde Nyaako maako to tiide mabbe.

²Sey nanmi wonde hononde daga dow cembinde bo hoolo ndiyamji doggooji, bo hoolo riggaango cembingo. E nde nandi e iido fiiki garaayaaji.

³E be ngima wongol gimol kesol yeeso joodorgal laamu ngal e tagaadum nayum goodudum yonki dum don e yeeso mawbe ben don. Walaa baawaydo ekkitaaki gimol ngol, sey ben don yimbe 144,000 tan be dum rimdini daga duuniyaaru.

⁴Kambe ngoni gadube jonde lamnde ngam be meedaayi walduki e rewbe, e be tokka Karoori ndin fuu to ndi fa'i. Kambe ngoni rimdinaabe nder yimbe horiibe, kambe ngoni be dum arti hokkuki Allah e Karoori ndin.

⁵Dum meedaayi nanki fewre daga kondude mabbe, ngam be meedaayi walduki godsum ko woodaa.

Lilal Malaa'ika'en Tato

⁶Nden mi yi'ii goddo malaa'ikaajo e fiira ton dow, e mo yaada e Habaru Beldum tabitaydum ngam o wa'ajinana yimbe duuniyaaru be koo ngole lenyol, e koo beye yimbe, e koo ngale demngal, e koo ndiye leydi.

⁷O yefti hononde sembee o wi'i, "Kulee Allah mawnineemo! Ngam carel ngel o wadanta duuniyaaru kiita wadii. Mawninee tagudo dow e ley, e maayo e to ndiyam bulata."

⁸Sey malaa'ikaajo didabo tokki arandeejo on e wi'a, "Gariiri Baabiila halkaama! Gariiri mawndi ndin ndi halkaama! Ndi yarnii lenyi wongu njaru gaylitayngu hoore, waato njeenu, ndi foodoyi monnere Allah."

⁹Sey malaa'ikaajo tatabo tokki dido arande'en ben e wi'a e sembe, "Fuu mawnindo ndin don mardi arandeeri e ngunkiwa nandunga e mayri, nden jabi alaama mayri e jungo muudum koo e tiinde muudum,

¹⁰o yaray bone kalludum dum Allah siryii e sembe muudum nder tummude monnere muudum. Dum torriraymo hiite e kibiritu yeeso malaa'ika'en ceniibe e Karoori ndin.

¹¹Curka hiite gulayngebe ka waday ka ummaaki dow haa abadaa abadin. Ben don mawninbe mardi ndin don e ngunkiwa nandunga e mayri e fuu gadanaabe alaama inde mayri, be kebataa ustaneeki bone jemma e nyalawma."

¹²Ngam maajum yimbe Allah tokkoobe ko o wi'i kooliibe Yeesu ngada munyal.

¹³Sey puđutumi nanmi wonde hononde daga dow e wi'a, "Windu du'um, 'Be barkidinaabe maayaybe daga jooni e tokki Joomiraawo.' " Ruuhu Allah wi'i, "Goonga, be ciwtoto daga kuugal mabbe e torra mabbe, ngam ko be ngadi tokkaybe."

Nyalinde Jaango

¹⁴Nden mi raarii sey ngiimi godde duule daneeje e woodi goddo bo Bii Neddo e joodii dow maaje, e mo taari giifol jiinaari to hoore maako, e mo jogii lawjeeru nyaadundu e jungo maako.

¹⁵Sey goddo malaa'ikaajo wurtoyii daga nder wuro ceniingo ton dow o metani joodiido dow duule on e hononde cembinde o wi'i, "Wadu lawjeeru maada, puđaa tayuki ko bendi, ngam carel fe"uki gese duuniyaaru wadii."

¹⁶Sey on don joodiido dow duule wadu lawjeeru muudum tayı ko bendi nder duuniyaaru.

¹⁷Donmaa goddo malaa'ikaajo wurtoyii daga nder wuro ceniingo nder wuro Allah ton dow. Kanko maa e mo jogii lawjeeru nyaadundu.

¹⁸Sey goddo malaa'ikaajo paamanowo hiite wurtoyii daga nder to dum wulata urde. O metani malaa'ikaajo jogiido lawjeeru welndu nder hononde cembinde o wi'i, "Wadu lawjeeru maada taya inabooje duuniyaaru, ngam ngesa inabooje duuniyaaru bendii."

¹⁹Sey malaa'ikaajo on wadi lawjeeru muudum nder duuniyaaru tayi bikkoy inabooje daga layi maaje, o hubiikoy nder ngayka to dum yaabatakoy. Du'um holli no Allah monniranta kallube.

²⁰Dum yaabikoy nder ngayka kan gada gariiri. Yiiyam wadi ka wurtoyaaki e dogga daga nder ngayka kan, to dam yaari wadii mil 296 nden lugguki maajam wadii sawru go'o.

Wahayu Yahaya 15

Bone Joweedidi Cakitiidum

¹Sey ngiimi goddum alaama ton dow mawdum kaydiniidum. Mi yi'ii malaa'ika'en njoweedido jogiibe bone joweedidi kalludum cakitiidum, ngam kanje ngoni keerol monnere Allah.

²Sey ngiimi goddum bo maayo daarolle hawti e hiite. Nden mi yi'i kebube jaalorgal dow mardi arandeei ndin don e ngunkiwa nandunga e mayri e lamba kollaydum inde mayri. E be ndarii daande maayo daarolle ngon e be njogii garaayaaji di Allah hokkibe.

³E be ngima gimol Muusa maccudo Allah e gimol Karoori ndin, e be mbi'a, "Yaa Allah Joomiraawo Joomu Bawde, kuude maada de mawde kaydiniide. Laamiido leyiyi fuu, koo dumé ko ngadataa e woodi Aadilaaku e goonga!

⁴Moye woni hulataama, yaa Joomiraawo? Moye woni mawnintaa mangu maada? Ngam an tan woni ceniido. Yimbe duuniyaaru fuu mawninte, ngam koo moye yi'ii kuude maada de Aadilaaku."

⁵Gada non mi yi'ii Wigeere Burnde Senaaki nder wuro Allah ton dow e omtii.

⁶Sey ben don malaa'ika'en njoweedido jogiibe bone kalludum mburtoyii daga nder wuro ngon e be bornii kolte delmude bodde delkitotoode, e be taadii taadorde jiinaari to gabaaje mabbe.

⁷Sey go'o nder tagaadum nayum goodudum yonki dum don hokki malaa'ika'en njoweedido ben tummude joweedidi de jiinaari e de keewi monnere Allah goodudo yonki haa abadaa abadin.

⁸Sey curka yiwoyi daga to bawde Allah e teddungal maako heewi wuro ngon haa walaa bawdo nattukingo naa bone joweedidi dum don dum malaa'ika'en njoweedido nde'ii.

Wahayu Yahaya 16

Tummude Bone Joweedidi Dum Monnere Allah

¹Sey nanmi wonde hononde cembinde daga nder wuro ceniingo ton dow e nde wi'a malaa'ika'en njoweedido ben don, "Njahee ndufanon duuniyaaru tummude joweedidi den don de monnere Allah!"

²Daga don sey malaa'ikaajo arandeejo yahi wayli ko woni nder tummude muudum dow duuniyaaru. Sey ngokko putto nawko kalluko mburtonoyii ben don goodube alaama mardi arandeeri ndin don e mawninbe ngunkiwa nandunga e mayri.

³Malaa'ikaajo didabo maa wayli ko woni nder tummude muudum nder maayo. Sey ndiyam maayo ngon warti bo yiyyam maydo. Koo dume ko woodi yonki gondum nder maago waati.

⁴Sey malaa'ikaajo tatabo maa wayli ko woni nder tummude muudum nder candi e to ndiyam bulirotya. Sey dum fuu dum warti yiyyam.

⁵Mi nanii malaa'ikaajo paamanowo ndiyam e wi'a, "Yaa Ceniido, an woni ndenno an woni jooni. An a aadilijo nder kiita maada kan don.

⁶Ngam kallube ndufii yiyyam yimbe maada e annabo'en maada, raddum boo a hokkiibe yiyyam be njara ngam non haananibe."

⁷Sey nanmi hononde daga to dum wulata urde welnde e wi'a, "Goonga, Allah Joomiraawo Joomu Bawde! A wadira kiita e goonga e Aadilaaku!"

⁸Sey malaa'ikaajo nayabo wayli ko woni nder tummude muudum dow naange. Sey dum alinge nge wula yimbe gulduum kalludum.

⁹Sey nge wuli yimbe no halli, be kudi inde Allah, kanko goodudo laamu dow bone joweedidi dum don. Ammaa be tuubaayi be mawninaayimo.

¹⁰Malaa'ikaajo njowabo maa wayli ko woni nder tummude muudum dow joodorgal laamu mardi arandeeri ndin, sey nyiwre mabbi koo toye to ndi laamotoo. Yimbe ɣati demde mabbe ngam bone,

¹¹be kudi Allah Mo Dow ngam nawdum putto kalluko kebukobe. Ammaa fuu e non be tuubaayi daga kuude mabbe kallude.

¹²Sey malaa'ikaajo joweego'oojo wayli ko woni nder tummude muudum nder iloowo mango bi'eteengo Yuferitis mango. Sey ngo beebi ngo yoori ngam dum mo"inana laamiibe fuuna laawol.

¹³Sey ngiimi goddi ginni kanji tati e di nandi e paabi, go'otol e wurtoyoo daga nder honduko mbooga ngan don, go'otol boo e wurtoyoo daga nder honduko mardi arandeeri ndin don, nden go'otol e wurtoyoo daga nder honduko annabijio on don mo fewre.

¹⁴Kanji ngoni ginni gadooji kuude kaydiniide. Kanji ngoni jahooji to laamiibe duuniyaaru fuu di kawritabe ngam konu e nden don nyalnde mawnde nde Allah Joomu Bawde.

¹⁵Yeesu wi'i, "Raddum e mi waroya bo gujjo! O barkidinaado fuu joodiido e siryii ngam bornoo kolte muudum ngam to' o dilla o bornaaki o semta yeeso lenyol."

¹⁶Sey ginni din kawriti laamiibe ben to wigeere bi'eteende Armagedon nder demngal Ibraaniyankoore.

¹⁷Nden malaa'ikaajo njoweedidabo wayli ko woni nder tummude muudum e njayri dow. Sey wonde hononde cembinde wurtoyii daga joodorgal laamu nder wuro ceniingo ton dow e nde wi'a, "Dum heenyii!"

¹⁸Sey dum wadi ka may'e e riggaaki e palmaali e dimbol leydi kallungol iri ngol dum meedaayi waduki daga dum fuddi taguki yimbe. Dimbol ngol burii koo ngole dimbol ngol dum meedi waduki halluki.

¹⁹Gariiri Baabiila ndin don mawndi sendii tati, gariije duuniyaaru maa njani njanini. Sey Allah siftori e gariiri Baabiila mawndi, o wadindi ndi yari torra monnere maako kallunde.

²⁰Koo ndiye leydi ngondi caka ndiyam ndiyam nyaamindi, nden kocceeje cankitii.

²¹Malemalleeho mawko teddirko bo buhu masaraari ngadi ka yanoyki dow yimbe daga dow haa yimbe ben kudi Allah ngam bone malemalleeho kon, ngam torra kan hallii naa' sedda!

Wahayu Yahaya 17

Debbo e Mardi Ndin

¹Sey go'oto nder malaa'ika'en njoweedido ben don jogiibe tummude joweedidi den wari wi'iyam, "Woroy mi holloymaa no Allah halkirta kaaruwaajo indindo, on don waato gariiri mawndi ndin don ngondi haade candi.

²Laamiibe duuniyaaru ngadidii njeenu e maako. Njeenu dum be ngaadi yiltiibe bo o hokkube njaru gaylitayngu hoore, kambe e yimbe duuniyaaru fuu."

³Nder wahayu dum, malaa'ikaajo on hocciam yaariyam nder ladde ton ngiimi goddo debbo e joodii dow wondi mardi mbodeeri coloy. Bandu mayri fuu e woodi inde kudooje Allah e ndi woodi ko'e joweedidi e luwe sappo.

⁴Debbo on e bornii kolte cuudijje e bodeeje coloy, e mo mo"itinorii coddi jiinaari, e coddi gadiraandi kaaye de ceede feere-feere. E mo jogii tummude jiinaari e jungo maako e nde heewi ndiyam inabojam, waato ko nefnii kalludum dum o wadidi e worbe.

⁵E tiinde maako dum windi wonde inde goodunde ma'ana cuudiidum, wi'uki, "Baabiila Mawndi inna kaaruwa'en inna koo dum ko nefnii dum duuniyaaru."

⁶Sey ngiimi debbo on e yiltii ngam yiyyam yimbe Allah dam o yari e yiyyam be dum wari ngam tokkuki Yeesu. Nde ngiimoomi mi haydinii naa' sedda.

⁷Ammaa malaa'ikaajo on yamiyam wi'i, "Ngam dume kaydintaa? Mi wi'ete ma'ana sirru debbo o'o e sirru mardi koccundimo ngoodundi ko'e joweedidi e luwe sappo.

⁸Mardi ndi ngiidaa, ndenno e ndi woodunoo yonki, jooni ndi walaa yonki, nden do'o yeeso ndi wurtoyo daga nder ngayka kalluka lugguka ndi yaha to ndi halketee. Joodiibe e duuniyaaru be dum windaayi inde mabbe nder deftere yonki ko duuniyaaru tagee, be kaydinay e yi'uki mardi ndin don. Ngam ndenno e ndi woodunoo yonki, jooni ndi walaa yonki, nden ndi wartoyay.

⁹"Do'o e haani neddo huutira faamu ngam anduki ma'ana du'um. Ko'e joweedidi den don dum yoole joweedidi to debbo on don joodotoo,

¹⁰donmaa kanje ngoni laamiibe njoweedido. Njowo nder mabbe maayi, nden go'oto e laamoo jooni, go'oto on boo waraayi taw. To o warii, o laamoto carel sedda tan.

¹¹Mardi ndin don goodunoondi yonki, jooni boo ndi walaa yonki, kayri woni go'oto nder laamiibe njoweedido, ndi wartay laamiido njoweetatabo, nden dum halkandi.

¹²"Luwe den don sappo de ngiidaa boo dum laamiibe sappo be puuddaayi laamu taw, ammaa dum hokkaybe laamu be laamoo awa go'o e mardi ndin don.

¹³Be fuu nyumo mabbe go'o, nden be kokkay mardi ndin don bawde mabbe e laamu mabbe.

¹⁴Be konay Karoori ndin, ammaa Karoori ndin heba jaalorgal dow mabbe ngam kanko woni Joomiraawo joomiraabe, Laamiido lamlambe. Wondube e maako boo be noddaabe, be cubaabe, be tokkuge Joomiraawo boddum."

¹⁵Donmaa malaa'ikaajo on wi'iyam, "Ndiyam dam don dam ngiidaa, to debbo on don joodii. Kanjam woni lenyi, e yimbe dudbe daga leyde feere-feere e demde feere-feere.

¹⁶Luwe den don boo sappo de ngiidaa, kanje e mardi ndin don de nganyay debbo on don de teeta koo dume ko o woodi, de bortamo, de nyaama kusel bandu maako, de nguliramo hiite.

¹⁷Ngam Allah wadiibe be kuwa ko o yidi be ngarta be nyumo go'o, be kokka mardi ndin laamu mabbe, naa dum hebbinii ko Allah wi'i.

¹⁸"Debbo on don mo ngiidaa, kanko woni gariiri mawndi ndin don goodundi laamu dow laamiibe duuniyaaru."

Wahayu Yahaya 18

Halkuki Baabiila

¹Gada non mi yi'ii goddo malaa'ikaajo e jippoyoo daga dow. E mo woodi laamu mawdum teddungal maako yeynanii duuniyaaru fuu.

²Sey o noddi nder hononde cembinde, o wi'i, "Gariiri Baabiila halkaama! Gariiri mawndi yanii! Ndi wartii to ginni njoodotoo, to ginni kawritata e koo diye colli nefniidi karminiidi.

³Ngam kayri woni gariiri bonnundi lenyi duuniyaaru e waaduki njeenu e mayri. Njeenu dum be ngaadi wartaniibe bo njaru gaylitayngu hoore. Laamiibe duuniyaaru ngaadii njeenu e mayri. Soodoobe e cooritoo koo toye nder duuniyaaru kebii risku ngam Baabiila e yidi waduki njeenu naa' sedda."

⁴Sey nanmi wonde hononde daga dow e nde wi'a, "Onon yimbe am, mburtooyee daga nder mayri, ngam to' hakkeeji mayri hawta e moodon, ngam to' bone kalludum kebaydumndi heba'on.

⁵Ngam hakkeeji mayri towii haa kewtii dow; Allah boo yejjitaayi kalludum dum ndi wadi.

⁶Ngadaneendi non no ndi wadi fuu. Ko ndi wadi, ngadaneendi non nde didi. Cuutaneendi ko buri sembe nde didi nder tummude mayri ko ndi suutani wobbe.

⁷Kokkeendi bone poodaneendi wannaare, non no ndi mawniniri hoore mayri e nanki beldum dum ndi nani. Ngam e ndi wi'a hoore mayri, 'E mi joodii, mi laamiido. Min, naa' mi debbo mo gorko muudum maayi, mi nattataa wannaare.'

⁸Ngam non bone kalludum waranaymo nder nyalnde go'o, mayde e wannaare e weelo kallungo, nden dum wulamo e hiite, ngam Allah Joomiraawo gadanaydomo kiita o goodudo laamu."

⁹Laamiibe duuniyaaru gaadube njeenu e ko woodaa e maako be mboyanaymo e be ngulla to be ngi'ii curka hiite nyaamayngemo.

¹⁰Be ndaroto daga badaaki ngam e be kula to' torra ka o yarata hawta e mabbe, e be mbi'a, "Wayyoo! Wayyoo! An gariiri mawndi! An Baabiila gariiri mawndi! Nder awa go'o tan torra kalluka yanonoyiima."

¹¹Soodoobe e cooritoo wonbe koo toye nder duuniyaaru mboyanaymo ngam wannaare, ngam walaa coodoowo goddum to mabbe kadin.

¹²Walaa coodaydo jiinaari mabbe, e ajurfaari mabbe, e kaaye de ceede, e lu'ulu'uji mabbe, e kolte delmude labde delkitotoode, e kolte delmude de ceede bi'eteede siliki, e kolte cuudijje, e kolte bodeeje coloy, e koo iri deye ledde cehaade, e koo dumme gadiraadum e nyiiye nyiiwa e ledde de ceede, e njamndi mbodeeri, e dum jamde, e kaaye cehaade de ceede,

¹³e sinamon, e condi nyaddé mbelndi, e urde welnde guleteende, e nebbam bi'eteedam mur, e urde welnde guleteende bi'eteende firankisen, e ndiyam

inabojam, e nebbam, e condi alkamaari, e caabaari alkamaari, e na'i, e baali, e be'i, e keekeeji pucci, e maccube, waato yonkiji yimbe.

¹⁴Soodoobe e cooritoo mbi'ay, "Fuu boddum dum ngadudaa bernde maada e dow a dulliidum. Nden fuu risku maada e mo"itinaaki maada a dulliidum, a fudditataa kebaadum!"

¹⁵Soodoobe e cooritoo kebube jawdi nder mayri, be ndaroto daga badaaki, e be kula ngam to' dum hawta e mabbe nder bone dum o yarata, e be mboya sembee, bojji nawdi.

¹⁶Be mbi'ay, "Wayyoo! Wayyoo! An gariiri mawndi, borninoondi kolte delmude labde delkitotoode, e kolte cuudijje, e kolte bodeeje coloy, mo"itiniriindi jiinaari, e kaaye de ceede, e lu'ulu'uuji!

¹⁷Nder awa go'o tan jawdi ndin fuu halkii!" Sey fuu goodube komijje ndiyam e nattoobede e poofdaybede, e koo moye coodoowo e sooritoo dow maayo, be ndarii daga badaaki,

¹⁸be mboyi nde be ngi'i curka hiite nyaamayngemo, e be mbi'a, "Ndiye gariiri hewti gariiri ndi'i mangu?"

¹⁹Be cankitani ko'e mabbe mbulmbuldi be ngadi ka bojji e be ngulla e be mbi'a, "Wayyoo! Wayyoo! An gariiri mawndi! Be komijje ndiyam fuu ndiski daga jawdi mayri! Ammaa nder awa go'o koo dume halkii!"

²⁰Nanee beldum onon wonbe nder wuro Allah ton dow, yimbe Allah e lilaabe e annabo'en, ngam Allah waatanake'on ko o wadani'on!

²¹Sey goddo malaa'ikaajo goodudo laamu hocciaayaa manga o hubiinga nder maayo, e mo wi'a, "Non dum hubortoo Baabiila gariiri mawndi e sembe, dum beydataa yi'ukindi.

²²Dum beydataa nanki piyoobe garaayaaji, e yimoobe, e duudoobe duudaali, e duudoobe luwe nder mayri, nden dum boo fudditataa dum yi'a bayillo koo cehoowo nder mayri, dum fudditataa dum nana hoolo namarde nder mayri!

²³Fitilaaru beydataa yeynoo nder mayri. Donmaa dum beydataa dum nana hononde angoojo e baajaado nder mayri. Ngam ndenno soodoobe e cooritoo nder mayri kambe ngoni mawbe duuniyaaru, sihiriji mayri boo majjinii yimbe duuniyaaru!

²⁴Nden dum tawriindi yiyyam annabo'en e dam yimbe Allah e dam yimbe baraabe fuu nder duuniyaaru."

Wahayu Yahaya 19

Mawninki Allah Ton Dow

¹Gada don mi nanii hoolo cembingo bo hononde yimbe dudbe cembinde ton dow e be ngima e be mbi'a, "Haaliluuya! Allah meeden jeyi kisndam e mangu e laamu,

²ngam kiita maako e woodi goonga e aadilaaku, o halkii kaaruwaajo on don mawdo bonnudo duuniyaaru e njeenu muudum. Allah waatanake maccube muudum be kaaruwaajo on wari."

³Sey be fudditi be nangi gimol e be mbi'a, "Haaliluuya! Curka hiite nyaamungemo waday ka ummaaki haa abadaa abadin."

⁴Sey mawbe ben don 24 e dum don tagaadum nayum goodudum yonki ndicci mawnini Allah joodiido dow joodforgal laamu. E be mbi'a, "Aamin! Haaliluuya!"

Humto Teegal Karoori Ndin

⁵Nden wonde hononde daga joodforgal laamu ngal e wi'a, "Mantee Allah meeden, onon maccube maako kuloobemo mawdo e pamaro."

⁶Nden mi nanii godsdum bo hoolo yimbe dudbe, bo hoolo ndiyamji doggooji, bo hoolo riggaango cembingo, e be mbi'a, "Haaliluuya! Ngam Allah Joomiraawo meeden Joomu Bawde e laamoo!

⁷En welweltu nanen beldum naa' sedda, en mawninmo, ngam carel ngel Karoori te'ata warii. Nden banjaado maako on sirtyake.

⁸Dum hokkii banjaado on limcere delmunde lamnde delkitotoonde. Limcere nden kayre woni kuude yimbe Allah de aadilaaku."

⁹Sey malaa'ikaajo on wi'iyam, "Windu du'um. Be barkidinaabe kumpitaabe humto teegal Karoori ndin." Nden o wi'iyam, "Ka'a haala dum goonga, to Allah dum yiwoyi."

¹⁰Sey ndicciimi yeeso maako ngam mi mawninamo, ammaa o wi'iyam, "Taa' wadu non! Min maa, mi maccudo Allah bo maada, an e bandiraabe maada jogiibe goonga bodsdum ka Yeesu wangini. Mawnin Allah! Ngam goonga ka Yeesu wangini kanka wadi yimbe mbaawi waduki annabaaku."

Goddo Dow Puccu Ndanewu

¹¹Sey ngiimi dow e omtii, sey raa wongu puccu ndanewu gondo dow maggu, e wi'ee Gadoowo Ko Haani, Goodudo Goonga. E mo wada aadilaaku nder kiita e konu.

¹²Gite maako bo demngal hiite, hoore maako e woodi giifi duddi, nden inde e windii dow maako, walaa andudonde sey kanko tan.

¹³E mo bornii toggoore nde dum somniri yiyyam, nden inde nde dum noddirtamo woni, "Wolde Allah."

¹⁴Honoobe be dow e tokkimo dow pucci, e be bornii kolte delmude laabude.

¹⁵Wokki kaafahi nyaaduki e wurtooyoo nder honuko maako, e maaki o fe"irta duuniyaaru, o laamortobe e sawru njamndi, o yaabay bikkoy inabooje nder ngayka monnere Allah Joomu Bawde.

¹⁶To togoore maako e dango maako wonde inde e windii wi'uki, "Laamiido lamlambe, Joomiraawo joomiraabe."

¹⁷Nden mi yi'i goddo malaa'ikaajo e darii dow naange, o noddi colli fuu piirrooji e dow nder hononde cembinde, o wi'i, "Ngaree kawriton ngam humto Allah mango,

¹⁸nyaamon kusel laamiibe, e ngel sooji'en mawbe, e ngel baawube konu, e ngel pucci, e ngel yentoobe pucci din, e ngel yimbe fuu maccube e naa' maccube, mawdo e pamaro!"

¹⁹Sey ngiimi mardi arandeeri ndin don e laamiibe duuniyaaru e sooji'en mabbe kawritii to go'o ngam be kona gondo dow puccu on e sooji'en maako.

²⁰Sey dum nangi mardi ndin e annabijjo fewre on. Kanko woni gadudo kaydiniidum yeeso mayri majjini gadanaabe alaama mayri e mawninbe ngunkiwa nandunga e mayri. E yonki dum hubini annabijjo fewre on e mardi ndin nder mbeela hiite kibiritu.

²¹Dum wariri sooji'en mabbe e kaafahi burtoytooki daga honuko on don joodiido dow puccu. Sey colli nyaami kusel mabbe keerol no di mbaawata nyaamuki.

Wahayu Yahaya 20

Duubi 1,000

¹Nden mi yi'i malaa'ikaajo e jippoyoo daga dow e mo jogii mabbitirgel ngayka kalluka lugguka, nden e mo jogii wongol boggol njamndi mangol cembingol.

²Sey o nangi mbooga ngan, waato mbooga ngan don nga daga ndenno bi'eteenga Ganyo koo Ceydan, o habbirinha boggol ngol haa duubi 1,000.

³Malaa'ikaajo on hubiinga nder ngayka kan, o mabbika o fedika ngam to' nga wurtoo nga beyda majjinki lenyi naa duubi din don 1,000 keewii. Gada don doole nga yoofee ngam carel sedda.

⁴Nden mi yi'ii joodorle laamu, wobbe e njoodii dow maaje. Kambe ngori kokkaabe laamu waduki kiita. Donmaa mi yi'ii yonkiji be dum ittani ko'e ngam be nga'ajinii habaru Yeesu e Wolde Allah. Kambe ngori be mawninaayi ndin don mardi koo ngunkiwa nandunga e mayri, be njabaayi dum wadanabe alaama mayri e tiide mabbe koo e juude mabbe. Be puuditi be kebii yonki, be laamodii e Almasiihu haa duubi 1,000.

⁵Kanjum woni ummaaki maybe arandehi. (Horiibe maybe boo be fudditaayi be kebi yonki sey nde duubi 1,000 din don keewi.)

⁶Be barkidinaabe be ceniibe yimbe goodube gedal nder kin don ummaaki arandehi. Mayde didawre meemataabe, waato be nattataa wuro hiite, be ngartay kuwanoobe Allah e Almasiihu, be laamodoto e maako haa duubi 1,000.

Hebuki Jaalorgal Dow Ceydan

⁷Gada duubi 1,000 din don keewii, dum yoofay Ceydan daga to dum habbimo.

⁸O wurtoyo o majjina leyyi duuniyaaru fuu, o hawritabe ngam konu. Dum noddiray leyyi din Gog e Maagog. Duuduki mabbe wadii bo duuduki njaareendi maayo.

⁹Be cankitii koo toye nder duuniyaaru, be pilii wigeere yimbe Allah, waato gariiri ndi o yidi. Ammaa hiite rufoyi daga dow nge halkibe.

¹⁰Ceydan majjindobe boo hubinaa nder mbeela hiite kibiritu to mardi ndin e annabijjo fewre on don woni. Dum waday ka hokkukibe bone jemma e nyalawma haa abadaa abadin.

Kiita Cakitiika

¹¹Nden mi yi'ii wongal joodorgal laamu mangal danewal e joodiido dow maagal. Sey dow e ley doggi majjiti daga yeeso maako dum beydaayi yi'ukidum.

¹²Sey ngiimi maybe, mawdo e pamaro, e ndarii yeeso joodorgal ngal, dum mabbiti godde defte. Donmaa dum mabbiti wonde deftere, waato deftere yonki. Dum wadani maybe kiita dow ko be ngadi non no dum windiraa nder defte den.

¹³Maayo wurtinoyi maybe wonbe nder maggo. Mayde e Laahira fuu wurtinoyi maybe wonbe nder maajum. Dum wadani koo moye kiita dow ko wadi.

¹⁴Sey dum hubini Mayde e Laahira nder mbeela hiite ngan. Ngan don mbeela hiite kanga woni mayde didawre.

¹⁵Fuu mo dum tawaayi inde muudum e windii nder deftere yonki, dum hubinimo nder mbeela hiite ngan.

Wahayu Yahaya 21

Dow Kesum e Leydi Keyri

¹Nden mi yi'ii dow kesum e leydi keyri, ngam dow arandejum e leydi arandeeri majjitii, maayo maa walaa koo sedda.

²Nden mi yi'ii Gariiri Ceniindi, waato Urucaliima keyri e ndi jippoyoo daga dow, daga to Allah, ndi siryaama bo bañaado mo"itiniido ngam gorko muudum.

³Nden mi nanii wonde hononde cembinde daga joodorgal laamu ngal e nde wi'a, "Raddum to Allah joodotoo e wondi e yimbe! O joododoto e mabbe, be ngartay yimbe maako. Allah e hoore muudum wonday e mabbe, o wartay Allah mabbe.

⁴O moytanaybe fuu gondi mabbe, dum boo fudditataa dum wada mayde koo wannaare koo bojji koo torra ngam koo dume dum ndenno yabbake."

⁵Sey joodiido dow joodorgal laamu on wi'i, "Jooni e mi wada koo dume kesum!" Donmaa o wi'iyam, "Windu dum don, ngam haala ka'a dum goonga ka tabbutuka."

⁶Nden o wi'iyam, "Dum heenyii! Min woni Alfa, min woni Omeega, waato Fuddoode e Timmoode. Fuu nando donka mi hokkaymo ndiyam caahu daga to ndiyam yonki buliroya."

⁷Fuu kebudo jaalorgal hebay fii du'um fuu daga to am, mi wartay Allah maako, kanko o warta biddo am.

⁸Ammaa goodube kulol e nyaamoobe amaana, e kuwoobe kuugal kallungal, e gadoobe warhoore, e gadoobe njeenu, e darnoobe, e mawninoobe gunkiji, e fuu fewoobe, be fuu dum nattinaybe mbeela hiite kibiritu, kanga woni mayde didawre."

Urucaliima Keyri

⁹Sey go'oto nder malaa'ika'en njoweedido ben wari, ben don jogiibe tummude joweedidi keewude monnere Allah cakitiidum. O wi'iyam, "Woroy mi holloymaa banjaado, debbo Karoori ndin."

¹⁰Nder wahayu dum, malaa'ikaajo on hocciyam yaariyam dow wonde hocceere townde naa' sedda o holliyam Urucaliima gariiri ceniindi e jippoyoo daga dow, daga to Allah.

¹¹Gariiri ndin e woodi teddungal Allah e ndi delkitoo bo kaaye delkitotoode de ceede, bo jasfa e ndi delkitoo bo daaroggal.

¹²E ndi woodi mahol towngol e ngol filiindi, goodungol dammude sappo e didi, nden e woodi malaa'ika'en sappo e dido paamanoobe dammude den. To dammude den boo dum windii inde lenyi Israa'iila sappo e didi.

¹³Koo nduye wuttudu e woodi dammude tati, dammude tati daga fuuna, dammude tati daga hirna, dammude tati daga fombina, dammude tati daga woyla.

¹⁴Dum mahii mahol piliingol gariiri ndin dow kaaye sappo e didi, nden dow maaje dum windii inde lilaabe sappo e dido be Karoori ndin.

¹⁵Malaa'ikaajo metandoyam boo e woodi sawru poondol ndu jiinaari ndu o foondirta gariiri ndin e dammude mayri e mahol piliingolndi.

¹⁶Gariiri ndin koo nduye wuttudu e fottidi, juutuki mayri e yaajuki mayri e fottidi; Sey malaa'ikaajo on foondiri gariiri ndin e sawru ndun o yi'i ndi wadii mil 1,500. Juutuki mayri e yaajuki mayri fuu e fottidi.

¹⁷Donmaa o foondi mahol piliingol gariiri ndin, towuki maggol wadii jaabande 216. O foondiri no neddo foondirta.

¹⁸Mahol ngol mahiraama e godde kaaye de ceede, bi'eteede jasfa. Gariiri ndin boo e jiinaari tan ndi mahiraa e ndi delkitoo bo daaroggal.

¹⁹Dum mo"inirii kaaye gadaade ley mahol ngol e koo iri ndeye hayre nde ceede. Arande jasfa, didawre safaya, tatawre agat, nayawre emeral,

²⁰njowabre onis, joweego'oore kaneeliyan, joweeditawre kirisoolati, joweetatawre beeril, joweenayawre toofas, sappoore kirisoofuras, sappo e go'oore jaasin, sappo e didawre ameetis.

²¹Nden dammude sappo e didi den don dum lu'ulu'uuji sappo e didi, koo ngale dammugal wadiraama e lu'u-lu'u go'o. Donmaa datal mangal gongal nder gariiri ndin e jiinaari tan ngal wadira, e ngal delkitoo bo daaroggal.

²²Mi yi'aayi wuro ceniingo nder gariiri ndin, ngam Allah Joomiraawo Joomu Bawde kanko e Karoori ndin ngoni wuro ceniingo mayri.

²³Gariiri ndin yidaayi jayngol naange koo ngol lewru, ngam teddungal Allah yeynantoondi, nden Karoori ndin woni fitilaaru mayri.

²⁴Yimbe duuniyaaru njahay nder jayngol gariiri ndin. Laamiibe duuniyaaru boo ngaddanay gariiri ndin jawdi mabbe.

²⁵Dammude mayri boo mabbataake nyalawma haa abadaa, nden dum wadataa jemma nder mayri.

²⁶Dum wadday koo dume ko woodi e risku yimbe duuniyaaru nder gariiri ndin.

²⁷Walaa godsum ko senaaki nattaydum gariiri ndin, koo boo gadoowo kuude nefniide, koo pewoowo. Sey ni be dum windi inde mu'en nder deftere yonki nde Karoori ndin, kambe tan nattata gariiri ndin.

Wahayu Yahaya 22

¹Nden malaa'ikaajo on holliyam caangol ndiyam yonki e ngol delkitoo bo daaroggal e ngol iloya daga joodorgal laamu Allah e Karoori ndin,

²e ngol tokka caka datal gariiri ndin. Koo nduye wuttudu caangol ngol e woodi lekki yonki dimoohi bikkoy sappo e didi feere-feere, koo nduye lewru e ki rima nde go'o. Haako lekki kin e huutiniree ngam yamditinki leyfi.

³Dum hebataa goddum dum Allah laani nder gariiri ndin, ammaa joodorgal laamu Allah e Karoori ndin joodoto nder mayri. Maccube maako boo mawninaymo.

⁴Nden be ngi'ay yeeso maako, kadimaa dum winday inde maako e tiide mabbe.

⁵Dum fudditataa dum wada jemma, be ngannidataa e jayngol fitilaaji koo jayngol naange, ngam Allah Joomiraawo wartay jayngol mabbe. Be laamoto haa abadaa abadin.

Yeesu e Wara

⁶Sey malaa'ikaajo on wi'iyan, "Haala ka'a dum goonga tabbutuka. Allah Joomiraawo kokkudo annabo'en Ruuhu muudum o liloyi malaa'ikaajo maako holla maccube maako ko wadata naa' ko neebi."

⁷"Raddum e mi waroya naa' ko neebi! O barkidinaado gadoowo ko annabaaku deftere nde'e wi'i."

⁸Min Yahaya, min woni nanudo yi'i fii du'um fuu. Carel ko nanmidum ngiimidum, sey ndicciimi yeeso malaa'ikaajo kolludoyamduu ngam mi mawninamo.

⁹Ammaa o wi'iyan, "Taa' wadu non! Min maa, mi maccudo Allah bo maada, an e bandiraabe maada, e annabo'en, e wadoobe ko deftere nde'e wi'i. Allah tan mawnintaa!"

¹⁰Nden o wi'iyan, "Taa' suudu haala annabaaku deftere nde'e. Ngam carel badake ngel fuu fii du'um wadata.

¹¹Fuu kuwoowo ko halli wada ka huwuki ko halli, gadoowo ko woodaa maa, wada ka waduki ko woodaa. Fuu gadoowo ko woodi boo, wada ka waduki ko woodi, fuu ceniido wada ka jonde muudum seniinde."

¹²"Raddum e mi waroya naa' ko neebi! Mi wardanay koo moye e ko waatantee ngam ko wadii.

¹³Min woni Alfa, min woni Omeega, min woni Arandeejo, min woni Cakitiido, min woni Fuddoode e Timmoode."

¹⁴Be barkidinaabe labbinbe kolte mabbe ngam be keba nattuki gariiri ndin be nyaama bikkoy lekki yonki.

¹⁵Be dum hadi nattuki gariiri ndin boo, kambe ngoni bonnube ko'e mabbe, e darnoobe, e gadoobe njeenu, e gadoobe warhoore, e mawninoobe gunkiji, e gidbe fewuki koo ndeye.

¹⁶"Min Yeesu, mi liloyii malaa'ikaajo am to moodon e habaru du'um ngam kawte tokkubeyam. Min woni fuddoode Dawda e lenyol maako, min woni Jaabiire, hoodere subaka goodunde jayngol."

¹⁷Ruuhu Allah e Banyaado e be mbi'a, "Woroy!" Koo moye nanudo du'um fuu wi'a, "Woroy!" Fuu nando donka wara, fuu giiddo sey nyeda ndiyam yonki caahu.

Timmoodé

¹⁸Min Yahaya, e mi waggina koo moye nando annabaaku deftere nde'e. To goddo beydii goddum dow maajum, Allah beydanaymo bone kalludum bindaadum nder deftere nde'e.

¹⁹To boo goddo ittii goddum nder haala annabaaku gondum nder deftere nde'e, Allah ittay gedal maako nder lekki yonki e Gariiri Ceniindi bindaadum nder deftere nde'e.

²⁰On don ceydindo fii du'um fuu e wi'a, "Goonga e mi waroya naa' ko neebi." Aamin. Woroy Yeesu Joomiraawo!

²¹Yeesu Joomiraawo barkidina yimbe Allah fuu. Aamin!

Esclarecimento

Trata-se de iniciativa particular, com os seguintes objetivos: (i) colaborar para divulgação dos diversos textos bíblicos disponíveis, e, (ii) facilitar o acesso a esses textos, inclusive por meio de download.

Todo esforço em tornar a Palavra de Deus acessível a todos, em quaisquer localidades e falantes das mais diversas línguas, precisa ser um objetivo de todos os que são guiados pelo Espírito Santo. Ele inspirou o profeta Jeremias a dizer “não ensinará jamais cada um ao seu próximo, nem cada um ao seu irmão, dizendo: Conhece ao SENHOR, porque todos me conhecerão, desde o menor até ao maior deles, diz o SENHOR” (Jer. 31:34).

Jesus, também, falou assim: “e será pregado este evangelho do reino por todo o mundo, para testemunho a todas as nações” (Mat. 24:14).

Muitas organizações foram constituídas com o propósito de fazer a Bíblia disponível nas diversas línguas. Não é uma tarefa simples. Anos de trabalho, dedicação e entrega são necessários para esta tão extraordinária missão.

O texto deste trabalho está disponível na internet, em páginas eletrônicas de organizações que produzem ou divulgam bíblias, sem acréscimos de notas ou comentários. Assim, reconhecendo e respeitando os direitos que possuem sobre seus trabalhos, incumbe a todos os que amam a Palavra de Deus, o esforço em contribuir para amplificar sua divulgação.

Se possível, faça download do texto, para que sejamos, também, guardiões da Bíblia, e, com isso, preservando-a para as futuras gerações.

Divulga a Palavra de Deus, ela mostra o Caminho e permite a todos, que se conheça Sua vontade, em todos os lugares e épocas.

Marcel da Glória Pereira
2021, Vitória/ES - Brasil